

Van: VNG (info@vng.nl)
Verstuurd: Mon, 21 Sep 2026 16:56:51 +0200
Aan: info@beesel.nl
Onderwerp: Lbr. 26/035 - Tweede nazending ALV 30 september 2026

[Lees online](#) | [Gegevens wijzigen](#)



Lbr. 26/035 - Tweede nazending ALV 30 september 2026

21 september 2026

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In deze tweede nazending voor de ALV ontvangt u de ingediende moties en de preadviezen daarop van het bestuur.

Alle bijlagen vindt u terug in de [actuele vergaderset voor de ALV, inclusief nazendingen](#).

Volledige brief

[Contact](#)

[Afmelden](#)

[Gegevens wijzigen](#)

vng.nl



Dit bericht is verzonden door de VNG.

[Lees onze proclaimer.](#)

Aan de leden

Datum
21 september 2026

Ons kenmerk
U202600442
Lbr. 26/035

Telefoon
070 3738393

Bijlage(n)

Onderwerp
Tweede nazending ALV 30 september 2026

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In deze tweede nazending voor de ALV ontvangt u de ingediende moties en de preadviezen daarop van het bestuur.

Alle bijlagen vindt u terug in de [actuele vergaderset voor de ALV, inclusief nazendingen](#).

Moties met preadviezen bestuur

Aan de vergaderset voor de ALV zijn de volgende moties met preadviezen toegevoegd.

Agendapunt 8. Resolutie “Asiel en migratie - rust in de keten, ruimte voor uitvoering”

- Motie Stichtse Vecht e.a. “Grip op asielinstroom”, met preadvies: ontraden.
- Motie Zeist e.a. “Stop marktwerking in de publieke gezondheidszorg asielzoekers”, met preadvies: overnemen

Agendapunt 9. Ontwikkelingen sociaal domein

- Motie Kaag en Braassem e.a. “Uitzonderlijk kostbare casuïstiek jeugdzorg: Niet alleen een lokale of regionale verantwoordelijkheid, maar nadrukkelijk ook een landelijke verantwoordelijkheid”, met preadvies: overnemen
- Motie Harlingen “Betere zorg voor mensen met zware multiproblematiek”, met preadvies: overnemen
- Motie Winterswijk “Kleine scholen vragen om meer dan een liniaal”, met preadvies: overnemen

Agendapunt 12. Standaardisering en collectivisering, waaronder Common Ground

- Motie IJsselstein e.a. “Van convenant naar commitment: Structureel partnerschap voor digitale veiligheid”, met preadvies: overnemen.

Agendapunt 14. Verantwoording uitvoering moties

Hier behandelen wij de moties die niet bij een van de eerdere agendapunten zijn behandeld.

Dat zijn de volgende moties:

- Motie Zwolle e.a. "Landelijke regie en uniforme ontsluiting van woning- en energiedata voor de energietransitie", met preadvies: overnemen
- Motie Stichtse Vecht e.a. "Lobby om verbod op bevissen uitheemse rivierkreeftsoorten te schrappen", met preadvies: overnemen.
- Motie Land van Cuijk e.a. "Wegnemen van belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagendplaatsen", met preadvies: overnemen
- Motie Hengelo e.a. "Ruimtelijk sturen op maatschappelijke opgaven vanuit het energiesysteem; gemeentelijke eisen voor de inzet op wetgevingstraject", met preadvies: overnemen
- Motie Sittard-Geleen e.a. "Geef warmtenetten een volwaardige plaats in de aanpak van netcongestie" met preadvies: overnemen
- Motie Sittard-Geleen e.a. Strategisch-economische belangen beter verankeren in de aanpak van netcongestie", met preadvies: overnemen
- Motie Oudewater e.a. "Evaluatie en verbetering proces 'eerder aanvragen' transportcapaciteit woningbouw en scholen", met preadvies: overnemen
- Motie Zuidplas "Maatschappelijke weerbaarheid begint onderop", met preadvies: overnemen
- Motie Winterswijk "Toereikende rijksfinanciering nieuw streekomroepbestel", met preadvies: overnemen
- Motie Nissewaard "Voor een volledige en structurele compensatie van de Wet open overheid", met preadvies: overnemen

Bij voorbaat dank voor uw inspanningen om in uw voorbereiding op de ALV ook de nagekomen stukken mee te nemen.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten



dr. mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur

CONCEPT NOTULEN NAJAARS ALGEMENE LEDENVERGADERING 28 NOVEMBER 2025

Notulen van de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, op vrijdag 28 november 2025 in het Beatrixtheater in Utrecht.

Aanwezig

Aanwezig zijn de leden van het bestuur en de algemene directie van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten.

a. vertegenwoordigers van de volgende gemeenten, leden van de Vereniging

Aa en Hunze	Bunschoten	Gooise Meren
Aalsmeer	Buren	Gorinchem
Aalten	Capelle aan den IJssel	Gouda
Achtkarspelen	Cranendonck	Groningen
Alblasserdam	Culemborg	Haaksbergen
Albrandswaard	Dalfsen	Haarlem
Alkmaar	De Ronde Venen	Haarlemmermeer
Almelo	De Wolden	Harderwijk
Almere	Delft	Hardinxveld-Giessendam
Alphen aan den Rijn	Den Haag	Harlingen
Alphen-Chaam	Den Helder	Heemstede
Altena	Deurne	Heerlen
Ameland	Deventer	Hellendoorn
Amersfoort	Diemen	Helmond
Amstelveen	Dijk en Waard	Hengelo
Amsterdam	Dinkelland	Heumen
Apeldoorn	Doetinchem	Heusden
Arnhem	Dongen	Hilvarenbeek
Assen	Dordrecht	Hilversum
Asten	Drechterland	Hoeksche Waard
Baarle-Nassau	Drimmelen	Hof van Twente
Baarn	Dronten	Hollands Kroon
Barendrecht	Duiven	Hoogeveen
Barneveld	Edam-Volendam	Hoorn
Beek	Ede	Horst aan de Maas
Beesel	Eemnes	Houten
Berg en Dal	Eersel	Huizen
Bergeijk	Eijsden-Margraten	IJsselstein
Bergen op Zoom	Eindhoven	Kaag en Braassem
Berkelland	Emmen	Kampen
Bernheze	Enkhuisen	Kapelle
Bladel	Enschede	Katwijk
Blaricum	Epe	Koggenland
Bodegraven-Reeuwijk	Ermelo	Krimpenerwaard
Boekel	Etten-Leur	Land van Cuijk
Borne	Gemert-Bakel	Landgraaf
Boxtel	Gennep	Landsmeer
Breda	Gilze en Rijen	Laren
Bronckhorst	Goeree-Overflakkee	Leeuwarden
Brunssum	Goes	Leiden
Bunnik	Goirle	Leiderdorp

Leidschendam-Voorburg	Raalte	Veere
Leusden	Reimerswaal	Veldhoven
Lingewaard	Renkum	Velsen
Lisse	Renswoude	Vijfheerenlanden
Lochem	Rheden	Vlaardingen
Loon op Zand	Rhenen	Vlissingen
Losser	Ridderkerk	Voerendaal
Maasgouw	Rijssen-Holten	Voorne aan Zee
Maashorst	Rijswijk	Voorschoten
Maastricht	Roermond	Voorst
Meerijstad	Roosendaal	Vught
Meppel	Rotterdam	Waadhoeke
Middelburg	Rozendaal	Waalre
Midden-Delfland	Schagen	Waalwijk
Midden-Drenthe	Schiermonnikoog	Waddinxveen
Midden-Groningen	Schouwen-Duiveland	Wageningen
Molenlanden	s-Hertogenbosch	Wassenaar
Montferland	Sint-Michielsgestel	Waterland
Montfoort	Sliedrecht	Weert
Neder-Betuwe	Sluis	West Betuwe
Nieuwegein	Smallerland	West Maas en Waal
Nijkerk	Soest	Westerkwartier
Nijmegen	Son en Breugel	Westervoort
Noordenveld	Stadskanaal	Westland
Noordoostpolder	Staphorst	Weststellingwerf
Nunspeet	Steenbergen	Wijchen
Oegstgeest	Steenwijkerland	Wijdmeren
Oisterwijk	Stein	Winterswijk
Oldambt	Stichtse Vecht	Woensdrecht
Oldenzaal	Súdwest-Fryslân	Woerden
Oost Gelre	Terneuzen	Wormerland
Oosterhout	Teylingen	Zaanstad
Ooststellingwerf	Tholen	Zeewolde
Opmeer	Tiel	Zeist
Opsterland	Tilburg	Zevenaar
Oss	Tubbergen	Zoetermeer
Oude IJsselstreek	Twenterand	Zoeterwoude
Ouder-Amstel	Uitgeest	Zuidplas
Oudewater	Uithoorn	Zundert
Overbetuwe	Utrecht	Zutphen
Papendrecht	Utrechtse Heuvelrug	Zwartewaterland
Pijnacker-Nootdorp	Valkenswaard	Zwijndrecht
Purmerend	Veenendaal	Zwolle

01. Opening en Agenda

NB) vicevoorzitter Mark Boumans is technisch voorzitter van de vergadering.

De voorzitter opent de vergadering heet de leden van harte welkom. Hij geeft aan dat hij VNG-voorzitter Sharon Dijksma vervangt als vergadervoorzitter. De verdrietige reden daarvoor is dat haar moeder is overleden. Sharon Dijksma is wel aanwezig bij de vergadering en zal daarna bij een aantal agendapunten nog het woord voeren namens het bestuur.

De voorzitter geeft aan dat bij deze VNG Bestuurdersdag in totaal 600 deelnemers uit 260 gemeenten aanwezig zijn. Vervolgens geeft hij een toelichting op de stemprocedure. Zoals gebruikelijk vindt in de ALV besluitvorming plaats op basis van gewogen stemmen. Elke gemeente heeft per 1000 inwoners 1 stem, met een maximum van 75 stemmen per gemeente. De uitslagen zijn openbaar en het stemgedrag van de gemeente wordt na de vergadering via de VNG-website bekend gemaakt. Het systeem wordt getest met een proefstemming “De waarheid ligt in het midden” (48,11% is het eens met deze stelling). Alleen vooraf aangemelde sprekers kunnen het woord voeren.

Naast het elektronisch stemmen is het ook mogelijk om bij acclamatie te besluiten. Dat is bij een aantal minder spannende voorstellen gebruikelijk. Het bestuur heeft opnieuw een groot aantal moties ontvangen en de tijd om deze te behandelen is helaas beperkt. Voorafgaand aan deze ALV is daarom aan de indieners gevraagd of zij kunnen instemmen met het bij acclamatie vaststellen van hun motie. Een meerderheid van de indieners bleek hiertoe bereid. Als iemand in de zaal toch een stemming wil dan kan is dat vanzelfsprekend mogelijk. Gelet op de beperkte tijd, zijn ook de indieners van moties waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht, gevraagd of nadere toelichting op het podium nodig is. Een aantal indieners heeft aangegeven af te zien van toelichting op het podium.

Om toe te zien op een juist verloop van de stemmingen wordt een commissie van stemopneming aangewezen. Deze staat onder voorzitterschap van Frans Backhuijs, burgemeester van Lochem.

2. Mededelingen

De voorzitter geeft aan dat de VNG een nieuwe loot aan de stam van onze vereniging heeft. Sint Maarten is “buitengewoon lid” geworden.

3. Benoeming notulencommissie Najaars ALV 28 november 2025

Van deze vergadering zal het VNG-bureau een verslag uitwerken dat ter accordering op de eerstvolgende vergadering aan de leden wordt voorgelegd. Om toe te zien op een correcte weergave van de vergadering wordt een notulencommissie ingesteld, bestaande uit ten minste drie personen.

De voorzitter stelt voor om de volgende drie personen te benoemen in de notulencommissie:

- Michiel van Veen, burgemeester Gemert-Bakel
- Willemien Treurniet, wethouder Middelburg
- Michelline Paffen-Zeeni, wethouder Amersfoort.

Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

4. Vaststelling notulen ALV 18 juni 2025

Aan de orde van behandeling is de vaststelling van de notulen van de vorige ledenvergadering van 18 juni 2025 in Eindhoven.

De notulencommissie voor deze vergadering werd gevormd door:

- Michiel Rijsberman, wethouder Lochem
- Benne Kerver, raadslid Capelle aan den IJssel
- José van Egmond, burgemeester Tiel.

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten.

Het voorstel tot goedkeuring van de notulen wordt bij acclamatie aangenomen.

5. VNG-inzet richting nieuwe kabinet

De voorzitter geeft het woord aan VNG-voorzitter Sharon Dijksma voor een toelichting.

Sharon Dijksma geeft in aanvulling op haar speech aan dat het bestuur zich inzet op basis van het mandaat in de resolutie “VNG-inzet richting Tweede Kamerverkiezingen; onze inwoners verdienen beter!” die is aangenomen in de ALV van 18 juni 2025. In de afgelopen periode heeft de VNG samen met andere partners ook de “Top bestaanszekerheid” georganiseerd en zijn gezamenlijke verklaringen opgesteld op uiteenlopende thema’s. Daarnaast heeft de VNG ook het initiatief genomen om samen met maatschappelijke partners te komen tot “bouwstenen voor een nieuw regeerakkoord”.

De voorzitter geeft aan dat zich geen sprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

6. Inhoudelijke zaken

a. Resolutie “Verder met Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)”

De voorzitter geeft aan dat het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en de continuering van deelname door gemeenten aan het Integraal Zorgakkoord (IZA) in een ledenraadpleging aan de leden zijn voorgelegd. In deze ledenraadpleging hebben 257 gemeenten (ruim 75%) gereageerd. In de gewogen stemming heeft 97% positief en 3% negatief gereageerd. Op basis van deze duidelijke uitspraak heeft het bestuur zijn eerdere besluit van 2 juli 2025 om in te stemmen met onderhandelaarsakkoord AZWA bekrachtigd.

Veel gemeenten hebben ook gebruikgemaakt van de mogelijkheid om opmerkingen te maken. Op basis van de eerdere uitvoeringstoets en de gemaakte opmerkingen van gemeenten bij de ledenraadpleging heeft het bestuur op 5 november jl. een nieuwe resolutie aan de leden voorgelegd.

Bij dit agendapunt behandelen we ook drie moties:

- Motie Maashorst “Inzet doorbraakmiddelen AZWA voor domein-overstijgende en integrale transformatieplannen IZA op de wachtlijst”
- Motie Winterswijk “Versterking inzet zorgverzekeraars op preventie”
- Motie Groningen “Voorkom de “zorgcrisis” en kies voor een vitale en gezonde toekomst!”

Het bestuur geeft op al deze moties een positief preadvies.

De voorzitter geeft het woord aan Nathalie Kramers, commissievoorzitter Zorg, Jeugd & Onderwijs voor een toelichting op de resolutie.

Nathalie Kramers geeft aan dat met bekrachtiging van het AZWA een volgende stap is gezet in onze strategie. Zij is iedereen in het land en het VNG-bureau dankbaar die hierbij heeft geholpen. Hiermee bevestigen gemeenten dat zij door willen gaan met deze beweging. Dat is niet gemakkelijk en er zijn veel hobbels. Om het belang van gelijkwaardigheid in verhoudingen te benadrukken en met de suggesties die de leden in de ledenraadpleging hebben meegegeven is een nieuwe resolutie opgesteld.

Ramona Sour, wethouder Maashorst, geeft een toelichting op de motie Maashorst. Helaas zijn de IZA-gelden eerder op door een verandering van de spelregels tijdens het spel. Het gevolg is dat eerder goedgekeurde plannen nu op de wachtlijst staan. Voor de doorbraakmiddelen lijkt het dezelfde kant op te gaan en dat levert onwenselijke vertraging op. De motie roept het bestuur op in het BO IZA het gesprek aan te gaan om dit onwenselijke scenario te voorkomen.

Manouska Molema, wethouder Groningen, geeft een toelichting op de motie Maashorst. De motie richt zich nadrukkelijk op het lange termijn perspectief en het belang van preventie. Gemeenten hebben te maken met inwoners die steeds vaker chronisch ziek zijn, ongezond leven en te zwaar zijn. Dat geeft extra druk op het zorgstelsel. Dat kan en moet anders. Een voorbeeld van een andere aanpak is het manifest dat betrokken partijen in Groningen met elkaar overeenkwamen om gezondheid centraal te stellen. De motie roept ook het bestuur op om in samenwerking met het Rijk de regie te nemen om een zorginfarct te voorkomen

Sandra Metaal, wethouder Winterswijk, geeft aan het positieve preadvies op de motie Winterswijk te waarderen. De motie is mede namens de gemeenten van De Achterhoek ingediend.

Inspreker Clèmens Piena, wethouder Oosterhout, geeft aan dat uit de inhoudelijke reacties in de ledenraadpleging blijkt dat er nog veel moet gebeuren. Hij steunt de moties en vraagt in het verlengde daarvan nadrukkelijk om aandacht voor de duurzame uitvoering van het AZWA, de daarvoor benodigde structurele middelen en voor de uitvoeringscapaciteit in kleinere gemeenten.

Nathalie Kramers reageert op de sprekers. Bestuur steunt de inzet in de moties volledig. In de volgende ALV zal de VNG terugkomen op de stand van zaken rond de doorbraakmiddelen.

Stemmingen

Resolutie "Verder met Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)"

De resolutie wordt aangenomen met een meerderheid van 98,97% van de stemmen.

Motie Maashorst "Inzet doorbraakmiddelen AZWA voor domein-overstijgende en integrale transformatieplannen IZA op de wachtlijst"

De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 88,60% van de stemmen.

Motie Winterswijk "Versterking inzet zorgverzekeraars op preventie"

De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 99,60% van de stemmen.

Motie Groningen "Voorkom de "zorgcrisis" en kies voor een vitale en gezonde toekomst!"

De motie wordt aangenomen bij acclamatie.

b. Resolutie "Een aanpak die wel werkt voor opvang tot en met integratie"

De voorzitter geeft aan dat de leden op 5 november jl. de resolutie "Een aanpak die wel werkt voor opvang tot en met integratie" hebben ontvangen. Met die resolutie legt het bestuur de leden een alternatief plan voor opvang en integratie voor, waarmee gemeenten laten zien hoe het wél kan. Op 20 november hl. Ontvingen de leden ook de resolutie "Naar een houdbare opvang van Oekraïense ontheemden". Deze resolutie volgt op het Overhedenoverleg van 19 november jl., waarin de VNG opnieuw indringend met het kabinet hebben gesproken over de voorwaarden waaronder gemeenten hun taken rond de opvang van Oekraïners kunnen uitvoeren. In het Overhedenoverleg zijn wel procesafspraken met het kabinet gemaakt, maar daarmee zijn de problemen van gemeenten nog niet opgelost. De VNG wil de druk erop houden bij het Rijk, maar maakt niet graag gebruik van een juridische procedure tegen de staat. Toch vragen wij u in de resolutie het mandaat om dat indien nodig wel te doen.

Bij deze laatste resolutie heeft de gemeente Rozendaal de motie "Uitbreiding onderzoek jeugdzorgkosten naar Oekraïense ontheemden" ingediend. Het bestuur heeft daarop een positief preadvies uitgebracht. Gelet op hierop maakt de gemeente geen gebruik van de mogelijkheid om het woord te voeren.

De voorzitter geeft aan dat zich geen sprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemmingen

Resolutie "Een aanpak die wel werkt voor opvang tot en met integratie"

De resolutie wordt aangenomen met een meerderheid van 97,97% van de stemmen.

Resolutie "Naar een houdbare opvang van Oekraïense ontheemden"

De resolutie wordt aangenomen met een meerderheid van 98,75% van de stemmen.

Motie Rozendaal "Uitbreiding onderzoek jeugdzorgkosten naar Oekraïense ontheemden"

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

c. Resolutie Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA) (besluitvorming)

De voorzitter geeft aan dat de leden op 5 november jl. de resolutie "Uitgangspunten voor consultatie over Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA)" hebben ontvangen. In de resolutie wordt een aantal uitgangspunten geformuleerd die onze positie binnen ISA kunnen versterken. Daarbij blijven de randvoorwaarden die eerder zijn gesteld aan het Klimaatakkoord onverkort van kracht ("haalbaar, betaalbaar en rechtvaardig voor de samenleving").

Bij dit agendapunt zijn de volgende moties ingediend:

- Motie Nijmegen "Géén duurzame toekomst op drijfzand!"
- Motie Middelburg "Bevorderen decentrale energiesystemen door stroomlijnen beleid en regelgeving en het verbeteren van de betaalbaarheid"
- Motie Hengelo "Organiseren samenhangende aanpak van het energiesysteem"
- Motie Goeree Overflakkee "Versterking publieke belangen en decentraal perspectief in de energietransitie"

Het bestuur heeft op al deze moties een positief preadvies uitgebracht. Gelet hierop hebben de indieners van de vier moties aangegeven niet het woord te zullen voeren

Chantal Zeegers, commissievoorzitter Economie, Klimaat, Energie en Milieu, geeft een toelichting op het voorstel. De resolutie wil bijdragen aan een samenwerkingsagenda met alle overheden en de netbeheerders. Gemeenten spelen een sleutelrol bij het nieuwe energiesysteem, maar daarvoor zijn wel goede samenwerkingsafspraken nodig. Met de resolutie wil het bestuur de randvoorwaarden van gemeenten stevig neerzetten waar het gaat om taken middelen en bevoegdheden in een gelijkwaardig speelveld.

De voorzitter geeft aan dat zich geen sprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemmingen

Resolutie "Uitgangspunten voor consultatie over Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA)"

De resolutie wordt aangenomen met een meerderheid van 98,24% van de stemmen.

Motie Nijmegen "Géén duurzame toekomst op drijfzand!"

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Middelburg "Bevorderen decentrale energiesystemen door stroomlijnen beleid en regelgeving en het verbeteren van de betaalbaarheid"

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Hengelo "Organiseren samenhangende aanpak van het energiesysteem"

De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 98,57% van de stemmen.

Motie Goeree Overflakkee “Versterking publieke belangen en decentraal perspectief in de energietransitie”

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

7. Collectivisering van digitalisering in het kader van de resolutie “Als één sterke bestuurslaag regie op de Digitale Samenleving” aangenomen in ALV 18 juni 2025

De voorzitter geeft aan dat de leden in de ALV van 18 juni jl. heeft u ingestemd met de resolutie “Als één sterke bestuurslaag regie op de Digitale Samenleving”. In het kader van de uitwerking van deze resolutie hebben de leden voorstellen ontvangen voor collectivisering van digitalisering op de terreinen van “Artificial Intelligence”, “Cloud” en “Digitale veiligheid”.

Bij dit agendapunt heeft de gemeente IJsselstein de motie “Continuïteitsgarantie Informatiebeveiligingsdienst” ingediend. Het bestuur heeft op deze motie een positief preadvies uitgebracht.

Peter Snijders, commissievoorzitter Informatiesamenleving, geeft een toelichting op het voorstel. Het voorstel betreft de uitwerking van de eerdere resolutie. Er is op dit thema sprake van een grote urgentie. Hierbij wordt gekozen voor drie inhoudelijke speerpunten: de “cloud”, ai en digitale veiligheid. Daar doorheen lopen als rode draden de vraagstukken rond autonomie en sourcing en vakmanschap. Met het voorstel voor verdere uitwerking zetten gemeenten een concrete volgende stap.

Ester Weststeijn, burgemeester IJsselstein, geeft een toelichting op de motie. Er ligt een mooi pakket voor met een duidelijk uitgestippelde route met de leden. Echter op onderdelen is meer snelheid nodig, met name waar het de informatiebeveiligingsdienst (IBD) betreft. Daar is snelheid nodig om straks bij cybercrises een adequaat antwoord te kunnen geven. Wachten op de ALV van 30 september 2026 na raadsverkiezingen kost te veel tijd. Daarom de oproep aan het bestuur om nu vaart te zetten. De oproep is ook aan het Rijk en in het bijzonder de minister van BZK gericht. De randvoorwaarden en financiering voor gemeenten moeten op orde zijn.

Inspreker Mark Teutelink, wethouder Enschede, geeft aan dat het belangrijk is om bij de VNG-inzet aan te sluiten bij de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS). Blijf daarbij alle relevante partijen, waaronder het Chief Information Officer beraad (CIO-beraad) goed betrekken. Dat is nodig om gezamenlijk de benodigde snelheid en slagvaardigheid te realiseren.

Peter Snijders, commissievoorzitter Informatiesamenleving, geeft aan de urgentie te voelen die de insprekers uitstralen. Die urgentie zal de VNG meenemen naar het ministerie van BZK en andere partijen. VNG gaat nadrukkelijk nu al verder en wacht niet op een volgende ALV.

Stemmingen

Voorstellen “Collectivisering van digitalisering in het kader van de resolutie “Als één sterke bestuurslaag regie op de Digitale Samenleving”

De voorstellen worden aangenomen met een meerderheid van 100% van de stemmen.

Motie IJsselstein " Continuïteitsgarantie IBD"

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

8. Doorontwikkeling VNG governance en voorbereiding grote vacatureronde na Raadsverkiezingen

De voorzitter geeft aan dat in de grote vacatureronde na de raadsverkiezingen het overgrote deel van de posities in bestuur, commissies en colleges opnieuw wordt ingevuld. Dat is het natuurlijke moment om aanpassingen in onze governance aan te brengen.

Het bestuur legt de volgende voorstellen aan de leden voor:

- Toekenning van de bevoegdheid aan de ALV om een tijdelijke uitzondering te maken op de bepaling dat vaste adviescommissies bestaan uit de voorzitter en 15-19 leden (dit vergt een statutenwijziging)
- Omvorming van de commissie Raadsleden & Griffiers tot een commissie "Lokaal bestuur en democratie"
- Instelling van een vaste adviescommissie "Asiel, Migratie & Integratie"
- Omvorming van de commissie Participatie, Schuldhulpverlening & Integratie tot een commissie "Participatie, Werk & Inkomen"
- Een andere invulling en positionering van het voorzitterschap van de commissie Europa en Internationaal (dit vergt een statutenwijziging)
- Het combineren van de functies van penningmeester en voorzitter College voor Dienstverleningszaken (dit vergt een statutenwijziging).

Bij dit agendapunt zijn twee moties ingediend:

- Motie Winterswijk "Betere spreiding commissievoorzitter-schappen over verschillende typen gemeenten"
- Motie Sliedrecht "VNG, een sterk netwerk met één geluid"

Het bestuur heeft op deze beide moties een positief preadvies uitgebracht.

Ojanne Chang, commissievoorzitter Raadsleden en Griffiers, geeft een toelichting op het voorstel om die commissie om te vormen tot een commissie Lokaal Bestuur en Democratie. Doel is het raadsperspectief binnen de VNG governance te versterken door:

- de ondersteuning van raadsleden en griffiers in de VNG governance te verbeteren
- het aantal raadsleden en griffiers in commissies te vergroten, via maatwerk en op basis van inhoud
- de omvorming van de commissie Raadsleden & Griffiers naar een commissie Lokaal bestuur & democratie, waarin alle doelgroepen zijn vertegenwoordigd en gezamenlijk het gesprek kunnen voeren.

Sandra Metaal, wethouder Winterswijk, geeft een toelichting op de motie Winterswijk. De VNG vertegenwoordigt alle gemeenten groot en klein. Dat moeten we terugzien in de samenstelling bestuur van ons bestuur. Meer spreiding naar gemeentegrootte draagt bij aan breed gedragen standpunten die door de brede achterban worden herkend.

Jan de Vries, burgemeester Sliedrecht, geeft een toelichting op de motie Sliedrecht. Zijn gemeenten is een van de "W102", oftewel de "wezen" in de vereniging die niet tot een netwerk behoren. Dat is op zich niet erg en de netwerken is hun eigen positie gegund. In de belangenbehartiging moet de VNG

echter met één mond kunnen spreken. Afwijkende standpunten van netwerken van bepaalde groepen gemeenten zijn daarbij niet wenselijk.

Inspreker Evert-Jan Nieuwenhuis, burgemeester Waddinxveen en voorzitter M50, reageert op de motie Sliedrecht. Hij kan de motie voor een belangrijk deel steunen. De motie bevat echter de expliciete oproep dat netwerken geen eigen lobby mogen voeren. Vanzelfsprekend stemmen de netwerken hun standpunten zoveel mogelijk met de VNG af. Er zijn echter soms specifieke punten waarop netwerken hun eigen inbreng formuleren. Dat moet ook in de toekomst mogelijk blijven. Hij geeft aan mede namens G40 en K80 te spreken.

Karin Schotten, wethouder Soest, reageert op de moties Sliedrecht en Winterswijk.
Ad belangen commissievoorzitters weging aan bepaalde criteria die gemeenten vertegenwoordigen

Sharon Dijksma geeft aan een impasse rond de motie Sliedrecht te willen voorkomen. Daar is ook niemand bij gebaat. De VNG heeft in de afgelopen periode de contacten met de netwerken versterkt en de netwerken zijn op belangrijke momenten goed betrokken bij standpuntbepaling van de VNG. Voor de goede orde, de VNG gaat er niet over hoe netwerken opereren. Dat gezegd hebbende maakt zij de kanttekening dat belangrijk is dat gemeenten en netwerken niet tegen elkaar in lobbyen. Er is daaro ook wel degelijk een kritische grens waarmee alle netwerken rekening mee moeten houden. Het helpt daarbij als alle partijen elkaar tijdig informeren over hun standpunten en zich houden aan een aantal informele spelregels om met elkaar om te gaan. Doel is om te komen tot een gezamenlijk geluid van gemeenten, waarbij er ruimte is voor specifieke aandachtspunten die groepen van gemeenten raken.

Sharon Dijksma geeft in reactie op de motie Winterswijk aan bij de invulling van commissievoorzitterschappen spreiding naar gemeentegrootte een belangrijk criterium is. Maar gemeentegrootte is niet het enige criterium waarop de Voordrachtscommissie moet letten. Andere criteria zijn de verdeling naar politieke partijen, de man-vrouw verhouding en de verdeling over provincies. De Voordrachtscommissie gaat daar zorgvuldig mee om, maar het blijft een complexe puzzel.

Evert-Jan Nieuwenhuis merkt op dat er in de motie toch echt staat dat netwerken niet zelf mogen lobbyen. Hij doet de suggestie aan de indieners om de motie in te trekken en na overleg met de netwerken een nieuwe motie in te dienen in de volgende ledenvergadering.

Jan de Vries geeft aan dat het bestuur de motie ruim heeft uitgelegd en daarin geen verbod ziet voor een lobby vanuit de netwerken. Hij kan zich vinden in die brede uitleg en roept de aanwezigen op om met die brede uitleg voor de motie te stemmen.

Evert-Jan Nieuwenhuis stelt vast dat de tekst van de motie hiermee is geamendeerd.

De voorzitter bevestigt dat met de gedachtenwisseling op het podium de motie inderdaad is geamendeerd waar het een verbod op lobbyen door netwerken betreft. De interpretatie in het preadvies van het bestuur geldt.

Stemmingen

De voorzitter stelt voor om, gelet op het ontbreken van amendementen en andere signalen ten aanzien van de voorstellen, in één stemming over de voorstellen te besluiten. Daarbij is voor de voorstellen die een statutenwijziging vergen een tweederde meerderheid vereist.

Voorstellen “Doorontwikkeling VNG governance en voorbereiding grote vacatureronde na de raadsverkiezingen”

De voorstellen worden aangenomen met een meerderheid van 99,28% van de stemmen.

Motie Winterswijk “Betere spreiding commissievoorzitterschappen over verschillende typen gemeenten”

De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 90,18% van de stemmen.

Motie Sliedrecht “VNG, een sterk netwerk met één geluid”

De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 76,92% van de stemmen.

9. Contributie VNG

9a. Procesvoorstel evaluatie contributiesystematiek

De voorzitter geeft aan dat het bestuur in de ALV van 18 juni jl. aan de leden heeft toegezegd om in deze Najaars ALV te komen met een eerste evaluatie van de contributiesystematiek. Op basis van die toezegging zijn in die ALV de amendementen van Bodegraven-Reeuwijk “Uniform contributietarief VNG” en Duiven “Verlaging VNG contributie” ingetrokken. Op 10 november jl. ontvingen de leden een procesvoorstel voor de evaluatie van de contributiesystematiek.

Op basis van een eerste evaluatie en afstemming met een werkgroep met vertegenwoordigers van leden, stellen wij het bestuur voor:

- De huidige contributiesystematiek voorlopig in stand te houden
- Het nieuwe bestuur, dat aantreedt in september 2026, te vragen om in de ALV van juni 2027 een voorstel te doen om het structurele begrotingstekort dat is ontstaan binnen de huidige contributiesystematiek ongedaan te maken
- Het nieuwe bestuur te vragen om na het terugdringen van het structurele begrotingstekort een voorstel aan de ALV te doen voor een nieuwe, meerjarige contributiesystematiek.

Eric van Oosterhout, penningmeester van de VNG, geeft een toelichting op het voorstel. In aanvulling op het voorgaande is ook afgestemd met de indienende gemeenten over het vervolgproces. In de afstemming met de gemeente Bodegraven-Reeuwijk is nog aangegeven dat bij een mogelijke ingrijpendere herziening van de contributiesystematiek ook moet worden gekeken naar de stemverhoudingen binnen de vereniging (1 stem per 1.000 inwoners met een maximum van 75). Het bestuur kiest voor een pas op de plaats door wel nieuwe voorstellen voor te bereiden, maar deze aan het nieuwe bestuur mee te geven.

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemming

Procesvoorstel evaluatie contributiesystematiek

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 98,56% van de stemmen.

9b. Contributievoorstel 2027 in verband met uitstel ALV 2026 tot 30 september 2026

De voorzitter geeft aan dat de leden in de ALV van 18 juni jl. hebben de leden ingestemd met het voorstel tot uitstel van de ALV van juni 2026 naar 30 september 2026. Daarbij is ook besloten om in deze Najaars ALV de contributie voor 2027 vast te stellen. Het bestuur stelt de leden voor om daarbij de huidige meerjarige contributiesystematiek te volgen.

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemming

Contributievoorstel 2027

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 95,43% van de stemmen.

10. VNG-jaarplan, inclusief GGU-begroting, en GGU-bijdrage voor 2027 in verband met uitstel ALV 2026 tot 30 september 2026

De voorzitter geeft aan dat de leden in de ALV van 18 juni jl. ook hebben besloten om in deze Najaars ALV de hoogte van de bijdrage van de leden aan het Fonds GGU voor het jaar 2027 vast te stellen en kennis te nemen van het VNG Jaarplan. De kaderbegroting GGU voor 2027 is gebaseerd op de begroting voor 2026, waarbij voorlopig is uitgegaan van een indexatie van 2,1%. Er zijn in het huidige voorstel geen nieuwe proposities opgenomen. De definitieve loon- en prijsindexatie is medio maart 2027 bekend en het bestuur zal de leden daarover op dat moment informeren.

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemming

GGU-bijdrage voor 2027

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 99,87% van de stemmen.

11. Verantwoording over uitvoering moties ALV 18 juni 2025, aangehouden moties en toezeggingen

De voorzitter gaat over naar de “Verantwoording door het bestuur over de uitvoering van moties”. Zoals gebruikelijk worden bij dit agendapunt ook de nieuwe moties behandeld, die niet bij een eerder agendapunt zijn behandeld. Ook is er hier ruimte voor insprekers die een onderwerp onder de aandacht willen brengen zonder een motie in dienen

Motie Hof van Twente “Herijking beleids- en investeringslogica Elke Regio Telt!”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting: geen
- De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 98,49% van de stemmen.

Motie Utrecht “Geef jongeren en kinderen een rol aan de gemeentelijke formatietafels”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting:
Eva Oosters, wethouder Utrecht, geeft aan dat de motie op initiatief van de Jeugdraad is opgesteld. Gemeenten willen wel een bestuur zijn waarop jongeren kunnen vertrouwen.
- De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 92,84% van de stemmen.

Motie Voorst “Van Kostenexplosie naar kostenbeheersing in de jeugdzorg”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting:
Peter Wormskamp, wethouder Voorst, geeft aan dat de motie wordt gesteund door de gemeenten in Oost-Veluwe en De Achterhoek. Hij benadrukt de ernstige gevolgen van de tekorten op jeugdzorg en illustreert dat door dit te vertalen naar een keuze “tussen jeugdzorg en jeugdorkest”. Motie is vooral ondersteunend aan de huidige VNG-inzet.
Inspreker Philip van Veller, wethouder Leidschendam-Voorburg, geeft aan bij deze motie nog een aanvullende oproep te willen doen. Omdat moties van de leden niet amendabel zijn, kan dat helaas niet meer in de motie zelf worden verwerkt. Hij stelt vast dat het Rijk gemeenten wel verplicht om kosten voor jeugdzorg in de begroting op te nemen, maar niet aangeeft hoe dat dan moet. Zijn aanvullende oproep is om landelijk dekkende afspraken met de financiële toezichthouders te maken over de wijze waarop gemeenten kosten voor jeugdzorg verwerken in hun begroting.
Nathalie Kramers, geeft aan dat het VNG-bestuur deze oproep zal meenemen in haar verdere inzet. Zorgen dat jeugdzorg bovenaan lijstje komt
- De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 99,62% van de stemmen.

Motie Zevenaar “Wijziging Boek 7 Burgerlijk Wetboek ivm beperken arbeidsongeschiktheid tot kleine werkgevers”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting: geen
- De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Aalsmeer en Enschede “Voor een eerlijke en circulaire heffingsstructuur”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting: geen
- De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Gooise Meren “Compensatiefonds verwijderen staalslakken”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting:
Hugo Bellaert, wethouder Gooise Meren, geeft aan dat in Muiden staalslakken in een kinderrijke buurt werden aangetroffen. Vergelijkbare problemen bleken te spelen in meer dan 200 gemeenten. Daarop heeft zijn gemeente het initiatief genomen om dit centraal voor gemeenten aan te kaarten bij het Rijk. Dat leidde tot gesprekken met de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. In de deelsessie Bodem & Water in de ochtend van deze VNG Bestuurdersdag was de

staatssecretaris aanwezig en is door de staatssecretaris en de VNG een intentieverklaring ondertekend om een taskforce op te richten, die bestaat uit onder andere ministerie, IPO en VNG. Hij geeft een compliment aan VNG en Rijk voor het voortvarend oppakken van dit initiatief

- De motie wordt aangehouden tot de volgende ALV.

Motie Vlaardingen “Geboorteregistratie Palestijnen”

- Met positief preadvies bestuur
- Toelichting:

Bert Wijbenga-van Nieuwenhuizen, burgemeester Vlaardingen, geeft aan dat een klein gebaar, recht uit het hart en op goede moment veel kan betekenen. Deze motie wil dat doen voor een groep mensen die op dit moment onnoembaar leed ervaren. Gemeenten hebben duizenden inwoners met Joods-Israëlsche en Palestijnse wortels. Het is belangrijk om te erkennen dat al deze mensen er mogen zijn. Voor Palestijnen was dit lange tijd in formele zin niet mogelijk. Pas in 2019 werd het mogelijk om ook de Palestijnse afkomst in het paspoort op te nemen. Die mogelijkheid is echter slecht bekend. De motie roept op om deze mogelijkheid breder onder de aandacht te brengen.

Sharon Dijkema geeft aan dat zij bij een reis samen met Pieter Jeroense, plaatsvervangend directeur VNG en directeur van VNG International, naar de bezette westelijke Jordaanoever het leed van de Palestijnse bevolking van dichtbij heeft meegemaakt. De VNG heeft niet de intentie om de gevoeligheden rond het Palestijns-Israëlsche conflict verder op scherp te zetten. Wel heeft het bestuur een positief preadvies op deze motie uitgebracht omdat de erkenning van de Palestijnse achtergrond veel kan betekenen voor mensen.

- De motie wordt aangenomen met een meerderheid van 96,32% van de stemmen.

Bestuursvoorstel verantwoording uitvoering afdoening moties

De voorzitter gaat over naar het voorstel van het bestuur aan de leden om in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van alle in de ALV van 18 juni jl. ingediende moties en aangehouden moties. De indieners van de volgende moties hebben het verzoek gedaan om hun motie niet af te doen, maar aan te houden:

- motie Beesel “Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën” (aangenomen in ALV 2023)
- motie Zeist “Langdurig en samenhangend investeren voor alle inwoners van probleemgebieden” (aangenomen in ALV 2024)
- motie Gooise Meren “Bruidsschat blijkt factuur; structurele lasten van de facto decentralisatie regelgeving door Omgevingswet” (aangenomen in ALV 2025)
- motie Roermond “Grensoverschrijdende energie-uitwisseling als oplossing voor netcongestie”

Het bestuur heeft er geen bezwaar tegen om deze aan te houden en past het bestuursvoorstel aan. Voor de goede orde, deze aanpassing heeft geen gevolgen voor de inzet die de VNG pleegt op de betreffende onderwerpen. Alle door de ALV aangenomen moties maken daarna integraal deel uit van de VNG-inzet op het betreffende onderwerp. Dat geldt zowel voor moties die worden aangehouden, als moties die als afgedaan worden beschouwd.

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers vooraf hebben aangemeld en geen van de aanwezigen het woord hierover wil voeren.

Stemming

Voorstel "Verantwoording bestuur over uitvoering moties"

Het voorstel wordt aangenomen met een meerderheid van 97,88% van de stemmen.

12. Rondvraag/Wvttk

De voorzitter geeft aan dat zich geen sprekers hebben aangemeld voor de rondvraag. Hij kijkt terug op een zeer geslaagde VNG Bestuurdersdag en daarvoor iedereen hier die een bijdrage aan heeft geleverd.

13. Sluiting

De voorzitter nodigt alle aanwezigen uit voor de afsluitend borrel.



Financieel jaarverslag 2025

Inhoud

Voorwoord	3
Financieel beleid	4
Kerninformatie van de VNG	12
Samenstelling bestuur en directie VNG	13
Enkelvoudige balans per 31 december 2025	15
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2025	17
Toelichting algemeen	18
Toelichting op de enkelvoudige balans	23
Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	31
Geconsolideerde balans per 31 december 2025	45
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2025	47
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	48
Toelichting op de geconsolideerde balans	49
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	53
Overzicht mutatie eigen vermogen	56
Overige zaken betreffende de jaarrekening	58

Voorwoord

De financiën van de VNG zijn op orde. Het jaar 2025 bracht in financieel-economisch opzicht geen grote schokken. Het bedrijfsresultaat is weliswaar een rood cijfer, maar beter dan begroot.

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 1,505 miljoen negatief, maar wel € 3,461 miljoen positief boven de raming. Het werken met een negatief resultaat is conform de afspraak met de gemeenten om gefaseerd het eigen vermogen in te zetten. Zolang de kosten niet 100% worden gedekt uit contributie, wordt het begrotingstekort gefinancierd uit het vermogen. Het rendement op de beleggingsportefeuille was 3,4% (incl. ongerealiseerde resultaat). De VNG-bedrijven hadden gezamenlijk een positief resultaat.

Het financieel resultaat is gunstig beïnvloed doordat de organisatie meer nieuwe, extern gefinancierde projecten opzette.

De VNG zelf maakte een organisatieontwikkeling door naar één VNG. Het VNG-bureau en VNG Realisatie zijn bij elkaar gebracht. Zo brengen we samenhang tussen de middelen die we uitgeven vanuit contributie en voor gemeentelijke uitvoering.

2025 was voor het collectief van gemeenten een jaar van warmlopen. De grote opgaven lagen stil door de val van het kabinet-Schoof. Gemeenten willen er alles aan doen om woningen te bouwen, de energietransitie uit te voeren en de stikstofimpasse te doorbreken. Om de uitvoeringskracht te organiseren zijn voldoende middelen nodig.

In gemeenten zien we elke dag wat er nodig is voor bestaanszekerheid, gelijke kansen in het onderwijs en voor het toenemend aantal ouderen. Met het nieuwe kabinet willen we voor al deze punten een akkoord sluiten.

Ik hoop dat het jaar 2025 een keerpunt was. Van slechte verhoudingen naar vruchtbare samenwerking, en van stilstand naar beweging in 2026.

De VNG zal blijven investeren in activiteiten die nodig zijn, en die helpen om de gemeentelijke bestuurslaag krachtiger te maken. Ook als dit in de begroting niet is voorzien. 'Je gemeente doet er alles aan!' is meer dan een slogan. Het is een belofte aan onze inwoners. Alle activiteiten van de VNG zijn erop gericht om die belofte waar te maken.

Sharon Dijksma, voorzitter VNG

Financieel beleid

Het financieel beleid richt zich in 2025 evenals voorgaande jaren op een stabiele begroting en het altijd kunnen voldoen aan (betalings-) verplichtingen. Op basis van de in de ALV van juni 2018 vastgestelde contributiesystematiek (en daaruit volgende begrotingsgrondslagen) wordt de bestemming van het resultaat van de bedrijven en beleggingsportefeuille bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV besloten.

In de meerjarige begrotingssystematiek is gekozen voor een combinatie van een contributiestijging van 1% boven op de index als gevolg van de inflatie en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. In de toelichting op het contributievoorstel is geconstateerd dat het voor een stabiele begroting en een transparante verantwoording nodig is dat de basisactiviteiten (de kernorganisatie) uiteindelijk worden gedekt uit structurele inkomsten.

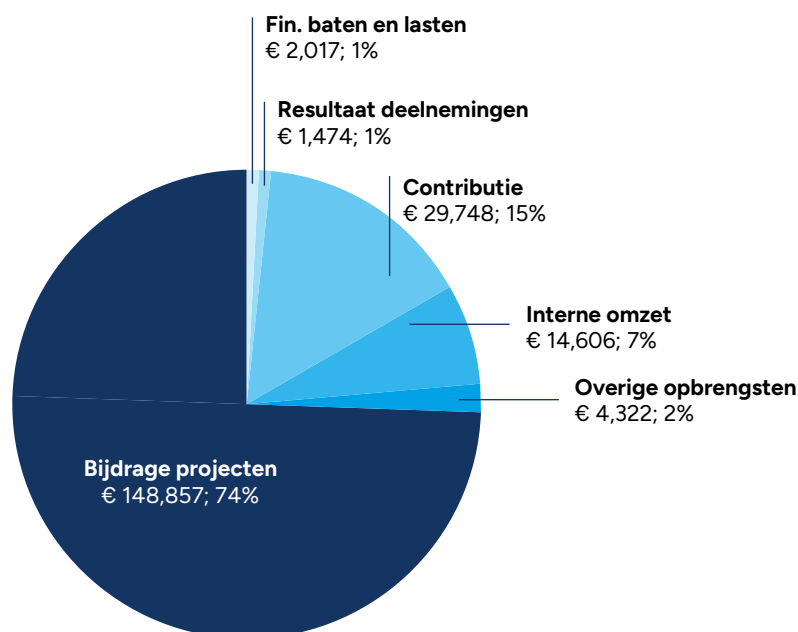
Zolang de 100% dekking vanuit de contributie nog niet is gerealiseerd, wordt het begrotingstekort gefinancierd vanuit het vermogen.

In de begroting 2025 is een dekking opgenomen uit het vermogen van € 4,966 miljoen, hierin inbegrepen een bedrag van € 0,607 miljoen als dekking voor de afschrijvingslasten voor verbouwing van de Willemshof.

De samenstelling van de baten en lasten van de VNG

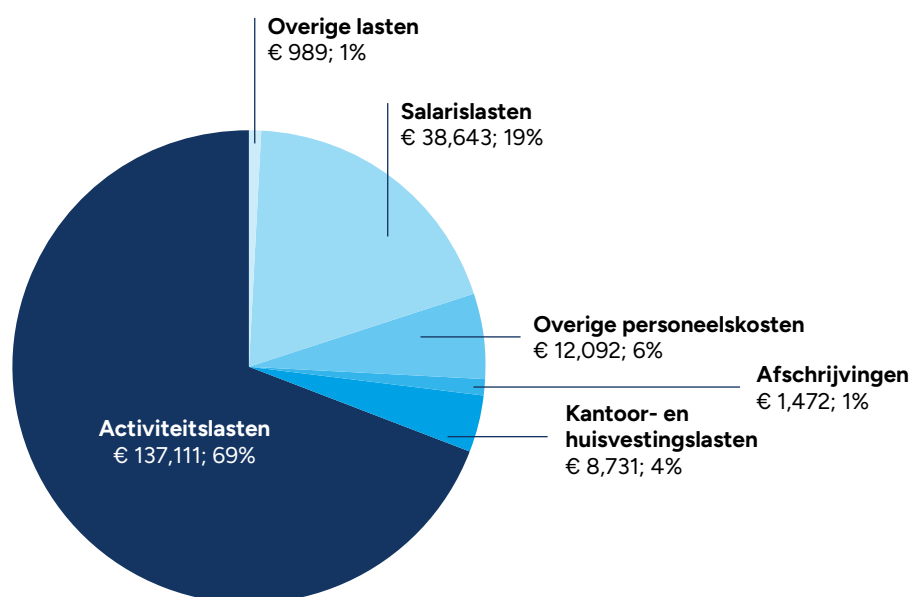
De Vereniging streeft in haar begroting naar een volledige dekking van de kernorganisatie uit de contributie. Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Ook subsidies en bijdragen uit het Fonds GGU vormen een wezenlijke bron van inkomsten.

Samenstelling van baten VNG 2025 (bedragen x € 1.000)



De lasten worden onderverdeeld in salarislasten, overige personeelslasten, activiteitslasten en de overige vaste lasten (zoals huisvestingskosten, ICT en overige kantoorkosten). Onder de activiteitslasten staan de lasten voor adviezen derden, bijeenkomsten en voorlichting. Deze lasten worden veelal gedekt vanuit de subsidies en GGU-middelen.

Samenstelling van lasten VNG 2025 (bedragen x € 1.000)



De VNG heeft in het verleden besloten om een beleggingsportefeuille aan te houden voor vermogen dat niet op korte termijn aangesproken hoeft te worden. Het beleggingsbeleid is gericht op een horizon van 5 tot 10 jaar. De doelstelling van de beleggingen is een stabiele vermogensontwikkeling met een gemiddeld jaarrendement van circa 4%. De lange termijn beleidsbenchmark die de gewenste risico/rendement verhouding van het bestuur van de Vereniging weerspiegelt, bestaat uit een portefeuille die is samengesteld uit Staatsobligaties euro (FTSE EMU Government Bond) (40%), Bedrijfsobligaties (Markit iBoxx EUR Corporates) (30%), wereldwijde aandelen (MSCI World Index) (30%).

De samenstelling van de lange termijn benchmark en de hierbij afgesproken beheerriichtlijnen is in 2024 aangepast om binnen de gewenste risico/rendement verhouding te komen tot een langjarig rendement van 4%. Door het voorgaande is met de effectenbeheerder afgesproken dat de beleggingsrichtlijnen en compliance zodanig aan te passen dat de nadruk op wat meer offensieve beleggingen komt te liggen, waardoor de 4% rendementsdoelstelling makkelijker gerealiseerd kan worden zonder dat gewenste (en aanvaardbare) risico/rendement verhouding hierbij wordt losgelaten. In 2025 en 2026 is hier verder vorm aan gegeven, met een verschuiving naar een hogere weging in aandelen en een reductie in alternatieven en onroerend goed.

Omvang van de beleggingsportefeuille

Ten opzichte van het voorgaande jaar is de effectenportefeuille, inclusief saldo rekening courant en beheerkosten, met € 2,693 miljoen (3,94%) in omvang toegenomen. Na eliminatie van beheerkosten wordt deze toename voor een groot deel veroorzaakt door het koersresultaat groot € 2,373 miljoen. Daarnaast wordt de toename van de omvang van de effectenportefeuille voor € 0,320 miljoen gevonden in ontvangen en geherinveestende dividenden. Er zijn in 2025 geen middelen onttrokken aan de effectenportefeuille noch is er gestort op de effectenportefeuille.

Waarde beleggingsportefeuille

De waarde van de beleggingsportefeuille ultimo 2025 komt uit op € 71,078 miljoen. Dit is inclusief het saldo rekening courant (€ 0,085 miljoen) dat de beheerder van de beleggingsportefeuille gebruikt voor aan- en verkopen. Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille Het beleggingsresultaat bepaalt de toe en afname van de waarde van de portefeuille op de balans.

Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille

Het beleggingsresultaat bepaalt de toe en afname van de waarde van de portefeuille op de balans.

Het resultaat op de beleggingsportefeuille na aftrek van management- en custodiankosten bedraagt € 1,355 miljoen positief. Dit is als volgt samengesteld (* € 1.000);

Coupon	-
Dividenden (na dividendbelasting	219
Rente	-
Netto inkomsten	219
Overige lasten effectenportefeuille	-198
Koersresultaat	1.334
Beleggingsresultaat	1.355

Herwaarderingsreserve

Het cumulatieve ongerealiseerde resultaat ultimo 2025 (= de theoretische waarde van de herwaarderingsreserve) bedraagt € 7,501 miljoen.

Sturen op liquiditeitspositie en werkkapitaal

Liquiditeitspositie

De Vereniging wil op het gebied van liquiditeitsbeheer 'in control' zijn. Het uitgangspunt is dat het liquiditeitssaldo niet onder nul mag dalen.

Dit wordt bereikt door;

- het jaarlijks opstellen van een kasstroomoverzicht op basis van de geconsolideerde jaarrekening;
- het beheersen van de jaarlijks toegestane investeringen,
- het streven naar een voorspelbaar en optimaal winstuitkeringsbeleid van de door de VNG (in) direct gehouden bedrijven,
- indien nodig voor een beheersbare liquiditeitspositie: het periodiek verkopen van een deel van de effectenportefeuille,
- goede en adequate informatievoorziening.

De liquiditeitspositie is het saldo van de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Ultimo 2025 bedraagt de liquiditeitspositie van de Vereniging € 25,657 miljoen. In 2024 kwam het saldo uit op € 25,056 miljoen.

Vermogen en solvabiliteit

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van de organisatie op langere termijn. Dit kengetal geeft aan in hoeverre met het vermogen de langlopende schulden kunnen worden terugbetaald. De solvabiliteitsratio van de Vereniging uitgedrukt als percentage van het eigen vermogen bedraagt per balansdatum 2025 26,55% (26,4% per balansdatum 2024). De solvabiliteit stijgt in 2025 ten opzichte van 2024, door hogere vorderingen op de nog te ontvangen subsidiebedragen. Ook wordt de solvabiliteit beïnvloedt door een afname van de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve betreft de conversiereserve bij VNG Realisatie. Deze is verplicht gevormd uit het restant vermogen na opheffen van de stichting KING. De conversiereserve wordt overeenkomstig wet- en regelgeving geleidelijk besteed aan doelen die binnen het kader van de doelomschrijving van voornoemde stichting liggen. Een solvabiliteitsratio van 26,55% bij de Vereniging wordt solide bevonden.

De VNG heeft als gevolg van de verkoop van enkele panden in het verleden en verkoop van enkele deelnemingen een vrij vermogen, dat in een effectenportefeuille wordt aangehouden. Tot en met 2018 werd het rendement op het vermogen gebruikt als aanvulling op de contributie. Vanaf 2019 wordt het rendement op de effectenportefeuille niet begroot en uitgegeven in het boekjaar, maar wordt de bestemming van het rendement meegenomen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Vanaf 2019 wordt de contributie geleidelijk verhoogd met 1% per jaar. Dit wordt gedaan onder gelijktijdige afbouw van het vermogen. Zolang de contributie niet dekkend is zal het tekort uit het vermogen worden onttrokken, zoals afgesproken in de ALV 2018.

Het belegde vermogen wordt aangehouden om de volgende redenen:

- Om de gevolgen van negatieve begrotingen op te vangen. Deze zullen ontstaan door de in 2019 afgesproken ingroei van 1% per jaar.
- Ter financiering van de renovatie van de Willemshof in 2009. In 2007 is besloten dat lasten als gevolg van herhuisvesting ten laste van het eigen vermogen komen. Dit geschiedt door middel van het begroten van een verlies gelijk aan de jaarlijkse afschrijvingslast.
- Daarnaast komt het geregeld voor dat de VNG ten behoeve van grote projecten tijdelijk lasten voorfinanciert uit het vermogen.
- Het opvangen van onvoorziene lasten in de begroting die het gevolg zijn van tegenvallers in de eigen bedrijfsvoering en het financieren van tijdelijke, niet standaard uitgaven die wel voorzien in een behoefte bij de leden om actie op bepaalde terreinen te ondernemen.
- Het vermogen dient ook ter dekking van het belangrijkste risico voor de VNG: het WW- en bovenwettelijke WW(BWW)-risico. De VNG is eigenrisicodragers voor de WW en BWW. Het vermogen is nodig in het geval de VNG op enig moment sterk zou moeten inkrimpen en aan een groot deel van haar medewerkers een uitkering moet verstrekken. Gemiddeld genomen hebben de medewerkers een opgebouwd WW- en BWW-recht van ongeveer twee keer het jaarsalaris.
- Het vermogen wordt gebruikt om de oprichting van nieuwe deelnemingen te financieren.
- Het vermogen dient als dekking voor het negatieve werkkapitaal.

Fraude en continuïteit

- In het algemeen nemen wij maatregelen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. Wij monitoren periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor het bestuur een prioriteit.
- Bij de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling wordt gekeken naar de mate waarin het vrij uitkeerbare dividend en overig vermogen het mogelijke negatieve werkkapitaal kan dekken. Daarnaast wordt gewerkt met een solvabiliteitsratio.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De VNG benadrukt het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De VNG ondersteunt veel initiatieven met een maatschappelijk karakter op landelijk en gemeentelijk niveau.

De vermogensbeheerder belegt met engagement. Het engagementproces beoogt verbetering te bewerkstelligen bij ondernemingen en fondsmanagers waar bepaalde ESG-aandachtspunten (Environmental Social & Governance) zijn geconstateerd. Verwezenlijking van de uitgangspunten wordt bereikt door de dialoog aan te gaan met ondernemingen en fondsmanagers die ESG-criteria, die de vermogensbeheerder hanteert, schenden.

Deelnemingen

De deelnemingen die de VNG ultimo 2025 (indirect) aanhoudt zijn de volgende:

- *VNG Diensten B.V.*: Fungeert als houdstermaatschappij van de hieronder vermelde dochterbedrijven. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling tussenconsolidatie als bedoeld in artikel 2:408 BW. De financiële gegevens van de vennootschap en haar dochtermaatschappijen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2025 van de VNG te Den Haag.
Statutaire directie: L.K. Geluk en P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.
- *VNG Connect Holding* (incl. de onderliggende dochters VNG Opleiding en Detachering B.V. VNG Connect Services B.V. en Congres en Studie Centrum VNG B.V.), het geheel handelend onder de naam VNG Connect verzorgt opleidingen via de VNG -academie, organiseert congressen in de breedste zin des woord via het onderdeel Congres en studiecentrum en verzorgt het product Trainees en bemiddelen young professionals via het onderdeel VNG Opleiding en Detachering. De onderdelen VNG Connect Holding en VNG Connect Services hebben geen omzet-genererende activiteiten.

Statutaire directie: L.D. de Vries. Vestigingsplaats: Den Haag.

- VNG Risicobeheer B.V.: Is gericht op risicomanagement bij gemeenten. In deze rol adviseert zij over risicovraagstukken en ontwikkelt zij verzekeringsproducten voor gemeenten. Onder andere rechtsbijstandverzekeringen voor collegeleden en ambtenaren, vrijwilligersverzekeringen, zorgverzekeringen en ongevallenverzekeringen brandweer. Voorts adviseert VNG Risicobeheer over risicobeheer bij gemeenten.

Statutaire directie: C. Ravensbergen. Vestigingsplaats: Den Haag.

- VNG International B.V.: (inclusief haar buitenlandse dochter CILG): Werkt aan versterking van het democratisch lokaal bestuur wereldwijd. Het bedrijf ondersteunt Nederlandse en Europese gemeenten bij beleidsinnovatie door gebruik te maken van Europese netwerken. VNG International ondersteunt het internationale werk van Nederlandse gemeenten. Statutaire directie: P.W. Jeroense. Vestigingsplaats: Den Haag.
- VNG Realisatie B.V.: Richt zich op het verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten ten behoeve van hun burgers en bedrijven. Daarnaast helpt VNG Realisatie gemeenten deel te nemen aan de netwerksamenleving en ontwikkelt VNG Realisatie concepten voor een krachtig bestuur.

Statutaire directie: N. Ducastel. Vestigingsplaats: Den Haag.

Resultaatontwikkeling van de Vereniging

De jaarrekening omvat twee jaarrekeningen, de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. In de enkelvoudige jaarrekening is het resultaat van de deelnemingen apart opgenomen, terwijl in de geconsolideerde jaarrekening de totale baten en lasten van de VNG en de deelnemingen worden weergegeven, geëlimineerd voor de onderlinge leveringen.

Op hoofdlijnen is de ontwikkeling van het resultaat van de Vereniging als volgt:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026
Baten	172.131	140.802	197.534	150.971
Lasten	175.527	145.768	199.039	155.729
Bedrijfsresultaat	-3.396	-4.966	-1.505	-4.758
Financiële baten en lasten	747	-	2.017	-
Resultaat deelnemingen	2.015	-	1.474	-
Resultaat (voor bestemming)	-634	-4.966	1.986	-4.758
Bestemmingsreserve	608	607	608	607
Onverdeeld resultaat	-26	-4.359	2.594	-4.151

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een dekking uit het vermogen van € 4,966 miljoen. In dit bedrag is rekening gehouden met de dekking van de onderstaande afschrijvingslasten vanuit het vermogen voor een totaalbedrag van € 0,608 miljoen:

- De renovatie van de Willemshof, besluit genomen in 2007;
- De herinrichting van de begane grond, besluit genomen in 2018,

Deze lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten en gedekt vanuit het vermogen.

Vergelijking realisatie 2025 met begroting 2025

Het resultaat is uitgekomen op € 2,594 miljoen positief. Het resultaat is daarmee € 6,953 miljoen hoger dan begroot. Het bedrijfsresultaat is € 3,461 miljoen hoger dan begroot. Het resultaat van de deelnemingen en de financiële baten en lasten waren in de begroting niet meegenomen. Het resultaat uit de effectenportefeuille en de deelnemingen bedraagt € 3,491 miljoen positief. Het hogere bedrijfsresultaat verklaart deels het positievere resultaat. Het bedrijfsresultaat is een optelsom van de volgende posten:

- Baten: De realisatie in 2025 is uiteindelijk € 56,732 miljoen hoger uitgekomen dan begroot met name veroorzaakt door hoger gerealiseerd projectvolume en de hogere doorbelasting van afgenomen diensten, zoals ICT en de vergoeding voor detachering van interne medewerkers. De nieuwe projecten beïnvloeden het bedrijfsresultaat. Een hogere inzet van intern personeel dan begroot zorgt voor een extra dekking van de overheadlasten.

- De hogere projectbijdrage wordt mede veroorzaakt door nieuwe extern gefinancierde projecten na het vaststellen van de begroting. Tegenover deze projecten staat een nagenoeg gelijke stijging van de projectlasten (inclusief personele lasten).
- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 8,689 miljoen hoger uit dan begroot. De extra lasten hebben onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging en de inhuur van de Communicatie en medewerkers Bedrijfsvoering van VNGR die per 1 januari 2025 naar de VNG overkwamen;
- De reis- en verblijfslasten komen € 0,227 miljoen hoger uit dan begroot.
- Een vrijval op de egalisatievoorziening van € 0,539 miljoen, voornamelijk als gevolg van een daling van de WW en BWW-rechten omdat oud-medewerkers eerder een vervangende baan hebben gevonden. En de begrote dotatie van € 0,419 miljoen voor nieuwe gevallen niet nodig is geweest;
- De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 2,407 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere automatiseringslasten. Deze zijn € 1,860 miljoen hoger dan begroot. In deze € 1,860 miljoen zit een bedrag van € 1,829 aan onderhoud websites die project gerelateerd zijn. Ook de huisvesting- (o.a. verwarming en licht) en onderhoudslasten en de restauratieve lasten (koffieautomaten en catering) waren in 2025 hoger dan begroot.
- Doorbelasting van de inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten aan projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 14,618 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op € 15,370 miljoen, € 0,752 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingsresultaat op;
- Vrijval van de niet verrekenbare BTW van € 0,607 beter dan begroot. Deze is opgebouwd uit de vrijval uit eerdere jaren van € 0,130 miljoen. Daarnaast is het ingeschatte resultaat over 2025 € 0,477 miljoen beter dan begroot. De vrijval ontstaat mede door het betere pro rata percentage van het BTW lek, dan begroot.

Vergelijking realisatie 2025 met realisatie 2024

Het resultaat van de Vereniging is in 2025 uitgekomen op € 2,594 miljoen positief. Ten opzichte van het resultaat 2024 van € 0,026 miljoen negatief is dit een stijging van € 2,620 miljoen. Zoals hierboven al genoemd zijn er zowel mee- als tegenvallers die voor het resultaat zorgen. Zo zijn ten opzichte van 2024 de baten relatief meer gestegen dan de lasten en zijn de financiële baten en lasten gestegen met € 1,270 miljoen.

Het bedrijfsresultaat is in 2025 € 1,891 miljoen hoger dan in 2024.. De belangrijkste oorzaak voor de stijging van het resultaat is een optelsom van het volgende:

- Een hogere stijging van de salarislasten (conform AVR-ontwikkelingen) en de overige personeelslasten.
- Hogere kantoor- en huisvestingslasten en daardoor ook een hogere doorbelasting.
- Hogere contributie als gevolg van de afgesproken 1% groei van de contributie, naast het gebruikelijke indexeren.
- Hogere projectbijdragen als gevolg van de extra inzet vanuit Gemeentefonds Saldi, naast de bijdrage uit het Fonds GGU opgericht, voor de gezamenlijke uitvoeringsactiviteiten.
- Lagere vrijval van € 1 miljoen van de niet verrekenbare BTW resultaat ten opzichte van de 2024. Als gevolg van hogere vrijval over de jaren 2022 t/m 2024 opgenomen in de jaarrekening 2024.
- Daarnaast is er een hogere reservering voor verlofuren.

Het resultaat uit deelnemingen komt € 0,541 miljoen lager uit ten opzichte van 2024. Het lager resultaat uit de deelnemingen in 2025 wordt gevonden in lagere winsten bij VNG Risicobeheer, VNG International en VNG Connect.

Het gerealiseerde resultaat uit de effectenportefeuille is € 1,594 miljoen hoger dan in 2024. Dit is het voornamelijk het gevolg van een hogere gerealiseerd koersresultaat obligaties/aandelen (€ 2,229 miljoen) dat voornamelijk veroorzaakt wordt door verkoop aandelen, door hogere kosten (€ 0,198 miljoen) als gevolg van prijs en volume effecten en doordat vorig jaar de negatieve ongerealiseerde waarde mutaties zijn ingelopen. De opbrengsten uit dividenden kwamen daarentegen dit jaar lager uit (€ - 0,595 miljoen).

Met betrekking tot de ongerealiseerde waarde mutaties valt in dit kader op te merken dat zolang de cumulatieve ongerealiseerde koersresultaten negatief zijn, zij via het resultaat lopen. Dit jaar zijn de ongerealiseerde koersresultaten positief en vormen een herwaarderingsreserve. Ongerealiseerde waarde mutaties lopen dan via de balans. De verkopen van obligaties maken deel uit van het plan om het profiel van de portefeuille iets minder defensief te maken.

Toelichting op de bedrijfsrisico's

Net als iedere andere organisatie loopt de Vereniging in de dagelijkse uitvoering van haar activiteiten risico's. Het is van belang deze risico's te identificeren en daarop bewust beleid te ontwikkelen. In deze paragraaf worden de meest relevante risico's belicht. Het gaat hier om risico's die de financiële positie van de Vereniging kunnen aantasten.

Projecten

De Vereniging voert namens derden diverse projecten uit. Hiervoor ontvangt zij bijdragen en/of subsidies van het rijk en overige overheidsorganisaties. Uit de ontvangen bijdragen worden projectmedewerkers gefinancierd. Het betreft hier niet alleen medewerkers met een tijdelijke aanstelling, maar ook medewerkers met een vaste aanstelling of externe inhuur. Gezien de omvang van het aantal projecten is een vaste kern van projectmedewerkers verantwoord. Het laatste betekent wel dat vaste lasten worden gefinancierd met variabele inkomsten. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk gewerkt met personeel dat flexibel over de projecten ingezet kan worden. Verder is bij inhuur ook het risico van een fictief dienstverband. Risicobeheersing vindt hier plaats door vooraf de opdrachtformulering helder en duidelijk neer te zetten en te toetsen. Er is een Inkoop Service Desk ingericht om het inkoopproces te ondersteunen en te bewaken. Inkoop vindt plaats via de Inkoop Service Desk. Middels deze maatregelen wordt getracht het risico op het wegvallen van bijdragen te beperken.

Subsidies

De Vereniging ontvangt subsidies voor de uitvoering van diverse projecten. De Vereniging loopt het risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de Vereniging niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de lasten wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door periodiek te monitoren of de gemaakte lasten binnen het toegekende budget vallen en een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

Resultaat bedrijven

De Vereniging loopt het risico dat de resultaten van de bedrijven tegenvallen door ontwikkelingen op de markt waarop deze bedrijven opereren of doordat andere risico's zich voordoen, die typisch zijn voor de betreffende deelneming. Als indirect 100% aandeelhouder deelt de Vereniging in de resultaatseffecten als gevolg van de ondernemingsrisico's van de deelnemingen. De VNG wil haar afhankelijkheid van het resultaat van de VNG-bedrijven terugdringen. Hierdoor zal bij de VNG het risico dat uit het aandeelhouderschap voortkomt gemitigeerd worden. Dit heeft zij gedaan door sinds 2019 het resultaat van de deelnemingen niet meer mee te nemen in de begroting.

Bij VNG International is het grootste risico het ontwikkelingssamenwerkingsbudget vanuit de VS die onder druk staat en het slechter wordende internationale klimaat voor ontwikkelingssamenwerking. VNG Risicobeheer wacht nog op het besluit voor de oprichting van het Risicobeheerfonds. Mocht deze negatief uitpakken, dan moet VNG Risicobeheer geacht worden op basis van de verwachte toekomstige omzet dit op termijn te kunnen dragen. Wel moet bedacht worden dat daar door VNG Risicobeheer dan voor een langere tijd geen resultaat bijdrage meer kan leveren aan de Vereniging. VNG Connect is onderhevig aan een aantal risico's en onzekerheden die de continuïteit en doelstellingen van de organisatie kunnen beïnvloeden. De voornaamste risico's zijn: technologische risico's, compliance risico's, financiële risico's en operationele risico's. Deze worden toegelicht in de jaarrekening.

De belangrijkste risico's die de financiële positie van VNG Realisatie kunnen aantasten zijn de projecten. Alle directe kosten voortkomend uit een project moeten gedekt worden, zo ook de

kosten die VNG Realisatie intern maakt.

Beleggingen

De Vereniging loopt koersrisico over het belegd vermogen. Als de koersen van aandelen en of vastrentende waarden dalen zal dit een negatief effect op het vermogen hebben. Tevens kan het een negatief effect op het resultaat hebben omdat begrote inkomsten uit beleggingen niet worden gerealiseerd. Behoudens de situatie van algehele en extremere omstandigheden (malaise op de effectenmarkten) is door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille (in beleggingscategorieën en over regio's wereldwijd), het risico op een negatief effect op het vermogen beperkt. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Dat houdt in dat wordt verwacht dat optredende koersdalingen op de middellange termijn weer goed worden gemaakt en de vermogenspositie dus niet structureel wordt aangetast. Een eventueel negatief effect op het jaarresultaat van de Vereniging is niet altijd op voorhand uit te sluiten. Wel wordt dit eventuele negatieve effect gedempt door te werken met een herwaarderingsreserve. Hierdoor worden, zolang er een herwaarderingsreserve is, ongerealiseerde koersresultaten niet in het resultaat betrokken.

Het risico dat gelopen wordt met beleggingen wordt vervolgens nog verder beperkt door spreiding en door, indien nodig, een tijdige aanpassing van de portefeuillevverdeling in tijden van verslechterende marktomstandigheden. Er wordt een defensief beleggingsbeleid gevoerd.

Eigenrisicodragers WW en Bovenwettelijk WW (BWW)

De Vereniging is eigen risicodragers voor de WW- en BWW-rechten van de oud-medewerkers. Dit kan leiden tot tegenvallers die vooral bij de het recht op BWW op kunnen lopen tot hoge bedragen. Voor alle opgebouwde rechten wordt op het moment dat het recht zich voordoet een voorziening gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, werkt de Vereniging voor een deel met tijdelijke contracten, indien het om tijdelijk werk en een tijdelijke financiering gaat.

Frauderisico's

De Vereniging besteedt aandacht aan het in kaart brengen van frauderisico's. In het algemeen worden maatregelen genomen om de gesignaleerde risico's te voorkomen en te mitigeren om zo de frauderisico's te beperken. De VNG monitort periodiek de voortgang van projecten en de behaalde resultaten. Het verbeteren van een goede werking van het interne (risico-) beheersingssysteem is voor de VNG een prioriteit. Er zijn bij de Vereniging geen vermoedens dan wel gevallen van fraude bekend.

Continuïteit

De Vereniging heeft overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor (ernstige) onzekerheid zou kunnen bestaan of de Vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Daarbij is geconcludeerd dat er geen materiële onzekerheid bestaat. De VNG heeft voldoende en geschikte informatie om te concluderen dat het hanteren van de continuïteitsveronderstelling passend is. Op basis hiervan zal in de jaarrekening geen verdere toelichting worden gegeven met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling van de VNG.

Kerninformatie van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo 2025	2025	2024
Vaste activa	81.187	78.528
Vlottende activa	175.713	177.429
Groepsvermogen	-63.367	-60.361
Voorzieningen	-1.430	-1.541
Kortlopende schulden	-192.103	-194.055

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2025	2024
Contributie	29.748	28.108
Totale baten (exclusief contributie)	211.024	194.275
Totale lasten	240.670	223.518
Bedrijfsresultaat	102	-1.135
Financiële baten en lasten	2.379	1.183
Vennootschapsbelasting	-494	-682
Resultaat boekjaar	1.986	-634
Dekking uit het vermogen	608	608
Onverdeeld resultaat	2.594	-26

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat (na VpB) van de Vereniging is als volgt opgebouwd	2025	2024
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	922	1.154
VNG Risicobeheer B.V.	8	545
VNG International B.V.	160	413
VNG Realisatie B.V.	543	37
VNG Diensten B.V. (excl. deelnemingen)	-160	-134
	1.474	2.015

Personeelsgegevens van de Vereniging	2025	2024
Bezetting in fte's per 31 december	365,0 fte	328,6 fte
Gemiddeld aantal fte's	346,8 fte	318,4 fte
Uitstroompercentage bij de Vereniging	15,4 %	6,6%
Ziekteverzuimpercentage (incl. zwangerschappen)	6,7 %	6,0%
Salarislasten in procenten van de lasten	19,3 %	18,6%

Vraagbaakfunctie van de Vereniging	2025	2024
Contactmomenten via de Frontoffice	20.240	23.890
- Waarvan telefonisch	7.081	8.788
- Waarvan per mail	13.159	15.102
Aantal op basis van de contactmomenten geregi-streerde vragen (Corsa)	5.710	6.485

Samenstelling bestuur en directie VNG

(per 31 december 2025)

Naam	Functie bestuur	Plaats	Functie ambt
Sharon Dijksma	Voorzitter	Gemeente Utrecht	Burgemeester
Mark Boumans	Vice-voorzitter	Gemeente Doetinchem	Burgemeester
Eric van Oosterhout	Penningmeester	Gemeente Emmen	Burgemeester
Sander van Alfen	Lid	Gemeente Buren	Raadslid
Sacha Ausems	Lid	Gemeente Waalwijk	Burgemeester
Aly van Berckel	Lid	Gemeente Tilburg	Gemeentesecretaris
Gert-Jan Broer	Lid	Gemeente Almere	Raadsgriffier
Saskia Bruines	Lid	Gemeente Den Haag	Wethouder
Hester van Buren	Lid	Gemeente Amsterdam	Wethouder
Ojanne Chang	Lid	Gemeente Heerenveen	Raadslid
Paul Depla	Lid	Gemeente Breda	Burgemeester
Ton Heerts	Lid	Gemeente Apeldoorn	Burgemeester
Jan de Koning	Lid	Gemeente Gouda	Raadslid
Johannes Kramer	Lid	Gemeente Noardeast-Fryslân	Burgemeester
Nathalie Kramers	Lid	Gemeente Leeuwarden	Wethouder
Jan Martin van Rees	Lid	Gemeente Almelo	Wethouder
Ap Reinders	Lid	Gemeente Stichtse Vecht	Burgemeester
Marianne van der Sloot	Lid	Gemeente 's-Hertogenbosch	Wethouder
Peter Snijders	Lid	Gemeente Zwolle	Burgemeester
Ard van der Tuuk	Lid	Gemeente Westerkwartier	Burgemeester
Marga Vermue	Lid	Gemeente Sluis	Burgemeester
Roel Wever	Lid	Gemeente Heerlen	Burgemeester
Chantal Zeegers	Lid	Gemeente Rotterdam	Wethouder

Directie

Leonard Geluk Algemeen directeur
Pieter Jeroense plv. Algemeen directeur

Enkelvoudige jaarrekening 2025

Enkelvoudige balans per 31 december 2025

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

Activa

	2025	2024
Vaste Activa		
Materiële vaste activa (1)		
Bedrijfsgebouwen en –terreinen	6.477	7.235
Activa in uitvoering	703	502
Machines en installaties	839	722
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.157	1.244
	9.176	9.703
Financiële vaste activa (2)		
Deelnemingen	24.583	23.128
Overige effecten	70.996	68.388
	95.579	91.516
Totaal vaste activa	104.755	101.219
Vlottende activa		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren (3)	13.976	16.351
Gelieerde ondernemingen	46	75
Belastingen (4)	176	144
Intercompany (5)	2.536	2.171
Overige vorderingen en overlopende activa (6)	91.446	83.485
	108.180	102.226
Liquide middelen (7)	25.657	25.056
Totaal vlottende activa	133.837	127.282
Totaal activa	238.592	228.501

Passiva

		2025	2024
Eigen vermogen (8)			
Herwaarderingsreserves	7.501		6.462
Statutaire reserve	686		686
Bestemmingsreserves	2.296		2.904
Overige reserves	50.465		50.491
Omrekenverschillen	-175		-157
Onverdeeld resultaat	2.594		-26
		63.367	60.360
Voorzieningen (9)			
Egalisatievoorziening	611		731
Jubileumvoorziening	510		437
		1.121	1.168
Kortlopende schulden			
Handelscrediteuren (10)	7.712		7.212
Belastingen en premie sociale verzek. (11)	5.988		6.099
Intercompany (12)	9.562		8.131
Overlopende passiva (13)	141.721		137.398
Overige schulden (14)	9.121		8.133
		174.104	166.973
Totaal passiva		238.592	228.501

Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2025

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Baten			
Contributie	29.748	29.748	28.108
Bijdrage projecten (15)	148.857	104.136	135.307
Overige baten (16)	18.929	6.918	8.716
Som der baten	197.534	140.802	172.131
Lasten			
Salarissen (17)	29.897	30.427	25.612
Sociale lasten en pensioenlasten (17)	8.746	8.633	6.973
Overige personeelslasten (18)	12.092	2.363	5.710
Afschrijvingen	1.472	1.779	1.468
Kantoor- en huisvestingslasten (19)	8.731	6.325	8.203
Activiteitslasten (20)	137.111	94.872	128.468
Overige lasten (21)	989	1.370	-907
Som der lasten	199.038	145.768	175.527
Bedrijfsresultaat	-1.505	-4.966	-3.396
Financiële baten en lasten (22)	2.017	-	747
Aandeel in resultaat van deelnemingen (23)	1.474	-	2.015
Resultaat voor belastingen	1.986	-4.966	-634
VPB	-	-	-
Resultaat	1.986	-4.966	634
Dekking uit het vermogen	608	608	608
Onverdeeld resultaat	2.594	-4.359	-26

Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 1,505 miljoen negatief. Dit is € 3,461 miljoen beter dan begroot.

De resultaten van de effectenportefeuille en de deelnemingen waren geen onderdeel van de begroting. Na het positieve resultaat van € 2,017 miljoen vanuit dividend, de effectenportefeuille en rentebaten, het positieve resultaat van de deelnemingen van € 1,474 miljoen en de onttrekking uit de bestemmingsreserve, € 0,608 miljoen, is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 2,594 miljoen positief.

Resultaatsbestemming

Het onverdeeld resultaat, € 2,594 miljoen positief, wordt toegevoegd aan de overige reserves.

Toelichting algemeen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid. Zij is statutair gevestigd en kantoorhoudende te (2514 JS) Den Haag, aan de Nassaulaan 12. Het KvK nummer van de Vereniging is 40409418.

De jaarrekening van de VNG is opgesteld in augustus 2026

In het verslag wordt de staat van baten en lasten 2025 vergeleken met de staat van baten en lasten 2024 en de begroting 2025. De begroting van de Vereniging waartegen de realisatie wordt afgezet is de goedgekeurde begroting 2025 welke in oktober 2024 door het bestuur is vastgesteld.

Doelstelling VNG

De Vereniging heeft ten doel te werken aan een krachtige lokale overheid door agenderend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

De Vereniging ondersteunt haar leden met belangenbehartiging, netwerken en dienstverlening. Dat doet zij collectief, in groepen en individueel bij de vervulling van bestuurs-, uitvoerings- en overige taken. Ook ondersteunt de Vereniging haar leden bij de organisatie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

De Vereniging heeft voorts de bevoegdheid om voor de leden of groepen van leden:

- a. Afspraken te maken met verenigingen van werknemers en andere overheden over arbeidsvoorwaarden en het arbeidsvoorwaardenbeleid en deze vast te leggen in collectieve arbeidsovereenkomsten;
- b. Standaarden vast te stellen ter verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

Toepassing verslaggevingsstelsel

Het toegepaste verslaggevingsstelsel voor de jaarrekening is gebaseerd op de wettelijke voorschriften weergegeven in Richtlijn 640, Organisaties zonder winststreven voor zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichtingen

De toelichtingen van de enkelvoudige jaarrekening zijn ook van toepassing op de geconsolideerde jaarrekening.

Rapporteringsvaluta

De enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening luidt in duizenden euro's (€). De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de VNG. Tellingen zijn gebaseerd op de niet afgeronde bedragen.

Vergelijkende cijfers

Voor de vergelijkbaarheid van de cijfers 2025 zijn de vergelijkende cijfers 2024 in de balans, staat van baten en lasten en de toelichting op enkele onderdelen aangepast. Daar waar dat gedaan is, wordt daarvan melding gemaakt in toelichting.

Herwaardering

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien echter cumulatieve ongerealiseerde waardemutaties negatief zijn is er geen herwaarderingsreserve en komen

ongerealiseerde koerseffecten ten laste van het resultaat. De herwaarderingsreserve is ingesteld om resultaatseffecten ten gevolge van niet gerealiseerde koerseffecten (bewegingen) te voorkomen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van VNG en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Consolidatie

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de VNG en haar groepsmaatschappijen opgenomen. Het resultaat uit dochterondernemingen zijn in de enkelvoudige jaarrekening na het bedrijfsresultaat verantwoord onder het kopje aandeel in resultaat van deelnemingen.

De direct of indirect gehouden deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn:

- VNG Diensten B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG International B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Risicobeheer B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Connect Holding B.V., Den Haag, 100% belang
- Congres en Studiecentrum VNG B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Connect Services B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Opleiding & Detachering B.V., Den Haag, 100% belang
- VNG Realisatie B.V., Den Haag, 100% belang

VNG Connect Holding B.V. heeft een 100% belang in de deelnemingen Congres en Studiecentrum VNG B.V., VNG Opleiding en detachering B.V. en VNG Connect Services B.V.. In de geconsolideerde opstelling van VNG is de geconsolideerde opstelling VNG Connect Holding B.V. opgenomen.

Groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop overheersende zeggenschap over de groepsmaatschappij is verkregen. De groepsmaatschappijen worden niet meer in de consolidatie opgenomen vanaf de datum waarop geen sprake meer is van overheersende zeggenschap. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld

Nevenvestigingen

VNG International B.V. heeft één dochteronderneming te weten CILG-VNG.I.C in Tunesië (100% belang).

In het verslag wordt de geconsolideerde staat van baten lasten 2025 vergeleken met de geconsolideerde staat van baten en lasten 2024. De geconsolideerde begroting wordt niet gebruikt als sturingsinstrument en is daarom niet opgesteld.

Valutaomrekening

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. In de staat van baten en lasten zijn baten, lasten en resultaten omgerekend in euro's tegen de op het moment van de transacties geldende koers. Het hierbij ontstane koersverschil wordt direct in het resultaat verwerkt.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden bij eerste opname gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervolgwaardering betreft kostprijs minus afschrijvingen. Bij de geactiveerde software (IMVA) wordt een afschrijvingstermijn van vijf jaar toegepast (20% per jaar).

Materiële vaste activa

Bij eerste opname wordt de MVA gewaardeerd tegen kostprijs. Vervolgens wordt bij de tweede waardering MVA gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaarderingSPrijs.

De afschrijving bedraagt voor bedrijfsgebouwen vijftig jaar (verbouwingen tien jaar), voor renovaties twintig jaar, machines en installaties zes tot twintig jaar en voor andere bedrijfsmiddelen drie tot tien jaar. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Bij activering als materieel vast actief worden de kosten van herstel en kosten van groot onderhoud als afzonderlijk samenstellend deel (componentenmethode) van het desbetreffende actief opgenomen.

De gehanteerde afschrijvingsmethoden voor zowel de IMVA als de MVA zijn lineaire afschrijvingen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van de VNG.

Effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde gebaseerd op beurskoers per balansdatum.

Ongerealiseerde waardeveranderingen van effecten worden, voor zover de herwaarderingsreserve niet uitgeput is, direct verwerkt via de herwaarderingsreserve. Omdat dit een balansmutatie is leidt dit niet tot resultaat. Als de herwaarderingsreserve uitgeput is, worden de ongerealiseerde waardemutaties ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt dit als zodanig toegelicht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij de tijdswaarde van geld niet materieel is. Als de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is, wordt de voorziening tegen nominale waarde gewaardeerd. Wanneer het de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde en is enkel van toepassing mits dit geen groot verschil met de effectieve rentemethode laat zien.

Baten

Algemeen

Onder baten wordt verstaan: de contributie-inkomsten, de projectbijdragen, de bijdrage t.b.v. Fonds GGU, de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden, onder aftrek van kortingen e.d. en van over de baten geheven belastingen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bijdragen en subsidies

De toerekening van de projectbijdragen vindt plaats op basis van de gemaakte lasten in het desbetreffende jaar. De gemaakte projectlasten worden verantwoord naar kostencategorie in de staat van baten en lasten.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat van de deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat over het boekjaar van de betreffende deelneming. Resultaten van nieuwverworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Lasten

Algemeen

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. Hierdoor is de VNG onderworpen aan vennootschapsbelasting indien en voor zover zij met haar activiteiten een onderneming vormt. Binnen het horizontaal toezicht wordt periodiek gezien of er (nieuwe) activiteiten zijn waarvoor de VNG een onderneming vormt. Tot heden is voor alle activiteiten die VNG voert ondernemingsvorming niet aan de orde. Gezien het voorgaande is VNG niet aan Vennootschapsbelasting onderworpen.

De door VNG (in)direct gehouden dochterondernemingen zijn vanwege hun B.V.-rechtsvorm integraal onderworpen aan vennootschapsbelasting. De door de VNG (in)directe gehouden dochterondernemingen zijn gevoegd in een fiscale eenheid op het niveau van VNG Diensten B.V. De resultaten van de door de VNG gehouden dochterondernemingen worden in de post resultaat deelnemingen verantwoord na de belastinglast van de fiscale eenheid. Geconsolideerd wordt de totale belastinglast van de consolidatiekring verantwoord.

Doordat VNG in 2025 niet onderworpen was aan vennootschapsbelasting komt de effectieve belastingdruk over het resultaat voor vennootschapsbelasting bij VNG uit op nihil.

Pensioenen

Bij de Vereniging is er sprake van een bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) ondergebrachte pensioenregeling. Deze pensioenregeling wordt als toegezegde pensioenregeling gekwalificeerd. Verwerking in de jaarrekening van de VNG vindt plaats als toegezegde bijdrageregeling, omdat de VNG geen verplichting heeft om aanvullende bijdragen te voldoen, anders dan hogere toekomstige premies als er sprake is van een tekort op het vereist eigen vermogen bij het ABP.

Het ABP stapt in 2027 over op het vernieuwde pensioenstelsel, en mag daarom gebruikmaken van de soepelere regels van de overheid. ABP heeft het pensioenreglement hierop aangepast. Hierdoor

kan men meer verhogen, zolang er binnen de nieuwe regels voldoende geld in kas is. Het beleid houdt in dat de pensioenen verhoogd mogen worden als wordt voldaan aan 2 voorwaarden, nl:

- Ten 1e: als de actuele dekkingsgraad op 31 oktober 2025 hoger is dan 110%;
- En ten 2e: de beleidsdekkingsgraad moet hoger zijn dan 105%. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad over 12 maanden.
- De beleidsdekkingsgraad van ABP kwam in oktober van dit jaar uit op 116,2% en de actuele dekkingsgraad was 123,6%.

Bovenstaande percentages maakt het mogelijk de pensioenen per 1 januari 2026 te verhogen met 2,84%. Hiermee is de stijging van de prijzen volledig opgevangen. Tussen 1 september 2024 en 1 september 2025 stegen de prijzen namelijk ook met 2,84% (cijfers CBS).

De actuele dekkingsgraad is per eind december 2025 123,5%, en de beleidsdekkingsgraad 118,3%. (in 2024 bedroegen deze 111,9% om 113,1%).

Verder stijgt de premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen in 2026 met 0,1% naar 27,1% (in 2025 gelijk aan 27,0%).

Algemene grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de post liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Overige informatie

Rente- en kredietrisico's

De invloed van veranderingen in rentetarieven op de resultaten van de VNG worden zo veel mogelijk beperkt. Hierbij stelt de VNG zich ten doel de totale rentebaten te optimaliseren en de totale rentelasten te beperken. Tot en met 2023 werd dit voor een deel bereikt door gebruik te maken van het rente en saldo compensabel stelsel, waarbij de bank van alle saldo's van de alle VNG-entiteiten als een beschouwd voor het bepalen van de debet en creditrente. Dit is vanwege EU-regulering niet meer toegestaan. Momenteel wordt gestuurd op de ontwikkeling van de rekening naar de toekomst waarbij eerder dividenden zullen worden opgevraagd en/of de effectenportefeuille eerder zal worden afgeroomd waarbij de rentestand leidend is. Het uitzetten van gelden geschiedt uitsluitend door VNG of VNG Diensten. Gezien het voorgaande en de ruime back-up positie van potentiële dividenduitkeringen vanuit VNG Diensten en de ruime mogelijkheid om vrij snel uit de effectenportefeuille de stand liquide middelen aan te vullen, zijn de kredietrisico's voor de Vereniging zijn als laag te kwalificeren. De baten die de Vereniging genereert, zijn nagenoeg alle afkomstig van overheidsinstellingen.

Tekstuele analyse

De cijfers worden zoveel mogelijk toegelicht onder de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten. Voor zover de cijfers in de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten hetzelfde zijn als de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten, zullen deze niet apart worden toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening en is de toelichting zoals opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening ook van toepassing op de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (1)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmid- delen	Totaal 2025
Beginstand JAARREKENING 2025					
Aanschafwaarde	25.179	502	6.080	4.598	36.360
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.944	-	-5.359	-3.354	-26.657
Boekwaarde 1 januari	7.235	502	722	1.244	9.703
Mutaties					
Investeringsen	86	236	294	332	948
Desinvesteringen aanschafwaarde			-67	-415	-482
Desinvesteringen afschrijvingen			63	415	478
Herrubriceringen aanschafwaarde	32	-35	3		-
Herrubriceringen afschrijvingen					-
Afschrijvingen	- 877		- 176	-419	- 1.472
Totaal mutaties	758-	201	117	87-	-528
Eindstand					
Aanschafwaarde	25.298	703	6.310	4.515	36.826
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	- 18.821	-	-5.472	-3.358	-27.650
Boekwaarde 31 december	6.477	703	839	1.157	9.176
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

De mutaties in de vaste activa bestaan uit de reguliere vervanging van activa en de geplande jaarlijkse afschrijvingen. Activa in uitvoering zijn de investeringen die op balansdatum nog niet in gebruik zijn en geactiveerd worden in 2026 of later.

De actuele WOZ-waarde van Nassaulaan 12 is gelijk aan € 19.050 miljoen (peildatum 1 januari 2025) en die van de Sophialaan 10 bedraagt € 2,120 miljoen (peildatum 1 januari 2025). Deze is gebaseerd op de beschikking van de gemeente Haaglanden.

Financiële vaste activa (2)

Deelnemingen	2025	2024
VNG Diensten B.V.	€ 24.583	€ 23.128
	€ 24.583	€ 23.128

VNG Diensten B.V.	2025	2024
Stand per 1 januari	23.128	21.101
Aandeel in resultaat	1.474	2.015
Dividend	-	-
Omrekenverschillen vreemde valuta	-19	12
Stand per 31 december	24.583	23.128

De verdere toename van de waarde VNG Diensten B.V. ultimo 2025 ten opzichte van de waarde ultimo 2024 is het gevolg van het positieve resultaat deelnemingen 2025 en het niet uitkeren van dividend. Het positieve resultaat is het gevolg van een positief saldo winsten en verliezen van de onderliggende deelnemingen.

Het verloop van de effectenportefeuille (exclusief overige beleggingen)

	2025	2024
Effectenportefeuille	70.992	68.384
Overige beleggingen	4	4
Stand per 31 december	70.996	68.388

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2025	Totaal 2024
Balanswaarde per 1 januari	46.914	21.470	68.384	63.984
Aankopen	357	5.493	5.850	48.219
Verkopen	-	-5.615	-5.615	-47.606
Gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	-	134	134	-451
Ongerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	787	1.452	2.239	4.238
Stand per 31 december	48.058	22.934	70.992	68.384

De balanswaarde per ultimo 2025 kwam ten opzichte van de balanswaarde ultimo 2024 € 2,609 miljoen hoger uit. Oorzaak waarde begin jaar kwam € 4,400 miljoen hoger uit. De koersresultaten en de mutatie aan- en verkopen kwamen respectievelijk € 1,414 miljoen en € 0,378 miljoen lager uit. De effectenportefeuille bij VNG bestaat uit obligaties en aandelen waaronder ook begrepen alternatieven en onroerend goed. Voorts is aan de effectenportefeuille een bankrekening gekoppeld die uitsluitend dienstdoet als overlooptrekening.

Onttrekkingen geschieden uit dit geheel. De effecten beheerder bepaalt wat nodig is om aan gewenste onttrekking te kunnen voldoen. Afgelopen jaar heeft VNG geen middelen onttrokken uit dit geheel.

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2025	Totaal 2024
Cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten	2.322	5.179	7.501	6.462

De cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten vormen in geval van een positieve stand de herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve 2025 nam ten opzichte van 2024 met € 1,039 miljoen in omvang toe.

Handelsdebiteuren (3)

	2025	2024
Handelsdebiteuren	14.014	16.438
Voorziening dubieuze debiteuren	-38	-87
Stand per 31 december	13.976	16.351

De post handelsdebiteuren is met € 2,424 miljoen afgenomen. De afname komt vooral door het tijdig ontvangen van betalingen ten opzichte van vorig jaar.

De voorziening dubieuze debiteuren is verder afgenomen met € 0,049 miljoen door de betaling van oude vorderingen.

Daarnaast is de vordering op The Hague Academy van € 0,046 miljoen apart gepresenteerd op de balans, onder gelieerde ondernemingen.

Belastingen (4)

	2025	2024
Terug te vorderen Dividendbelasting	176	144
Stand per 31 december	176	144

Dit betreft de terug te vorderen dividendbelasting vanuit de effectenportefeuille over de jaren 2021 t/m 2025. De post te vorderen dividendbelasting is met € 0,032 miljoen toegenomen. De toename betreft de terug te vorderen dividendbelasting over 2025.

Intercompany (5)

	2025	2024
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	45	5
VNG International B.V.	54	42
VNG Opleiding & Detachering B.V.	6	10
VNG Realisatie B.V.	2.231	2.099
VNG Risicobeheer B.V.	65	15
VNG Diensten B.V.	135	-
Stand per 31 december	2.536	2.171

Overlopende activa (6)

	2025	2024
Waarborgsommen	6	6
Vooruitbetaalde kosten	1.372	1.857
Nog te factureren opbrengsten	2.536	2.848
Nog te ontvangen subsidiegelden	87.037	78.688
Overige vorderingen	495	86
Stand per 31 december	91.446	83.485

De overlopende activa zijn ten opzichte van 2025 gestegen met 7,961 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere stand van de nog te ontvangen subsidiegelden. Deze steeg ten opzichte van 2024 met € 8.385 miljoen. Daarnaast daalde de vooruitbetaalde kosten. De facturen worden zoveel mogelijk verwerkt in het jaar waarop ze betrekking hebben. Mbt de nog te ontvangen subsidiegelden, op basis van vervaldatum van de vorderingen, is er 27 mln. invorderbaar na 31-12-2026.

Geen van de andere vorderingen heeft een looptijd langer dan een jaar.

Liquide middelen (7)

	2025	2024
Bank	25.657	25.049
Kas	-	7
Stand per 31 december	25.657	25.056

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de zakelijke rekeningen-courant en (vermogens)spaarrekeningen. Het kassaldo betrof in 2024 een voorraad VVV-bonnen. Deze zijn gedoneerd aan een goed doel in 2025.

Eigen vermogen (8)

	2025	2024
Herwaarderingsreserves	7.501	6.462
Statutaire reserve	686	686
Bestemmingsreserves	2.296	2.904
Overige reserves	50.465	50.491
Omrekenverschillen	-175	-157
Onverdeeld resultaat	2.594	-26
	63.367	60.360

Herwaarderingsreserve (gesplitst)	Obligaties	Aandelen	Totaal 2025	Totaal 2024
Balanswaarde per 1 januari	1.536	4.926	6.462	1.780
Realisatie herwaardering door verkoop	-	-1.200	-1.200	444
Ongerealiseerde waarde mutaties	787	1.452	2.239	4.238
Mutatie herwaardering	787	252	1.039	4.681
Stand per 31 december	2.323	5.178	7.501	6.462

De herwaarderingsreserve is vanaf 2023 positief. Hierdoor lopen de ongerealiseerde koersresultaten via de balans. Dit jaar zijn verkoop bewegingen zeer beperkt gebleven. Dit en stijgende waarden van obligaties en aandelen leiden ertoe dat per saldo de herwaarderingsreserve in omvang is toegenomen.

Overige reserve	2025	2024
Stand per 1 januari	50.491	46.733
Af: resultaat voorgaand jaar	-26	3.758
Stand per 31 december	50.465	50.491

De Overige reserve is vrij besteedbaar. De Bestemmingsreserve, de Statutaire reserve, de Herwaarderingsreserve en de Omrekenverschillen zijn niet vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserve	2025	2024
Stand per 1 januari	2.904	3.512
Lasten herhuisvesting	-458	-458
Lasten afschrijving begane grond	-150	-150
Stand per 31 december	2.296	2.904

In 2007 is besloten dat een deel van het eigen vermogen beschikbaar wordt gesteld om de verbouwing van de Willemshof te financieren. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Voor de verbouwing van de begane grond is in 2018 besloten dat de afschrijvingslasten voor een totaalbedrag van € 1,500 miljoen ten laste komen van het vermogen. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, voor de jaarlijkse afschrijvingslasten.

Eind 2025 bestaat de bestemmingsreserve (€ 2,296 miljoen) uit het saldo van de afschrijvingslasten verbouwing Willemshof (€ 1,644 miljoen), afschrijvingslasten begane grond. (€ 0,538 miljoen) en het solidariteitsfonds (€ 0,114 miljoen) gevormd voor de vergoeding van de schade ontstaan uit de staking door gemeenteambtenaren.

Statutaire reserve (wettelijk verplicht)	2025	2024
Stand per 1 januari	686	686
Stand per 31 december	686	686

De wettelijke reserve bestaat uit een wettelijk verplichte conversiereserve die gevormd is vanuit de verkrijgingswaarde van de stichting KING door VNG Realisatie. De reserve is bijzonder omdat uitkeren uit deze reserve niet mogelijk is en dat voorts bestedingen ten laste van deze reserve alleen zijn toegestaan indien en voor zover dit geschiedt binnen de doelomschrijving van voornoemde stichting. Gezien het voorgaande wordt deze reserve hier gepresenteerd als bestemmingsreserve.

Omrekenverschillen	2025	2024
Stand per 1 januari	-157	-168
Mutatie	-18	11
Stand per 31 december	-175	-157

Onverdeeld resultaat boekjaar	2025	2024
Stand per 1 januari	- 26	3.758
Naar Overige reserves (uit onverdeeld resultaat voorgaand boekjaar)	26	-3.758
Mutatie bestemmingsreserve (afschr. lasten huisvesting)	608	608

Onverdeeld resultaat boekjaar	2025	2024
Resultaat boekjaar	1.986	-634
Stand per 31 december	2.594	-26

Het onverdeeld resultaat van € 2,594 miljoen wordt ten gunste gebracht van de overige reserves.

Voorzieningen (9)

De VNG heeft een tweetal voorzieningen voor verplichtingen die voortvloeien uit aanspraken op de WW- en Bovenwettelijke WW-regelingen en voor de uit te keren jubileumuitkeringen. Deze voorzieningen hebben in overwegende mate een langlopend karakter. Deze voorzieningen worden jaarlijks in overeenstemming gebracht met de geschatte toekomstige verplichtingen. De voorzieningen worden gepresenteerd tegen de contante waarde.

Egalisatievoorziening	2025	2024
Stand per 1 januari	731	1.076
Dotaties	419	321
Onttrekkingen/vrijval	-539	-666
Stand per 31 december	611	731

In 2025 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiingslasten gedaald met € 0,120 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met een dotatie van € 0,390 miljoen. De weergegeven dotatie wordt in hoge mate veroorzaakt door de opgebouwde rechten van (oud-)medewerkers die recht hebben op een WW-uitkering. De onttrekking bestaat uit de betaling van de uitkeringsrechten van de oud- medewerkers die in de voorziening waren meegenomen en de vrijval van de opgenomen uitkeringsrechten, omdat de oud-medewerkers een baan gevonden hebben en geen recht meer hebben op de WW-uitkering. De voorziening heeft een grotendeels langlopend karakter en betreft de contante waarde van de geschatte bedragen om in de toekomst de verplichting zo goed mogelijk af te kunnen wikkelen. Het kortlopende deel van deze voorziening (< 1 jaar) bedraagt per 31 december 2025 ongeveer € 0,268 miljoen. Het overige is langlopend en gaat voornamelijk om de BWW-uitkering na dec 2026.

Voorziening ambtsjubilea	2025	2024
Stand per 1 januari	437	375
Dotaties	73	62
Onttrekkingen/vrijval	-	-
Stand per 31 december	510	437

De voorziening is gevormd voor de toekomstige ambtsjubilea. De voorziening betreft de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen gebaseerd op de gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Het kortlopend deel van deze voorziening bedraagt € 0,073 miljoen en wordt binnen een jaar uitgekeerd. Het overige is langlopend.

Handelscrediteuren (10)

	2025	2024
Handelscrediteuren	17.197	16.465
Betalingen onderweg	-	
Reclassificatie	-9.485	-9.253
Stand per 31 december	7.712	7.212

Belastingen en premie sociale verzekeringen (11)

	2025	2024
Afdracht loonbelasting en sociale premies	2.588	2.191
Pensioenen	557	445
Omzetbelasting	2.843	3.463
Stand per 31 december	5.988	6.099

Intercompany (12)

	2025	2024
VNG Connect BV	430	628
VNG International BV	346	1.759
VNG Opleiding & Detachering B.V.	182	166
VNG Realisatie B.V.	8.604	5.578
Stand per 31 december	9.562	8.131

Overlopende passiva (13)

	2025	2024
Vooruit gefactureerde contributie	30.529	29.748
Nog te besteden subsidies	105.415	103.558
Fonds GGU & Gemeentefonds Saldi	5.777	4.092
Stand per 31 december	141.721	137.398

Vanaf 2024 worden de nog te ontvangen en de nog te besteden subsidies niet meer gesaldeerd. De nog te ontvangen subsidie wordt gepresenteerd onder de overlopende activa. Onder de post nog te besteden subsidies zijn de bedragen opgenomen van het rijk voor de projecten die doorlopen of afgerekend worden in 2026 en later.

Overige schulden (14)

	2025	2024
Vooruit gefactureerde bedragen	-	31
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	3.758	3.005
Overige schulden	5.363	5.097
Stand per 31 december	9.121	8.133

Geen van deze schulden heeft een looptijd langer dan een jaar.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) als ook de huurovereenkomsten bedraagt € 10,803 miljoen (t/m 2030).

Per jaar is de verplichting:

2026	€ 3,711 miljoen
2027	€ 2,656 miljoen
2028	€ 2,312 miljoen
2029	€ 1,939 miljoen
2030	€ 0,185 miljoen

Eind 2025 is het grote onderhoud installaties van het kantoor VNG gestart met € 6,975 miljoen aan verplichtingen in 2026.

Vecozo

De VNG heeft een beheercontract afgesloten met Vecozo. Deze overeenkomst is met ingang van 1 januari 2024 in werking getreden en kent een looptijd van 3 jaar, tm 31 december 2026. De hoogte van deze verplichting voor boekjaar 2026 bedraagt € 1.765.540.

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Hoofdelijke aansprakelijkheid

De VNG maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, waarvan naast de VNG ook VNG Diensten B.V., VNG International B.V., VNG Realisatie B.V., VNG Connect Services, VNG Connect Holding, VNG Congres- en Studiecentrum B.V., VNG Risicobeheer B.V. en VNG Opleiding & Detachering B.V. deel uitmaken. Binnen deze fiscale eenheid wordt geen btw aangerekend op de onderlinge leveringen en diensten. Elke afzonderlijke entiteit binnen deze fiscale eenheid doet zelfstandig aangifte. De entiteiten binnen de fiscale eenheid zijn volledig aansprakelijk voor de afdracht van de omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Bijdrage projecten (15)

De bijdragen projecten zijn hoger dan begroot. Deze hogere realisatie is het gevolg van nieuwe extern gefinancierde projecten, welke ten tijde van de begroting nog niet bekend zijn.

In de begroting wordt rekening gehouden met de subsidieaanvragen die op dat moment al goedgekeurd zijn. De nieuwe projecten hebben effect op het totale bedrijfsresultaat, omdat uit de hogere projectbaten, vaak een extra dekking wordt gegenereerd middels de overhead (zoals huisvesting en overhead verwerkt in het uurtarief).

In vergelijking met 2024 neemt de bijdrage projecten toe met € 13,550 miljoen.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Bijdrage projecten	148.857	104.136	135.307
Waarvan subsidies van het Rijk	69.299	19.983	66.502
Waarvan projecten uit het Fonds GGU en saldo Gemeentefonds uitname	79.558	84.153	68.805

De begroting van het Fonds GGU en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden aan het Fonds, is in beginsel gebaseerd op inwoneraantal en wordt jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan de ALV. Na een positief besluit op de ALV zijn leden verplicht deze financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds. De financiële en inhoudelijke verantwoording over het Fonds aan de ALV wordt opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag van de Vereniging. (zie daarvoor onderstaande tabel). De realisatie van de GGU-activiteiten in 2025 bedraagt € 79,558 miljoen.

Uit voorgaande jaren zijn er door creditering en opbrengsten voor een bedrag van € 5,853 miljoen. De bedragen die niet uitgegeven zijn in 2025, worden als overlopende passiva opgenomen op de balans. Deze worden in 2026 en verder uitgegeven, aan de daarvoor aangewezen activiteiten binnen het Fonds GGU.

(bedragen x € 1.000)

Fonds GGU 2025

Omschrijving	Begroting	Realisatie
1.4 Kennis en leren		
547 VNG Academie	1.602	1.602
798 Kennishub	400	400
2.1 Bestaanszekerheid		
395 Vraagorganisatie en ketenregie op de domeinen Werk Inkomen Schulden en Inburgering	1.201	1.146
396 Contract- en relatiebeheer Inlichtingenbureau	-	-
467 Doorontwikkeling en Programmaregie Werk & Inkomen en In-burgering	527	455
478 Naleving: Multidisciplinaire aanpak rechtmatigheid sociale ze-kerheid	2.625	2.547
494 Ketenvplichtingen sociaal domein	163	170
516 Opgave WISI informatievoorziening gemeenten	183	156
591 Omkeringsthema bestaanszekerheid: inwoningerichte dienstver-lening	249	209
624 Opgave WISI	68	24
824 Lokale agenda bestaanszekerheid	1.860	1.049
2.2 Jeugd en kansengelijkheid		
180 Ketembureau i-Sociaal Domein basistaak bedrijfsvoering en exploiteren digitale infrastructuur	1.491	1.473
322 Gemeentelijk gegevens knooppunt GGk	6.421	6.400
391 Landelijke inkoop zorgcontracten	720	698
392 Kennisborging Sociaal Domein en jeugdbeschermingsketen	165	122
394 Naleving: Kwaliteit kinderopvang	646	602
398 Programma Zorg en veiligheid	354	364
534 Hervormingsagenda Jeugd	304	313
572 Omkeringsthema kansengelijkheid	281	283
592 Opgavemanagement inclusieve samenleving	405	313
628 CIO functie Governance en financiering	262	231
2.3 Gezond samenleven		
266 Gemeentezorgspiegel	506	120
374 Informatiestandaard jeugdgezondheidszorg	522	429
402 Versterken informatiepositie publieke gezondheid	563	469
514 Naleving: Kwaliteit en rechtmatigheid zorg	1.453	1.445
535 Gezond en Actief Leven- IZA/GALA	916	703
2.4 Asiel en migratie		
695 Ondersteuning gemeenten bij taken Asiel en Migratie	615	592
2.5 Platform Sociaal Domein		
498 Platform Sociaal Domein	5.094	4.556
3.1 Fysieke leefomgeving		
372 Digitale infrastructuur & 5G	152	146
526 Bouwen en Wonen & Programma Woningbouw (min VRO)	587	559
527 Ruimte, Water en Klimaatadaptatie - Ruimtelijke puzzel en WBS	689	584
528 Landelijk Gebied en Natuurbeleid	702	733
529 Gezonde Leefomgeving - Milieu en Nationaal Prog Circulaire Economie	529	474

Omschrijving	Begroting	Realisatie
530 Mobiliteit en Bereikbaarheid	240	271
532 Gezonde Leefomgeving - Vergunningen, Toezicht en Handhaving (irt OW/DSO)	344	426
533 Regionale Economie en versterking economische activiteiten	626	655
539 Verkenning Informatievoorziening Fysiek Domein VIFD	204	237
570 Integrale aanpak Fysieke leefomgeving	405	357
3.2 Omgevingswet		
297 Ondersteuning werkende ketens	645	571
377 Regie en demandorganisatie Omgevingswet	1.534	1.315
459 Kerninstrumenten Omgevingswet	-	0
463 Structurele ondersteuning Omgevingswet	2.045	2.039
548 Ondersteuning en nazorg Omgevingswet	1.540	1.582
3.3 Energie en klimaat		
270 Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving (DEGO)	340	350
403 Verduurzamingsopgaven Gebouwde Omgeving	993	1.045
404 Klimaatopgaven sector Elektriciteit & Infra	1.107	995
405 Verduurzaming van de Mobiliteitssector	473	304
406 Ondersteuning uitvoering Klimaat en Industrie	165	147
560 Uitvoeringsondersteuning klimaatakkoord	1.019	1.205
4.1 Vitale lokale democratie		
590 Quicksan lokale democratie	86	47
4.1 Goed lokaal bestuur		
409 Capabele gemeenteraden (raad op zaterdag)	41	32
517 Regionale Samenwerking: op weg naar VNG van de regio's (2030)	55	53
4.2 De veilige gemeente		
328 Datavoorziening Onregelmatigheden Op de Kaart (DOOK)	251	234
4.3 De weerbare gemeente		
1056 Weerbare samenleving	0	216
4.4 Gemeenterecht		
1026 Versterking gezamenlijke wetgevingsfunctie VNG	900	779
4.5 Gemeentefinanciën		
312 WOZ-datacenter	1.453	1.335
4.6 Werkgeversfunctie		
551 Arbeidsmarktkrapte aanpak gemeenten	564	538
5.1 Digitale veiligheid & privacy		
1002 MM-VO Eigen huis op orde	244	224
144 ENSIA	848	748
175 Informatiebeveiligingsdienst (IBD) Privacy (AVG)	475	332
327 Informatiebeveiligingsdienst Advies en Computer Emergency Response Team CERT	2.724	2.837
442 MM-VO Digitaal weerbare inwoners en ondernemers	218	220
444 MM-VO Leiderschap en professionalisering digitale veiligheid	162	74
482 MM-VO Voorbereiding digitale ontwrichting	205	161
525 MM-VO Agenda digitale veiligheid	519	494

Omschrijving	Begroting	Realisatie
622 MM-VO Arbeidskrapte digitale veiligheid	162	145
668 MM-VO EU/NL Wet-en regelgeving digitale veiligheid	162	126
5.2 Agenda digitale grondrechten en ethiek		
507 N&D-K Principes voor de digitale samenleving	30	33
561 AI & Algoritmen: Community en samenwerking	20	
1007 AI & Algoritmen: Kaders en wetgeving	25	
488 AI & Algoritmen: Innovatie en opschaling	236	202
5.3 Verantwoord datagebruik en versterken informatiepositie		
271 Lokale monitor wonen	29	64
162 Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD)	374	333
265 Wmo voorspelmodel	137	116
581 DIWI (Datavoorziening Interne Woningbouw Informatie)	45	47
107 WaarstaatjegemeentenI	503	538
179 Kennisnetwerk Data en Samenleving	271	291
577 Informatiepositie versterken (VIP)	596	425
5.4 Innovatie-infrastructuur		
1034 Dutch Societal Innovation Hub (VNGI)	81	63
499 Kenniscentrum Innovatie	336	341
473 Strategie en secretariaat Informatiesamenleving	88	78
303 Dutch societal innovation hub	165	164
5.5 AI en algoritmen		
1007 N&D-K Kaders en wetgeving AI en algoritmen	-	19
561 N&D-DGE Community AI en Algoritmen	-	18
6.1 Inclusieve dienstverlening		
176 GemeenteDelers	259	265
357 Expertisecentrum - Kenniscentrum Dienstverlening	241	211
608 Regie Dienstverlening	197	254
609 Beleidsdomein Inclusieve dienstverlening	150	102
6.2 Digitale overheid		
1030 Regie Digitale overheid en Dienstverlening	474	618
104 Haven	148	295
105 Federatieve Service Connectiviteit (FSC)	179	217
106 Common Ground etalage	-	-
149 Gemeentelijke Model Architectuur	580	585
150 GEMMA Softwarecatalogus	348	383
224 Single Digital Gateway - Annex I (beheerfase)	134	119
255 Gemeentelijke uitwisselstandaarden (API's)	-	-
264 GIBIT: Gemeentelijke Inkoop Bij IT Toolbox	212	279
300 Regie Geo-informatie	700	771
333 Begeleiden proces standaardverklaring	165	-
360 Digitale Identiteit en Toegang	252	250
433 Digitale interactie met de overheid (GDI)	78	84
453 Kenniscentrum Markt en Overheid	476	422
475 Aanscherping van de WOZ-ICT keten	45	56

Omschrijving	Begroting	Realisatie
495 GROEI: Gemeentelijke Realisatie en Opschaling van Experimenten en Innovatie	332	293
497 CIO - functie	657	447
515 Secretariaat SVB-BGT	21	22
550 Transitieprogramma Common Ground	5.387	4.698
576 Meerjarige aanpak Digital Decade	332	262
580 Werken onder architectuur	262	194
603 Regie op datastelsels	198	230
604 Ontwikkeling API-fundament	433	402
605 Beheer StUF standaarden	152	129
607 Regie Burgerzaken	101	120
611 Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata en Wegennetwerkregistratie	48	47
613 Regie op gegevensuitwisseling (nieuwe stijl)	104	62
626 Kenniscentrum Architectuur	230	226
627 Doorontwikkeling API-standaarden	613	500
6.3 Open overheid en archieven		
262 Grip op informatie	218	219
506 Selectielijsten archiefbescheiden	70	74
610 Regie op Open overheid en archieven	237	236
6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht		
237 Kenniscentrum Analyse	968	972
524 Focus op uitvoering	341	241
6.5 Collectieve dienstverlening en inkoopbeleid		
1039 Besparingsmotor Diensten	0	708
125 14+netnummers	604	472
131 GGI Netwerk & GGI Cloud	1.383	1.227
132 GGI Veilig (M&R, Cyberweerbaarheid)	373	491
154 GT Microsoft	229	206
274 Beheer quickscan lokale democratie	103	89
500 Kenniscentrum gezamenlijk inkopen en aanbesteden	644	643
522 Servicecentrum gemeenten	1.099	987
554 Inkoop en Aanbesteden Organiseren governance, MVOI in uitvoering	276	310
582 SDG contractbeheer	92	20
8.1 Communicatie		
510 VNGR Communicatie	1.273	1.273
8.2 Bedrijfsvoering		
1027 Ledentevredenheid	0	134
1055 EU subsidiebureau / funding lane	0	59
496 Planning & control cyclus VNG	696	556
511 VNGR bedrijfsvoering	5.383	5.243
520 Bestuursondersteuning extern	416	407
521 Portfoliomanagement	300	287
Voorgaande jaren	0	-32
Totaal	84.153	79.558

Overige baten (16)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Opbrengst derden	3.366	920	3.114
Auteursvergoedingen	198	200	205
Vacatiegelden	19	9	17
Interne baten	14.606	4.223	4.649
Overige baten	739	1.566	731
Totaal overige baten	18.928	6.918	8.716

Opbrengst derden

De realisatie 2025 is € 2,446 miljoen hoger dan begroot. Deze post bestaat uit de doorbelasting van salariskosten aan gelieerde instellingen en overige omzet gerealiseerd door het doorbelasten van kosten aan derden.

Auteursvergoedingen

De realisatie van de auteursvergoedingen ligt iets lager dan begroot. Ten opzichte van realisatie 2024 ook een lichte daling.

Interne baten

In de begroting was rekening gehouden met een stijging van de opbrengsten, echter bleek deze fors hoger dan voorzien. De realisatie laat een stijgende lijn zien en is € 10,382 miljoen hoger dan begroot.

Vergeleken met 2024 zijn de interne baten met € 9,957 miljoen gestegen. Dit wordt met 9,683 miljoen veroorzaakt door een hogere omzet uit de reorganisatie van bedrijfsvoering en communicatie vanuit VNG

Realisatie naar de VNG. Hier staan ook hogere personeelslasten tegenover.

Overige baten

De overige baten bestaan voornamelijk uit de opbrengsten Reprorecht en de bijdrage SBCM. De omvang hiervan is € 0,739 miljoen.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten (17)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Salarissen	30.825	30.427	26.477
Sociale lasten	4.122	4.069	3.350
Pensioenlasten	4.624	4.564	3.623
Vergoedingen (ZW, uitlenen personeel)	-928	-	-865
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	38.643	39.060	32.585

Het totaal van salarislaster, sociale lasten en pensioenlasten stijgt met € 6,059 miljoen ten opzichte van 2024. De stijging is o.a. veroorzaakt door een toename van salariskosten volgend uit wijzigingen in de CAO en een stijging van de omvang van het personeelsbestand.

Sinds 2019 vertoont het uitstroompercentage een stijgende lijn. In 2023 bereikte het een hoogtepunt van 16,0%, een stijging ten opzichte van 15% in 2022 en 13,1 in 2021. In 2024 is het uitstroompercentage echter gedaald naar 6,6%. Maar in 2025 weer gestegen naar 15,4%. Het gemiddeld aantal fte in 2025 is ten opzichte van 2024 ook gestegen. Ultimo 2025 waren er 365,0 fte in dienst (2024: 328,6 fte).

De vergoedingen voor zwangerschap, uitleen van personeel en overige loonlasten-vergoedingen kwamen ook in 2025 hoger uit dan 2024.

De gemiddelde salarislust per fte stijgt van € 0,099 miljoen in 2024 naar € 0.106 miljoen in 2025. Deze stijging van 6,8% is het gevolg van de wijzigingen in de cao, reguliere periodieke verhogingen, de wijzigingen van de sociale en pensioenlasten en hogere inschaling van medewerkers.

Overige personeelslasten (18)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Uitzendkrachten/personeel derden	9.012	323	3.184
Arbolasten	265	77	204
Studielasten	640	479	500
Werving	140	75	42
Rechtspositionele lasten	168	153	160
Onttrekking/Dotatie voorzieningen	791	391	633
Overige lasten	476	492	448
Reis- en verblijflasten	600	373	539
Totaal overige personeelslasten	12.092	2.363	5.710

De overige personeelslasten overschrijden de begroting met € 9,728 miljoen. Per begrotingspost zijn de verschillen als volgt te duiden:

- De lasten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 8,689 miljoen hoger uit dan begroot. De directies Bedrijfsvoering en Communicatie waar de reorganisatie betrekking op had nemen hiervan € 6,285 miljoen voor hun rekening. Het overige verschil van € 2,404 miljoen heeft onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervangings.
- De studielasten en de reis- en verblijfskosten vallen respectievelijk € 0,160 miljoen en € 0,227 miljoen hoger uit dan begroot. Reiskosten met het openbaar vervoer steeg met € 0,055 miljoen en de reiskosten buitenland vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2024.
- De arbo-lasten vallen € 0,188 miljoen hoger uit dan begroot. Deze lasten bestaan uit een bedrijfszorgpakket, begeleiding vanuit een bedrijfsarts en arbo-gerelateerde aanpassingen van de werkplekken. Door het wegvallen van de vorige bedrijfsarts moest er in 2023 een nieuwe bedrijfsarts gevonden worden. De nieuwe bedrijfsarts heeft een andere aanpak en is meer gericht op coaching en preventie en is de standaard spreekuurspraak langer.
- Het ziekteverzuim is in 2025 uitgekomen op 6,7%. Dit is hoger dan 2024 (6,0%) en ook hoger dan het streefpercentage van 3,5%.
- De rechtspositionele kosten vallen wat hoger uit dan begroot door meer jubileum uitkeringen en gratificaties.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2025		
Overige personeelslasten	Project gefinancierd	Overig	Totaal
	305	11.787	12.092

Kantoor- en huisvestingslasten (19)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Huisvestingslasten	1.043	778	1.019
Onderhoud en inventaris	647	475	670
Automatiseringslasten	5.600	3.740	5.127
Telecommunicatie	-	-	5
Drukwerklasten	-	26	-
Bibliotheeklasten	803	785	786
Restauratieve lasten	638	520	596
Totaal kantoor- en huisvestingslasten	8.731	6.325	8.203

De kantoor- en huisvestingslasten zijn ten opzichte van de begroting € 2,407 miljoen hoger. Op bijna alle onderdelen is de realisatie hoger uitgekomen dan begroot. De huisvestings- en onderhoudslasten zijn gestegen, onder andere door achterstallig onderhoud van het pand op de Sophialaan 10 en voorbereidingen op de Nassaulaan 11 voor de grote verbouwing in 2026. Ook de restauratieve lasten komen in 2025 hoger uit dan begroot en zijn ook hoger dan de realisatie in 2024. De automatiseringslasten zijn ten opzichte van de realisatie van 2024 gestegen met € 0,473 miljoen. Verder brengt een grotere omvang van het personeelsbestand extra (licentie-) kosten met zich mee.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2025		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor- en huisvestingskosten	1.815	6.916	8.731

Activiteitslasten (20)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Voorlichting	948	570	1.585
Bijeenkomsten	2.669	295	3.608
Onderzoek	2.869	3.588	3.084
Advies derden	124.562	104.444	114.672
Bijdragen en lidmaatschappen	6.066	594	5.519
Doorbelasting	-	-14.619	-
Totaal activiteitslasten	137.114	94.872	128.468

De activiteitslasten zijn € 42,241 miljoen hoger dan de begroting. De voornaamste verschillen per afzonderlijke begrotingspost zijn:

- Voorlichting: Het budget voor voorlichting wordt met € 0.378 miljoen overschreden. Dit bedrag heeft voor een deel betrekking op extern gefinancierde projecten. De kosten hiervan bedroegen in 2025 € 0,206 miljoen. Het andere deel heeft betrekking op de intern gefinancierde projecten, onder andere gefinancierd door aanvullend op de begroting toegewezen prioriteitenbudget.
- Bijeenkomsten: De overschrijding van € 2,374 miljoen heeft voor een bedrag van € 1,870 miljoen betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Onderzoek: Dit budget wordt in de loop van het jaar projectmatig toegewezen, de lasten van deze activiteiten worden verantwoord onder afzonderlijke begrotingsposten zoals adviezen

derden, overige personeelslasten en ICT-lasten. Daardoor blijft de realisatie op de post onderzoekskosten met € 0,719 miljoen achter bij begroot.

- Advies derden: Er is € 20,118 miljoen meer uitgegeven dan begroot. De realisatie ten opzichte van 2024 is gestegen met € 9,890 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door extern gefinancierde projecten. De kosten van de inhuur van personeel op de subsidies en GGU gefinancierde activiteiten zijn in de presentatie opgenomen onder de activiteitskosten.
- Bijdragen en lidmaatschappen: Er is € 5,472 miljoen meer uitgegeven dan begroot. € 5,443 miljoen heeft betrekking op extern gefinancierde projecten die bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
- Doorbelasting: De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 14.619 miljoen aan baten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke kosten staan weergegeven onder salarislasteren, waardoor de realisatie op de doorbelasting op nul uitkomt.

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2025		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Voorlichting	206	742	948
Bijeenkomsten	1.870	799	2.669
Onderzoek	1.991	878	2.869
Advies derden	121.839	2.723	124.562
Bijdragen en lidmaatschappen	5.443	623	6.066
Doorbelasting	9	-9	-
Totaal	131.358	5.756	137.114

Overige lasten (21)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Overige lasten	989	1.370	-907

De realisatie van de overige lasten is in 2025 fors hoger ten opzichte van 2024. Echter in 2024 is er een positief BTW-resultaat van € 1,6 miljoen (dit is inclusief de vrijval en correctie van niet verrekenbare BTW over de periode 2019 t/m 2023). Exclusief deze post toch een stijging van € 0,401 miljoen ten opzichte van 2024. In 2025 was € 0,458 miljoen project gefinancierd (in 2024 was dit - € 0,090 miljoen).

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2025		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige lasten	458	531	989

Financiële baten en lasten (22)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Opbrengst van effecten	1.166	-	-240
Rentebaten	851	-	987
(Rente)lasten	-	-	-
Totaal financiële baten en lasten	2.017	-	747

De opbrengst van effecten en rentebaten is conform de gemaakte contributieafspraken met de leden niet opgenomen in de begroting.

Resultaat deelnemingen (23)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
VNG Connect Holding B.V.	1.207	-	1.518
VNG International B.V.	196	-	535
VNG Risicobeheer B.V.	11	-	716
VNG Realisatie B.V.	714	-	45
VNG Diensten B.V. (enkelvoudig)	-160	-	-117
Vennootschapsbelasting	-494	-	-682
Totaal resultaat deelnemingen	1.474	-	2.015

VNG Diensten B.V. (VNG-Diensten)

VNG Diensten is de houdstermaatschappij namens VNG en is 100% aandeelhoudster van de VNG-deelnemingen. VNG Diensten voert uitsluitend houdstermaatschappij activiteiten. De inkomsten van Diensten bestaat uit rente en uit de omslag van kosten die wordt doorbelast aan de VNG-deelnemingen. Vanwege externe omstandigheden is besloten dat alleen kosten van derden (buiten het VNG Concern) aan de deelnemingen worden doorbelast. De intern vanuit VNG Concern aan te rekenen kosten worden nu gedekt door de resulteren van de VNG- deelnemingen. Dit betekent voordat de post resultaat deelnemingen iets lager uitkomt.

Het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten kwam het voorgaande jaar uit op € 0,118 miljoen negatief. Voor 2025 komt het vennootschappelijke resultaat VNG Diensten op € 0,160 miljoen negatief uit. In deze toename van het negatieve resultaat, groot € 0,042 miljoen, is begrepen een toename van kosten extern advies en van kosten ondersteuning van uit VNG van € 0,144 miljoen en anderzijds hogere bedrijfsopbrengsten als gevolg van bijdrage deelnemingen € 0,085 miljoen en hogere financiële baten (renteopbrengsten) € 0,018 miljoen als gevolg van lagere rente en een hogere stand liquide middelen.

VNG Connect Holding B.V.

Het positieve resultaat van VNG Connect Holding B.V. voor belastingen bedraagt € 1,207 miljoen, ten opzichte van een positief resultaat van € 1,518 miljoen een jaar eerder. In vergelijking met de begroting 2025 is een positieve afwijking zichtbaar van € 0,407 miljoen.

VNG Risicobeheer B.V.

Voor 2025 was een negatief resultaat voor belastingen van - € 1,375 miljoen geraamd. Het werkelijk resultaat voor belastingen is uitgekomen op € 0,011 miljoen. Het resultaatverschil van € 1,386 miljoen wordt als volgt verklaard:

	Realisatie
Hogere personeelskosten	(284.046)
Lagere overige bedrijfskosten	1.758.022
Hogere bedrijfsopbrengsten	128.518
Hogere activiteitskosten	(190.110)
Hogere financiële baten en lasten	(26.636)
Hoger resultaat	1.385.748

De hogere personeelskosten worden deels verklaard door de nieuwe CAO (eenmalige uitkering 1 juli 2025) en een tijdelijke urenuitbreiding bij een medewerker met een vast dienstverband gedurende de periode 1 januari 2025 tot 1 juli 2026.

Bij de overige personeelskosten waren het voornamelijk de hogere kosten voor personeel van derden (+€ 254K).

De lagere overige bedrijfskosten hebben betrekking op de gemaakte kosten betreffend de projectkosten. Doordat het steeds duidelijker wordt dat het Risicobeheerfonds (RBF) doorgang zal vinden in 2025 nemen deze kosten substantieel toe. Daarom is, op aangeven van de accountant, vanaf 2024 besloten deze kosten voorlopig op de balans te plaatsen en niet ten laste van het resultaat te brengen. Deze kosten waren helaas al verwerkt in de begroting 2025.

Daarnaast zijn de kosten die samenhangen met de ontwikkeling van tools grotendeels geactiveerd op de balans onder de immateriële vaste activa. In de begroting was uitgegaan van een situatie dat alle kosten direct ten laste van het resultaat zouden worden gebracht.

De provisieopbrengsten vallen hoger uit. Het contract met IZA leverde € 91K meer op dan begroot, Centraal Beheer Achmea ging uit van € 114K voor 2025, maar uiteindelijk is er € 37K meer afgerekend.

Daarnaast waren er nog inkomsten uit bijdragen van gemeenten voor hun deelname aan het Leernetwerk Leiderschap en De Bedoeling.

VNG International B.V.

Het netto geconsolideerd resultaat van de VNG International groep bedraagt € 0,161 miljoen na belastingen. Het enkelvoudig resultaat vóór belastingen van VNG International is met een bedrag van € 0,187 miljoen licht hoger dan begroot. Daarmee heeft VNG International een goed jaar achter de rug. De dekking uit productieve uren was in 2025 conform begroting, door enkele onverwachte projectresultaten en een positief resultaat op de financiële baten en lasten, kon het jaar met een positief resultaat worden afgesloten.

Het resultaat op projecten is met € 1,583 miljoen marge op de implementatie van de projecten iets boven begroot uitgekomen, mede door het onverwacht positiever resultaat bij het afsluiten van een aantal projecten. Daarnaast heeft een aantal projecten in het afgelopen jaar voor meer dan 90% van het budget uitgeput.

De verhouding totale marge op projecten van € 1,583 miljoen ten opzichte van de totale enkelvoudige omzet van € 44,276 miljoen is met 3,0% nog steeds een vrij smalle marge en in de lijn van de marges van de afgelopen jaren. Het blijft goed om in ogenschouw te nemen dat de winstmarges op het internationaal werk sinds de oprichting van het bedrijf in 2001 nooit heel groot zijn geweest. Dit hangt uiteraard samen met de nadrukkelijke keuze van de organisatie in goed overleg met de aandeelhouder om de inhoudelijk doelstelling 'versterking van democratisch lokaal bestuur' centraal te stellen en niet te beperken tot commercieel aantrekkelijk werk.

VNG Realisatie B.V.

VNG Realisatie B.V. heeft geen permanent winststreven. Doelstelling is de projecten tegen kostprijs uit te voeren met opslag voor de eigen toe te rekenen kosten. Vanaf 2018 wordt tevens een opslag in rekening gebracht ter dekking van (eventuele) projectverliezen en ter verdere groei van het weerstandsvermogen. Het resultaat voor belastingen over 2025 komt uit op € 0,7 miljoen positief. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door een combinatie van vacatureruimte, opbrengsten uit detacheringen en renteopbrengsten.

De omzet is met 8% gestegen ten opzichte van 2024. De stijging doet zich zowel voor bij GGU (€ 0,4 miljoen, 11%) als bij de overige projecten (€ 1,9 miljoen, 7%).

WNT-verantwoording 2025 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op VNG van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de VNG is € 0,246 miljoen. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. De leden van het Bestuur van de VNG ontvangen geen bezoldiging.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2025

Bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,500
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	184.351,40	89.281,25
Beloningen betaalbaar op termijn	23.193,12	11.584,38
Subtotaal	207.544,52	100.865,63
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	123.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	207.544,52	100.865,63
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024

Bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Plv. Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,500
Dienstbetrekking?	Ja	Ja

Bedragen x € 1	Leonard Geluk	Pieter Jeroense
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.331,90	86.429,30
Beloningen betaalbaar op termijn	23.309,52	11.641,54
Subtotaal	201.641,42	98.072,84
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	116.500
Bezoldiging	201.641,42	98.072,84

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.

Overzicht 2025 voor de WNT van de Toezichthoudende functionarissen VNG
(met bezoldiging kleiner dan € 2.100)

Naam	Functie	Periode
Mw. S. Dijkma	Voorzitter	01/01 t/m 31/12
Dhr. M. Boumans	Vice-voorzitter	01/01 t/m 31/12
Dhr. E. van Oosterhout	Secretaris/Penningmeester	01/01 t/m 31/12
Dhr. S. van Alfen	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Ausems	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. A. van Berckel	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. G. Broer	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. S. Bruines	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. H van Buren	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. O. Chang	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Depla	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. T. Heerts	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. J. de Koning	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. J. Kramer	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. N. Kramers	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. J.M. van Rees	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. A. Reinders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. M van der Sloot	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. P. Snijders	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. A. van der Tuuk	Lid van het Bestuur	18/06 t/m 31/12
Mw. M. Vermue	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Dhr. R. Wever	Lid van het Bestuur	01/01 t/m 31/12
Mw. C. Zeegers	Lid van het Bestuur	18/06 t/m 31/12

Geconsolideerde jaarrekening 2025

Geconsolideerde balans per 31 december 2025

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

Activa

	2025	2024
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa (24)		
Kosten van ontwikkeling (VNG Connect)	54	57
Vooruitbetalingen op IMVA (VNG Risicobeheer)	871	251
	925	308
Materiële vaste activa (25)		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	6.494	7.258
Activa in uitvoering	703	501
Machines en installaties	838	722
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.222	1.338
	9.257	9.819
Financiële vaste activa		
Overige effecten	70.996	68.388
Leningen u/g	9	13
	71.005	68.401
Totaal vaste activa	81.187	78.528
Vlottende activa		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	16.056	26.357
Gelieerde ondernemingen	46	75
Belastingen	3.005	-
Overige vorderingen	3.326	12.686
Overlopende activa	101.457	87.229
	123.890	126.347
Liquide middelen (26)	51.823	51.082
	51.823	51.082
Totaal vlottende activa	175.713	177.429
Totaal activa	256.900	255.957

Passiva

	2025	2024
Eigen vermogen		
Groepsvermogen	63.367	60.361
	63.367	60.361
Voorzieningen (27)		
Voorzieningen	1.430	1.541
	1.430	1.541
Kortlopende schulden		
Handelscrediteuren	13.633	12.697
Belastingen en premie sociale verzekeringen	8.536	8.212
Overlopende passiva (28)	156.376	138.906
Overige schulden (29)	13.558	34.240
	192.103	194.055
Totaal passiva	256.900	255.957

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2025

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Baten		
Contributies	29.748	28.108
Bijdrage projecten	149.198	136.286
Vergoeding geleverde diensten (30)	53.719	50.634
Overige baten (31)	8.107	7.355
Som der baten	240.772	222.383
Lasten		
Salarissen (32)	48.231	44.441
Sociale lasten (32)	6.643	5.875
Pensioenbijdragen (32)	7.314	6.206
Overige personeelslasten (32)	13.797	7.552
Afschrijvingen IMVA	17	15
Afschrijvingen MVA	1.491	1.487
Activiteitslasten	149.657	147.234
Overige lasten (33)	13.520	10.708
Som der lasten	240.670	223.518
Bedrijfsresultaat	102	-1.135
Financiële baten en lasten		
Opbrengst van effecten	1.166	-240
(Rente)baten	1.237	1.444
(Rente)lasten	-24	-21
Som der financiële baten en lasten	2.379	1.183
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor Vpb	2.481	48
Vennootschapsbelasting	-494	-682
Resultaat	1.986	-634
Dekking uit het vermogen	608	608
Onverdeeld resultaat	2.594	-26

Resultaatsbestemming

Het resultaat 2025 is gelijk aan € 1,986 miljoen positief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 0,608 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat. Het onverdeeld resultaat komt daarmee uit op € 2,594 miljoen positief en komt ten gunste van de overige reserves.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

		2025	2024
Bedrijfsresultaat	102		-1.135
Afschrijvingen en waardeverminderingen	1.508		1.502
Toename vorderingen	2.457		-89.042
Afname voorzieningen	-111		-608
Toename kortlopende schulden	-1.951		77.386
		1.903	-10.763
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		2.005	-11.898
Ontvangen interest	1.019		1.395
Ontvangen dividend	219		813
Betaalde interest	-		-21
Resultaat effectentransacties	1.166		-1.053
Koersresultaat deelnemingen	-24		49
Mutatie omrekenverschillen	-19		12
Betaalde/ontvangen vennootschapsbelasting	-494		-682
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.867	513
(Des)investeringen in immateriële vaste activa	-617		-231
(Des)investeringen in materiële vaste activa	-944		-1.094
(Des)investering in financiële vaste activa	-1.567		285
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-3.131	-1.040
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-	-
Netto kasstroom		741	-12.425
Mutatie liquide middelen (01-01 t/m 31-12)		741	-12.425

Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)

Immateriële vaste activa (24)

	Kosten van ontwikkeling	Vooruitbetalingen op IMVA	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2025	57	251	308
Mutaties			
Investerings	15	734	749
Buitengebruikstelling/afstoting	-	-114	-114
Afschrijvingen	-17	-	-17
Totaal mutaties	-3	620	617
Boekwaarde per 31-12-2025	54	871	925

Materiële vaste activa (25)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmid- delen	Totaal 2025
Beginstand					
Aanschafwaarde	25.237	502	6.080	4.917	36.736
Correctie waarde investering ivm wisselkoersen*				-1	
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-17.979	-	-5.359	-3.580	-26.918
Correctie waarde af-schrijvingen ivm wisselkoersen*				1	
Boekwaarde 1 januari	7.258	502	721	1.338	9.819
Mutaties					
Investerings	86	236	294	337	953
Desinvesteringen aanschafwaarde		-	-67	-420	-487
Desinvesteringen afschrijvingen		-	63	419	482
Herrubriceringen aanschafwaarde	32	-35	3	-	-
Herrubriceringen afschrijvingen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-882	-	-176	-454	-1.512
Totaal mutaties	-764	201	117	-118	-564
Eindstand					
Aanschafwaarde	25.355	703	6.310	4.845	37.214

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmid- delen	Totaal 2025
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-18.862	-	-5.472	-3.623	-27.957
Boekwaarde 31 december	6.493	703	838	1.222	9.257
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-67,7%	

Liquide middelen (26)

	2025	2024
Kas	3	12
Bank	51.820	51.070
Stand per 31 december	51.823	51.082

Het saldo van de liquide middelen betreft het totaal van de kas, zakelijke rekeningen-courant en spaar-en vermogensspaarrekeningen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

Voorzieningen (27)

	2025	2024
Stand per 1 januari	1.541	2.150
Bij: dotaties	568	564
Af: onttrekkingen	-679	-1.069
Af: vrijval	-	-104
Stand per 31 december	1.430	1.541

In 2025 is de voorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen gedaald met € 0,111 miljoen. Het saldo bestaat uit:

- Per 31-12-2017 is er een voorziening getroffen in verband met een gerechtelijke procedure in Jordanië. De omvang betreft € 0,100 miljoen. De voorziening heeft betrekking op de juridische claims en is naar haar aard langlopend.
- De voorziening voor WW- en Bovenwettelijke WW-gerechtigden (€ 0,617 miljoen), mede als gevolg van de afspraken gemaakt met individuele medewerkers, en de betaling van bestaande gerechtigden en de vrijval als gevolg van oud-medewerkers, waarvan de rechten vrijvallen als gevolg van ander werk en/of het opnieuw berekenen van de looptijd van de BWW. Ongeveer € 0,384 miljoen is langlopend van aard;
- De voorziening gevormd voor toekomstige ambtsjubilea (€ 0,712 miljoen). De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, verwachte salarisstijgingen, blijfkans en leeftijd. Het kortlopend deel (< dan 1 jaar) bedraagt € 0,089 miljoen. Het overige deel is langlopend van aard.

Overlopende passiva (28)

	2025	2024
Vooruit gefactureerde bedragen	221	1.507
Vooruit gefactureerde contributie	30.529	29.748
Nog te besteden subsidies	117.424	103.557
Fonds GGU & Gemeentefonds saldi	5.777	4.093
Nog te betalen kosten	2.079	-
Overige	346	-
Stand per 31 december	156.376	138.905

Vanaf 2024 worden de nog te ontvangen en de nog te besteden subsidies niet meer met elkaar gesaldeerd. Ze worden dan opgenomen onder de overlopende activa voor de te nog te ontvangen subsidie en overlopende passiva voor de reeds ontvangen en nog uit te geven subsidiebedragen.

Overige schulden (29)

	2025	2024
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	5.759	3.877
Overige schulden	7.799	30.363
Stand per 31 december	13.558	34.240

Geen van deze schulden heeft een looptijd langer dan een jaar.

Overige informatie

Bankgaranties

VNG International B.V. heeft bij ABN AMRO een obligokrediet van € 2,6 miljoen. Binnen dit krediet kan VNG International bij ABN AMRO Bank N.V. bankgaranties afsluiten. Als zekerheid zijn voor een gelijk bedrag debiteuren verpand. Voorts heeft VNG International één bankgarantie via ABN AMRO N.V. afgegeven ter waarde van € 1,074 miljoen.

1. Tunisia, support to the process of decentr & deconcentration (€ 1,074 miljoen met als begunstigde Delegation de L'Union Europe.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De totale verplichting voor beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de Facilitaire Diensten (catering, onderhoud gebouwen, schoonmaak en receptiediensten) als ook de huurovereenkomsten en Dienstverleningsovereenkomsten van de onderliggende entiteiten bedraagt € 14,271 miljoen (t/m 2030).

Per jaar is de verplichting:

2026	€ 5,484 miljoen
2027	€ 3,534 miljoen
2028	€ 2,629 miljoen
2029	€ 2,189 miljoen
2030	€ 0,435 miljoen

Eind 2025 is het grote onderhoud installaties van het kantoor VNG gestart met € 6,975 miljoen aan verplichtingen in 2026.

Vecozo

De VNG heeft een beheercontract afgesloten met Vecozo. Deze overeenkomst is met ingang van 1 januari 2024 in werking getreden en kent een looptijd van 3 jaar, tm 31 december 2026. De hoogte van deze verplichting voor boekjaar 2026 bedraagt € 1.765.540.

Omzetbelasting

VNG is opgenomen in een fiscale eenheid Omzetbelasting waar ook de onderstaande rechtspersonen deel van uit maken.

- VNG Diensten B.V.
- VNG Risicobeheer B.V.
- Congres en studiecentrum VNG B.V.
- VNG International B.V.
- VNG Realisatie B.V.
- VNG Opleiding & Detachering B.V.
- VNG Connect Holding B.V.
- VNG Connect Services B.V.

De onderscheidende rechtspersonen binnen de fiscale eenheid omzetbelasting doen zelfstandig aangifte. Binnen de fiscale eenheid Omzetbelasting wordt geen btw aangerekend. Elke entiteit binnen de fiscale eenheid is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de Omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

Vennootschapsbelasting

Elke entiteit binnen de fiscale eenheid is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid als geheel.

De VNG-bedrijven zijn onder VNG Diensten gevoegd in een Fiscale eenheid (FE). Daardoor doet VNG Diensten aangifte Vennootschapsbelasting (Vpb.) voor de gehele FE. Binnen 5 maanden na afloop van het boekjaar moet de aangifte Vpb zijn ingediend. VNG heeft voor het doen van de Vpb aangifte 2025 net als in 2024 uitstel gekregen. De in de jaarrekening gepresenteerde winstbelasting is uit praktische overwegingen tot stand gekomen door het gecumuleerde commerciële resultaat van de VNG-deelnemingen onder VNG Diensten (gecorrigeerd met buitenlandse winstbelasting) plus het commerciële resultaat VNG Diensten Vennootschappelijk als grondslag te nemen voor de in dat jaar van toepassing zijnde Vpb tarieven. Met aftrekposten wordt hierbij geen rekening gehouden mogelijke verliesverrekening wordt hierbij wel meegenomen.

De berekende Vpb voor 2025 komt uit op € 494.228. Bij een grondslag winst vóór belasting van € 1.968.326 komt het effectieve belastingtarief hierbij dan uit op 25,11%. De hierbij toegepaste tarieven Vpb zijn 19% over de winst tot en met € 200.000 en 25,8% over het meerdere daarboven. De tarieven Vpb 2024 zijn gelijk aan die van 2025. De berekende Vpb voor 2024 komt uit op € 682.312. Bij een grondslag winst vóór belasting van € 2.697.335 komt het effectieve belastingtarief hierbij dan uit op 25,30%. Ten opzichte van 2024 is het effectieve belastingtarief met 0,19 procentpunt afgenomen. Dit wordt uitsluitend veroorzaakt door een lagere resultaatgrondslag (winstvoorbelling) bij gelijkblijvende tarieven voor de winstbelasting.

Elke entiteit binnen de FE VNG Diensten is volledig aansprakelijk voor de afdracht van de vennootschapsbelasting van de FE als geheel.

Wet Ketenaansprakelijkheid

De onderneming is onderworpen aan de Wet Ketenaansprakelijkheid en de Wet Inlenersaansprakelijkheid. Uit dien hoofde kan de onderneming worden aangesproken voor de door onderaannemers mogelijk niet afgedragen belastingen en premies sociale verzekeringen.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Algemeen

Het resultaat is uitgekomen op € 1,986 miljoen positief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 2,594 miljoen positief. Dit resultaat is ten opzichte van 2024 met € 2,620 miljoen gestegen. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 0,102 miljoen positief. Dit is ten opzichte van 2024 een verbetering van € 1,237 miljoen.

Het gerealiseerde resultaat uit de effectenportefeuille is € 1,594 miljoen hoger dan in 2024. Dit is het gevolg van een toename gerealiseerd koersresultaat obligaties/aandelen (€ 2.229 miljoen) wat voornamelijk veroorzaakt wordt door verkoop aandelen, door hogere kosten (€ 0,198 miljoen) als gevolg van prijs en volume effecten en door dat vorig jaar de negatieve ongerealiseerde waardemutaties zijn ingelopen. De dividendopbrengsten kwamen daarentegen dit jaar lager uit (€ -0,595 miljoen).

Met betrekking tot de ongerealiseerde waarde mutaties valt in dit kader op te merken dat zolang de cumulatieve ongerealiseerde koersresultaten negatief zijn, zij via het resultaat lopen. Dit jaar zijn de ongerealiseerde koersresultaten positief en vormen een herwaarderingsreserve, in dat geval lopen de ongerealiseerde waardemutaties lopen dan via de balans.

Vergoeding geleverde diensten (30)

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Vergoeding geleverde diensten	53.719	50.634
Totaal vergoeding geleverde diensten	53.719	50.634

De vergoeding geleverde diensten stijgt ten opzichte van 2024 met € 3,085 miljoen. Dit komt voornamelijk door de gestegen opbrengsten VNG International.

Overige baten (31)

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Opbrengst derden	5.021	4.202
Auteursvergoedingen	198	205
Overige baten	2.888	2.948
Totaal overige baten	8.107	7.355

De overige baten zijn in 2025 € 0,752 miljoen hoger dan vorig jaar, door hogere opbrengsten derden.

Personeelslasten (32)

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Salarissen	48.231	44.441
Sociale lasten	6.643	5.875
Pensioenbijdragen	7.314	6.206
Overige personeelslasten	13.797	7.552
Totaal personeelslasten	75.985	64.074

De personeelskosten stijgen aanzienlijk ten opzichte van vorig jaar. De stijging is o.a. veroorzaakt door een toename van salariskosten volgend uit wijzigingen in de CAO en een stijging van de omvang van het personeelsbestand.

De overige personeelskosten stijgen vooral een hogere inzet van inhuur en uitzendkrachten, welke grotendeels werden ingezet op de tijdelijke extern gefinancierde projecten.

Ten opzichte van het voorgaande jaar stijgen de personeelslasten met € 11,911 miljoen.

De totale bezetting van de VNG is per ultimo 2025 als volgt onderverdeeld naar de verschillende onderdelen (in fte's):

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
VNG, de Vereniging	346,8	328,6
VNG Connect Holding B.V.	105,15	109,0
VNG International B.V. (incl. buitenlandse dochterbedrijven)	80,0	79,0
VNG Risicobeheer B.V.	4,0	3,9
VNG Realisatie B.V.	113,54	132,3
	649,49	652,8

Overige lasten (33)

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Huisvestingskosten	1.073	444
Onderhoudskosten en inventaris	647	670
Automatisering	7.532	7.147
Telecommunicatie	925	992
Drukwerkkosten	23	39
Bibliotheekkosten	807	791
Restauratieve kosten	638	595
Overige bedrijfskosten	1.876	30
	13.521	10.708

De stijging in de overige lasten komt voornamelijk door de aanzienlijk hogere kosten voor huisvesting en overige bedrijfskosten. Een groot deel hiervan is project gefinancierd.

De honoraria voor de externe accountant met betrekking tot het boekjaar 2025 opgenomen in de controle- en advieskosten, opgenomen onder overige bedrijfsposten, zijn als volgt samengesteld:

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Onderzoek van de jaarrekening	268	278
Andere controle opdrachten	301	204
Fiscaal advies en niet controle opdrachten	235	91
Totaal	804	573

De controle- en advieskosten zijn flink gestegen vergeleken met vorig jaar, met name de advieskosten voor het RBF en het Horizontaal Toezicht.

Overzicht mutatie eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Vermelding van de mutatie in het eigen vermogen is volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen toekomend aan de rechtspersoon	1.986	-634
Mutatie herwaarderingsreserve	1.039	4.682
Omrekenverschillen	-19	12
Mutatie eigen vermogen	3.006	4.060

Den Haag, augustus 2026

Namens het bestuur,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Sharon Dijksma
Voorzitter

Eric van Oosterhout
Penningmeester

Overige gegevens

Overige zaken betreffende de jaarrekening

Vaststelling jaarrekening

Conform artikel 8 lid 5 legt het bestuur de jaarrekening ter vaststelling voor aan de algemene ledenvergadering.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te 's-Gravenhage gecontroleerd. De verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (hierna WNT-verantwoording) is opgenomen in de jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'. Daarnaast is de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording inzake de Vereniging van Nederlandse Gemeente over 2025 in alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2025;
- De geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2025;
- Het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2025; en
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (wat), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude en niet van ons verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude en fouten.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de entiteit en de bedrijfsomgeving en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de entiteit met betrekking tot fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. In overeenstemming met het voorgenoemde en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:

- Het frauderisico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt;
- Het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstaamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces;
- Het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico; en
- Het frauderisico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de lasten.

Op basis van onze risicoanalyse en uitgevoerde werkzaamheden hebben we geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd. Onderstaand worden de risico's en de uitgevoerde werkzaamheden verder beschreven.

Het risico dat het management maatregelen van de interne beheersing doorbreekt

Dit betreft het frauderisico dat het bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Het bestuur bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur, waaronder risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het bestuur. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op management om de begroting te realiseren. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het doorbreken van de interne beheersing moeten mitigeren in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld;
- Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria gericht op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Wij hebben in onze controle aandacht besteed aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;
- Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen waaronder de voorzieningen en waardering van activa;
- Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico ten aanzien van corruptie moeten mitigeren. Daarnaast hebben wij een steekproef op de lasten uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

Het frauderisico ten aanzien van de aanpassing van de crediteurenstamgegevens en onvoldoende functiescheiding in het betalingsproces

Dit betreft het frauderisico dat crediteurenstamgegevens ongeautoriseerd kunnen worden gewijzigd door diverse medewerkers. Diverse medewerkers kunnen zowel gegevens invoeren en muteren en zijn één van de fiatteurs tijdens de controle van de betaalbatch. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de uitgaande betalingen en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de uitgaande betalingen;
- Wij hebben een analyse opgesteld van de uitgaande betalingen;
- Wij hebben betalingen geselecteerd op basis van risicocriteria.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de uitgaande betalingen.

Het frauderisico ingegeven vanuit de perceptie dat transacties met (semi) overheidsorganen leiden tot een verhoogd corruptierisico

Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd rondom het aanbestedingsproces;
- Wij hebben kennisgenomen van interne toetsingen gericht op het aanbestedingsproces;
- Wij hebben de lasten geanalyseerd op sporen van smeergeld dan wel corruptie op basis van risicocriteria.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van corruptie.

Het risico ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de lasten

Als onderdeel van onze risico inschatting hebben wij geëvalueerd welke soorten lasten of beweringen aanleiding geven tot een risico op afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij besteden bij de controle aandacht aan dit risico door het uitvoeren van onder andere onderstaande werkzaamheden:

- Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en het bestaan geëvalueerd en de werking getoetst van de maatregelen van interne beheersing rondom de verantwoording van de lasten, en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten omtrent de verantwoording van de lasten;
- Wij hebben verbanden gelegd tussen de projectadministratie en de verantwoorde lasten;
- Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de verantwoorde (project)lasten;
- Wij hebben een aansluiting gemaakt tussen de verantwoorde uren en de geadministreerde lasten;
- Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, zoals memoriaalboekingen in de verantwoording van de lasten;
- Wij hebben kennisgenomen van reeds uitgevoerde controles door accountants op afgesloten subsidieverantwoordingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de nauwkeurigheid/rechtmatigheid en afgrenzing van de lasten.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft zijn continuïteitsbeoordeling voor de periode van tenminste 12 maanden vanaf de datum van het opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten waaronder het aanwenden van liquiditeiten middels toekomstige dividendstromen en het aanbreken van de effectenportefeuille;
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen in het kader van het GGU-fonds en inkomsten uit contributies;
- Evalueren of in de continuïteitsbeoordeling rekening is gehouden met de ontwikkelingen rondom minimaal aan te houden weerstandsvermogen;
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, in overeenstemming met het beleid;
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Gebaseerd op onze werkzaamheden hebben wij geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vereniging om haar continuïteit te handhaven en achten wij de continuïteitsveronderstelling zoals door het bestuur gehanteerd aanvaardbaar. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag bevat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winst' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of haar activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woudenberg, 26 augustus 2026
Vallei Accountants Audit B.V.

w.g.

Drs. L.S. Goeman RA



**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

september 2026

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : 6. Geactualiseerde kadernota en kaderbegroting 2027

Onderwerp

VNG kadernota 2027 met ambities voor beleidsinzet en inzet op gebied Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU), inclusief kaderbegroting 2027.

Gevraagd besluit

Kennis te nemen van de VNG kadernota 2027.

Toelichting op hoofdlijnen

Aanleiding

Tijdens de ALV van juni 2025 is besloten tot uitstel van het Jaarcongres en ALV 2026 naar 29 en 30 september 2026. Daarbij is geconcludeerd dat het voor zowel de leden als het VNG-bureau te laat is als er pas eind september 2026 duidelijkheid is over de hoogte van de contributie en van de GGU-bijdrage voor 2027. Zij kunnen de bedragen dan niet meer meenemen in hun begrotingscyclus.

Om die reden zijn tijdens de Najaars-ALV van 28 november 2025 al de contributie en de GGU-bijdrage voor 2027 (excl. de loon- en prijsindexatie) door de leden vastgesteld. Het indexpercentage voor loon- en prijsontwikkelingen welke voor de contributie wordt gehanteerd is ook van toepassing op het GGU en is begin 2026 gecommuniceerd aan de leden. Het indexatiepercentage voor 2027 is vastgesteld op 4,6%. Op basis hiervan is de ledenbijdrage voor het GGU in 2027 gelijk aan € 4,858 per inwoner.

De bijgaande kadernota 2027, inclusief kaderbegroting 2027, worden daarom op een later moment dan gewoonlijk aan de leden voorgelegd.

De kaderbegroting 2027 bevat de investeringen op hoofdstukniveau. De hoofdstukken/ thema's worden in detail verwerkt in de jaarplanbegroting 2027 en zijn nog niet zichtbaar in de kadernota. De presentatie van de jaarplanbegroting zal aan de leden worden gepresenteerd in de Najaars-ALV.

Voorstel aan ALV

De leden wordt voorgesteld kennis te nemen van de VNG kadernota 2027, inclusief kaderbegroting 2027.

Ter toelichting: de kaderbegroting 2027 is gebaseerd op de begroting 2026, waarin is uitgegaan van een indexatie van 4,6%. De specifieke wijzigingen aan het GGU-fonds worden geduid in de jaarplanbegroting.

Bijlage(n)

VNG kadernota 2027

Kaderbegroting 2027



Kadernota 2027

Inhoud

Voorwoord.....	3
Inleiding	4
1 Een krachtige lokale overheid.....	5
1.1 Verenigingsstrategie	6
1.2 Visie Nederland 2040	7
1.3 Kennis en leren.....	7
2 Sociaal Domein	9
2.1 Participatie, werk en inkomen	10
2.2 Jeugd, onderwijs en cultuur	11
2.3 Gezondheid en maatschappelijke ondersteuning	12
2.4 Asiel, migratie en integratie	14
2.5 Platform Sociaal Domein	14
3 Leefomgeving.....	16
3.1 Fysieke leefomgeving	17
3.2 Instrumentarium leefomgeving.....	20
3.3 Energietransitie	21
4 Lokaal bestuur en veiligheid	23
4.1 Lokaal bestuur en democratie	24
4.2 Openbare orde en veiligheid	25
4.3 Weerbaarheid	26
4.4 Gemeenterecht	27
4.5 Gemeentefinanciën.....	28
4.6 Arbeidszaken.....	29
5 Digitale samenleving.....	31
5.1 Digitale veiligheid & privacy.....	32
5.2 Verantwoorde inzet van digitalisering	34
5.3 Verantwoord datagebruik en versterken informatiepositie	35
5.4 Innovatie-infrastructuur.....	36
5.5 AI en Algoritmen	36
6 Versterken lokale uitvoering.....	38
6.1 Inclusieve dienstverlening.....	39
6.2 Digitale Overheid	40
6.3 Informatiehuishouding en openbaarheid	41
6.4 Uitvoerbaarheid	42
6.5 Collectieve dienstverlening en inkoopbeleid	43
6.6 Risicobeheer	44
7 Europa, Internationaal en Caribisch deel van het Koninkrijk.....	46
7.1 Europa.....	47
7.2 Internationaal	48
7.3 Caribisch deel van het Koninkrijk	49
8 De organisatie.....	50
8.1 Communicatie en lobby	51
8.2 Bedrijfsvoering	52
9 Financiën.....	54
9.1 Ontwikkeling begroting.....	56
9.2 Financiële kaders	58
9.3 Begroting en omvang Fonds GGU	59

Voorwoord

Voor u ligt de Kadernota 2027 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In het jaar na de gemeenteraadsverkiezingen krijgen lokale ambities steeds duidelijker vorm. Gemeenten bouwen voort op coalitieakkoorden, nieuwe raadsleden groeien in hun rol en overall wordt met volle energie gewerkt aan wat inwoners nodig hebben. De VNG staat daarbij als grootste supporter naast gemeenten: daar waar beleid werkelijkheid wordt en elke dag het verschil wordt gemaakt.

De uitdagingen voor gemeenten zijn groot. Maatschappelijke vraagstukken stapelen zich op, terwijl de politieke en financiële context grilliger wordt. De wereld verandert sneller dan ooit; geopolitieke, economische en maatschappelijke onzekerheden vragen om wendbaarheid en lef. Daarom blijft de VNG haar inzet voortdurend afstemmen op wat gemeenten écht nodig hebben.

Het afgelopen jaar is bewust gekozen voor herprioritering: niet om minder te doen, maar om scherper te kiezen. Door ruimte te creëren in budget en organisatie kan de VNG sneller inspelen op nieuwe ontwikkelingen en beter aansluiten bij de veranderende behoeften van haar leden. Wendbaarheid is daarbij geen luxe, maar een randvoorwaarde.

In 2027 zet de VNG verdere stappen in de verenigingsstrategie. De organisatie versterkt haar rol als kennispartner, belangenbehartiger en dienstverlener, en investeert in samenwerking binnen de vereniging en met partners in het openbaar bestuur. Zo ondersteunt de VNG gemeenten bij grote opgaven zoals bestaanszekerheid, klimaat, woningbouw en digitale transformatie.

Gemeenten staan dicht bij inwoners, tonen leiderschap en laten zien dat de kracht van Nederland lokaal begint. Met deze Kadernota geven we richting aan onze gezamenlijke ambitie om vooruit te blijven bewegen: voor sterke gemeenten, voor inwoners die kunnen rekenen op een nabije overheid, en voor een samenleving die sterker wordt wanneer we samen optrekken.

Leonard Geluk

Algemeen directeur VNG



Inleiding

In deze Kadernota staat op hoofdlijnen wat de VNG in 2027 voor de gemeenten op alle beleidsdomeinen wil bereiken en wat dat mag kosten. Het gaat om programma's en projecten vanuit zowel de beleidsinzet als de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Als collectief van 342 gemeenten weten we meer te bereiken, in de uitvoering én met één gezamenlijke stem richting het rijk. Jaarlijks wordt de Kadernota voorgelegd aan de ALV. Het Jaarplan - dat daarop volgt - bevat een uitwerking van deze ambities in concrete activiteiten en is onderdeel van de stukken tijdens de Najaars ALV.

Investeren op omkeringsthema's

De uitdagingen van het lokaal bestuur groeien in complexiteit en aantal. Zoals het gemeentelijke takenpakket de afgelopen decennia flink is uitgebreid, is ook de scope van de VNG steeds breder geworden. Ook het aantal omkeringsthema's, zoals begonnen in de verenigingsstrategie, is gegroeid. Op omkeringsthema's is aanzienlijk meer maatschappelijk resultaat te behalen, aangezien wij als lokale bestuurslaag dicht bij de samenleving staan. Gemeenten weten daar als geen ander effectieve oplossingen voor aan te dragen. Om gemeenten optimaal te ondersteunen en samen het verschil te blijven maken, is het nodig dat de VNG als organisatie meebeweegt en vernieuwt.

Scherper kiezen

Méér omkeringsthema's vraagt om focus in onze inzet. We doen ontzettend veel mooie en goede dingen voor onze leden, en tegelijk kennen de financiële middelen natuurlijk een grens. Om die reden hebben we in 2026 al eens grondig naar onze dienstverlening gekeken: Waar zijn onze leden het meest gebaat bij? Welke focus is nodig in onze kennisdeling, belangenbehartiging en dienstverlening? Waar kan de VNG impact maken? Deze vragen brachten ons ertoe om als VNG meer focus aan te brengen in wat we doen; dat vormt het uitgangspunt voor een herprioritering. Zo'n herprioritering is een herkenbare ontwikkeling voor onze leden, waar financiële krapte ook de noodzaak geeft om scherpere keuzes te maken. Hiermee maken we jaarlijks ruimte vrij in ons budget om in te kunnen spelen op (nieuwe) behoeften van gemeenten. Dit maakt de VNG wendbaarder. In 2026 stopten we daarom met onze inzet op Gemeentelijke basisprocessen inkomen (GBI), Quick Scan Lokale Democratie en Dutch Societal Innovation Hub (DSIH). Ook kijken we binnen programma's en projecten wat er efficiënter kan. Dit leverde in 2026 besparingen op binnen bijvoorbeeld Platform sociaal domein, programma Energie en team Architectuur en standaarden. Vanaf 2027 gaat deze herprioritering verder, en voegen we nieuwe onderwerpen toe waarop we ombuigingen doorvoeren.

Verder lezen? Een volledig overzicht van alle projecten en programma's is te vinden in de begroting en op de [VNG-website](#). In hoofdstuk 9 gaan we dieper in op de financiële uitgangspunten.



1 Een krachtige lokale overheid

De VNG werkt aan een krachtige lokale overheid. Dat doen we door agendasettend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven. In de VNG-geschiedenis zijn er drie vaste waarden: belangenbehartiging, dienstverlening en kennisdeling. In de afgelopen jaren kwam er meer aandacht voor de uitvoeringspraktijk. Centraal in de verenigingsstrategie staat de omkeringsgedachte: gemeenten nemen het voortouw in belangrijke maatschappelijke kwesties. De omkeringsthema's zijn inmiddels uitgebreid naar acht beleidsterreinen. Dichtbij de samenleving, weten gemeenten daarop als geen ander wat er nodig is om tot oplossingen te komen die op de lange termijn werken. Gezamenlijk geven we aan wat we van het rijk nodig hebben. We nemen initiatief, en zetten de stap naar voren. Hiermee plaatsen we inwoners op de eerste plaats en zorgen we voor samenhang in beleid en een gelijkwaardige samenwerking tussen alle overheidslagen.

Om een krachtige lokale bestuurslaag te kunnen zijn, is een sterke kennispositie van groot belang. De toegevoegde waarde voor gemeenten ligt in het bundelen van krachten, het voorkomen van versnippering en het duurzaam toegankelijk maken van relevante kennis. Zo ondersteunen wij gemeenten in hun rol als eerste overheid en dragen wij bij aan een sterke en toekomstbestendige bestuurslaag, in lijn met de verenigingsstrategie 2030.

1.1 Verenigingsstrategie

De verenigingsstrategie kent ondertussen acht beleidsinhoudelijke omkeringsthema's:

- Bestaanszekerheid
- Kansengelijkheid (jeugd & onderwijs)
- Gezond leven & ouder worden
- Klimaat & energie
- Inrichting van Nederland
- Weerbaarheid
- Digitalisering
- Veiligheid

Om verschil te kunnen maken op deze thema's en andere beleidsdossiers, zijn in de verenigingsstrategie ook vijf ontwikkelpunten voor gemeenten en de VNG als organisatie benoemd:

- Een sterke bestuurslaag van gemeenten
- Leren van elkaar
- Knooppunt van netwerken
- Regionale samenwerking
- Versterken van mandaat en slagvaardigheid van de VNG

Gemeenten willen en kunnen dit alleen het hoofd bieden door stevig samen op te trekken. Dit vraagt iets van onze professionaliteit. We moeten onze manier van samenwerken verstevigen, evenals de manieren waarop we van elkaar leren en onszelf ontwikkelen.

Trends & ontwikkelingen

Maatschappelijke opgaven worden steeds complexer en de verwachtingen van inwoners nemen toe. Dit vraagt veel van gemeenten en lokale organisaties. Onmisbaar hierbij is een stevige aanpak vanuit innovatiekracht, samenwerking en lerend vermogen. Gemeenten moeten de ruimte krijgen om het initiatief te nemen en vanuit een vernieuwde professionaliteit met elkaar op te trekken en toekomstgericht te werken. Door onze krachten te bundelen lukt het om oplossingen te creëren en maatschappelijke opgaven met impact aan te pakken.

Koers in 2027

- In 2027 zet de VNG zich verder in op het operationaliseren van de verenigingsstrategie. Als vereniging zetten we een stap naar voren door met daadkracht in te zetten op nieuwe omkeringsthema's. Het nemen van regie en verantwoordelijkheid vraagt wat van de manier van werken.
- We stimuleren gemeenten daarbij, door ons te richten op het versterken van de professionaliteit van gemeenten. En door kennis en vaardigheden te bevorderen. In de praktijk betekent dit dat we gemeenten actief met elkaar verbinden - als knooppunt van netwerken - zodat ze van elkaar kunnen leren, en ook kennis en informatie uitwisselen. We organiseren samenwerking om gemeenten als collectief te versterken en maatschappelijke opgaven samen aan te pakken.

1.2 Visie Nederland 2040

De ontwikkelingen in de wereld vragen om een lange termijn focus, ingrijpende keuzes zijn nodig. De gesprekken daarvoor moeten we blijven voeren om te bereiken dat Nederland in 2040 krachtiger, groener en menselijker is. Het initiatief Nederland 2040 - dat mede door de VNG is geïnitieerd - vertelt hoe zo'n krachtiger, groener en menselijker Nederland te realiseren is.

Trends & ontwikkelingen

Het toekomstbeeld van Nederland 2040 heeft veel aandacht gekregen vanuit politiek en beleid. We zien dat gemeenten en sectoren zelf met het boek in de hand lange termijn-keuzes willen maken. Actuele en aanhoudende spanningen in de samenleving, nationale en geopolitieke ontwikkelingen en de kortetermijnblik van sociale media maken het in de praktijk echter lastig om het langetermijndenken vast te houden.

Koers in 2027

- In 2027 blijven we inzetten op langetermijndenken met en bij maatschappelijke partners, politieke organisaties en overheden. Dat doet de VNG samen met de andere partnerorganisaties van Stichting Nederland 2040. We zetten in op het verder uitwerken en implementeren van het gedachtegoed van de Denktank Nederland 2040 en zetten een stap naar voren door het aanjagen van noodzakelijke transitie voor een krachtiger, groener en menselijker Nederland.

1.3 Kennis en leren

De kennisfunctie van de VNG omvat het geheel aan processen en instrumenten waarmee data, informatie en ervaring worden omgezet in toepasbare kennis die richting geeft aan strategische keuzes, beleid, uitvoering en innovatie. Kennis is daarbij geen los product, maar een sturend principe binnen de beleids-, uitvoerings- en innovatiecyclus. Met de VNG Academie organiseren wij kennisontwikkeling, kennisdeling en leren in samenhang. Daarmee versterken wij de gemeentelijke informatiepositie en dragen wij bij aan een robuuste kennisinfrastructuur voor alle leden.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten staan voor complexe maatschappelijke opgaven die onderling met elkaar samenhangen. Dat vraagt om deskundige bestuurders en ambtenaren die beschikken over actuele, gevalideerde en toepasbare kennis. Tegelijkertijd zien we dat beschikbare kennis en onderzoek nog niet altijd optimaal doorwerken in beleid en uitvoering. De opgave ligt daarom niet alleen in het ontwikkelen van nieuwe kennis, maar vooral in het vergroten van de impact, toegankelijkheid en toepasbaarheid ervan.

Daarnaast groeit de behoefte aan structurele kennisuitwisseling tussen gemeenten, ook nadat nieuwe taken zijn geïmplementeerd. Gemeenten willen blijvend van en met elkaar leren, met nadruk op de uitvoeringspraktijk en het versterken van het handelingsperspectief. Duurzame lerende netwerken zijn essentieel. Het gaat erom dat kennis niet alleen wordt gedeeld, maar ook wordt verdiept, toegepast en verder ontwikkeld.

Voor de VNG betekent dit dat wij onze rol als gezaghebbend kennis- en leerplatform verder versterken. Dat vraagt om onderlinge samenhang tussen kennisontwikkeling, data, innovatie en leren, en om scherpe prioritering op thema's waar collectieve inzet de meeste meerwaarde heeft voor leden.

Koers in 2027

- De VNG Academie is een belangrijk onderdeel van de verenigingsstrategie 2030. De ambitie om als gemeenten een sterke en gezaghebbende bestuurslaag te zijn, vraagt om een robuuste kennisinfrastructuur, betere kennisdoorwerking en structureel leren van en met elkaar. De Academie vormt daarin ook in 2027 een dragende pijler.
- In 2027 zetten wij, in het kader van Samen1VNG, de lijn voort om kennis, data, innovatie en leren meer in onderlinge samenhang te organiseren. Het zwaartepunt ligt bij versterking van de bestuurs- en uitvoeringskracht van gemeenten en bij het beter laten doorwerken van kennis in beleid en uitvoering. Daarbij maken wij scherpe keuzes in prioritering en positioneren wij de kennisfunctie nadrukkelijk als strategisch instrument binnen de VNG.



2 Sociaal Domein

Aangezien gemeenten dichtbij de samenleving staan, liggen er op het vlak van bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond samenleven aanzienlijke kansen om maatschappelijk resultaat te behalen. We blijven bij het rijk hameren op passende financiële middelen, een prangend vraagstuk op het vlak van jeugdhulp. Als VNG zien we dat de beweging naar collectieve voorzieningen (in plaats van individuele hulp) onvermijdbaar is.

Kansengelijkheid brengt kinderen en jongeren verder in het leven. Dit is te bereiken via onderwijs en andere ontplooiingsmogelijkheden. Dat vraagt soms om ongelijk te investeren. De manifestatie kansengelijkheid geeft ons richting. We werken de komende jaren - samen met onze partners - verder aan een stevige pedagogische basis.

Verbinding van gemeenschappen draagt bij aan een gezonde samenleving, daar gaan we ook in 2027 voor. Een goede volksgezondheid is een grondrecht, en raakt aan een gezonde leefomgeving; in ruimte en in voorzieningen. Gezond samenleven is onder meer te bereiken door gemeenschappen te verbinden.

Gemeenten spelen in integratie, asiel- en migratiebeleid een belangrijke rol. De VNG ondersteunt hen bij dit grote maatschappelijke vraagstuk dat impact heeft op de lokale samenleving.

Verder is het versterken van uitvoeringskracht is van groot belang. Aangezien de maatschappelijke opgave groot en ingewikkeld is, is het wenselijk dat we versnippering in de ondersteuning tegengaan. Vanuit die gedachte is het Platform Sociaal Domein actief; gericht werken en leren van elkaar. We bundelen de krachten door praktijkkennis te delen, zowel tussen gemeenten als naar het rijk. Samenwerking is waar het allemaal om draait.

2.1 Participatie, werk en inkomen

Omkeringsthema: Bestaanszekerheid

De grondwettelijke verantwoordelijkheid voor bestaanszekerheid bestaat uit vier onderdelen:

Inkomenszekerheid: inkomen is voldoende en voorspelbaar om van rond te komen.

Werkzekerheid: iedereen kan meedoen via werk of een andere zinvolle dagbesteding, waarmee zoveel mogelijk kan worden voorzien in eigen levensonderhoud.

Inwoningerichte dienstverlening: de overheid vertrouwt inwoners en past waar nodig de menselijke maat toe.

Beschikbare en betaalbare voorzieningen: voorzieningen als wonen, zorg en onderwijs zijn voor iedereen beschikbaar en betaalbaar.

Trends & ontwikkelingen

De bestaanszekerheid van inwoners komt onder druk te staan door bezuinigingen in sociale zekerheid en zorg die via de portemonnee van inwoners lopen. Hierbij is een stapeling te zien van inwoners die ziek zijn en/of minder arbeidsvermogen hebben. Dit zal de komende jaren merkbaar worden in een groter beroep op gemeentelijk vangnet waarvoor de doelgroep groter wordt, bijvoorbeeld door afbouw van de leefgeldregeling voor Oekraïense ontheemden. Plannen voor extra vangnetten voor chronisch zieken en huishoudelijke hulp - zoals compensatie voor bezuinigingsmaatregelen - maken de positie van gemeenten complexer.

Gemeenten werken ondertussen volop aan de implementatie van verschillende wets- en beleidstrajecten die ingezet zijn om bestaanszekerheid te versterken zoals Participatiewet, regionale werkcentra, wet handhaving sociale zekerheid, sociaal ontwikkelbedrijven en het Nationaal Programma Armoede en

Schulden. Belangrijke ontwikkelingen in 2027 zijn proactieve dienstverlening en verbetering van gemeentelijke armoedebelief waarbij bestuurlijke verhoudingen, rollen tussen overheden en dienstverlening aan elkaar verbonden zijn.

Koers in 2027

- Inkomenszekerheid: met onze partners rond de top bestaanszekerheid werken we in 2027 samen verder aan een eenvoudiger en zekerder stelsel van inkomensondersteuning. Als gemeenten onderling werken we aan verbetering van onze armoededienstverlening, met een inzet op een voldoende sociaal minimum zodat gemeenten niet alleen pleisters aan het plakken zijn.
- Werkzekerheid: we zetten in 2027 speciaal in op het snel aan het werk helpen van nieuwkomers. Daarnaast werken we aan een nieuwe banenafpraak zodat de inclusieve arbeidsmarkt verder vorm krijgt.
- Inwonergegerichte dienstverlening: we beproeven in 2027 de mogelijkheden van proactieve dienstverlening.
- In 2027 bieden we gemeenten een samenhangend ondersteuningspakket voor participatie, werk en inkomen waarin expertise rondom schulden & armoede, arbeidsmarktregio's, gegevensdeling, naleving en proactieve dienstverlening in samenhang voor gemeenten beschikbaar is.

2.2 Jeugd, onderwijs en cultuur

Omkeringsthema: Kansengelijkheid

De kansen van jongeren mogen niet afhangen van waar ze wonen of wie ze zijn. Gemeenten werken daarom aan een sterke pedagogische basis in elke wijk. Dit vraagt om investeringen in de sociale basis. We missen nu hiervoor de ruimte vanwege het grote beroep op de jeugdhulp. Bovendien is de afhankelijkheid van hulp onwenselijk voor kinderen. Daarom willen we werken aan de verschuiving van individuele hulp naar collectieve voorzieningen. De hulp die wel geboden wordt, moet goed en rechtmatig zijn.

Trends & ontwikkelingen

De groei van het jeugdhulpgebruik en de financiering van gemeenten blijven onverminderd onze aandacht vragen. Het is nodig dat gemeenten meer instrumenten hebben om goed te sturen op de jeugdhulp. Begin 2027 komt het tweede adviesrapport van de commissie Van Ark uit. Dat biedt de basis voor de onderhandelingen over de financiering vanaf 2028 en verder. De VNG zal zelf met voorstellen komen hoe we tot een betere macrobeheersing komen zodat dit mee kan worden genomen in deze onderhandelingen. Daarnaast zetten we verder in op de beweging van individuele hulp naar collectieve voorzieningen. Dit vraagt in de samenwerking met de rijksoverheid om minder versnippering en een integrale aanpak op jeugd en gezin. Uiteindelijk moet in de lokale context de ruimte zijn om dit in te vullen. De sterke lokale teams en de samenwerking tussen onderwijs en hulp zijn hierbij cruciaal. Het in 2026 ondertekende convenant sterke lokale teams is hierbij een belangrijke basis.

Er zijn stelselwijzigingen nodig in de hulp en bescherming van inwoners in situaties van onveiligheid. We zetten daarom in op de afbouw van de JeugdzorgPlus en de effectivering van het toekomstscenario. Tot slot zijn er vraagstukken binnen deze thema's waar de VNG meer aandacht aan zal besteden op basis van de prioriteiten van het kabinet en lopende bestuurlijke afspraken. Dit betreft de doorontwikkeling van de landelijke inkoop jeugd en Wmo; de aanpak van fraude in de Jeugdwet, de aanpak van femicide en de aanpak van de problematiek rondom mensen met onbegrepen gedrag.

Koers in 2027

- Op basis van het tweede rapport van de commissie Van Ark voeren we in 2027 onderhandelingen met het rijk over de financiering vanaf 2028 en de benodigde kaders om beter te kunnen sturen op de jeugdhulp.
- In 2027 werken we verder aan een stevige pedagogische basis met onze partners van de manifestatie kansengelijkheid. Goede onderwijshuisvesting, toegankelijke kinderopvang en samenhang tussen lokale teams en scholen zijn hierbij cruciaal.
- In 2027 voeren we het convenant sterke lokale teams uit met als doel om in 2028 overal sterke lokale teams te hebben.
- In 2027 zorgen we voor de beloofde doorontwikkeling van de landelijke inkoop en wordt de nieuwe inkoop voor 2029 (en verder) uitgevoerd. Hiermee zorgen we voor een verbeterde dienstverlening aan gemeenten en kunnen we namens gemeenten beter sturen op schaarse hoogspecialistische jeugdhulp.
- We pakken door met de Hervormingsagenda Jeugd. Hierbinnen werken we aan de standaardisatie van de specialistische jeugdhulp, verbeteren van de data-infrastructuur en de afbouw van de gesloten jeugdzorg.
- We werken in lijn met het toekomstscenario aan de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen en het tegengaan van de versnippering rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit gaat gepaard met een lobby om te komen tot uitvoerbare wettelijke en financiële kaders.
- We werken op basis van de propositie Samen Cultuur borgen verder aan het verstevigen van het gemeentelijke cultuurbeleid.
- In 2027 zetten we door op de verdere professionalisering van naleving op de kwaliteit van kinderopvang en Voorschoolse Educatie (VE) om kinderen een goede start in kwalitatief hoogwaardige kindercentra te bieden. We werken aan doorontwikkeling van toezicht en handhaving om effectiever te werken. Zo leren we bijvoorbeeld beter van de bevindingen vanuit toezicht en handhaving (reflectieve functie) en zetten we in op ruimte voor lokaal maatwerk.
- Het Ketenbureau i-Sociaal Domein werkt aan beheer en vernieuwing van de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders. Daarnaast ondersteunt het Ketenbureau bij de standaardisatie van inkoop, contractering en administratie voor Jeugdwet en Wmo.

2.3 Gezondheid en maatschappelijke ondersteuning

Omkeringsthema: Gezond leven & ouder worden

Een inclusieve samenleving nodigt mensen uit tot gezond en prettig samenleven, en daarin kunnen gemeenten het verschil maken. We zetten in op een sterke sociale basis, toegankelijke zorg en ondersteuning, sterke regionale samenwerking én op samenwerking met zorg- en welzijnspartijen, sport, onderwijs, gezondheidszorg, politie en woningcorporaties en tussen het sociale en medische domein. In 2027 geven we verder vorm aan onontkoombare keuzes die voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als gevolg van vergrijzing, personeelskrapte en een groeiend beroep op ondersteuning en zorg door een nieuw kabinet zullen worden gemaakt.

Trends & ontwikkelingen

De staatscommissie zorgstelsel doet onderzoek naar de inrichting van het zorgstelsel in Nederland. De commissie komt met voorstellen die betrekking hebben op de toekomstbestendigheid en weerbaarheid daarvan. De opgave is om zorg in de volle breedte toegankelijk te houden. Dat kan alleen als de zorgvraag

kan worden gereduceerd én meer patiënten worden bediend met minder mensen. In deze verkenning wordt expliciet de ondersteuning en zorgondersteuning voor ouderen meegenomen. De VNG volgt deze ontwikkelingen nadrukkelijk.

In het regeerakkoord is een groot aantal bezuinigingsmaatregelen op het terrein van de zorg opgenomen. Hoe die precies hun beslag gaan krijgen, wordt in de loop van 2026 helder. De VNG blijft in gesprek met het rijk om te kijken hoe de kracht van gemeenten kan worden benut, in zowel individuele als collectieve ondersteuning van burgers. En, hoe de meeste kwetsbare burgers ondersteuning kunnen blijven ontvangen. Daarnaast blijft er aandacht voor het verschuiven van problemen tussen de verschillende stelsels.

De keuzes die het kabinet maakt op beleidsterreinen zoals huisvesting, ggz zorg, bestaanszekerheid, asiel en (arbeids-)migratie hebben een effect op het aantal mensen dat uitvalt, dakloos raakt en een beroep doet op Wmo maatwerkvoorzieningen zoals maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

De combinatie van enerzijds een toename van dakloosheid en anderzijds de beperkte capaciteit om complexe zorgvragen - in een gefragmenteerd stelsel - goed te beantwoorden, baren ons zorgen. Tegelijkertijd zien we dat gemeenten blijven inzetten op inclusief wonen en preventie. De VNG zet in op een goede implementatie van de wet versterking regie op de volkshuisvesting, zodat aandachtsgroepen sneller gehuisvest en evenwichtiger verdeeld kunnen worden over gemeenten.

Het is belangrijk dat er een duurzame en gezamenlijke strategie komt voor het verbeteren van mentale gezondheid. Anderzijds moeten gemeenten in staat worden gesteld van begin af aan hun preventieve, signalerende en normaliserende rol in het stelsel goed in te vullen.

Koers in 2027

- In juni 2023 bekrachtigde de ALV de propositie Gezond en Actief Leven. Dit ten behoeve van ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven akkoord (GALA). De ondertekening van het AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord) in het najaar 2025 betekent dat de VNG-ondersteuning de komende jaren onverminderd wordt voortgezet. Het accent verschuift steeds meer naar implementatieondersteuning in lijn met behoeften van gemeenten.
- In 2027 volgt een verdere uitwerking van onze visie op de verouderende samenleving.
- We geven vorm aan de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo, mede in het licht van de verdere uitwerking van het regeerakkoord. Dit geldt met name op het terrein van inkomensafhankelijke bijdrage en huishoudelijke hulp.
- In 2027 voeren we het convenant sterke lokale teams uit met als doel om in 2028 overal sterke lokale teams te hebben.
- In 2027 zetten we ons in het kader van het programma Versterken informatiepositie publieke gezondheid in voor het vergroten van databeschikbaarheid en uitbreiden van datastandaardisatie, regie op gegevensdeling, secundair datagebruik (scenariomodel) en data-governance (programmamanagement).
- Het Ketenbureau i-Sociaal Domein werkt in 2027 aan beheer en vernieuwing van de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders. Daarnaast ondersteunt het Ketenbureau bij de standaardisatie van inkoop, contractering en administratie voor Jeugdwet en Wmo.
- In 2027 versterken we de aanpak van zorgfraude door vanuit het collectief de basis van toezicht te helpen verstevigen. En ook, door alert te zijn en blijven op fraude bij de toegang, het verstevigen van inkoop en contractmanagement, en samen met gemeenten nieuwe interventies te ontwikkelen en handhaving te professionaliseren.

2.4 Asiel, migratie en integratie

De VNG versterkt gemeenten in hun opgave voor opvang, integratie en bescherming van diverse migrantenstromen. Asiel en migratie omvat alle vraagstukken rond vluchtelingen, Oekraïense ontheemden, arbeidsmigranten en overige vormen van migratie. De VNG behartigt de gemeentelijke belangen in de ontwikkeling van landelijke wetten en regels. Hierdoor staan gemeenten gezamenlijk sterk in overleg met het rijk en andere partners. Ook zorgt de VNG voor kennisdeling en praktische handreikingen voor de uitvoering.

Trends & ontwikkelingen

Het kabinetsbeleid rondom opvang en inburgering van migranten kan het komende jaar in een stabielere fase komen. De uitvoering van de Spreidingswet maakt de bestuurlijke regie op asielopvang mogelijk, maar vraagt veel van uitvoeringskracht van gemeenten.

Rond de opvang van Oekraïners spelen kwesties op zowel de korte als middellange termijn (onder andere de houdbaarheid van de opvang). Vooral de beëindiging van de Richtlijn tijdelijke bescherming en huisvesting stelt ons voor grote vragen. Wanneer een aanzienlijk deel van de Oekraïners in Nederland blijft, vergt dat forse inspanningen in diverse gemeentelijke domeinen.

Voor arbeidsmigratie worden nieuwe wetten en regels voorbereid om huisvesting, registratie en begeleiding beter te reguleren, in lijn met de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten. De VNG waarschuwt dat gefragmenteerde maatregelen zonder regie niet effectief zijn. We pleiten daarom voor samenhangend beleid en integrale samenwerking tussen domeinen als zorg, onderwijs, inburgering, participatie en jeugd, en voor het versterken van regionale samenwerking gericht op het voorkomen van benadeling van kwetsbare arbeidsmigranten en het verbeteren van hun positie.

Koers in 2027

- De VNG blijft in 2027 inzetten op een stabiele, betrouwbare rol van gemeenten als eerste overheidslaag in asiel- en migratievraagstukken. Ook in de opvang van Oekraïense ontheemden. We stimuleren leden om met één stem op te treden en benutten de vereniging als krachtig platform voor onderlinge solidariteit. Nieuwe wet- en regelgeving beïnvloeden we actief (lobby) en we bieden ondersteuning bij de implementatie en uitvoering in gemeenten.
- Met het plan 'van wachtstand naar werkstand' hebben gemeenten een propositie voor verbetering van de opvangketen en verbinding met participatie. Dit is de stip op de horizon waaraan we met verschillende overheden willen blijven werken.
- We ondersteunen gemeenten bij de implementatie en uitvoering van beleid en stimuleren integraal werken en regionale samenwerking om benadeling te voorkomen en positie te verbeteren.

2.5 Platform Sociaal Domein

Betere hulp aan inwoners, en een veilige, gezonde maatschappij. Dat is het uiteindelijke doel van de activiteiten van het Platform Sociaal Domein. Het platform helpt gemeenten, het rijk en ketenpartners bij het slimmer inrichten van het sociaal domein en ondersteunt bij het verbeteren van de samenwerking met (regionale) partners. We versterken de (gemeentelijke) dienstverlening door (praktijk)kennis te delen.

Onze ondersteuning bestaat uit een online (kennis)platform waar we antwoord geven op vragen rondom inrichting en samenwerking in het sociaal domein. Daarnaast werken we aan inhoudelijke projecten en programma's, met expertise die partijen echt verder helpt. Onze regioadviseurs bieden concrete,

iepgaande ondersteuning met producten en diensten, opleidingen en praktijkvoorbeelden. We zetten in op het doorontwikkelen en toepassen van methodisch werken. Hierbij halen we signalen uit de regio op, werken we deze uit en agenderen we deze in relevante gremia. Deze signalen uit de praktijk bespreken we ook met onze opdrachtgevers; de gemeenten en het rijk.

Trends & ontwikkelingen

Binnen het sociaal domein blijft behoefte aan domeinoverstijgend samenwerken. Wij zetten ons daarom in voor het verbinden van het sociaal domein met het medisch domein, en ook wonen, zorg en veiligheid. Ook belangrijk is het versterken van lokale teams. Daarbij hebben wij nadrukkelijk aandacht voor randvoorwaarden zoals privacy en gegevensdeling.

Wij werken niet vanuit losse (rijks)programma's, maar vanuit brede maatschappelijke opgaven. Deze opgavegerichte aanpak helpt om samenhang te vergroten en versnippering te voorkomen. Beleid sluit beter aan bij wat inwoners nodig hebben. Wij ondersteunen gemeenten door vraagstukken te concretiseren, regionale samenwerking te versterken en beleid en uitvoering dicht bij elkaar te brengen.

Het versterken van het lerend vermogen van gemeenten, regio's en het rijk blijft een speerpunt. Onze regioadviseurs werken met beproefde methoden om signalen uit de praktijk te duiden, waarbij ervaringsdeskundigheid een vaste plek heeft. Daarnaast zien wij dat AI een steeds grotere rol gaat spelen in kennisvoorziening en -deling. Daarom ontwikkelen wij een eigen AI-kennistool genaamd GIDS, zodat kennis, toepassingen en praktijkervaringen beter en sneller toegankelijk worden voor gemeenten. Wij blijven gemeenten ondersteunen bij het versterken van samenwerking in het sociaal domein. We bieden handvatten voor het vormgeven van domeinoverstijgende samenwerking, spiegelen ontwikkelingen in de regio's en zorgen dat kennis actief wordt gedeeld en benut.

Koers in 2027

- In 2027 ligt de focus op de doorontwikkeling van GIDS, onze AI-kennistool voor snellere en gerichtere kennisontsluiting.
- We leggen nadruk op het uitbreiden en verrijken van de kennisbank op onze website.
- In 2027 focussen we ook op het dicht bij de regio organiseren van de signalerings- en leerfunctie, in nauwe samenhang met de regioadviseurs.



3 Leefomgeving

Om ook toekomstige generaties welvarend en gezond te kunnen laten leven, is er veel te doen in ons kleine, dichtbevolkte land. Bij dat alles spelen gemeenten een cruciale rol. Ons land staat voor een verbouwing vergelijkbaar met de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. De opgaven zijn groot en de impact voor inwoners is enorm, dit raakt woningbouw, infrastructuur, energie, economie, water, klimaatadaptatie, landbouw en natuur. Het hangt allemaal met elkaar samen, en ook met een gezonde en veilige leefomgeving.

Als VNG werken we aan een krachtige lokale overheid. Samenwerken op lokaal, regionaal, nationaal én internationaal vlak biedt kansen om agendasettend te zijn. Vanuit gemeentelijk perspectief dragen we bij aan oplossingen voor de grote maatschappelijke opgaven waar we in ons land voor staan. Dat doen we in het besef dat niet alles overal kan; alles wat we doen moet op dezelfde hectares passen én de beschikbare middelen en capaciteit zijn beperkt. Daarin staat de VNG naast gemeenten en hun regio's. Het doel is handelingsperspectief te creëren om de Grote Verbouwing van Nederland uit te voeren.

De ruimtelijke puzzel van opgaven in de leefomgeving is een van de omkeringsthema's in de verenigingsstrategie. Het hebben van een dak boven ons hoofd ('Thuis in ruimte') zien wij als het ankerpunt voor de Grote Verbouwing van Nederland. Wonen is zoveel meer dan een dak boven je hoofd; het is een eerste levensbehoefte. We willen immers allemaal gezond leven in een gebied waar je kunt ontspannen in voldoende groen en natuur én droge voeten houdt, en waar je met mogelijkheden hebt om je brood te verdienen; een thuis dat bereikbaar is. In de winter behaaglijk warm en koelte in de steeds hittegevoeligere zomers.

3.1 Fysieke leefomgeving

Omkeringsthema: Inrichting van Nederland

De prognose voor 2050 is de bevolking van Nederland uitgroeit tot ongeveer 19,8 miljoen inwoners. Met dat in het achterhoofd, hebben we op dit moment de kans om in één keer goed te investeren in een toekomstbestendig en onafhankelijk Nederland, met systemen die tegen een stootje kunnen. Waarin inwoners en ondernemers hun energierekening kunnen betalen, en veilig en gezond leven. Stilvallen geeft economische schade en sectoraal verbouwen levert desinvesteringen, conflicten en extra overlast op. Het is belangrijk om grote transities in de regio's parallel te plannen, te richten naar een lange periode en de uitvoeringskracht te versterken. Een investeringsagenda voor de fysieke leefomgeving en bijhorende ontwikkelcultuur is dringend nodig. De contour hiervoor zien we terug in het coalitieakkoord van het rijk en ook in onze bouwsteen 'investeringsagenda'.

Allereerst zien wij: Er is een financiële weg voorwaarts. Het kerninzicht is dat de huidige financiële instrumenten te klein en te sectoraal zijn. Beleids- en investeringszekerheid zijn cruciaal zodat publieke en private partijen (onderdelen van) de verbouwing kunnen financieren.

Tweede kerninzicht is dat elke hectare telt. De indicatieve ruimtevraag van alle opgaven staan onder meer beschreven in de Nota Ruimte. Een substantieel deel daarvan is voor gebouwen en duurzame economie. Maar ook bijvoorbeeld voor bredere dijken, meer water vasthouden en beter vervoer vragen hun beslag. We bepleiten een Nationale Grondbank, adaptief plannen en vooral; het maken van robuuste keuzes met heldere prioriteiten voor voorspelbaar beleid en krachtige uitvoering.

Ten derde: Alle handen zijn nodig. Slimmer werken is de te verkiezen weg. Dit vraagt om inzet van bewoners(collectieven), publieke en private partijen, zowel in voorbereiding als uitvoering.

Trends & ontwikkelingen

Zoals gezegd zien we de woonopgave als het ankerpunt voor de Grote Verbouwing van Nederland. We pakken door op de drie bovenstaande kerninzichten. Samenwerken in de regio, kennis(deling) en inzet op een lange termijn (investerings)agenda krijgen extra accent, ook in de lobby.

Bouwen en wonen. Gemeenten vervullen een sleutelrol als het gaat om het organiseren van de daadwerkelijke bouw van woningen. Om deze rol te vervullen hebben zij voldoende oplossingsruimte in regelgeving, middelen en capaciteit nodig. Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen die de bestaande oplossingsruimte verkleinen, denk aan netcongestie, stikstof, investeringscapaciteit van woningcorporaties. Er zijn te weinig middelen voor de dekking van publieke onrendabele toppen en dan is er nog het tekort aan personele capaciteit bij gemeenten. Het helpt ook niet dat het rijk de mogelijkheden voor lokaal maatwerk inperkt, waardoor waardevolle vernieuwingen in de bouw worden afgeremd.

Ruimte, water en klimaatadaptatie. In een veranderend klimaat en met toenemende schaarste aan onder meer zoet water is het nog belangrijker dan voorheen om toekomstbestendig te ontwikkelen. Door rekening te houden met klimaatverandering en het water en bodemsysteem voorkomen we dat kosten en nadelige effecten worden afgewenteld op toekomstige generaties. Schaarste aan bijvoorbeeld water, of aan ruimte in de bodem, betekent soms dat we ingewikkelde keuzes moeten maken. De VNG zet zich in voor een werkbare samenwerking van gemeenten met haar medeoverheden. Ook legt de VNG het verband tussen de Nota Ruimte en de bouwsteen investeringsagenda, want de koppeling aan investeringen is noodzakelijk.

Bereikbaarheid en mobiliteit. We verwachten dat fundamentele veranderingen in het mobiliteitssysteem impact hebben op onze leden, denk aan categorisering van het hoofdwegenet, regiocentrales publieke mobiliteit, bereikbaarheid op peil en het werken met acceptabele reistijden naar voorzieningen. De VNG volgt deze ontwikkelingen nadrukkelijk.

Knelpunt in mobiliteitsbeleid is dat de financiering van het rijk, en in het bijzonder de beheer- en onderhoudsopgave, niet meegroeit met de uitgaven die gemeenten hierop doen. Dit levert een spanningsveld tussen gemeentelijke ambities en praktische haalbaarheid gezien de groeiende schaarste in geld, fysieke ruimte, menskracht en stikstofruimte. Het rijk focust op elektrificatie van mobiliteit (verduurzamen). In onze optiek is een brede mobiliteitstransitie nodig, waarbij ook gestuurd wordt op het verminderen en veranderen van mobiliteit. Verder merken gemeenten dat het aantal ernstig verkeersgewonden stijgt en het aantal doden is al jaren niet gedaald, terwijl de rijksmiddelen voor verkeersveiligheid (voor veiligere infrastructuur, handhaving en educatie) achterblijven. We zien ook dat Europese regelgeving veel impact heeft op gemeenten.

Natuur en landbouw. We zetten in op een integrale en uitvoerbare gebiedsgerichte aanpak en zetten door waar het gaat om realisatie van de bouwstenen landbouwemissie en natuur zoals overeengekomen met medeoverheden en maatschappelijke partners. Ook vraagt de implementatie van de natuurherstelverordening veel energie. Gemeenten staan aan de lat om de zogenaamde 'stedelijke ecosystemen' vorm te geven waarbij boomkroonbedekking (voldoende groen) cruciaal is om in 2030 ten opzichte van 2024 niet te maken te krijgen met een achteruitgang in de bijbehorende omvang van die bedekking. VNG ondersteunt hierbij, het gaat om belangrijke onderdelen om van het stikstofsloot te komen.

Regionale economie. De VNG ondersteunt gemeenten bij het werken aan een duurzame en circulaire economie, het versterken van het verdienvermogen en een krachtige arbeidsmarkt. Daarnaast spelen we in op de thema's *human capital*, MKB & innovatie en 'ruimte voor werken en ondernemen'. We werken daarbij samen met medeoverheden en maatschappelijke partners waaronder *economic boards*. Daarbij leggen we extra accent op de totstandkoming van regionale kansenagenda's zodat gemeenten

ondersteuning ervaren en gedeelde (kennis)inzichten kunnen benutten in hun eigen lange termijn visievorming en uitvoering.

Afval en circulariteit. Een circulaire economie in 2050 is een breed gedeeld doel en verwoord in het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE). We richten ons op het ondersteunen en het op juiste wijze positioneren van gemeenten bij de uitvoering van het NPCE en het uitvoerbaar houden van de afspraken over circulaire economie die een plek hebben gevonden in de - met medeoverheden en rijk getekende - 'Krachtenbundeling rijk-regio circulaire economie'. Daarnaast gaan we verder met het ondersteunen van gemeenten bij de implementatie van de afspraken zoals overeengekomen tussen VNG, branchevereniging NVRD en Verpact in de Samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen 2025-2030.

VTH, omgevingsveiligheid en milieu. Onze lobby blijft gericht op het PFAS-dossier, zowel Europees als landelijk. Als het gaat om de implementatie van de luchtkwaliteitsrichtlijn richt de lobby zich op haalbaarheid en uitvoerbaarheid ervan voor gemeenten. Daarnaast komen we de eerder overeengekomen samenwerkingsafspraken met medeoverheden, omgevingsdiensten en het rijk na die zien op VTH. Ook de subsidieprogramma's VTH én omgevingsveiligheid (kennisinfrastructuur omgevingsveiligheid) lopen door.

Koers in 2027

- In 2027 lobbyen we voor voldoende ruimte voor lokaal maatwerk in nationale regelgeving en verstevigen we de informatiepositie van gemeenten met het programma DiGiGo (digitaal stelsel gebouwde omgeving). Daar waar dat efficiënt is, organiseren we standaardisering. We zetten in op modernisering van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en stimuleren regionale samenwerking.
- Ook stellen we samen met VRO en Platform 31 een expertisecentrum woningbouw in om gemeentelijke professionals optimaal te ondersteunen, interbestuurlijk oplossingen te zoeken voor capaciteitstekorten en door samenwerking met de markt in het kader van de woontopafspraken.
- Als het gaat om Water Bodem Sturend (WBS), zet de VNG in op een goede feitenbasis, interbestuurlijke samenwerking en oplossingsgerichtheid.
- Klimaatverandering en weerbaarheid gaan hand in hand. Samen met veiligheidsregio's, het Deltaprogramma en het programma weerbaarheid brengt de VNG in 2027 gemeenten in positie om te bouwen aan een weerbaar en veerkrachtig Nederland. Dat is ook een belangrijk element in onze inbreng in de Nationale Adaptatie Strategie.
- We maken de strijdigheid tussen rijksbeleid en uitvoering op het terrein van mobiliteit zichtbaar. Ook bouwen we mee aan het beter benutten van bestaande infra, het kwantificeren van de problematiek van het achterstallige onderhoud van de gemeentelijke infrastructuur en het versterken van datagedreven werken.
- In 2027 blijven we met de partners van de bouwstenen landbouwemissie en natuur inzetten op het stikstofdossier.
- In 2027 werken we met het rijk en andere partners aan een uitvoerbare natuurherstelverordening voor gemeenten.
- Als gaat om regionale economie, verricht de VNG in 2027 activiteiten via het (subsidie)programma 'Betere Regelgeving en dienstverlening aan ondernemers', de landelijke samenwerkingsagenda MKB-dienstverlening, de samenwerkingsagenda Ruimte voor economie en het Pact Waardevolle Kernen.
- In 2027 zetten we in op een versterking van de VTH-taken, in lijn met de eerder getekende samenwerkingsafspraken. Dit betekent een intensieve samenwerking met provincies, waterschappen, omgevingsdiensten en ministeries.

3.2 Instrumentarium leefomgeving

De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en het beschermen van de fysieke leefomgeving. Dat wordt bereikt door duidelijke visie en prioriteiten, goede afwegingen, vermindering én vereenvoudiging van regels. En door meer ruimte voor initiatieven. De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) zijn op 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet biedt kansen om de complexe opgaven in het land optimaal aan te pakken. Het vormt het instrumentarium om dat te doen. In het licht van perspectief bieden in de Grote Verbouwing van Nederland en de prioriteit om woningbouw te versnellen blijft inzet en ondersteuning op het instrumentarium onmisbaar.

Trends & ontwikkelingen

Als het gaat om werken met de Omgevingswet valt er nog veel te doen en verbeteren. Zoals op het vlak van functionaliteiten en gebruiksvriendelijkheid van systemen, omdat regelgeving en praktische uitvoering soms nog schuren. En in de beleidscyclus waar het instrumentarium en de maatschappelijke opgaven echt bij elkaar komen. Verder kost het tijd om werkprocessen aan te passen. Een andere manier van werken vereist van professionals dat ze buiten het eigen vakgebied kijken en de taal van een collega moeten leren spreken om effectief in de keten samen te kunnen werken. En daarbij staan de (verander)agenda's van gemeenten vol met grote bovenlokale maatschappelijke opgaven, terwijl er een gebrek is aan ruimte, euro's en capaciteit. We zien dat de aandacht verder verschuift van het oplossen van knelpunten naar het werken in de geest van de wet. De VNG biedt gemeenten ondersteuning bij de inzet van instrumentarium ten behoeve van versnelling van tempo op de opgaven en bij de transitie naar het omgevingsplan. Het betreft een complexe en specifieke opgave waar de komende jaren veel inspanning voor nodig is.

Koers in 2027

- In 2027 zetten we onze programmatische ondersteuning aan gemeenten voort. Onze inzet verschuift verder in de richting van ondersteuning in het planproces en een grotere koppeling tussen de beleidsinhoud en het instrumentarium van de Omgevingswet. De dienstverlening richt zich daarbij sterk op het versnellen van tempo en efficiënt handelen van gemeenten. Een helder ingericht instrumentarium maken keuzes mogelijk, net als adequate afwegingsmechanismen. Dit doen we onder andere door ondersteuning van samenwerking en afspraken tussen overheden en andere partners.
- In 2027 ondersteunen we gemeenten juridisch én op de inhoud, zodat zij adequate afwegingen kunnen maken in de ontwikkeling van een integraal omgevingsplan dat in 2032 klaar moet zijn. We bieden landelijk inzichttools, kennis en opleiding en initiëren regionale samenwerkingen tussen gemeenten en ketenpartners gericht op sterke versnelling in de transitieopgave omgevingsplan. VNG brengt niet alleen kennis in maar ook actuele voorbeeldsets van alle onderdelen van een omgevingsplan voor de professionals én begeleidt actief een lerend netwerk voor de betrokken managers. Hierbij sluiten we aan op de inhoudelijke regionale onderwerpen en de sturing en organisatie van de beleidscyclus.
- Het regionale perspectief wordt voor uitvoering van beleid steeds belangrijker. Overheden en andere partners zullen elkaar moeten vinden om af te stemmen en om op de relevante opgaven in hun regio's de juiste aanpak en inzet te bepalen. En uiteraard om uiteindelijk tot uitvoering te komen. Met de regionale netwerken rond de Omgevingswet en met de kennis en uitvoeringsondersteuning op het instrumentarium voor de grote opgaven, zetten we als VNG breed in op regionale kansen en uitvoeringskracht.

3.3 Energietransitie

Omkeringsthema: Klimaat & energie

Door de nieuwe warmte- en energiewetgeving krijgt de gemeente steeds meer de regierol op de warmtevoorziening en het energiesysteem. Maar gemeenten lopen in de uitvoering dagelijks tegen belemmeringen aan. De transitie stukt en dat heeft direct effect op verschillende grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, ontwikkeling van industrie en bedrijven, het tegengaan van energiearmoede en breder: de regionale ontwikkeling. Het rijk heeft structureel middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van de energietransitie door gemeenten (12 miljard euro tot 2040). De VNG heeft zich zowel voor de financiering als voor de wetgeving hard gemaakt en staat nu met gemeenten aan de lat om belemmeringen in de transitie aan te pakken. Dit doen we door slimme lobby, kennis en uitvoeringsondersteuning, zodat zij hun wettelijke taken kunnen waarmaken.

Trends & ontwikkelingen

Om de Grote Verbouwing van Nederland van het energieslot te halen helpt de VNG gemeenten met uitvoeringsondersteuning, lobby en kennisontwikkeling. Steeds meer komt de uitvoering centraal te staan. We zien onder gemeenten een grote behoefte aan leer- en kennisbijeenkomsten over onderwerpen zoals energieplanologie, sneller bouwen van energie-infrastructuur en het beter benutten van de infrastructuur. Het kabinet Jetten heeft tot 2040 jaarlijks 800 miljoen euro gereserveerd voor uitvoeringsmiddelen voor gemeenten. Het gaat om een totaalbedrag van 12 miljard euro. Hiermee geeft het rijk voor lange termijn commitment af. Maar er zijn nog altijd minder uitvoeringsmiddelen gereserveerd dan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft berekend en geadviseerd. Zakelijke en slimme keuzes zijn noodzakelijk. Nederland stevent af op een aansluitstop. Dit vraagt om ingrepen die zo snel en zo veel mogelijk ruimte creëren op het elektriciteitsnet. Daarom is het van groot belang om in te zetten op het optimaliseren van ons elektriciteitssysteem. De VNG voert de komende jaren een stevige lobby, ontwikkelt kennis en ondersteunt de uitvoering. Nu is de aandacht en inzet van partijen dominant gericht op sneller bouwen (en ruimtelijk inpassen) van transformatorhuisjes, midden- en hoogspanningsstations, opslag en andere energie-infra. Dit blijft belangrijk voor een robuust decentraal energiesysteem.

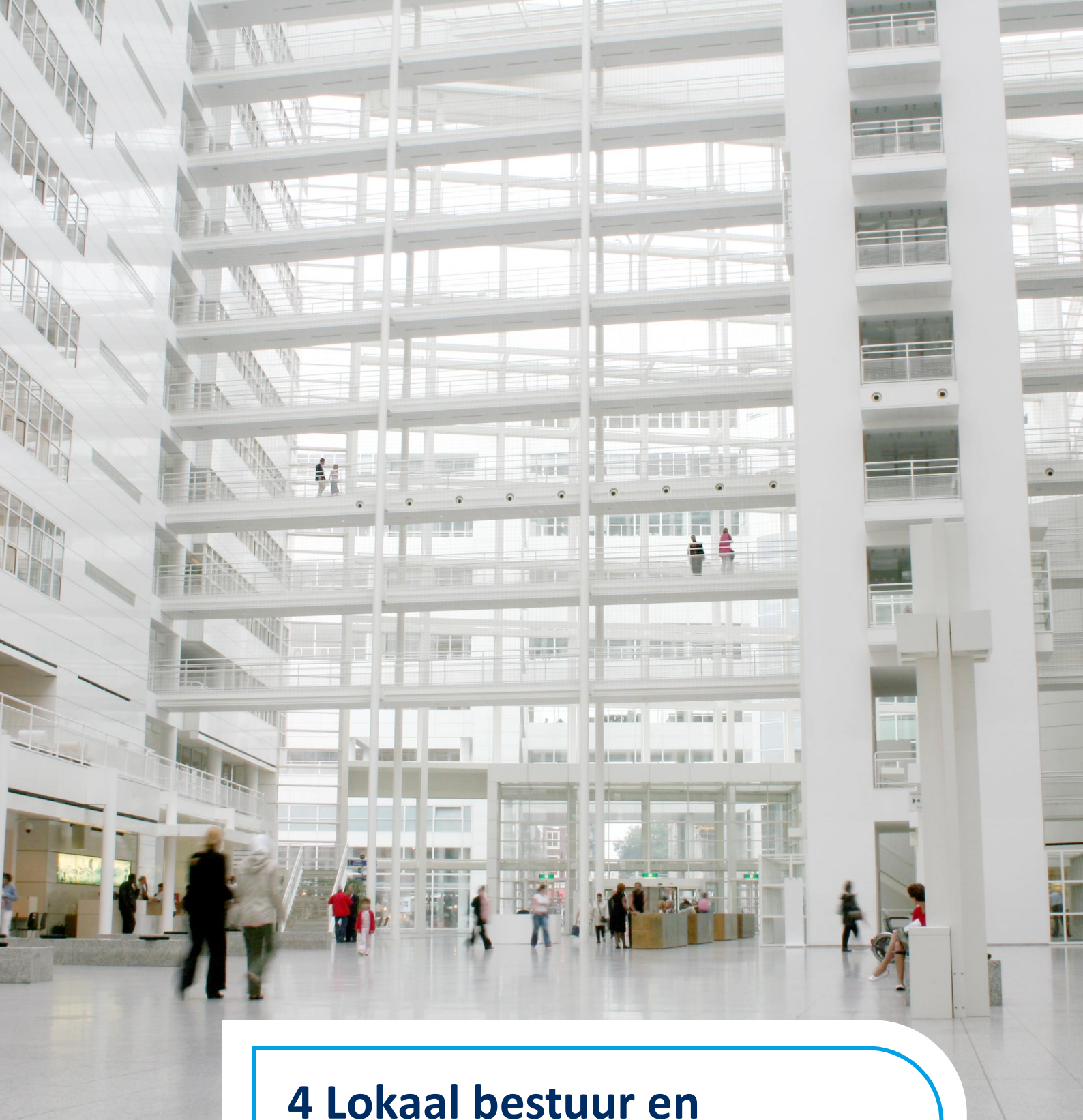
Door het vaststellen van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie en de Wet collectieve warmte krijgt de gemeente na inwerkingtreding (gepland medio 2026 en begin 2027) stevige regie over de warmtetransitie. Hierbij is een grote en wettelijke verantwoordelijkheid bij gemeenten komen te liggen om de overstap van 8,5 miljoen gebouwen van aardgas naar een alternatief zoals een warmtenet tot een succes te maken. Met het vaststellen van deze wetten is het werk nog niet klaar. De komende jaren gaan gemeenten in de uitvoering tegen obstakels aanlopen, waarbij het belangrijk is dat de VNG hen blijft helpen deze wettelijke verplichtingen en grote verantwoordelijkheid ook tot uitvoering te brengen en de obstakels op de juiste plek te agenderen.

Door netcongestie is er druk om snel tot realisatie te komen. De reflex van het rijk en dit kabinet kan zijn om te centraliseren en via noodwetgeving keuzes af te dwingen en procedures te versnellen. Maar het is aan de gemeente om ruimtelijke regie te voeren.

Koers in 2027

- In 2027 ontwikkelen we - een methodiek om te komen tot - energieafspraken op decentraal niveau. De VNG is mede opdrachtgever van het Nationaal Programma Energiesysteem (in opbouw).
- In 2027 ondersteunen wij gemeenten met lobby en kennis om obstakels in de uitvoering van de warmtetransitie te overkomen.

- In 2027 spannen we ons in voor een isolatieoffensief voor alle gemeenten. Het huidige kabinet voorziet een aanpak voor slechts 20 gebieden. Isolatie is randvoorwaardelijk voor een betaalbare transitie. Randvoorwaarde voor isolatie is ook een doorbraak in de soortenbescherming.
- Prioriteit heeft de optimalisatie van het elektriciteitssysteem. Dit is nog weinig geborgd in wet- en regelgeving. VNG zet zich in op lobby, voor bijvoorbeeld energiedelen in energiegemeenschappen, energyhubs, netbewust bouwen en aanpassing van financiële prikkels.
- Wij zetten in op een slimmer energiesysteem. Dit vraagt lobby om data delen mogelijk te maken en ondersteuning op analyse, inzicht en betere besluitvorming.
- Het is van belang dat gemeenten in positie zijn om lokaal integrale keuzes te maken en hier draagvlak voor te creëren. Door centralisatie en eventuele noodwetgeving dreigt dit onder druk te komen. De VNG zet zich daarom in 2027 extra in voor een stevige positie van gemeenten om in staat te zijn ruimtelijke regie te voeren in samenspel met provincie, het rijk en netbeheerders.



4 Lokaal bestuur en veiligheid

Het vertrouwen in de overheid staat onder druk en dat is zorgelijk. De uitvoering van overheidstaken vraagt immers om legitimiteit. Om die reden is er zelfreflectie nodig in alle overheidslagen. We ondersteunen gemeenten bij het versterken van de lokale democratische bestuurscultuur.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale veiligheid van de inwoners, en dat domein is - tegen het licht van mondiale gebeurtenissen - volop in ontwikkeling. Ook in het veiligheidsstelsel werken we aan een omkering: (1) gemeenten meer aan het stuur vanuit hun rol en verantwoordelijkheid, (2) van centrale sturing door het rijk naar lokale regie en sturing, en (3) meer aandacht voor preventie.

Onze inzet op weerbaarheid krijgt een impuls. Het is een bijzondere opgave, waar we bewustwording in de samenleving proberen te vergroten: in tijden van nood of crises heb je elkaar nodig. Het gaat ons allemaal aan, en gemeenten staan aan de lat om dit handen en voeten te geven: hoe te handelen bij (langdurige) uitval van basisvoorzieningen? Heel concreet gaat het om het inrichten van steunpunten en noodvoorzieningen, juist voor kwetsbare inwoners. Een goede samenwerking tussen bedrijfsleven, inwoners en overheid - *the whole of society approach* - is essentieel.

Het gemeenterecht vormt het fundament onder het werk van de VNG. Het bepaalt niet alleen wat gemeenten mogen en moeten doen, maar geeft ook richting aan hun rol als eerste overheid: de bestuurslaag die het dichtst bij inwoners staat. Zonder een helder en goed functionerend gemeenterecht als wettelijke grondslag kunnen gemeenten hun taken niet effectief, rechtmatig en democratisch uitvoeren. Met kennisdeling, modelverordeningen, handreikingen en juridische advisering helpt de VNG gemeenten om hun taken zorgvuldig en effectief uit te voeren. Zo draagt het gemeenterecht niet alleen bij aan een goed functionerend lokaal bestuur, maar ook aan vertrouwen van inwoners in de overheid.

Verder in dit hoofdstuk uiteraard de vertrouwde inzet en dienstverlening van de VNG op het terrein van gemeentefinanciën en arbeidszaken.

4.1 Lokaal bestuur en democratie

Het lokaal bestuur krijgt elke dag ontzettend veel voor elkaar; we kennen in Nederland hierin een sterke traditie. Gemeenten zijn democratisch, rechtsstatelijk en geografisch verankerd. Dit geeft houvast, ook als de overheid aan vertrouwen lijkt in te moeten. We zetten in op een betrouwbaar, benaderbaar en wendbaar lokaal bestuur. Sterk en goed lokaal bestuur is een noodzakelijk fundament voor een gezagwaardige overheid die vertrouwen geeft.

Trends & ontwikkelingen

Menselijke communicatie en vakmanschap zijn essentiële waarden voor een goed lokaal bestuur. We ondersteunen gemeenten bij het versterken van de lokale democratische bestuurscultuur. We maken de komende jaren werk van de uitvoering van de pijlers uit de eigen meerjarenagenda op Lokaal Bestuur. We bewaken de voortgang van de interbestuurlijke verhoudingen en voeren uitvoeringstoetsen uit. We geven extra aandacht aan de ondersteuning- en expertisefunctie op regionaal samenwerken door gemeenten. Ook investeren we in kennis over inwonersparticipatie: hoe geef je inwoners een stem? Investeren van kennis doen we ook in de wijze waarop je lokale referenda kan vormgeven als lokaal bestuur. We blijven onze lobby voeren voor goede wetgeving en positie van lokale media in het mediabestel, de positie en financiering van lokale politieke partijen, en uitvoerbare betaalbare verkiezingen waarbij digitale mogelijkheden beter worden benut.

Koers in 2027

- We voeren de expertfunctie in voor de ondersteuning van gemeenten in regionale samenwerkingsverbanden. We richten daarvoor een loketfunctie in.
- In samenspraak met de Vereniging voor Raadsleden investeren we in 2027 extra in kennis bij gemeenteraadsleden.
- We stellen een toekomstvisie op over de digitale publieke ruimte vanuit het perspectief van de lokale democratie.
- In 2027 brengen we een essay uit over de democratische erosie. Ook komt er een narratief over de weerbare democratie.
- We faciliteren het lokale gesprek over goed lokaal bestuur door de inzet van een vernieuwende gesprekstoel (c.q. spel). We organiseren daarvoor informatiebijeenkomsten in het land.
- In 2027 staat er een leernetwerk op participatie. We ontwikkelen een tool van democratische spelregels en leeraanbod van vernieuwende inwoners- en overheidsparticipatie en democratisch vakmanschap. We publiceren resultaten op het kennis- en inspiratieplatform Lokale-democratie.nl
- We actualiseren de handreiking mediabeleid en de handreiking burgerberaden.
- We behartigen de belangen van gemeenten in de uitvoering van de nieuwe Mediawet en de inrichting van het bestel van lokale en/of streekomroepen.
- We bouwen verder aan het in 2026 gerealiseerde kenniscentrum Regionale Samenwerking. In 2027 komt er een loketfunctie.

4.2 Openbare orde en veiligheid

Omkeringsthema: Veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een leefbare en kansrijke omgeving om in te wonen en ondernemen. De VNG behartigt de belangen van gemeenten om haar regierol in het veiligheidsbeleid te kunnen vormgeven en ondersteunt ze in de uitvoering van haar taken. Bijvoorbeeld in het versterken van de informatiepositie, de aanpak van ondermijning, het veilig kunnen uitoefenen van publieke dienstverlening (veilige publieke taak) en het organiseren van toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Daarnaast helpen we gemeenten met hun lokale wetgeving en instrumentarium rond veiligheid, bijvoorbeeld met de Algemeen plaatselijke verordening (APV).

Trends & ontwikkelingen

De meerjarenagenda Veiligheid 2025-2030 is vastgesteld in 2025 en de zes geprioriteerde thema's vormen de leidraad voor onze inzet in 2027. In 2026 is een nieuw gemeentelijk model Integraal Veiligheidsplan ontwikkeld. De VNG ondersteunt gemeentelijke medewerkers en bestuurders in het veilig kunnen uitoefenen van hun functie. Kennis, een goede governancestructuur en instrumentarium voor een lokale aanpak zijn onontbeerlijk. We ontwikkelen standaarden en modellen voor een sterkere boa-functie. In onze lobby zetten we in op structurele rijksmiddelen voor Preventie met Gezag. We helpen gemeenten op het gebied van de aanpak van mensenhandel. Ook het omgaan met online openbare orde verstoringen en brede digitale veiligheid (de informatiepositie op maatschappelijke onrust) hebben onze aandacht. We werken mee aan een duurzaam toekomstmodel voor gemeenten, over hoe om te gaan met demonstraties.

Koers in 2027

- De VNG ondersteunt gemeenten - samen met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid - bij de uitvoering van een nieuw model Integraal Veiligheidsplan.

- In 2027 werken we een lobbyagenda uit voor de versterking van de positie van het lokaal bestuur in het veiligheidsbestel.
- We ondersteunen gemeenten in de versterking van de samenwerking met de politie, en leveren een bijdrage aan de uitvoering van de visie op de politiefunctie.
- In 2027 bieden we gemeenten ondersteuning in vraagstukken rondom polarisatie en maatschappelijke onrust.
- We ondersteunen buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) door middel van de oprichting van een expertise- en dienstencentrum en helpen bij de professionalisering van de functie door model handhavingsarrangementen en opleidingsplannen op te stellen, en door kennissessies te organiseren over adequaat handhaven.
- In 2027 ondersteunen we gemeenten bij de uitvoering van de Wet Veilige Jaarwisseling (landelijk vuurwerkverbod) door het delen van goede voorbeelden en het organiseren van informatiebijeenkomsten en webinars.
- We bouwen de gemeentelijke kenniskring verder uit over: veilige publieke dienstverlening, Onze Hulpverleners Veilig en de gemeentelijke aanpak van Explosieven. We denken aan een inspiratiegids om goede aanpakken rondom veilige publieke dienstverlening te bundelen.
- In 2027 hebben we een nieuw gemeentelijk kader ontwikkeld over evenementenveiligheid.
- In 2027 helpen wij gemeenten met handelingsperspectief hoe ze om moeten gaan met desinformatie.
- In 2027 gaan we verder aan de slag met het opwerpen van barrières tegen ondermijning in de zorgsector, met als doel de kwetsbare zorgbehoevenden te beschermen en malafide zorgaanbieders, -verleners en -tussenpersonen aan te pakken.
- Wij leveren, in samenspraak en samenwerking met Zorg en Inclusief, een bijdrage aan de uitvoering van de landelijke agenda Zorg en Veiligheid. Met focus op de aanpak van verward en onbegrepen gedrag.
- Ook de VNG levert een bijdrage aan het Nationaal Actieplan Stop Geweld tegen Vrouwen. Dit gebeurt langs drie lijnen: (1) veiligheid achter de voordeur, (2) veiligheid in de publieke ruimte en (3) veiligheid in het openbaar bestuur.

4.3 Weerbaarheid

Omkeringsthema: Weerbaarheid

Een weerbare maatschappij draagt bij aan de bescherming van onze veiligheid, vrijheid, welvaart en waarden. Dit geldt niet alleen bij hybride aanvallen of een militair conflict, maar ook bij andere crises of rampen, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen. Daarom moet de overheid zich goed voorbereiden (en weerbaarder worden) om te zorgen dat de samenleving niet stil komt te staan bij een crisis of een grootschalige ontwrichting. De samenleving als geheel moet doordrongen raken van het belang van zelf- en samenredzaamheid en het versterken van het sociaal weefsel zodat individuen en gemeenschappen beter voorbereid zijn op mogelijke crises. Het is een *whole of society* opgave.

Trends & ontwikkelingen

Oplopende (geopolitieke) spanningen en militaire hybride dreigingen zijn extra aanleiding om als gemeenten een substantiële bijdrage te leveren aan de weerbaarheid en veerkracht van Nederland. Op basis van eigen taken (bevolkingszorg, rampen en crises, brandweer en geneeskundige hulp, maar ook waterzuivering, huisvesting, infra, energie) en daartoe opgeroepen door het kabinet en de Europese

Commissie. We moeten ons voorbereiden op grootschalige en langdurige uitval van kritieke voorzieningen, als samenleving en als overheden. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het versterken van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Door steunpunten in te richten, borgen gemeenten in tijden van crisis informatievoorziening en het verstrekken van noodvoorzieningen aan de meest kwetsbaren. Daarnaast moeten gemeenten ervoor zorgen dat hun eigen democratische besluitvorming, taakuitvoering en bedrijfsvoering ten allen tijde doorgang kunnen vinden, bijvoorbeeld door analoge protocollen te ontwikkelen én te oefenen. In onze lobby richten we ons op effectieve wetgeving en governance, duidelijke rollen en heldere plannen over gemeentelijke uitvoering zoals bevolkingszorg bij crisis. Het beoogde effect is een weerbare, veerkrachtige lokale samenleving. We zien hierin een opgave die een lange adem vergt.

Koers in 2027

- We voeren consultaties uit op verwachte (wetgevings-)voorstellen vanuit het rijk over noodrecht en weerbaarheid.
- In 2027 breiden we ons expertisefunctie weerbaarheid verder uit richting gemeenten: we houden een forum Weerbaarheid actueel, verzorgen webinars en podcasts, zorgen voor leer- en kennissessies met en tussen gemeenten, en organiseren een groot landelijk weerbaarheidscongres.
- Wij helpen in 2027 (na de pilotfase) gemeenten met de inrichting van voldoende noodsteunpunten; zoveel mogelijk langs uniforme kaders en maken bestuurlijke afspraken daarover.
- Wij helpen gemeenten hun plannen voor bedrijfs-continuïteitsmanagement te updaten, waarbij de kwetsbaarheden van processen zijn geadresseerd. We verkennen mogelijkheden voor collectieve inkoop en aanbesteding.
- Wij werken nauw samen met de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV) en andere partners bij de landelijke communicatie campagne Denk Vooruit.
- Wij helpen gemeenten bij het in kaart brengen van de lokale vitale voorzieningen (zoals voedsel, stroom en water) en het maken van afspraken voor alternatieven bij uitval.
- Wij verzorgen leerateliers voor het organiseren van lokale sociaal maatschappelijke weerbaarheid en het versterken van het sociaal weefsel.
- Wij actualiseren de handreiking weerbaarheid en veerkracht (en de 41 onderliggende maatregelen) op lokaal niveau, en werken dit uit in handelingsperspectief voor onze leden.

4.4 Gemeenterecht

Het gemeenterecht biedt kaders voor besluitvorming, toezicht, financiën, participatie en interbestuurlijke verhoudingen. Daarmee waarborgt het niet alleen rechtszekerheid en transparantie, maar ook lokale autonomie – een kernwaarde van het Nederlandse openbaar bestuur. De VNG zet zich in voor sterke, slagvaardige en toekomstbestendige gemeenten. Dat betekent dat zij voortdurend in gesprek is met het rijk en andere overheden over wet- en regelgeving die gemeenten raakt. Of het nu gaat om een volledige herziening van het algemeen bestuursrecht, de positie van de rechtsstaat, ontwikkelingen in de Gemeentewet, het overheidsprivaatrecht of het maken van modelverordeningen: steeds staat de vraag centraal of het gemeenterecht voldoende ruimte biedt voor lokaal maatwerk en democratische legitimatie.

Trends & ontwikkelingen

Wij zetten ons maximaal in om uitvoerbare wetgeving tot stand te brengen, die een wendbaar en krachtig lokaal bestuur bevordert. In 2027 gaat het daarbij voornamelijk om de snelle digitalisering van het recht, de ontwikkeling van de rechtsstaat, een doorontwikkeling van de Wet open overheid, de evaluatie van de Wet gemeenschappelijke regelingen, het staatsnoodrecht, juridische aspecten van een weerbare

samenleving en een voorgenomen herziening van het algemeen bestuursrecht. Ook zijn er ontwikkelingen in het kiesrecht die gevolgen hebben voor gemeenten en het juridisch vormgeven aan diverse vormen van burgerparticipatie. Daarnaast zorgt de uitwerking van formele wetgeving en de toename van autonome- en medebewindsbevoegdheden voor het lokaal bestuur voor een toenemende vraag naar modelverordeningen.

Wij helpen gemeenten om juridische problemen op te lossen en om te gaan met complexe wet- en regelgeving op lokaal niveau. Deze inzet intensiveren wij in 2027. We stellen nieuwe modelverordeningen op, of wijzigen bestaande. Dat zijn er in totaal zo'n honderd waarvoor we intensief overleg voeren met dossierhouders binnen de VNG, ministeries en externe partijen. We schrijven praktisch bruikbare handreikingen over actuele onderwerpen. We beantwoorden op jaarbasis meer dan duizend juridische adviesvragen van gemeenten en faciliteren gemeentelijke juridische netwerken.

Koers in 2027

- In 2027 werken we aan een wetgevingspakket dat up-to-date is waardoor wij gemeenten kwalitatief hoogwaardige wetgevingsproducten kunnen bieden. We streven naar uitvoerbare wetgeving.
- In 2027 implementeren we een grootschalige wijziging van de model-Algemene Plaatselijke Verordening vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- In privaatrechtelijke dimensies focussen we op multidisciplinaire onderwerpen als gemeentelijke samenwerking, gedoogplichten in de Omgevingswet en de privaatrechtelijke component bij klimaatvraagstukken. De VNG ontwikkelt, redigeert en presenteert een aantal publicaties over actuele thema's op het snijvlak van publiekrecht en overheidsprivaatrechtelijk handelen. Denk aan contracten, overeenkomsten en inkoopvoorwaarden.
- De VNG actualiseert modelverordeningen indien nieuwe wet- en regelgeving, jurisprudentie of ontwikkelingen op beleidsmatig gebied hiertoe aanleiding geven. We inventariseren keuzes op basis van een integrale werkwijze en in nauwe samenwerking met de beleidsteams.
- In 2027 brengen we de gevolgen van onder andere AI voor de juridische werkzaamheden van gemeenten in kaart.
- Ook in 2027 staan we verschillende gremia bij, inhoudelijk en/of secretarieel, denk aan: VNG commissie Bestuur en Veiligheid, VNG Adviescommissie Gemeenterecht, Landelijk Kabinetscontact, Werkgroep Openbare Inrichtingen, Vereniging Juridische Kwaliteitszorg Lokaal Bestuur (VJK), Vereniging voor Bestuursrecht Recht (VAR), Vereniging voor Wetgeving en stichting Beroepsopleiding Gemeentjuristen.

4.5 Gemeentefinanciën

De VNG ondersteunt en adviseert de leden over de belangrijkste zaken op het gebied van gemeentefinanciën en -belastingen. Op de verschillende dossiers zijn we een belangrijke gesprekspartner richting het rijk over de bekostiging van de taken. Hierbij speelt de uitkeringsvorm en de verdeling van de middelen ook een grote rol. Afgelopen jaren hebben uitgewezen dat de balans tussen taken en middelen geen vanzelfsprekendheid is en dat we ons hier vaak tot op het hoogste niveau voor moeten inzetten. Maar ook in de uitvoering van gemeenten ondersteunen we, onder andere door het beschikbaar stellen van modelverordeningen en handleidingen in de lokale heffingen.

Trends & ontwikkelingen

De belangrijkste taak blijft om taken en middelen structureel in balans te brengen. Om dit te bereiken geven we onder andere opvolging aan de verschillende adviezen van de Raad van het Openbaar Bestuur (ROB). Waarbij ook de adviezen van de studiegroep Interbestuurlijke verhoudingen een belangrijke rol

spelen. De commissie Van Ark zal zich in 2027 uitspreken over de (financiële) houdbaarheid van het jeugdstelsel, met de bijbehorende financiële consequenties. Dit wordt een belangrijk en spannend traject gezien de verschillende belangen. In 2027 bevindt de uitwerking van de alternatieve financieringsvorm van (delen van) jeugdzorg en de Wmo zich in een eindfase. Wij hebben de hoop dat dit ook tot meer rust en inzicht leidt in het zorgdossier.

Ook start dit jaar de evaluatie van de normeringssystematiek. Als de Financiële-verhoudingswet per 2028 gewijzigd wordt, zal de introductie van de nieuwe uitkeringsvorm door middel van een Bijzondere Fondsuitkering (BFU) mogelijk worden. We verwachten daarnaast nog mogelijke aanpassingen in het Provinciaal financieel toezicht en het dossier schatkistbankieren als gevolg van de evaluatie Wet Financiering decentrale Overheden (Fido) in 2026.

De modernisering van het gemeentelijk belastinggebied krijgt naar verwachting meer vorm. Dit geldt onder andere voor de toeristen- en parkeerbelasting en aanpassing instrumentarium ten behoeve van verduurzaming. Ook komt de evaluatie van de Wet WOZ tot een einde en gaan we aan de slag met opvolging van de aanbevelingen. Daarnaast werken we aan de uitwerking van de fiscale instrumenten die effect hebben op gemeenten, met name in de fysieke leefomgeving (leegstand, planbaten).

Koers in 2027

- In 2027 en 2028 vervangen we de software van TIOX in het GGU-project WOZ-datacenter, aangezien de huidige software (uit 2007) sterk verouderd is. Hiervoor is naar verwachting een flinke investering nodig, mede omdat we gedurende de herbouw tot 1 mei 2028 het oude systeem ook nog moeten onderhouden.
- In 2027 gaan we door met het inzetten op de benodigde investeringen in de ICT-gerelateerde processen in de WOZ-keten. Het is noodzakelijk om dit te moderniseren naar de huidige tijd, omdat anders essentiële onderdelen van het proces tot stilstand komen. Vanwege de grote financiële inkomsten bij gemeenten uit de WOZ is deze inzet nu cruciaal. Dit betekent onder andere dat we verder aan de slag gaan met de herbouw van de Landelijke Voorziening (LV) WOZ.
- Naar verwachting heeft de evaluatie van de Wet WOZ, uitgevoerd in 2026, effect op de benodigde informatiepositie (type en omvang gegevens bij waardering) en uitvoering van de Wet WOZ voor gemeenten. Daarnaast wordt gewerkt aan een vervolg van het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Algemene Wet Bestuursrecht (Awb).

4.6 Arbeidszaken

De VNG verzorgt de collectieve werkgeversfunctie voor onze 342 leden. Dit doen wij door het afsluiten van de Cao Gemeenten en de pensioenregeling ABP voor de ruim 200.000 werknemers in de gemeentelijke sector. Daarvoor trekken we samen op met de Werkgeversvereniging

Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO) met ruim 200 leden en 40.000 werknemers.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt sluiten wij twee cao's en één pensioenregeling af. De Cao Sociale Werkvoorziening (45.000 mensen) sluit de VNG namens gemeenten. De Cao Aan de slag (20.000 mensen) sluiten we samen met de werkgeversvereniging Cedris af. Voor beide cao's geldt de pensioenregeling PWRI (Pensioenfonds Werk en (re)Integratie).

Ook behartigt de VNG de belangen van de politieke ambtsdragers voor hun rechtspositie en pensioen in het Overleg Rechtspositie Decentrale Politieke Ambtsdragers met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Trends & ontwikkelingen

De arbeidsmarkt staat onder spanning. Krapte is nog aanwezig onder andere door de demografische ontwikkelingen van vergrijzing en ontgroening. De gevolgen van technologische ontwikkelingen (zoals AI) zijn voelbaar maar nog niet concreet en kwantificeerbaar. Onzekerheden in de geopolitiek van

de wereld hebben ook hun effect op de samenleving in Nederland, en dus ook op de werkvloer. Omgaan met onzekerheid, mentale druk, verruwing van contacten en desinformatie zijn aspecten waar juist ook in de werkgever-werknemer relatie aandacht voor nodig is.

Goed werkgeverschap vraagt om blijvende aandacht voor duurzame inzetbaarheid en integriteit. Om werknemers wendbaar en weerbaar te maken en te houden is het bieden van een veilige werkomgeving een voorwaarde. Daarnaast is het belangrijk om met passende arbeidsvoorwaarden aantrekkelijk te blijven ten opzichte van andere sectoren.

Met het nieuwe kabinet Jetten zullen naar verwachting afspraken gemaakt worden over de AOW, over de WW en ZW. Deze wetgeving vormt de kaders voor de cao-afspraken. Evenals de verdere effecten van de Wet DBA en de Wet op de loontransparantie. Wijzigingen in wetgeving zullen leiden tot gesprekken met de bonden over of en hoe deze impact hebben op de Cao's. En ook in het gesprek met het ministerie van BZK over de rechtspositie van politiek ambtsdragers. De aantrekkelijkheid van het politieke ambt staat onder druk. Polarisation en toegenomen werkdruk vragen om blijvende aandacht voor een toekomstbestendige rechtspositie van politieke ambtsdragers.

Koers in 2027

- Het driejarige (2024-2026) GGU-Programma Arbeidsmarktkrapte (AMK) loopt 2026 ten einde. Het instrument doelgroepencampagne is zeker in samenhang met het vacatureplatform werkenbijgemeenten.nl waardevol gebleken. De ambitie is om deze grootste vacaturewebsite van de gemeentelijke overheid te borgen en de samenhang met een doelgroepen aanpak te behouden. Door de samenwerking met het eveneens beëindigde Programma Focus op Uitvoering (FoU) is duidelijk geworden, volgens de uitgangspunten van de ALV 2025, dat samenwerken, standaardiseren, in relatie tot innoveren belangrijk is. In 2027 zal de samenhang, tussen omgaan met krapte, samenwerken, standaardiseren breed binnen de VNG opgepakt worden. Hierbij is het van belang dat er ook aandacht is voor wendbaarheid en het verandervermogen van werknemers en organisaties. De inzichten van de programma's AMK en FoU zullen geborgd worden en doorontwikkeld in de digitaliseringsagenda gericht op slimmer werken met AI.
- Als wet- en regelgeving wijzigt, betekent dit altijd een toets op de bestaande cao-afspraken en rechtspositionele regelingen. Hiervoor zijn de reguliere overleggen met bonden en ministeries ingericht. Ook zijn er aan alle cao-tafels onderzoeken afgesproken (in de sector gemeenten 6) die gezamenlijk door bonden en VNG (samen met de WSGO) worden uitgevoerd. Dus ook waar een cao niet afloopt, is er sprake van regulier overleg. De aflooptdatum van de huidige cao Gemeenten en cao SGO is 1 april 2027. De ledenraadpleging over de inzet voor de onderhandelingen staat gepland vanaf eind 2026, het zwaartepunt van de onderhandelingen wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2027.
- 2027 is een speciaal jaar voor de rechtspositie van de politieke ambtsdragers. In navolging van de Wet Toekomst Pensioenen worden alle wethouderspensioenen en pensioenen van de andere politiek ambtsdragers ondergebracht bij het ABP. De transitie betreft een grote en complexe verandering die zorgvuldig en met tempo moet worden uitgevoerd. Daarnaast verwachten we de kabinetsreactie van het ministerie van BZK naar aanleiding van het adviesrapport van 10 februari 2026 over de herijking arbeidsvoorwaarden politieke ambtsdragers. De gesprekken hierover lopen via de adviescommissie Rechtspositie Politiek Ambtsdragers van het College voor Arbeidszaken in het Overleg Rechtspositie Politiek Ambtsdragers van het ministerie van BZK en verenigingen van alle betrokken politieke ambtsdragers.



5 Digitale samenleving

Omkeringsthema: Digitalisering

Als het gaat om digitalisering staan gemeenten voor flinke uitdagingen. Verantwoorde uitvoering van gemeentelijke taken en dienstverlening aan inwoners en bedrijven staan onder druk door schaarse middelen en mensen. Als informatie-intensieve organisaties ervaren gemeenten beperkingen van hun huidige informatiekundige ondersteuning en landschap. Zij zijn onderdeel van een veranderd geopolitiek speelveld, waarin digitale systemen regelmatig doelwit zijn van kwaadwillende actoren en bestaande afhankelijkheidsverhoudingen nieuwe risico's met zich meebrengen.

Redenen genoeg voor gemeenten om de digitalisering gezamenlijk te gaan oppakken. Dat blijkt wel uit de overweldigende meerderheid (99%) voor de resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving'. Door een krachtenbundeling ontstaat de slagkracht om regie te voeren op de digitale samenleving, grote maatschappelijke opgaven effectief aan te pakken en dienstverlening te verbeteren. Bovendien staan we samen sterker in een wereld waarin digitale dreigingen toenemen. Door de handen ineen te slaan, vinden gemeenten samen veilige en verantwoorde digitale oplossingen. Deze nauwe gemeentelijke samenwerking betekent een enorme paradigmawissel: van vrijblijvende samenwerking naar een centrale, collectieve aanpak. Op termijn (10-15 jaar) collectiviseren gemeenten minstens 80% van hun digitalisering. Gemeenten schaarden zich eensgezind achter vier prioriteiten om als eerste op te collectiviseren: AI, Cloud, Digitale Dienstverlening (Common Ground) en Digitale Veiligheid. En de doorsnijdende thema's Autonomie, Sourcing en Vakmanschap. Een stukje zelfstandigheid opgeven levert de gemeenten veel op.

Ambtelijk is er binnen de lokale overheid ook de nodige impact: Wat betekent het om als collectief aan AI te werken, met welke dossiers begin je en hoe implementeer je dit? Alle rollen en disciplines zijn betrokken, van inhoudelijk experts tot gemeentesecretarissen. Gemeentelijke netwerken en expertnetwerken krijgen hierin een centrale rol. We maken gebruik van de kracht van de koepels.

Gemeenten staan in deze ontwikkeling niet alleen. In de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) besloten gemeenten, provincies, waterschappen en het rijk om digitalisering overheidsbreed op te pakken. Intensief, als gelijken en bindend: 'de vrijblijvendheid voorbij'. De prioriteiten komen overeen: gemeenten werken interbestuurlijk aan hun eigen collectivisering.

5.1 Digitale veiligheid & privacy

De VNG werkt met de Agenda Digitale veiligheid in 2027 verder aan de volgende hoofdthema's: Voorbereiding op digitale ontwrichting, online aangejaagde openbare ordeverstoringen, weerbaarheid inwoners en ondernemers en de basis op orde in eigen huis. Dat laatste gaat over risicogebaseerde informatiebeveiliging en toezicht en verantwoording (breed) op basis van ENSIA, hét verantwoordingsinstrument over informatiebeveiliging en datakwaliteit dat ook steeds beter inzicht geeft en de gemeente helpt te verbeteren.

Met het beleidsteam Digitale Veiligheid, de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en ENSIA ondersteunen we gemeenten in de versterking van hun digitale weerbaarheid. Met de community digitale veiligheid biedt de VNG een online en offline platform waarop medewerkers van gemeenten mee kunnen denken met de uitwerking van wet- en regelgeving, *best practices* met elkaar kunnen delen en verbindt zij partijen en initiatieven met elkaar.

De samenwerking op digitale veiligheid is kansrijk, we zijn al ver in denken en voorbereiding. De IBD en ENSIA en de inkoopmantels via GGI-Veilig zijn al concrete collectieve diensten. Vanuit de Agenda Digitale Veiligheid werken we in 2027 verder aan interbestuurlijke en collectieve oplossingen.

Trends & ontwikkelingen

De snelle ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en de opkomst van quantumcomputing bieden kansen. Tegelijkertijd vergroten zij de digitale risico's aanzienlijk. De leefwereld is online en offline nauw verbonden en ontwikkelingen in de digitale wereld kennen altijd een maatschappelijke weerslag. De impact van (geopolitieke) verstoringen op de digitale veiligheid van gemeenten en hun inwoners kan enorm zijn. Denk aan sluizen of gemalen die kunnen uitvallen of gemanipuleerd worden door een hack, waardoor afvalwater het drinkwater kan vervuilen, of hulpdiensten die elkaar niet meer kunnen bereiken of een luchthaventerminal die stilvalt.

De aankomende wetgeving vraagt om veiligheid te zien als een hybride vraagstuk, vanuit een *all hazard approach*, met publieke en private partners en in ketens. Die hybride aanpak, waarin de fysieke en digitale risico's samen worden geanalyseerd voor adequate maatregelen, is een nieuwe invalshoek. Het is daarom belangrijk dat hier structurele middelen voor komen en dat de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden concreet zijn vastgelegd binnen het digitale veiligheidssysteem. Voor gemeenten is het een uitdaging om deze ontwikkelingen bij te benen. Een sterke informatiepositie met inzicht en overzicht over lokale kritieke entiteiten, technologie en dienstverlening is noodzakelijk voor adequate handelen. Het aantrekken, behouden en opleiden van voldoende gekwalificeerd personeel is een voortdurende uitdaging om de continuïteit en kwaliteit van digitale veiligheid te waarborgen.

De geopolitieke en statelijke dreigingen raken ook de gemeentelijke bedrijfscontinuïteit en vragen om een stevige verankering van weerbaarheid en digitale autonomie in de strategische sturing en inzet van technologie. Honderd procent veiligheid bestaat niet, maar informatiebeveiliging is wel een heel belangrijke voorwaarde. Gericht risicobeheer is noodzakelijk, waarbij digitale risico's net als juridische en financiële risico's op bestuurlijk niveau worden meegewogen. Dit vraagt om een sterke informatiepositie over de feitelijke veiligheid en structurele financiering, de juiste expertise aan boord en sterk opdrachtgeverschap van ICT-diensten en bij inkoop, contract- en leveranciersmanagement van digitaal veilige technologie. Daar werkt de Informatiebeveiligingsdienst van de VNG aan.

Koers in 2027

- In contacten met landelijke politiek en de rijksoverheid vertegenwoordigt de VNG de gemeenten. Wij gaan het gesprek aan over de benodigde randvoorwaarden en middelen om taken op het gebied van digitale veiligheid uit te voeren.
- De VNG zet zich in om Europese en nationale wet- en regelgeving te vertalen naar beleid, producten en diensten om de digitale veiligheid van gemeenten en hun rol in de digitale veiligheid van de maatschappij op lokaal niveau te versterken.
- De VNG zet zich ook in 2027 in voor structurele financiële middelen waarmee gemeenten de lokale digitale veiligheid kunnen versterken.
- In 2027 werken wij verder aan het digitale veiligheidssysteem waarbij taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden geconcretiseerd, uitgebreid en vastgelegd zijn.
- De VNG biedt concrete oefeningen om zowel intern als in samenwerking met de veiligheidsregio en landelijke partners de rollen in digitale dreigingen en verstoringen te verduidelijken en in te trainen.
- De VNG zet zich in voor voorzieningen waar bestuurders, raadsleden en ambtenaren vanuit hun functie melding kunnen doen van onrechtmatige of schadelijke online content.
- Met de rijksoverheid werken we aan een privacyvriendelijke tool waarmee gemeenten - binnen de juridische kaders van de openbare orde en veiligheid - onderzoek kunnen doen naar online aangejaagde ordeverstoringen.
- In 2027 werkt VNG aan de bestuurlijke gereedschapskist van de burgemeester, zodat deze blijft aansluiten bij de snel veranderende digitale wereld, en zodat gemeenten een gepaste aanpak kunnen ontwikkelen.

- De VNG zet zich in voor een goede lokale informatiepositie, gevoed uit periodieke regionale cyberbeelden, zodat gemeenten voldoende capaciteit vrij kunnen maken en met de juiste kennis en kunde kunnen werken.
- Voor de IBD gaan we in 2027 verder met de doorontwikkeling en het structureel bestendigen van de benodigde middelen voor de uitvoering van de taken op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.
- Onze IBD-dienstverlening breiden we in 2027 verder uit naar een robuuste sectorale voorziening om de gemeenten maximaal te ondersteunen in de taken die voortvloeien uit de Cyberbeveiligingswet. Waar mogelijk werken we producten op naar standaarden.
- Met BZK gaan wij in gesprek voor een verlenging van de subsidie voor de ENSIA-tool.

5.2 Verantwoorde inzet van digitalisering

Digitalisering is al lang niet louter een technisch dossier meer; het is een maatschappelijk vraagstuk dat diep ingrijpt in het dagelijks leven van inwoners en het functioneren van de gemeenten. Van sociale media en chatbots, tot digitale dienstverlening en beslissende algoritmes; technologie beïnvloedt hoe mensen elkaar ontmoeten, hoe jongeren opgroeien, hoe inwoners de overheid ervaren en hoeveel grip zij ervaren op hun eigen leven. De VNG ondersteunt gemeenten bij het pakken van de regie op de digitale aspecten van onze maatschappij en de effecten die het heeft op onze samenleving.

In de Agenda Digitale Grondrechten & Ethiek leggen gemeenten vast dat zij technologie niet alleen moeten inzetten onder het mom van efficiëntie, maar ook doeltreffend, mensgericht en democratisch. Het beschermen van digitale grondrechten en de inbedding van ethiek vormen de basis voor het verantwoord gebruik van digitale technologieën binnen gemeenten. De VNG ondersteunt gemeenten met handreikingen, een brede community, overheidsbrede samenwerking en kaders zoals de Principes voor de digitale samenleving.

Trends & ontwikkelingen

Niet alleen de digitale autonomie van overheden staat onder druk, dat geldt ook voor de autonomie van de digitale samenleving. De democratie staat onder invloed van de verdienmodellen van sociale media. We zien dit onder andere in de impact van desinformatie op verkiezingen, in het ontbreken van bescherming van kwetsbare groepen, polariserende algoritmen die het publiek debat beïnvloeden en in toenemende online agressie tegen politieke ambtsdragers.

Het beschermen van digitale grondrechten en het normeren en democratiseren van technologie vormen de basis voor het verantwoord gebruik van digitale technologieën binnen gemeenten. Zo beschermen gemeenten de lokale democratie en publieke waarden in de digitale samenleving.

Als het misgaat in de online leefwereld van jongeren, dragen gemeenten een deel van de gevolgen. Jongeren ervaren de positieve effecten (zoals verbinding, plezier, kennis) maar ook de negatieve kanten, met grote impact voor de veiligheid, gezondheid, leerprestaties en financiële zekerheid van jongeren. Gemeenten voelen de gevolgen van de negatieve aspecten bij online interactie tussen jongeren, bijvoorbeeld bij mentale gezondheidsproblemen (jeugdzorg) of bij online ruzies die ontsporen in jongerengeweld op straat, zoals in en rellen op straat (openbare orde en veiligheid). De huidige social mediaplatforms versterken dit, via het verslavende ontwerp en algoritmes die polarisatie in de hand werken.

De opkomst van autoritaire technologie is een bedreiging voor de lokale, Nederlandse en Europese democratie. Het gaat hierbij om onder andere surveillancetechnologie en dataverzameling van persoonsgegevens door enkele private *equity* bedrijven, die buiten Europese democratische controle vallen. Deze bedrijven achter autoritaire technologie lijken zich steeds vaker te bewegen richting staatsmacht.

Koers in 2027

- Om de democratie te beschermen streven we naar een gezonde digitale publieke ruimte. We stellen gemeentelijke eisen aan hoe de digitale publieke ruimte functioneert, en komen met een *roadmap* die hier naartoe werkt. Dit doen we in interactie met de leden, interbestuurlijke samenwerking en het maatschappelijk veld, want de digitale publieke ruimte is van de samenleving als geheel.
- Kinderen en jongeren verdienen bescherming in de digitale samenleving. Dat vraagt inzet vanuit verschillende overheden, onderwijs en maatschappelijke organisaties. VNG zet zich in om de samenwerking tussen deze partijen te versterken en versnippering tegen te gaan. We faciliteren de kennisdeling tussen gemeenten en delen *best practices*.
- We monitoren de ontwikkelingen rondom de (regulering van) autoritaire technologie en zetten in op Europese regulering. We versterken de informatievoorziening over dit onderwerp aan gemeenten, wanneer het gemeenten direct raakt.

5.3 Verantwoord datagebruik en versterken informatiepositie

De VNG Datastrategie en de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) zijn instrumenten om de individuele positie van gemeenten als eerste overheidsorganisatie te verstevigen. We versterken hiermee de collectieve positie van gemeenten als één bestuurslaag. We zetten nadrukkelijk in op datagedreven werken voor maatschappelijke opgaven en ondersteuning aan gemeenten, en versterken de belangenbehartiging via datagedreven werken. Met het oog op verantwoord datagebruik bouwen we aan een datafundament met versnellers en kaderstelling. Waarbij we de noodzaak van standaardisatie niet uit het oog verliezen. De dataprojecten uit dit thema raken de maatschappelijke opgaven in alle beleidsdomeinen, en zijn te vinden in de hoofdstukken 2 t/m 4.

Trends & ontwikkelingen

In de afname van het vertrouwen in de overheid speelt data een rol. Denk aan de toeslagenaffaire en de aanpak van de coronacrisis. Meer dan ooit hebben we een gedragen, transparante strategie voor verantwoord datagebruik nodig. De samenleving wordt steeds complexer, de grote maatschappelijke opgaven ingewikkelder. Het niet kunnen delen van data vormt een belemmering voor het oplossen van die vraagstukken. Terwijl het delen van data het vinden van oplossingsrichtingen vergroot. Uiteraard is het delen van data niet altijd vanzelfsprekend en toegestaan. Om optimaal te kunnen profiteren van de kansen die data delen biedt, zijn een visie, een afsprakenstelsel en standaardisering nodig. Daarnaast kan collectief inkopen van data voor gemeenten besparingen opleveren. We zien over de hele linie een verschuiving van individueel naar collectief ontwikkelen en van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd ontwikkelen.

Koers in 2027

- Om versnippering van ICT-oplossingen te voorkomen, investeren we in 2027 in een samenbindende aanpak voor datagedreven werken, zodat we collectief beter in staat zijn de opgaven het hoofd te bieden.
- In 2027 versterken we de informatiepositie voor gemeentelijke opgaven in het sociaal en fysiek domein.

5.4 Innovatie-infrastructuur

Digitalisering en technologie, zowel bestaand als gloednieuw, bieden forse kansen voor maatschappelijke opgaven. Gemeenten willen die kansen met andere overheden verzilveren. Hiervoor hanteren zij een innovatie-infrastructuur die goede ideeën, energieke gemeenten en faciliteiten voor experiment en opschaling met elkaar verbindt. Inhoudelijk zijn de Verenigingsstrategie 20230, de NDS-prioriteiten (Nederlandse Digitaliseringsstrategie) en de Common Ground-principes richtinggevend voor de initiatieven, waarbij gemeenten werken aan – waar mogelijk overheidsbrede – collectivisering van hun digitalisering. De VNG ondersteunt hierin met het programma GROEI, het Kennisnetwerk Data en Samenleving en natuurlijk de verbinding met de NDS. Daarmee leggen wij de hele puzzel van energie tot impact, van idee tot collectieve implementatie.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten werken aan (waar mogelijk overheidsbrede) collectivisering van hun digitalisering. De innovatie-infrastructuur richt zich in ieder geval op de prioriteiten die zijn vastgesteld door de ALV en in de NDS. Ook ideeën vanuit andere agenda's kunnen bij dit 'loket' terecht. Daarin blijven ze experimenteren en ontwikkelen in ecosystemen van enthousiaste partijen, met koplopers die ophalen wat het bredere veld nodig heeft en met kaders en criteria die garanderen dat wat zij maken ook bruikbaar is voor alle betrokkenen. Wat verandert, is dat zij dit nu altijd in een overheidsbrede context doen. De VNG en interbestuurlijke partners ondersteunen hierbij.

Innovatie vraagt allerlei disciplines en - voor grote impact - een fors schaalniveau. Daarom stimuleert de VNG gemeenten om met andere overheden (in ecosystemen) elkaar te vinden, kritisch te beoordelen wat innovatie betekent en wat de grenzen daarvan zijn. Om te bekijken waarin zij verder willen investeren, en wat zich leent voor de stap naar opschaling en collectivisering. Daarbij kijken we scherp welke onderwerpen en ontwikkelingen echte meerwaarde hebben. Verantwoorde inzet van de technologie blijft hierbij hét speerpunt. De VNG zorgt voor de verbinding met (Europese) initiatieven, in het bijzonder in de NDS.

Koers in 2027

- De VNG werkt in 2027 aan het doorontwikkelen van een overheidsbrede innovatie-infrastructuur, waaronder: opschaaflfaciliteiten, criteria en ecosystemen voor experimenten en pilots.
- In 2027 zetten we onder andere GROEI, kennisnetwerken en *communities* in voor prioriteiten in de overheidsbrede samenwerking en collectivisering.
- De VNG gaat in 2027 voor een doorontwikkeling en verbinding van Kennisnetwerk Data & Samenleving met gemeentelijke en overheidsbrede *communities*.

5.5 AI en Algoritmen

AI en algoritmen veranderen fundamenteel hoe gemeenten hun publieke taken uitvoeren en organiseren. Voor gemeenten is het gebruik van AI geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke opgaven, uitvoeringsdruk en arbeidsmarktkrapte (beter) het hoofd te bieden. De VNG ondersteunt gemeenten bij het gezamenlijk en verantwoord inzetten van AI, met borging van publieke waarden zoals transparantie, privacy en de menselijke maat. AI is een van de thema's van de collectiviseringinzet: wat niet-onderscheidend is, organiseren we samen. De toegevoegde waarde voor gemeenten ligt in schaalvoordeel, digitale autonomie en een duurzame, controleerbare AI-infrastructuur.

Trends & ontwikkelingen

De ontwikkeling van (generatieve) AI heeft een disruptief karakter. AI-instrumenten worden ingezet in stemwijzers en beïnvloeden publieke opinievorming, terwijl jongeren chatbots gebruiken als digitale 'vriend' of zelfs als vervangend aanspreekpunt voor psychologische ondersteuning. Dit raakt op een fundamentele manier onze democratie en de sociale veiligheid van inwoners. Tegelijkertijd groeit de afhankelijkheid van een beperkt aantal internationale niet-Europese technologieleveranciers, wat vragen oproept over digitale autonomie en controleerbaarheid.

Binnen gemeentelijke organisaties vindt AI steeds vaker zijn weg naar werkprocessen, zoals transcriptie, documentanalyse en ondersteuning bij juridische afhandeling. Hoewel deze toepassingen waardevol zijn, blijven structurele en aantoonbare tijdsbesparingen voorsnog beperkt. De efficiencybelofte is groter dan de gerealiseerde impact, terwijl risico's rond privacy, bias en governance toenemen. Zonder gezamenlijke kaders dreigt versnippering en nieuwe *vendor lock-in*.

Op Europees en nationaal niveau gebeurt ook veel. De implementatie van de AI-verordening wordt uitgesteld en diverse aspecten ervan liggen weer op de Europese tekentafel. Interbestuurlijk is binnen de Nederlandse Digitaliseringsstrategie AI een heldere prioriteit, maar de concrete uitwerking van infrastructuur en het toekomstperspectief is nog volop in ontwikkeling.

Voor de VNG betekent dit dat wij niet primair inzetten op meer pilots, maar op regie, infrastructuur en collectieve kaders. Onze ambitie is om AI duurzaam en bestuurbaar te organiseren: via gezamenlijke standaarden, verantwoorde inkoop en een federatief opgebouwde AI-infrastructuur waarin de diverse juridische en ethische *checks & balances* collectief ingericht zijn en gezamenlijke innovatie een schaalbare landingsplek vindt.

In 2026 komen we met het programmaplan AI & Algoritmen, waarin collectivisering mede de koers bepaalt. Dit jaar staat in het teken van het leggen van het fundament: bestuurlijke consensus, gezamenlijke kaders, standaardisatie en het voorbereiden van een collectieve uitvoeringsinfrastructuur. Dit fundament wordt gelegd in nauwe samenhang met de AI-prioriteit binnen de NDS, waarbij we interbestuurlijk werken aan de noodzakelijke randvoorwaarden.

Koers in 2027

- Vanuit een federatieve aanpak - via bestaande samenwerkingsverbanden en gedeelde standaarden - bouwen we in 2027 stapsgewijs toe naar een bestuurbare regie-infrastructuur waarin modelkeuze, *compliance*, *logging* en leveranciersafhankelijkheid collectief worden georganiseerd. De stip op de horizon is een collectieve AI-infrastructuur voor gemeenten. In 2027 verschuift het zwaartepunt naar het uitwerken van het organisatorische en financiële model dat deze infrastructuur gaat vragen van de VNG en de gemeenten.
- In 2027 versterken we de samenwerking met het kennisnetwerk Markt & Overheid, zodat digitale autonomie, herbruikbaarheid en gezamenlijke *sourcing* structureel worden geborgd. AI is immers een van de sleuteltechnologieën waar verantwoorde inkoop en strategisch leveranciersmanagement cruciaal zijn. Ook benutten we de doorontwikkelingen rondom de kennisfunctie van de VNG. Ledenbetrokkenheid wordt structureel georganiseerd via de community AI & algoritmen en in samenhang met de (doorontwikkeling van) VNG Academie, zodat kennis, leren en praktijkervaring cyclisch worden verbonden aan beleid en uitvoering.
- We positioneren AI niet als tijdelijk innovatieprogramma, maar als structureel collectiviseringsthema binnen de digitale infrastructuur van gemeenten.



6 Versterken lokale uitvoering

Ook op het terrein van dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers hopen we in 2027 weer stappen te zetten. We werken mee aan de realisatie van een overheidsbrede loketfunctie. Dit alles doen we om de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers te verbeteren. Gemeentebreed wordt de meerwaarde gevoeld om samen op te trekken in vraagstukken rondom digitalisering.

Openbaarheid is een randvoorwaarde voor een open bestuurscultuur. Met het realiseren van een open overheid werken gemeenten niet alleen aan de uitvoering van relevante wet- en regelgeving, maar ook aan de digitale transformatie bij gemeenten. De VNG helpt gemeenten om hun aanpak rondom data en digitalisering naar een hoger plan te trekken en tegelijkertijd de (digitale) grondrechten van inwoners te waarborgen. De Common Ground-visie geeft hiervoor goede bouwstenen. Collectiviteit maakt de lokale bestuurslaag sterker. Er liggen mooie aangrijpingspunten om de lokale uitvoering nog verder te versterken.

Beleid kan alleen effectief zijn als het realistisch, betaalbaar en uitvoerbaar is. We constateren dat deze randvoorwaarden nog steeds niet op orde zijn, en dat blijven wij ook in 2027 voor het voetlicht brengen. Tal van factoren staan de mogelijkheid om als betrouwbare overheid te kunnen opereren in de weg, denk aan: stapeling van taken, ontoereikende financiële middelen, onlogische regelgeving, belemmeringen in de mogelijkheden voor gegevensdeling en gebrek aan personeel. Om deze problemen te kunnen voorkomen, is het ontzettend belangrijk dat uitvoerbaarheid al vanaf de start onderdeel is van beleidsontwikkeling.

Ook slaan we de handen ineen op gebied van bedrijfsvoeringsfuncties zoals collectieve inkoop en contractbeheer. Het coöperatieve Risicobeheerfonds laat zien dat de bundeling van krachten ons als lokale overheid veel kan brengen.

6.1 Inclusieve dienstverlening

Met projecten en programma's ondersteunt de VNG gemeenten bij het verbeteren van hun dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Inclusieve dienstverlening is zowel digitaal als analoog, gebruiksvriendelijk, begrijpelijk, transparant en toegankelijk voor iedereen. Overheidscommunicatie is daarbij duidelijk en toegankelijk, zodat inwoners en ondernemers beter begrijpen wat hun rechten, plichten en mogelijkheden zijn.

Trends & ontwikkelingen

De VNG richt zich op het versterken van samenhang en hergebruik in de manier waarop gemeenten hun dienstverlening organiseren. Daarbij wordt dienstverlening steeds vaker geplaatst in een overheidsbrede context, waarin inwoners en ondernemers niet het onderscheid merken tussen gemeenten, rijksorganisaties of uitvoeringsinstanties. Voor de digitale dienstverlening vormt de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS) het uitgangspunt.

De VNG ondersteunt gemeenten door het stimuleren van standaarden, kaders en praktische hulpmiddelen en door afstemming met landelijke partijen en uitvoeringsorganisaties. Een aantal projecten dat bijdraagt aan deze inzet is ondergebracht bij het expertisecentrum Dienstverlening van de VNG, waaronder MijnServices en Duidelijke Overheidscommunicatie. Deze projecten dragen bij aan een herkenbare en samenhangende inrichting van de gemeentelijke dienstverlening en bouwen voort op bestaande oplossingen en kennis.

Bij inclusieve dienstverlening hoort ook het beter verbinden van diensten en contactpunten waar inwoners en ondernemers ondersteuning zoeken. De VNG stimuleert het gebruik van normen en standaarden die gemeenten helpen om hun dienstverlening toegankelijk en toekomstbestendig in te richten, zoals het NL Design System voor het ontwerpen en ontwikkelen van toegankelijke digitale toepassingen.

Koers in 2027

- In 2027 ligt de nadruk op verdere verbreding en bestendiging van MijnServices in de gemeentelijke praktijk. De VNG ondersteunt gemeenten bij het aansluiten van een breder dienstenaanbod en bij het duurzaam inzetten van MijnOmgevingen, met aandacht voor samenhang met landelijke ontwikkelingen en uitvoeringsorganisaties.
- De VNG werkt in 2027 toe naar meer duidelijkheid over de wijze waarop de loketfunctie zich ontwikkelt. Daarbij worden kennis en leerervaringen gedeeld en wordt samenhang bevorderd tussen digitale en fysieke contactpunten, waaronder informatiepunten en loketten.
- De VNG blijft gemeenten ondersteunen bij het toepassen van duidelijke, begrijpelijke en toegankelijke overheidscommunicatie, in samenhang met bestaande normen en initiatieven en - waar relevant - in samenwerking met andere overheidsorganisaties.
- Signaalmanagement is geen expliciet onderdeel van de inzet op dienstverlening. Wel volgt de VNG de ontwikkelingen rond signaalmanagement, zoals benoemd in de NDS, en verkent zij welke betekenis deze op termijn kunnen hebben voor gemeenten.

6.2 Digitale Overheid

Gemeenten onderschrijven de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en collectiviseren een groot deel van hun gebruik en inzet van digitalisering. Dit volgt uit de ALV resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving' en het besluit voor vier prioriteiten. In dit licht ondersteunt de VNG met verantwoorde en effectieve inzet van digitalisering voor de betere uitvoering van de gemeentelijke taken door allereerst: de gemeentelijke invulling van de informatievoorziening met behulp van referentiearchitectuur en uitwisselstandaarden te ondersteunen. Deze gemeentelijke invulling van de informatievoorziening is gebaseerd op de visie Common Ground. Ten tweede vertalen we gemeentelijke inzichten en wensen naar de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) op landelijk niveau die de gemeentelijke informatievoorziening maximaal ondersteunt. Ten derde streven we naar uniformiteit in datadeling in de vele ketens en taken waarin gemeenten met andere partijen samenwerken. Tot slot vertalen en beïnvloeden we (Europese) wetten en ambities zodat ze helpen om digitalisering in goede banen te leiden.

Trends & ontwikkelingen

Tegen de achtergrond van een veranderende geopolitieke context zien we meer focus op digitale autonomie. De vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van data en bedrijfscontinuïteit moeten worden gewaarborgd. Hierdoor wordt de beweging naar de *cloud* een strategisch onderwerp dat bestuurlijke aandacht vraagt. Ook blijft het verantwoord gebruik van data voor maatschappelijke opgaven en betere dienstverlening aandacht. De VNG richt zich hiervoor met name op het mogelijk maken van gegevensdeling, het verhogen van de kwaliteit van data en een duurzame financiering van datastelsels. Voor gemeenten levert het Common Ground programma belangrijke bouwstenen om de gemeentelijke digitale dienstverlening te ondersteunen. Een andere grote ontwikkeling die op gemeenten afkomt is de EIDAS 2.0 verordening die gaat over een nieuw digitale identiteitsstelsel (inclusief Wallet functionaliteit) waar alle gemeenten op aan moeten sluiten.

Op al deze ontwikkelingen spelen we in vanuit een samenhangende architectuur, rekening houdend met nationale afspraken, standaarden en voorzieningen. Er is brede behoefte een collectieve aanpak verder vorm te geven. De VNG geeft een samenhangende ondersteunings- en implementatie aanpak vorm. Waarbij we de ontwikkelingen vanuit Europa, de NDS en gemeentelijke collectivisering op gebied van digitalisering voor gemeenten behapbaar maken. Zo worden gemeenten beter in staat gesteld de baten van digitalisering goed te benutten en de risico's te mitigeren.

Koers in 2027

- In 2027 ligt de prioriteit van onze aanpak bij digitale autonomie, Cloud en data (gegevensdeling, bronkwaliteit, financiering stelsels).
- Gelet op de ontwikkelingen rondom het stelsel rond EIDAS 2.0, gaat de VNG zich ook inzetten op het terrein van digitale identiteit. We helpen gemeenten te voldoen aan de vereisten.
- In 2027 bereiden we de borging van de resultaten van het programma Common Ground voor, ten behoeve van het platform dienstverlening.
- De VNG houdt zich in 2027 bezig met samenhangende implementatie van wetgeving en NDS-prioriteiten (architectuur, afspraken, standaarden en voorzieningen).
- Bij informatiekundige vraagstukken sturen we in 2027 vanuit 'werken onder architectuur' op hergebruik van standpunten, afspraken, standaarden en bouwstenen zodat gemeenten minder versnippering maar meer samenhang ervaren.

6.3 Informatiehuishouding en openbaarheid

Betrouwbare informatie en een open gemeente zijn voorwaarden voor goed lokaal bestuur. Door informatie duurzaam toegankelijk te bewaren en relevante documenten actief openbaar te maken, dienen gemeenten de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling. Daarnaast wordt door publieke verantwoording bijgedragen aan de versterking van het vertrouwen. Door gemeenten te helpen om de digitale basis op orde te krijgen, ontstaan er voor gemeenten kansen om de mogelijkheden van moderne technologie beter te benutten en meer waarde te halen uit informatie.

Trends & ontwikkelingen

In de weg naar een moderne informatiehuishouding moeten gemeenten de komende jaren een lokaal platform inrichten waarop zij documenten behorende tot informatiecategorieën uit de Wet open overheid (Woo) actief openbaar kunnen maken. Door specifieke metadata aan deze documenten toe te voegen, zijn deze te ontsluiten in de landelijke voorziening. Daarnaast moeten gemeenten uitvoering gaan geven aan de nieuwe Archiefwet. Deze treedt naar verwachting op 1 januari 2027 in werking. De nieuwe Archiefwet verplicht gemeenten om blijvend te bewaren informatie eerder over te brengen naar het e-depot van de Archiefdienst en om een gediplomeerd archivaris aan te wijzen. Het voldoen aan de Woo en de nieuwe Archiefwet draagt daarmee in belangrijke mate bij aan het vertrouwen van burgers in hun eigen gemeenten en het duurzaam verbeteren van de eigen bedrijfsvoering. Wij helpen gemeenten bij het realiseren van een open bestuurscultuur door richting te geven aan het op orde brengen van de informatiehuishouding en door concrete oplossingen aan te reiken.

Gemeenten beogen meer regie te krijgen op cruciale digitale keuzes, met minder afhankelijkheid van enkele marktpartijen en meer wendbaarheid. Een robuuste informatiehuishouding en het vergroten van eigenaarschap over de eigen informatiehuishouding zijn hiervoor randvoorwaardelijk. Wanneer gemeenten meer grip krijgen op hun informatie kan de realisatie van een soevereine en moderne digitale werkomgeving worden vergroot. Een moderne digitale werkomgeving vraagt van gemeenten om een herontwerp van de werkprocessen zodat medewerkers met weinig eigen inspanningen automatisch compliant werken. Wij helpen gemeenten met het realiseren van de moderne digitale werkomgeving door richting te geven aan het herontwerp van processen en het hergebruik van bestaande componenten op interbestuurlijk niveau aan te jagen.

Koers 2027

- De VNG ondersteunt gemeenten bij het krijgen van meer Grip op Informatie en het oplossen van knelpunten bij invoering van de Woo en de gemoderniseerde Archiefwet.

- We zoeken interbestuurlijk naar oplossingen voor digitale archivering, publicatie van overheidsinformatie en de digitale werkomgeving.
- Samen met de Adviescommissie Archieven actualiseren we de Selectielijst archiefbescheiden gemeenten en intergemeentelijke organen. Voor bijzondere categorieën zoals e-mail en tekstberichten ontwikkelen en beheren we specifieke selectielijsten.
- We helpen gemeenten om prioriteit te geven aan hun informatiehuishouding, door onder andere te werken aan het opstellen van een bestuurlijke leerlijn over informatiehuishouding en door op interbestuurlijk niveau vorm te geven aan een innovatieagenda voor informatiehuishouding en openbaarmaking.

6.4 Uitvoerbaarheid

Uitvoerbaar (rijks)beleid is een essentiële randvoorwaarde om als gemeenten betrouwbaar en voorspelbaar te kunnen zijn voor inwoners en ondernemers. Die uitvoerbaarheid vraagt om heldere taken, passende middelen en realistische uitvoeringsvoorwaarden. Op dit moment staan deze randvoorwaarden onder druk, onder meer door de stapeling van taken, een disbalans tussen taken en middelen, regelgeving die niet altijd aansluit bij de gemeentelijke praktijk of onderling schuurt, beperkte mogelijkheden voor gegevensdeling en schaarste aan personeel.

De VNG zet zich daarom krachtig en constructief in om deze randvoorwaarden structureel te verbeteren. Voor leden betekent dit dat de VNG zich richt op uitvoerbare wet- en regelgeving, passende financiering en betere interbestuurlijke samenwerking. Daarmee vergroten we gezamenlijk de uitvoeringskracht, verminderen we knelpunten in de praktijk en versterken we de betrouwbaarheid van gemeenten.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten staan voor complexe en samenhangende maatschappelijke opgaven, terwijl de financiële vooruitzichten onzeker blijven en de balans tussen taken, middelen en uitvoerbaarheid onder druk staat. Uitvoerbaarheid is daarbij een randvoorwaarde: beleid kan alleen effectief zijn als het realistisch, betaalbaar en uitvoerbaar is. Dit vraagt om stevige interbestuurlijke afspraken en structureel passende financiering.

Het coalitieakkoord en de opvolging van het rapport-Polman 'Samen bouwen aan resultaten' bieden aanknopingspunten om uitvoerbaarheid steviger te verankeren in het beleidsproces. De afspraak om beleidsvoornemens in co-creatie met medeoverheden uit te werken en de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) standaard toe te passen, is daarbij cruciaal. Daarmee wordt geborgd dat uitvoerbaarheid vanaf de start onderdeel is van beleidsontwikkeling. Wij zien dat zowel de Eerste Kamer als het ministerie van BZK inzet op versterking en zorgvuldige toepassing van deze werkwijze.

De VNG zet in op het structureel borgen van uitvoerbaarheid aan de voorkant van beleid. Nieuwe wet- en regelgeving mag niet worden vastgesteld zonder aantoonbare uitvoerbaarheidstoets en zonder heldere afspraken over taken en financiële dekking. Onze inzet is dat gemeenten hun maatschappelijke opgaven kunnen uitvoeren op een manier die uitvoerbaar, betaalbaar en betrouwbaar is.

Koers in 2027

- We agenderen vanuit de gemeentelijke uitvoeringspraktijk wat nodig is om bestaande en toekomstige knelpunten op te lossen en de uitvoeringskracht te versterken, onder andere door opvolging te geven aan de Stand van de uitvoering gemeenten.
- We zetten in op de inbreng van de gemeentelijke praktijk vanaf de start in (rijks)beleid. Dat doen we door op alle relevante voornemens de UDO-werkwijze te volgen.
- We borgen het thema uitvoerbaarheid in het inwerkprogramma van de VNG en van de nieuwe commissies en faciliteren domeinoverstijgend leren.

- We monitoren hoe het in de praktijk gaat met het interbestuurlijke samenwerken aan uitvoerbaar beleid. We gebruiken deze informatie als basis voor interbestuurlijk overleg over het verbeteren van de interbestuurlijke verhoudingen.
- We voeren uitvoeringstoetsen op beleidsvoorstellen uit als onderdeel van het UDO-proces. Dat doen we op basis van kwalitatief, representatief onderzoek in de gemeentelijke praktijk. Altijd op basis van de inbreng van gemeenten en rekening houdend met de onderlinge variatie tussen gemeenten.
- We ontwikkelen de werkwijze van de uitvoeringstoetsen door en verkennen de mogelijkheden van verantwoorde, veilige en aanvullende inzet van AI ter verhoging van de kwaliteit van de toetsen.

6.5 Collectieve dienstverlening en inkoopbeleid

Gemeenten besteden jaarlijks miljarden euro's aan dienstverlening voor hun inwoners. Dit doen zij door middel van inkoop en aanbesteding van producten en diensten binnen strikte Europese en Nederlandse wet- en regelgeving. Met deze uitgaven kunnen gemeenten sturen op maatschappelijke opgaven, zoals maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI), het bijdragen aan de lokale economie, maar ook focussen op besparingspotentieel of het afvlakken van meerkosten. Gemeenten kunnen hun inkoopkracht zowel individueel als gezamenlijk benutten. Waarbij samenwerking, standaardisering en collectivisering als gezamenlijke uitgangspunten belangrijk zijn voor de organisatie van deze activiteiten. De VNG behartigt gemeentelijke belangen bij ontwikkelingen in (Europese) wet- en regelgeving en stimuleert, faciliteert en ondersteunt de samenwerking tussen leden en gelieerde organisaties. De VNG richt zich integraal op de *sourcing* keten en sluit daarbij aan op toekomstige collectieve ontwikkelingen richting collectiviteit. Van kennisdeling tot gezamenlijke inkoop – draagt bij aan een efficiëntere en effectievere besteding van gemeenschapsgeld.

Trends & ontwikkelingen

Veel gemeenten kampen met krapte in mensen en in middelen. Er is steeds meer aandacht voor kostenbesparingen en het beperken van meerkosten. Het besluit van de ALV om meer samen te werken, te standaardiseren en te collectiviseren biedt een instrument om als sector gezamenlijk te organiseren. De VNG draagt daaraan bij door producten en diensten voor alle gemeenten te creëren, waarbij we de bestuurlijke wens vertalen naar betrouwbare uitvoering. Bijvoorbeeld in de vorm van het ontwikkelen van een centrale TenderKalender. We bundelen interne activiteiten om deze effectief en efficiënt uit te voeren. We creëren één voordeur om tot een collectieve oplossing te komen en ontwikkelen relatiemanagement door om onze leden in positie te brengen. We zijn aanspreekbaar, gericht op verbinding en resultaat en daarbij voortdurend in contact met marktpartijen, leveranciers, ministeries en andere (keten)partners. We onderzoeken mogelijkheden om categoriemanagement te organiseren. En werken naar een duurzame financieringsmethodiek toe. We maken de voordelen van onze dienstverlening inzichtelijk zodat we helder en voorspelbaar zijn voor gemeenten en bestuurders. Variërend tussen maatschappelijke meerwaarde, het collectief ontzorgen door samen te werken, gerealiseerde besparing en minder meerkosten, belangenbehartiging, het opbouwen en onderhouden van een netwerk én systematiek van voortbrenging en samenwerking.

De Europese richtlijn is één van de belangrijkste wetten met kaders voor inkoop en aanbesteden. De herziening daarvan is nog in volle gang. Daarnaast komt er steeds meer zicht op de gevolgen van de sectorale Europese bindende regelgeving ten aanzien van inkoop en aanbesteden die wordt ontwikkeld in Europa, en het onderontwikkelde vermogen van zowel de Europese Commissie als de Nederlandse overheid om daar integraal inzicht in te bieden. Zonder dat inzicht is goed opdrachtgeven en de uitvoering

binnen wettelijke kaders door de duizenden inkopers en contractmanagers bij gemeenten en aanverwante organisaties een hele lastige opgave.

Koers in 2027

- Met het oog op werkbare kaders voor inkoop en aanbesteden voor aanbestedende diensten, behartigen we de belangen van gemeenten in Europese- en Nederlandse wetsvoorstellen.
- In 2027 verankeren we de *sourcing* cirkel bestuurlijk, gedreven vanuit een inhoudelijk toekomstbeeld.
- In 2027 zetten we verder in op vertaling van wettelijke MVOI-eisen voor onze leden en de bijbehorende ondersteuning van gemeenten in de uitvoering.
- In 2027 starten we met het hernieuwen van verschillende collectieve aanbestedingen. En onderzoeken we mogelijkheden om tot meer *framework* afspraken met marktpartijen te komen.
- We versterken de dagelijkse uitvoeringspraktijk van gemeenten door een set aan standaard (inkoop)producten.
- We ontwikkelen initiatieven en dragen deze uit. Bijvoorbeeld de centrale Tenderedkalender en het organiseren van een werkwijze om categoriemanagement bij gemeenten te realiseren.

6.6 Risicobeheer

VNG Risicobeheer ondersteunt gemeenten en andere decentrale overheden met kennis, producten en diensten om risico's integraal te beheersen en strategisch te benaderen. We maken risico's inzichtelijk en bestuurbaar, zodat gemeenten eerder kunnen sturen op preventie, kwaliteit en kosten. Dat doen we datagedreven, met heldere rapportages en toepasbare instrumenten (zoals risicoprofielen en risicolabels). Via het Risico Platform Overheden (RPO) versterken we kennisdeling en professionalisering van controllers, HR- en risicoprofessionals, onder meer rond ziekteverzuim, vitaliteit en preventie. De toegevoegde waarde voor leden is sneller kunnen handelen, beter kunnen verantwoorden en effectiever prioriteren, met doelmatiger inzet van publieke middelen.

Trends & ontwikkelingen

Gemeenten hebben toenemende behoefte aan datagedreven risicosturing (benchmarking, risicoprofielen) en aan concrete handvatten om preventie en interventies daadwerkelijk te organiseren. Tegelijk groeit de druk om publieke middelen doelmatig in te zetten en keuzes beter te onderbouwen richting bestuur, raad en accountant. Digitalisering en privacy-eisen (AVG) vragen om een stabiele, veilige data- en IT-infrastructuur en transparante governance. Ook neemt de behoefte toe aan collectieve aanpakken voor opgaven die individuele gemeenten niet efficiënt alleen kunnen oplossen, zoals ziekteverzuim en vitaliteit (inclusief het Nationaal Verzuimplatform) en preventie. Voor de VNG betekent dit: sturen op een schaalbaar platformmodel met regie op inhoud en data, uitvoering via 1VNG/DVO's (dienstverleningsovereenkomsten) en een partnernetwerk, en heldere kwaliteits- en resultaatrapportage. De ambitie is opschaling te combineren met aantoonbare kwaliteit: meer deelnemers, betere dienstverlening en zichtbaar effect.

De koers in 2027 is gericht op beheerste opschaling en aantoonbare uitvoeringskwaliteit. We richten onze inzet effectiever in door scherpe keuzes te maken, plateaus (go/no-go) te hanteren en governance/financiën strak te organiseren.

Koers in 2027

- VNG Risicobeheer stuurt op strategie, data-inzicht, governance en resultaat; uitvoering loopt waar mogelijk via DVO's en een zorgvuldig ingericht partnernetwerk. Oftewel, een schaalbaar regiemodel (1VNG).
- Doorontwikkeling en opschaling van de collectieve aanpak van ziekteverzuim en vitaliteit. Hieronder valt ook het Nationaal Verzuimplatform. Dit doen we collectief en datagedreven, met transparante rapportages, effectmeting en gerichte ondersteuning van gemeenten.
- Het RPO wordt nadrukkelijker ingezet voor kennisdeling, toepassing in de praktijk en professionalisering van controllers, HR- en risicoprofessionals. Het RPO als versneller dus.
- We zien 2027 als kwaliteits- en bewijsjaar. In onze inzet focussen we op stabiliteit van IT en dataketen, foutloze uitvoering, transparante rapportage en actieve evaluatie met deelnemende gemeenten als voorwaarde voor verdere groei.
- Activiteiten die onvoldoende bijdragen aan opschaling of aantoonbare resultaten worden getemporeerd of beëindigd; focus op '*no regret*' en besluiten die passen binnen governance en compliance.



7 Europa, Internationaal en Caribisch deel van het Koninkrijk

Internationale samenwerking biedt kansen voor belangenbehartiging, kennisdeling en projecten. De VNG vertegenwoordigt lokale overheden op Europees en internationaal niveau en adviseert over internationaal beleid.

Europa is om verschillende redenen belangrijk en interessant voor gemeenten. Gemeenten zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor de uitvoering en naleving van EU-beleid, op gebied van digitalisering, milieu, migratie en tal van andere dossiers. Daarnaast participeren steeds meer gemeenten in Europese netwerken van gemeenten, om hun eigen beleidsprioriteiten te helpen realiseren en waar mogelijk Europese projecten en fondsen te verwerven.

Via netwerken als onze koepelverenigingen Council of European Municipalities and Regions (CEMR), United Cities and Local Governments (UCLG) en Europese samenwerkingsverbanden benadrukt de VNG het belang van lokaal bestuur in internationale agenda's. Ook Saba, Sint Eustatius, Bonaire, Sint Maarten, Aruba en Curaçao, de Caribische leden van de VNG, worden ondersteund.

Op internationaal niveau voeren we vele projecten uit, vaak in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarmee we bijdragen aan de verbetering van lokale diensten en het aanpakken van uitdagingen in de gemeenschappen van de landen waar we actief zijn.

7.1 Europa

Voorlopig actueel zijn de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader 2028-2034 (MFK), die nog tot eind 2027 doorlopen in Brussel. Veel gemeenten maken (in)direct gebruik van Europese financiering om in hun regio te werken aan de groene, digitale en sociale transitie en zien graag dat die projecten ook na 2027 gecontinueerd kunnen worden. Ondertussen komt de Europese Commissie ook met diverse andere belangrijke wetgeving voor gemeenten in 2026, onder andere op energie, aanbestedingen, circulaire economie en het digitale domein. We trekken daarin zoveel mogelijk op met de Nederlandse gemeentelijke netwerken en regio's die actief zijn in Brussel en werken stap voor stap uit hoe we meer collectief aan belangenbehartiging kunnen doen. We verstevigen de interbestuurlijke samenwerking richting Brussel; dit wordt opnieuw bekrachtigd tijdens een Bestuurlijk Overleg Europa tussen de koepels van decentrale overheden en de nieuwe bewindspersonen van BZ en BZK, waar ook het EU voorzitterschap van Nederland in 2029 voor het eerst besproken wordt.

We verhuizen per 1 januari 2027 in Brussel naar het pand waar ook de Nederlandse provincies gehuisvest zijn, samen met de Unie van Waterschappen/Vewin. Dit met oog op meer samenwerking, zichtbaarheid en om een aanlandplek voor individuele gemeenten te kunnen faciliteren in Brussel.

Trends & ontwikkelingen

De VNG wil de Europese wet- en regelgeving op zo'n manier beïnvloeden dat het aansluit bij de collectieve wensen en behoeften van gemeenten. De focus ligt op continue financiering en uitvoerbaarheid van beleid uit Brussel. Deze periode komen er opnieuw veel nieuwe wetgevingsvoorstellen vanuit de Europese Commissie, zoals op het gebied van circulaire economie, energie en digitalisering. Onze beïnvloeding is reactief, op basis van wetsvoorstellen van de Europese Commissie. En proactief, voordat nieuwe wetsvoorstellen worden uitgebracht. Ook vindt gerichte inzet in het Europees Comité van de Regio's plaats.

De VNG ondersteunt en adviseert daarnaast de Nederlandse gemeentelijke delegatie in het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa. Na benoeming van de nieuwe bestuurlijke delegatie naar het Congres in 2026, staat 2027 staat in het teken van *onboarding* en het opnieuw

vormgeven van alle relaties binnen het Congres. De inzet van de Congresdelegatie wordt afgestemd met het team Lokale Democratie en Veiligheid van de VNG en de gelieerde VNG-commissies.

Uit onderzoek blijkt dat gemeenten in verschillende mate 'Europa-proof' zijn. Minder dan de helft van de gemeenten acht zich (heel) goed in staat om Europese wetgeving uit te voeren. Ondanks dat hebben zij wel een groeiende interesse in Brussel. In de komende jaren willen we de informatievoorziening rond het Europese werk van de VNG zoveel mogelijk standaardiseren en professionaliseren, onder meer via een vernieuwde nieuwsbrief, webpagina Europa en mogelijke producten van de VNG academie.

Koers in 2027

- Eind 2027 worden de onderhandelingen rondom het MFK afgerond. Tot die tijd zetten we stevig in op lobby, samen met onze achterban. Dit speelt zich zowel af in Nederland (vormgeving nationaal plan onder het nieuwe MFK) als in Brussel (randvoorwaarden van toekomstig MFK).
- In 2027 starten de inhoudelijke voorbereidingen van Nederland voor het Raadsvoorzitterschap in 2029. We gaan vroegtijdig in gesprek over inhoudelijke en praktische betrokkenheid van medeoverheden en starten de vormgeving van een gezamenlijke agenda van het voorzitterschap.
- In 2027 werken we de vernieuwde inrichting van het Bestuurlijk Netwerk GROS verder uit, naar aanleiding van de evaluatie in 2026.
- Binnen de Nederlandse gemeentelijke delegatie van het Europees Comité van de Regio's kijken we in 2027 naar mogelijkheden voor rapporteurschappen op strategische dossiers. We verstevigen de werkrelatie met de provinciale leden en geven vorm aan het voorzitterschap van de Nederlandse delegatie voor de periode 2027-2030.
- In 2027 zetten we in op het inwerken van de in 2026 geïnstalleerde delegatie en het uitbreiden van de relaties in Straatsburg.
- In 2027 investeren we verder in de relatie met de nieuwe (Nederlandse) Europarlementariërs en in contacten bij de Europese Commissie, specifiek op de thema's uit de Europese agenda van de VNG.
- We ontvangen in 2027 een delegatie van het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa voor een monitoringsmissie naar de staat van lokale democratie in Nederland. Dit bereiden we voor met BZK.
- We maken een professionaliseringsslag in onze vraagbeantwoording en informatievoorziening op gebied van Europa en verkennen met VNG academie de mogelijkheden voor een Europese lijn voor gemeenten.
- Na een pilot in 2026, denken we in 2027 actief mee over lange termijn borging van het EU fondsenbureau. Onze inzet is erop gericht dat de VNG (succesvol) meedingt in een aantal Europese calls, voor extra financiering voor lokale opgaven.
- We vernieuwen de samenwerkingsrelaties met Kenniscentrum Europa Decentraal. In 2027 liggen er nieuwe, meerjarige afspraken over de dienstverlening aan Nederlandse decentrale overheden.
- In 2027 zijn we in Brussel verhuisd naar het pand waar ook de Nederlandse provincies gehuisvest zijn, samen met de Unie van Waterschappen/Vewin.

7.2 Internationaal

Internationale ontwikkelingen zoals migratie, veiligheid, klimaat en economie zijn van directe invloed op lokaal beleid van Nederlandse gemeenten. Zo legt de opvang van vluchtelingen en andere migranten, mede door de mondiale toename aan conflicten, een groeiende druk op gemeenten. Tegelijkertijd heeft beleid van Nederlandse gemeenten ook impact elders in de wereld. Wereldwijd nemen verstedelijking, klimaatverandering en geopolitieke instabiliteit en rivaliteit toe. Dit zorgt voor nieuwe onzekerheden maar

ook kansen voor innovatie en samenwerking. Lokale overheden spelen een cruciale rol in het vinden van oplossingen die aansluiten bij de behoeften van hun inwoners. Daarom blijft VNG International zich namens de VNG en Nederlandse gemeenten inzetten voor de versterking van goed lokaal bestuur over de hele wereld.

Trends & ontwikkelingen

Goed lokaal bestuur is een essentiële randvoorwaarde om de beleidsdoelen van het kabinet te kunnen realiseren. Gemeenten wereldwijd spelen namelijk een sleutelrol in duurzame ontwikkeling en stabiliteit. Sterke lokale instituties met betrouwbare dienstverlening zijn noodzakelijk voor het leveren van basisvoorzieningen aan inwoners, het stimuleren van ondernemerschap en economische ontwikkeling en veiligheid, weerbaarheid en stabiliteit. Via projecten in meer dan dertig landen werkt VNG International aan wederopbouw en versterking van lokaal bestuur. Daarin betrekken we de unieke kennis uit Nederlandse gemeenten en werken we samen met partners als onderdeel van de *Dutch Diamond*. Dit doen we met financiering vanuit bijvoorbeeld het ministerie van Buitenlandse Zaken, EU en Wereldbank. De financiering voor internationale samenwerking staat onder druk, maar zonder sterk lokaal bestuur in partnerlanden blijft de impact van Nederlandse beleidsinzet op ontwikkelingssamenwerking en handel beperkt. Daarom blijven wij ons inzetten voor een stevige verankering van lokaal bestuur in internationaal beleid en de financiering daarvan, nationaal, op Europees niveau en bij wereldwijde instellingen. Ook ondersteunen we Nederlandse gemeenten over aspecten van gemeentelijk internationaal beleid in het licht van oplopende mondiale spanningen. Op mondiaal niveau blijven we aandacht vragen voor het belang van het betrekken van lokale overheden bij besluitvorming over internationale agenda's. Als VNG spelen wij een actieve rol in deze ontwikkeling door actieve inzet in relevante internationale netwerken zoals UCLG.

Koers in 2027

- We zetten in op een hernieuwd partnerschap met het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin we werken aan sterk lokaal bestuur als belangrijke randvoorwaarde voor de prioriteiten van het ministerie op het gebied van veiligheid en stabiliteit, handel en economie, migratie en watermanagement.
- Ook in 2027 blijven we aandacht vragen voor het belang van goed bestuur in internationale agenda's, beleid en programma's. Dit doen we bijvoorbeeld via onze netwerken in de EU en via de wereldvereniging UCLG, waarin VNG via haar bestuurders actief betrokken blijft. Hierbij behartigen we ook expliciet de belangen van Nederlandse gemeenten.
- We blijven werken aan een sterke relatie met Nederlandse gemeenten om kansen voor gezamenlijke initiatieven voor internationale samenwerking te initiëren, bijvoorbeeld voor internationale economische samenwerking. Daarnaast zetten we onze ondersteuning van Nederlandse gemeenten bij hun internationale betrokkenheid voort, bijvoorbeeld door het geven van advies en het organiseren van bijeenkomsten voor uitwisseling over gemeentelijk internationaal beleid.

7.3 Caribisch deel van het Koninkrijk

De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de autonome landen Aruba, Curaçao, en Sint Maarten zijn lid van de VNG. Zij hebben een bijzondere positie binnen het Koninkrijk en ook binnen de VNG. De Caribische leden van de VNG en gemeenten in Europees Nederland kunnen veel van elkaar leren als het gaat om opgaven zoals bestuurskracht en uitvoeringskracht.



8 De organisatie

Met het inrichten van één soepele en professionele afdeling bedrijfsvoering en communicatie, brengen we de één VNG-gedachte naar de volgende fase (Samen1VNG). De organisatieverandering is nog pril, het komt er nu op aan om ook verder te bouwen aan de bedoeling ervan: verbeterde dienstverlening, meer innovatie en verdere verduurzaming binnen de organisatie, de VNG en haar leden nog beter in staat worden gesteld te werken aan de belangrijke beleids- en ontwikkelthema's.

In ons werk hebben we continu aandacht voor het optimaliseren van onze communicatie-activiteiten. De interactie met leden heeft een centrale plek: we informeren onze leden over tal van onderwerpen, via verschillende kanalen. We werken toe naar een organisatiebrede, strategisch ingebedde aanpak voor ledentevredenheid over dienstverlening en producten. Daarin komen luisteren, tevredenheid en behoefte van leden samen. Om zoveel mogelijk impact te maken met de verenigingsstrategie, is het bovendien belangrijk dat we ons blijven ontwikkelen in onze financiële en strategische ondersteuning, denk aan inkoop, HR, financiën en ICT.

8.1 Communicatie en lobby

De VNG is een vereniging die het verschil maakt voor alle Nederlandse gemeenten: in Den Haag en Europa, in kennisdeling en in de uitvoering. Communicatie en lobby zijn daarbij cruciale instrumenten. In lijn met de verenigingsstrategie 2030 zetten we duidelijk een stap naar voren. Communicatie en lobby ontwikkelen zich van een voornamelijk uitvoerende functie naar een strategisch businesspartner voor de drie kerntaken van de VNG.

De komende jaren leveren we communicatie en belangbehartiging die aantoonbaar bijdraagt aan positie, politieke steun en invloed, zichtbaarheid, communityvorming en gebruik van VNG-diensten. Dat doen we altijd in nauwe samenwerking met beleidsinhoudelijke experts, VNG-bedrijven en onze leden.

Trends & ontwikkelingen

De omgeving waarin gemeenten en de VNG opereren, zoals politieke verhoudingen en algoritmen van belangrijke kanalen, veranderen snel. We moeten daarom wendbaar en leergierig zijn.

Communicatie en lobby heeft alleen toegevoegde waarde als er na onze inzet een merkbaar verschil is. Dat kan zijn in bekendheid, relevantie, aanzien, conversie, levendigheid van een (digitale) community of politieke steun voor onze inbreng. Daarvoor is centrale regie op communicatie noodzakelijk. We stellen onszelf daarbij als doel relevanter te communiceren met onze leden en stakeholders. Het afgesproken organisatieprincipe om de communicatie-inzet binnen de hele VNG te centraliseren (Samen1VNG), gaat hierbij helpen, maar vraagt nog wel heel wat implementatie inzet.

Onze leden verschillen sterk in informatiebehoefte. Burgemeesters, wethouders, raadsleden, gemeentesecretarissen en ambtenaren vragen elk om een andere benadering. Datagedreven inzichten zullen ons helpen boodschappen beter te laten landen, kennis effectiever te delen en meer afnemers voor onze diensten te vinden. De content van onze website wordt al goed gevonden en de nieuwsbrieven goed gelezen, maar leden geven aan dat het ook wel veel is en soms overlap bevat. *Less* (mailings) kan misschien wel *more* (impact) zijn.

In 2027 zetten we een aantal concrete stappen om onze ambitie voor de komende jaren te realiseren. Deze vertalen we hieronder naar onze koers in 2027, gebaseerd op drie pijlers: (1) Strategische communicatie- en lobbybasis, (2) Datagedreven en digitale communicatie en (3) Versterking interne communicatie.

Koers in 2027

- We werken de verenigingsstrategie uit in een gezamenlijk vast te stellen corporate communicatiestrategie. Dit vertalen we vervolgens in een kanaal- en middelenstrategie die duidelijkheid en richting geeft aan de hele VNG.
- Onze lobbyisten zetten we strategisch gecoördineerd in richting Tweede Kamer en Eerste Kamer, waarbij de meest intensieve inzet gaat naar de moeilijkste dossiers. We stemmen slim af met lobbyisten van netwerken en gemeenten.
- De VNG gaat de digitale kanalen doorontwikkelen, zodat we datagedreven kunnen communiceren. Zo kunnen we centraal leren (en direct toepassen) wat goed werkt en wat minder, en voor welke doelgroep.
- We versterken de interne communicatie. Nu de VNG is uitgegroeid tot een grote organisatie en er zoveel ontwikkelingen spelen, is interne communicatie een volwassen discipline die vraagt om passende capaciteit.

8.2 Bedrijfsvoering

Een goed functionerende organisatie vraagt om sterke financiële en strategische ondersteuning op het gebied van Inkoop, HR, Business Support, Financiën, Facilitaire Dienst en ICT. Ook een moderne en duurzame werkomgeving is essentieel om deze ambities te ondersteunen. Heel veel gaat al goed in wat we als organisatie doen in het belang van onze leden, maar er is altijd ruimte voor verbetering. Door lopende en nieuwe initiatieven in het perspectief te plaatsen waar we ons als organisatie naartoe ontwikkelen, kunnen we onze medewerkers en onze leden beter meenemen in wat we waarom doen en wat ze van de VNG als organisatie mogen verwachten. Ook kunnen we als organisatie nog beter sturen en prioriteren in onze werkzaamheden, zodat we gericht impact kunnen maken voor onze leden en hun opgaven.

Trends & ontwikkelingen

Financiën & Control speelt een cruciale rol door zich te ontwikkelen tot een proactieve en integrale businesspartner. Sturingsinformatie wordt actiever verzameld, geanalyseerd en gekoppeld, zodat een compleet en actueel beeld ontstaat van de financiële, fiscale en juridische aspecten binnen de organisatie. Om dit te bereiken, worden administratieve systemen en processen verder geoptimaliseerd, met als doel de efficiëntie en effectiviteit te verhogen.

Ook **Inkoop** draagt bij aan een goed functionerende organisatie. Inkoop richt zich in 2027 op het implementeren van contractbeheer en contractmanagement om zo meer grip en inzicht te krijgen in onze (inhuur)contracten. Ook wordt er wederom aandacht besteed aan de naleving van de Wet DBA. Daarnaast is er focus op het continu verbeteren van de inkoopprocessen en het uitvoeren van rechtmatige inkoopprocedures.

Business Support ondersteunt bij het creëren van overzicht en samenhang binnen de verschillende processen en afdelingen om van daaruit de kaders voor, ondersteuning van en adviezen aan de collega's in business te verbeteren. Een onderdeel hiervan is ook het doorontwikkelen van de P&C-cyclus en het verstevigen van het jaarplanproces en de sturingsgesprekken. Hierdoor draagt de afdeling Business Support bij aan een versterkte (be)sturing van de organisatie, betere besluitvorming en een effectievere en efficiëntere organisatie en bedrijfsvoering.

In een krappe arbeidsmarkt blijft de focus liggen op actieve arbeidsmarktcommunicatie en recruitment. Vanuit het principe 'de basis op orde' worden de arbeidsvoorwaarden en het

HR-beleid verder geoptimaliseerd, met een goede aansluiting op de cao Rijk.

Informatisering en Automatisering (I&A) ontwikkelt zich verder, passend bij de organisatieopgaven. I&A breidt de kennis en vaardigheden uit, zoals voor het ontwikkelen van managementrapportages. Ook legt I&A de focus op belangrijke aandachtspunten uit de ICT Strategie die vanuit Bedrijfsvoering is vastgesteld.

In 2027 richt de **Facilitaire Dienst** zich op de Europese aanbesteding voor het gebouwonderhoud en de overgang naar een nieuwe onderhoudsorganisatie. Met duidelijke contractafspraken en stevig contractmanagement borgen we kwaliteit, continuïteit en doelmatigheid.

Samen1VNG; dat is waar we in de organisatieontwikkeling naartoe werken. We willen de brug slaan tussen de inhoudelijke ambities en wat die betekenen voor de organisatie. Als organisatie staan we samen voor de uitdaging om ons verder te ontwikkelen en toekomstbestendig te blijven. Waarderend veranderen staat hierbij centraal. We doen als VNG'ers al ongelooflijk veel goed en willen dat verder bevorderen, met oog voor de hoeveelheid werk die iedereen verzet en de ervaren werkdruk. Daarom ontwikkelen we werkende weg – stap voor stap, met aandacht voor wat werkt en wat nodig is. Samen bouwen we aan een sterke toekomst.

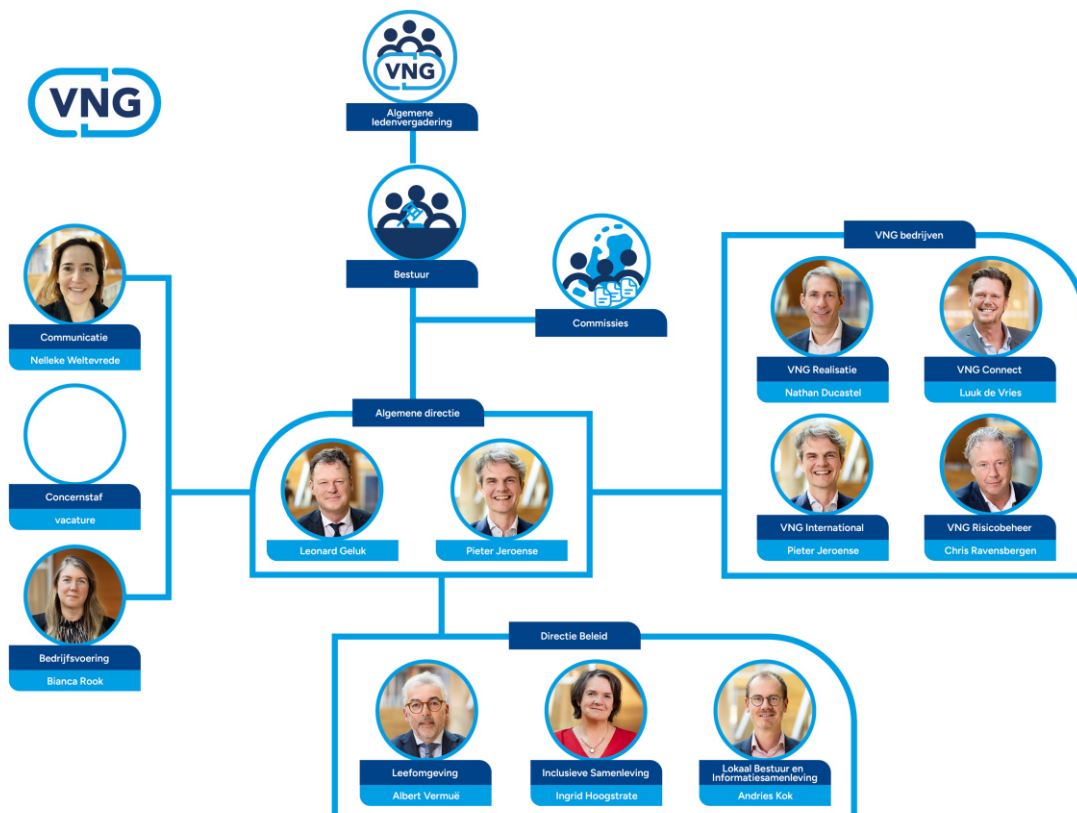
Koers in 2027

- We werken verder aan het moderniseren van ons applicatielandschap en onze infrastructuur, zodat de organisatie flexibeler, veiliger en toekomstbestendiger wordt.
- In 2027 gaan we door met het optimaliseren van het HR-instrumentarium dat de volledige medewerkersreis van de VNG'er ondersteunt, van instroom en *onboarding* tot ontwikkeling, vitaliteit en uitstroom. We versterken de samenhang en gebruiksvriendelijkheid, zodat processen eenvoudiger en effectiever worden voor medewerkers en leidinggevendenden.
- In 2027 richt de Facilitaire Dienst zich op de Europese aanbesteding voor het gebouwonderhoud en de overgang naar een nieuwe onderhoudsorganisatie. Met duidelijke contractafspraken en stevig contractmanagement borgen we kwaliteit, continuïteit en doelmatigheid.



9 Financiën

In dit hoofdstuk gaan we in op de financiële ontwikkeling van de VNG. Daarvoor worden verschillende kaders benoemd die samen richting geven aan de vorm van de VNG-begroting in 2027. De VNG-organisatie is een concern, waarbinnen de verschillende onderdelen samen meerwaarde creëren voor haar leden. De afgelopen jaren is gewerkt aan een sterke basis die ten goede komt aan de kwaliteit en effectiviteit van de primaire dienstverlening: de behartiging van belangen van gemeenten en de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van taken. Daarbij staat het samenbrengen van het concern en het continueren van de kwaliteit van dienstverlening voorop. Hieronder is de huidige inrichting van de VNG schematisch weergegeven.



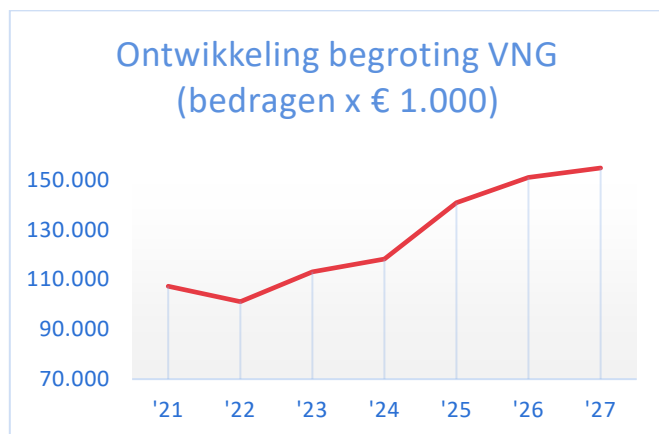
De in het organogram weergegeven dochterbedrijven VNG Connect, VNG Risicobeheer, VNG International en VNG Realisatie vallen onder de holding VNG Diensten BV.

De volgende organisatorische ontwikkelingen spelen op dit moment:

1. Het is bekend dat de vakbonden zich voorbereiden op nieuwe CAO-gesprekken met het rijk. De VNG volgt de CAO Rijk. In de doorrekening van het CBS zit een minimale indexatie van de loonkosten. Dat betekent een risico voor de VNG op het moment dat de CAO in 2027 harder zal stijgen. Datzelfde geldt voor de prijsindexatie. Doordat de loonvoet bij het opstellen van de VNG-begroting het zwaarste weegt, wordt deze in de doorrekening ook de meest bepalende component. Leveranciers van de VNG die hun kosten met meer dan de geraamde contributiestijging exclusief ingroei (in 2027 is dit 4,6%) indexeren betekenen voor de VNG dat we moeten bezuinigen.
2. Het gebouwonderhoud, de levering van gas en elektra en de jaarrekeningcontrole worden in 2026 opnieuw aanbesteed vanwege het bereiken van de maximale uitvoeringstermijn.

9.1 Ontwikkeling begroting

De begroting van de VNG kent drie kerncomponenten, nl de contributie (20%), de rijkssubsidies en het fonds GGU (70%) en de overige baten (10%). Deze inkomensstromen vormen de belangrijkste basis van waaruit de VNG haar activiteiten financiert.



Ontwikkeling begroting VNG (Bedragen x € 1000)

De begroting is in de afgelopen jaren flink gestegen door de sterkere toename van rijkssubsidies en het GGU-fonds. De belangrijkste fluctuatie in de begroting ontstaat vanuit de wisselende subsidies. In de jaren vanaf 2022 is ieder jaar een stijging van de omvang van de inkomende geldstromen zichtbaar. Subsidieprojecten en het fonds GGU worden concernbreed uitgevoerd.

Contributieontwikkeling

Eerder is door de ALV een meerjarige contributiesystematiek vastgesteld waarbinnen de contributie kan veranderen op basis van twee componenten:

1. Compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers
2. 1,0% voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de VNG-basisorganisatie vanuit de contributie

In het contributievoorstel 2027 stelt het bestuur voor om de contributie te indexeren op basis van de bovenstaande twee componenten.

De compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op een combinatie van de loonvoetsector van de overheid (4,2%) en de HICP, de geharmoniseerde consumentenprijsindex (1,9%). Deze indices worden afgezet tegen de kosten van de VNG-basisorganisatie. De genoemde indices zijn in maart 2026 door het CPB gepresenteerd in het Centraal Economisch Plan 2026. Op basis van genoemde indices zijn de te verwachte kosten voor de VNG berekend, waarmee de gewogen indexatie voor de loon- en prijsontwikkeling uitkomt op 4,6%. Samen met de ingroei van 1,0% komt de contributieontwikkeling uit op 5,6% voor 2027.

Meerjarig perspectief

We hebben op basis van de begroting voor 2026 een doorrekening gemaakt die leidt tot een raming voor de jaren 2027 tot en met 2030, rekening houdend met structurele en tijdelijke effecten. De meerjarenraming stellen we op om een eerste inzicht te geven in de financiële ruimte voor beleids- en bedrijfsvoeringprioriteiten.

Hierbij gaan we uit van dezelfde uitgangspunten als voor de begroting van 2026. Voor de meerjarige indexatie wordt gebruik gemaakt van de CPB-kerngegevens en de aanvullende kerngegevens Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2034, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan 2026.

Over de periode 2027 – 2030 verwacht het CPB een ontwikkeling van de loonvoet sector overheid van 3,8% en een HICP van 2,2%.

Indexaties	Index	2026	2027	2028	2029	2030
Loonvoet sector overheid	A	2,00%	4,20%	3,80%	3,80%	3,80%
Prijsontwikkeling (HICP-index)	B	2,40%	1,90%	2,20%	2,20%	2,20%

(Bedragen x €1.000)		Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Salarissen	A	41.408	43.147	44.786	46.488	48.255
Overige Personeelskosten	B	4.942	5.036	5.147	5.260	5.376
Afschrijvingen	B	1.961	1.998	2.042	2.087	2.133
Kantoor-en huisvestingskosten	B	7.418	7.559	7.725	7.895	8.069
Overige bedrijfskosten	B	4.024	4.101	4.191	4.283	4.378
Activiteitskosten	B	-10.282	-10.477	-10.707	-10.943	-11.184
Totaal		49.472	51.364	53.184	55.071	57.026

Doorbelasting		Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Doorbelasting Kosten Bedrijven	B	-13.326	-13.579	-13.878	-14.184	-14.496
Doorbelasting Salarissen Gelieerde instellingen	A	-858	-894	-928	-964	-1.000
Dekking uit bestemmingsreserve	B	-607	-607	-607	-607	
Totaal doorbelasting		-14.792	-15.081	-15.414	-15.754	-15.496

Kosten 'Kernorganisatie'		34.680	36.283	37.771	39.317	41.531
Verwachte ontwikkeling kosten kernorganisatie in %		6,4%	4,6%	4,1%	4,1%	5,6%
Ingroeipcentage contributie		1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Contributie stijging incl. loon-en prijsontwikkeling		7,4%	5,6%	5,1%	5,1%	6,6%

9.2 Financiële kaders

Voor de begroting 2027 hanteren we een aantal financiële kaders:

- De ontwikkeling van de contributie is conform besluit contributievoorstel 2027. In november 2025 is tijdens de Najaars ALV hierover door de leden al besloten. Op basis van de in de ALV vastgestelde uitgangspunten komt de contributieverhoging voor 2027 uit op 5,6%. Hiervan is 4,6% de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling en 1% ingroei naar volledige dekking van de kosten van de basisorganisatie van de VNG vanuit de contributie. Deze ingroei is van toepassing zolang er vanuit de lopende evaluatie op de contributiesystematiek geen andere afspraken zijn of worden gemaakt.
- Om de druk op het werkkapitaal van de vereniging te verlichten wordt er gekeken naar de contributiesystematiek en herprioritering van de activiteiten. Er wordt gewerkt aan het vast inbedden van herprioriteren in de P&C-cyclus.
- Daarnaast wordt er 2 miljoen euro bezuinigd op contributiegefinancierde activiteiten. Deze besparing kan gevonden worden in alle hieronder genoemde begrotingsposten met uitzondering van subsidies en het fonds GGU.
- De begrote salarislasten worden doorgerekend met als vertrekpunt de formatie zoals deze is vastgesteld door het ADT. Hierbij wordt gekeken naar de bezetting op peildatum 1 juni van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar. In deze vergelijking is het uitgangspunt dat de in de begroting op te nemen kosten zo dicht mogelijk aansluiten bij de te verwachten werkelijke lasten.
- Voor de invulling van prioriteiten werd in 2026 een bedrag gereserveerd van 1,7 miljoen euro. Hiervan werd de helft verdeeld over de beleidsdirecties en de andere helft over de staf- en ondersteuningsafdelingen. Het bovengenoemd bedrag wordt jaarlijks ingekocht en daarom niet geïndexeerd.
- Indexatie wordt toegekend aan contractuele verplichtingen, maar voor overige posten niet automatisch berekend. Op basis van een data-gedreven afweging wordt geadviseerd aan het managementteam en na besluitvorming aangepast in de doorrekening.
- Er is geen vangnet voor langdurige zieke medewerkers. Indien nodig moet vervanging binnen het vacaturebudget van het eigen managementteam worden opgelost.
- Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de activiteiten van de organisatie als geheel worden gedekt. Subsidies en bijdragen aan het fonds GGU vormen hierbij een wezenlijke bron van inkomsten voor de daarbij behorende activiteiten. Kosten en dekking zijn aan elkaar gelijk.
- Voor het fonds GGU wordt de kaderbegroting en de te betalen bijdrage per inwoner voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. De omvang van het GGU-fonds is, inclusief de indexatie van 4,6% gelijk aan 87,6 miljoen euro. De werkelijke omvang van de subsidieprojecten zal worden vastgesteld tijdens het opstellen van de begroting 2027 in het najaar van 2026. Deze vaststelling heeft geen effect op het resultaat van de Vereniging.
- Als gevolg van eerdere subsidies die ontvangen zijn ter ondersteuning van de VNG doelstellingen, niet zijnde GGU activiteiten, kunnen nieuwe werkzaamheden ontstaan. De uitvoering hiervan kan, in een later stadium, als voorstel binnen de GGU worden uitgevoerd.
- In de begroting 2026 komt er conform de contributiesystematiek 12% dekking vanuit de inzet van het eigen vermogen. Op basis van het contributievoorstel 2027 daalt de inzet van het eigen vermogen naar 11% waarmee de begroting voor 2027 sluitend is. Deze ingroei is de tweede component in het contributievoorstel (naast de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling).
- De resultaten van de effectenportefeuille en de VNG-bedrijven worden toegevoegd aan het resultaat van de Vereniging op jaareinde.

Bij het opstellen van de hierboven weergegeven eerste raming zijn nog niet alle actuele parameters toegepast. De volgende onderdelen zullen hierdoor nog worden geactualiseerd in een volgende raming:

- De salarisverwerker maakt een doorrekening van de salarislasten. Deze doorrekening geeft een precies inzicht in de te verwachten salarislasten. Op 1 januari 2026 verloopt de huidige CAO Rijk. De VNG volgt deze CAO. De uitkomsten van gesprekken over een nieuwe CAO zullen, daar waar bekend en vastgesteld, mee worden genomen in de doorrekening van de verwachte salarislasten voor 2027.
- De tarieven voor de dienstverlening dienen, net als de (externe) uurtarieven, nog inzichtelijk te worden gemaakt. Dit gebeurt tijdens het opstellen van de begroting 2027, waarbij de in de begroting op te nemen kosten het uitgangspunt vormen voor de tariefstelling.

Meerjarig perspectief

Werkkapitaal en financiële positie

De financiële positie van de VNG vraagt aandacht. De VNG kent een negatief werkkapitaal van +/- 50 miljoen euro. Concreet betekent dit dat de VNG op het moment dat nu de te betalen kosten en nog verwachte inkomsten met elkaar verrekend worden, er op de bank 50 miljoen euro tekort aan saldo is. De VNG heeft niet direct financiële problemen, omdat er ook een effectenportefeuille is, waarmee dit tekort gefinancierd kan worden. Deze effectenportefeuille heeft een omvang van 70 miljoen euro. Het resterende deel is nodig om een veilige buffer voor financiële tegenvallers (weerstandvermogen) aan te houden.

Kijkend naar de vermogenspositie van de Vereniging lijkt deze robuust en kan het beeld ontstaan dat hier (investerings-)ruimte zit, maar de analyse van het werkkapitaal geeft dus een nadrukkelijk ander beeld. Voor de financiële huishouding van de Vereniging en ook voor te maken investeringen is het dus niet wenselijk om naar de effectenportefeuille te kijken. Inzet van deze middelen kan de liquiditeitspositie van de Vereniging structureel onderuithalen, waarmee er een continuïteitsrisico ontstaat.

Met de versteviging van treasurymanagement werkt de VNG op dit moment aan het goed monitoren van het huidige negatieve werkkapitaal. Door de begroting (meerjarig) sluitend te krijgen, wordt ook voorkomen dat het werkkapitaal de komende jaren zich verder negatief ontwikkelt. In de voorstellen wordt om deze redenen geen rekening gehouden met enige vorm van inzet van de bestaande financiële middelen die de VNG aanhoudt in haar effectenportefeuille.

9.3 Begroting en omvang Fonds GGU

Fonds GGU 2027

We hebben op basis van de begroting voor 2026 een doorrekening gemaakt die leidt tot een raming voor 2027, rekening houdend met structurele en ontwikkelbudgetten. In begroting hieronder is € 7,717 miljoen opgenomen voor nog te alloceren budget voor prioritaire opgaven. De prioritaire opgaven bepalen we in samenspraak met het College voor Dienstverleningszaken als portefeuillehouder van het fonds GGU en het VNG bestuur als verantwoordelijke voor de gehele VNG begroting. Met het nog te alloceren budget voor prioritaire opgaven houden we ruimte om gedurende het jaar middelen gericht in te zetten op ontwikkelingen die passen binnen de verenigingsstrategie en om wendbaar te blijven bij nieuwe of veranderende opgaven.

- De indexatie is gelijk aan de indexatie zoals die gebruikt wordt voor de contributie;
- Er zijn geen nieuwe proposities opgenomen in de meerjarenraming. Nieuwe proposities worden apart voorgelegd aan de ALV;
- De te alloceren budgetten voor prioritaire opgaven zoals genoemd in de financiële kaders hierboven, wordt in de jaarplanbegroting verder uitgewerkt. De jaarplanbegroting 2027 wordt in de Najaars-ALV aan de leden voorgelegd.

Begroting 2027 (Bedragen x €1.000)	Structureel	Ontwikkeling	Totaal
1. Een Krachtige Lokale Overheid	314	1.750	2.064
2. Inclusieve Samenleving	17.761	7.151	24.912
3. Leefomgeving	8.803	4.544	13.347
4. Lokaal Bestuur en Veiligheid	3.579	13	3.592
5. Digitale Samenleving	6.077	1.025	7.102
6. Versterken lokale uitvoering	14.522	3.499	18.021
8. De Organisatie	9.099	0	9.099
Subtotaal begroting	60.155	17.982	78.137
<i>Te alloceren budget voor prioritaire opgaven</i>			7.717
Begroting 2027 excl indexatie			85.854
<i>Indexatie 2027</i>			3.949
Totaal Begroting Fonds GGU 2025			89.803

Dekking (Bedragen x €1.000)	Begroting
Huidig fonds (2026)	83.778
Indexatie	3.854
Subtotaal	87.632
Bijdrage Leden 2027	87.632
Overbegroting/ verwacht onderhanden werk	2.171
Totale Dekking	89.803

Op basis van bovenstaande tabel is de bijdrage GGU 2027 per inwoner gelijk aan €4,858.
Voor 2026 is de ALV akkoord gegaan met een bijdrage van € 4,644 per inwoner.

VNG ALV 30 september 2026

Bijlage bij agendapunt 7. VNG-inzet richting het kabinet

Two pager interbestuurlijke samenwerkingsagenda

In een wereld in verandering bieden oude zekerheden geen houvast. Daarom moeten we nu nieuwe keuzes maken. Keuzes die maken dat ons land veilig blijft, dat we goed kunnen wonen en bereikbaar zijn, dat we onze natuur koesteren en het stikstofsloot verbreken. We willen onze welvaart zeker stellen door onze economie te verduurzamen, te innoveren en te laten groeien en we willen zorgen dat onze sociale vangnetten en onze zorg degenen die het nodig hebben, kunnen blijven steunen. Voor het vertrouwen van onze inwoners in hun toekomst en die van hun kinderen.

De keuzes die we moeten maken zijn niet makkelijk. Daarom kunnen we ze alleen maar samen maken. In de politiek met verschillende politieke partijen, in het land met de mensen waar het om gaat. Ook als rijk, provincies, gemeenten en waterschappen willen wij samenwerken aan deze keuzes. Dat willen we doen, omdat we door te werken als één overheid de grote vraagstukken in het sociale en fysieke domein slagvaardiger en effectiever kunnen aanpakken en zo het land en de burgers, instellingen en bedrijven beter kunnen dienen. De manier van samenwerken zoals beschreven in het advies van de studiegroep interbestuurlijke verhoudingen, is voor ons het uitgangspunt. Hoe we dat samen doen en de richting die we daarbij kiezen, daarover gaat deze samenwerkingsagenda. Hieronder lichten we er enkele van de kernthema's uit.

Toekomstbestendig sociaal domein (inclusief jeugdzorg)

Een voorbeeld waar slagvaardiger gewerkt moet worden en het systeem moet worden verbeterd is de jeugdzorg. Het huidige stelsel is niet beheersbaar en moet op de schop. Want nog te vaak krijgen kinderen die zorg nodig hebben, die zorg niet. Niet ter discussie staat de wettelijke plicht van het rijk om de kosten voor taken die voor het Rijk worden uitgevoerd te vergoeden en de verantwoordelijkheid van gemeenten om de jeugdzorg doeltreffend en doelmatig te organiseren. Wat betreft de jeugdzorg zal het advies dat onder voorzitterschap van Tamara van Ark in januari 2027 wordt uitgebracht door ons gezamenlijk als maatgevend en zwaarwegend worden beschouwd. Besluitvorming hierover loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming 2027.

De samenwerking tussen Rijk en gemeenten op het gebied van gezondheid, zorg en ondersteuning is breder. Het gaat bijvoorbeeld ook over huishoudelijke hulp en preventie. Ook op die onderwerpen zullen we actief samenwerken. Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid de zorg en ondersteuning voor mensen goed te organiseren en de gezondheid te bevorderen.

Toekomstbestendig fysiek domein

Voor de BBP-onderzoeken naar de uitgavenontwikkeling van provinciale taken op het gebied van natuur, infra en OV geldt ook dat de uitkomsten van de onderzoeken zwaarwegend en maatgevend zijn voor het gesprek dat Rijk en provincies (gaan) voeren over de invulling van de verplichting van het Rijk om toereikende middelen te verstrekken voor deze medebewindstaken en de verantwoordelijkheid van provincies om deze taken doeltreffend en doelmatig uit te voeren. Daarbij is afgesproken dat zowel gekeken wordt naar de financiële aspecten, de inhoudelijke sturing als de rolneming door zowel Rijk als medeoverheden. Dit wordt betrokken bij de voorjaarsnota 2027.

We ontwikkelen gezamenlijk de uitvoeringsagenda van de Nota Ruimte, de visie voor de ruimtelijke inrichting van Nederland. Nederland wil vooruit, van het stikstofsloot af, niet alles kan overal. We maken ruimtelijke en klimaatbestendige keuzes voor een gezonde leefomgeving. We investeren in het onderhoud van onze infrastructuur. Om de economische en groene groei mogelijk te maken, realiseert de overheid landschappen die de weersextremen aan kunnen.

Dat vraag om een (investerings)agenda van de gezamenlijke overheden om Nederland klaar te maken voor de toekomst en toekomstige generaties.

Investeren in de toekomst van Nederland

Samen investeren is nodig om de urgente maatschappelijke problemen op te lossen en om het voorzieningenniveau voor onze inwoners op peil te houden. We maken een gezamenlijke investeringsagenda met structuurversterkende maatregelen op basis van een gezamenlijke lange termijnvisie, begin 2027. Het gaat hierbij om een agenda voor woningbouw, digitale en fysieke infrastructuur en openbaar vervoer, natuur, maatschappelijk vastgoed, regionale economie, oplossingen voor netcongestie, verdere verduurzaming en klimaatadaptatie. De keuzes die we maken voor ruimtelijke ontwikkeling van stedelijk en landelijk gebied, stikstof, water, natuur, extreem weer en klimaat zijn bepalend om Nederland bewoonbaar te houden voor onze toekomstige generaties.

De vraag naar arbeidscapaciteit is groot dus niet alles kan tegelijk. We houden daar rekening mee.

Het Rijk en medeoverheden maken afspraken over het realiseren van synergie tussen landelijke en decentrale investeringsinstrumenten. We verkennen de mogelijkheden om de ruimte in gemeentelijke begrotingen te verruimen en deze in te zetten voor investeringen.

Het kabinet trekt in het Coalitieakkoord en de huidige miljoenennota extra middelen uit voor de opgaves die in de agenda genoemd zijn. De medeoverheden kijken mee hoe deze middelen het effectiefst in te zetten zijn; met respect voor elkaars verantwoordelijkheden.

We sturen hier nadrukkelijk samen op door dit thema te agenderen voor het periodieke Overhedenoverleg. Als blijkt dat de ambities niet gehaald worden, gaan Rijk en medeoverheden gezamenlijk op zoek naar evenwichtige en haalbare oplossingen. Voor het Rijk zijn hierbij de eigen financiële afspraken leidend.

Slagvaardige en hernieuwde samenwerking

De samenwerking tussen rijk en medeoverheden is de afgelopen jaren niet vanzelfsprekend geweest. Wij willen die herstellen. Voor de mensen in het land moet het niet uitmaken met welke overheid je precies te maken hebt. Wij willen één overheid zijn die aan dezelfde doelen werkt. En die voorspelbaar en betrouwbaar is. Wij staan bovendien gezamenlijk voor het respect voor onze bestuurders en volksvertegenwoordigers. We staan op tegen bedreigingen en maken onze overheden weerbaarder en onze straten veiliger.

Voor de onderlinge verhoudingen tussen de medeoverheden geldt: we maken duidelijke afspraken over taken en over financiering, we betrekken elkaar vroegtijdig bij het maken van beleid en toetsen de uitvoerbaarheid en we praten met elkaar en niet over elkaar in structureel overleg.

We streven naar een samenwerking waardoor overheden slagvaardiger worden, bijvoorbeeld doordat we hervormingen doorvoeren die leiden tot een vereenvoudiging van de financiële relatie tussen overheid en inwoner. We doen dat mede met het doel om de bestaanszekerheid van inwoners te versterken.

Maatschappelijke weerbaarheid

Geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, langdurige verstoringen van vitale processen en maatschappelijke ontwrichting vragen om een samenleving die in staat is om schokken op te vangen, zich aan te passen en te herstellen. De continuïteit van de overheid moet zoveel als mogelijk gewaarborgd. Medeoverheden moeten in staat zijn om hun meest kritieke en vitale processen voort te zetten. Daarnaast is maatschappelijke weerbaarheid nodig. Dat vraagt om sterk sociaal weefsel, civiele paraatheid en goede aansluiting van medeoverheden op maatschappelijke organisaties. Rijk en medeoverheden trekken nauw samen op bij het voorbereiden op langdurige crises en verstoringen, kaders voor crisiscommunicatie, regie op vitale processen en de sociale infrastructuur. Het Rijk verbetert de positie van de medeoverheden om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen.

Tot slot: samen aan de slag

We markeren met deze agenda een nieuwe start in de verhouding tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de grote opgaven waar Nederland voor staat, met heldere afspraken over taken, middelen en uitvoering en met oog voor wat inwoners en bedrijven daarvan in de praktijk merken. Dat vraagt om vertrouwen, voorspelbaarheid en de bereidheid elkaar aan te spreken en om moeilijke keuzes niet uit de weg te gaan. Niet iedere opgave kan in één keer worden opgelost, niet over alles worden we het eens, maar door vanuit één koers stap voor stap samen te werken kunnen we als overheden meer bereiken. Voor ons land, voor onze inwoners.

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : 7. VNG-inzet richting kabinet

Kenmerk :

Onderwerp

Principe afspraken samenwerkingsagenda

Gevraagd besluit

De ALV gaat akkoord:

- met de principe afspraken op de samenwerkingsagenda tussen medeoverheden
- de bespreking van de samenwerkingsagenda zelf tijdens de najaars-ALV op 11 december.

Toelichting op hoofdlijnen

In deze notitie informeren wij u over de stand van zaken van de gesprekken met het kabinet over een gezamenlijke agenda voor Nederland – de zogenoemde ‘samenwerkingsagenda’. We vragen uw instemming op de inhoud van de afspraken die we recent met het kabinet maakten. Daarnaast vragen we uw instemming met het proces om de samenwerkingsagenda verder uit te werken met het kabinet. Op 26 oktober staat er een overhedenoverleg gepland waarin de samenwerkingsagenda wordt vastgesteld, onder voorbehoud van uw instemming tijdens de najaars-ALV op 11 december.

Inzet VNG voor een sterker en eerlijker Nederland

Na de val van het kabinet Schoof hebben we als VNG de handen ineengeslagen met het IPO, de Unie van Waterschappen en diverse maatschappelijke partijen. Met elkaar hebben we gewerkt aan [bouwstenen](#) voor een sterker en eerlijker Nederland. Dit zijn concrete voorstellen op grote thema's om het land weer vooruit te helpen. De bouwstenen vormden de basis van onze inzet tijdens de formatie.

We hebben ons consistent ingezet voor het [adviesrapport Van Ark](#) over de jeugdzorg. In januari 2025 bracht een onafhankelijke deskundige commissie onder leiding van Van Ark advies uit. Het volgende, tweede advies wordt begin 2027 verwacht. We staan voor een eerlijke vergoeding voor de kosten die we maken in de uitvoering van rijks wetten. Om te voorkomen dat we ooit weer in een vergelijkbare discussie over de vergoeding van de kosten van de jeugdzorg terecht komen, is het rapport-Polman ‘[Samen bouwen aan resultaten](#)’ tot stand gekomen. Het is voor de interbestuurlijke verhoudingen van belang dat dit rapport onverkort wordt uitgevoerd.

In de bouwstenen doen we daarnaast ook voorstellen inhoudelijke doorbraken en voor een investeringsagenda om Nederland klaar te maken voor de toekomst. De investeringsagenda bevat de middelen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de ambities voor Nederland, waaronder de wens om 100.000 woningen per jaar te bouwen, ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

Onze boodschap was en is nog steeds kraakhelder: kies voor samenwerking en maak afspraken die in de praktijk ook echt uitvoerbaar zijn.

Gesprekken met het kabinet-Jetten

Het kabinet-Jetten heeft de wens uitgesproken voor een constructieve samenwerking met de medeoverheden. Zij heeft daarbij in het coalitieakkoord het rapport-Polman omarmd. Tegelijkertijd zien we ook diverse knelpunten in het coalitieakkoord die daadwerkelijke oplossingen voor Nederland in de weg staan, bijvoorbeeld financiële vertaling van de afspraken rondom de commissie Van Ark. Ook breder mist in het coalitieakkoord de congruentie tussen de ambities van het kabinet en de gereserveerde middelen. Dat vormt een belangrijk knelpunt rond wonen, infrastructuur, energie en de verantwoordelijkheid die gemeenten hebben rondom weerbaarheid. Op 2 februari hebben we [onze reactie op het coalitieakkoord](#) gedeeld met de fractievoorzitters van de Tweede Kamer.

Na de installatie van het kabinet zijn gesprekken gestart tussen de medeoverheden onder leiding van de minister-president. Tijdens deze gesprekken kon het soms best schuren. Want als de ambities hoog zijn, moet ook duidelijk zijn wat er nodig is om ze waar te maken. Als VNG hebben we daarom continue onze knelpunten, inclusief mogelijke oplossingsrichtingen, [op tafel gelegd](#). Het doel van de gesprekken was om tot gezamenlijk afspraken te komen die de basis vormen voor verdere samenwerking.

Stand van zaken samenwerkingsagenda

Na intensieve onderhandelingen zijn we met het kabinet tot afspraken gekomen over de belangrijkste knelpunten. Deze liggen nu aan u voor (bijlage 1). Het kabinet is in belangrijke mate tegemoet gekomen aan de gerechtvaardigde wensen van de VNG. Dat biedt vertrouwen voor de verdere samenwerking. Dit moet verder blijken uit de wijze waarop die afspraken nader worden geconcretiseerd en op de wijze waarop het kabinet recht zal doen aan het rapport van Van Ark, alsmede aan de voorstellen uit het rapport Polman. We verzoeken u daarom om akkoord te gaan met de principe afspraken.

Deze afspraken vormen de basis van een verdere samenwerkingsagenda die we met het kabinet uitwerken en voorleggen tijdens de najaars-ALV op 11 december. Hieronder lichten we een aantal punten voor u uit:

Afspraken rondom Van Ark

Met het kabinet hebben we afgesproken dat het advies dat onder voorzitterschap van Tamara van Ark in januari 2027 wordt uitgebracht door ons gezamenlijk als maatgevend en zwaarwegend worden beschouwd. Besluitvorming hierover loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming 2027.

Als VNG hebben we helder gemaakt dat deze afspraak een harde randvoorwaarde is voor verdere samenwerking met het kabinet. Als het kabinet tijdens de voorjaarsbesluitvorming niet over de

brug komt, is de VNG nog altijd bereid om een civiele procedure te starten. Dit is in lijn met de [resolutie](#) die tijdens de ALV van 18 juni 2025 is vastgesteld.

Investeringsagenda

We maken een gezamenlijke investeringsagenda met structuurversterkende maatregelen op basis van een gezamenlijke lange termijnvisie, begin 2027. Het gaat hierbij om een agenda voor woningbouw, digitale en fysieke infrastructuur en openbaar vervoer, natuur, maatschappelijk vastgoed, regionale economie, oplossingen voor netcongestie, verdere verduurzaming en klimaatadaptatie. De agenda moet uitvoerbaar zijn en alle regio's in het land vooruithelpen.

Het is onze wens dat ook maatschappelijke partijen intensief worden betrokken bij het vormgeven van de investeringsagenda. Dit is van belang voor breed maatschappelijk draagvlak.

Grote vereenvoudiging bestaanszekerheid

Veel inwoners in Nederland zien door het woud aan regels en mogelijkheden het bos niet meer. Dit zorgt ervoor dat de hulp niet altijd aankomt bij degene die dat nodig hebben. Voor de VNG is het dan ook van belang dat we hervormingen doorvoeren die leiden tot een vereenvoudiging van de financiële relatie tussen overheid en inwoner. We doen dat mede met het doel om de bestaanszekerheid van inwoners te versterken.

Maatschappelijke weerbaarheid

We zitten in een tijd van geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, langdurige verstoringen van vitale processen en maatschappelijke ontwrichting. We vinden het dan ook belangrijk dat we samen met het kabinet het gesprek starten over wat nodig is om de samenleving weerbaar te maken. Het gaat daarbij niet alleen om defensie, maar ook over wat nodig is om een samenleving te creëren dat weerbaar is en dergelijke schokken kan opvangen, zich kan aanpassen en weer weet te herstellen.

Bijlage(n)

1. Principe afspraken samenwerkingsagenda medeoverheden

Tekst voor stemsheet:

Gaat u akkoord met de principe afspraken voor de samenwerkingsagenda?

1 = ja

2 = nee

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : Resolutie “Asiel en migratie - rust in de keten, ruimte voor uitvoering”

Kenmerk :

Onderwerp

Resolutie: Rust in de keten, ruimte voor uitvoering

Gevraagd besluit

Het bestuur stelt de leden voor om in te stemmen met de resolutie: “Asiel en migratie - rust in de keten, ruimte voor uitvoering”.

Toelichting op hoofdlijnen

Gemeenten worden dagelijks geconfronteerd met een asiel- en migratieketen die onvoldoende functioneert. Met deze resolutie leggen gemeenten vast wat hen verbindt en welke randvoorwaarden nodig zijn voor een uitvoerbare, betaalbare en voorspelbare aanpak. De resolutie is besproken met circa honderd gemeentebestuurders en bouwt voort op eerdere breed gesteunde VNG-inzet, waaronder het plan ‘*Van wachtstand naar werkstand: een alternatief plan voor opvang en integratie*’. Gekozen is voor één breed pakket over asiel en Oekraïne. De huisvesting van statushouders wordt separaat uitgewerkt in een plan voor aanvullende huisvesting voor aandachtsgroepen, waaronder statushouders. Na vaststelling vormt de resolutie het gezamenlijke kader richting kabinet en ketenpartners en voor de nieuwe VNG-bestuursperiode.

Bijlage(n)

Resolutie: Rust in de keten, ruimte voor uitvoering

Tekst voor stamsheet:

Stemt u in met de resolutie “Asiel en migratie – rust in de keten, ruimte voor uitvoering”

1 = ja

2 = nee

RESOLUTIE

Asiel en migratie – rust in de keten, ruimte voor uitvoering

De leden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bijeen in de Algemene Ledenvergadering te Oost Gelre op 30 september 2026,

Constaterende dat:

- de asielketen nog steeds niet op orde is en lange procedures bijdragen aan een onnodig lange verblijfsduur en een hoge bezetting van de opvang;
- een relatief kleine groep overlastgevers grote gevolgen kan hebben voor inwoners, ondernemers en het lokaal bestuur en het maatschappelijk draagvlak voor opvang kan ondermijnen, terwijl gemeenten overlastgevende Oekraïense ontheemden niet zonder meer de toegang tot de gemeentelijke opvang kunnen ontzeggen;
- veelvuldig verhuizen van asielzoekers tussen opvanglocaties de continuïteit van werk, onderwijs, zorg, participatie en sociale netwerken verstoort;
- de huidige organisatie en financiering van de opvang passende en kleinschalige lokale oplossingen nog te vaak belemmeren;
- ruimtelijke procedures voor opvang en huisvesting vaak een lange doorlooptijd hebben en realisatie gehinderd wordt door vraagstukken onder meer op het gebied van regels rondom stikstof en netcongestie;
- eerdere bestuurlijke afspraken over de uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van inburgering niet worden nagekomen;
- de COA-opvang extra onder druk staat door de beperkte uitstroom van statushouders door de krappe woningmarkt en het onrealistisch is om op korte termijn meer dan 100.000 ontheemden uit Oekraïne extra te huisvesten;
- gemeenten regelmatig worden geconfronteerd met onverwacht arriverende nareizigers;
- gemeenten behoefte hebben aan structurele en meerjarige zekerheid over taken, regelgeving en financiering, waaronder voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne;
- er geen duidelijkheid is over de situatie na afloop van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB);

Overwegende dat:

- het asiel- en migratiedossier en de opvang van Oekraïners al een groot aantal jaren worden gekenmerkt door acute tekorten, noodmaatregelen en terugkerende crisissituaties, mede veroorzaakt door veranderingen in de uitvoering van beleid door het kabinet, regelgeving en financiering of door het uitblijven van politieke keuzes;
- een structureel werkende keten nodig is waarin iedere partij in staat is een bijdrage te leveren om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opvangen en begeleiden van asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden waar te maken;
- een omslag nodig is van crisismanagement en tijdelijke noodmaatregelen naar structurele oplossingen, voldoende uitvoeringscapaciteit, voorspelbare (uitvoering van) regelgeving en langjarige financiële zekerheid, zoals nu door het rijk beoogd met de Doelgroepflexibele Regeling (DFR);
- gemeenten geen invloed hebben op de omvang en samenstelling van de instroom en de doorlooptijden van procedures, maar de gevolgen daarvan wel dagelijks ervaren;
- de lokale situatie van invloed is op de wijze waarop gemeenten invulling kunnen geven aan de opgaven voor opvang en huisvesting;
- eerdere VNG-resoluties als uitgangspunt hebben dat gemeenten verantwoordelijkheid nemen voor het mede mogelijk maken van opvang en integratie, maar dat daarvoor landelijk beleid nodig is dat voor gemeenten uitvoerbaar, betaalbaar en uitlegbaar is.

Spreekt uit dat:

A1. Een goed functionerende asielketen de basis is voor een uitvoerbare gemeentelijke opgave

- de oplossing voor de druk op de opvang niet alleen bestaat uit het realiseren van nieuwe opvangplaatsen, maar ook uit het verkorten van de verblijfsduur en het verbeteren van de doorstroom en terugkeer voor mensen die niet mogen blijven;
- kansarme asielaanvragen, waaronder aanvragen van veiligelanders, versneld worden behandeld en bij het ontbreken van verblijfsrecht daadwerkelijk wordt ingezet op terugkeer;
- mensen met een kansrijke asielaanvraag zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over hun verblijf in Nederland, zodat deelname aan de Nederlandse samenleving zo snel mogelijk van start kan gaan;
- het rijk actiever inzet op de overdracht van Dublinclaimanten aan de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van hun asielverzoek;
- de persoonsgerichte aanpak van overlast landelijk verder wordt uitgerold, gecombineerd met vroegsignalering en preventieve maatregelen om overlast zoveel mogelijk te voorkomen;
- rijk, COA en gemeenten komen tot een sluitend proces rond nareis, zodat nareizigers niet zonder beschikbare huisvesting, registratie en voorafgaande afstemming naar gemeenten worden doorgestuurd.

A2. Opvang stabiel en passend bij de lokale situatie wordt georganiseerd

- onnodige verhuisbewegingen tussen opvanglocaties zoveel als mogelijk worden voorkomen, zodat continuïteit ontstaat in onderwijs, zorg, participatie, werk en sociale netwerken;
- wordt ingezet op meedoen vanaf dag één door asielzoekers in de vorm van actief meedoen en een nuttige bijdrage in de vorm van (vrijwilligers)werk;
- naast grotere opvanglocaties ook kleinschalige opvang een volwaardig en financieel uitvoerbaar onderdeel wordt van het opvangstelsel, zodat het gemeenten makkelijker wordt gemaakt aan de doelstellingen van de Spreidingswet te voldoen;
- gemeenten die dat willen onder eigen verantwoordelijkheid (kleinschalige) opvang kunnen realiseren en exploiteren, waarbij het COA en andere partijen waar noodzakelijk ondersteunende diensten leveren en de financiering hierop aansluit;
- het rijk gemeenten in staat stelt ruimtelijke procedures en andere belemmeringen bij de realisatie op zorgvuldige wijze op te lossen en te versnellen.

A3. Gemeenten structurele en meerjarige zekerheid krijgen

- het rijk zorgt voor structurele en meerjarige financiering, met een DFR voor ten minste vijf jaar, die aansluit bij de reële kosten van gemeenten en de duur van de opgaven en voldoende zekerheid biedt om langjarige investeringen in opvang en huisvesting mogelijk te maken;
- de gemeentelijke taken voor inburgering, jeugdzorg en andere voorzieningen in balans zijn met de beschikbare financiering;
- het rijk ervoor zorgt dat kosten voor gemeenten die voortvloeien uit de asielopgave worden vergoed, bijvoorbeeld kosten voor veiligheid bij de realisatie en exploitatie van een azc.

B. Tijdig duidelijkheid en continuïteit voor de opvang van Oekraïense ontheemden

- gemeenten ruim voor het einde van de tijdelijke bescherming, minstens anderhalf jaar ervoor, duidelijkheid krijgen over het toekomstige verblijfs-, opvang- en voorzieningenregime;
- een eventuele overgang geleidelijk, uitvoerbaar en uitlegbaar wordt vormgegeven en gemeenten voldoende voorbereidingstijd krijgen; het rijk zorgt voor volledige en meerjarige dekking van de reële gemeentelijke kosten;

- er een landelijk dekkend netwerk komt van zorg- en overlastlocaties voor ontheemden die niet langer in de reguliere gemeentelijke opvang kunnen worden opgevangen. Er moet daarnaast een mogelijkheid zijn zwaar overlastgevende Oekraïners uit de opvanglocatie te verwijderen.

Toelichting (niet-amendabel)

Het asiel- en migratiedossier wordt inmiddels al jaren gekenmerkt door acute tekorten, noodmaatregelen en terugkerende crisissituaties. Deze resolutie beoogt de omslag te maken van crisismanagement naar een structureel en voorspelbaar werkende asielketen. Een keten waarin iedere partij zijn verantwoordelijkheid kan waarmaken: de IND zorgvuldig en tijdig kan beslissen, het COA passende en stabiele opvang kan organiseren en gemeenten uitvoering kunnen geven aan hun verantwoordelijkheden voor opvang, huisvesting, participatie, inburgering en integratie.

Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid, maar hebben slechts beperkt invloed op de instroom, de duur van procedures en het functioneren van de asielketen. Bovendien verschillen hun mogelijkheden door onder meer de beschikbaarheid van locaties en woningen en de lokale uitvoeringscapaciteit. De kern van deze resolutie is daarom: rust in de keten creëert ruimte voor uitvoering.

De huisvesting van statushouders is niet meegenomen in deze resolutie. Hiervoor worden momenteel aparte samenwerkingsafspraken uitgewerkt tussen rijk, woningcorporaties en gemeenten over aanvullende vormen van huisvesting en voorgelegd aan de ALV van 30 september. Deze afspraken richten zich op alle aandachtsgroepen, waaronder statushouders.

A1. Een goed functionerende asielketen

De druk op de opvang kan niet alleen worden opgelost door nieuwe opvangplaatsen te realiseren. Ook de verblijfsduur moet worden verkort door snellere procedures, betere doorstroom en effectieve terugkeer. Het EU-Migratiepact beoogt procedures te versnellen, maar tegelijkertijd resteert op basis van een keuze van het kabinet een bestaande voorraad van circa 50.000 aanvragen die naar verwachting in de komende drie jaar moet worden afgehandeld. Ook voor deze groep is versnelling nodig. Kansarme aanvragen moeten sneller worden behandeld en bij Dublinclaimanten moet actiever worden ingezet op overdracht aan de verantwoordelijke lidstaat.

Een relatief kleine groep overlastgevers kan het draagvlak ondermijnen voor de veel grotere groep asielzoekers die geen overlast veroorzaakt. Daarom is een sluitende aanpak nodig waarin vroegsignalering, preventie, een persoonsgerichte aanpak, handhaving en waar nodig terugkeer samenkomen. Voor overlastgevers zonder verblijfsrecht moet daadwerkelijk worden ingezet op vertrek en moet worden voorkomen dat zij met onbekende bestemming uit beeld verdwijnen.

Ook rond nareis is betere coördinatie nodig. Gemeenten worden nu geconfronteerd met nareizigers die arriveren terwijl nog geen passende huisvesting beschikbaar is. Rijk, COA en gemeenten moeten daarom zorgen voor tijdige registratie en afstemming, zodat wordt voorkomen dat nareizigers zonder beschikbare huisvesting en registratie en voorafgaande afstemming naar gemeenten worden doorgestuurd.

A2. Stabiele en lokaal passende opvang

Veelvuldige verhuizingen verstoren onderwijs, zorg, participatie, werk en sociale netwerken en moeten daarom zoveel mogelijk worden voorkomen. Tegelijkertijd moet opvang beter kunnen aansluiten bij de mogelijkheden, voorzieningen en schaal van steden, dorpen en buurten. Kleinschalige opvang moet daarom een volwaardig en financieel uitvoerbaar model zijn. Gemeenten die dat willen, moeten onder eigen verantwoordelijkheid en in passende omvang de opvang kunnen realiseren en exploiteren, waarbij het COA en andere partijen ondersteunende diensten kunnen leveren. Daarnaast zijn gemeenten gebaat bij inzet op het vanaf dag één meedoen, zoals één van de uitgangspunten in het plan 'Van wachtstand naar werkstand: een alternatief plan voor opvang en integratie' en dat met een resolutie in november 2025 door de ALV is aangenomen. Asielzoekers met een kansrijke aanvraag moeten zo snel mogelijk aan het werk, de taal leren en integreren. Voor asielzoekers met een kansarme aanvraag wordt ingezet op een zinnige dagbesteding, zoals tijdelijk (vrijwilligers)werk.

A3. Structurele en meerjarige zekerheid

Structurele opgaven vragen om structurele financiering. Gemeenten moeten voldoende zekerheid hebben om te kunnen investeren in opvang, huisvesting en voorzieningen, in plaats van steeds afhankelijk te zijn van tijdelijke regelingen. De financiering voor inburgering moet in balans zijn met de gemeentelijke taken. Voor investeringen in opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne en voor asielzoekers is ten minste vijf jaar financiële zekerheid nodig in de DFR. Daarnaast dienen ook onvoorziene kosten die volgen uit de opvangopgave, zoals jeugdzorgkosten voor asielzoekerskinderen of Oekraïense kinderen en extra kosten voor openbare orde en veiligheid, gecompenseerd te worden.

B. Tijdig duidelijkheid en continuïteit voor de opvang van Oekraïense ontheemden

Gemeenten moeten ruim voor het einde van de RTB weten welk verblijfs-, opvang- en voorzieningenregime daarna geldt en wat dit van hen vraagt. Dit is nu voorzien in maart 2028. Hier is nu, anderhalf jaar ervoor, nog weinig over bekend. Een overgang moet geleidelijk, uitvoerbaar en uitlegbaar zijn, voldoende voorbereidingstijd bieden en gepaard gaan met volledige en meerjarige dekking van de reële gemeentelijke kosten. Wanneer Oekraïners in Nederland blijven, betekent dit extra druk op verschillende voorzieningen. De inzet moet zich richten op de zelfredzaamheid van ontheemden uit Oekraïne en het minimaliseren van het beroep op sociale voorzieningen, zoals opvang en/of sociale huurwoningen. Het gaat niet enkel over de transitie na afloop van de RTB, maar ook over het meerjarige perspectief dat verder strekt. Hierbij moet ook aandacht zijn voor de groep ontheemden die nu via particuliere opvang worden opgevangen.

Bij Oekraïense ontheemden speelt bij individuen problematiek rond overlastgevend gedrag. Gemeenten lopen er daarbij tegenaan dat zij personen die ernstige of aanhoudende overlast veroorzaken als uiterste maatregel niet uit de gemeentelijke opvang kunnen weren, wanneer een passend alternatief ontbreekt. Daarnaast is er in Nederland onvoldoende passend zorgaanbod voor Oekraïense ontheemden met psychosociale problematiek. Hierdoor beschikken gemeenten over onvoldoende mogelijkheden om in complexe situaties passende opvang en begeleiding te bieden.

09. Ontwikkelingen sociaal domein

(Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 30 september 2026”
van 2 september 2026)

Vooraf

Middels deze brief informeren wij u over enkele ontwikkelingen in het sociaal domein, te weten:

- De houdbaarheid van het jeugdstelsel en het aanstaande eindadvies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd;
- Aangeboden excuses voor misstanden in de gesloten jeugdhulp;
- Ontwikkelingen aangaande IZA/AZWA.

Houdbaarheid jeugdstelsel en Deskundigencommissie

Al sinds circa 2019 staat de balans tussen taken en middelen in het jeugddomein ter discussie. Dit heeft meerdere malen geleid tot extern onderzoek¹, gevolgd door aanvullende incidentele middelen vanuit de rijksoverheid. Een structurele oplossing is tot op heden uitgebleven. Die is cruciaal om de (interbestuurlijke) rust in het jeugddomein terug te brengen en ruimte te creëren voor inhoudelijke stappen voorwaarts.

Tien jaar na de decentralisaties is duidelijk dat het jeugdstelsel fundamenteel moet veranderen. De VNG heeft daarom samen met het rijk, de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) en de Associatie Wijkteams het initiatief genomen om zelf een voorstel uit te werken voor een beter én structureel beheersbaar jeugdstelsel. Dit voorstel is momenteel in ontwikkeling.

Een essentiële eerste stap is het formuleren van een realistischere maatschappelijke belofte. We zien het als een belangrijke opgave om te zorgen voor goede voorzieningen in wijken en op scholen, waar kinderen, jongeren en gezinnen zich kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd is het belangrijk te erkennen dat niet elke tegenslag in het leven kan of moet worden opgelost met (individuele) jeugdhulp. Dat is niet alleen maatschappelijk onwenselijk, maar ook financieel en qua beschikbare professionals niet haalbaar. Keuzes zijn dus noodzakelijk: de beschikbare capaciteit moet zo goed mogelijk worden verdeeld.

De VNG vindt het belangrijk dat taken, verantwoordelijkheden en risico's zo worden belegd dat de hulp aan jeugdigen en gezinnen daadwerkelijk goed te organiseren en te sturen is. Dit vraagt om voldoende lokale speelruimte om de sociale basis passend in te richten². Het vraagt ook om voldoende schaalgrootte en slagkracht om de specialistische jeugdhulp goed te organiseren.

Deze koers sluit in grote mate aan bij de bestaande inzet van de VNG.³ De ontwikkelingen vragen ook om nieuwe keuzes. Het VNG-bureau doet dit in samenspraak met gemeenten en de netwerken (o.a. de commissie ZJO, de BJ42 en ambtelijke afstemmingsoverleggen). Het eerstvolgende bestuurlijk overleg over deze ontwikkelingen vindt plaats op 5 november a.s.

Het voornemen is om de opbrengst mee te geven aan de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Deze commissie, onder leiding van Tamara van Ark, brengt in januari

¹ Meest recent resulterend in het rapport [Groeipijn](#) (2025).

² De VNG heeft hiervoor een bestuurlijk aanjager aangesteld en ondersteunt gemeenten bij het ontwikkelen van hun aanpak, o.a. via de [Gids voor een brede aanpak voor jeugd en gezinnen: het kind als kompas](#) (2026).

³ Zie o.a.: [Resolutie Jeugd](#) (2025), [Samenwerkingsgids: een stevige pedagogische basis](#) (2025), [Richtinggevend Kader](#) (2025) en [Convenant Stevige Lokale Teams](#) (2026).

2027 haar eindadvies uit. Dit gaat over de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen uit de Hervormingsagenda, mede in relatie tot de uitgavenontwikkeling. De commissie kijkt daarbij zowel terug (2025-2026, prognose 2027) als vooruit (financieel kader vanaf 2028). De commissie beoordeelt de inspanningen in het licht van de bedoeling van de Hervormingsagenda: een goed werkend, beter beheersbaar en financieel houdbaar jeugdstelsel.

Met het kabinet-Schoof is afgesproken dat we het advies als 'zwaarwegend en maatgevend' beschouwen. De VNG pleegt ook richting het huidige kabinet veel inzet om volledige opvolging van het advies van de Deskundigencommissie in de Voorjaarsnota van 2027 te bewerkstelligen. Onze inzet is gericht op correcte financiering over de achterliggende jaren (2025 t/m 2027) en een structureel houdbaar stelsel voor de toekomst. Omdat het naar verwachting enige tijd gaat duren voor gewijzigd beleid effect sorteert, dringt de VNG ook aan op een haalbaar transitiepad en daarbij behorende middelen.

Excustraject gesloten jeugdzorg

Op 29 augustus jl. hebben rijk, Jeugdzorg Nederland en de VNG excuses aangeboden aan jongeren die in gesloten jeugdzorg hebben gezeten. De excuses richten zich op erkenning van het leed dat deze jongeren hebben meegemaakt.

Voorafgaand aan het excuusmoment heeft de VNG haar leden uitgebreid geconsulteerd, waarbij de leden nadrukkelijk hebben meegegeven dat excuses gepaard moeten gaan met een proces van herstel en (cultuur)verandering, inclusief het aanpassen van het wettelijk kader voor de gesloten jeugdzorg.

De rijksoverheid heeft €12 miljoen beschikbaar gesteld voor herstelactiviteiten. Er is een programma gestart waar jongeren terecht kunnen voor lotgenotencontact en ondersteuning bij vragen over bijvoorbeeld wonen, financiën, werk, gezin en zorg. In het najaar maken we nadere afspraken met het rijk en de sector over de verdere aanpassingen in het kader van de gesloten jeugdzorg.

IZA/AZWA

Vanaf 2027 ontvangen gemeenten financiële middelen om de afspraken uit het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA), waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn, uit te voeren middels een SPUK. Deze SPUK is opgesteld voor de periode 2027 tot en met 2029.

Sinds 2023 heeft de VNG een speciaal programmateam voor de ondersteuning van gemeenten bij het uitvoeren van IZA en GALA, en sinds 2026 voor het AZWA

Dit ondersteuningsprogramma biedt gemeenten een platform om van elkaar te leren, ontwikkelt producten en informeert gemeenten over de voortgang van AZWA. Daarnaast vertegenwoordigt het programma de gemeenten op interbestuurlijke tafels en netwerken. In de bijlage vindt u een nadere toelichting op het ondersteuningsprogramma.

Programma AZWA 2027 - 2030

26 juni 2026



Inleiding

Gezondheid is voor iedereen belangrijk; het is een bepalende factor voor ons geluk, onze maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid. Wanneer het nodig is, wil iedereen kunnen rekenen op goede, toegankelijke ondersteuning en betaalbare zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk.

De toegankelijkheid van onze zorg is van onschatbare waarde. Maar door hoge kosten en (dreigende) tekorten aan personeel staat deze toegankelijkheid onder grote druk. Daarom wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar gezondheid en een gezond en actief leven voor iedereen. Een beweging naar 'de voorkant'. Hoe logisch het klinkt, deze beweging behelst een grote transformatie van zorg naar ondersteuning. Het vraagt om het verbinden van de systemen van de zorg: de Wet langdurige zorg (Wlz), de Zorgverzekeringswet (Zvw) met de wereld van het sociaal domein.

Waar de zorg vanuit het medisch domein gericht is op het individu op basis van geprotocolleerd aanbod, daar sluiten de meer collectief ingerichte ondersteuning, publieke gezondheidszorg en algemene voorzieningen vanuit gemeenten aan op

de gevarieerde behoeften en situaties van inwoners. Dat biedt extra ondersteuningsmogelijkheden die passen bij wat iemand nodig heeft en die goedkoper zijn vanwege hun collectiviteit, hun aansluiting bij het sociaal weefsel in wijken en hun preventieve werking. Minder meetbaar misschien, maar voor de transformatieopgave alles bepalend.

Gemeenten spelen in deze transformatie naar gezondheid dan ook een cruciale rol. Het zijn hún inwoners die in wijken en buurten langer thuis blijven wonen en die te maken krijgen met de veranderende ondersteuningsaanpak. Het behouden van de meerwaarde van de eigenheid van het sociaal domein is daarbij een leidend principe. Om dit waar te kunnen maken staan gemeenten voor een grote uitdaging.

In deze transformatie zijn in 2026 belangrijke eerste stappen gezet, maar we staan ook nog steeds aan de vooravond van de daadwerkelijke verbinding tussen het medische en sociaal domein in de regio. Dit vraagt veel van gemeenten de komende jaren.

IZA, GALA en AZWA

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) richt zich op de houdbaarheid van het zorgstelsel, met name via de Zorgverzekeringswet. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) legt de basis voor een gerichte aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis.

Het in 2025 gesloten Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) bouwt hierop voort. Het is een intensivering en concretisering van het IZA (dat ook van kracht blijft) en heeft de grootste impact op gemeenten vanwege de concrete en wederkerige afspraken tussen het medisch en het sociaal domein. De VNG heeft in haar ALV van 28 november 2025 met een ruime meerderheid van 97% ingestemd met de deelname aan het AZWA.

Met het AZWA is afgesproken dat de samenwerking tussen partijen op het snijvlak van zorg en sociaal domein wordt versterkt. Hierbij is een mechanisme afgesproken voor het verschuiven van zorggeld naar gemeenten met oog op betere ondersteuning van inwoners vanuit het sociaal domein. Deze afspraak geeft ruimte voor de vormgeving van de aansluiting tussen het sociaal domein en het zorgdomein, en leidt tot structurele financiering voor gemeenten wanneer deze gekoppeld is aan besparing in de zorg (euro's en arbeidscapaciteit). Deze aanpak is uniek en kan worden beschouwd als een bestendiging van de beweging naar gezondheid en preventie.

Met de start van de uitvoering van het AZWA komt het zwaartepunt van de activiteiten steeds meer te liggen bij de regionale en lokale partijen om deze verbinding te leggen, waarbij gemeenten een cruciale rol hebben.

Ook het nieuwe kabinet benadrukt in haar recent verschenen [beleidsbrief](#) de noodzaak om, samen met het sociaal domein en de publieke gezondheidszorg ervoor te zorgen dat mensen langer gezond blijven en gelijkwaardige toegang hebben tot welzijn en zorg, ongeacht waar ze wonen of hoeveel geld ze hebben. Het kabinet wil daartoe een samenhangende aanpak van sociale problematiek om de beweging van zorg naar gezondheid en welzijn versterken. Het kabinet zet daarbij in op stevige lokale teams die laagdrempelig en dichtbij inwoners kunnen opereren. En op een structurele samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein. Zo kan zwaardere zorg vaker voorkomen worden.

Het AZWA is daarvoor het fundament.

SPUK AZWA voor gemeenten

Vanaf 2027 ontvangen gemeenten financiële middelen om de afspraken waarvoor ze verantwoordelijk zijn, uit te voeren. Hiervoor wordt een nieuwe specifieke uitkering (SPUK) opgesteld voor de periode 2027 tot en met 2029, waarbij de middelen ontschot aan de gemeenten worden toegekend. Gemeenten zijn hierover geïnformeerd via een [VNG-ledenbrief d.d. 23 april](#). De [definitieve SPUK](#) is gepubliceerd op 21 juli.

De AZWA middelen zijn als volgt opgebouwd:

Financieringsmiddel (bedragen x 1mln.)	Wat?	2027	2028	2029
SPUK AWZA	Lokaal	231	278	321
	Regionaal	194	235	169
	Kennis en coördinatie rol GGD - direct aan GGD uitgekeerd	3*	3	4
	Aan NPLV gebieden	15	21	25
Subsidie gezonde school	Middelen (mentale) gezonde school naar GGD-GHOR	8*	10	13
Totaal		451	547	532

*Alleen voor 2027 worden de middelen rechtstreeks aan de GGD of GGD GHOR uitgekeerd, zie SPUK AZWA.

VNG – programma AZWA

Sinds 2023 heeft de VNG een speciaal programma-team voor het IZA en GALA, en sinds 2026 voor het AZWA. Het team zorgt voor de verbinding vanuit gemeenten binnen de brede AZWA-structuur en ondersteunt gemeenten. Het team is laagdrempelig benaderbaar en fungeert als een centraal punt en vraagbaak voor gemeenten. De implementatie van het AZWA en de transformatie naar de voorkant, naar ondersteuning en preventie, vraagt ook de komende jaren om een uitgebreid en zorgvuldig ingericht programma omdat de fase is aangebroken waarop de transformatie in de regio en bij individuele gemeenten zijn beslag begint te krijgen en gemeenten zullen moeten leveren.

Zo is een belangrijke afspraak uit dit akkoord is dat er in 2030 landelijke dekking moet zijn van vijf basisfunctionaliteiten. Het gaat dan om 1) laagdrempelige steunpunten, 2) sociaal verwijzen, 3) kansrijke start: Nu Niet Zwanger en Integrale Gezinspoli, 4) ketenaanpak overgewicht en obesitas volwassenen, en 5) valpreventie. Daarnaast werken regio's toe naar het (verder) implementeren van aanpakken op de Ontwikkelagenda 1 van het AZWA. Daarin is onderscheid te maken tussen lopende aanpakken (mentale-gezondheidsnetwerken en ketenaanpak overgewicht en obesitas kinderen) en nieuwe aanpakken (rookvrije start, nicotinevrij, ketenaanpak dementie en multi-problematiek aanpak).

Met deze basisfunctionaliteiten wordt een betekenisvolle stap gezet in het versterken van de sociale basis en het stimuleren van samenwerking tussen het medische en het sociaal domein. Tegelijkertijd vormt de vormgeving ervan een uitdaging voor de ambitie om te komen tot een integrale benadering van gezondheid en een gezonde samenleving. Hoe zorgen we dat de oplossingen de eigenheid van het sociaal domein blijven onderkennen?

Dit vraagt om gerichte ondersteuning van gemeenten de komende jaren. De waarde van het sociaal domein ligt immers in het aansluiten op de leefwereld van de mensen en meer collectieve aanpakken gericht op een integrale benadering van gezondheid en een gezonde samenleving.

De SPUK AZWA kent een doorlooptijd van de drie jaar. In deze periode moeten de fundamenten van de transformatie zoals beschreven in deze notitie vorm krijgen. Dit vraagt veel van gemeenten en de IZA-regio's waarin zij samenwerken. Een gericht ondersteuningsprogramma, dat voortbouwt op ervaringen van de afgelopen jaren en de transformatie ondersteunt, faciliteert en begeleidt, heeft hierbij een cruciale meerwaarde. Een traditioneel ondersteuningsprogramma volstaat daarbij niet.

Onderdelen van het Programma AZWA 2027 - 2030

1. Verbindende schakel

In 2026 heeft de concrete uitwerking van de afspraken in zorgakkoorden centraal gestaan. De komende jaren zullen binnen de transformatieopgave steeds nieuwe uitwerkingsvragen naar boven komen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bewijslast die nodig gaat zijn om tot structurele financiering te komen voor gemeenten voor onderdelen uit de ontwikkelagenda van het AZWA.

De VNG is een van de systeempartijen, naast ZN en VWS en heeft daarmee een dragende rol binnen AZWA. We staan samen aan de lat om de samenhang te organiseren en domein overstijgend resultaten te boeken op de inhoudelijke doelen van AZWA. Dit vraagt actieve betrokkenheid en samenwerking binnen de governance die rondom het AZWA-akkoord is opgebouwd. VNG brengt het perspectief van het sociaal domein en de ervaringen en behoeften van gemeenten in op landelijke (werk) tafels en in netwerken en is hierin de verbindende schakel.

2. Werken, leren en implementeren

Hoe geef je transformatie vorm? Welke uitdagingen komen daarbij kijken? Elke regio zal hiermee op eigen wijze aan de slag gaan. Regio's kunnen van elkaar leren, en dat staat centraal in deze bouwsteen.

In de ondersteuningsactiviteiten van deze bouwsteen wordt daarom ingegaan op ervaringen die regio's opdoen, het leren van elkaar, maar ook het gebruiken van de uitkomsten van dergelijke activiteiten voor het landelijk verbeteren van wat nodig is om de transformatie van de grond te trekken. Gewerkt zal worden met maandelijkse bijeenkomsten regiocoördinatoren, leerateliers, intervisiebijeenkomsten, verdiepende sessies rondom thema's gericht op het hoe, regiobijeenkomsten. Het netwerk van regiocoördinatoren dat is ingericht en waarmee kennis en ervaring heel laagdrempelig wordt gedeeld, speelt hierbij een belangrijke rol.

In dit onderdeel zal tevens samengewerkt worden met het Platform Sociaal Domein, daar waar het de casuïstiek en leerbehoefte van individuele gemeenten betreft. Daar kan PSD maatwerk leveren, en via de feedbackloop het programma voeden.

3. Ontwikkeling producten

In 2026 is samengewerkt met ketenpartijen om onder andere formats en handreikingen te ontwikkelen voor de regionale werkagenda, verschillende basisfunctionaliteiten alsmede aanpakken uit de ontwikkelagenda, de regionale preventie infrastructuur en de samenwerking met regionale eerstelijns samenwerkingsverbanden. Verwacht wordt dat de komende jaren enerzijds wijzigingen in bestaande en anderzijds aanvullende producten (handreikingen, concrete aanpakken) nodig zijn ter ondersteuning van onder meer bewijslast (die aantoonst dat de inzet vanuit het sociaal domein leidt tot vermindering van lasten (middelen en/of personeel) in het zorgdomein) en het faciliteren van de samenwerking tussen het zorg- en het sociaal domein.

4. Informeren

Dit betreft algemene informerende communicatie naar alle gemeenten. Om de transformatie in zorg en sociaal domein vorm te kunnen geven is het immers cruciaal dat alle gemeenten weten voor welke concrete opgaven ze staan en hoe het zorgdomein hiervoor wordt ingericht. Denk daarbij aan vragen als: Wat is die transformatieopgave concreet? Wat zijn basisfunctionaliteiten? Wat is de gereedheidskist? Wat is de RPI? Wat zijn de aanpakken op de ontwikkelagenda? Wat is een RESV? Wat is een hecht wijkverband? Hoe verhouden de dingen zich tot elkaar?

Voor de uitvoering zullen we zoveel mogelijk tripartiet werken, samen met VWS en ZN zodat er eenduidige communicatie naar alle partijen plaats vindt. Niet alleen naar gemeenten, maar naar zorgpartijen, welzijnspartijen, zorgverzekeraars, GGD-en, vrijwilligers en burgerinitiatieven. Daarbij zullen vanzelfsprekend de specifieke behoeften van gemeenten geborgd worden.

Gebruik zal gemaakt worden van communicatiemiddelen als website, nieuwsbrieven, FAQ's, visuals, praatplaten, webinars.

Bij de definitieve invulling van het vervolgprogramma AZWA wordt uiteraard rekening gehouden met de wensen en behoeften aan ondersteuning vanuit de gemeenten.



**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

augustus 2026

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting

Kenmerk : 4479

Onderwerp

Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting

Gevraagd besluit

In te stemmen met het Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting

Toelichting op hoofdlijnen

Aanleiding

Voor veel woningzoekenden is het moeilijk om passende en betaalbare woonruimte te vinden. Aanvullende vormen van huisvesting, zoals flexwoningen, transformatie en woningdelen, kunnen sneller extra woonruimte bieden voor verschillende groepen, waaronder statushouders.

Toelichting

Het akkoord tussen het Rijk, VNG, IPO en Aedes geeft de brede volkshuisvestelijke aanpak een gezamenlijke impuls. De inzet sluit daarmee aan bij de lijn uit het plan 'Van Wachstand naar Werkstand', dat in november 2025 met 98% van de stemmen door de ALV is onderschreven. Binnen die aanpak spreken partijen de ambitie af om bestaande achterstanden bij de huisvesting van statushouders weg te werken en om gedurende drie taakstellingsperioden vanaf 1 januari 2027 voor 20% van de te huisvesten statushouders aanvullende vormen van huisvesting in te zetten. Gemeenten en corporaties kunnen deze woonplekken, passend bij de lokale opgave, ook inzetten voor andere woningzoekenden.

Voor de VNG is belangrijk dat de afspraken uitvoerbaar zijn voor gemeenten: er ontstaat geen nieuwe wettelijke taakstelling, zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande afspraken en toezichtstructuren en het Rijk biedt vanaf ondertekening ondersteuning en pakt bekende knelpunten aan. De financiële en organisatorische uitvoerbaarheid wordt onafhankelijk getoetst en waar nodig kunnen aanvullende maatregelen worden genomen of ambities worden bijgesteld.

Voldoende investeringscapaciteit van woningcorporaties blijft daarbij essentieel voor zowel de reguliere volkshuisvestelijke opgave als aanvullende huisvesting. De VNG ondersteunt de inzet om die financiële positie structureel te versterken. Het VNG-bestuur adviseert de ALV positief over het akkoord.

Proces

Bij instemming van de ALV zal de VNG namens de gemeenten het akkoord ondertekenen.

Bijlage(n)

Akkoord Aanvullende vormen van huisvesting

Tekst voor stamsheet:

Stemt u in met het Akkoord Aanvullende vormen van huisvesting?

1 = ja

2 = nee



Rijksoverheid

Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting

Samen werken aan passende huisvesting
voor een brede groep woningzoekenden

Versie 28 augustus 2026 voor achterbanconsultaties



1 INLEIDING

OVER HET AKKOORD AANVULLENDE VORMEN VAN HUISVESTING

Partijen¹ spreken met het 'Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting' hun gezamenlijke ambitie uit om aanvullende vormen van huisvesting voor een brede groep woningzoekenden te versnellen en op te schalen. Met dit akkoord zetten zij zich gezamenlijk in om tot en met 2028 invulling te geven aan een samenhangende aanpak, waarmee meer passende aanvullende vormen van huisvesting worden gerealiseerd en de druk op zowel de woningmarkt als de asielopvang wordt verminderd.

AANLEIDING

Het woningtekort is een van de grootste maatschappelijke vraagstukken van dit moment. Op dit moment zijn bijna 400.000 huishoudens op zoek naar een woning². Voor veel woningzoekenden is het vinden van passende huisvesting een grote uitdaging. Voor mensen met een laag of middeninkomen geldt dit in het bijzonder. Grote aantallen starters, statushouders³ en aandachtsgroepen en anderen wachten op een sociale huurwoning. Daarnaast moet er in de komende jaren rekening worden gehouden met de huisvesting van ontheemden uit Oekraïne die als sinds het uitbreken van de oorlog in tijdelijke opvangvoorzieningen wonen.

De optelsom van de opgaven groeit, terwijl de uitvoeringskracht, het draagvlak en de financiële ruimte onder druk staan. De druk op de woningmarkt heeft verstrekende maatschappelijke gevolgen en deze situatie is voor veel doelgroepen niet langer houdbaar. De uitzichtloosheid onder jongeren groeit en het risico op dakloosheid neemt toe. Steeds meer mensen, waaronder starters, ervaren belemmeringen bij het bouwen aan een eigen toekomst in onze samenleving. Daarnaast zijn de knelpunten in de huisvesting van statushouders een belangrijke factor voor aanhoudende druk op de asielopvang van het COA en worden statushouders daardoor belemmerd bij hun inburgering en integratie.

Op veel plaatsen werken gemeenten, woningcorporaties, provincies en andere partijen al dag in dag uit aan deze ingewikkelde opgave. Partijen blijven zich dan ook onverminderd inzetten op de uitbreiding van de woningvoorraad, onder meer via de Woondeals, de Nationale Prestatieafspraken en de Wet versterking regie volkshuisvesting. Hoewel deze structurele inzet onmisbaar blijft, biedt het op dit moment onvoldoende antwoord op de urgentie van de huidige opgave. Met dit akkoord geven Partijen een impuls aan aanvullende vormen van huisvesting om het aantal woonruimten structureel te vergroten en de realisatie ervan te versnellen, zodat onder andere de uitstroom van statushouders naar passende huisvesting kan worden versneld en verbeterd.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 2: de maatschappelijke opgave en de ambities van de partijen;
- Hoofdstuk 3: de afspraken die moeten leiden tot de realisatie van de doelen;
- Hoofdstuk 4: de samenwerkingsafspraken, governance, evaluatie & monitoring;
- Hoofdstuk 5: de beschikbare financiële regelingen en middelen;
- Hoofdstuk 6: slotbepalingen
- Bijlagen (Begrippenlijst, Factsheet Regelingen, Opgaven voor doorontwikkeling)

¹ De ondertekenende partijen zijn: VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten namens alle gemeenten), IPO (Interprovinciaal Overleg namens alle provincies), Aedes (Vereniging van woningcorporaties, namens alle woningcorporaties) en de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid.

² Volkshuisvesting Nederland (2026), *Het statistisch woningtekort uitgelegd*. URL: [Het statistisch woningtekort uitgelegd | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

³ In wet- en regelgeving wordt doorgaans gesproken van *vergunninghouders* of van *vreemdelingen aan wie een verblijfsvergunning asiel is verleend*. In dit rapport wordt omwille van de herkenbaarheid en leesbaarheid de meer gangbare term *statushouder* gebruikt. Dit wordt ook toegelicht in de begrippenlijst in de bijlage.

2 MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE EN GEZAMENLIJKE AMBITIE

2.1 MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE

Het huisvesten van mensen die om uiteenlopende redenen dringend opzoek zijn naar een woning vormt een grote maatschappelijke opgave. Voor veel van deze mensen is het kopen van een woning of het huren in de vrije sector niet of nauwelijks bereikbaar. Zij zijn daardoor vaak aangewezen op een sociale- of een middenhuurwoning. Juist in deze segmenten is de schaarste groot en liggen de wachttijden voor een sociale huurwoningen in twee derde van de regio's boven de zes in en in een derde boven de acht jaar.⁴

De gevolgen hiervan reiken verder dan de woningmarkt alleen. Begin juli verbleven er ca 12.300⁵ te huisvesten statushouders langer dan 14 weken in de opvang, waardoor opvangplekken bezet blijven en de druk op het asielstelsel toeneemt. Ook in de maatschappelijke opvang, beschermd wonen en andere zorgvoorzieningen stagneert de uitstroom door een gebrek aan voldoende passende woonruimte. Tegelijkertijd kunnen ook veel jongeren, starters, (dreigend) daklozen, mensen met medische of sociale problemen en andere woningzoekenden hun wooncarrière niet starten of vervolgen.

Hoewel inzet⁶ op de realisatie van reguliere woningbouw een deel van de oplossing kan zijn voor de uitbreiding van de woningvoorraad, zien we dat dit onvoldoende antwoord geeft op de urgentie van de huidige opgave. Aanvullende vormen van huisvesting zijn daarom een noodzakelijke aanvulling op reguliere woningbouw: woonvormen die sneller kunnen worden gerealiseerd, beter aansluiten bij uiteenlopende woonbehoeften en de beschikbare woonruimte efficiënter benutten.

2.2 GEZAMENLIJKE AMBITIES

Partijen verbinden zich met dit akkoord aan de onderstaande twee samenhangende ambities die het uitgangspunt vormen voor de afspraken in de volgende hoofdstukken.

1. Meer passende woonruimten voor een brede groep woningzoekenden

Partijen willen het aantal passende woonruimten vergroten door aanvullende vormen van huisvesting op te schalen om zo sneller meer mensen te kunnen huisvesten. Daarmee zetten zij in op:

- **het versnellen van de realisatie van woonruimten**, door in te zetten op woonvormen die sneller kunnen worden gerealiseerd dan reguliere woningbouw;
- **het woningaanbod aanvullen**⁷, door extra woonruimten toe te voegen en de bestaande woningvoorraad beter te benutten.

Aanvullende vormen van huisvesting dragen daarmee bij aan het verminderen van de druk op de reguliere sociale huurvoorraad en het bevorderen van de doorstroming op de woningmarkt. Afhankelijk van de gekozen woonvorm ligt het accent op versnelling, op uitbreiding van het woningaanbod of op beide.

⁴ Rigo (2025). [Stand van de woonruimteverdeling](#).

⁵ Dit getal komt niet één-op-één overeen met de achterstand op de taakstelling huisvesting vergunningshouders. Hoewel gemeenten de achterstand hebben ingelopen in het afgelopen half jaar, bedraagt deze nu nog 8.900

⁶ Onder andere via de Woondeals, de Nationale Prestatieafspraken en de Wet versterking regie op de volkshuisvesting

⁷ Een deel van de aanvullende vormen van huisvesting telt ook mee in de realisatie van de nieuwbouwopgave. Dit gaat om flexwoningen en zelfstandige woningen gerealiseerd via transformatie. Als deze voldoen aan de definitie van een sociale huurwoningen onder de Wet versterking regie op volkshuisvesting, tellen deze als sociale huurwoning mee in de afgesproken nieuwbouwopgave en kunnen daarbij bijdragen aan het realiseren van de betaalbaarheidsdoelstellingen. Inzet van dit bestuurlijk akkoord is dat deze aanvullende vormen van huisvesting leiden tot extra woonruimte op de korte termijn door versnelling, voor de lange termijn vallen deze woningen binnen de totale woningbouwopgave. Andere woonvormen, zoals woningdelen en andere onzelfstandige woonvormen tellen niet mee voor de landelijke woningbouwdoelstelling en daarmee ook niet door de betaalbaarheidsdoelstelling.

2. Aanvullende vormen van huisvesting inzetten voor statushouders

Gemeenten hebben een bestaande wettelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting van statushouders. Statushouders vallen onder de bovengenoemde brede doelgroep, maar de problemen bij het realiseren van deze opgave en de druk die dit veroorzaakt op zowel de asielopvang als de reguliere woningmarkt vragen om extra aandacht. Partijen spreken daarom af gezamenlijk een extra impuls te geven aan de invulling van deze verantwoordelijkheid door de inzet van aanvullende vormen van huisvesting. Aanvullende vormen van huisvesting worden daarbij ingezet voor:

- het wegwerken van de bestaande achterstand op de taakstelling huisvesting vergunningshouders⁸ binnen de komende drie taakstellingsperioden⁹, wat de asielopvang ontlast.
- 20% van de te huisvesten statushouders in de komende drie taakstellingsperioden¹⁰. Hiermee wordt gebouwd aan een huisvestingssegment dat de druk op de woningmarkt vermindert.

Deze twee groepen vormen daarmee het minimumstreven binnen de brede doelgroep. Gemeenten en woningcorporaties behouden daarbij ruimte om, passend bij de lokale situatie, aanvullende vormen van huisvesting in te zetten voor een brede groep woningzoekenden en binnen projecten een evenwichtige doelgroepenmix te realiseren om zo meer lokaal draagvlak te creëren.

2.3 DEFINITIE AANVULLENDE VORMEN VAN HUISVESTING

Onder aanvullende vormen van huisvesting verstaan we woonruimten conform het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)¹¹, niet zijnde opvangplekken, die op een manier afwijken van een permanente zelfstandige (nieuwbouw)woning. Bijvoorbeeld, maar niet uitputtend:

- Nieuwe of bestaande woonruimten in verplaatsbare woningen, zoals flexwoningen
- Nieuw toegevoegde woonruimten in gebouwen die voorheen een andere functie hadden, zoals kantoren of zorgpanden (transformatiewoningen)
- Woningdelen in bestaande sociale huurwoningen
- Nieuwe of bestaande onzelfstandige woonruimten.

Het uitgangspunt is daarbij dat bewoners met deze huisvesting op een gezonde en veilige manier een start kunnen maken met hun wooncarrière.

2.4 AANVULLENDE VORMEN VAN HUISVESTING ALS ONDERDEEL VAN EEN WOONCARRIÈRE

Iedereen die in Nederland een bestaan opbouwt of opnieuw begint, verdient een passende woonruimte van waaruit dat mogelijk is. Een passende woonruimte is veilig, betaalbaar, menswaardig en biedt perspectief op maatschappelijke participatie, werk en waar van toepassing, een succesvolle inburgering. Wat passend is, verschilt per huishouden en kan in de loop van de tijd veranderen. De woonbehoefte van een student is anders dan die van een gezin en ook persoonlijke omstandigheden, de levensfase en de situatie op de woningmarkt bepalen welke woonvorm op een bepaald moment het beste aansluit.

Vanuit dat uitgangspunt beschouwen Partijen aanvullende vormen van huisvesting als een volwaardig onderdeel van het woonaanbod als onderdeel, of eerste stap, van een wooncarrière. Zij bieden voor verschillende doelgroepen een passende tussenstap of startpositie, waarna bewoners kunnen doorstromen

⁸ Het doel is dat gemeenten de achterstand primair middels aanvullende vormen van huisvesting wegwerken. Wanneer dat vanwege de samenstelling van het huishouden en/of vanwege de lokale context passender is, kunnen ook andere vormen van huisvesting, zoals bestaande sociale huurwoningen, hiervoor worden ingezet.

⁹ Dit gaat om taakstellingsperiodes 2027-I, 2027-II en 2028-I. De termijnen die passen bij de door de provincie gevoerde IBT-beleid zijn leidend. Zie paragraaf 3.4 voor verdere uitleg.

¹⁰ Op het moment van ondertekening zijn de taakstellingen 2027-I, 2027-II en 2028-I nog niet bekend. De opgave wordt daarom bepaald door drie keer 20% van de taakstelling van 2026-II te nemen. Die opgave wordt ook niet tussentijds bijgesteld.

¹¹ *Besluit bouwwerken leefomgeving* (Bbl), Stb. 2018, 291, zoals nadien gewijzigd, geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Besluit bouwwerken leefomgeving - BWBR0041297. Hierbij geldt het kwaliteitsniveau dat het Bbl voor de betreffende situatie voorschrijft. Het Bbl kent daarbij verschillende regimes voor onder meer nieuwbouw, bestaande bouw, verbouw en tijdelijke bouwwerken.

naar een andere woonvorm wanneer hun woonbehoefte daarom vraagt. Hierdoor komen woonruimten weer beschikbaar voor nieuwe bewoners voor wie deze woonvorm op dat moment passend is.

De passende verblijfsduur verschilt per woonvorm, doelgroep en huishoudenssamenstelling. Zo kan een flexwoning gedurende langere tijd passend zijn voor een gezin, terwijl een gedeelde woonvorm vooral geschikt kan zijn als eerste stap voor een eenpersoonshuishouden richting zelfstandige huisvesting.

Een goede mogelijkheid tot doorstroming vanuit aanvullende vormen van huisvesting naar passende vervolghuisvesting is daarom een belangrijke randvoorwaarde voor het succes van deze huisvestingsvormen. Voor statushouders helpt dit onder andere om sneller een veilige basis te hebben van waaruit zij hun inburgering en deelname aan de samenleving kunnen voortzetten.

2.5 TE HUISVESTEN DOELGROEPEN

Aanvullende vormen van huisvesting kunnen voor verschillende groepen woningzoekenden een passende oplossing bieden. Welke doelgroepen lokaal het meest gebaat zijn bij deze woonvormen verschilt per gemeente of regio en vraagt om lokaal maatwerk.

Gemeenten en woningcorporaties zetten aanvullende vormen van huisvesting in ieder geval in voor een deel van de te huisvesten statushouders. Daarnaast bepalen zij gezamenlijk welke andere doelgroepen, gelet op de lokale woningmarkt en maatschappelijke opgaven, in aanmerking komen voor deze woonvormen. Partijen zien een evenwichtige doelgroepenmix als een kans om bij te dragen aan maatschappelijk draagvlak, leefbaarheid in buurten en de bestuurlijke haalbaarheid van projecten.

Voor voormalige alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) die vanuit een kleinschalige opvanglocatie (kso) doorstromen naar vervolghuisvesting¹², kunnen aanvullende vormen van huisvesting eveneens een passende oplossing bieden. Gemeenten met een kso kunnen, passend bij de lokale situatie, aanvullende vormen van huisvesting voor deze groep inzetten.

¹² Voormalige amv's zijn reeds meegeteld voor de taakstelling huisvesting vergunninghouders bij plaatsing in een kso. De vervolghuisvesting van deze groep vormt daarom geen afzonderlijke ambitie of aanvullende opgave binnen dit akkoord en telt niet mee voor de in paragraaf 2.2 opgenomen kwantitatieve ambities.

3 GEZAMENLIJKE AFSPRAKEN

De gezamenlijke ambities uit hoofdstuk 2 vragen om een gezamenlijke inzet van het Rijk, gemeenten, woningcorporaties en provincies in een samenhangende aanpak waarin Partijen lokaal, regionaal en landelijk samenwerken aan de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. De afspraken vormen een samenhangende en wederkerige uitvoeringsaanpak: vanaf de start worden reeds bekende knelpunten aangepakt en wordt concrete ondersteuning voor de lokale uitvoering beschikbaar gesteld. Gemeenten en woningcorporaties kunnen daarmee bestaande initiatieven voortzetten en nieuwe mogelijkheden ontwikkelen, terwijl Rijk en provincies vanuit hun eigen verantwoordelijkheden bijdragen aan het creëren van de randvoorwaarden die voor realisatie nodig zijn.

Hieronder wordt ingegaan op de afspraken. Per afspraak wordt uiteengezet welke taken en verantwoordelijkheden de verschillende partijen hebben en welk tijdspad geldt voor de uitvoering daarvan.

3.1 BEKENDE EN NIEUWE KNELPUNTEN AANPAKKEN

Aanvullende vormen van huisvesting zijn niet nieuw. Gemeenten en corporaties realiseren op verschillende plekken al flexwoningen, transformatiewoningen, doorstroomlocaties of woningdelen. Uit deze praktijk is ook al bekend wat de realisatie regelmatig vertraagt of belemmert. Partijen zien op dit moment vier samenhangende knelpunten die bijzondere aandacht vragen en prioriteit krijgen: het vinden en benutten van locaties, de financiële haalbaarheid van projecten, belemmeringen in wet- en regelgeving en het gebrek aan uitvoeringscapaciteit en specialistische kennis. Vanaf de start van het akkoord worden acties in gang gezet om deze bekende knelpunten aan te pakken. Tegelijkertijd worden nieuwe en lokaal specifieke knelpunten gericht opgehaald en waar mogelijk opgelost. Hieronder lichten we dit toe.

3.1.1 Locaties: nieuwe vinden en (beter) benutten van bestaande

Een geschikte locatie is een belangrijke voorwaarde om aanvullende vormen van huisvesting te kunnen realiseren. Dat kan gaan om grond voor nieuwe woonruimten, transformatie van bestaande gebouwen of mogelijkheden binnen de bestaande woningvoorraad (beter) benutten. Daarbij moet de schaarse ruimte in Nederland verdeeld worden over onder meer infrastructuur, industrie, natuur, maatschappelijke functies en wonen. Ook netcongestie en stikstofuitstoot beperken de beschikbaarheid van geschikte locaties.¹³ Het vinden van geschikte locaties vormt dan ook voor veel gemeenten een uitdaging. In de praktijk zijn bijvoorbeeld niet altijd potentiële locaties in beeld bij gemeenten of blijken zij bij nadere uitwerking moeilijk realiseerbaar. Daarbij geldt dat niet alle locaties geschikt zijn voor de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting, bijvoorbeeld omdat niet aan milieueisen wordt voldaan of omdat het niet lukt om de businesscase sluitend te krijgen. Ook geldt dat omvang van huishoudens een rol speelt omdat het, bijvoorbeeld, voor corporaties nu soms al lastig is om grote gezinnen te huisvesten.

Daarom wordt ingezet op het beter inzichtelijk maken en benutten van beschikbare locaties. Gemeenten kunnen ondersteuning krijgen bij het identificeren en beoordelen van kansrijke locaties. Ook leegstaand vastgoed dat mogelijk geschikt is voor transformatie wordt hierbij meegenomen. Daarnaast wordt gekeken naar het potentieel van Rijksvastgoed en naar vastgoed en gronden van grote particuliere eigenaren die een mee willen werken aan aanvullende vormen van huisvesting.

3.1.2 Financiële haalbaarheid van projecten

Aanvullende vormen van huisvesting vragen om een initiële investering in de transformatie en realisatie en brengen daarnaast exploitatiekosten met zich mee. Denk aan afschrijving en onderhoud van het vastgoed, (zoals locatie- en inrichtingskosten), sociaal beheer, sociale begeleiding, gemeenschapsvorming waar dat voor een duurzaam en leefbaar project noodzakelijk is en uitvoeringskosten bij gemeenten en corporaties

¹³ Dit blijkt onder andere uit IPO: [Nationale rapportage randvoorwaarden woningbouw 2025](#)

(zoals kosten voor participatie). In de praktijk kan de businesscase echter niet altijd sluitend worden gemaakt en is er vaak sprake van een onrendabele top. Hiervoor zijn verschillende financiële regelingen beschikbaar, waaronder de nieuwe *doelgroepflexibele regeling (DFR)*¹⁴. Gemeenten kunnen deze regelingen inzetten voor hun planvorming en realisatie.

Tegelijkertijd wordt op landelijk niveau vanaf de start ingezet op het ontwikkelen van businesscases voor verschillende aanvullende vormen van huisvesting en onderzocht in hoeverre het bestaande pakket aan regelingen toereikend is voor verschillende typen projecten en contexten. Hierin is ook specifieke aandacht voor de vraag of de middelen nu in voldoende mate bij corporaties terecht komen. Over het laatste punt lopen sinds september gesprekken tussen Aedes en het Rijk, waarbij de VNG ook wordt betrokken.

De initiële investering in de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting zal in veel gevallen door een woningcorporatie moeten worden gedaan. Partijen erkennen dat de financiële situatie van woningcorporaties onder druk staat en dat hun investeringscapaciteit moet toenemen om deze ambitie te kunnen realiseren. Partijen constateren dat het structureel verbeteren van de investeringscapaciteit van woningcorporaties een randvoorwaarde is voor het realiseren van voorliggende urgente opgave. Partijen spannen zich ook buiten dit akkoord in voor het vinden van een oplossing voor dit knelpunt.

3.1.3 Wet- en regelgeving

Bij de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting gelden eisen op het gebied van onder meer ruimtelijke ordening, technische kwaliteit, geluid, milieu en veiligheid. Deze eisen dienen publieke belangen. Tegelijkertijd blijkt in de praktijk dat bestaande regels of de toepassing daarvan de realisatie op kansrijke locaties bemoeilijkt. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de doorlooptijd en onzekerheid die ontstaan door o.a. bezwaar- en beroepsprocedures. Zeker bij projecten die snel gerealiseerd moeten worden, kunnen deze procedures grote gevolgen hebben voor de planning en haalbaarheid. Een zorgvuldige belangenafweging en rechtsbescherming blijven daarbij vanzelfsprekend van belang. De opgave is daarom om binnen die randvoorwaarden te bezien hoe procedures zo voorspelbaar en voortvarend mogelijk kunnen worden doorlopen en hoe gemeenten daarbij kunnen worden ondersteund. Daarbij wordt voortgebouwd op recente wettelijke maatregelen om woningbouwprocedures te versnellen.¹⁵ Partijen bezien vanuit die basis waar in de praktijk nog aanvullende knelpunten en ondersteuningsbehoeften bestaan.

Partijen onderzoeken daarom gericht waar binnen bestaande kaders meer ruimte kan worden benut en waar experimenten kunnen bijdragen aan versnelling, zonder afbreuk te doen aan een veilige en kwalitatief volwaardige woningen en woonomgeving. Zo wordt gewerkt aan een experiment met gerichte verruimingen binnen het omgevingsrecht, zoals op het gebied van bouwtechnische eisen en omgevingsfactoren. Dit sluit aan bij de vereenvoudigingsopgave van het kabinet en de uitwerking van de actieagenda STOER. Vereenvoudiging moet uiteindelijk leiden tot een goede balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Vereenvoudiging bevat naast het schrappen van overbodige eisen en wet- en regelgeving, het beter benutten van bestaande ruimte en het verbeteren van uitvoering en samenwerking. Ook begrijpelijke uitleg en praktische toepasbaarheid zijn essentieel voor het versnellen van opgaven.

Daarnaast wordt de Wet vaste huurcontracten door gemeenten en corporaties soms als belemmerend ervaren bij het aanbieden van tijdelijke huisvesting in aanvullende vormen van huisvesting. Om te bekijken waar de huidige regels in de praktijk problemen opleveren en wat realistische opties zijn om hieraan iets te doen, heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening een bredere verkenning naar het stelsel van vaste en tijdelijke huurcontracten gestart.¹⁶

¹⁴ Deze regelingen worden nader toegelicht in hoofdstuk 5.

¹⁵ Sinds 1 juli 2026 gelden voor aangewezen besluiten over woningbouwprojecten procedurele versnellingen op grond van de Wet versterking regie volkshuisvesting en het Omgevingsbesluit.

¹⁶ [Consultatie start voor wetsvoorstel passende huurcontracten | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/consultatie/start-voor-wetsvoorstel-passende-huurcontracten)

3.1.4 Capaciteit en kennis

De mogelijkheden om aanvullende vormen van huisvesting te realiseren, verschillen sterk tussen gemeenten. Sommige gemeenten hebben al veel ervaring, terwijl andere gemeenten specialistische kennis of capaciteit missen om een initiatief van locatieverkenning naar besluitvorming en realisatie te brengen. Ook vraagt de ontwikkeling van aanvullende woonvormen om samenwerking tussen het ruimtelijke en sociale domein dat nog niet altijd vanzelfsprekend goed lukt binnen iedere gemeente. Daarom komt vanaf de start van het akkoord uitvoeringsgerichte ondersteuning beschikbaar voor gemeenten en corporaties die daar behoefte aan hebben. Deze ondersteuning kan afhankelijk van de behoefte bijvoorbeeld bestaan uit extra uitvoeringskracht op het vlak van het vinden en beoordelen van locaties, projectleiding, businesscases, juridische expertise en praktische hulpmiddelen voor besluitvorming en participatie. Daarmee ontstaat als het ware een continuüm van ondersteuning. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.2

3.1.5 Nieuwe of lokaal specifieke knelpunten

Niet alle belemmeringen zijn landelijk hetzelfde of vooraf bekend. Daarom blijft er ruimte om gedurende de uitvoering nieuwe en lokaal specifieke knelpunten kenbaar te maken. Partijen bouwen daarbij voort op wat al bekend is. Bekende knelpunten bij gemeenten, woningcorporaties, provincies, VNG, Aedes en het Rijk worden eerst samengebracht. Aanvullend wordt op een laagdrempelige manier opgehaald welke bijzondere of nog niet bekende knelpunten lokaal spelen. Gemeenten en woningcorporaties worden daarbij niet onnodig opnieuw bevraagd.

Waar een knelpunt lokaal kan worden opgelost, wordt de beschikbare ondersteuning ingezet. Knelpunten die om landelijke maatregelen vragen, worden gezamenlijk geanalyseerd en via de governance van dit akkoord gekoppeld aan een passende vervolgstap zodat een werkwijze voor knelpuntensturing ontstaat. Daarbij worden concrete knelpunten uit de praktijk snel op de juiste tafel gebracht, zodat betrokken partijen gezamenlijk kunnen werken aan een oplossing.

Wat is de afspraak:

Partijen spreken af om vanaf de start van het akkoord bekende knelpunten gericht aan te pakken en tegelijkertijd nieuwe en lokaal specifieke knelpunten snel zichtbaar te maken en waar mogelijk op te lossen. De ervaringen uit de uitvoering worden gebruikt om de ondersteuning, financiële instrumenten en overige randvoorwaarden gedurende de looptijd van het akkoord verder te verbeteren.

Wie gaat wat doen en wanneer:

1. Kansrijke maatregelen direct in gang zetten:

- **VNG** verkent hoe gemeenten grote particuliere vastgoed- en grondeigenaren gericht kunnen benaderen om kansen voor de inzet van vastgoed en grond voor aanvullende vormen van huisvesting in beeld te brengen. Daarbij wordt waar mogelijk gebruikgemaakt van ervaringen van onder meer de G4 en andere gemeenten. In de verkenning wordt gezien of en op welke wijze deze ervaringen aanknopingspunten bieden voor een bredere toepassing door andere gemeenten, waaronder kleinere en middelgrote gemeenten. De uitkomsten van de verkenning zijn begin januari 2027 beschikbaar.
- **BZK** laat het Rijksvastgoedbedrijf de bestaande verkenning van 2023 naar woningbouwmogelijkheden actualiseren en verbreden, met specifieke aandacht voor aanvullende vormen van huisvesting. Deze verkenning is uiterlijk in Q1 2027 gereed. Via de ondersteuningsstructuur worden op kansrijke locaties waar passend stappen op gezet.
- **BZK** geeft een experiment vorm met afgewogen en gerichte verruiming in het omgevingsrecht, zodat het omklappen van opvang naar huisvesting en de ontwikkeling van nieuwe huisvesting op concrete locaties kunnen worden bevorderd en versneld¹⁷. Gemeenten kunnen hiervoor concrete projecten identificeren en aanmelden. De ambitie is dat het experiment start in het tweede kwartaal van 2027.

¹⁷ Daarbij wordt voor concrete projecten eerst gezien welke ruimte het bestaande omgevingsrecht en het voor de betreffende situatie toepasselijke Bbl-regime reeds bieden.

- **BZK** verkent de mogelijkheden voor een gezamenlijke aanbesteding van flexwoningen door het Rijksvastgoedbedrijf. Hierbij worden de geleerde lessen uit eerdere pilots meegenomen. Hiervoor is inzicht nodig in beschikbare locaties, benodigde middelen en in de gewenste typen flexwoningen waaraan behoefte bestaat. Deze verkenning is afgerond in het vierde kwartaal van 2026.
- **BZK** onderzoekt of en op welke wijze een experiment onder de Woningwet vorm kan krijgen of corporaties een verruimde bevoegdheid kunnen krijgen om aan andere organisaties, zoals het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), woonruimte te verhuren zodat aanvullende huisvesting kan worden georganiseerd op locaties in combinatie met asielopvang, om zo de flexibele schil in potentie groter te maken. Daarbij geldt dat verhuur aan COA uitsluitend ziet op gebruik voor opvang. Het experiment geeft COA geen rol bij de toewijzing van reguliere sociale huurwoningen aan statushouders, asielzoekers of andere woningzoekenden. Inzet is om dit experiment in het vierde kwartaal van 2026 vorm te geven en te starten in 2027. Dit wordt in samenwerking met Aedes en COA vormgegeven.

2. Gedeeld beeld knelpunten en werkwijze voor oplossingen

- **BZK, IPO en Aedes** verzamelen en bundelen de beschikbare kennis over specifieke knelpunten die gemeenten en corporaties ervaren bij de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting in een helder en gedragen overzicht. Dit overzicht is uiterlijk 15 november 2026 gereed. De bevindingen van de kwartiermakers versnelling huisvesting van onder andere statushouders die in opdracht van BZK, VNG en Aedes met gemeenten en corporaties in gesprek zijn gegaan over knelpunten worden hierin meegenomen.
- **VNG en Aedes** zetten, in afstemming met IPO en BZK eind 2026 een laagdrempelige inventarisatie uit onder gemeenten en corporaties naar de belangrijkste kansen, belemmeringen en ondersteuningsbehoeften bij de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. Waar mogelijk wordt daarbij ook een globale indicatie van aantallen woonruimten per aanvullende woonvorm opgehaald, als input voor de analyse van de financiële regelingen. De uitvraag is indicatief en loopt niet vooruit op de nadere uitwerking in de lokale werkprogramma's. Het uitgangspunt is dat eerdere inbreng van gemeenten en corporaties aan de voorkant meegenomen wordt zodat gemeenten niet dubbel bevraagd worden. Daarmee richt de inventarisatie zich vooral op bijzondere lokale of nog niet eerder bekende knelpunten.
- **BZK** voegt het overzicht van bestaande kennis en de uitkomsten van de laagdrempelige inventarisatie samen tot één integraal overzicht van knelpunten. Dit overzicht vormt de input voor de analyse en daaropvolgende acties zoals beschreven in paragraaf 3.2. Hierbij doet het ministerie een voorstel voor een werkwijze van knelpuntensturing waarbij ook aandacht is voor het leereffect. Dit is uiterlijk één maand na de sluitingsdatum van de laagdrempelige inventarisatie gereed.
- **Gemeenten, provincies en corporaties** die in de uitvoering van dit akkoord tegen knelpunten in de samenhang met bestaande wet- en regelgeving aanlopen (bijvoorbeeld bij de Wvrv), melden dit bij hun koepels (VNG, IPO en Aedes). Partijen treden dan volgens de governancestructuur in overleg over hoe om te gaan met deze knelpunten en waar passend wordt maatwerk toegepast.

3.2 LANDELIJKE ONDERSTEUNING VOOR DE LOKALE REALISATIE

Het wegnemen van landelijke knelpunten is één kant van de gezamenlijke aanpak. Tegelijkertijd hebben gemeenten en woningcorporaties in concrete projecten behoefte aan praktische ondersteuning om kansen daadwerkelijk te benutten. Daarom is vanaf de start van het akkoord ondersteuning beschikbaar die aansluit bij de fase waarin een lokaal initiatief zich bevindt en bij de specifieke behoefte van de betrokken partijen. Partijen bouwen daarbij zoveel mogelijk voort op bestaande kennis, programma's, expertteams en financiële regelingen. Het doel is niet om naast bestaande structuren een nieuw stelsel op te bouwen, maar om ondersteuning beter vindbaar, toegankelijk en samenhangend te organiseren en waar nodig aan te vullen.

3.2.1 Directe ondersteuning bij lokale realisatie

Om de knelpunten op het gebied van capaciteit en kennis te adresseren, richt het Rijk op korte termijn een continuüm van ondersteuning in voor gemeenten die daaraan behoefte hebben. Afhankelijk van de lokale situatie kan die ondersteuning bestaan uit:

- een locatiescan om nog niet benutte mogelijkheden voor huisvesting in beeld te brengen middels een geografisch informatiesysteem. Dit in combinatie met begeleiding bij de analyse van de geïdentificeerde locaties door de Thuisgevers.
- begeleiding bij het beoordelen en verder uitwerken van kansrijke locaties en transformaties in de vorm van projectmanagement via een flexpool. Hierbij wordt, voor zover relevant en beschikbaar, ook gekeken naar ruimtelijke haalbaarheid, eigendomssituatie, bestaande programmering en relevante uitvoeringsrandvoorwaarden, zoals netcapaciteit en de draagkracht van de omgeving;
- specialistische expertise bij concrete juridische, financiële of ruimtelijke knelpunten;
- ondersteuning bij het ontwikkelen van een haalbare businesscase;
- praktische hulpmiddelen, zoals voorbeeldbusinesscases, formats voor bestuurlijke besluitvorming, hulpmiddelen voor locatiebeoordeling en voorbeelden voor participatie en sociaal beheer.

Gemeenten en woningcorporaties hoeven niet het volledige ondersteuningsaanbod te doorlopen. Zij kunnen gebruikmaken van de onderdelen die aansluiten bij hun eigen situatie en reeds aanwezige kennis en capaciteit.

3.2.2 Bestaande ondersteuning stroomlijnen en doorontwikkelen

Er bestaan al verschillende programma's, financiële regelingen, kennisproducten en expertteams die kunnen bijdragen aan de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. In de praktijk blijkt deze ondersteuning echter niet altijd eenvoudig vindbaar en sluit zij niet altijd goed aan op de verschillende fasen van een project. Daarom wordt ingezet op één overzichtelijke structuur waarbij inzichtelijk wordt gemaakt welke ondersteuning in verschillende fasen van een project beschikbaar is. Nieuwe ondersteuning uit dit akkoord wordt daarin direct meegenomen. Daarmee zetten Partijen in op het beter ontsluiten en stroomlijnen van bestaande ondersteuning, het meer in samenhang organiseren daarvan en het actief onder de aandacht brengen ervan bij gemeenten. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij bestaande programma's en succesvolle initiatieven, zodat gemeenten en woningcorporaties snel gebruik kunnen maken van beschikbare kennis, instrumenten en ondersteuning.

Ook zetten Partijen zich gezamenlijk in voor de verdere ontwikkeling van de ondersteuning en het wegnemen van knelpunten. De analyse van de beschikbare ondersteuning en de inventarisatie van knelpunten als bedoeld in paragraaf 3.1 vormen input voor een gezamenlijk landelijk beeld van wat nodig is om aanvullende vormen van huisvesting verder te versnellen en op te schalen. Dit beeld wordt benut voor de doorontwikkeling van de ondersteuning, de financiële regelingen en, waar nodig, de randvoorwaarden voor de uitvoering van dit akkoord.

Wat is de afspraak:

BZK en JenV bieden vanaf de ondertekening van het akkoord verschillende vormen van ondersteuning aan gemeenten en corporaties bij de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. Bestaande ondersteuningsstructuren, regelingen en informatievoorzieningen worden daarbij zoveel mogelijk samengebracht. De beschikbare ondersteuning wordt op basis van de knelpuntenanalyse verder ontwikkeld. Voor deze partijen wordt daarbij de volgende rolverdeling afgesproken:

- **BZK:** heeft als coördinerend departement een faciliterende rol binnen de afspraken van dit akkoord en voert regie op de gemaakte afspraken.
- **JenV:** brengt kennis over asiel & migratie in en biedt zowel met bepaalde regelingen als met de Programmadirectie Onderdak actieve ondersteuning aan gemeenten bij het zoeken naar mogelijkheden om aanvullende vormen van huisvesting te realiseren voor statushouders. De ondersteuningsteams van JenV zijn beschikbaar voor vragen over de werking van de DFR en de wijze

waarop aanvragen worden beoordeeld. In de informatievoorziening wordt expliciet aandacht besteed aan hoe corporaties goede aansluiting vinden op het proces van aanvragen voor de DFR door gemeenten.

Wie gaat wat doen en wanneer:

De onderstaande acties vormen samen één samenhangende landelijke ondersteuningsaanpak voor de lokale realisatie. Vanaf de start van het akkoord wordt gebruikgemaakt van bestaande ondersteuning en in stappen wordt aanvullende capaciteit beschikbaar gemaakt. Deze ondersteuning wordt op basis van ervaringen uit de uitvoering, de knelpuntenanalyse en de analyse van randvoorwaarden verder ontwikkeld en waar mogelijk gebundeld en gestroomlijnd. Genoemde maatregelen zoals de pool van professionals, de verdere doorontwikkeling van de ondersteuning en het beoogde landelijke ondersteuningspunt zijn daarmee geen afzonderlijke structuren, maar opeenvolgende onderdelen van deze samenhangende aanpak.

1. Inrichten en aanbieden continuüm van ondersteuning

- **BZK** richt voor 1 januari 2027 een pool in van professionals die gemeenten op aanvraag ondersteunen bij de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. Via deze pool biedt BZK verschillende vormen van ondersteuning aan. Hiervoor wordt een intensief traject ingericht vanaf de ondertekening van het akkoord zodat in samenwerking met gemeenten en provincies bepaald kan worden wat onderdeel is van deze pool en waar die belegd wordt.
- **BZK** biedt gemeenten via de Thuisgevers een traject aan om ongeziene woonmogelijkheden in kaart te brengen. Gemeenten die dit willen maken dat voor 1 december 2026 kenbaar via een uitvraag die hiervoor wordt uitgezet via de VNG.
- **BZK** onderzoekt in samenwerking met de Thuisgevers of en op welke wijze zij eventueel kunnen opschalen en hun geografische software en aanpak breder ingezet kan worden. De uitkomsten van de uitvraag via de VNG worden hierbij betrokken. Dit gebeurt zodat, waar nodig, een grotere groep gemeenten laagdrempelig ondersteund wordt. Dit onderzoek wordt begin Q4 2026 afgerond en uitgevoerd met de overige partijen.
- **BZK** brengt in kaart welke initiatieven, ondersteuningsstructuren, (financiële) regelingen en informatievoorzieningen er zijn die gemeenten en corporaties kunnen helpen bij het realiseren van aanvullende vormen van huisvesting voor een brede groep woningzoekenden. Hiermee moet duidelijk worden in welk stadium lokaal een beroep gedaan kan worden op de ondersteuning en regelingen.
- **BZK** voegt de nieuwe vormen van ondersteuning en de bestaande vormen van ondersteuning samen in één overzichtelijke en doorlopende structuur voor 1 november 2026 en brengt het direct daarna onder aandacht bij gemeenten, woningcorporaties en provincies, via een factsheet en informatiesessies.
- **Partijen** verrijken doorlopend op basis van de geïnventariseerde knelpunten de ondersteuningsstructuur met laagdrempelig te realiseren vormen van ondersteuning. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de ontwikkeling van integrale businesscases, ondersteuning bij exploitatievraagstukken, handreikingen voor sociaal beheer, een quickscan voor de haalbaarheid van locaties en blauwdrukken voor benodigde documenten, zoals goede voorbeelden met collegevoorstellen. Via de governancestructuur (zoals beschreven in hoofdstuk 4) wordt besloten welke aanvullende vormen van ondersteuning nodig zijn en welke Partij daarin het voortouw neemt.
- **JenV** brengt, in afstemming met **VNG**, de mogelijkheden voor de inzet van aanvullende vormen van huisvesting voor voormalige amv's gericht onder de aandacht van gemeenten met een kso, via bestaande communicatiekanalen en overleggen met deze gemeenten. JenV brengt daarnaast, in gezamenlijkheid met VNG, in kaart welke aanvullende woonvormen het beste aansluiten bij de specifieke woonvraag van deze doelgroep en maakt deze kennis via de landelijke ondersteuningsstructuur beschikbaar. Daarbij heeft JenV een coördinerende rol en levert VNG vanuit de eigen expertise en ervaringen een bijdrage aan de invulling.

2. Tussentijdse evaluatie op randvoorwaarden en doorontwikkeling van de ondersteuning

- **Partijen** laten een analyse opstellen of en zo ja welke aanvullende maatregelen en randvoorwaarden noodzakelijk zijn om de overeengekomen ambities te realiseren. De inventarisatie van knelpunten (uit

paragraaf 3.1) en het verzamelde beeld van de beschikbare ondersteuning vormt de basis voor dit onderzoek waarbij Partijen zich onafhankelijk laten ondersteunen in het proces¹⁸. Het Bestuurlijk Overleg (BO) aanvullende vormen van huisvesting is daarvan de opdrachtgever¹⁹. Deze analyse richt zich in ieder geval op of de bestaande financiële regelingen toereikend en voldoende flexibel zijn voor de beoogde versnelling. Dit mede gelet op de kosten voor realisatie, exploitatie, sociaal beheer, begeleiding, participatie en gemeentelijke uitvoeringscapaciteit. Daarbij wordt tevens bezien of bestaande regelingen voldoende aansluiten bij verschillende exploitatieduren, gemengde woonvormen, doelgroepenmixen en de rol van woningcorporaties. Hierbij wordt ook bezien of de middelen, al dan niet via gemeenten, in voldoende mate bij woningcorporaties terechtkomen. De opdrachtformulering voor de onafhankelijke analyse wordt direct na ondertekening van het akkoord in het BO van Q3 2026 vastgesteld.

- De eerste versie van de analyse wordt afgerond in Q2 2027²⁰. Vervolgens wordt de analyse - twee maanden na het ontvangen van de gebundelde lokale werkprogramma's (zoals omschreven in paragrafen 3.3 en 3.4) - verrijkt op basis van de nieuw beschikbare informatie, zoals de voorziene aantallen per aanvullende vorm van huisvesting en nieuw geïdentificeerde knelpunten. Alle partijen denken actief mee gedurende het traject en leveren een bijdrage vanuit hun eigen rol en expertises.
- **BZK** geeft aan welke vervolgstappen worden gezet op basis van de analyse die in het BO wordt besproken. Partijen besluiten gezamenlijk of de voorgestelde aanpak toereikend is, of dat het nodig is de ambities naar beneden bij te stellen.

3. Stroomlijnen van de ondersteuning in brede woondomein

- Partijen werken toe naar zoveel mogelijk stroomlijnen van de ondersteuningsmogelijkheden op huisvesting. Waar mogelijk wordt het soort ondersteuning samengebracht naar één punt. Hierin worden expertise, expertteams, kennisproducten en financiële regelingen zoveel mogelijk gestroomlijnd. **BZK** neemt daarin de regie. De ambitie is dat dit in het tweede kwartaal van 2027 is afgerond.

3.3 LOKALE UITVOERING

Gemeenten hebben een doorlopende wettelijke verantwoordelijkheid voor de huisvesting van statushouders. Aanvullende vormen van huisvesting kunnen bijdragen aan het versneld terugbrengen van bestaande achterstanden en aan de huisvesting van statushouders gedurende de huidige en komende taakstellingsperioden. Tegelijkertijd kunnen deze woonvormen, passend bij de lokale situatie, bijdragen aan de huisvesting van andere woningzoekenden en daarmee het maatschappelijk draagvlak vergroten.

Om de ambitie uit dit akkoord concreet te maken, stellen gemeenten en lokaal werkzame woningcorporatie(s) daarom gezamenlijk een beknopt lokaal werkprogramma op. Hierin geven ze gezamenlijk inzicht in de opgave die ze hebben en de wijze waarop en mate waarin aanvullende vormen van huisvesting bijdragen aan de invulling en uitvoering van de ambities uit hoofdstuk 2. Gemeenten kunnen deze informatie tevens benutten bij de verdere uitwerking van hun (vormvrije) gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma, dat ze dienen op te stellen in het kader van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (Wvrw).

¹⁸ De financiering van de onafhankelijke ondersteuning wordt vastgesteld via de landelijke governancestructuur (zie hoofdstuk 4)

¹⁹ Zie hoofdstuk 4 voor verdere toelichting

²⁰ Deze analyse vormt tevens de laatste stap in *Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO)* voor dit akkoord. Partijen zien het gezamenlijk doorlopen van het proces voor de totstandkoming van het Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting en deze analyse als de invulling van de UDO. De analyse moet in ieder geval inzicht geven in de aanvullende werkzaamheden en benodigde capaciteit voor decentrale overheden, de financiële gevolgen, juridische, financiële en uitvoeringsrisico's en de wijze waarop deze risico's kunnen worden beheerst, alsmede de toereikendheid van de beschikbare middelen en ondersteuning

Wat is de afspraak:

Gemeenten en lokaal werkzame woningcorporatie(s) stellen gezamenlijk uiterlijk binnen zes maanden na ondertekening van het Bestuurlijk akkoord een lokaal werkprogramma en voeren dat vervolgens uit. Dat programma wordt binnen zes maanden afgerond en gedeeld met de provincie.

Het lokale werkprogramma bevat ten minste:

- De lokale opgave in het kader van dit akkoord, in ieder geval bestaande uit:
 - De bestaande achterstand op de taakstelling huisvesting vergunninghouders, voor zover daarvan sprake is;
 - De ambitie om aanvullende vormen van huisvesting in te zetten voor 20% van de te huisvesten statushouders gedurende de komende drie taakstellingsperiodes²¹;
- De aanpak voor het huisvesten van bovenstaande groepen in aanvullende vormen van huisvesting binnen drie taakstellingsperiodes
- De verwachte aantallen woonplekken die met aanvullende vormen van huisvesting kunnen worden gerealiseerd, zowel voor statushouders als - waar passend - voor andere woningzoekenden in een passende doelgroepenmix
- Welke aanvullende vormen van huisvesting kansrijk zijn en passen bij de lokale praktijk
- Indien van toepassing, bijzondere lokale of nog niet eerder gemelde uitvoeringsknelpunten waarvoor aanvullende ondersteuning gewenst is.

Wie gaat wat doen en wanneer:

- **Gemeenten** starten direct na ondertekening met het realiseren van de ambities uit hoofdstuk 2 en spannen zich in om op tijdens het opstellen van het werkprogramma al laagdrempelige aanvullende vormen van huisvesting te realiseren, zoals woningdelen.
- **Gemeenten** stellen gezamenlijk met de lokaal werkzame woningcorporatie(s) het lokale werkprogramma op en voeren die vervolgens uit. Gemeenten dienen het lokale werkprogramma uiterlijk zes maanden na ondertekening in bij de provincie.
- **Woningcorporaties** leveren vanuit hun volkshuisvestelijke rol en expertise een gelijkwaardige bijdrage aan de totstandkoming en uitvoering van het lokale werkprogramma.

Nadere afspraken:

- Indien gemeenten regionaal samenwerken aan de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting, wordt dit opgenomen in het werkprogramma.
- Indien aanvullende vormen van huisvesting voor (een deel van) de lokale opgave niet passend worden geacht, wordt dit kort gemotiveerd.
- De halfjaarlijkse taakstellingen voor de huisvesting van statushouders blijven ook in de periode waarin de werkprogramma's worden opgesteld onverminderd van kracht en partijen zetten zich ook in deze periode in om achterstanden te voorkomen en terug te dringen.
- Als gemeenten al een plan van aanpak hebben uitgewerkt als onderdeel van het interbestuurlijk toezicht op de taakstelling huisvesting vergunningshouders waarin aanvullende vormen van huisvesting worden ingezet, kunnen ze dit opnemen in hun werkprogramma.

²¹ Op het moment van ondertekening zijn de taakstellingen 2027-I, 2027-II en 2028-I nog niet bekend. De opgave wordt daarom bepaald door drie keer 20% van de taakstelling van 2026-II te nemen. Die opgave wordt ook niet tussentijds bijgesteld.

3.4 REGIONALE AFSTEMMING EN MONITORING

De lokale werkprogramma's vormen het uitgangspunt voor de uitvoering van dit akkoord en de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting voor verschillende doelgroepen. Tegelijkertijd overstijgen veel vraagstukken de gemeentegrenzen. Gemeenten en woningcorporaties lopen in de praktijk vaak tegen vergelijkbare kansen en obstakels aan of zijn voor de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting afhankelijk van regionale samenwerking. Regionale afstemming draagt daarom bij aan het delen van kennis en ervaringen, het benutten van gezamenlijke kansen en het tijdig signaleren van belemmeringen die een bredere aanpak vragen.

Provincies vervullen hier een verbindende rol. Zij monitoren de voortgang, brengen de lokale werkprogramma's regionaal bijeen en faciliteren het gesprek tussen gemeenten. In deze overleggen kunnen gemeenten ervaringen uitwisselen en mogelijkheden tot samenwerken of uitruilen²² van opgaven bespreken. De regionale afstemming is vormvrij. Provincies bepalen in afstemming met gemeenten via welke bestaande overlegstructuur²³ de werkprogramma's worden besproken en afgestemd en hoe zij waar nodig de ondersteuning bieden aan gemeenten. Werkprogramma's kunnen een bouwsteen vormen voor volkshuisvestingsprogramma's. De regionale afstemming hierover staat los van de formele IBT-rol van provincies. De monitoring en bespreking van deze afspraken dient daarom aan te sluiten bij bestaande processen en afspraken.

Daarmee sluit dit akkoord aan bij de bestaande rol van Provincies binnen de volkshuisvesting en hun regierol in het kader van de Wet versterking regie volkshuisvesting. De rol die provincies innemen binnen dit akkoord sluit ook aan bij het interbestuurlijk toezicht (IBT) waarvoor Provincies verantwoordelijk zijn. Hoewel provincies het belang van het inzetten van aanvullende vormen van huisvesting kunnen benomen in hun gesprekken met gemeenten, heeft dit akkoord en het werkprogramma die gemeenten maken geen formele status binnen het IBT.

De wettelijke taken in het kader van IBT gaan boven dit bestuursakkoord. Bestaande of nieuwe afspraken met de provincie in het kader van het IBT, zoals bestaande plannen van aanpak, toezichtsafspraken of andere interventies blijven leidend en worden door deze afspraken niet veranderd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het tempo waarin een achterstand op de taakstelling wordt ingelopen.

Wat is de afspraak:

Provincies zijn verantwoordelijk voor de regionale afstemming en samenwerking tussen gemeenten, brengen de lokale werkprogramma's regionaal samen en monitoren de voortgang van de werkprogramma's en de realisatie ervan. De uitkomsten hiervan delen de provincies met de landelijke partijen en worden benut voor onder andere de landelijke monitoring, de gezamenlijke evaluatie en de verdere doorontwikkeling van de afspraken uit dit akkoord.

Wie gaat wat doen en wanneer:

- **Provincies** besluiten binnen twee weken na de ondertekening van dit akkoord binnen welk gremium de afstemming gaat plaatsvinden en koppelen dat via IPO terug aan Partijen via de landelijke governancestructuur (zie H4). IPO inventariseert wie de contactpersonen per provincie zijn en koppelt dat terug aan de andere partijen.
- **Provincies** brengen de lokale werkprogramma's samen en analyseren (kort en bondig) de regionale opbrengst. De analyse bestaat uit twee onderdelen: het aanvullen van het beeld van de lokale

²² De voor uitruil voor opgaven gebeurt, bijvoorbeeld conform de Spreidingswet, het Bestuurlijk Afsprakenkader Oekraïne en/of andere bestaande wijzen van 'uitruilafspraken'.

²³ Daarbij kan worden aangesloten op bijvoorbeeld woondealtafels, regionale programmeringsoverleggen, reguliere volkshuisvestelijke overleggen of, waar passend, bestaande overleggen in het kader van interbestuurlijk toezicht op de taakstelling of de asielketen, zoals de PRT of een onderliggende Regionale Regie Tafel (RRT).

knelpunten en kansen en een analyse van het provinciale totaalbeeld, bestaande uit de totale opgave en het aantal voorziene woonruimten per aanvullende vorm van huisvesting. Beide analyses vinden plaats op ambtelijk niveau. De analyse van de knelpunten wordt als oplegger op de werkprogramma's gedeeld met BZK. Dit doen provincies binnen twee weken na het afronden van de werkprogramma's. De analyse van het provinciale totaalbeeld leveren de provincies binnen zes weken na afronden van de werkprogramma's op.

- **Provincies** monitoren de voortgang van de werkprogramma's en vervolgens de voortgang van de realisatie. IPO stelt een format beschikbaar waarmee te provincies de voortgang kunnen monitoren en samenvatten. De ingevulde formats leveren de provincies in bij IPO. IPO en BZK brengen dit dan samen in een landelijk beeld. Dit landelijk beeld delen ze rond 1 juli 2027 en 1 januari 2028 met de andere partijen.

3.5 KWALITEIT EN LEEFBAARHEID

Het realiseren van aanvullende vormen van huisvesting gaat niet alleen over snelheid en aantallen maar ook over de kwaliteit van de woonruimten die geboden worden. Zoals in de definitiebepaling is opgenomen, dienen deze woonvormen te voldoen aan het besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Deze woonruimten moeten veilig en passend zijn en bewoners een basis bieden om te wonen en mee te doen in de samenleving. Waar van toepassing kan dit ook bijdragen aan een voorspoedige inburgering van statushouders. Om diverse woonvormen te laten slagen, is het ook belangrijk om oog te hebben voor de leefbaarheid, door bijvoorbeeld een gebalanceerde mix van bewoners, goede matching, sociaal beheer, screening op geschiktheid voor de woonvormen, locatie en gemeenschapsvorming. Er is ruimte voor verschillende woonvormen die, afhankelijk van de doelgroep, zowel het startpunt als tussenstap in een wooncarrière kunnen dienen.

Over deze onderwerpen is al veel kennis en praktijkervaring beschikbaar. Tegelijkertijd zijn veel van deze elementen contextafhankelijk: plaats, omvang en type project beïnvloeden welke elementen werkzaam zijn en welke niet. Partijen vinden het belangrijk dat gemeenten (en woningcorporaties) gebruik kunnen maken van de bestaande kennis op een manier die past bij de beleidsvrijheid die ze hebben.

Daarnaast vinden partijen het van belang om gezamenlijk een visie te ontwikkelen op de kwaliteit van wonen, leven en de leefomgeving en bij aanvullende vormen van huisvesting. Daarbij verkennen zij of, en zo ja op welke wijze, aanvullende ondersteunende instrumenten in de toekomst kunnen bijdragen aan kwalitatief volwaardige woonplekken.

Wat is de afspraak:

Partijen spreken af bestaande kennis, praktijkervaringen en goede voorbeelden over kwalitatief volwaardige aanvullende vormen van huisvesting actief beschikbaar te maken en een gezamenlijk visie op dit thema te ontwikkelen.

Wie gaat wat doen en wanneer:

- **BZK** neemt de regie om bestaande informatie rondom kwalitatief volwaardige aanvullende vormen van huisvesting te (laten) bundelen in een vorm die past bij de behoeften van gemeenten en corporaties, zoals een handreiking of een leerkring en zoekt daar voor waar nodig een passende (kennis)partij voor de uitvoering. De uitvoering hiervan vindt plaats in Q4 2026 en wordt waar nodig herhaald. De overige partijen leveren een bijdrage aan dit proces vanuit hun eigen rol en expertises en brengen dat actief onder de aandacht bij hun achterban.
- Partijen ontwikkelen gezamenlijk een visie op de kwaliteit van wonen en de leefomgeving bij aanvullende vormen van huisvesting. Daarbij brengen zij in kaart welke uitgangspunten zij gezamenlijk onderschrijven en of, en zo ja op welke wijze, deze in de toekomst kunnen worden vertaald naar ondersteunende instrumenten. Dit is afgerond in Q1 2027.

3.6 DOORSTROOM NAAR VERVOLGHUISVESTING

Aanvullende vormen van huisvesting kunnen een duurzame bijdrage aan de woningmarkt leveren wanneer bewoners, zodra hun woonbehoefte verandert, kunnen doorstromen naar een passende vervolghuisvesting. Hierdoor kunnen steeds weer nieuwe bewoners gehuisvest worden voor wie dat op dat moment passend is. Het is daarmee nadrukkelijk de ambitie van partijen deze woonvorm een tussenstap in de wooncarrière van verschillende doelgroepen te laten zijn en niet een eindstation²⁴. Daarvoor kan de 'voorkant' van de opgave (het realiseren van aanvullende huisvesting) niet los gezien worden van de 'achterkant' (de uitstroom naar permanente huisvesting).

De mogelijkheden voor doorstroom verschillen echter sterk per doelgroep, woonvorm en regionale woningmarkt. Factoren zoals beschikbaarheid van woningen, inkomenspositie, huishoudensamenstelling, regelgeving en benodigde begeleiding spelen daarbij een rol. Zo kan een flexwoning gedurende langere tijd een passende woning zijn voor een gezin, terwijl een gedeelde woonvorm doorgaans beter aansluit bij een tijdelijke woonbehoefte.

De huidige schaarste op de woningmarkt en de beperkte financiële mogelijkheden van een deel van de doelgroep kunnen ertoe leiden dat bewoners niet binnen de gewenste termijn passende vervolghuisvesting kunnen vinden. Voor statushouders die vanuit opvangsituaties uitstromen, kan een tijdige doorstroom bovendien bijdragen aan een voorspoedige start in de samenleving en het verminderen van de druk op de asielketen. Zonder maatregelen gericht op uitstroom is het waarschijnlijk dat mensen langer in een woonvorm verblijven dan past bij hun woonbehoefte of past bij de doelstellingen van de woonvorm. Als de uitstroom stopt neemt de vraag naar tijdelijke huisvesting voortdurend toe en wordt het onderliggende huisvestingsvraagstuk feitelijk vooruitgeschoven.

Om de benodigde capaciteit binnen deze tijdelijke en flexibele schil duurzaam beschikbaar te houden, spreken partijen af dat doorstroom naar permanente huisvesting actief wordt bevorderd. Partijen constateren dat hierover nog onvoldoende gezamenlijk inzicht bestaat om landelijke afspraken te maken over concrete doorstroommaatregelen maar dat deze op termijn eventueel wel gewenst zijn. Specifiek ten aanzien van het plaatsen van statushouders in aanvullende vormen van huisvesting, spreken partijen af dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met statushouders die reeds betaalde arbeid verrichten, zodat dat zij daar hun baan kunnen behouden.

Wat is de afspraak:

Partijen spreken af gezamenlijk een visie te ontwikkelen op doorstroming naar reguliere huisvesting en inzicht te ontwikkelen in de factoren die doorstroom bevorderen of belemmeren en op basis daarvan te bepalen welke aanvullende maatregelen of afspraken nodig zijn om de doorstroming vanuit aanvullende vormen van huisvesting verder te versterken.

Wie gaat wat doen en wanneer:

- **Aedes** werkt uit hoe de verschillende vormen van aanvullende huisvesting een plek krijgen in de wooncarrière van bewoners. Daarbij wordt in ieder geval onderscheid gemaakt tussen zelfstandige en onzelfstandige woonvormen en wordt bezien welke gevolgen dit heeft voor doorstroming, urgentie, inschrijfduur en de positie van bewoners binnen de sociale huursector. Dit is uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 gereed. De overige partijen leveren een bijdrage aan dit proces vanuit hun eigen rol en expertises.
- **BZK** brengt vervolgens in het tweede kwartaal van 2027 in kaart welke doorstroombevorderende maatregelen behulpzaam zijn om de periode waarin mensen in aanvullende vormen van huisvesting gehuisvest zijn aan te laten sluiten bij een passende verblijfsduur, zoals contractvorm, behoud van

²⁴ Dit geldt over het algemeen. In sommige gevallen kan een bepaalde aanvullende vorm van huisvesting wel voor langetermijn passend zijn voor een bepaald type huishouden.

inschrijftijd en behoud van urgentiestatus. De overige partijen leveren een bijdrage aan dit proces vanuit hun eigen rol en expertises.

Schematisch overzicht uitvoering akkoord

Onderdeel	okt	nov	dec	jan	feb	maa	apr	mei	jun	t/m jun 2028
Landelijk										
Aanpak bekende knelpunten	Verkenningen RVB en particulier vastgoed		Experimenten							
Landelijke ondersteuning	Ontwikkeling structuur		Ondersteuning op maat							
Landelijke analyse	Analyse knelpunten	Laagdrempelige uitvraag	Onafhankelijke analyse		Door-ontwikkeling					
Provinciaal										
Provinciale overleggen	Regionale afstemming									
Provinciale analyse	Analyse werkprogramma's									
Provinciale monitoring	Monitoren voortgang									
Lokaal										
Lokale werkprogramma's	Opstellen werkprogramma									
Lokale uitvoering	Inzet op laagdrempelige vormen aanvullende huisvesting				Uitvoeren werkprogramma					

4 SAMENWERKING, GOVERNANCE & MONITORING

De maatschappelijke opgave waarvoor Partijen zich met dit akkoord gezamenlijk stellen, vraagt om een vorm van samenwerking die recht doet aan de verschillende verantwoordelijkheden, bevoegdheden en belangen van alle betrokken partijen. De realisatie van aanvullende vormen van huisvesting kan alleen slagen wanneer Rijk, provincies, gemeenten en woningcorporaties vanuit een gedeeld perspectief samenwerken en elkaar versterken in de uitvoering.

In dit hoofdstuk gaan we daarom allereerst in op leidende principes waaraan Partijen zich verbinden (4.1). Dat vormt ook de basis voor de landelijke governance (4.2). Omdat we waarde hechten aan samen leren en doorontwikkelen maken we daarnaast afspraken over monitoring (4.3) en evaluatie en doorontwikkeling (4.4).

4.1 LEIDENDE PRINCIPES IN DE SAMENWERKING

De leidende principes in de samenwerking waaraan Partijen zich verbinden:

- 1. Gelijkwaardig partnerschap.** We werken vanuit gelijkwaardigheid aan een gezamenlijke maatschappelijke opgave. Iedere partij brengt vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en expertise een onmisbare bijdrage aan de totstandkoming, uitvoering en doorontwikkeling van de afspraken uit dit akkoord. Besluitvorming vindt plaats in gezamenlijkheid, waarbij ruimte bestaat voor verschillende belangen en perspectieven. Het akkoord biedt ons gezamenlijk richting en samen zorgen we voor ruimte om lokaal en regionaal passende keuzes te blijven maken.
- 2. Gezamenlijke verantwoordelijkheid.** We nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het realiseren van de ambities uit dit akkoord. Daarbij respecteren wij elkaars wettelijke taken, rollen, bevoegdheden en bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het akkoord beoogt deze verantwoordelijkheden niet te wijzigen, maar juist beter met elkaar te verbinden zodat Partijen elkaar kunnen versterken in de uitvoering.
- 3. Aanspreekbaarheid en actief eigenaarschap.** We tonen actief eigenaarschap voor de uitvoering van dit akkoord en zijn aanspreekbaar op de afspraken die we maken. We zetten ons in om de afspraken binnen eigen organisatie en achterban uit te dragen, belemmeringen bespreekbaar te maken en waar nodig anderen te ondersteunen of met elkaar in contact te brengen om de uitvoering te bevorderen.
- 4. Lerende samenwerking.** We werken vanuit een gezamenlijke leer- en ontwikkelbenadering. Monitoring en periodieke bestuurlijke overleggen zijn niet uitsluitend gericht op het volgen van de voortgang, maar ook op het delen van ervaringen, het verspreiden van goede voorbeelden, het tijdig signaleren van knelpunten en het gezamenlijk verbeteren van de uitvoering.
- 5. Openheid en transparantie.** We informeren elkaar tijdig over relevante ontwikkelingen, dilemma's en belemmeringen die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van dit akkoord. Verschillen van inzicht bespreken we daarbij zo vroeg mogelijk om daarmee gezamenlijk te zoeken naar oplossingen en het vertrouwen in de samenwerking te versterken.

4.2 GOVERNANCE

4.2.1 Landelijke governance

De landelijke governance ondersteunt de uitvoering van dit akkoord. De governance biedt een structuur waarin Partijen gezamenlijk de voortgang bewaken, ervaringen uit de uitvoering delen, knelpunten tijdig signaleren en – waar nodig – gezamenlijk komen tot oplossingen of aanvullende afspraken.

De landelijke governance bestaat uit drie niveaus die elkaar aanvullen

1. Ambtelijke kerngroep

De ambtelijke kerngroep²⁵ vormt het kloppend hart voor de uitvoering van dit akkoord en geeft daarvoor (al dan niet met ondersteuning) een uitvoeringsprogramma voor dit akkoord vorm. De kerngroep bewaakt de voortgang van de gemaakte afspraken, bereidt bestuurlijke besluitvorming voor en bespreekt ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering. Ook ziet de kerngroep toe op de samenhang met andere landelijke programma's, beleidsontwikkelingen of besluitvormingsgremia.

2. Directeurenoverleg (DO) Aanvullende Vormen van Huisvesting

Vraagstukken die om doorbraken of besluiten vragen, worden geagendeerd op het DO²⁶ aanvullende vormen van huisvesting. Het DO biedt richting om inhoudelijke vraagstukken gezamenlijk uit te werken, dilemma's te bespreken en voorstellen voor te bereiden die vervolgens ofwel kunnen worden uitgevoerd door de ambtelijke kerngroep of voorgelegd op het bestuurlijk overleg.

3. Bestuurlijk overleg (BO) Aanvullende Vormen van Huisvesting

Het bestuurlijk overleg bespreekt periodiek²⁷ de voortgang van de uitvoering van dit akkoord, de uitkomsten van de monitoring en eventuele knelpunten die bestuurlijke afstemming en/of besluiten vragen.

Daarnaast borgen we het perspectief uit de dagelijkse praktijk

Hiervoor richten we een klankbordgroep en een bestuurlijke koplopersgroep in zodat er in aanvulling op de formele governance ook laagdrempelig contact is met mensen die dagelijks dicht op de praktijk werken. We betrekken hun inbreng en perspectief in de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming.

- **Klankbordgroep Uitvoering.** Om de uitvoeringspraktijk actief te betrekken bij de uitvoering en doorontwikkeling van dit akkoord richten Partijen een klankbordgroep in, bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten, woningcorporaties, provincies en COA. De klankbordgroep wordt op relevante momenten geconsulteerd over inhoudelijke vraagstukken, uitvoeringservaringen en procesmatige aandachtspunten. Op deze manier worden signalen uit de praktijk tijdig betrokken bij de verdere uitvoering, monitoring en eventuele doorontwikkeling van de afspraken.
- **Bestuurlijke koplopersgroep.** Om de uitvoering van dit akkoord te versterken, richten partijen een bestuurlijke koplopersgroep in. Hierin nemen bestuurders deel die actief willen bijdragen aan de verdere ontwikkeling en versnelling van aanvullende vormen van huisvesting. De groep denkt mee over actuele vraagstukken, signaleert belemmeringen vanuit de praktijk, deelt succesvolle aanpakken en fungeert als bestuurlijk klankbord voor de landelijke samenwerking. Daarnaast vervullen de deelnemers een voorbeeldrol door ervaringen te delen, verbinding te leggen met hun eigen achterban en actief bij te dragen aan het vergroten van draagvlak voor de gezamenlijke aanpak.

²⁵ De kerngroep bepaalt gezamenlijk de invulling en frequentie van hun overleg. BZK coördineert de uitvoering van het akkoord (al dan niet met ondersteuning) en zorgt vanuit die hoedanigheid ook voor de coördinatie van de Klankbordgroep en Bestuurlijke Koplopersgroep. Waar nodig worden agendaleden uitgenodigd zoals COA, RVO of voor de brede groep woningzoekenden om een bijdrage te leveren.

²⁶ Het DO vindt 6x per jaar plaats en waar nodig vaker en wordt voorgezeten door de directeur van VRO.

²⁷ Het BO is 3x per jaar en wordt voorgezeten door de minister van VRO. Het bestaat uit de bestuurlijke vertegenwoordigers van de Partijen bij dit akkoord en, vanuit het Rijk, de voor de uitvoering van het akkoord relevante bewindspersonen. De samenstelling sluit aan bij de onderwerpen die voor besluitvorming voorliggen.

4.2.2 Samenhang en afstemming met andere trajecten en afspraken

De beschreven opgave en de gezamenlijke afspraken raken aan verscheidene andere trajecten en afspraken binnen het huisvestingsdomein en het opvangdomein, zoals de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting, de Nationale Prestatieafspraken, het traject in aanloop naar de nieuwe Woondeals en trajecten die lopen rondom andere doelgroepen, zoals het Nationaal Actieplan Dakloosheid.

Deze trajecten en afspraken hebben een eigen aanpak en governance en lopen parallel aan deze afspraken. Partijen zoeken doorlopend hoe de mogelijke samenwerking en synergie met andere trajecten en opgaven vorm krijgt om tot optimale versnelling van verschillende huisvestingsoplossingen te komen. De samenhang, mogelijke samenwerking en mogelijke synergie worden geagendeerd binnen de afgesproken governancestructuur.

4.3 MONITORING

De uitvoering van dit akkoord vraagt om een monitoringsaanpak die niet alleen inzicht geeft in de voortgang van de gemaakte afspraken, maar ook tijdig zichtbaar maakt waar aanvullende ondersteuning, bestuurlijke aandacht of nieuwe afspraken nodig zijn. Monitoring is daarmee nadrukkelijk geen verantwoordingsinstrument, maar een hulpmiddel om gezamenlijk te leren, belemmeringen vroegtijdig te signaleren en de uitvoering waar nodig bij te sturen.

Partijen sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij bestaande informatie- en monitoringsstructuren. Uitgangspunt is dat gemeenten, woningcorporaties en provincies niet onnodig aanvullend worden bevraagd en dat beschikbare informatie zoveel mogelijk wordt hergebruikt. De inzichten uit de lokale werkprogramma's, de regionale afstemming, de landelijke analyses en de praktijkervaringen van de uitvoering moeten gezamenlijk de basis voor de monitoring vormen.

4.4 EVALUATIE EN DOORONTWIKKELING

De maatschappelijke opgave waarvoor Partijen zich met dit akkoord verbinden is dynamisch en vraagt om een aanpak die meebeweegt met nieuwe inzichten, ervaringen uit de praktijk en ontwikkelingen in beleid en uitvoering. Partijen kiezen daarom voor een cyclische aanpak van voorbereiden, uitvoeren, monitoren, evalueren en waar nodig bijstellen.

Evaluatie is gericht op het gezamenlijk leren en verder ontwikkelen van de samenwerking. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de voortgang van de gemaakte afspraken, maar ook naar de uitvoerbaarheid ervan in de praktijk, de werking van de governance en de mate waarin de noodzakelijke randvoorwaarden aanwezig zijn om de gezamenlijke ambitie te realiseren. Ervaringen uit de uitvoering, signalen uit de lokale werkprogramma's, de monitoring en de inbreng van de klankbordgroep vormen hierbij een belangrijke bron van informatie.

Evaluatie is een integraal onderdeel van de gezamenlijke samenwerking en een instrument om de uitvoering blijvend te versterken. Omdat uitvoering en evaluatie niet in een vacuüm plaatsvindt, maar in een omgeving die in ontwikkeling is, nemen we een aantal ontwikkelingen mee in de doorontwikkeling.

Dit geldt ten eerste voor de ontwikkelingen rondom de toekomstige huisvestingsopgave voor Oekraïense ontheemden. Dit is een omvangrijke opgave en voorzien wordt dat het zelfstandig realiseren geleidelijke doorstroming naar huisvesting voor een deel van de ontheemden ingewikkeld zal zijn. Aanvullende woonvormen kunnen in de toekomst voor deze groep mogelijk opties bieden om in huisvesting te voorzien. Zodra duidelijkheid bestaat over het nationale beleidskader voor de lange termijn, bezien partijen op welke wijze dat kan worden meegenomen in de doorontwikkeling van deze bestuurlijke afspraken.

Dit geldt ook voor de ontwikkelingen rondom nareis & het migratiepact. De veranderde regels rondom nareis worden eerst juridisch getoetst in een pilot. Daarna bezien partijen welke consequenties dit heeft voor (de doorontwikkeling van) dit akkoord²⁸. Deze ontwikkelingen worden verder toegelicht in bijlage C.

4.5 AFSPRAKEN IN HET KADER VAN SAMENWERKING, GOVERNANCE & MONITORING

Wat is de afspraak:

Partijen spreken af gedurende de looptijd van dit akkoord gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering, voortgang en doorontwikkeling van de gemaakte afspraken. Daartoe monitoren zij gezamenlijk de voortgang, evalueren zij periodiek de samenwerking en de resultaten en sturen zij waar nodig gezamenlijk bij.

Wie gaat wat doen en wanneer:

- **BZK** werkt op basis van de afspraken in dit akkoord een voorstel voor monitoring, evaluatie en doorontwikkeling uit en betreft hierbij alle partijen. Hiervoor levert zij in Q4 2026 een plan van aanpak op dat bestuurlijk wordt vastgesteld en daarna uitgevoerd. Uitgangspunt is dat een eerste tussenevaluatie gedurende de looptijd van het akkoord plaatsvindt, zodat de uitkomsten kunnen worden benut voor bijsturing van de uitvoering.
- Het plan van aanpak bevat in ieder geval afspraken over:
 - de momenten waarop monitoring en tussentijdse evaluaties plaatsvinden (inclusief de doorontwikkeling van de governance);
 - de wijze waarop de resultaten worden beoordeeld;
 - de wijze waarop de uitkomsten worden besproken binnen de governance van het akkoord;
 - de wijze waarop partijen gezamenlijk besluiten nemen over eventuele aanpassing van de uitvoering, aanvullende ondersteuning of wijziging van het akkoord.
- Met betrekking tot de opgave Oekraïne geldt dat in Q4 2026, als meer duidelijk is over besluitvorming rondom het Transitiedocument, **Partijen** samen in gesprek gaan over bestuurlijke afspraken over de huisvestingsopgave rond Oekraïense ontheemden.

²⁸ Verdere informatie over deze twee ontwikkelingen is te vinden in de bijlage.

5 FINANCIËN

Het realiseren van aanvullende vormen van huisvesting brengt kosten met zich mee. Voor veel vormen van aanvullende huisvesting is een initiële investering nodig om de woonruimten te realiseren en zijn er exploitatiekosten, zoals kosten voor sociaal beheer. Deze kosten worden op verschillende manieren gedekt.

De inzet is dat de bewoners van aanvullende vormen van huisvesting huur²⁹ betalen waarmee een groot deel van de investeringskosten en de exploitatiekosten gedekt worden. Aanvullende vormen van huisvesting zijn echter niet altijd rendabel. Er zijn daarom verschillende financiële regelingen die kunnen worden ingezet om aanvullende vormen van huisvesting te realiseren. Die worden in de volgende paragraaf toegelicht. In de paragraaf erna gaan we in op de beschikbare middelen voor het uitvoeringsprogramma.

5.1 INZET BESTAANDE REGELINGEN

Onderdeel van de afspraken is een duidelijke Rijksinzet op financiële ondersteuning³⁰. Op dit moment zijn er verschillende bestaande regelingen die ingezet kunnen worden voor de realisatie van aanvullende vormen van huisvesting. De tabel hieronder licht de regelingen en de beschikbare budgetten toe.

Naam regeling	Waarvoor in te zetten	Beschikbaar budget	Maximale bijdrage
Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT)	De SFT kan in ieder geval worden ingezet bij complexen met verplaatsbare woningen, transformatiewoningen en gesplitste woningen.	€178,5 miljoen t/m 31 december 2027	€14.000 + €6.000 voor sociaal beheer voor zelfstandige woonruimten €7.000 + €4.000 voor sociaal beheer voor onzelfstandige woonruimten
Regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting gemeenten (Doelgroepflexibele regeling) ³¹	Deze regeling is voor de tijdelijke bekostiging van opvang en huisvesting van statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden. Het vergoedt op aanvraag de kosten voor indirecte uitvoering, de transitie en de exploitatie voor allerlei vormen van opvang en huisvesting. Alleen zelfstandig wonen in reeds bestaande sociale huurwoningen is bij voorbaat uitgesloten. De regeling kan in combinatie met de SFT gebruikt worden.	Geen budgetplafond, is gebaseerd op de geschiktheid van de aanvragen. Financiering tot maximaal 4 maart 2030. ³²	Een vergoeding voor uitvoeringskosten van €11 per plek per dag plus werkelijke vergoeding van transitie- en exploitatiekosten ³³ .
Regeling Huisvesten Aandachtsgroepen (RHA)	De RHA kan worden ingezet voor het financieren van woonruimten voor specifieke aandachtsgroepen, waaronder studenten,	In 2026: €20 miljoen. Het kabinet stuurt op de langjarige	€9.000 per gerealiseerde woonruimte, maximaal €5

²⁹ Of een vergoeding, als er sprake is van een gebruikersovereenkomst in plaats van een huurovereenkomst.

³⁰ Onderdeel van de afspraken in dit akkoord is dat partijen gezamenlijk een onafhankelijke analyse laten uitvoeren naar de toereikendheid en passendheid van de bestaande (financiële) regelingen (zie paragraaf 3.2).

³¹ Deze regeling kan in combinatie met de SFT worden gebruikt

³² [Regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting gemeenten](#).

³³ De hoogte van de werkelijke kosten is afhankelijk van de aanvraag voor maximaal de looptijd van de regeling.

	arbeidsmigranten en statushouders.	beschikbaarheid van deze middelen, maar dat moet nog worden vastgesteld in augustus.	miljoen per gemeente
Regeling Huisvesting Grote Gezinnen Vergunninghouders (HGGV)	De HGGV kan worden ingezet voor het passend maken van woningen voor grote gezinnen door het verbouwen of aanpassen van woningen, transformatie van gebouwen en plaatsing van extra woonunits.	In 2026: €1,6 miljoen. Er wordt gewerkt aan een verlenging voor 2027 van hetzelfde bedrag.	€35.000 - €50.000 per gezin, afhankelijk van grootte gezin

5.2 KOSTEN UITVOERING AKKOORD

In deze bestuurlijke afspraken zijn verschillende acties opgenomen met bijbehorende budgettaire verantwoordelijkheid voor de te maken kosten. Tevens zijn er mogelijk nieuwe acties die nog nadere uitwerking of onderzoek vragen om tot een heldere afbakening te komen, waardoor die specifieke kosten niet in beeld zijn en evenmin welke partij deze zal dragen. Partijen spreken af dat indien deze budgettaire verantwoordelijkheid nog niet is belegd, dit voorafgaand aan het maken van de kosten via de afgesproken governancestructuur ter besluitvorming voor te leggen.

6 SLOTBEPALINGEN

Artikelen

1. Wederkerigheid.

- I. De uitvoering van de afspraken in dit akkoord is gebaseerd op wederkerigheid tussen partijen. Partijen erkennen dat het realiseren van de gezamenlijke ambitie afhankelijk is van de inzet van alle betrokken partijen en van het tijdig beschikbaar komen van noodzakelijke randvoorwaarden.

2. Nakoming.

- I. Het Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen elkaar aanspreken op tekortkomingen in de nakoming ervan via het Bestuurlijk Overleg.
- II. Deze bestuurlijke afspraken laten de houding van de partijen ten opzichte van eerdere, toekomstige of verdere wet- en regelgeving rondom de positie van statushouders op de woningmarkt onverlet.

3. Verhouding tot wet- en regelgeving en wettelijke bevoegdheden.

- I. Indien wet- of regelgeving wordt vastgesteld die de uitvoerbaarheid van de gemeentelijke taakstelling en de werking van het interbestuurlijk toezicht (IBT) van de taakstelling statushouders aantast, treden partijen onverwijld met elkaar in overleg over de consequenties. Dit kan ertoe leiden dat partijen hun inzet en eventuele afspraken heroverwegen.

4. Gewijzigde of onvoorziene omstandigheden.

- I. Partijen treden met elkaar in overleg indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen, die van dien aard zijn dat naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van dit akkoord niet mag worden verwacht (of: onvoorziene omstandigheden voordoen die wezenlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van dit akkoord).
- II. Het in het eerste lid bedoelde overleg vindt plaats binnen twee weken nadat een partij de wens hiertoe aan de andere partij schriftelijk kenbaar heeft gemaakt.

5. Wijziging

- I. Elke Partij kan de overige Partijen schriftelijk verzoeken het akkoord te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
- II. Partijen treden in overleg binnen 1 maand nadat een Partij de wens daartoe aan de overige Partijen schriftelijk heeft meegedeeld.
- III. De wijziging aan het akkoord en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan het akkoord gehecht.

6. Geschillen.

- I. Indien blijkt dat wezenlijke randvoorwaarden niet of onvoldoende beschikbaar komen, of er sprake is van een geschil, treden partijen met elkaar in overleg over de gevolgen voor de uitvoering van het akkoord en eventuele aanpassing van de afspraken.
- II. Er is sprake van een geschil indien één van de partijen daarvan schriftelijk en gemotiveerd melding maakt aan de andere partij, waarna de partijen binnen 20 werkdagen na een zodanige melding eerst met elkaar in overleg treden om te bezien of in der minne een oplossing van het geschil kan worden gevonden.
- III. Indien het minnelijk overleg (of het volgen van de escalatieregeling) niet binnen twee maanden leidt tot een oplossing van het geschil kunnen Partijen dit akkoord beëindigen met inachtneming van artikel [artikel over beëindiging] van dit akkoord.

7. Opzegging.

- I. Elke partij kan het akkoord met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit akkoord billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. Onder een zodanige verandering van omstandigheden wordt begrepen door het kabinet vastgestelde bezuinigingen of wijzigingen in wet- en regelgeving die de uitvoerbaarheid van de afspraken uit dit akkoord wezenlijk raken, waaronder omstandigheden als bedoeld in artikel 3, eerste lid. Indien er een wetsvoorstel wordt aangenomen gedurende de looptijd van dit akkoord dat een verbod vastlegt op het voorrang verlenen aan statushouders op een sociale huurwoning zonder rekening te houden met uitvoerbaarheid en andere bezwaren die door de Raad van State of betrokken partijen zijn ingebracht, spreken partijen af dat dit gegeven een legitieme grond biedt voor een partij om dit akkoord op te zeggen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
- II. Wanneer een partij het akkoord opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het akkoord.
- III. Ingeval van beëindiging van het akkoord krachtens opzegging is geen van de partijen jegens een andere partij schadeplichtig.

8. Ondertekening in verschillende exemplaren. Dit akkoord kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof het ondertekend is door alle Partijen in één exemplaar

9. Toetreding. Van tussentijds toetreden als nieuwe partij tot het akkoord is geen sprake.

10. Inwerkingtreding en looptijd. Dit akkoord treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 1 juli 2028. Partijen treden uiterlijk een jaar na ondertekening van het akkoord in overleg en evalueren de samenwerking en eventuele verlenging van dit akkoord.

11. Citeertitel. Dit akkoord wordt aangehaald als Akkoord Aanvullende Vormen van Huisvesting.

12. Publicatie.

- I. Het akkoord zal openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant.
- II. Bij wijzigingen in het akkoord vindt het eerste lid van overeenkomstige toepassing.

Aldus overeengekomen en in vijfvoud ondertekend,

[handtekening]

[handtekening]

handtekening]

[handtekening]

handtekening]

Bijlagen

- Bijlage A: Begrippenlijst
- Bijlage B: Factsheet Rijksregelingen voor aanvullende vormen van huisvesting
- Bijlage C: Opgaven relevant voor de doorontwikkeling

BIJLAGE A: BEGRIPPENLIJST

Aandachtsgroepen - Categorieën personen van wie de woonbehoefte of huisvesting bijzondere aandacht behoeft conform het besluit versterking regie volkshuisvesting.

Aanvullende vormen van huisvesting - Woonruimten die voldoen aan het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en op een manier afwijken van een permanente zelfstandige (nieuwbouw)woning. Bijv. flexwoningen, woningdelen, transformatie en doorstroomlocaties. Zie voor de volledige definitie het bestuurlijk akkoord.

Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) - Algemene rijksregels over veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken.

Betaalbaarheidsdoelstellingen - Doelstellingen voor de realisatie van voldoende betaalbare woningen, waaronder sociale huur en middenhuur, binnen de Wet versterking regie op volkshuisvesting.

Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) - Organisatie verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van asielzoekers in Nederland.

Doelgroepenmix - Het bewust mengen van verschillende doelgroepen binnen een woonproject om integratie en leefbaarheid te bevorderen.

Doorstroming - Het proces waarbij bewoners verhuizen naar een andere woning, waardoor woningen vrijkomen voor nieuwe woningzoekenden.

Flexwoning - Hoogwaardige verplaatsbare woning die (in eerste instantie) op een tijdelijke locatie staat.

Interbestuurlijk toezicht (IBT) - Toezicht van hogere overheden (Rijk of provincie) op de uitvoering van wettelijke taken door lagere overheden, zoals gemeenten.

Lokale werkprogramma's - Lokale uitwerking van de ambities uit dit akkoord door gemeenten en woningcorporaties. Zie voor de volledige definitie het bestuurlijk akkoord.

Migratiepact - Europese afspraken over asiel en migratie, gericht op samenwerking tussen lidstaten.

Meerjaren Productie Prognose (MPP) - Periodiek ambtelijk overzicht dat de instroom, doorstroom en uitstroom van verschillende onderdelen van de migratieketen voorspelt.

Middenhuurwoning - Huurwoning in het middensegment tussen sociale huur en vrije sector met een aanvangshuurprijs zoals gedefinieerd in de Huisvestingswet.

Nationaal Actieplan Dakloosheid - Landelijk programma gericht op het voorkomen en verminderen van dakloosheid.

Nationale Prestatieafspraken - Landelijke afspraken tussen Rijk, woningcorporaties en gemeenten over o.a. woningbouw, verduurzaming en betaalbaarheid.

Nareizigers - Gezinsleden van een statushouder die naar Nederland komen via de officiële nareisregeling.

Onzelfstandige woonruimten - Woonruimten waarbij voorzieningen zoals keuken en badkamer worden gedeeld.

Omgevingswet - Wet die regels voor de fysieke leefomgeving bundelt en vereenvoudigt.

Omgevingsrecht - Het geheel aan wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving, waaronder ruimtelijke ordening, bouwen en milieu, gebundeld in de Omgevingswet.

Omklappen van opvang naar huisvesting - Het omzetten van tijdelijke opvanglocaties (bijvoorbeeld voor asielzoekers) naar (semi)permanente woonlocaties.

Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne - Europese regeling die tijdelijke bescherming biedt aan ontheemden uit Oekraïne.

Rijksvastgoedbedrijf - Uitvoeringsorganisatie van het Rijk die verantwoordelijk is voor het beheer, de ontwikkeling en het inzetten van rijksvastgoed.

Sociaal beheer - Begeleiding en ondersteuning van bewoners gericht op leefbaarheid, veiligheid en het bevorderen van zelfstandig wonen.

Statushouders (vergunninghouders) - Asielzoekers met een verblijfsvergunning om in Nederland te mogen blijven, met bijbehorende rechten en plichten zoals huisvesting en inburgering. In dit akkoord wordt met 'statushouder' vergunninghouder bedoeld.

Taakstelling huisvesting vergunninghouders - De wettelijke verplichting voor gemeenten om een vastgesteld aantal statushouders te huisvesten.

Transformatiewoningen - Woningen die ontstaan door het ombouwen van bestaand vastgoed (zonder woonfunctie) naar woonruimte.

Urgentie - Voorrangsregeling bij woningtoewijzing.

Volkshuisvestingsprogramma - Verplicht programma waarin gemeenten, provincies en het Rijk het beleid voor woningbouw en het beheer van de bestaande voorraad concretiseren, mede op basis van de woonbehoefte en woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte per aandachtsgroep.

Wet versterking regie volkshuisvesting - Wet die het Rijk, provincies en gemeenten meer sturingsmogelijkheden geeft op de woningbouwopgave en een eerlijke verdeling van woningen voor woningzoekenden.

Woningbouwopgave - De opgave om jaarlijks 100.000 nieuwe woningen te realiseren om het woningtekort te verminderen.

Woningcorporaties - Toegelaten instellingen die zich primair richten op het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen en het huisvesten van huishoudens met een lagere inkomenspositie.

Woningtekort - Het (statistisch) woningtekort is het verschil tussen de gewenste woningvoorraad (vraag) en de beschikbare woningvoorraad (aanbod), waarbij de woningbehoefte wordt bepaald aan de hand van de verwachte ontwikkeling van het aantal huishoudens en hun woonwensen.

Woningwet - Wet die regels stelt voor de volkshuisvesting, waaronder de taken en verantwoordelijkheden van woningcorporaties en de bouw en verhuur van woningen.

Wooncarrière - De ontwikkeling die een huishouden doormaakt op de woningmarkt.

Woondeals - Regionale afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten over woningbouwproductie en locaties.

BIJLAGE B: FACTSHEET RIJKSREGELINGEN VOOR AANVULLENDE VORMEN VAN HUISVESTING

Deze factsheet ondersteunt gemeenten en woningcorporaties bij het benutten van bestaande Rijksregelingen en ondersteuning voor aanvullende vormen van huisvesting.

Gemeenten, provincies en woningcorporaties staan voor een grote opgave om snel passende woonruimte te realiseren voor verschillende groepen woningzoekenden. Aanvullende vormen van huisvesting kunnen bijdragen aan zowel de huisvesting van statushouders, Oekraïense ontheemden als aan de bredere volkshuisvestelijke opgave voor andere doelgroepen. Het Rijk ondersteunt deze opgave met specifieke uitkeringen, garanties, kennis en procesondersteuning. De Rijksregelingen en ondersteuningsteams helpen gemeenten en corporaties om sneller en op grotere schaal woonoplossingen te realiseren. Daarmee dragen zij bij aan het verminderen van de druk op opvanglocaties en de woningmarkt.

Hieronder staan de belangrijkste instrumenten en een overzicht van de beschikbare informatie over de meest voorkomende aanvullende vormen van huisvesting die ingezet kunnen worden voor het huisvesten van specifieke doelgroepen. De regelingen van het Ministerie van BZK en het Ministerie van J&V kunnen gecombineerd worden toegepast wanneer aan alle voorwaarden van de desbetreffende regelingen wordt voldaan. Het is niet mogelijk om binnen een project voor dezelfde kostenpost tweemaal een vergoeding aan te vragen.

Financiële en risico-mitigerende regelingen

Tabel met financiële Rijksregelingen

Regeling	Ministerie	Doelgroep	Waarvoor	Maximale bijdrage
SFT	BZK	Brede doelgroep	Flex/transformatie	€14.000 + €6.000 voor sociaal beheer voor zelfstandige woonruimten €7.000 + €4.000 voor sociaal beheer voor onzelfstandige woonruimten
DFR	J&V	Asielzoekers/Statushouders/Oekraïense ontheemden	Transitiekosten + beheer	Werkelijke kosten + normvergoeding uitvoeringskosten ³⁴
RHA	BZK	Groot aantal verschillende aandachtsgroepen	Toevoegen woonruimte	€9.000
HGGV	BZK	Grote gezinnen statushouders	Aanpassing/transformatie	€35.000–€50.000

1. Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT) – voor alle doelgroepen, met voorwaarde ten aanzien van het percentage te reserveren woningen voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden

De [Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen \(SFT\) | RVO](#) ondersteunt gemeenten financieel bij het realiseren van flexwoningen, transformatiewoningen en sinds 2025 ook optopprojecten. De regeling is bedoeld om projecten sneller uitvoerbaar te maken, vooral in de complexe voorfase. Gemeenten kunnen een bijdrage aanvragen voor woningen die snel beschikbaar zijn voor onder meer statushouders, Oekraïense ontheemden, studenten, arbeidsmigranten en andere spoedzoekers. Per zelfstandige woning geldt een maximale bijdrage voor de bouwkosten van € 14.000 en een vaste bijdrage voor sociaal beheer van € 6.000. Voor onzelfstandige woningen zijn deze bedragen € 7.000 en € 4.000 respectievelijk.

³⁴ Dit zijn kosten die gemeente maken om een project te realiseren met woningcorporaties, ondernemers, de buurt, politiek en maatschappelijke organisaties. De regeling vergoedt zaken als educatie, dagbesteding en kinderopvang. Voor alle uitvoeringskosten ontvangen gemeenten een normbedrag van € 11 per plek per dag.

Om in aanmerking te komen voor financiële ondersteuning vanuit de SFT voor een project met flex- of transformatiewoningen, gelden een aantal voorwaarden. De woningen dienen minstens 10 jaar onderdeel te blijven van de sociale huurvoorraad. Daarnaast moet een gemeente een aantal sociale huurwoningen reserveren voor statushouders en/of ontheemden uit Oekraïne voor minimaal 10 jaar. Het aantal gereserveerde woningen is minimaal gelijk aan 30% van het aantal woningen in het project. Deze woningen hoeven geen onderdeel te zijn van het project zelf, maar mogen ook elders binnen de gemeente worden gerealiseerd. Voor de overige woningen bepaalt de gemeente zelf welke doelgroepen worden gehuisvest.

2. Doelgroepflexibele Regeling (DFR) – voor asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden

Per 1 juli zijn de verschillende financiële regelingen voor de opvang van Oekraïense ontheemden en de doorstroomlocaties van statushouders gecombineerd in één regeling en aangevuld met asielzoekers: de regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting gemeenten (de doelgroepflexibele regeling (DFR)). De regeling geeft gemeenten meer financiële zekerheid voor de lange termijn en vergroot de mogelijkheden om te investeren ten opzichte van de eerdere regelingen voor opvang van ontheemden en doorstroomlocaties. De looptijd is tot en met 4 maart 2030 en vergoedt kosten per plek per dag.

Op aanvraag vergoedt het Rijk voor meerdere jaren de werkelijke kosten voor zowel de investering als de exploitatie van een locatie. Ook ontvangen gemeenten een tegemoetkoming voor hun indirecte kosten, zoals administratie en dagbesteding. Deze aanvragen worden beoordeeld door een loket van Asiel en Migratie onder andere op basis van looptijd, kosten en plekken.

Ondersteuning vanuit deze regeling kan uitsluitend worden aangevraagd voor onderdakvoorzieningen die direct worden ingezet voor de doelgroepen asielzoekers, statushouders en/of Oekraïense ontheemden. Zijn deze voorzieningen onderdeel van een groter project? Dan geldt de vergoeding alleen voor het deel dat wordt ingezet voor de doelgroepen asielzoekers, statushouders of ontheemden uit Oekraïne.

Bij afloop van het project kan de gemeente de locatie inzetten voor eigen doelgroepen. Daarvoor ontvangt zij niet langer een vergoeding, maar heeft zij ook geen terugbetalingsplicht.

3. Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen – voor uiteenlopende doelgroepen

De [Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen \(RHA\)](#) is beschikbaar voor gemeenten die woonruimte willen financieren voor specifieke aandachtsgroepen. De regeling is beschikbaar voor een brede groep aandachtsgroepen, waaronder studenten, arbeidsmigranten, statushouders, uitstromers uit zorginstellingen en dakloze mensen. De volledige lijst met aandachtsgroepen waarvoor een financiële bijdrage kan worden aangevraagd is terug te vinden op de webpagina van RVO.

Per gerealiseerde woonruimte wordt maximaal een bedrag van € 9.000 uitgekeerd.

4. Huisvesting Grote Gezinnen Vergunninghouders (HGGV) – voor statushouders

De Regeling [Huisvesting Grote Gezinnen Vergunninghouders \(HGGV\) | RVO.nl](#) helpt gemeenten en corporaties bij het huisvesten van grote gezinnen met een verblijfsvergunning. Grote gezinnen zijn moeilijk te plaatsen doordat er weinig passende woningen beschikbaar zijn. De regeling biedt een specifieke uitkering voor verbouw of aanpassing van woningen, transformatie van gebouwen en plaatsing van extra woonunits.

Gemeenten kunnen maximaal € 35.000 ontvangen voor gezinnen van 6 tot en met 9 personen en € 50.000 voor gezinnen van 10 personen of meer.

5. Regelingen voor beperken risico herplaatsing van verplaatsbare woningen – voor alle doelgroepen

Om de financiële risico's voor initiatiefnemers van projecten met verplaatsbare woningen te beperken, zijn de marktmeester, de Fysieke Achtervang Verplaatsbare Woningen (FAVW) en de Regeling Tegemoetkoming Herplaatsing Flexwoningen (RTHF). Bestaande verplaatsbare woningen krijgen zo een tweede leven en houden langer hun waarde. Hiermee worden risico's voor corporaties en gemeenten beperkt en wordt opschaling van flexbouw aantrekkelijker gemaakt.

Indien herplaatsing van verplaatsbare woningen binnen bepaalde regio of provincie niet mogelijk is, kan de [Marktmeester voor verplaatsbare woningen | RVO.nl](#) landelijke locaties, beschikbare woningen en wensen van gemeenten in kaart brengen. Het brengt kopers en verkopers van verplaatsbare woningen met elkaar in contact. De marktmeester kan bovendien een coördinerende rol spelen wanneer gebruikgemaakt wordt van de [Fysieke achtervang verplaatsbare woningen | RVO.nl](#). De FAVW biedt een fysieke achtervang voor verplaatsbare woningen: een plek waar de woningen kunnen staan als ze ergens weg moeten, of als ze niet geplaatst kunnen worden. Ten slotte kunnen woningcorporaties bij het plaatsen van verplaatsbare woningen het herplaatsingsrisico mitigeren met de [Tegemoetkoming investeerders flexwoningen | RVO.nl](#). Als de flexwoning onder een bepaald garantiebedrag moet worden verkocht, dan wordt 60% van het verschil gedekt door het Rijk en 25% door de betrokken gemeente.

Ondersteuningsteams

6. Aanjaagteam voor versnelling huisvesting doelgroepen

Kwartiermakers Adriaan Visser, Ger Peeters en Martijn Balster vormen samen het aanjaagteam voor de versnelling huisvesting van onder andere statushouders. Zij voeren dit uit namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Aedes en in opdracht van het ministerie van BZK.

Het aanjaagteam brengt bestaande initiatieven en (minder) succesvolle voorbeelden in kaart en ondersteunt gemeenten waar de huisvesting nog onvoldoende op gang komt. Door kennis en ervaringen te delen, helpen de kwartiermakers partijen bij het versnellen van de ontwikkeling van nieuwe huisvesting. Het aanjaagteam kan worden benaderd via: kwartiermakershuisvestingstatushouders@minbzk.nl.

7. Expertteam Woningbouw

Het [Expertteam Woningbouw | RVO.nl](#) ondersteunt gemeenten, provincies en woningcorporaties bij het versnellen van woningbouwprojecten. Het team biedt daarbij ook onafhankelijke ondersteuning bij flexwoningen, transformatieprojecten, doorstroomlocaties en andere tijdelijke woonoplossingen.

De ondersteuning richt zich op zowel strategische als praktische vraagstukken. Het Expertteam helpt bijvoorbeeld bij locatiekeuze, samenwerking tussen betrokken partijen, procesregie, bestuurlijke besluitvorming en het oplossen van juridische of planologische knelpunten. Ook ondersteunt het team bij vergunningprocedures, tijdelijke bestemmingen en de toepassing van de Omgevingswet. Het expertteam kan ook ondersteunen bij regionale samenwerking en versnelling van besluitvorming. Daarnaast adviseert het Expertteam over exploitatie, beheer, participatie en het slim inzetten van Rijksregelingen en subsidies.

Het intakegesprek, een eenmalige interventie en het eerste juridische adviesgesprek zijn gratis. Het Rijk betaalt twee derde van de kosten voor de verdere samenwerking. Dit is maximaal € 12.100 inclusief btw. De gemeente of provincie betaalt het overige deel. Dit is een derde van de kosten, tot maximaal € 6.050 inclusief btw.

8. Ondersteuning vanuit Programmadirectie Onderdak (PO) van het Ministerie van J&V

De Programmadirectie Onderdak (PO) van het Ministerie van J&V ondersteunt gemeenten bij de huisvesting van statushouders via aanvullende huisvestingsmogelijkheden. Denk hierbij aan het openen van doorstroomlocaties, woningdelen voor alleenstaande statushouders en tijdelijk onderdak in hotels of vakantieparken. Onze accounthouders adviseren over de optimale inzet van de Doelgroepflexibele Regeling (DFR) en de Decentrale Uitkering Tijdelijk Onderdak, en verkennen samen met u kansrijke businesscases. Daarnaast stimuleert PO kennisuitwisseling tussen gemeenten over alternatieve huisvesting, zodat bestaande mogelijkheden kunnen worden opgeschaald, bijvoorbeeld via werkbezoeken aan woningdeelprojecten voor statushouders.

Voor contact met de provinciale accounthouder of bij andere (ondersteunings-)vragen kan er contact worden opgenomen met onderdak@minjenv.nl. U wordt dan gekoppeld aan de juiste contactpersoon.

Informatie en handreikingen over verschillende aanvullende vormen van huisvesting

1. Woningdelen voor doelgroepen

Woningdelen biedt direct een woonoplossing voor statushouders. Ook kan het bijdragen aan hun integratie, bijvoorbeeld door het mixen van doelgroepen. Deze [Factsheet Woningdelen voor statushouders | Home | Volkshuisvesting Nederland](#) legt uit hoe je woningdelen voor statushouders kunt toepassen en waar je rekening mee moet houden. Over dit onderwerp is bovendien [dit](#) overzicht met handvatten voor gemeenten beschikbaar.

Aanvullende informatie over deze en andere vormen van het beter benutten van de bestaande woningvoorraad is terug te vinden op: [Beter benutten van bestaande gebouwen | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

2. Verplaatsbare woningen (flexwoningen)

De term 'flexwonen' gaat over flexibele woonoplossingen die relatief snel en goedkoop kunnen worden gerealiseerd. Kenmerkend is het 'tijdelijke karakter' van de woning zelf of het gebruik van een locatie waarop de woning wordt geplaatst. Flexwoningen worden in een fabriek gebouwd. Ze zijn daarnaast duurzaam en circulair. Er is minder bouwafval en minder overlast voor de omgeving.

Gemeenten kunnen zich aanmelden voor de zogeheten Versnellingskamers Flexwonen. In een versnellingskamer wordt stap voor stap toegewerkt naar een haalbaar en gedragen flexwoonproject. Deze versnellingskamers worden in samenspraak met de provincies per gemeente of regio georganiseerd. De organisatie en begeleiding is in handen van het [Expertteam Woningbouw](#) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). In een versnellingskamer wordt stap voor stap toegewerkt naar een haalbaar en gedragen flexwoonconcept. Iedere versnellingskamer is lokaal maatwerk. De [routekaart flexwonen biedt daarbij](#) houvast.

3. Transformatiewoningen

[Transformaties | Home | Volkshuisvesting Nederland](#) is het omvormen van een (leegstaand) pand zonder woonfunctie, zoals een kantoor of school, tot woningen. Transformatie draagt bij aan het [beter benutten van de bestaande bebouwing](#). Transformatie levert niet alleen nieuwe woningen op, maar voorkomt ook leegstand.

In 2023 is het [Nationaal Transformatie Loket voor vastgoed | RVO.nl](#) geopend. Gemeenten, provincies, corporaties en initiatiefnemers kunnen hier terecht voor ondersteuning bij projecten.

4. Doorstroomlocaties

Een doorstroomlocatie is een plek waar gemeenten statushouders (tijdelijk) kunnen huisvesten, met financiële steun van het Rijk. Op deze locaties wonen statushouders die officieel verbonden zijn aan een specifieke gemeente (gekoppeld) en daar ook zijn geregistreerd in het bevolkingsregister (ingeschreven). Vanuit een doorstroomlocatie kunnen statushouders sneller beginnen met participeren en integreren in hun toekomstige woonplaats.

Om gemeenten te ondersteunen bij het opzetten van een of meerdere doorstroomlocaties, is [een handreiking](#) opgesteld. De handreiking biedt informatie over de kaders, realisatie en financiering van een doorstroomlocatie voor statushouders.

BIJLAGE C: OPGAVEN RELEVANT VOOR DE DOORONTWIKKELING

In paragraaf 4.4. *Evaluatie en doorontwikkeling* staat dat de ontwikkelingen rondom de toekomstige huisvestingsopgave voor ontheemden uit Oekraïne en de ontwikkelingen rondom nareisbeleid en het migratiepact meegenomen worden in de doorontwikkeling van het akkoord. Deze bijlage biedt context bij deze ontwikkelingen. Doelgroepen waar aanvullende vormen van huisvesting nu al geschikt voor kunnen zijn worden in de tekst van het akkoord zelf benoemd.

Ontwikkelingen ontheemden uit Oekraïne

Met het aflopen van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) op 4 maart 2028 ontstaat een omvangrijke huisvestingsopgave voor Oekraïense ontheemden. Op dit moment verblijven ruim 90.000 ontheemden in de gemeentelijke opvang en dit aantal kan tot het aflopen van de RTB nog verder oplopen. Het langetermijnbeleid is o.a. gericht op (vrijwillige) terugkeer en doorstroom naar reguliere verblijfsvergunningen. Hiervoor wordt een transitiedocument ontwikkeld: een driejarige verblijfsregeling voor de periode na afloop van de RTB. Onderdeel van deze verblijfsregeling is doorstroom naar passende huisvesting. Voor veel ontheemden die nu in de gemeentelijke opvang verblijven zal het zelfstandig vinden van huisvesting naar verwachting ingewikkeld zijn. Daarom wordt ingezet op een zorgvuldige transitie in samenwerking met mede-overheden en uitvoeringsorganisaties. Aanvullende woonvormen vormen een belangrijk onderdeel van deze transitie. De inzet is om bestaande opvanglocaties om te klappen naar (aanvullende vormen van) huisvesting en nieuwe woonlocaties te realiseren. Bestaande opvanglocaties blijven waar nodig langer open. Daarbij is de inzet ook om de experimenteerruimte binnen het omgevingsrecht optimaal te benutten, zodat zowel het omklappen van opvanglocaties als de realisatie van nieuwe huisvesting kan worden versneld.

Ontwikkelingen rondom nareis & migratiepact

De nieuwe regels als gevolg van het Europees Asiel- en Migratiepact kunnen gevolg hebben voor het aantal nareisaanvragen, de inwillingen en daarmee voor de toekomstige huisvestingsopgave. De omvang van deze effecten is op dit moment nog onzeker, omdat de nieuwe regels eerst juridisch worden getoetst in een pilot. Naar verwachting ontstaat hierover begin 2027 meer duidelijkheid. Voor zover de effecten eerder kunnen worden ingeschat, worden deze meegenomen in de Meerjaren Productie Prognose (MPP) van dit najaar dat ook een breder beeld geeft van de totale opgave.

Dit laat onverlet dat er op korte termijn sprake is van een substantiële opgave rond de huisvesting van nareizigers. In juni verbleven er ongeveer 8.000 nareizigers³⁵ in de COA-opvang die moeten worden gehuisvest. JenV, BZK en VNG voeren daarom doorlopend overleg over de ontwikkelingen rond nareis. Daarbij werken zij samen aan het versterken van de informatiepositie, het delen van analyses, het ondersteunen van de uitstroom en het ontwikkelen van maatwerk voor specifieke aandachtsgroepen.

³⁵ Het totaal aantal nareizigers ligt hoger omdat er ook mensen buiten de opvang verblijven

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : 11. Resolutie maatschappelijke initiatieven

Kenmerk :

Onderwerp

Resolutie Maatschappelijke initiatieven als opvolging van de bijeenkomst op het paleis Noordeinde *'Onmisbare Schakels: versterken van sociale initiatieven'*

Gevraagd besluit

In te stemmen met de resolutie Maatschappelijke initiatieven.

Toelichting op hoofdlijnen

Aanleiding

Op 18 maart jl. vond op initiatief van het Oranjefonds en op uitnodiging van koningin Máxima de bijeenkomst *'Onmisbare Schakels: versterken van sociale initiatieven'* plaats. Naast diverse initiatieven uit de samenleving waren fondsen, departementen, vakbonden, agentschappen, kennisinstellingen, koepelorganisaties en ook de VNG aanwezig.

Aan het eind van de bijeenkomst deed de VNG bij monde van haar directeur het aanbod en de uitnodiging om op ons jaarcongres/ALV gemeenten op te roepen om veel nauwer met sociale initiatieven op te trekken. Gemeenten zijn geworteld in gemeenschappen en gemeenschappen in gemeenten, en beide hebben elkaar nodig. Een dergelijke uitnodiging past ook goed bij het thema van het jaarcongres *'We doen het samen'*.

Voorstel

Om hieraan invulling te geven legt het bestuur een resolutie aan de leden voor, waarin de ALV uitspreekt dat ze in woord en daad maatschappelijke initiatieven wil bevorderen en heersende belemmeringen zo veel als mogelijk wil wegnemen.

Bijlage(n)

1. Resolutie Maatschappelijke initiatieven
2. Intentieverklaring met partners.

Tekst voor stemsheet:

Steunt u de resolutie Maatschappelijke initiatieven:

1 = ja

2 = nee

Resolutie maatschappelijke initiatieven en gemeenten "We Doen Het Samen"

De leden van de VNG, in de ALV bijeen in Lichtenvoorde op 30 september 2026

Constaterende

- Dat Nederland, ondanks individualisering, van oudsher een land is van gemeenschappen, van vrijwillige inzet, van maatschappelijke initiatieven en van een sterke civil society;
- Dat 4,2 miljoen inwoners zich met mede-inwoners inzetten voor hun leefomgeving, hun buurt, dorp of stad en dat het totaal aantal vrijwilligers meer dan 7 miljoen bedraagt;
- Dat deze kracht zichtbaar wordt in de vele initiatieven naast overheid en markt rondom burenhulp, energieopwekking, sport, onderlinge ontmoeting, (voor)zorgcirkels en meer;
- Dat zonder deze lokale gemeenschapskracht de samenleving stil zou vallen; dat het enerzijds onbetaalbaar is en anderzijds naar schatting meer dan 23 miljard euro bedraagt;
- Dat gemeenten, historisch en bestuurlijk, geworteld zijn in gemeenschappen en zich van oudsher inspannen om maatschappelijke initiatieven de plek te geven die hen toekomt.
- Dat maatschappelijke initiatieven desondanks soms belemmeringen ervaren en streven naar minder administratieve lasten, duurzamere financiering en een 'seat at the table'.

Overwegende

- Dat juist in het licht van geopolitieke spanningen en maatschappelijke onzekerheden het nodig is dat mensen vanuit een weerbare samenleving naar elkaar omzien.
- Dat gemeenten, samen met hun lokale partners, een cruciale verbindende en faciliterende rol spelen in deze weerbare en naar elkaar omkijkende gemeenschappen;
- Dat dit van gemeenten naast een constructieve houding een heldere kaderstelling vraagt, onder meer om te voorkomen dat de aandacht uitgaat naar de meest mondige initiatieven;
- Dat hier potentie ligt op talloze beleidsdomeinen, van buurtvoorzieningen, wijkteams en eenzaamheidsaanpak tot de inrichting van de ruimte, energievoorziening en jeugdhulp;
- Dat hiervoor meerdere coalities ontstaan, zoals de We Doen Het Samen-Coalitie, de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp en de Coalitie Duurzame Vrijwillige Inzet;
- Dat het goed is deze in gang gezette beweging landelijk en lokaal een hart onder de riem te steken en waar nodig uit te breiden.

Sprekend uit

- Dat maatschappelijke en burgerinitiatieven alsook gemeenschappen onmisbaar zijn voor een weerbare en veerkrachtige samenleving;
- Dat gemeenten vanuit een heldere kaderstelling en een goede weging van initiatieven zich inspannen om ervaren belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen;
- Dat maatschappelijke initiatieven daarom lokaal een plaats aan tafel krijgen en er gestreefd wordt naar duurzamere financiering en een minimum aan administratieve lasten;
- Dat gemeenten (meer) mogelijkheden creëren om publieke taken te gunnen aan maatschappelijke initiatieven;
- Dat gemeenten landelijk en lokaal verbindingen zoeken met fondsen die kunnen bijdragen aan de versterking van deze gemeenschapskracht;
- Dat de VNG de opdracht krijgt om bovenstaande via een uitvoeringsagenda komend jaar samen met fondsen en genoemde coalities concreet in te gaan vullen.

Intentieverklaring maatschappelijke initiatieven en gemeenten "We Doen Het Samen"

Wij, maatschappelijke initiatieven, fondsen en gemeenten, onder andere verenigd in de *We Doen Het Samen-coalitie*, de *Coalitie Duurzame Vrijwillige Inzet* en de *Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp* spreken uit:

- Dat maatschappelijke en burgerinitiatieven alsook gemeenschappen onmisbaar zijn voor een weerbare en veerkrachtige samenleving;
- Dat een goed samenspel tussen initiatieven, fondsen en gemeenten essentieel is om de beweging naar deze samenleving verder te versterken;
- Dat we dit samenspel landelijk en lokaal bevorderen via een met elkaar te ontwikkelen uitvoeringsagenda;
- Dat dit moet leiden tot eenvoudigere en duurzamere financiering van initiatieven, minder administratieve lasten en een passende en vanzelfsprekende 'plaats aan tafel'.

Namens bovenstaande partners

- Coalitie Duurzame Vrijwillige Inzet, Eelke Dekens
- Fondsen in Nederland, Ronald van der Giessen
- Oranjefonds, Tamara van Ark
- Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp, Marthijn Laterveer
- We Doen Het Samen-Coalitie, Jitske Tiemersma
- VNG, Sharon Dijksma

Lichtenvoorde, 30 september 2026

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : Collectivisering van Digitalisering

Kenmerk :

Onderwerp

Collectivisering van Digitalisering: ALV-rapportage september 2026 - "Samen uit de startblokken", inclusief bijlage "Nadere toelichting Collectivisering dienstverlening - Common Ground"

Gevraagd besluit

De algemene ledenvergadering neemt kennis van:

- De ALV-rapportage over de collectivisering van digitalisering voor september 2026: "Samen uit de startblokken" inclusief bijlage "Nadere toelichting Collectivisering dienstverlening - Common Ground".

Toelichting op hoofdlijnen

Aanleiding

In 2025 kozen gemeenten er op de ALV-en in juni en november voor om regie te pakken op digitalisering, hier conform de Verenigingsstrategie als één sterke bestuurslaag sturing aan te geven en hun krachten te bundelen onder de noemer 'collectivisering'. Gemeenten werken hiervoor voorstellen uit op o.a. AI, Cloud, Digitale Autonomie en (Publieke) Dienstverlening / Common Ground.

Gemeenten kiezen op ALV-en welke stappen zij zetten op de collectivisering van digitalisering, samen met de benodigde onderlinge en/of interbestuurlijke afspraken. Dit raakt aan een breed palet van prioriteiten en activiteiten. Om dit overzichtelijk te houden, bieden we deze terugkerende ALV-rapportage aan.

Toelichting

De inleidende paragrafen van de rapportage bevatten de kerninformatie voor de ALV. De stand van zaken op collectivisering in de breedte, of en zo ja, welke besluiten gevraagd worden, welke besluiten in voorbereiding zijn, hoe die tot stand komen en hoe gemeenten op de algemene beweging kunnen meedenken en meedoen.

Daarna volgt de verdiepende Tussenstand, met voor elke opgave de lopende werkzaamheden, de stand van de overheidsbrede samenwerking, de belangrijkste ontwikkelingen en producten, een uitgebreidere toelichting op de besluitvorming die in voorbereiding is en de mogelijkheden voor gemeenten om gericht aan een opgave bij te dragen. Een prioriteit die extra aandacht of toelichting verdient, krijgt een eigen bijlage.

In het bijzonder ligt deze keer de nadruk op de ontwikkelingen bij Digitale Dienstverlening / Common Ground, een koploper in de gemeentelijke collectiviseringsbeweging. Gemeenten zetten daar met ondersteuning van de VNG grote stappen in de uitwerking van een collectiviseringsvoorstel, met daarin belangrijke keuzes qua koers, organisatie en financiering.

Proces

Deze ALV liggen er geen (deel-)beslissingen voor. De rapportage geeft wel een doorkijk op de punten die in voorbereiding zijn voor de komende ALV's van december '26 en juni '27. Dit ziet onder meer op de dossiers Digitale Dienstverlening / Common Ground, het Centraal Privacy Office en Digitale Veiligheid.

Deze rapportage is 'ter informatie', dus de inhoudelijke voorbereiding voor volgende ALV's is inhoudelijk nog helemaal vrij. Gemeenten worden nadrukkelijk uitgenodigd om hierop mee te denken en/of bij te dragen.

Bijlage(n)

1. Collectivisering van Digitalisering, ALV-rapportage september 2026: "Samen uit de startblokken"
2. Bijlage 'Tussenstand Digitaliseringsopgaven'
3. Bijlage "Nadere toelichting Collectivisering dienstverlening - Common Ground".

Collectivisering van digitalisering

ALV-rapportage september 2026 – “Samen uit de startblokken”

Informatiesamenleving

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
070 373 83 93

info@vng.nl

Dirk van Brederode (red.), september 2026

Inhoudsopgave

1.	Inleiding: gemeenten pakken collectief de regie op de digitale samenleving	3
2.	Leeswijzer	5
3.	Geen besluit gevraagd	5
4.	Vorbereiding voorstellen en betrokkenheid gemeenten	5
5.	Tussenstand: welke voorstellen zijn in voorbereiding?	6
6.	Bijlage: Tussenstand digitaliseringsopgaven	8
6.1.	Prioriteit 1: Dienstverlening/ Common Ground	8
6.2.	Prioriteit 2: AI	10
6.3.	Prioriteit 3: Cloud	12
6.4.	Prioriteit 4: Digitale Veiligheid	13
6.5.	Prioriteit 4: Digitale Veiligheid – Centraal Privacy Office (CPO).....	15
6.6.	Thema 1: Digitale Autonomie	16
6.7.	Thema 2: Sourcing	18
6.8.	Thema 3: Digitaal Vakmanschap	20
6.9.	Verkenning: planketen in het fysiek domein	22

1. Inleiding: gemeenten pakken collectief de regie op de digitale samenleving

Gemeenten zien al langere tijd hoe de impact van digitalisering op onze samenleving en manier van werken sterk toeneemt, zowel positief als negatief. De laatste jaren is dit in een stroomversnelling gekomen, onder meer vanwege de opkomst van AI, de sterk toegenomen risico's op cybercriminaliteit en de invloed van sociale media op onze democratische rechtsstaat en het publieke debat. Het (geopolitieke) krachtenveld is verschoven, met zorgwekkende risico's voor gemeenten. De mogelijkheid om autonome keuzes te kunnen maken staat onder druk. Daar komt bij dat gemeenten er niet aan ontkomen om te werken met forse schaarste van mensen en middelen. Gemeenten voelen de urgentie: dit komt niet vanzelf goed.

Gelijkwaardige basis

Dit alles bracht gemeenten tot het belangrijke besluit om de regie op digitalisering te hernemen,¹ zodat digitale technologie de maatschappij, inwoners en ondernemers dient, niet andersom. Vanuit de Verenigingsstrategie² nemen zij de verantwoordelijkheid om dit als één sterke bestuurslaag - samen met mede-overheden - goed te organiseren en doorbraken te realiseren. Gemeenten zien immers als geen ander wat nodig is. Zoals vooruitstrevende posities op bijvoorbeeld sociale media en digitale autonomie, een sterke samenwerking op dienstverlening (onder andere via Common Ground) en een 'omkering' van de verhouding met het rijk op deze opgaven. De samenwerking is nadrukkelijk gelijkwaardig, met gemeenten die als één sterke bestuurslaag hun collectief belang inbrengen.

Collectiveren van digitalisering

Vanuit de gedachte dat samenwerking de individuele gemeenten veel oplevert, kennen gemeenten al een lange traditie van krachtenbundeling. In 2025 besloten zij dit op digitalisering fors te intensiveren. Dit gaat over alle digitalisering waarvan inwoners niet verwachten dat gemeenten zich hierin onderling van elkaar onderscheiden, maar wel dat dit efficiënt, effectief, kwalitatief, verantwoord, eenvoudig en veilig gebeurt. In de praktijk gaat het om ten minste 80% van hun digitalisering en gemeenten kozen er met een overweldigende meerderheid voor om dit dan als collectief te organiseren, anders gezegd: te 'collectiveren'. Het principe en het proces voor collectivisering staan in de resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving', waar zij in juni 2025 met 99,4% van de stemmen voor kozen.³ Vervolgens kozen ze in november 2025 unaniem voor de eerste set nieuwe prioriteiten, waaronder Cloud en AI⁴.

Op AI zien gemeenten bijvoorbeeld flinke kansen en zijn veel enthousiaste collega's al aan de slag. AI biedt perspectief in bezwaarprocedures. De eisen die nieuwe wetgeving stelt zijn voor gemeenten grotendeels gelijk. Dan is het veel effectiever om als één collectief de kansen en risico's te beoordelen, het werk te verdelen en plannen te maken om gemeenten te ontzorgen. Dat is wat collectivisering hier betekent: gemeenten gaan niet allemaal afzonderlijk aan de slag, maar zij vormen één sterke bestuurslaag. Dat doen we op de juridische en ethische voetangels, maar ook door een plek in te inrichten waar innovatieve energie uit gemeenten wordt gebundeld, voor echte impact op grote (overheidsbrede) schaal.

¹ [Digitale Agenda Gemeenten 2028: Regie op één digitale samenleving | VNG](#)

² [Verenigingsstrategie VNG 2030 - Stap naar voren | VNG](#)

³ [Resolutie: Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving | VNG](#)

⁴ [Start gezamenlijke aanpak AI, Cloud en Digitale Veiligheid | VNG](#)

Slagvaardige aanpak

Wat levert de collectivisering op? Allereerst biedt de collectieve aanpak schaalvoordelen bij bijvoorbeeld inkoop. We profiteren bovendien allemaal van dezelfde hoogwaardige oplossingen voor de ontwikkeling en het beheer van ICT-systemen. De grootschalige aanpak geeft kwaliteit en slagkracht om maatschappelijke opgaven doeltreffend aan te pakken. Door gezamenlijk te experimenteren creëren we kansen voor innovatie (bijvoorbeeld een sterke informatiepositie), digitale veiligheid, dienstverlening en de inzet van AI. Uiteraard helpt collectivisering ook om de huidige én toekomstige kosten van digitalisering te drukken. In die collectieve aanpak sluiten we zo veel mogelijk aan bij het gebruik of de versterking van bestaande organisaties en samenwerkingsvormen.

Gemeenten zijn en blijven aan het roer

Voor de opgaven waar gemeenten op willen collectiviseren, verwachten zij dat dit impact heeft op de dagelijkse praktijk en speelruimte van individuele gemeenten. Daarom is het centrale principe in de collectieve aanpak dat gemeenten bij elke beslissing 'in the lead' zijn: zij maken zelf de voorstellen voor collectivisering en zij kiezen er op de ALV voor zich onderling aan deze collectieve afspraken te binden. Daarbij maken zij afspraken over (overheidsbrede) financiering en de organisatie, en over een degelijk en haalbaar implementatieplan voor bijvoorbeeld nieuwe standaarden.

Vanwege deze impact op de aanpak van maatschappelijke opgaven toetsen gemeenten de voorstellen grondig aan de gemeentelijke dagelijkse praktijk. Zij maken de baten en impact transparant. Via een nieuwe structuur zijn alle soorten gemeenten (van G4 tot K80) en disciplines (van CIO tot controller) betrokken. Daarbuiten staat het elke collega vrij om mee te lezen en mee te doen in de ontwikkeling van voorstellen. Zo wordt geborgd dat alle typen gemeenten, betrokken vakdisciplines en professionals die door een voorstel worden geraakt, nauw betrokken zijn bij de besluitvorming.

Een ander principe is dat gemeenten eerst de overheidsbrede kansen uitwerken. Dit doen zij in de context van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waar zij samen met provincies, waterschappen, rijk en uitvoeringsorganisaties plannen uitwerken voor onder andere Cloud, Weerbaarheid en Dienstverlening. De gemeentelijke expertise en praktijk zijn in die gezamenlijke planvorming welkom en onmisbaar: zij brengen de 'omkering' uit de Verenigingsstrategie hier heel concreet in de praktijk. Omgekeerd profiteren zij van de kennis en kunde van mede-overheden.

Gemeenten werken aan 'collectiviseringsvoorstellen'

Op de ALV van december 2025 kozen gemeenten unaniem de eerste prioriteiten om te collectiviseren, waaronder Cloud en Digitale Veiligheid. Met de opdracht hiervoor voorstellen uit te werken, compleet met (overheidsbrede) scenario's voor de organisatie, financiering en implementatie. Gemeentelijke collega's zijn, met steun van de VNG, hard aan de slag. Zij doen dit in goed gesprek met onze mede-overheden en in nauwe samenhang tussen de prioriteiten.

De verwachting is dat op de najaars-ALV van december de eerste (deel-)beslissingen voorliggen. Die kunnen onderling sterk van aard verschillen. Denk aan een nieuwe standaard, een principe-uitspraak om onderling informatie uit te wisselen of scenario's voor financiering. Dit zijn allemaal concrete vervolgstappen die gemeenten verder helpen, zoals concrete tooling, een sterkere onderhandelingspositie of meer houvast in gesprekken met de markt.

Samen voor goud

Deze digitale koers zetten we in met het oog op een gezonde en veilige online samenleving. Dankzij de ambitieuze insteek van onze leden komt dit doel dichterbij. We bouwen aan een samenleving waarin de rechten van inwoners zijn beschermd, innovatie ruimte krijgt en de

Nederlandse economie wordt versterkt. We merken dat het enthousiasme onder gemeenten groot is om gezamenlijk te werken aan kwaliteit van de gemeentelijke digitalisering. We zien uit naar het vervolg, waarin we stap voor stap verder komen. Samen gaan we voor goud.

2. Leeswijzer

Gemeenten kiezen op de ALV welke stappen zij zetten op de collectivisering van digitalisering, samen met de benodigde onderlinge en/of interbestuurlijke afspraken. Dit raakt aan een breed palet van prioriteiten en activiteiten, van AI tot Digitaal Vakmanschap, die nauw met elkaar samenhangen en elkaar ondersteunen en versterken.⁵ Om dit overzichtelijk te houden, bieden we deze terugkerende ALV-rapportage aan.

De inleidende paragrafen bevatten de kerninformatie voor de ALV. Die bestaat uit de stand van zaken op collectivisering in de breedte. En ook of en zo ja, welke besluiten gevraagd worden, welke besluiten in voorbereiding zijn, hoe die tot stand komen en hoe gemeenten op de beweging kunnen meedenken en meedoen.

Daarna volgt de verdiepende tussenstand, met voor elke opgave de lopende werkzaamheden, een update over de overheidsbrede samenwerking, de belangrijkste ontwikkelingen en producten, een uitgebreidere toelichting op de besluitvorming die in voorbereiding is en de mogelijkheden voor gemeenten om gericht aan een opgave bij te dragen. Een prioriteit die extra aandacht of toelichting verdient, krijgt een eigen bijlage, zoals in dit geval Dienstverlening/ Common Ground.

3. Geen besluit gevraagd

Met deze rapportage liggen er op de ALV van september 2026 op de prioriteiten geen voorgestelde deelbeslissingen voor. De verwachting is dat dit op de najaars-ALV van december 2026 wel het geval is. Eventuele besluiten waar financiële gevolgen aan gekoppeld zijn, worden voorgelegd op de ALV van juni 2027.

4. Voorbereiding voorstellen en betrokkenheid gemeenten

Gemeenten bereiden - met ondersteuning van de VNG - collectiviseringsvoorstellen voor. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de mede-overheden onder de vlag van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Op deze manier zijn de voorstellen inhoudelijk sterk, grondig getoetst aan de gemeentelijke praktijk en in de overheidsbrede context geplaatst. Ook wordt zo gewerkt aan stevig draagvlak.

Voor de onderwerpen waarop de ALV opdracht gaf een collectiviseringsvoorstel uit te werken, zijn werkgroepen gestart: zogenaamde 'opgavetafels'. In de opgavetafels werken gemeentelijke experts voorstellen uit. Al die voorstellen komen samen bij de Ambtelijke Praktijktafel Informatiesamenleving (API), waar vertegenwoordigers van de gemeentelijke praktijk overzicht houden, samenhang bewaken en helpen prioriteren. Met deze praktijkbril geven zij de Commissie Informatiesamenleving en vervolgens ook het bestuur van de VNG advies over de verschillende voorstellen.

⁵ Op onderdelen van deze rapportage is AI gebruikt als schrijfondersteuning, om informatie samen te vatten en de stijl gelijk te maken. AI heeft geen inhoudelijke bijdrage geleverd. De teksten zijn door de betrokken deskundigen en redacteurs gecontroleerd.

Gemeenten zijn van harte uitgenodigd om mee te helpen met de voorbereiding van de collectiviseringsvoorstellen en producten waar we overheidsbreed aan werken. Ook vragen en ideeën zijn welkom.

Meer weten en meedoen?

Kijk op [Regie op de digitale samenleving | VNG](#)

Word lid van het [Kennisnetwerk Data en Samenleving](#) en de [VNG-fora](#)

Sluit je aan bij de specifieke communities, zoals AI en Digitale Veiligheid

✉ Mail naar digitalisering@vng.nl

5. Tussenstand: welke voorstellen zijn in voorbereiding?

Op de ALV's in 2025 benoemden gemeenten vier prioriteiten om als eerste op te collectiviseren: Dienstverlening/ Common Ground,⁶ AI, Cloud en Digitale Veiligheid. Samen met drie doorsnijdende thema's die in elke prioriteit terugkomen: Digitale Autonomie, Sourcing en Digitaal Vakmanschap.⁷ Dit sluit aan bij de overheidsbrede prioriteiten op digitalisering uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).⁸ Gemeenten en mede-overheden treden hier zo veel mogelijk samen in op.

Voor de ALV volgt hierna per opgave een korte beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen en welke beslissingen in voorbereiding zijn.

Prioriteit: Dienstverlening/ Common Ground (koploper)

Allereerst leggen wij de nadruk op de ontwikkelingen bij Digitale Dienstverlening/ Common Ground, een voorloper in de gemeentelijke collectiviseringsbeweging. Gemeenten zetten daar onder coördinatie van de VNG grote stappen in de uitwerking van een collectiviseringsvoorstel, met daarin belangrijke keuzes qua koers, organisatie en financiering. Besluitvorming volgt in de ALV's van december 2026 en juni 2027.

Prioriteit: AI

Gemeenten werken aan de eerste bouwstenen van een collectieve AI-infrastructuur, onder meer rond AI in bezwaar en beroep, transcriptie en het ontsluiten van kennis en toepassingen. Parallel hieraan worden verschillende voorzieningen ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij verantwoorde en schaalbare inzet van AI. Richting de najaars-ALV bereiden gemeenten voorstellen voor over een focus op bezwaar en beroep en transcriptie, een gezamenlijke appstore, een competentiecentrum en sAIDkick als marktplaats voor AI-toepassingen en bouwblokken.

Prioriteit: Cloud

Gemeenten werken aan meer datasoevereiniteit in hun cloudgebruik, onder meer via een gezamenlijke handreiking en aanvullende eisen voor leveranciers. De afgelopen periode zijn deze uitgangspunten uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, leveranciers en mede-overheden. Richting de najaars-ALV bereiden gemeenten een voorstel voor om eisen voor datasoevereiniteit

⁶ [Realisatiekoers Common Ground | Common Ground](#)

⁷ [Start gezamenlijke aanpak AI, Cloud en Digitale Veiligheid | VNG](#)

⁸ [Nederlandse Digitaliseringsstrategie \(NDS\) | Digitale Overheid](#)

formeel te verankeren in de GIBIT, zodat gevoelige gegevens en bedrijfskritische processen alleen worden ondergebracht bij leveranciers die aan deze voorwaarden voldoen.

Prioriteit: Digitale Veiligheid

Gemeenten bouwen voort op bestaande collectieve voorzieningen zoals de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en werken tegelijkertijd aan nieuwe vormen van samenwerking rond weerbaarheid, opleiding en leveranciersmanagement. Een belangrijke ontwikkeling is de collectieve aanpak voor het controleren van ICT-leveranciers. Richting de ALV van juni 2027 bereiden gemeenten een voorstel voor over de structurele inrichting en financiering van deze aanpak.

Prioriteit: Digitale Veiligheid - Centraal Privacy Office

Gemeenten verkennen hoe generieke privacytaken gezamenlijk kunnen worden georganiseerd, terwijl lokale verantwoordelijkheden lokaal blijven. Inmiddels is hiervoor een businesscase ontwikkeld en besproken met gemeenten en andere betrokken partijen. Richting de ALV's van december en juni bereiden gemeenten een voorstel voor dat voorziet in de inrichting van een Centraal Privacy Office en de collectieve organisatie van veelvoorkomende privacyproducten en expertise.

Doorsnijdend thema: Digitale Autonomie

Gemeenten werken samen met mede-overheden aan een overheidsbrede Routekaart Digitale Autonomie, met ambities en doelstellingen voor cloud, software, data en AI. Daarbij wordt verkend welke gezamenlijke stappen nodig zijn om de afhankelijkheid van niet-Europese technologie te verkleinen en de digitale autonomie van de overheid te versterken. Richting de najaars-ALV bereiden gemeenten een voorstel voor over hun gezamenlijke ambitie en inzet op digitale autonomie, als bijdrage aan deze overheidsbrede koers.

Doorsnijdend thema: Sourcing

Gemeenten verkennen hoe zij meer inzicht kunnen krijgen in gezamenlijke IT-uitgaven, contracten en leveranciersafhankelijkheden. Dit moet helpen om toekomstige keuzes over gezamenlijke inkoop, contractmanagement en marktbenadering beter te onderbouwen. Richting de ALV van december bereiden gemeenten een voorstel voor om gezamenlijk inzicht in IT-spend mogelijk te maken, inclusief de benodigde randvoorwaarden en een eerste pilot.

Doorsnijdend thema: Digitaal Vakmanschap

Gemeenten werken samen met partners aan een gezamenlijke visie op de gevolgen van digitalisering voor werk, vaardigheden en organisatieontwikkeling. Daarbij ligt de nadruk op het beter benutten, delen en ontwikkelen van bestaande kennis en opleidingen. Richting de najaars-ALV van december verkennen gemeenten of een gezamenlijke uitspraak wenselijk is over het delen en gezamenlijk ontwikkelen van opleidingen op digitaliseringsthema's zoals AI, cyberveiligheid en cloud.

Verkenning: Planketen Fysiek Domein

Verder loopt een verkenning naar de mogelijkheid om digitale ondersteuning bij het opstellen van onder andere omgevingsplannen ook (deels) gelijk te trekken, op basis van al bestaande afspraken en instrumenten. Daarvoor heeft de ALV dit eerst als collectiviseringsprioriteit aan te merken; gemeenten werken dit uit voor de najaars-ALV. Om alle gemeenten in de gelegenheid te stellen hierop te reflecteren en bij te dragen, nemen we deze verkenning al op in de rapportage.

6. Bijlage: Tussenstand digitaliseringsopgaven

In deze bijlage beschrijven we per opgave de tussenstand, met onder meer de prioriteiten, de stand van de overheidsbrede samenwerking, de belangrijkste (nieuwe) producten, de besluitvorming die in voorbereiding is en de uitnodiging en mogelijkheid voor gemeenten om er gericht aan bij te dragen.

6.1. Prioriteit 1: Dienstverlening/ Common Ground

De ALV sprak in 2025 uit dat gemeenten digitalisering voor het domein dienstverlening willen collectiviseren via de realisatiekoers Common Ground. Daarmee vormt Common Ground één van de eerste concrete uitwerkingen van de collectiviseringskoers: gemeenten werken gezamenlijk aan een gedeelde digitale basis, gezamenlijke voorzieningen en de regievoering die nodig is om deze voorzieningen namens het collectief van gemeenten te realiseren en beschikbaar te houden.

6.1.1. Hoe staan we ervoor?

Common Ground ontwikkelt zich steeds nadrukkelijker van een verzameling afzonderlijke initiatieven naar een gezamenlijke beweging van gemeenten. In verschillende gemeentelijke collectieven, samenwerkingsverbanden en communities is de afgelopen jaren veel ontwikkeld en in de praktijk gebracht. Ondertussen passen zo'n 100 gemeenten al Common Ground op onderdelen toe.

Een voorbeeld is de 'Mijn De Fryske Marren' website waar inwoners diensten van de gemeente kunnen aanvragen en de afhandeling volgen. Gemeente Oosterhout biedt één plek waar de BRP-informatie wordt opgevraagd, zodat er geen brieven met verouderde informatie meer worden verstuurd. Gemeente Den Haag ontwikkelde een integraal klantbeeld waarmee medewerkers in het sociaal domein in een oogopslag kunnen zien wat er speelt. Hierdoor kunnen zij de inwoner beter helpen. En de vereniging Dimpact vervangt het zaaksysteem voor haar leden met een volledig op Common Ground gebouwde oplossing.

Om alle 342 gemeenten aan te laten sluiten, moeten we de gegevenslaag verder harmoniseren. De koers die nu voorligt, bouwt daarop voort en wordt breed gedragen door koplopergemeenten. Ook een groeiend aantal leveranciers sluit aan bij deze ontwikkeling.

De volgende stap is om deze ontwikkelingen beter met elkaar te verbinden: niet opnieuw beginnen, maar voortbouwen op wat er al is, en meer gezamenlijk organiseren en zorgen voor structurele regie. De bijgevoegde nadere toelichting Collectivisering Dienstverlening – Common Ground beschrijft wat hiervoor nodig is en welke keuzes de komende periode voorliggen.

Bijlage: Nadere toelichting Collectivisering dienstverlening - Common Ground

6.1.2. Voor welke resultaten gaan we?

We werken toe naar een gezamenlijke digitale basis die gemeenten helpt hun dienstverlening en uitvoering duurzaam te verbeteren. De basis voor deze samenwerking? Een gedeelde gegevenslaag. Nu hebben gemeenten elk hun eigen systemen, formaten en regels, en dat maakt samenwerken en innoveren moeilijk. Door gegevens op dezelfde manier te structureren, kunnen we efficiënter, veiliger en goedkoper werken. De eerste concrete stap is daarom een collectieve voorziening, kortweg 'gegevensvoorziening'. Daarop kunnen bestaande en nieuwe gemeentelijke voorzieningen voortbouwen. Gemeenten kunnen daarbij stapsgewijs aansluiten; het gaat niet om één landelijke applicatie of om het in één keer vervangen van bestaande systemen. Een geharmoniseerde gegevenslaag zorgt voor schaalvoordeel. Ook verbetert de dienstverlening; inwoners hoeven niet meer steeds dezelfde gegevens in te vullen en medewerkers beschikken

over actuele en volledige informatie. Bovendien neemt veiligheid toe: gegevens staan veilig opgeslagen en zijn beschermd tegen misbruik.

Voor gemeenten is vooral van belang dat zij hiermee gezamenlijk meer grip krijgen op de digitale basis die steeds bepalender wordt voor hun publieke taak. Door kennis, investeringen en uitvoeringskracht te bundelen, kunnen gemeenten beter voldoen aan eisen rond veiligheid, privacy en continuïteit, sneller nieuwe dienstverlening ontwikkelen en hun afhankelijkheid van individuele leveranciers verkleinen. Daarmee versterken zij hun digitale autonomie: het vermogen om zelf richting te geven aan de ontwikkeling en inrichting van hun informatievoorziening. Gemeenten willen immers niet afhankelijk zijn van leveranciers die bepalen hoe, waar en onder welke voorwaarden onze gegevens worden opgeslagen. Met een eigen, geharmoniseerde gegevenslaag houden we de regie in handen. Ook wordt de datasoevereiniteit versterkt, doordat gemeenten meer zeggenschap houden over waar hun gegevens zich bevinden, hoe deze worden gebruikt en onder welke voorwaarden deze beschikbaar worden gesteld.

Om dat mogelijk te maken is er collectieve regievoering nodig. Dit betekent: gezamenlijk bepalen wat nodig is in de voorziening, opdrachten geven tot gezamenlijke ontwikkeling, beheer en beschikbaarstelling van de voorziening, vanuit de gezamenlijkheid de kwaliteit en continuïteit bewaken en alle gemeenten ondersteunen bij invoering en gebruik. Collectieve regievoering ontzorgt individuele gemeenten. De uitvoering blijft daarbij nadrukkelijk plaatsvinden in een ecosysteem van gemeenten, collectieven, samenwerkingsverbanden en marktpartijen.

6.1.3. Vooruitblik

De komende periode staat in het teken van het verder verbinden en concretiseren van wat op verschillende plekken al in ontwikkeling is. Samen met de betrokken gemeenten, collectieven, samenwerkingsverbanden en leveranciers worden de inhoud van de collectieve voorziening, de benodigde regie, governance en financiële consequenties verder uitgewerkt.

Richting de najaars-ALV worden de inhoudelijke en organisatorische keuzes verder voorbereid. Het gezamenlijke perspectief is om per 1 januari 2028 te beschikken over een collectieve gegevensvoorziening en structurele regievoering.

De bijgevoegde notitie geeft een nadere toelichting op deze ontwikkeling en op de keuzes die nodig zijn om van de huidige brede beweging door te groeien naar duurzame gezamenlijke uitvoering.

Meer weten en meedoen?

Common ground | gemeente De Fryske Marren (video)

Een voorbeeld van een gemeente die met Common Ground aan de slag is gegaan.

Common Ground

Common Ground is de landelijke beweging die gemeenten helpt om hun digitale basis opnieuw in te richten, zodat zij meer grip krijgen op data, processen en voorzieningen. Op de website van Common Ground is veel informatie te vinden over fieldlabs, sprint demo's, inloopspreekuren en andere events.

6.2. Prioriteit 2: AI

Gemeenten kampen met een aanhoudende schaarste aan mensen en middelen, in een context van een rijk palet aan maatschappelijke opgaven. Dat maakt dat het interessant om gezamenlijk te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om AI in te zetten. Niet omdat AI hét antwoord is op personeelstekorten of toenemende uitvoeringslasten, maar omdat gemeenten de diverse vraagstukken slagvaardiger samen aangaan dan 342 keer apart. Daarom gaven de leden op 28 november 2025 de Opdracht tot Uitwerking voor een collectiviseringsvoorstel op AI.⁹ Hiermee gaven zij mandaat om de collectieve inzet van AI concreet te maken. We werken aan een duurzaam fundament en de nodige infrastructuur, zodat alle gemeenten AI-toepassingen veilig en betrouwbaar kunnen gebruiken.

AI experimenterend ontdekken we hoe gemeenten gegevens slimmer kunnen inzetten. Denk aan AI-toepassingen die helpen bij het analyseren van grote hoeveelheden data. De inzet op Common Ground zorgt voor een fundament om goede AI te realiseren.

6.2.1. Hoe staan we ervoor?

Terwijl we aan deze infrastructuur bouwen, staat de gemeentelijke praktijk niet stil. De VNG-community AI en algoritmen groeit gestaag door en vormt een actieve plek voor kennisdeling tussen gemeenten. Ook lopen er diverse pilots over uitvoeringskracht en arbeidsmarktkrapte, waarvan een deel potentie heeft voor bredere uitrol en opschaling.

Het Governancekader AI en algoritmen, dat gemeenten helpt bij een verantwoorde inzet van AI, is dit jaar uitgebreid met functionaliteiten voor projectbeheer en voortgangsregistratie.

6.2.2. Voor welke resultaten gaan we?

We werken op dit moment aan de eerste concrete bouwstenen van de collectieve AI-infrastructuur. We hanteren daarbij een brede opvatting van AI: het gaat niet alleen om generatieve AI zoals taalmodellen, maar ook om andere AI-technieken en algoritmische toepassingen die gemeentelijke processen kunnen ondersteunen. Er zijn in ieder geval twee toepassingsgebieden waarop gemeenten samen met interbestuurlijke partners hun gezamenlijke inzet bundelen: AI in bezwaar en beroep, en AI voor transcriptie.

Bij AI in bezwaar en beroep gaat het om instrumenten die medewerkers ondersteunen bij onderdelen van dit proces, bijvoorbeeld bij het ophalen van relevante documenten of het genereren van een conceptbrief. Een voorbeeld hiervan is AiBezwaar – ontwikkeld door de gemeente Amsterdam, en in gebruik bij diverse andere gemeenten. Bij transcriptie gaat het om technologie die gesproken taal automatisch omzet in tekst of een samenvatting, bijvoorbeeld bij raadsvergaderingen, interne overleggen of gesprekken met inwoners. Door voor deze twee toepassingsgebieden te kiezen, leggen we ons niet vast op specifieke applicaties als standaardproduct. We verkennen binnen bezwaar en beroep en transcriptie juist welke bouwblokken, standaarden en werkwijzen bruikbaar zijn voor meerdere toepassingen binnen dat domein, zodat gemeenten niet afhankelijk worden van een enkel instrument maar profiteren van een breder palet aan beproefde opties.

⁹ [Start gezamenlijke aanpak AI, Cloud en Digitale Veiligheid | VNG](#)

Verder werken we aan drie voorzieningen met een aanbod van gevalideerde bouwblokken en ondersteuning: een collectieve appstore voor beproefde AI-toepassingen, een competentiecentrum voor kennis en ondersteuning, en sAIDkick als centrale marktplaats met diverse generieke bouwblokken en toepassingen.

Tot slot geven gemeenten aan behoefte te hebben aan meer soevereine AI-oplossingen, bijvoorbeeld voor intern gebruik van een AI-chatomgeving. Een gedeelde, soevereine chatomgeving kan bijdragen aan het doorbreken van silo's binnen en tussen overheidsorganisaties. We verkennen deze wens de komende periode nader, in samenhang met de bredere ontwikkeling van een soevereine AI-infrastructuur.

6.2.3. Vooruitblik

In de BALV van december leggen we u de eerste voorstellen voor over de drie genoemde voorzieningen. Daarbij gaat het niet alleen om het bouwen van nieuwe toepassingen, maar ook om de bestuurlijke en organisatorische borging van het gebruik ervan binnen gemeenten. Geen volledige aanpak ineens, maar richtinggevend keuzes over de collectieve inzet van energie, legitimiteit en ontwikkelkracht. Bindende afspraken over organisatie, financiering en implementatie volgen pas in een latere fase, wanneer deze bouwstenen zijn uitgewerkt en getoetst bij de leden.

Met deze koers zet de VNG gemeenten in positie om regie te nemen op AI; verantwoord, schaalbaar en met de meerwaarde voor inwoners voorop.

Meer weten en meedoen?

AI & algoritmen | VNG

De VNG ondersteunt gemeenten bij de verantwoorde inzet van AI en algoritmen, door het begeleiden van innovatieve pilots en opschalingstrajecten en het ontwikkelen van handvatten, kaders en standaarden met oog voor privacy, transparantie en democratische controle.

AI Governancekader | VNG

Praktisch stappenplan en kennisbank voor gemeenten om AI en algoritmen op een ethische, veilige en transparante manier in te kopen, te ontwikkelen en te beheren, inclusief een overzicht van benodigde rollen en processtappen.

Community AI & algoritmen | Kennisnetwerk Data en Samenleving

Online netwerk van circa duizend gemeentelijke professionals die kennis, voorbeelden en vraagstukken over AI en algoritmen met elkaar delen.

AiBezwaar – Algoritmeregister | Kennisnetwerk Data en Samenleving

Voorbeeld uit de praktijk: een algoritme dat binnenkomende bezwaarschriften automatisch analyseert en categoriseert, inmiddels door meerdere gemeenten gepubliceerd in het landelijke Algoritmeregister.

6.3. Prioriteit 3: Cloud

Op 28 november 2025 gaven de leden van de VNG met de Opdracht tot Uitwerking Cloud mandaat om de collectieve inzet op Cloud verder uit te werken. Gemeenten werken sindsdien via de Opgavetafel Cloud vanuit een uitvoeringsstrategie met drie doelen: platform- en leveranciersafhankelijke cloudvoorzieningen, meer datasoevereiniteit binnen SaaS en de ontwikkeling van een Digitale Autonome Werkomgeving Overheid (DAWO).

6.3.1. Hoe staan we ervoor?

Een belangrijk onderdeel van de Opgavetafel Cloud is het vergroten van datasoevereiniteit. In 2025 en 2026 voerde de Opgavetafel Cloud gesprekken met Nederlandse SaaS-leveranciers over de manier waarop gegevens beter onder Nederlandse en Europese zeggenschap kunnen worden gebracht. Deze gesprekken bevestigen dat leveranciers hierin willen investeren, mits de overheid een voorspelbare, koersvaste en kundige opdrachtgever is. Daarbij blijkt dat ook veel leveranciers nog afhankelijk zijn van niet-Europese hyperscalers en tijd nodig hebben om hun dienstverlening verder te ontwikkelen. Dat onderstreept het belang van een consistente langetermijnkoers, ongeacht geopolitieke ontwikkelingen. De opbrengsten van deze gesprekken zijn verwerkt in de Handreiking Cloud, waarmee gemeenten direct meer grip krijgen op de opslag en verwerking van gegevens bij clouddleveranciers.

6.3.2. Voor welke resultaten gaan we?

Gemeenten hebben behoefte aan praktische instrumenten om cloudvoorzieningen verantwoord en toekomstbestendig in te kunnen zetten. Daarom werken we aan een uniform classificatiemodel voor processen, data en systemen, zodat gemeenten op vergelijkbare wijze keuzes kunnen maken rond cloudebruik en datasoevereiniteit.

Daarnaast ontwikkelen we een online leergang voor gemeentelijke inkopers en ICT-professionals. Daarmee ondersteunen we gemeenten bij maatschappelijk verantwoorde digitalisering en de toepassing van de gezamenlijke cloudkaders in de praktijk. De Opgavetafel Cloud werkt ook aan de verdere implementatie van cloud- en soevereiniteitseisen binnen de Gemeentelijke Inkoop bij IT Toolbox (GIBIT).

Door de Handreiking Cloud collectief toe te passen bij inkoop en aanbesteding vergroten gemeenten hun grip op de opslag en verwerking van gegevens en dragen zij bij aan de ambitie om meer gebruik te maken van Nederlandse en Europese cloudinfrastructuur. Daarmee ondersteunen gemeenten ook de doelstelling uit de motie Thijssen/Bruyning om het aandeel Nederlands-Europese cloudopslag verder te vergroten, naar minstens 30% in 2029.

Hoe ziet een datasoevereiniteitscriterium in de GIBIT eruit?

Digitalisering kan erg technisch zijn, in code en ook in taal.

Ter illustratie volgt hieronder een concept-bepaling over soevereiniteit voor de GIBIT:

“De verwerking en opslag van (gevoelige) gegevens in bedrijfskritieke SaaS-voorzieningen gebeurt voortaan alleen op (cloud)platformen die voldoen aan de eisen uit de Handreiking Cloud, en waarbij de aanbieder garandeert dat de gegevens en de zeggenschap over de verwerking — inclusief de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de aanbieder zelf — niet zijn onderworpen aan extraterritoriale wetgeving van niet-Europese rechtsstelsels.”

6.3.3. Vooruitblik

Voor de najaars-ALV wordt een voorstel voorbereid om de eisen voor datasoevereiniteit formeel te verankeren in de GIBIT. Dat betekent dat gemeenten hun gevoelige gegevens in bedrijfskritische processen uitsluitend willen opslaan of verwerken in cloud-oplossingen bij leveranciers die hun statutaire hoofdzetel in Nederland of Europese Unie hebben én niet onderworpen zijn aan dwingende wetgeving daarbuiten. Oftewel, dat die gegevens en processen niet ongevraagd over de grens gaan of dat ze niet meer beschikbaar zijn doordat de beschikbaarheid ervan eenzijdig kan worden beëindigd door een leverancier of externe wetgever. De komende periode werkt de Opgavetafel Cloud deze uitgangspunten verder uit, zodat gemeenten deze gezamenlijk kunnen toepassen binnen hun cloud- en inkoopbeleid.

Meer weten en meedoen?

Handreiking Cloud | VNG

Praktische handreiking voor gemeenten bij de inkoop van cloudvoorzieningen. Bevat onder meer eisen rond datasoevereiniteit, informatiebeveiliging en maatschappelijk verantwoorde digitalisering.

Handelingsadvies Derdenprogrammatuur | VNG

Handreiking voor gemeenten om bij de inkoop van software en SaaS-oplossingen bewuste keuzes te maken over afhankelijkheden, contractduur, leveranciersrisico's en digitale autonomie.

GGI-Cloud Expertisecentrum

Ondersteunt gemeenten met kennis, advies en praktijkvoorbeelden over cloudtechnologie, cloudmigraties, aanbestedingen en gezamenlijke standaarden.

Handreiking Digitale Autonomie: wat kunnen gemeenten nu al doen?

Hier vindt u een overzicht van diverse acties en interventies die gemeenten nu al kunnen uitvoeren om hun digitale autonomie te versterken.

6.4. Prioriteit 4: Digitale Veiligheid

Op 28 november 2025 gaven de leden met de Opdracht tot Uitwerking Digitale Veiligheid mandaat om de collectieve inzet op deze prioriteit concreet te maken.¹⁰ Gemeenten staan onder druk door geopolitieke ontwikkelingen, toenemende digitale dreigingen en een groeiende afhankelijkheid van technologie- en cloudleveranciers. Met de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten nemen ook de eisen aan digitale en fysieke weerbaarheid verder toe. Gemeenten hebben daarom eind 2025 opdracht gegeven om nieuwe taken op digitale veiligheid gezamenlijk uit te werken.

6.4.1. Hoe staan we ervoor?

De collectieve aanpak bouwt voort op bestaande voorzieningen zoals de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), ENSIA en gezamenlijke inkoop- en leveranciersafspraken. Tegelijkertijd ontstaat behoefte aan nieuwe vormen van samenwerking rond opleiding, leveranciersmanagement, voorbereiding op digitale ontwrichting en het versterken van de

¹⁰ [ALV opdracht tot uitwerking collectiviseringsvoorstel Digitale Veiligheid | VNG](#)

weerbaarheid van gemeenten, inwoners en ondernemers. Door een geharmoniseerde IT (Common Ground) te bouwen, kunnen we cyberdreigingen beter afweren.

6.4.2. Voor welke resultaten gaan we?

Gemeenten versterken gezamenlijk hun digitale weerbaarheid door kennis, capaciteit en expertise te bundelen. De IBD ondersteunt gemeenten bij de invoering van de nieuwe Cbw. De aanpak is succesvol en deze regionale ondersteuning zou een structurele dienst kunnen worden. Er wordt geïnvesteerd in opleidingen voor bestuurders en professionals. Ook verkennen gemeenten en het rijk een breder interbestuurlijk opleidingsaanbod voor digitale veiligheid.

Daarnaast ontstaat vanuit de Cyberbeveiligingswet de verplichting voor gemeenten om hun ICT-leveranciers te controleren ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy. Individuele gemeenten hebben onvoldoende capaciteit, expertise en schaalgrootte om leveranciers structureel te beoordelen. Daardoor ontstaat versnippering, dubbel werk en een verhoogd risico in de digitale keten. Daarom wordt binnen het project Samen Controleren gewerkt aan een collectieve aanpak voor het controleren van ICT-leveranciers.

In een pilot in 2025 met gemeenten (onder andere Meppel, Coevorden, Pijnacker-Nootdorp, Goirle, Hilvarenbeek, Oisterwijk, Roermond, Amersfoort, Hoogeveen, De Wolden, Heusden, de GV Centric en de GV PinkRoccade) en leveranciers PinkRoccade en Centric is ervaring opgedaan met een aanpak waarbij leveranciers één keer onafhankelijk worden beoordeeld en deelnemende gemeenten de resultaten gezamenlijk kunnen hergebruiken. De pilot toonde aan dat een collectieve aanpak de kwaliteit en doelmatigheid van toezicht aanzienlijk verbetert. Op basis van deze ervaringen werkt de VNG momenteel aan een structureel geborgde dienst. In de kwartiermakersfase worden de organisatorische, bestuurlijke, juridische en financiële randvoorwaarden uitgewerkt om gezamenlijke leverancierscontroles op een uniforme en duurzame manier mogelijk te maken.

Wat levert Samen Controleren op?

“Als gemeente hebben we de pilot Samen Controleren ervaren als een waardevolle stap naar minder administratieve last en meer uniformiteit in leverancierscontroles. De meerwaarde zit voor ons in één gezamenlijk controle document per applicatie dat we direct kunnen inzetten voor ENSIA, BIO-verantwoording en toekomstige NIS2-verplichtingen, waardoor we ketenrisico's beter en efficiënter kunnen beheersen.” - Gemeente Amersfoort

“De net vastgestelde Cyberbeveiligingswet verplicht ons om te sturen op de risico's bij leveranciers en samen kun je (uiteraard) veel meer invloed uitoefenen! Met name bij onze kroonjuwelen (de belangrijkste informatiesystemen) biedt dit grote voordelen.” - Gemeente Amsterdam

“Daarnaast helpt deze aanpak gemeenten om de inzet van externe audits te beperken tot de situaties waarin deze daadwerkelijk noodzakelijk zijn, waardoor beschikbare middelen doelmatiger kunnen worden ingezet.” - Gemeente Meppel

6.4.3. Vooruitblik

Voor de najaars-ALV wordt een voorstel voorbereid voor Samen Controleren, met aandacht voor alle organisatorische, bestuurlijke, juridische en financiële randvoorwaarden. Daarbij wordt uitgewerkt hoe gemeenten collectieve leverancierscontrole duurzaam kunnen organiseren en financieren. Het voorstel ondersteunt gemeenten bij het voldoen aan hun wettelijke verplichting en draagt bij aan een hogere kwaliteit van toezicht, minder dubbel werk en een efficiëntere inzet van schaarse capaciteit.

Daarnaast zien we binnen de Agenda Digitale Veiligheid mogelijkheden om ook andere opgaven meer collectief te organiseren. Denk aan alternatieve communicatievoorzieningen, terugvalopties voor kritieke dienstverlening, crisisbeheersing en maatschappelijke continuïteit. De ervaringen met bestaande collectieve voorzieningen en de uitwerking van nieuwe voorstellen laten zien dat de breedte van de digitale veiligheidsopgave zich goed leent voor verdere samenwerking tussen gemeenten. De komende jaren blijven we daarom verkennen op welke onderdelen een gezamenlijke aanpak de weerbaarheid van gemeenten en de samenleving verder kan versterken.

Meer weten en meedoen?

Digitale veiligheid en privacy | VNG

Overzicht van VNG-activiteiten, publicaties, tools en ondersteuning rond informatieveiligheid, cyberweerbaarheid, privacy en digitale weerbaarheid van gemeenten.

Community Digitale Veiligheid

Online netwerk waar gemeentelijke professionals kennis, praktijkervaringen, voorbeelden en vragen delen over cybersecurity, privacy, leveranciersmanagement en weerbaarheid.

Overzicht leeraanbod Digitale Veiligheid

Actueel overzicht van opleidingen, trainingen en leertrajecten voor bestuurders, managers en professionals die werken aan digitale weerbaarheid.

Bestuurderstraining Cyberbeveiligingswet

Praktische ondersteuning voor bestuurders bij hun verantwoordelijkheden onder de Cyberbeveiligingswet en de bredere opgave van digitale weerbaarheid.

6.5. Prioriteit 4: Digitale Veiligheid – Centraal Privacy Office (CPO)

Gemeenten werken aan een model waarin generieke en herhaalbare privacywerkzaamheden collectief worden georganiseerd, terwijl lokale verantwoordelijkheden lokaal blijven. Het uitgangspunt daarbij is: *centraal waar het kan, lokaal waar het moet*. Verantwoordelijkheden zoals de Functionaris Gegevensbescherming, verzoeken van inwoners en datalekmeldingen blijven daarom bij gemeenten belegd.

6.5.1. Hoe staan we ervoor?

Alle gemeenten moeten voldoen aan de AVG en de Wet politiegegevens, terwijl de complexiteit toeneemt door ontwikkelingen rond AI, cloudtechnologie en gegevensuitwisseling in samenwerkingsverbanden. Tegelijkertijd voeren gemeenten voor een belangrijk deel vergelijkbare privacywerkzaamheden uit, zoals data protection impact analysis (DPIA's), verwerkingsregisters, modelbeleid en juridische beoordelingen.

In de praktijk blijkt dat gemeenten hiervoor uiteenlopende capaciteit en expertise beschikbaar hebben. Daardoor wordt vergelijkbaar werk op veel plekken afzonderlijk uitgevoerd en is het voor met name kleinere gemeenten lastig om alle ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen bij te houden. Dit maakt privacy een vraagstuk dat zich goed leent voor verdere collectivisering.

6.5.2. Voor welke resultaten gaan we?

Door kennis, expertise en producten gezamenlijk te ontwikkelen en te onderhouden kunnen gemeenten beschikken over één hoogwaardige basis voor veelvoorkomende privacyvraagstukken. Denk aan standaard-DPIA's, modelbeleid, verwerkersovereenkomsten en juridische ondersteuning bij nieuwe wet- en regelgeving. Hierdoor neemt de kwaliteit toe, verkleinen de verschillen tussen gemeenten en ontstaat ruimte om schaarse lokale capaciteit te richten op vraagstukken die daadwerkelijk gemeentespecifiek zijn.

Het concept voor een Centraal Privacy Office (CPO) is inmiddels uitgewerkt als businesscase en besproken met tientallen gemeenten. Daarbij is gekeken naar inhoudelijke meerwaarde, financiële effecten, governance en juridische consequenties. Deze inzichten zijn verwerkt in een voorstel dat wordt voorbereid voor bestuurlijke besluitvorming. Dit concept krijgt steun uit de betrokken gemeenten en van de Autoriteit Persoonsgegevens.

6.5.3. Vooruitblik

Voor de najaars-ALV wordt een voorstel voorbereid voor de inrichting van een CPO, binnen de opdracht voor de collectivisering van digitale veiligheid. Het voorstel werkt uit hoe generieke privacytaken collectief kunnen worden georganiseerd en gefinancierd, met behoud van de verantwoordelijkheid van gemeenten voor hun eigen gegevensverwerkingen.

Het beoogde groeipad is een gefaseerde opbouw, waarbij eerst wordt gestart met producten die bij vrijwel alle gemeenten voorkomen, zoals standaard-DPIA's, verwerkersovereenkomsten, modelbeleid en een centrale kennisfunctie. Daarmee ontstaat één professionele basisvoorziening voor alle gemeenten die kwaliteit verhoogt, dubbel werk voorkomt en gemeenten ondersteunt bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van privacy en gegevensbescherming.

Meer weten?

✉ Mail naar teamadv@vng.nl of word lid van de community

6.6. Thema 1: Digitale Autonomie

Gemeenten zijn voor hun dienstverlening afhankelijk van digitale systemen en leveranciers. Die afhankelijkheid brengt risico's met zich mee, bijvoorbeeld voor de continuïteit van dienstverlening, de bescherming van gegevens en de ruimte om eigen keuzes te maken.

Gemeenten willen hun digitale autonomie vergroten. Dat vraagt tijd, omdat zij werken met bestaande contracten, systemen en ketens. Tegelijk zijn er al concrete stappen mogelijk. Overheden werken samen aan deze opgave, met ondersteuning van de VNG via de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en het Digitale Autonomie Competentiecentrum (DACC).

6.6.1. Hoe staan we ervoor?

Zowel bij de VNG als in de context van de NDS zien we digitale autonomie als een zelfstandig bestuurlijk thema, waar belangrijke (politiek-bestuurlijke) doelstellingen op moeten worden behaald. Uiteindelijk moet digitale autonomie gerealiseerd worden in de diverse lagen van de

technologiestack, dus op het gebied van cloud, software, data en AI. Vanuit digitale autonomie wordt hier regie en coördinatie op georganiseerd en worden beleidskaders en doelstellingen geformuleerd.

6.6.2. Voor welke resultaten gaan we?

De inzet is om nieuwe voorzieningen te (laten) ontwikkelen waar we overheidsbreed gebruik van kunnen maken. Daarbij zien de belangrijkste beoogde resultaten om Digitale Autonomie te versterken er nu als volgt uit:

- **AI**
 - Ontwikkeling GPT-NL, open taalmodel dat zou kunnen fungeren als alternatief voor Copilot / ChatGPT, en bredere autonome AI-infrastructuur
 - Inkoopvoorwaarden bij AI die digitale autonomie borgen
- **Data**
 - Federatief Datastelsel, met standaarden die interoperabiliteit en dataportabiliteit bevorderen
- **Software**
 - Programma van eisen gericht op SaaS-leveranciers om hun software op Europese infrastructuur te hosten (onderdeel bestek soevereine cloud)
- **Cloud (platform en infrastructuur)**
 - Soevereine overheidscloud, die overheidsbreed is in te zetten
 - Cloudmarktplaats, waar aanbod alleen bestaat waarin kwaliteitsvereisten aan de voorkant zijn meegenomen

Deze voorzieningen komen in verschillende tijdspaden beschikbaar. Het gesprek hierover voeren we in het kader van de hieronder verder toegelichte Routekaart digitale autonomie.

6.6.3. Vooruitblik

De komende periode staat in het teken van de verdere uitwerking van de overheidsbrede Routekaart digitale autonomie. Deze routekaart moet richting geven aan de gezamenlijke strategie van overheden voor de komende tien jaar. Daarbij worden niet alleen concrete projecten en interventies uitgewerkt, maar ook bestuurlijke doelstellingen geformuleerd voor het vergroten van digitale autonomie in de overheid. Voorbeelden die momenteel worden verkend zijn het realiseren van een substantieel aandeel digitaal autonome kritieke processen in 2030 en een verdere doorgroei daarna. Gemeenten zitten stevig aan tafel bij de uitwerking van deze doelstellingen, prioriteiten en uitvoeringskeuzes.

Gemeenten steunen de beweging richting meer digitale autonomie, zowel op de lange termijn (10 jaar) als op de korte termijn (1-2 jaar). Zij beseffen dat deze ambitie inspanning vraagt van alle bestuurslagen, van gemeenten als collectief en van individuele gemeenten. Daarom bereiden zij een voorstel voor de najaars-ALV voor.

Daarnaast ontwikkelen we de beleidskaders verder zodat gemeenten deze kunnen toepassen in hun digitaliserings-, cloud- en inkoopbeleid. Ook werken we aan instrumenten en handreikingen die helpen bij de werkelijke implementatie. Dit vindt plaats in het mede door VNG opgerichte overheidsbrede Digitale Autonomie Competentiecentrum (DACC). Tegelijkertijd volgt de VNG actief de Europese ontwikkelingen rond digitale autonomie en technologische soevereiniteit en brengt daarbij de belangen van gemeenten in.

Meer weten?

Digitale autonomie: wat kunnen gemeenten nu al doen?

Hier vindt u een overzicht van diverse acties en interventies die gemeenten nu al kunnen uitvoeren om hun digitale autonomie te versterken.

Position paper Digitale Autonomie

In deze position paper van de VNG staat het standpunt van gemeenten als het gaat om digitale autonomie en zijn stappen geïdentificeerd wat gemeenten betreft moeten worden genomen om de digitale autonomie van Nederland te versterken.

6.7. Thema 2: Sourcing

Sourcing is een belangrijke pijler van de collectiviseringswens van gemeenten. Alle 342 gemeenten gebruiken bijvoorbeeld de Gemeentelijke Inkoop bij IT Toolbox, denk aan instrumenten als inkoopvoorwaarden, kwaliteitsnormen en checklists. Het instrumentarium fungeert als collectieve standaard voor de inkoop van IT; proportioneel en situatiegericht toegepast ('pas toe of leg uit'). Daarmee is GIBIT het meest tastbare bewijs dat sectorbrede collectivisering werkt.

De keten van inkoop tot contractbeheer biedt allerlei instrumenten om onder meer de markt te richten, de kwaliteit van dienstverlening te vergroten en kosten te verlagen. Om die reden is het aangemerkt als doorsnijdend thema in alle collectiviseringsprioriteiten. Een belangrijke volgende stap is het vergroten van inzicht, in zowel de gemeentelijke IT-uitgaven als de kansen om (overheidsbreed) de handen ineen te slaan.

6.7.1. Hoe staan we ervoor?

Gemeenten geven gezamenlijk circa €3 miljard euro per jaar uit aan IT. Ongeveer 95% daarvan zit in bestaande contracten. Juist van deze terugkerende uitgaven bestaat nog onvoldoende gezamenlijk inzicht in contractvoorwaarden, leveranciersafhankelijkheden, volumes en vervangingsmomenten. Zonder dat inzicht is het moeilijk om collectiviseringskeuzes, gezamenlijke sourcing en eventuele bundeling van inkoop feitelijk te onderbouwen.

Voor het inzicht in de gemeentelijke uitgaven ('spend') zijn nu twee instrumenten operationeel. De TenderKalender - een initiatief van VNG en TenderNed - maakt geplande aanbestedingen ruim van tevoren zichtbaar voor gemeenten en ondernemers. De maandelijks TenderNed-rapportage geeft doorlopend beeld van de lopende aanbestedingsstromen.

6.7.2. Voor welke resultaten gaan we?

Het voorstel dat wordt uitgewerkt is om het bestaande instrumentarium aan te vullen met gezamenlijk inzicht in IT-spend, contracten, leveranciersafhankelijkheden en marktposities. De beoogde ontwikkelingslijn bestaat uit drie opeenvolgende stappen: inzicht, analyse en daadkracht.

Eerst wordt gezamenlijk inzicht georganiseerd in uitgaven en afhankelijkheden, door onderling relevante spend- en contractinformatie beschikbaar te stellen. Vervolgens wordt bepaald waar collectieve meerwaarde en strategische samenwerking realistisch en wenselijk zijn. En dan volgt daadkracht: bij aantoonbare maatschappelijke, organisatorische en financiële meerwaarde ontwikkelen gemeenten voorstellen voor bijvoorbeeld gezamenlijk contractbeheer, collectieve aanbesteding of andere vormen van samenwerking.

De aanpak moet proportioneel zijn, rekening houden met verschillen tussen gemeenten en een hoge mate van sensitiviteit voor de lokale situatie kennen. Het onderling gedeelde spendgegevens worden uitsluitend gebruikt voor collectief inzicht. Transparantie, vertrouwelijkheid en gemeentelijk eigenaarschap van gegevens zijn daarbij randvoorwaarden.

Interbestuurlijk sluit dit aan op de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waarin IT-sourcing en bundeling van inkoopkracht als een van de drie interventies zijn benoemd. De ambitie reikt verder dan de gemeentelijke kolom: gemeenten, provincies, uitvoeringsorganisaties en het rijk willen waar mogelijk als één opdrachtgever richting de markt optreden, met als horizon zoveel mogelijk uniforme (juridische) inkoopvoorwaarden. Voor gemeenten worden collectivisering en NDS zo twee kanten van dezelfde medaille — met winst voor onderhandelingskracht, digitale autonomie en de weerbaarheid van de sector als geheel.

6.7.3. Vooruitblik

Voor de najaars-ALV van december wordt een voorstel voorbereid om inzicht in de IT-spend mogelijk te maken, als fundament onder de collectiviseringsbeweging. Met de principe-uitspraak dat spendinzicht een bestuurlijke prioriteit is en gemeenten de relevante informatie onderling willen delen. Samen met een uitwerking van de randvoorwaarden, die gemeenten zekerheid en comfort moeten bieden.

Het voorstel gaat daarbij uit van een gefaseerde aanpak: een pilot met 10 tot 20 vrijwillig deelnemende gemeenten, gevolgd door een evaluatie en uitwerking in een volgende (deel-)beslissing voor de ALV. Zo houden gemeenten regie op dit complexe thema.

Bij de voorbereiding wordt nadrukkelijk gekeken naar de uitvoerbaarheid voor gemeenten, de toegevoegde waarde ten opzichte van bestaande onderzoeken en benchmarks, de benodigde dataminimalisatie en het vertrouwelijke gebruik van de gegevens. Daarbij wordt ook scherp gemaakt voor welke collectiviseringsopgaven en businesscases het inzicht als eerste wordt benut.

Tegelijkertijd verkent de VNG hoe de collectieve inkoopkracht van decentrale overheden beter kan aansluiten op de schaal en het tempo van de collectiviseringsopgaven. Daarbij wordt gekeken welke vormen van samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke sturing kansrijk zijn, zodat decentrale overheden waar mogelijk sterker en meer gelijkwaardig kunnen optrekken richting markt en mede-overheden. Het gedeelde interbestuurlijke beeld wordt aangeboden aan de eerstvolgende ALV.

Meer weten en meedoen?

Kenniscentrum Inkoop en Aanbesteden

Ondersteunt gemeenten bij inkoop, aanbestedingen en leveranciersmanagement. Biedt kennis, handreikingen, praktijkvoorbeelden en instrumenten voor gezamenlijke marktbenadering en professioneel opdrachtgeverschap.

Forum Inkoop en Aanbesteden

Netwerk van gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsprofessionals die kennis, praktijkervaringen en vraagstukken delen over inkoop, contractmanagement, leveranciersrelaties en samenwerking.

GIBIT (Gemeentelijke Inkoop bij IT Toolbox)

Gezamenlijk gemeentelijk instrumentarium voor ICT-inkoop. Biedt standaardvoorwaarden,

kwaliteitsnormen en hulpmiddelen waarmee gemeenten sterker en consistentier richting de markt kunnen optreden. Het wordt inmiddels door alle gemeenten gebruikt.

TenderKalender en TenderNed-rapportages

Geven gemeenten inzicht in geplande en lopende aanbestedingen en ondersteunen bij het herkennen van gezamenlijke kansen voor samenwerking, marktbenadering en kennisdeling.

6.8. Thema 3: Digitaal Vakmanschap

De digitaliseringsopgaven vragen niet alleen om technologische oplossingen en voorzieningen, maar vooral om mensen en organisaties die deze verantwoord en effectief kunnen inzetten. Daarvoor is inzicht nodig bij ambtenaren en bestuurders, zodat zij de gevolgen van digitalisering kunnen duiden: wat verandert er in hun werk en professioneel handelen? Digitalisering biedt kansen, maar schuurt ook. De verandering gaat vaak sneller dan gemeentelijke organisaties en professionals kunnen bijbenen en roept vragen op over grip, verantwoordelijkheid en vakmanschap. Daarom is het nodig dat professionals begrijpen wat digitalisering betekent, en dat zij daarop anticiperen en het goede gesprek voeren. En ook dat zij in hun eigen uitvoeringspraktijk leren hoe zij beweging brengen. Digitaal Vakmanschap is daarom een terugkerend thema bij collectivisering.

6.8.1. Hoe staan we ervoor?

Gemeenten zijn al volop actief met het versterken van digitale vaardigheden, een personeelsstrategie voor digitalisering en kennisontwikkeling. De afgelopen periode lag de nadruk vooral op het inventariseren, verbinden en zichtbaar maken van bestaande initiatieven (bijvoorbeeld via regiobijeenkomsten), zodat gemeenten beter van elkaar kunnen leren. Dit sluit direct aan bij de prioriteit Digitaal Vakmanschap binnen de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waar de focus ligt op kennisdeling, het toepassen van het Kwaliteitsraamwerk Informatievoorziening (KWIV), duurzame personeelsontwikkeling en samenwerking rondom talent. Zo gebruikt gemeente Almere bijvoorbeeld het KWIV om inzicht te krijgen in digitale vaardigheden en personeelsontwikkeling, werkt Breda aan een personeelsstrategie voor digitalisering, wordt een landschapskaart opgesteld met pools van digitaliseringsprofessionals en is er opleidingsaanbod beschikbaar via gemeenten zelf, de VNG Academie en het RADIO Leerplatform (RijksAcademie voor Digitalisering en Informatisering Overheid). De rode draad is dat er veel bouwstenen aanwezig zijn. De opgave verschuift van inventariseren naar verbinden en gezamenlijk benutten.

Daarnaast heeft een succesvolle wervingscampagne plaatsgevonden voor ICT-professionals via werkenbijgemeenten.nl onder de noemer *'Er zit meer ICT in de gemeente dan je denkt!'*

Op dit thema wordt actief samengewerkt met netwerken en vakverenigingen zoals VGS, A&O fonds Gemeenten, NOA, VDP en IMG/CIO-Beraad.

6.8.2. Voor welke resultaten gaan we?

Investeren in het Digitaal Vakmanschap, organisatieontwikkeling en een moderne arbeidsmarktstrategie zijn noodzakelijk. Er wordt allereerst gewerkt aan een gezamenlijke (overheidsbrede) visie op de impact van digitalisering en veranderingen van werk en wat daar aan vaardigheden voor nodig is. Ook werken we aan een personeelsstrategie voor digitalisering en bepalen welke kennis we in huis moeten hebben en welke we uit de markt halen. We delen praktijkvoorbeelden van het KWIV en we verkennen hoe dit beter kan worden verbonden met de gemeentelijke praktijk. Hiermee kunnen we gericht werven (bijvoorbeeld via werkenbijgemeente.nl), omscholen en onderwijs ontwikkelen op basis van technologische innovaties.

Daarnaast nemen we meer regie op de ontwikkeling van digitaliseringskennis. Opleidingen worden overheidsbreed gedeeld bijvoorbeeld RADIO via VNG Academie, maar hierin sluiten we actiever aan op wat er op de collectiviseringsopgaven nodig is, zoals AI, cloud en cyber.

Via het Kennisnetwerk Data en Samenleving en in fysieke bijeenkomsten blijven we inzetten op kennisdeling en het zichtbaar maken van bestaande initiatieven om zo de landelijke strategie en ontwikkelingen te blijven verbinden met de lokale uitvoeringspraktijk, en omgekeerd.

6.8.3. Vooruitblik

De komende periode werken gemeenten, VNG en interbestuurlijke partners verder aan een gezamenlijke visie op Digitaal Vakmanschap, een personeelsstrategie voor digitalisering en een samenhangend opleidingsaanbod. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken hoe we het rendement op deze gemeentelijke inspanningen kunnen vergroten in NDS-verband.

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de vraag hoe gemeenten en overheden opleidingen beter kunnen delen en gezamenlijk kunnen ontwikkelen. Hoewel dit een breed gedragen wens is binnen gemeenten en ook past binnen de NDS, blijkt in de praktijk dat samenwerking hierover niet vanzelfsprekend is. Opleidingen worden vaak nog ontwikkeld of ingekocht vanuit afzonderlijke organisaties, terwijl veel kennisvragen juist gemeente- en overheidsoverstijgend zijn.

Voor de najaars-ALV wordt verkend of een richtinggevende uitspraak wenselijk is om opleidingen gemeentelijk en overheidsbreed te delen en waar mogelijk gezamenlijk te ontwikkelen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gestart met thema's zoals de nieuwe Cyberbeveiligingswet en AI-geletterdheid, waarvoor al onderzoeken lopen en bestaande initiatieven beschikbaar zijn. Een dergelijke uitspraak kan het fundament leggen voor verdere gezamenlijke ontwikkeling van opleidingen en mogelijk toekomstige collectiviseringsvoorstellen op dit thema.

Daarnaast wordt ingezet op versterking van regionale samenwerking, het benutten van bestaande opleidingsvoorzieningen en het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden die nodig zijn voor AI, cloud, digitale veiligheid en andere digitaliseringsopgaven. Zo ontstaat stap voor stap een sterkere gezamenlijke basis voor digitaal vakmanschap binnen gemeenten.

Meer weten?

Werkenbijgemeenten.nl

Gezamenlijk platform voor arbeidsmarktcommunicatie en werving. Ondersteunt gemeenten bij het aantrekken van onder andere digitaliserings- en ICT-professionals.

VNG Academie

Biedt opleidingen, leertrajecten en kennisontwikkeling rond digitalisering, informatievoorziening en moderne overheidsdienstverlening. Ook het aanbod van RADIO wordt hier zoveel als mogelijk beschikbaar gesteld.

Kwaliteitsraamwerk Informatievoorziening

Het Kwaliteitsraamwerk Informatievoorziening (KWIV) helpt gemeenten inzicht te krijgen in digitale functies, benodigde vaardigheden en toekomstige personeelsbehoeften. Enkele gemeenten gebruiken het al voor onder meer strategische personeelsplanning, organisatieontwikkeling en loopbaanpaden voor digitaliserings- en ICT-professionals.

6.9. Verkenning: planketen in het fysiek domein

Nederland staat voor een grote verbouwing van de fysieke leefomgeving. Opgaven rond woningbouw, energie-infrastructuur, klimaatadaptatie, bereikbaarheid, natuur en leefbaarheid vragen de komende jaren om samenhangende keuzes, uitvoeringskracht en bestuurlijke slagvaardigheid. Gemeenten spelen daarin een centrale rol. De planketen vormt daarbij de schakel tussen maatschappelijke opgaven en uitvoering: via omgevingsvisies, programma's en omgevingsplannen worden beleidskeuzes vertaald naar concrete resultaten.

6.9.1. Inleiding: planketen als mogelijke nieuwe collectiviseringsprioriteit

Veel gemeenten ervaren dat de transitie naar één integraal omgevingsplan complex, kostbaar en arbeidsintensief is. Juridische complexiteit, digitale vraagstukken, schaarse capaciteit en beperkte middelen maken het lastig om voldoende tempo te maken richting 2032. Terwijl maatschappelijke opgaven juist vragen om versnelling, ervaren veel gemeenten dat het ontwikkelen, beheren en toepassen van omgevingsplannen moeilijk stuurbaar is geworden.

Daar komt bij dat veel onderdelen van de planketen sterk verweven zijn met digitalisering en standaardisatie. Het omgevingsplan vraagt niet alleen om juridische regels, maar ook om annotaties, geo-informatie, toepasbare regels, dienstverlening via het Omgevingsloket, beheer en stuurinformatie die in samenhang functioneren. Gemeenten verkennen daarom of delen van de planketen zich lenen voor collectivisering. Daarbij gaat het niet om het uniformeren van lokaal beleid, maar om het gezamenlijk ontwikkelen, beheren en toepassen van bouwstenen die gemeenten helpen om maatschappelijke opgaven sneller en doelmatiger aan te pakken. Uiteraard met behoud van gemeentelijke autonomie.

6.9.2. Hoe staan we ervoor?

De afgelopen anderhalf jaar is ervaring opgedaan binnen SPRONG. SPRONG is een leer-werktraject voor professionals om samen te leren en te werken aan een regelset voor het omgevingsplan. In Brabant werken 24 gemeenten, de provincie, omgevingsdiensten en andere ketenpartners samen aan de ontwikkeling van omgevingsplannen. Inmiddels is ook in Overijssel een vergelijkbare samenwerking gestart met vrijwel alle gemeenten in de provincie. Daarnaast bereiden andere regio's zich voor om aan te sluiten.

Deze ervaringen laten zien dat gezamenlijke ontwikkeling van kennis, producten en ondersteuning leidt tot versnelling, meer vakmanschap en lagere uitvoeringskosten. De samenwerking laat bovendien zien dat gemeenten veel vraagstukken niet afzonderlijk hoeven op te lossen, maar kunnen voortbouwen op gezamenlijk ontwikkelde producten en werkwijzen.

De komende periode worden bestaande afspraken met gemeenten en interbestuurlijke partners verder uitgewerkt. Daarbij kijken we hoe succesvolle elementen uit de huidige samenwerkingen breder beschikbaar kunnen worden gemaakt voor andere gemeenten en regio's.

6.9.3. Voor welke resultaten gaan we?

Gemeenten bouwen voort op de ervaringen uit SPRONG en werken aan een aanpak waarin ondersteuning, kennis en producten breder beschikbaar komen voor gemeenten. Daarbij staat centraal dat gemeenten sneller en tegen lagere kosten hoogwaardige omgevingsplannen kunnen ontwikkelen, beheren en toepassen.

Concreet wordt gewerkt aan:

- geannoteerde voorbeeldregelsets die juridisch robuust zijn én aansluiten op digitale dienstverlening via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

- ondersteuning bij het DSO, toepasbare regels, annotaties en geo-informatiehulpmiddelen, zoals AI-toepassingen, formats en handreikingen
- masterclasses voor management over het sturen in de fysieke leefomgeving
- workshops voor beleidsadviseurs over effectief gebruik van de instrumenten van de planketen
- regionale leer- en werktrajecten waarin gemeenten gezamenlijk producten ontwikkelen en toepassen

6.9.4. Vooruitblik

Deze resultaten sluiten direct aan op de bouwstenen die momenteel worden verkend voor verdere collectivisering van de planketen. Daarbij bouwen we nadrukkelijk voort op bestaande voorzieningen, kennis en samenwerkingsvormen. De uitwerking richt zich op zes samenhangende onderdelen: voorbeeldregelsets, annotaties en toepasbare regels, structuur en systematiek van het omgevingsplan, een leer- en werkplatform voor Geo, regionale leer- en werktrajecten en hulpmiddelen voor analyse, sturing en management.

De komende periode worden bestuurders, directeuren Stedelijke Ontwikkeling en gemeenten actief betrokken bij de verdere uitwerking van deze aanpak. We benutten hun ervaringen bij de voorbereiding van een voorstel voor de najaars-ALV.

Tegelijkertijd werken gemeenten en hun partners aan het beschikbaar maken van de eerste producten en het verder opschalen van de regionale aanpak. Het doel is om eind 2026 de vernieuwde aanpak in ten minste één regio operationeel te hebben en de eerste gezamenlijke producten beschikbaar te maken. Deze ervaringen vormen de basis voor de verdere uitwerking van het voorstel richting de najaars-ALV.

Meer weten?

Planketen Omgevingswet

Onder de Omgevingswet hebben gemeenten verschillende kerninstrumenten om de gemeentelijke visie, beleid en regels vast te leggen: de omgevingsvisie, het programma en het omgevingsplan. Op deze webpagina vindt u alle VNG-informatie over het werken met deze instrumenten.

Regionaal samenwerken aan omgevingsplannen

In Brabant en Overijssel werken in totaal 45 gemeenten succesvol samen met de betreffende provincie, omgevingsdiensten en andere ketenpartners aan de ontwikkeling van omgevingsplannen. Ook andere regio's bereiden zich voor om aan te sluiten.

Op weg naar een gezamenlijke digitale basis voor gemeenten

**Nadere toelichting
Collectivisering Dienstverlening – Common Ground**

september 2026

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

info@vng.nl

september 2026

Inhoud

1.	Doel en inleiding.....	3
2.	Waarom is een gezamenlijke digitale basis nodig?	5
3.	Wat levert een gezamenlijke digitale basis de gemeenten op?.....	6
4.	Voorbeelden van maatschappelijke waarde	6
5.	Stapsgewijs bouwen aan een gezamenlijke digitale basis	7
6.	Wat staat ons te doen?	7
7.	Regievoering op de collectieve voorzieningen.....	8
8.	Financiële uitwerking	8
9.	De route naar besluitvorming	10

1. Inleiding, doel en scope

Doel en scope van deze informerende nota

De ALV heeft in 2025 uitgesproken dat gemeenten als eerste de digitalisering voor het domein dienstverlening willen collectiviseren via de realisatiekoers Common Ground.

Daarmee vormt Common Ground één van de eerste concrete uitwerkingen van de collectiviseringskoers: gemeenten werken gezamenlijk aan een gedeelde digitale basis, gezamenlijke voorzieningen en een bijpassende regieorganisatie, die nodig is om deze voorzieningen namens het collectief van gemeenten te realiseren en beschikbaar te houden.

Deze informerende tussenstap geeft de leden gelegenheid zich richting de BALV van december 2026 verder te verdiepen in de voorstellen, aanvullende aandachtspunten mee te geven en zich voor te bereiden op de inhoudelijke besluitvorming. Ook biedt dit ruimte om eventuele steunbetuigingen, aandachtspunten of moties zorgvuldig voor te bereiden.

Deze uitwerking bouwt voort op eerdere ALV-besluiten waarin het belang van gezamenlijke sturing en uitvoering voor Common Ground is onderschreven.

- [Collectieve dienstverlening | ALV 2025](#)
 - [Resolutie 'Als één sterke bestuurslaag regie op de digitale samenleving'](#)
 - [Realisatiekoers Common Ground](#)
- [Propositie Common Ground | ALV 2024](#)

Deze ontwikkeling sluit ook aan bij de verenigingsstrategie van de VNG, waarin gemeenten gezamenlijk optrekken waar maatschappelijke opgaven daarom vragen en waarin de vereniging gemeenten ondersteunt bij het versterken van hun bestuurskracht, uitvoeringskracht en digitale slagkracht. De voorgestelde koers voor Common Ground is een concrete invulling van deze gezamenlijke ambitie op een deel van het terrein van digitalisering.

Door de informatiekundige visie Common Ground eerst smal toe te passen op het publieke dienstverleningsdomein wordt ervaring opgebouwd en meerwaarde bewezen. Daarna kan worden besloten om middelen beschikbaar te stellen om Common Ground ook in andere domeinen toe te passen.

In de periode tot aan de BALV staan met name de volgende bestuurlijke vragen centraal:

1. Welke onderdelen van de gemeentelijke informatievoorziening voor dienstverlening organiseren gemeenten gezamenlijk en welke blijven lokaal?
2. Welke governance, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn nodig voor effectieve collectieve regie waarin de belangen van alle gemeenten zichtbaar zijn?
3. Op welke wijze worden de benodigde regie- en leveringstaken organisatorisch belegd?
4. Rechtvaardigen de maatschappelijke en financiële baten de benodigde investeringen en jaarlijkse kosten?
5. Hoe worden kosten, risico's en baten op een evenwichtige wijze verdeeld?

6. Welk tempo en welke groeistrategie passen bij de gezamenlijke ambitie van gemeenten?

2. In het kort: de ingezette koers

Wat houdt Common Ground in? Common Ground is de visie die beschrijft hoe gemeenten hun informatievoorziening willen inrichten, in één digitale basis. De kern van die basis is de wijze waarop gemeenten gegevens vastleggen, beheren, delen en beschikbaar stellen. Inwoners, ondernemers en ambtenaren moeten kunnen beschikken over relevante, betrouwbare en samenhangende informatie, zonder dat deze verspreid staat over tientallen afzonderlijke systemen. Gegevens moeten vindbaar, herbruikbaar en veilig toegankelijk zijn, zodat gemeenten inwoners beter kunnen helpen, sneller kunnen handelen en maatschappelijke opgaven effectiever kunnen aanpakken. De transitie naar een moderne informatievoorziening vereist niet alleen een meerjarige transitie-aanpak, maar ook betrokkenheid en inzet van vele samenwerkingspartners en mede-overheden.

Collectieve voorziening: Gemeenten werken toe naar een gezamenlijke digitale basis voor de gemeentelijke dienstverlening. Die basis bestaat in eerste instantie uit een collectieve gegevensvoorziening waarin gegevens op een eenduidige, veilige en herbruikbare manier beschikbaar komen voor dienstverlening en uitvoering. Op deze basis kunnen bestaande en nieuwe gemeentelijke voorzieningen voortbouwen. Dit vereist dat gemeenten gezamenlijk en niet vrijblijvend de overstap naar de collectieve gegevensvoorziening maken.

Regievoering: Om dit mogelijk te maken is gezamenlijke regievoering nodig. Vanuit regievoering worden standaarden vastgesteld, voorzieningen ontwikkeld, beheerd en geleverd, en kwaliteit bewaakt. Gemeenten krijgen ondersteuning bij ingebruikname en doorontwikkeling.

Investering: Dat vraagt om investeringen in ontwikkeling, beheer en regievoering. Tegelijkertijd verschuiven op termijn ook bestaande uitgaven die gemeenten nu individueel doen naar collectieve voorzieningen en collectieve uitvoering.

Opbrengst: Door expertise, beveiliging en doorontwikkeling gezamenlijk te organiseren kunnen gemeenten beter inspelen op nieuwe eisen en risico's. Ook ontstaat meer grip op afhankelijkheden van leveranciers en meer invloed op de toekomstige ontwikkeling van de gemeentelijke informatievoorziening. Collectiveren gaat niet alleen over efficiënter samenwerken, maar ook over het versterken van de digitale autonomie van gemeenten: gezamenlijk meer grip krijgen op gegevens, voorzieningen, standaarden en afhankelijkheden die cruciaal zijn voor publieke dienstverlening.

Nederlandse Digitaliseringsstrategie: Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, waarin digitale autonomie, weerbaarheid en publieke regie over digitale voorzieningen als belangrijke maatschappelijke opgaven zijn benoemd. De collectieve gegevensvoorziening draagt eraan bij dat gemeenten gezamenlijk meer grip krijgen op de digitale infrastructuur die noodzakelijk is voor hun publieke taak en eenvoudiger informatie kan uitwisselen met ketenpartners en sluit aan op basisregistraties en het landelijke Federatieve Datastelsel.

Invoering: Voor gemeenten betekent dit geen verplichte vervanging van bestaande systemen ineens. Gemeenten kunnen stapsgewijs aansluiten op natuurlijke momenten die passen bij hun eigen situatie.

Draagvlak: De koers wordt breed ondersteund door verantwoordelijken in de dienstverlenings- en IT-domeinen bij de betrokken gemeentelijke coalities, waaronder de G4- en Dimpact-gemeenten, door gemeentelijke samenwerkingsverbanden, koplopergemeenten, communities en een groeiend aantal leveranciers. De Vereniging van Directeuren Publiekseenheden (VDP) geeft aan dat juist

gemeenten die niet in een coalitie zitten of onvoldoende schaal hebben om zelf voorop te lopen, het meeste belang hebben bij collectieve voorzieningen, afdwingbare standaarden en centrale ondersteuning. Dit sluit aan op de voorgestelde koers.

3. Waarom is een gezamenlijke digitale basis nodig?

Gemeenten kiezen vanuit gelijkwaardigheid voor een collectieve aanpak van digitalisering. Er zijn tal van redenen waarom Common Ground als gezamenlijke digitale basis van groot belang is.

Hoogwaardige oplossingen, meer slagkracht

Gemeenten staan voor de opgave om inwoners en ondernemers steeds beter, sneller en efficiënter van dienst te zijn. Tegelijkertijd worden maatschappelijke uitdagingen zoals woningbouw, bestaanszekerheid, zorg, duurzaamheid en veiligheid steeds complexer. Slagvaardige uitvoering van deze opgaven vereist een moderne, veilige en toekomstbestendige digitale basis. Collectivisering biedt de mogelijkheid om kennis, investeringen en uitvoeringskracht te bundelen. Daardoor kunnen gemeenten meer bereiken dan wanneer iedere gemeente afzonderlijk vergelijkbare vraagstukken oplost.

Versnipperde informatievoorziening

De huidige gemeentelijke informatievoorziening is hiervoor onvoldoende ingericht. Veel gegevens zijn verspreid over verschillende IT-systemen, koppelingen tussen die systemen zijn complex en gemeenten zijn vaak afhankelijk van een beperkt aantal leveranciers. Hierdoor zijn gegevens niet altijd eenvoudig vindbaar, herbruikbaar of uitwisselbaar. En kost het gemeenten veel tijd, geld en capaciteit om veranderingen door te voeren. Door voorzieningen collectief te ontwikkelen en beheren kunnen gemeenten versnippering verminderen, kennis en investeringen bundelen en sneller inspelen op nieuwe maatschappelijke en juridische ontwikkelingen. Gezamenlijke standaarden, architectuurafspraken en heldere sturing zorgen ervoor dat deze voorzieningen veilig, betrouwbaar en samenhangend functioneren.

Beheersing van kosten en risico's

Gemeenten hebben gezamenlijk belang bij een sterke digitale basis. Wanneer gemeenten afzonderlijk blijven investeren in vergelijkbare voorzieningen, blijven kosten, risico's en afhankelijkheden versnipperd.

Wettelijke verplichtingen

De nationale en Europese eisen op het gebied van informatiebeveiliging, privacy, digitale weerbaarheid en transparantie nemen toe. Denk daarbij aan de Cyberbeveiligingswet (CBW), de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), de Wet open overheid (Woo) en andere wet- en regelgeving. Zonder collectivisering wordt het moeilijker om te voldoen aan steeds strengere eisen rond informatiebeveiliging, transparantie, continuïteit en gegevensuitwisseling.

Digitale autonomie

Collectivisering helpt gemeenten om hun digitale autonomie te versterken, oftewel de mate waarin gemeenten zelf invloed kunnen uitoefenen op hun gegevens, informatievoorziening en digitale dienstverlening. Wanneer cruciale voorzieningen, gegevensstructuren en koppelingen volledig afhankelijk zijn van individuele of niet-Europese leveranciers, neemt die invloed immers af.

Meer zeggenschap

Door gezamenlijk standaarden vast te stellen, voorzieningen collectief te organiseren en regie te voeren op de ontwikkeling daarvan, vergroten gemeenten hun zeggenschap over de digitale basis waarop hun dienstverlening steunt. Daarmee wordt niet alleen de afhankelijkheid van afzonderlijke leveranciers verminderd, maar ontstaat ook meer grip op toekomstige ontwikkelingen, kosten en risico's.

4. Wat levert een gezamenlijke digitale basis de gemeenten op?

Een gezamenlijke digitale basis leidt tot:

- betere en efficiëntere dienstverlening aan inwoners en ondernemers;
- een sterkere ondersteuning van maatschappelijke opgaven;
- meer grip op gegevens en informatiebeveiliging;
- betere ondersteuning van wettelijke verplichtingen;
- meer digitale autonomie door grotere zeggenschap over voorzieningen, standaarden en doorontwikkeling;
- minder afhankelijkheid van individuele leveranciers;
- minder verstoringen in de uitvoering door verhoogde cyberweerbaarheid en lagere kans op uitval van systemen;
- snellere innovatie en hergebruik van oplossingen;
- lagere structurele kosten op langere termijn.

Daarbij is ook uitgesproken dat collectieve regie en uitvoering nodig zijn om deze ontwikkeling mogelijk te maken. Met de voorstellen die nu worden uitgewerkt wordt invulling gegeven aan die eerder vastgestelde richting, zonder vooruit te lopen op de uiteindelijke organisatorische vorm waarin deze taken worden ondergebracht.

De uitwerking van Common Ground vormt één van de belangrijkste bouwstenen binnen deze bredere collectiviseringsbeweging.

5. Voorbeelden van maatschappelijke waarde

Een gezamenlijke digitale basis is geen technisch doel op zichzelf. Op een digitale gegevensbasis bouwen de digitale voorzieningen voort die gemeenten gebruiken voor hun dienstverlening en uitvoering. Denk aan voorzieningen voor vergunningverlening, participatie, handhaving, inkomensondersteuning, schuldhulpverlening, burgerzaken en andere gemeentelijke taken. Het gaat uiteindelijk om de maatschappelijke en bestuurlijke waarde die daardoor ontstaat.

Een gezamenlijke digitale basis zorgt ervoor dat gegevens en voorzieningen op een veilige en gestandaardiseerde manier beschikbaar komen voor dienstverlening, beleidsvorming en uitvoering. Daardoor kunnen gemeenten sneller inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe diensten eenvoudiger introduceren en inwoners beter ondersteunen. Van die maatschappelijke waarde zijn verschillende voorbeelden te geven.

- **Nieuwe dienstverlening**

Hetzelfde geldt voor nieuwe dienstverlening. Wanneer gemeenten bijvoorbeeld een stadspas willen invoeren of uitbreiden, kunnen zij dit sneller realiseren wanneer de benodigde gegevens al gestandaardiseerd beschikbaar zijn. Gemeenten hoeven dan niet telkens opnieuw gegevensverzamelingen, koppelingen en processen in te richten, maar kunnen voortbouwen op voorzieningen die al collectief beschikbaar zijn.

- **Informatiebeveiliging**

Ook voor informatiebeveiliging, transparantie en samenwerking levert een gezamenlijke basis voordelen op. Gemeenten krijgen meer inzicht in welke gegevens beschikbaar zijn, waar deze worden gebruikt en welke kwaliteit zij hebben. Dat versterkt de uitvoerbaarheid van wetgeving en vermindert de kwetsbaarheid van de informatievoorziening.

6. Stapsgewijs bouwen aan een gezamenlijke digitale basis

De afgelopen jaren hebben gemeenten, samenwerkingsverbanden, communities en leveranciers veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van Common Ground-oplossingen. Dat heeft waardevolle resultaten opgeleverd. Tegelijkertijd zijn verschillende oplossingen naast elkaar ontstaan. De volgende stap is daarom om bestaande ontwikkelingen samen te brengen tot één gezamenlijk fundament waarop gemeenten, leveranciers en samenwerkingsverbanden verder kunnen bouwen.

Wat ons te doen staat, is het samenbrengen, standaardiseren en collectiviseren van de gemeentelijke gegevenslaag. Juist daar zit vandaag een groot deel van de versnippering. Door vanuit een gezamenlijke gegevensbasis te werken ontstaat een fundament waarop bestaande en toekomstige voorzieningen stapsgewijs kunnen voortbouwen.

Het gaat nadrukkelijk niet om één landelijke applicatie en ook niet om het in één keer vervangen van bestaande systemen. Gemeenten kunnen stapsgewijs aansluiten op natuurlijke momenten, bijvoorbeeld bij vervanging van systemen of vernieuwing van dienstverlening. Bestaande vakapplicaties blijven daarbij een belangrijke rol spelen.

Alhoewel dienstverlening het eerste concrete toepassingsgebied is, is het geen einddoel. Het bredere doel blijft het realiseren van een toekomstbestendige gemeentelijke informatievoorziening als onderdeel van de bredere digitaliseringsambities van gemeenten. De collectieve gegevensvoorziening vormt daarvoor een eerste belangrijke bouwsteen.

7. Wat staat ons te doen?

Dankzij breed draagvlak onder gemeenten en samenwerkingsverbanden, komen vragen en aandachtspunten goed op tafel. Zo bestaan er bijvoorbeeld terechte vragen over governance, financiering, lokale autonomie, invoering, risicoverdeling en samenloop met andere organisatorische ontwikkelingen. Die vragen zijn logisch gezien de omvang van de opgave en worden betrokken bij de verdere uitwerking.

De breed gedragen wens is om meer gezamenlijk op te trekken, terwijl tegelijkertijd voldoende ruimte blijft bestaan voor lokale keuzes en verschillen tussen gemeenten. We werken vanuit een gelijkwaardige basis.

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de verhouding tussen collectiviteit en lokale autonomie. Betere dienstverlening, meer samenhang, minder dubbel werk, meer transparantie over de status van aanvragen, hogere betrouwbaarheid, veiligheid en betere digitale toegankelijkheid moeten leidend zijn. Lokale autonomie is van waarde, maar mag niet betekenen dat inwoners en

ondernemers de prijs blijven betalen voor bestuurlijke en technische versnippering. Wanneer gemeenten gezamenlijk standaarden, voorzieningen en werkwijzen afspreken, neemt de gezamenlijke slagkracht toe, maar wordt tegelijkertijd een deel van de lokale beleids- en uitvoeringsruimte begrensd. Richting de BALV moet duidelijk worden waar die balans ligt. In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op de in te richten regievoering.

8. Regievoering op de collectieve voorzieningen

Om een gezamenlijke digitale basis daadwerkelijk te kunnen realiseren, is niet alleen samenwerking nodig, maar ook een structurele invulling van collectieve regie en uitvoering namens gemeenten. Gemeenten hebben in eerdere ALV-besluiten aangegeven dat voor de uitvoering van de Common Ground-koers gezamenlijke sturing noodzakelijk is. De beoogde startdatum van de structurele regievoering is 1 januari 2028.

Gemeenten organiseren dat opdrachtverlening, sturing, kwaliteitsbewaking en beschikbaarstelling namens het collectief plaatsvinden en organiseren regie op de levering. De ontwikkeling, levering en exploitatie van voorzieningen blijft plaatsvinden door marktpartijen, samenwerkingsverbanden en andere uitvoerende organisaties. Daarmee ontstaat meer samenhang, meer voorspelbaarheid en meer grip op kosten, kwaliteit, veiligheid en afhankelijkheden.

In feite organiseren gemeenten hiermee een aantal taken die momenteel afzonderlijk worden uitgevoerd. Door deze activiteiten collectief te organiseren kunnen gemeenten kennis, expertise en middelen bundelen en wordt voorkomen dat vergelijkbare werkzaamheden 342 keer afzonderlijk plaatsvinden.

Wat valt onder de gezamenlijke regievoering?

- het gezamenlijk bepalen van standaarden, architectuur en functionele specificaties;
- het verstrekken van opdrachten voor ontwikkeling, beheer en doorontwikkeling;
- het bewaken van de naleving van afgesproken standaarden en kwaliteitseisen;
- het organiseren van beheer, continuïteit en veiligheid;
- het beschikbaar stellen van voorzieningen aan gemeenten;
- het ondersteunen van gemeenten bij implementatie en gebruik;
- het verzamelen van wensen vanuit gemeenten en het vertalen daarvan naar verdere ontwikkeling.

Gemeenten spreken gezamenlijk af welke voorzieningen nodig zijn, aan welke eisen deze moeten voldoen en hoe deze worden ingezet. Daarna de taak om deze voorzieningen te (door)ontwikkelen en onderhouden. Ook is ondersteuning van gemeenten bij invoering en gebruik gewenst.

9. Financiële uitwerking

De maatschappelijke meerwaarde van de gekozen koers wordt breed herkend. Tegelijkertijd vraagt de financiële uitwerking om een zorgvuldige onderbouwing. Daarom worden momenteel verschillende scenario's uitgewerkt en doorgerekend. Daarin is aandacht voor zowel gunstige als minder gunstige ontwikkelingen.

Onderdeel van de financiële uitwerking zijn onder andere:

- investeringskosten;
- structurele beheer- en exploitatiekosten;
- gevolgen voor bestaande GGU-middelen;
- de wijze van financiering tijdens de opbouwfase;
- risico's en beheersmaatregelen;
- verwachte maatschappelijke en financiële opbrengsten.

Het uitgangspunt is dat gemeenten richting de uiteindelijke besluitvorming volledig inzicht krijgen in zowel kansen als risico's, zodat financiële of organisatorische gevolgen geen verrassing vormen.

Vooruitblik besluitvorming

De kosten voor realisatie, invoering, exploitatie en regievoering zijn indicatief in beeld gebracht aan de hand van ervaringen van bestaande coalities en inzichten in de huidige gemeentelijke IT-kosten. De inschattingen kennen nog een hoge onzekerheidsmarge. De komende periode wordt gewerkt aan het verkleinen daarvan.

De indicatieve jaarlijkse kosten voor de regievoering bestaan uit circa € 8 miljoen euro, die in het voorstel van december aanstaande aan de BALV als collectief te dragen kosten zal worden voorgelegd.

Hiernaast worden structurele kosten gemaakt voor ontwikkeling, beheer en doorontwikkeling van de collectieve voorziening en voor de onderliggende basisinfrastructuur. Deze zijn momenteel ingeschat tussen 8 en 15 miljoen euro per jaar. Koplopers besteden nu per jaar ca. 5 miljoen. In het voorstel naar de BALV van december 2026 zal dit worden voorgesteld met bekostiging via 'betaling voor gebruik'. Om instappen aantrekkelijk te houden wordt voorgesteld in het begin een deel van deze kosten collectief voor te financieren. Hoe sneller gemeenten overstappen, hoe eerder het punt van return-of-investment is bereikt. Een belangrijk uitgangspunt is dat een groot deel van deze uitgaven betrekking heeft op kosten die gemeenten vandaag de dag al lokaal maken voor vergelijkbare functionaliteit, beheer, infrastructuur en doorontwikkeling van IT-voorzieningen. In het beoogde model verschuiven deze uitgaven geleidelijk van individuele gemeenten naar een collectieve voorziening. Daartegenover staan financiële baten die ontstaan door standaardisatie, schaalvoordelen en het gezamenlijk organiseren van beheer en doorontwikkeling.

Ook zijn er gebruikskosten. Hoe intensiever een gemeente de voorziening gebruikt, hoe meer infrastructuur-capaciteit en opslagcapaciteit daarmee is gemoeid. In het voorstel naar de BALV van december wordt voorgesteld om deze kosten gebruiksfhankelijk in rekening te brengen bij de betreffende gemeente. Dit wordt momenteel ingeschat op € 0,35 tot € 0,70 per inwoner per jaar.

Tot slot zijn er nog lokale implementatiekosten. De overstap naar de collectieve voorziening betekent dat de gemeente gegevens moet overzetten van haar huidige systemen naar de collectieve gegevensvoorziening, haar personeel moet opleiden in het gebruik van de collectieve voorziening en dergelijke. Deze kosten zijn niet afzonderlijk geraamd. Omdat deze kosten sterk verschillen per gemeente, zijn zij in deze fase niet betrouwbaar te kwantificeren. Gemeenten maken dergelijke kosten ook bij reguliere vervanging van bestaande voorzieningen.

Naast deze schaalvoordelen worden ook andere potentiële financiële baten in beeld gebracht. Op lokaal niveau kunnen directe IT-kosten afnemen, bijvoorbeeld doordat het aantal benodigde aanbestedingen afneemt, minder eigen infrastructuur nodig is, koppelingen eenvoudiger worden en beheer en doorontwikkeling minder vaak afzonderlijk hoeven plaats te vinden. Daarnaast kunnen afgeleide besparingen ontstaan. Een meer gestandaardiseerde en gezamenlijk beheerde informatievoorziening kan bijvoorbeeld bijdragen aan lagere kosten voor informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid.

Nieuwe systemen en diensten kunnen eenvoudiger en sneller worden ontwikkeld wanneer zij gebruik kunnen maken van een gestandaardiseerde gegevenslaag en bestaande collectieve voorzieningen. Ten slotte kunnen baten ontstaan doordat processen eenvoudiger kunnen worden ingericht en geautomatiseerd. De omvang van deze directe en indirecte baten wordt in de verdere uitwerking van de businesscase nader onderzocht en waar mogelijk gekwantificeerd.

De verwachting is dat gemeenten op verschillende momenten zullen aansluiten. Daardoor groeien de variabele kosten geleidelijk mee, terwijl een deel van de vaste kosten al vanaf de start moet worden gemaakt. Ook de overgang van bestaande lokale varianten naar de collectieve voorziening vraagt een tijdelijke voorinvestering, die zich naar verwachting terugverdient door schaalvoordelen en gezamenlijke ontwikkeling en beheer.

Richting besluitvorming wordt inzicht gegeven in de financiële consequenties van verschillende groeiscenario's, inclusief kansen, risico's en onderliggende aannames. Ook de wijze van bekostiging en de verdeling van kosten tussen collectieve en gebruiksafhankelijke componenten maken onderdeel uit van de nadere uitwerking.

10. De route naar besluitvorming

Resumerend, werken we stapsgewijs naar 1) een collectieve gegevensvoorziening en 2) structurele regievoering hierop. In aanloop naar besluitvorming wordt de haalbaarheid hiervan bepaald inmiddels een uitvoeringstoets.

We voorzien de volgende beslismomenten om daar te komen:

Stap 1: BALV december 2026

Tijdens de BALV wordt besluitvorming over de collectieve gegevensvoorziening, de benodigde collectieve regie en levering, governancevraagstukken en de verdere organisatorische inrichting voorzien aan de hand van de in de inleiding genoemde bestuurlijke vragen.

In de periode tot aan de BALV worden gemeenten actief betrokken bij de verdere uitwerking van de voorstellen.

Stap 2: ALV juni 2027

Na het verwerken van de uitkomsten van de besluitvorming in de BALV worden de definitieve wijze van financiering, bekostiging en eventuele financiële randvoorwaarden aan de leden ter vaststelling voorgelegd.

Op deze manier kunnen gemeenten stap voor stap tot een zorgvuldig besluit komen, waarbij inhoudelijke keuzes en financiële consequenties afzonderlijk en transparant worden afgewogen.

Voorstel aan de Algemene ledenvergadering

Datum ALV : 30 september 2026

Agendapunt : Contractstandaarden Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015),
Hulpmiddelen

Kenmerk :

Onderwerp

Contractstandaarden Wmo 2015, Hulpmiddelen

Gevraagd besluit

In de stemmen met de jaarlijkse actualisatie van de Contractstandaarden Wmo 2015, waarbij zwaarwegende wijzigingen met impact op de gemeentelijke dienstverlening ter beoordeling en besluitvorming worden voorgelegd aan CvD, commissie ZJO en ter vaststelling aan het bestuur van de VNG?

Toelichting op hoofdlijnen

Aanleiding/context

De decentralisatie van de Wmo en Jeugdwet in 2015 heeft geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal organisaties dat deze zorg inkoopt en aanbiedt. Een onbedoeld bijeffect is het ontstaan van een enorme variatie aan contractuele bepalingen, die veelal hetzelfde regelen. Deze grote diversiteit in contracten zorgt voor veel administratieve lasten in de uitvoering bij zorgaanbieders en gemeenten.

Doel contractstandaarden

Een belangrijk instrument om administratieve lasten te verminderen en de daarmee verbonden kosten terug te dringen is standaardisatie. Hierdoor ontstaat uniformiteit in de manier waarop gemeenten contracten afsluiten binnen de Wmo 2015, wat kan helpen om verschillen in de uitvoering te verminderen. Met contractstandaarden worden onnodige verschillen in contracten en inkoopdocumenten weggenomen waardoor de administratieve lasten afnemen. De standaard richt zich op de randvoorwaarden in een contract (de zogenoemde niet-kernbedingen), zodat een gemeente haar beleidsvrijheid houdt op het gebied van innovatie, samenwerking en transformatie.

Contractstandaarden Wmo 2015

Het project Contractstandaarden Wmo 2015, Hulpmiddelen bouwt voort op de opbouw en methodiek van de bestaande contractstandaarden Jeugd en Wmo-diensten¹. Hiermee wordt aangesloten bij een werkwijze die gemeenten en aanbieders al kennen en toepassen. Dit heeft

¹ De Contractstandaarden jeugd zijn in de ALV van 2022 vastgesteld en Wmo-diensten in 2024

geresulteerd in een standaardovereenkomst en twee inkoopdocumenten voor maatschappelijke ondersteuning op het onderdeel 'hulpmiddelen' binnen de Wmo 2015. In onderstaand schema is weergegeven uit welke onderdelen de contractstandaarden bestaan.



Verplichting

Wanneer de standaarden algemeen verbindend worden verklaard in de ALV, heeft dat het grootste effect op de vermindering van de administratieve lasten.

Betrokken partijen/stakeholders

De contractstandaard Wmo-hulpmiddelen is ontwikkeld in samenwerking met gemeenten, juristen, inhoudelijke experts, leveranciers en branchevereniging Firevaned. Het traject is begeleid door een gemandateerde begeleidingsgroep. Op basis van consultatie en afstemming is een breed gedragen en juridisch getoetste standaard tot stand gekomen, waarmee wordt aangesloten bij de bestaande contractstandaarden binnen het sociaal domein en een uniforme wijze van contracteren wordt ondersteund. Gedurende het traject zijn opmerkingen van betrokken partijen verwerkt en is op veel onderwerpen consensus bereikt. Firevaned heeft actief aan het proces deelgenomen en waardering uitgesproken voor verschillende onderdelen van de standaard. Ondanks intensief overleg heeft de branchevereniging uiteindelijk geen formele instemming verleend. De projectgroep heeft de inbreng van Firevaned zorgvuldig meegewogen en daarbij het belang van een breed toepasbare en uitvoerbare standaard vooropgesteld. Er zijn geen signalen dat Firevaned het gebruik van de standaard door haar leden wil ontmoedigen; de branchevereniging geeft aan niet namens haar leden instemming te kunnen uitspreken.

Geleidelijke implementatie

Na vaststelling vindt de implementatie van de standaarden plaats. Hierbij wordt uit gegaan van een geleidelijke overgang van de bestaande, naar de nieuwe situatie die blijft aansluiten op de afspraken die gemeenten en aanbieders gemaakt hebben.

Jaarlijkse update

Voor de update van de contractstandaarden wordt voorgesteld het proces te volgen zoals is afgesproken en vastgelegd bij de Contractstandaarden Jeugd. In dit proces worden jaarlijks de wijzigingen geïnventariseerd door het Ketenbureau en beoordeelt door een reviewgroep bestaande uit gemeenten, aanbieders en branches. Als het om kleine wijzigingen gaat dan kunnen deze worden vastgesteld door de Stuurgroep i-Sociaal Domein. De afweging of er sprake is van

een kleine of grote wijziging is onderdeel van het advies van de Stuurgroep. Vervolgens geeft de Stuurgroep i-Sociaal Domein een zwaarwegend advies aan de VNG en betrokken brancheorganisaties. De impact van (kleine of grote) wijzigingen wordt hierbij afgewogen. In dit proces worden grote wijzigingen aan het College voor Dienstverleningszaken en de Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs voorgelegd. Na positieve advisering worden de wijzigingsvoorstellen ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur van de VNG.

Bijlage(n)

1. Overeenkomst Wmo 2015, Hulpmiddelen
2. Toelichting bij de Overeenkomst Wmo 2015, Hulpmiddelen
3. Inkoopdocument Europese Aanbestedingsprocedure Wmo 2015, Hulpmiddelen
4. Inkoopdocument Toelatingsprocedure Wmo 2015, Hulpmiddelen
5. Toelichting bij de Inkoopdocumenten Wmo 2015, Hulpmiddelen.

Tekst voor stemsheet:

Stemt u in met de jaarlijkse actualisatie van de contractstandaarden Wmo 2015, Hulpmiddelen?

1 = ja

2 = nee

Overeenkomst

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ('Wmo 2015')
Hulpmiddelen

[Naam voorziening, bijvoorbeeld: hulpmiddelen]

202* - 20**

[Naam inkoopregio of gemeente(n)]

Versiebeheer:

1.6	Mei 2026	Ketenbureau	Taalkundige aanpassingen en aanpassingen in opbouw
1.5	April 2026	Ketenbureau	Opmerkingen van de BG 15/01/2026 verwerkt Aangevuld met mogelijkheden voor trapliften en wijzigingen nav overleg met Firevaned
1.4	November 2025	Ketenbureau	Opmerkingen van de BG 17/11/2025 verwerkt
1.3	Oktober 2025	Ketenbureau	Opmerkingen van de BG 04/09/2025 verwerkt
1.2	Augustus 2025	Ketenbureau	Opmerkingen van de BG 05/06/2025 verwerkt
1.1	Mei 2025	Ketenbureau	Opmerkingen van de BG 13/03/2025 verwerkt
1.0	Januari 2025	Ketenbureau	Concept ovk met expertteam opgesteld

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Partijen.....	4
Overwegingen	5
Definities	6
Deel 1: Bepalingen die gelden tussen Opdrachtgever en alle Leveranciers waarmee Opdrachtgever een overeenkomst sluit	8
Artikel 1.1: Voorwerp van de overeenkomst	8
Artikel 1.2: Hiërarchische volgorde van documenten	8
Artikel 1.3: Looptijd.....	9
[optioneel:] Artikel 1.4: Herzieningsclausule	10
Artikel 1.5: Levertijd van het hulpmiddel	11
[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.6: Storingen en reparaties.....	12
[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.7: Onderhoud	13
Artikel 1.8: Inname of demontage	13
Artikel 1.9: Spoed en calamiteit	13
[Optioneel:] Artikel 1.10: Bibob	13
[Optioneel:] Artikel 1.11: Opzegging bij onvoldoende inzet.....	14
[Optioneel:] Artikel 1.12: Social Return on Investment.....	14
[Optioneel:] Artikel 1.13: Communicatie tussen Partijen	15
[Optioneel:] Artikel 1.14: Communicatie tussen Leverancier en cliënt	15
[Optioneel:] Artikel 1.15: Afhandeling van klachten	15
[Optioneel:] Artikel 1.16: Convenanten	15
[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.17: Selecteren en passen	15
[Optioneel:] Artikel 1.18: Overgang.....	16
[Optioneel:] Artikel 1.19: Informatievoorziening bij beëindiging van de overeenkomst	16
[Optioneel:] Artikel 1.n: [vul in]	16
Deel 2: Bepalingen die gelden tussen de Opdrachtgever en een individuele Leverancier waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit	17
[Optioneel:] Artikel 2.n [vul in]	17
Deel 3: Generieke bepalingen	18
Artikel 3.1: Levering	18
Artikel 3.2: Indexering.....	18
Artikel 3.3: Hoofd- en onderaanneming	18

Artikel 3.4: Informatievoorziening aan de Opdrachtgever	19
Artikel 3.5 Facturatie, declaratie en betaling van geleverde hulpmiddelen.....	20
Artikel 3.6: UBO.....	21
Artikel 3.7: Toezicht en handhaving	22
Artikel 3.8: Niet-nakoming, verzuim, opzegging en ontbinding.....	22
Artikel 3.9: Overdracht en fusie	23
Artikel 3.10: Financiële verantwoordelijkheid.....	24
Artikel 3.11: Noodzakelijke aanpassing.....	24
Artikel 3.12: Geschillenregeling	24
Artikel 3.13: Nietigheid	24
Artikel 3.14: Kennisgevingen en algemene inkoopvoorwaarden.....	24
Artikel 3.15: Betekenis na beëindiging.....	25
Artikel 3.16: Aansprakelijkheid.....	25
Artikel 3.17: Wijzigen van omstandigheden	26
Artikel 3.18: Wijzigingen van de contractstandaard	26
Artikel 3.19: Inbreuk persoonsgegevens	27
Artikel 3.20: Continuïteit van maatschappelijke ondersteuning.....	27

Partijen

De ondergetekenden, Partijen bij deze overeenkomst:

[Naam inkoopregio of gemeente(n)]

Adres: : [adres]
Postcode/plaats: : [postcode/plaats]
KvK-nummer : [KvK-nummer]

verder Opdrachtgever

en

[Naam Leverancier]

Adres: : [adres]
Postcode/plaats: : [postcode/plaats]
KvK-nummer : [KvK-nummer]

verder Leverancier

afzonderlijk van elkaar te noemen Partij en samen te noemen Partijen.

Overwegingen

Partijen bij de overeenkomst overwegen dat:

- Opdrachtgever, in zijn hoedanigheid als zowel het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad, op grond van de Wmo 2015 verschillende verplichtingen heeft, waaronder zorg dragen voor maatschappelijke ondersteuning en voor de kwaliteit en continuïteit van de daarop gebaseerde voorzieningen.
- Hulpmiddelen een belangrijk onderdeel vormen van maatschappelijke ondersteuning die Opdrachtgever in het kader van de Wmo 2015 aan cliënten verstrekt.
- Een adequaat hulpmiddel cliënten in staat stelt maatschappelijk te participeren en langer zelfstandig te functioneren in de maatschappij.
- Opdrachtgever heeft voor het laten leveren van hulpmiddelen, en aanvullende dienstverlening daarbij, [een Europese aanbestedingsprocedure georganiseerd *of* een toelatingsprocedure georganiseerd].
- Leverancier in deze procedure [een inschrijving indiende *of* een aanmelding indiende].
- Partijen daarna op grond van de [aanbestedingsprocedure *of* toelatingsprocedure] deze overeenkomst sloten.
- Leverancier zich in voldoende mate op de hoogte stelde van de doelstelling van Opdrachtgever met betrekking tot het sluiten van deze overeenkomst.
- Partijen elkaar van voldoende en correcte informatie voorzagen en – indien gewenst – verder informatie aan elkaar verstrekken voor zover die informatie bij Partijen beschikbaar is.
- Leverancier ervoor zorgt dat hij een passende maatwerkvoorziening bestaande uit één of meer Wmo hulpmiddelen levert zoals door Opdrachtgever toegekend aan cliënt.
- Partijen gebruiken het “Convenant meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonvoorzieningen bij een verhuizing” (versie 22 april 2021)¹ en het “Convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen” (versie 21 april 2021)² als kaderstellend bij het uitvoeren van deze overeenkomst.

¹ https://vng.nl/sites/default/files/2021-06/convenant_meeverhuizen_def.pdf

² https://vng.nl/sites/default/files/2021-06/20210421_convenant_maatwerk_procedures_toegang.pdf

Definities

Gedefinieerde begrippen hebben in enkelvoud en meervoud overeenkomstige betekenis. De begrippen zoals vastgelegd in:

- [artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#);
 - [artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#);
 - [artikel 1 Uitvoeringsregeling Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#);
 - [Optioneel alleen bij een Europese aanbestedingsprocedure: [Artikel 1.1, Aanbestedingswet 2012](#)];
 - de Gemeentelijke verordeningen, beleidsregels en nadere regels;
 - het “Convenant meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonvoorzieningen bij een verhuizing” (versie 22 april 2021); en
 - het “Convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen” (versie 21 april 2021);
- zijn onverkort van toepassing. Bij tegenstrijdigheden in begrippen uit deze bronnen geldt de hiërarchische volgorde zoals hiervoor weergegeven.

De overeenkomst kent verder de volgende gedefinieerde begrippen:

- **Adequaat hulpmiddel:** hulpmiddel dat aansluit op een functioneel advies en op de ondersteuningsbehoefte van de cliënt.
- **Calamiteit:** niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die betrekking heeft op de kwaliteit van een maatwerkvoorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid.
- **Combinant:** de Leverancier die meedoet in een combinatie.
- **Combinatie:** samenwerking van Leveranciers die samen [inschreven of aanmeldden] en ieder voor zich hoofdelijk aansprakelijk zijn bij het uitvoeren van de overeenkomst.
- **Fraude:** i) Het onder valse voorwendselen of op oneigenlijke grond en/of wijze verkrijgen of trachten te verkrijgen van voordeel waar men geen recht op heeft of zou hebben gehad, dan wel daar op enigerlei wijze aan meewerken, en/of
ii) het bewust verzwijgen van relevante feiten en omstandigheden, verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie of geven van een verkeerde en/of onvolledige voorstelling van zaken, dan wel daar op enigerlei wijze aan meewerken, op grond waarvan enig voordeel wordt of kan worden verkregen waar men geen recht op heeft of zou hebben gehad en/of;
iii) het bewust of opzettelijk misleidend handelen, met het oog op eigen of andermans gewin, voor zover het in de wet strafbaar gestelde feiten betreft.
- **Functioneel advies:** advies van een zorgprofessional, zoals een huisarts of een ergotherapeut, over de functionele eisen gesteld aan het hulpmiddel voor een specifieke cliënt.
- **Gepast gebruik:** maatschappelijke ondersteuning die voldoet aan wetgeving, stand van de wetenschap, praktijk eisen en die aansluit bij de ondersteuningsvraag van de cliënt.
- **Gevolgschade:** schade zoals gederfde winst of geleden verlies.
- **Hoofdaannemer:** Leverancier die zelf opdrachten geeft aan onderaannemers waarvoor hij onder deze overeenkomst alle verantwoordelijkheid draagt.
- **Hulpmiddel:** roerende zaak als mobiliteitshulpmiddel, persoonsgebonden hulpmiddel of verwijderbare woonvoorziening die is bedoeld om beperkingen in de zelfredzaamheid of de participatie van een cliënt te verminderen of weg te nemen.
- **Leveren van hulpmiddelen:** het verhuren of het verkopen en in eigendom overdragen van hulpmiddelen, eventueel aangevuld met dienstverlening zoals selecteren en

passen, onderhoud en reparaties, één en ander zoals beschreven in artikel 1.1 van de overeenkomst.

- **Onderaannemer:** een leverancier die hulpmiddelen levert namens een hoofdaannemer op basis van de overeenkomst met die hoofdaannemer en die voor die levering naast de hoofdaannemer verantwoordelijk is richting Opdrachtgever.
- **Selecteren en passen:** keuze van de Leverancier voor een hulpmiddel en het inmeten, aanpassen daarvan aan de individuele ondersteuningsbehoefte van de cliënt zodat sprake is van een adequaat hulpmiddel.
- **Spoed:** situatie waarbij dringende redenen vereisen dat partijen direct handelen en die maakt dat partijen redelijkerwijs niet van elkaar kunnen verwachten dat (één van de) Partijen de gebruikelijke handelingen verricht.
- **UBO:** Ultimate beneficial owner
- **[Definities aan te vullen door Partijen als nodig en gewenst].**

Bij tegenstrijdigheden in de bij de overeenkomst gedefinieerde begrippen met de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen, gaan de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen voor.

Deel 1: Bepalingen die gelden tussen Opdrachtgever en alle Leveranciers waarmee Opdrachtgever een overeenkomst sluit

Nota bene: als de Opdrachtgever een overeenkomst sluit met meerdere Leveranciers, dan gelden onderstaande bepalingen voor alle Leveranciers op gelijke wijze. Het is niet mogelijk in deel 2 van deze bepalingen af te wijken. Het is evenmin toegestaan dat Opdrachtgever zelf artikelen ontwikkelt voor de onderwerpen die in deel 1 zijn geregeld. Zo is er een standaardartikel voor klachten in deel 1 opgenomen. Als Opdrachtgever klachten in de overeenkomst wil regelen, dan moet hij gebruik maken van deze bepaling en kan hij niet zelf een andere bepaling ontwikkelen.

Artikel 1.1: Voorwerp van de overeenkomst

Het voorwerp van de overeenkomst is het leveren van hulpmiddelen.

Partijen verstaan hieronder de rolvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en verwijderbare woonvoorzieningen, zoals vastgelegd in [bijlage]. Partijen maken gebruik van de gestandaardiseerde productcodelijst in [bijlage]. De kwaliteitseisen leggen Partijen vast in [bijlage].

Partijen kiezen één van de drie onderstaande opties:

Optie 1:

Opdrachtgever huurt de hulpmiddelen *all-in*.

Optie 2:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* met depot.

Optie 3:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* zonder depot.

Partijen laten staan of schrappen in de volgende twee tekstblokken:

De volgende aanvullende diensten maken onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:
 - Selecteren en passen;
 - Repareren;
 - Onderhouden].

De volgende aanvullende diensten maken **geen** onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:
 - Selecteren en passen;
 - Repareren;
 - Onderhouden].

Artikel 1.2: Hiërarchische volgorde van documenten

De volgende documenten maken (in hiërarchische volgorde) integraal onderdeel uit van de overeenkomst. Het gaat steeds om de gepubliceerde, meest actuele versie van:

1. De overeenkomst;
2. Nadere overeenkomsten gesloten op basis van deze overeenkomst;

3. De Nota('s) van Inlichtingen (latere versies gaan voor op voorgaande versies);
4. De Gemeentelijke inkoopdocumenten met daarin:
 - 4.1. [bijlagen benoemen];
 - 4.2. Het meest recente [Model Algemene Inkoopvoorwaarden](#) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (september 2024).

(Bij een Europese aanbestedingsprocedure:)

- 4.3. Het verzoek tot deelneming met daarin:
 - 4.3.1. [bijlagen benoemen]
 - 4.3.2. [bijlagen benoemen]

en/of

- 4.3/4.4 de inschrijving van Leverancier met daarin:
 - 4.3.1/4.4.1. [bijlagen benoemen]
 - 4.3.2/4.4.2. [bijlagen benoemen]

(Bij een toelatingsprocedure:)

- 4.3 De aanmelding van Leverancier met daarin:
 - 4.3.1. [bijlagen benoemen]
 - 4.3.2. [bijlagen benoemen]

Artikel 1.3: Looptijd

1.3.1

De overeenkomst start op [begindatum] en loopt tot en met [einddatum].

1.3.2

Opdrachtgever mag de overeenkomst na afloop geheel of deels verlengen met [aantal] kalendermaanden. Dit mag maximaal [aantal] keer.

1.3.3.

Als Opdrachtgever gebruik maakt van de mogelijkheid te verlengen, dan meldt hij dit bij Leverancier minimaal 6 (zes) kalendermaanden voor einddatum.

1.3.4.

Partijen kiezen één van de drie onderstaande opties:

Optie 1:

Geen van de partijen mag tussentijds opzeggen. Alleen de artikelen 1.4.2, [1.11.1], 3.8.1 en 3.11, en 3.18.4 maken hierop een uitzondering.

Optie 2:

Opdrachtgever mag naast de mogelijkheden genoemd in artikel 1.4.2, [1.11.1], 3.8.1 en 3.11

tussentijds schriftelijk opzeggen met een opzegtermijn van [aantal] kalendermaanden. De Leverancier mag niet tussentijds opzeggen, behalve volgens artikel 1.4.2, 3.11 en 3.18.4.

Optie 3:

Opdrachtgever mag naast de mogelijkheden genoemd in artikel 1.4.2, [1.11.1], 3.8.1 en 3.11 tussentijds schriftelijk opzeggen met een opzegtermijn van [aantal] kalendermaanden. De Leverancier mag naast de mogelijkheden genoemd in artikel 1.4.2, 3.11 en 3.18.4 tussentijds schriftelijk opzeggen met een opzegtermijn van [aantal] kalendermaanden. Leverancier blijft verantwoordelijk voor de levering van de benodigde hulpmiddelen totdat een passend alternatief is gevonden, met inachtneming van art. 1.18. Leverancier moet ook voldoen aan de volgende voorwaarden: [voorwaarden benoemen].

[optioneel:] Artikel 1.4: Herzieningsclausule

1.4.1

Opdrachtgever mag de overeenkomst tussentijds wijzigen na overleg met Leverancier. Deze wijzigingsbevoegdheid is aanvullend op de mogelijkheden genoemd in artikel 3.11, 3.13, 3.17.2 en 3.18.

Partijen houden een termijn aan van maximaal 6 (zes) kalendermaanden aan voor het doorvoeren van de wijziging.

Wijzigingsmogelijkheid 1:

Aard en omvang van de wijziging: [Vul in]

Voorwaarden voor toepassing door Opdrachtgever: [Vul in]

Wijzigingsmogelijkheid 2:

Aard en omvang van de wijziging: [Vul in]

Voorwaarden voor toepassing door Opdrachtgever: [Vul in]

Wijzigingsmogelijkheid n:

Aard en omvang van de wijziging: [Vul in]

Voorwaarden voor toepassing door Opdrachtgever: [Vul in]

Partijen leggen een wijziging vast in een schriftelijk addendum bij de overeenkomst.

1.4.2

Leverancier kan een wijziging niet op onredelijke gronden weigeren. Als Leverancier een wijziging op redelijke gronden weigert, dan geldt die weigering als een opzegging van de overeenkomst met een opzegtermijn tot aan de ingangsdatum van de wijziging, tenzij Partijen anders zijn overeengekomen in de wijzigingsmogelijkheden in artikel 1.4.1. Leverancier blijft verantwoordelijk voor de levering van hulpmiddelen totdat een passend alternatief is gevonden [optioneel: conform art. 1.18].

1.4.3

Bij opzegging op basis van dit artikel vergoeden Partijen geen schade of kosten. Andere wijzigingsbepalingen in de overeenkomst blijven ook gelden. (Bij Europese

aanbestedingsprocedures:) De wijzigingsmogelijkheden uit de Aanbestedingswet 2012 gelden: artikel [art. 2.163b](#), [2.163d](#), [2.163e](#), [2.163f](#).

Artikel 1.5: Levertijd van het hulpmiddel

1.5.1

Leverancier houdt de tijd tussen opdrachtverstrekking en levering aan zoals overeengekomen in artikel 1.5.2. Levering, selecteren en passen vinden gelijktijdig plaats, tenzij dit niet mogelijk is.

1.5.2

Partijen leggen in [bijlage] voor elk hulpmiddel (per productcode) de maximale levertijd vast in werkdagen. Zij houden zich daarbij aan maximale levertijden voor bepaalde categorieën.

Categorieën:

Categorie A - Elektrische rolstoel complex (@productcode@); - Alle categorieën waarbij Leverancier een zitorthese moet aanbrengen; en - Hulpmiddelen, waarbij een specifieke aanpassing is vereist: - o Orthese; - o Gemoduleerde rugleuning of zitting; of - o Op maat gemaakte aanpassing, welke niet als modulaire aanpassing bij Leverancier is te bestellen)	Opdrachtgever legt in [bijlage] per productcode een maximale levertijd vast van maximaal 30 werkdagen
Categorie B - Alle hulpmiddelen, niet zijnde een hulpmiddel in categorie A	Opdrachtgever legt in [bijlage] per productcode een maximale levertijd vast van maximaal 20 werkdagen

De maximale levertijd gaat in op het moment dat Opdrachtgever een opdracht geeft aan Leverancier voor het leveren van een hulpmiddel.

1.5.3

Leverancier communiceert de levertijd altijd aan zowel cliënt als Opdrachtgever.

1.5.4

Als Leverancier stelt dat de levertijd voor een hulpmiddel niet haalbaar is, dan maakt hij dit voor het verstrijken van de van de van toepassing zijnde levertermijn schriftelijk kenbaar aan Opdrachtgever en cliënt. Leverancier doet dit in ieder geval via een met Opdrachtgever vooraf afgesproken communicatiekanaal. Leverancier betreft in zijn melding in ieder geval de verwachte levertijd en de wijze van communiceren met de cliënt over de vertraging. Het niet communiceren van deze informatie aan Opdrachtgever vóór het verstrijken van de maximale levertijd is een tekortkoming in de nakoming van deze overeenkomst.

1.5.5

Als Leverancier stelt dat de hij geen adequaat hulpmiddel kan leveren, dan maakt hij direct schriftelijk kenbaar aan Opdrachtgever en cliënt. Partijen treden dan in overleg. Na dit overleg kan Opdrachtgever ervoor kiezen de levertermijn te wijzigen of Leverancier te verplichten een passend alternatief aan te bieden aan cliënt. Leverancier weigert deze verplichting slechts op redelijke gronden.

[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.6: Storingen en reparaties

1.6.1

Een cliënt kan vierentwintig uur per dag en zeven dagen per week bij Leverancier een storing melden. Cliënt kan de storing melden op een voor hem rechtstreeks bereikbaar servicenummer en/of antwoordapparaat met nummerdoorverwijzing tegen het voor hem geldende standaardtarief. Leverancier biedt een passend alternatief voor cliënten die geen gebruik kunnen maken van het servicenummer en/of het antwoordapparaat.

1.6.2

Personeel waar de cliënt zijn storing meldt is ter zake kundig personeel en staat de cliënt op vriendelijke wijze te woord. (Personeel van) Leverancier communiceert op begrijpelijke wijze met de cliënt. Leverancier draagt verder zorg voor een goede afhandeling van de storingsmelding of onderliggende hulpvraag.

1.6.3

Leverancier voert reparaties uit op de woon- of verblijfslocatie van de cliënt, tenzij dit niet mogelijk is. Als de cliënt onderweg is gestrand door een storing voert Leverancier de reparatie ter plekke uit, tenzij dit niet mogelijk is. Als reparatie op locatie niet mogelijk is, brengt Leverancier het hulpmiddel naar een reparatielocatie. Leverancier brengt de cliënt op een veilige wijze naar een door cliënt gewenste locatie, mits deze zich bevindt binnen de geografische afgebakende gemeentegrenzen van Opdrachtgever, met een marge van 25 kilometer daarbuiten. Het transport van hulpmiddel en cliënt is voor rekening van Leverancier.

1.6.4

Als een reparatie niet direct op locatie is uit te voeren, dan voorziet Leverancier binnen 24 uur de cliënt kosteloos van een vervangend – functioneel gelijkwaardig en adequaat – hulpmiddel.

1.6.5

Leverancier communiceert op een voor de cliënt begrijpelijke wijze over de reparatietijd en de reparatielocatie.

1.6.6

Leverancier houdt zich aan de volgende maximale respons- en reparatietijden:

Ernst melding	Termijn
Cliënt kan het hulpmiddel zonder reparatie niet gebruiken en cliënt is volledig afhankelijk van het hulpmiddel	Aanwezigheid van een medewerker van of namens Leverancier uiterlijk binnen 2 uur na melding. Hersteltijd van uiterlijk 1 werkdag na melding

Cliënt kan het hulpmiddel zonder reparatie niet gebruiken en cliënt is niet volledig afhankelijk van het hulpmiddel	Hersteltijd van uiterlijk 2 werkdagen na melding
Cliënt kan het hulpmiddel zonder reparatie nog veilig gebruiken	Hersteltijd van uiterlijk 5 werkdagen na melding, tenzij anders overeengekomen met cliënt, voordat de 5 werkdagen zijn verstreken na melding

[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.7: Onderhoud

Leverancier pleegt adequaat onderhoud zodat de uitstaande hulpmiddelen blijvend voldoen aan de kwaliteitseisen die volgen uit wet- en regelgeving en deze overeenkomst.

Artikel 1.8: Inname of demontage

Als Opdrachtgever de opdracht tot inname of opdracht tot demontage van een hulpmiddel geeft, dan haalt Leverancier binnen [invullen: aantal] werkdagen het hulpmiddel op.

Artikel 1.9: Spoed en calamiteit

1.9.1

Als er sprake is van zeer gewichtige redenen kan Leverancier het leveren van hulpmiddelen aan de cliënt weigeren of dienstverlening aan de cliënt beëindigen, mits wet- en regelgeving zich hiertegen niet verzetten en de levering of voortzetting van de dienstverlening redelijkerwijs niet is te vragen van Leverancier. Partijen nemen gewichtige redenen slechts bij uitzonderlijke omstandigheden aan. Er moet in ieder geval sprake zijn van een (acuut dreigende) calamiteit. Leverancier maakt schriftelijk melding van de gewichtige reden bij Opdrachtgever zodra deze zich voordoen.

1.9.2

Bij weigering van het leveren van een hulpmiddel of beëindiging aanvullende dienstverlening aan de cliënt dient Leverancier een opzegtermijn te hanteren van minimaal 1 (één) kalendermaand. Daarnaast werkt Leverancier actief mee met de Opdrachtgever voor het vinden van een passend alternatief aanbod als de Opdrachtgever daar om vraagt. Het inkorten van de genoemde opzegtermijn is alleen mogelijk als sprake is van gewichtige redenen waarbij overige zorgvuldigheidseisen van kracht blijven. Leverancier blijft verantwoordelijk voor het leveren van de benodigde hulpmiddelen tot een passend alternatief is gevonden of door Leverancier is geregeld.

[Optioneel:] Artikel 1.10: Bibob

1.10.1

Op deze overeenkomst is de Wet Bibob van toepassing. Dat betekent dat de Opdrachtgever tijdens de looptijd van de overeenkomst zelf onderzoek mag doen, op grond van de artikel 7a, 7b en 7c van de Wet Bibob. De Opdrachtgever mag ook het Landelijk Bureau Bibob om advies vragen. Het onderzoek en/of het advies gaan over:

1. Leverancier;

2. De combinant;
3. Een onderaannemer; en/of
4. Eén of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders,

Dit is in lijn met artikel 5, lid 2 en artikel 9, lid 2 van de Wet Bibob.

1.10.2

Leverancier, combinant, onderaannemer en/of één of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders, verstrekken op eigen kosten alle gevraagde informatie over hun organisatie of persoon. Zij leveren deze informatie aan zodra de Opdrachtgever of het Landelijk Bureau Bibob daarom vraagt.

1.10.3

Opdrachtgever laat de Leverancier weten wanneer hij een Bibob-advies aanvraagt bij het Landelijk Bureau Bibob.

1.10.4

Na ontvangst van het advies – zoals bedoeld in artikel 1.10.3 van deze overeenkomst – informeert Opdrachtgever Leverancier en biedt hij de mogelijkheid om een zienswijze te geven. Daarbij respecteert de Opdrachtgever het beginsel van hoor en wederhoor. Vervolgens beslist de Opdrachtgever of hij gevolgen verbindt aan het advies en zo ja, welke. Hij houdt daarbij rekening met de regels uit de Wet Bibob.

1.10.5

Het Bibob-advies helpt de Opdrachtgever bij zijn afweging om:

- a. De overeenkomst met Leverancier te ontbinden; of
- b. Wel of geen toestemming te geven voor de inzet van een (beoogde) onderaannemer.

[Optioneel:] Artikel 1.11: Opzegging bij onvoldoende inzet

1.11.1

Als de Leverancier binnen 12 (twaalf) kalendermaanden na de start van de overeenkomst onvoldoende inzet pleegt, dan mag Opdrachtgever de overeenkomst schriftelijk opzeggen met een opzegtermijn van 6 (zes) kalendermaanden. Met onvoldoende inzet bedoelen partijen: [bijvoorbeeld minder dan een concrete omzet of minder dan een concreet aantal geholpen cliënten]

1.11.2

Opdrachtgever zegt niet op volgens artikel 1.11.1 als:

- het aanbod van Leverancier aantoonbaar uit hulpmiddelen bestaat waarvoor een tekort bestaat om de volledige ondersteuningsvraag af te dekken van alle cliënten waarvoor de Opdrachtgever verantwoordelijk is; of
- Leverancier een aantoonbaar uniek aanbod aan hulpmiddelen levert dat anders zou verdwijnen; of
- Leverancier binnen 12 kalendermaanden een gemiddelde klanttevredenheid van 7,5 of hoger haalt, gemeten met een door Opdrachtgever goedgekeurde methode.

[Optioneel:] Artikel 1.12: Social Return on Investment

Opdrachtgever stelt de volgende voorwaarden: [invullen]

[Optioneel:] Artikel 1.13: Communicatie tussen Partijen

[Invullen wat Partijen over en weer van elkaar verwachten voor wat betreft communicatie]

[Optioneel:] Artikel 1.14: Communicatie tussen Leverancier en cliënt

[Invullen wat Opdrachtgever verwacht van communicatie tussen Leverancier en cliënt, aanvullend op wat al in de overeenkomst is geregeld, bijvoorbeeld in artikel 1.5 en 1.6]

[Optioneel:] Artikel 1.15: Afhandeling van klachten

1.15.1

Leverancier draagt zorg voor een klachtenprocedure die recht doet aan de belangen van de cliënt en van Partijen.

1.15.2

Leverancier start de behandeling van een klacht binnen [invullen: aantal] werkdagen.

1.15.3

Leverancier handelt een klacht af binnen [invullen: aantal] werkdagen. Leverancier kan alleen schriftelijk gemotiveerd afwijken van deze termijn. Een overschrijding van de termijn meldt Leverancier direct schriftelijk aan Opdrachtgever.

1.15.4

[Aanvullende verwachtingen van Opdrachtgever op het gebied van klachtenafhandeling]

[Optioneel:] Artikel 1.16: Convenanten

1.16.1

Opdrachtgever heeft het “Convenant meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonvoorzieningen bij een verhuizing” (versie 22 april 2021)³ ondertekend en voert dit bij het uitvoeren van deze overeenkomst uit.

1.16.2

Opdrachtgever heeft het “Convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen” (versie 21 april 2021)⁴ ondertekend en voert dit bij het uitvoeren van deze overeenkomst uit.

[Optioneel, zie artikel 1.1:] Artikel 1.17: Selecteren en passen

Leverancier is verantwoordelijk voor selecteren en passen en doet dit volgens de individuele opdracht tot levering van een hulpmiddel aan een cliënt en, indien aanwezig, volgens het functioneel advies. Het passen gebeurt op de locatie waar de cliënt woont of verblijft, tenzij in overleg met Opdrachtgever een andere locatie is overeengekomen.

³ https://vng.nl/sites/default/files/2021-06/convenant_meeverhuizen_def.pdf

⁴ https://vng.nl/sites/default/files/2021-06/20210421_convenant_maatwerk_procedures_toegang.pdf

[Optioneel:] Artikel 1.18: Overgang

1.18.1

Leverancier blijft verantwoordelijk voor beheer, onderhoud, service en reparatie van alle vóór de datum van beëindiging van deze overeenkomst geleverde hulpmiddelen, totdat deze zijn ingenomen of vervangen. Als Leverancier na beëindiging van de overeenkomst een hulpmiddel inneemt is Opdrachtgever richting cliënt verantwoordelijk voor vervanging. Dit geldt in alle gevallen, waaronder vervanging bij einde levensduur hulpmiddel of een nieuw of gewijzigd indicatiebesluit bij een cliënt. Deze bepaling geldt tot alle uitstaande hulpmiddelen door Leverancier zijn ingenomen.

1.18.2

Partijen verstrekken elkaar de noodzakelijke gegevens voor uitvoering van deze regeling, met inachtneming van de AVG en de Wmo 2015.

1.18.3

Als Leverancier de eigendom van uitstaande hulpmiddelen overdraagt aan Opdrachtgever of aan een nieuwe of andere door Opdrachtgever gecontracteerde leverancier, betaalt Opdrachtgever aan Leverancier een vergoeding. Opdrachtgever houdt daarbij rekening met de nieuwwaarde, de duur van het gebruik en de resterende economische levensduur van de hulpmiddelen.

1.18.4

Partijen zorgen bij het beëindigen van de overeenkomst voor een zo soepel mogelijke overgang.

[Optioneel:] Artikel 1.19: Informatievoorziening bij beëindiging van de overeenkomst

Bij beëindiging van de overeenkomst geldt een informatieplicht voor de Leverancier. Leverancier levert in ieder geval de volgende informatie aan bij Opdrachtgever:

- [invullen]

[Optioneel:] Artikel 1.n: [vul in]

[Indien aanwezig: invullen overige bepalingen die gelden tussen de Opdrachtgever en alle Leverancier waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit]

Deel 2: Bepalingen die gelden tussen de Opdrachtgever en een individuele Leverancier waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit

Nota bene: als de opdrachtgever een overeenkomst sluit met meerdere Leveranciers, dan gelden onderstaande bepalingen alleen tussen de Opdrachtgever en een individuele Leverancier. Het is niet mogelijk met bepalingen in deel 2 af te wijken van de bepalingen in deel 1 of deel 3.

[Optioneel:] Artikel 2.n [vul in]

2.n.1

[Indien aanwezig: Als de Opdrachtgever met meerdere Leveranciers een overeenkomst sluit en met individuele Leveranciers ook individuele afspraken maakt, dan deze individuele afspraken hier opnemen]

CONCEPT

Deel 3: Generieke bepalingen

Artikel 3.1: Levering

3.1.1

Leverancier levert hulpmiddelen aan de cliënt die op grond van de daarvoor gestelde wettelijke bepalingen of gemeentelijke regelgeving daarvoor een beschikking kreeg.

3.1.2

Leverancier levert niet eerder dan dat hij een individuele opdracht tot levering van een hulpmiddel bij een cliënt van Opdrachtgever heeft ontvangen.

3.1.3

Leverancier levert, tenzij anders overeengekomen, het meest adequate hulpmiddel.

3.1.4

Als Partijen aparte afspraken maken over individuele opdrachten onder deze overeenkomst in een nadere overeenkomst, dan blijven de regels uit deze overeenkomst volledig van kracht.

Artikel 3.2: Indexering

3.2.1

Opdrachtgever past [periodiek] op [datum] een indexering toe op de prijzen en voor het eerst op [datum]. Deze indexering berekent Opdrachtgever uit de som van het geprognosticeerde percentage voor het komende jaar (t+1) en het verschil tussen het in het voorgaande jaar (t-1) geprognosticeerde percentage voor het lopende jaar (t) en het definitieve percentage voor het lopende jaar (t). De percentages zijn verschillend voor de loonkosten en materiële kosten.

3.2.2

Opdrachtgever verhoogt of verlaagt de tarieven voor [xx]% op basis van het geprognosticeerde en definitieve [gebruikte indexcijfer] voor personele kosten en voor [xx]% op basis van het geprognosticeerde en definitieve [gebruikte indexcijfer] voor materiële kosten.

Artikel 3.3: Hoofd- en onderaanneming

3.3.1

Leverancier meldt vooraf aan Opdrachtgever als hij de levering van hulpmiddelen en/of aanvullende diensten wil uitbesteden aan een onderaannemer. Hij heeft daarvoor schriftelijke toestemming nodig, behalve bij een zelfstandige zonder personeel. De onderaannemer houdt zich aan de geldende wet- en regelgeving en de bepalingen zoals opgenomen in deze overeenkomst. De Opdrachtgever mag – om dat te kunnen toetsen - daarvoor een Bibob-onderzoek uitvoeren of laten uitvoeren, zoals bedoeld in artikel 1.10 van de overeenkomst, mits dit optionele artikel is opgenomen. Als de uitkomst van dat onderzoek daartoe aanleiding geeft, weigert de Opdrachtgever de inzet van de onderaannemer.

3.3.2

Leverancier schakelt de onderaannemer in op eigen risico. Hij blijft volledig verantwoordelijk voor zijn afspraken uit deze overeenkomst. De onderaannemer moet staan ingeschreven in het Handelsregister. Er mag geen straf-, bestuurs- of fraudeonderzoek lopen tegen de onderaannemer.

3.3.3

Leverancier garandeert dat zijn onderaannemer dezelfde kwaliteit levert als hij zelf moet leveren.

3.3.4

Op verzoek geeft Leverancier informatie over de onderaannemer. Partijen kunnen aanvullende afspraken maken over onderaannemerschap en vastleggen in deel 1 of 2 van de overeenkomst.

3.3.5

Leverancier maakt met elke onderaannemer afspraken. De onderaannemer mag zelf geen andere onderaannemers inschakelen, tenzij Opdrachtgever hiervoor schriftelijk toestemming geeft.

3.3.6

Leverancier is het aanspreekpunt voor Opdrachtgever. Hij mag namens alle betrokkenen contact hebben met de Opdrachtgever. De Opdrachtgever betaalt alleen aan Leverancier, niet aan onderaannemers. Alleen Leverancier kan rechten uitoefenen tegenover de Opdrachtgever.

Artikel 3.4: Informatievoorziening aan de Opdrachtgever

3.4.1

Leverancier geeft de Opdrachtgever op verzoek de gegevens die nodig zijn om zijn taken goed uit te voeren. Dit mag alleen als dat verplicht is volgens de Wmo 2015 of andere regels. Opdrachtgever vraagt geen gegevens op als zij deze al heeft of kan krijgen van het CBS. Opdrachtgever voorkomt onnodige administratieve lasten.

3.4.2

Partijen geven elkaar actief de informatie die nodig is voor de uitvoering van deze overeenkomst en de wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de levering van de hulpmiddelen.

3.4.3

Leverancier heeft een informatiesysteem waarmee hij direct informatie kan geven over:

- de geleverde hulpmiddelen; of
- de kwaliteit van het hulpmiddel (volgens kwaliteitskaders).

Voor de volgende niet-openbare informatie geldt:

- a. Als een toezichthouder maatregelen oplegt aan Leverancier of zijn bestuurders, dan meldt Leverancier dit aan Opdrachtgever:
 - a) binnen 7 kalenderdagen bij maatregelen van Wmo-toezichthouder; of
 - b) direct bij andere toezichthouders (zoals Belastingdienst of ACM).Leverancier stuurt, als dat mag volgens de privacywet, een kopie van het onderzoek en de maatregel.
- b. Op verzoek geeft Leverancier financiële informatie over zichzelf en de onderaannemers. Het gaat om solvabiliteit, rentabiliteit en liquiditeit.
- c. Op verzoek toont Leverancier aan dat hij voldoet aan de landelijke afspraken over financiële verantwoording. Hij levert daarbij ook een accountantsverklaring aan als dat volgens die afspraken noodzakelijk is.

3.4.4

Opdrachtgever deelt geen bedrijfsgevoelige informatie over andere Leveranciers, tenzij dit wettelijk verplicht is.

3.4.5

Leverancier meldt direct elke calamiteit of geweldsincident bij de Opdrachtgever en de gemeentelijke toezichthouder, als het college deze heeft aangewezen.

3.4.6

Leverancier werkt volledig mee aan onderzoeken van de gemeentelijke rekenkamer of rekenkamercommissie. Hij levert alle gevraagde informatie en documenten op tijd aan.

3.4.7

Leverancier, combinant, onderaannemer en/of één of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders, doen direct en schriftelijk een melding aan de Opdrachtgever zodra zich één van de onderstaande situaties voordoet binnen hun organisatie of persoon:

- a. een overheidsinstantie start een handhavingstraject of maakt het voornemen daartoe bekend;
- b. een instantie legt een bestuurlijke boete op (waaronder een fiscale vergrijpboete) of maakt het voornemen daartoe bekend;
- c. de partij krijgt de status van verdachte;
- d. de partij ontvangt een strafrechtelijke veroordeling.

De Opdrachtgever kan aan de melding rechtsgevolgen verbinden.

Artikel 3.5 Facturatie, declaratie en betaling van geleverde hulpmiddelen

3.5.1

Totdat Partijen overgaan op declaratie via het Landelijk berichtenstelsel vindt facturering en/of declaratie volgens dit artikel plaats. De facturen en factuurspecificatie levert Leverancier aan in een door Opdrachtgever te bepalen format.

3.5.2

Leverancier stuurt Opdrachtgever de factuur uiterlijk binnen zes (6) weken na afloop van de desbetreffende maand. Leverancier factureert vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin het hulpmiddel is geleverd. Facturen voor leveringen plaatsgevonden in een voorafgaand kalenderjaar dienen uiterlijk op 1 februari van het opvolgend jaar door Opdrachtgever te zijn ontvangen, tenzij er sprake is van overmacht. Partijen kunnen, na overleg, andere termijnen en data overeenkomen in individuele gevallen.

3.5.3

Leverancier dient correcties op de factuur uiterlijk drie maanden na afloop van de maand waarop de facturering betrekking heeft bij Opdrachtgever in.

3.5.4

Als Leverancier in verzuim is, is Opdrachtgever bevoegd om betalingen naar rato van de tekortkoming geheel of gedeeltelijk op te schorten, totdat Leverancier aan zijn verplichtingen heeft voldaan.

3.5.5

Betalingen die naar het oordeel van Opdrachtgever ten onrechte plaatsvonden, zal Leverancier op eerste vordering terugbetalen.

3.5.6

Ten onrechte gedane betalingen gedurende de duur van de overeenkomst of gedaan in enig voorafgaand jaar leiden tot ten minste terugvordering van hetgeen onterecht is voldaan, vermeerderd met wettelijke rente en te maken kosten, al dan niet verrekend met nog openstaande dan wel toekomstige declaraties.

3.5.7

Opdrachtgever vergoedt alleen de daadwerkelijke en volgens de afgesproken kwaliteitsnormen geleverde hulpmiddelen en dienstverlening zoals beschreven in deel 1 en/of deel 2 van deze overeenkomst.

Artikel 3.6: UBO

3.6.1

Leverancier heeft geen UBO (uiteindelijk belanghebbende) die onder een wettelijke sanctieregeling valt.

3.6.2

Opdrachtgever betaalt nooit aan Leverancier met een UBO die op een sanctielijst staat. Leverancier zorgt voor juiste registratie van zijn UBO in het landelijke UBO-register. Als de Opdrachtgever de UBO niet kan vaststellen, dan levert Leverancier de gegevens op verzoek van de Opdrachtgever aan.

3.6.3.

De Opdrachtgever betaalt niet aan Leveranciers die geen UBO melden of een UBO met een sanctie hebben.

3.6.4

Als Leverancier geen UBO-informatie verstrekt na verzoek, dan mag de Opdrachtgever de betalingen opschorten tot zij de juiste informatie heeft.

Artikel 3.7: Toezicht en handhaving

3.7.1

Opdrachtgever controleert de rechtmatige en doelmatige besteding van gelden en de nakoming van regels en voorwaarden. De gemeentelijk toezichthouder houdt toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid volgens [hoofdstuk 6, Wmo 2015](#) en de gemeentelijke verordening. Opdrachtgever handhaaft op regelovertreding.

3.7.2

Bij misbruik of fraude verliest Leverancier het recht op betaling voor het betrokken deel van de maatschappelijke ondersteuning. Hij moet de ondersteuning wel blijven leveren.

3.7.3

Als de Opdrachtgever of de toezichthouder fraude of strafbare feiten vaststelt, dan doen zij aangifte bij het Openbaar Ministerie.

3.7.4

Leverancier zorgt dat zijn organisatie en manier van werken goed en eerlijk zijn ingericht. Met het ondertekenen van deze overeenkomst bevestigt Leverancier dat hij dit begrijpt en belangrijk vindt.

3.7.5 Bevindingen toezichthouders

Als een toezichthouder (zoals de Wmo-toezichthouder, IGJ, NZa, Belastingdienst of Arbeidsinspectie) een oordeel over de hulpmiddelen en/of aanvullende dienstverlening van Leverancier geeft, dan betreft de Opdrachtgever dat oordeel bij deze overeenkomst. Dit geldt ook voor oordelen over bestuurders of toezichthouders van Leverancier.

Artikel 3.8: Niet-nakoming, verzuim, opzegging en ontbinding

3.8.1

Als Leverancier zijn afspraken niet nakomt, dan mag Opdrachtgever maatregelen nemen om dat te herstellen. Opdrachtgever kan:

- betaling opschorten en de opdracht tijdelijk overdragen aan een andere leverancier (ook buiten de overeenkomst);
- prestaties en prijzen tijdelijk aanpassen;
- onterecht betaalde bedragen terugvorderen of verrekenen;

- tijdelijk 5% korting geven op de prijs; en
- de overeenkomst opzeggen.

3.8.2

Als Leverancier tekortschiet, moet hij schade aan de Opdrachtgever en cliënten vergoeden. De Opdrachtgever moet wel proberen de schade te beperken. Leverancier blijft de ondersteuning goed uitvoeren.

3.8.3

Als Leverancier onjuiste of onvolledige informatie tijdens de inkoopprocedure geeft, dan geldt dat als een tekortkoming in de nakoming van deze overeenkomst.

3.8.4

De Opdrachtgever mag de overeenkomst meteen en zonder rechter ontbinden als:

- a. een uitsluitingsgrond van toepassing is of Leverancier niet meer aan (geschiktheids)eisen voldoet
- b. Leverancier 12 (twaalf) kalendermaanden geen ondersteuning levert of factureert
- c. Leverancier een opgelegde herstelsanctie niet uitvoert
- d. de kwaliteit van de ondersteuning ernstig tekortschiet, ook na een herstelpoging
- e. er bewezen fraude is of sprake van een ander strafbaar feit.
- f. de Opdrachtgever op basis van eigen onderzoek op grond van de Wet Bibob een negatieve conclusie trekt over Leverancier, de combinant, een onderaannemer en/of een of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders, met inachtneming van het begrip 'betrokkene' uit de Wet Bibob;
- g. het Landelijk Bureau Bibob een negatief advies uitbrengt over Leverancier, de combinant, een onderaannemer en/of een of meer vertegenwoordigers van deze partijen, met inachtneming van het begrip 'betrokkene' uit de Wet Bibob;
- h. Leverancier, de combinant, een onderaannemer en/of een of meer vertegenwoordigers van deze partijen de gevraagde informatie niet, niet volledig of niet op tijd leveren aan de Opdrachtgever en/of het Landelijk Bureau Bibob;
- i. een instantie een bestuurlijke boete oplegt, waaronder een fiscale vergrijpboete.

3.8.5

Bij overmacht die langer dan 30 kalenderdagen duurt, mogen Partijen de overeenkomst (deels) beëindigen zonder tussenkomst van de rechter.

Artikel 3.9: Overdracht en fusie

3.9.1

Als Leverancier zijn organisatie wil overdragen of de zeggenschap veranderen, dan meldt hij dit op tijd bij Opdrachtgever en vraagt toestemming. Hij geeft ook aan wat de meerwaarde is voor cliënten en wat de gevolgen kunnen zijn voor de markt in de regio.

3.9.2

Als de Opdrachtgever zijn rechten en plichten mag overdragen aan een ander, dan garandeert hij dat die partij de verplichtingen tegenover Leverancier blijft nakomen.

Artikel 3.10: Financiële verantwoordelijkheid

3.10.1

Leverancier staat niet garant voor derden, tenzij Opdrachtgever daarvoor vooraf schriftelijke toestemming geeft.

3.10.2

Als de Opdrachtgever een voorschot betaalt, dan mag zij dit op elk moment terugvragen of verrekenen.

3.10.3

Als iemand beslag legt op geld van Leverancier bij Opdrachtgever (derdenbeslag), dan mag de Opdrachtgever de kosten die hierdoor ontstaan verhalen op Leverancier.

Artikel 3.11: Noodzakelijke aanpassing

Als Partijen de overeenkomst moeten aanpassen, bijvoorbeeld door een wetswijziging of nieuw beleid, dan overleggen Partijen zo snel mogelijk over een aanpassing. Als Partijen er niet uitkomen of aanpassen juridisch niet is toegestaan, bijvoorbeeld door aanbestedingsregels, dan mag elke Partij de overeenkomst opzeggen met een termijn van 3 kalendermaanden. Daarvoor is geen rechter nodig. Als het gaat om een wetswijziging, dan geldt deze meteen, tenzij de wet iets anders bepaalt.

Artikel 3.12: Geschillenregeling

Als Partijen een conflict krijgen over de uitvoering van de overeenkomst, dan overleggen zij eerst samen om een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, leggen zij het conflict voor aan de Geschillencommissie Sociaal Domein of aan de bevoegde rechter. De bevoegde rechter is de rechter gevestigd in het arrondissement waarin de Opdrachtgever is gevestigd.

Artikel 3.13: Nietigheid

Als een bepaling in deze overeenkomst ongeldig is of als een rechter die ongeldig verklaart, dan blijven de andere bepalingen gewoon geldig. Partijen overleggen samen over een vervangende afspraak die past binnen de wet. Die afspraak moet zo goed mogelijk aansluiten bij de bedoeling van deze overeenkomst.

Artikel 3.14: Kennisgevingen en algemene inkoopvoorwaarden

3.14.1

Partijen sturen mededelingen over deze overeenkomst altijd schriftelijk. Mondelinge afspraken gelden pas als die schriftelijk zijn bevestigd door een daartoe verantwoordelijk persoon. Opdrachtgever blijft altijd verantwoordelijk voor zijn wettelijke taken. Als hij iets

moet doen wat niet past binnen deze overeenkomst, dan is dat geen fout van Opdrachtgever. Deze afspraken gelden ook voor andere overeenkomsten die partijen later sluiten.

3.14.2

Op deze overeenkomst gelden de laatste model-inkoopvoorwaarden van de VNG. Afwijkingen daarvan zijn in deze overeenkomst opgenomen. De volgende artikelen uit de VNG-voorwaarden gelden niet: **16 en 23**. Leverancier verklaart dat hij deze voorwaarden heeft ontvangen en hiermee akkoord gaat. Voorwaarden van Leverancier of derden gelden niet.

Artikel 3.15: Betekenis na beëindiging

Bepalingen van deze overeenkomst die materieel van betekenis blijven nadat de overeenkomst is geëindigd, behouden hun betekenis. Partijen kunnen van die bepalingen naleving verlangen.

Artikel 3.16: Aansprakelijkheid

3.16.1

Als Opdrachtgever schade veroorzaakt tijdens de looptijd van de overeenkomst en dit heeft te maken met haar verplichting om maatschappelijke ondersteuning te vergoeden, dan betaalt de Opdrachtgever nooit meer dan het afgesproken bedrag voor die ondersteuning. De Opdrachtgever is niet aansprakelijk voor gevolgschade.

3.16.2

Als Leverancier zijn verplichtingen niet nakomt en dit aan hemzelf te wijten is, dan is hij aansprakelijk voor de schade die Opdrachtgever daardoor lijdt of nog zal lijden. Daarbij geldt de volgende beperking van de aansprakelijkheid:

- Als Leverancier een microonderneming is: EUR 1.250.000,00 per gebeurtenis en EUR 2.500.000,00 per contractjaar (of een gedeelte van een jaar) dat de overeenkomst loopt.
- In alle andere gevallen: EUR 2.500.000,00 per gebeurtenis en EUR 5.000.000,00 per contractjaar (of een gedeelte van een jaar) dat de overeenkomst loopt.

Samenhangende gebeurtenissen merken Partijen daarbij aan als één gebeurtenis

3.16.3

De beperking van aansprakelijkheid uit 3.16.1 en 3.16.2 vervalt in de volgende gevallen:

- als sprake is van schadevergoeding vanwege overlijden of letsel;
- als de partij die tekortschiet of haar personeel opzettelijk of met grove schuld handelt;
- bij schending van artikel 8 van de Algemene inkoopvoorwaarden;
- bij schending van artikel 3.19 en/of artikel 9 van de Algemene inkoopvoorwaarden, inclusief de Verwerkersovereenkomst en de Overeenkomst voor Gezamenlijke Verwerkingsverantwoordelijken.

3.16.4

Leverancier heeft bij het aangaan van de overeenkomst een passende verzekering voor de uitvoering van de overeenkomst. Hij houdt deze verzekering aan gedurende de gehele looptijd

van de overeenkomst. Ook houdt Leverancier ten minste de verzekering aan zolang de uitvoering van de overeenkomst duurt na beëindiging.

3.16.5

Leverancier wijzigt het verzekerde bedrag of de polisvoorwaarden tijdens de looptijd van de overeenkomst niet ten nadele van de Opdrachtgever, tenzij de Opdrachtgever hiervoor vooraf schriftelijk toestemming geeft.

Artikel 3.17: Wijzigen van omstandigheden

3.17.1

Als er iets belangrijks verandert dat invloed heeft op deze overeenkomst, dan informeren partijen elkaar daar terstond over.

Leverancier meldt altijd:

- veranderingen in zijn organisatie (bijvoorbeeld rechtsvorm);
- veranderingen bij bestuurders;
- stopzetten van garanties; en
- nieuwe of beëindigde deelnemingen.

3.17.2

Als de wet (bijvoorbeeld de Wmo 2015) verandert waardoor de afgesproken maatschappelijke ondersteuning geen deel meer uitmaken van de wet, dan stopt dat deel van de overeenkomst automatisch, vanaf de datum waarop de wijziging ingaat. Opdrachtgever hoeft in dat geval geen schadevergoeding te betalen.

Artikel 3.18: Wijzigingen van de contractstandaard

3.18.1

Als de landelijke contractstandaard [naam van deze overeenkomst] wijzigt, dan passen partijen deze overeenkomst aan. De wijzigingen op de contractstandaarden kunnen betrekking hebben op:

- het gebruikte format voor de overeenkomst;
- de beschrijving van de prestaties, zonder de prestaties zelf inhoudelijk te wijzigen;
- bepalingen die zien op de levering van hulpmiddelen, zoals indexering, continuïteit van zorg, wachttijden, zorgweigeren en -beëindiging, wijzigen zorgbehoefte cliënt, onderaanneming en vergelijkbare bepalingen;
- bepalingen die zien op informatievoorziening, overleg en uitwisseling van gegevens, zoals informatievoorziening aan de Opdrachtgever;
- bepalingen inzake het gebruik van iWmo-standaarden, berichtenverkeer en vergelijkbare bepalingen, met inbegrip van de invoering en verplichtstelling van gebruik van het iWmo-berichtenverkeer;
- bepalingen inzake declaratie en betaling, zoals onverschuldigde betaling, declaratie en betaling, uitgangspunten voor betaling, budgetplafonds en vergelijkbare bepalingen;
- bepalingen inzake fraude, niet-nakoming en geschillen en vergelijkbare bepalingen;

- bepalingen inzake duur en einde overeenkomst, zonder de duur van de overeenkomst zelf aan te passen, overdracht van rechten bij fusie en overname, financiële verantwoordelijkheid en vergelijkbare bepalingen;
- algemene slotbepalingen, zoals vrijwaring, wijzigen van omstandigheden, geschillenregeling en vergelijkbare bepalingen;
- wijzigingen in wet- en regelgeving.

3.18.2

Partijen voeren de wijziging binnen 6 (zes) kalendermaanden door, gerekend vanaf de publicatie van de nieuwe contractstandaard [naam van deze overeenkomst]. Als het gaat om een wetswijziging, dan gelden deze meteen, tenzij de wet iets anders bepaalt.

3.18.3

Leverancier weigert een wijziging niet zonder goede reden. Als Leverancier de wijziging niet aanvaardt, dan geldt die weigering als een opzegging van de overeenkomst met een opzegtermijn tot aan de ingangsdatum van de wijziging, tenzij Partijen anders zijn overeengekomen in de wijzigingsmogelijkheden in artikel 1.4.1.

3.18.4

Opzegging op basis van dit artikel geeft geen recht op schadevergoeding. (Bij een Europese aanbestedingsprocedure:) De artikelen 2.163b, 2.163d, 2.163e en 2.163f van de Aanbestedingswet 2012 blijven gelden.

Artikel 3.19: Inbreuk persoonsgegevens

Als Leverancier zelf verantwoordelijk is voor de verwerking van persoonsgegevens, dan meldt hij een (mogelijke) datalek direct aan Opdrachtgever, maar in ieder geval binnen 24 uur na ontdekking. Leverancier geeft daarbij aan:

- wat de vermoedelijke oorzaak is,
- welke soort gegevens het betreft,
- om welke mensen het gaat,
- en om hoeveel mensen het gaat.

Leverancier neemt meteen maatregelen om het lek te stoppen en te voorkomen dat het opnieuw gebeurt. Hij informeert Opdrachtgever over de maatregelen die hij heeft genomen.

Artikel 3.20: Continuïteit van maatschappelijke ondersteuning

3.20.1

Leverancier garandeert dat de maatschappelijke ondersteuning bestaande uit het leveren van hulpmiddelen (en aanvullende diensten) aan cliënten doorgaat, volgens art. 1.1 van deze overeenkomst.

3.20.2

Als Leverancier een risico ziet voor het doorgaan van de ondersteuning, dan meldt hij dit direct aan Opdrachtgever, met inachtneming van de privacyregels. Leverancier bevestigt deze

melding schriftelijk. Op verzoek geeft hij Opdrachtgever inzage in relevante documenten. Opdrachtgever mag dan een extern onderzoek (bijvoorbeeld door een accountant) laten doen.

Partijen beschouwen de volgende situaties altijd als risicovol voor het doorgaan van maatschappelijke ondersteuning:

- a. de afgelopen drie jaar achter elkaar negatieve jaarresultaten;
- b. geldproblemen (liquiditeitsproblemen);
- c. maatregelen door inspectie, gemeente of een andere toezichthouder; en
- d. een tuchtrechtelijke of strafrechtelijke maatregel.

Opgemaakt te [plaats] d.d. [datum]

De ondergetekenden,

Opdrachtgever
namens dezen,

Leverancier
namens dezen,

[voorletters, naam]
[functie]

[voorletters, naam]
[functie]

Toelichting Overeenkomst

Hulpmiddelen
Maatschappelijke ondersteuning

CONCEPT

Versiebeheer:

4.0	Juni 2026	Ketenbureau	Aangepast met opmerkingen uit internetconsultatie en BG van 21 mei 2026
3.0	Januari 2026	Ketenbureau	Aangepast met opmerkingen uit de BG van 15 januari 2026
2.0	November 2025	Ketenbureau	Aangepast met de opmerkingen uit de BG van 17 november 2025
1.0	Augustus 2025	Ketenbureau	1 ^{ste} Conceptversie

--	--	--	--

Inhoudsopgave

CONCEPT

Inleiding

In opdracht van de Stuurgroep i-Sociaal Domein is vanaf 2022 gestart met de ontwikkeling van contraststandaarden. Eerst is een standaard voor jeugdhulp ontwikkeld, gevolgd door een contractstandaard voor Wmo 2015-diensten. Inmiddels ligt er een contractstandaard voor maatschappelijke ondersteuning Wmo hulpmiddelen.

Het werken met een landelijke standaard voor de inkoop van Wmo-voorzieningen biedt verschillende voordelen voor gemeenten, leveranciers en cliënten. De belangrijkste zijn:

- Gemeenten en leveranciers hoeven niet telkens eigen formats, eisen en processen te hanteren.
- Offertes, contracten, berichtenverkeer en verantwoording verlopen uniform, waardoor dubbel werk verdwijnt.
- Iedereen hanteert dezelfde begrippen, definities en werkwijzen, wat misverstanden voorkomt en samenwerking versnelt.
- Vaste formats en processen versnellen de inkoopcyclus.
- Aanbieders kunnen eenvoudiger op meerdere gemeenten inschrijven.
- Een uniforme aanpak vergemakkelijkt regionale en landelijke samenwerking.

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft op **xxxx** in het kader van administratieve lastenverlichting een contractstandaard vastgesteld voor de inkoop van hulpmiddelen die vallen onder de Wmo 2015. Onder *hulpmiddel* wordt verstaan: een verwijderbare zaak die bedoeld is om beperkingen in de zelfredzaamheid of de participatie te verminderen of weg te nemen, zoals rollators, rolstoelen, middelen om bepaalde handelingen te vereenvoudigen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Rolstoel of scootmobiel
- Douchestoel of tillift
- Hulpmiddelen voor in huis
- Aangepaste fietsen
- Communicatiehulpmiddelen (bijv. spraakversterkers)

Onroerende woningaanpassingen (werken) vallen buiten de reikwijdte van deze contractstandaard.

Voor het onderdeel 'diensten' in de Wmo 2015 is een afzonderlijke contractstandaard opgesteld en vastgesteld door de ALV van de VNG in november 2024.

Deze standaard is opgesteld door een begeleidingsgroep van gemeenten en aanbieders, waarop gemeenten en aanbieders landelijk zijn geconsulteerd en die is goedgekeurd door de Stuurgroep van het Ketenbureau i-Sociaal Domein met daarin vertegenwoordigers van de VNG, het ministerie van VWS en brancheverenigingen.

Gemeenten committeren zich op de voorgeschreven wijze aan deze contractstandaard bij de inkoop van hulpmiddelen.

De contractstandaard bestaat uit:

1. een overeenkomst (deel 1, 2 en 3); en een toelichting;
2. een inkoopdocument (openbare aanbesteding en toelatingsprocedure) en een toelichting.

De overeenkomst is ingedeeld tussen:

- (1) de gemeente en alle aanbieders;
- (2) de gemeente en één individuele aanbieder;
- (3) en afspraken die gelden voor alle gemeenten en alle leveranciers die hulpmiddelen contracteren.

Van belang is dat de artikelnummering en volgorde altijd aangehouden wordt – ook in deel 1; Als gemeenten ervoor kiezen om de optionele bepalingen in deel 1 niet op te nemen, is het advies om het artikelnummer wel op te nemen met een NVT erbij. Dit vergemakkelijkt het verwerken van de jaarlijkse wijzigingen van de contractstandaard.

Dit document bevat een toelichting op de overeenkomst Hulpmiddelen Maatschappelijke Ondersteuning. De toelichting bestaat uit:

1. een beschrijving van de ‘ratio’ van de bepaling; en
2. een verdere uitwerking van de inhoud van de bepaling.

Overwegingen

De overwegingen laten zien hoe partijen de overeenkomst sluiten en hoe zij de overeenkomst interpreteren. De overwegingen lichten toe welke doelen partijen hebben en hoe ze samenwerken.

De overwegingen sluiten aan op:

- verplichtingen uit de Wmo 2015;
- de inkoopprocedure;
- de gekozen inkoopvariant en
- en algemene doelstellingen voor maatschappelijke ondersteuning.

Partijen mogen deze overwegingen aanvullen met extra punten uit hun eigen gemeente of regio.

Zodra een gemeente besluit een overheidsopdracht te verstrekken voor Wmo-hulpmiddelen, is de Aanbestedingswet 2012 van toepassing en moet Europees worden aanbesteed.

Gemeenten mogen daarnaast kiezen voor een toelatingsprocedure. De specifieke bepaling in **artikel 2.6.4 van de Wmo 2015**, geeft de richtlijnen aan voor gunning bij Wmo-procedures. Artikel 2.6.4 van de Wmo 2015 (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015) gaat over de bevoegdheid van het college (van burgemeester en wethouders) om de uitvoering van de Wmo door derden te laten verrichten, met uitzondering van de vaststelling van de rechten en plichten van de cliënt. Dit betekent dat gemeenten de uitvoering van de Wmo kunnen uitbesteden aan andere organisaties, zoals zorginstellingen of welzijnsorganisaties, maar de beslissing over wat een individu nodig heeft en welke voorzieningen hij of zij krijgt, blijft bij de gemeente.

De overwegingen geven aan welke inkoopvarianten partijen kiezen. Voor de inkoop van hulpmiddelen zijn twee varianten uitgewerkt:

- Openbare aanbesteding
- Toelatingsprocedure

In de overeenkomst is de partijaanduiding Opdrachtgever (gemeente) en Leverancier (aanbieder) gebruikt. Dit is gelijklopend in de contractstandaard Jeugdhulp en contractstandaard diensten in de Wmo 2015.

De overeenkomst bevat geen afspraken over prestaties en tarieven of over prestaties en het budget. Deze afspraken maken deel uit van de kernbedingen. De contractstandaard schrijft **niet** voor hoe gemeenten deze kernbedingen precies invullen. Opdrachtgevers en Leveranciers leggen deze invulling vast in deel 1 en/of deel 2 van de overeenkomst. Bij gelijke afspraken voor alle Leveranciers gebruiken ze deel 1. Bij afspraken voor individuele Leveranciers gebruiken ze deel 2. De Opdrachtgever stemt de inhoud van deze kernbedingen af op de verordening die zij heeft vastgesteld.

Definities

Er is een diversiteit aan definities in omloop bij opdrachtgevers, definities die bovendien kunnen afwijken van de terminologie in wet- en regelgeving. Zo kent de Wmo 2015 bijvoorbeeld het begrip ‘inwoner’ niet, maar spreekt zij van ‘cliënten’. Ook gebruikt de Wmo 2015 niet de term ‘zorgaanbieders’ (een begrip uit de Wet langdurige zorg), maar ‘aanbieders’.

Om het begrippenkader voor de inkoop van maatschappelijke ondersteuning beter te laten aansluiten op relevante wet- en regelgeving, is er in de contractstandaard voor gekozen om in eerste instantie rechtstreeks naar die wet- en regelgeving te verwijzen. Dit is van belang voor de uitvoering, omdat bijvoorbeeld ook de toegang met dit begrippenkader moet werken.

- De contractstandaard gebruikt definities uit de geldende wet- en regelgeving. Ook gelden de definities uit de gemeentelijke verordening. Zo voorkomen Opdrachtgevers en Leveranciers dat zij zelf definities maken. Dat is niet nodig als de wet het begrip al uitlegt.
- Begrippen in de overeenkomst zonder definitie in de wet kunnen partijen hier definiëren.
- Voor fraude gebruikt de overeenkomst een aangepaste tekst van VNG Naleving.
- Voor gepast gebruik gebruikt de overeenkomst de definitie uit WLZ-overeenkomsten van zorgkantoren.
- Voor het definiëren van de producten wordt gebruikt gemaakt van de landelijke uniforme productcodelijst voor hulpmiddelen zoals opgesteld door het projectteam “Hulpmiddelen in het berichtenverkeer”, november 2021. Te weten: (11) rolvoorzieningen, (12) vervoersvoorzieningen en (13) woonvoorzieningen. Productgroep 13 is alleen van toepassing op verwijderbare woningaanpassingen. Onroerende woningaanpassingen (werken) zijn geen onderdeel van de contractstandaarden Wmo 2015.
- De contractstandaard gebruikt het begrip microonderneming zoals gedefinieerd in aanbeveling [2003/361/EG](#).

Deel 1: Bepalingen die gelden tussen de Opdrachtgever en alle Leveranciers waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit

De overeenkomst in de contractstandaard bestaat uit drie delen. Dat is gedaan om aan te sluiten bij de contractstandaarden voor jeugd en Wmo diensten en om het onderscheid duidelijk te maken tussen de verschillende delen die op hun eigen manier al dan niet nader in te vullen of aan te vullen zijn.

- Deel 1:
 - Bevat afspraken tussen de Opdrachtgever en alle Leveranciers die een overeenkomst krijgen. Dus of er nu één of meerdere Leveranciers zijn: dit deel geldt voor iedereen.
 - o Deel 1 bevat een aantal vaste elementen (artikel 1.1 voorwerp van de overeenkomst, artikel 1.2 hiërarchie van documenten, artikel 1.3 looptijd). Hier mag de Opdrachtgever alleen *invullen*.
 - o Daarnaast kent deel 1 een aantal *opties* (artikel 1.10 Bibob tot en met artikel 1.20 informatievoorziening). Deze opties regelen een aantal onderwerpen die als Opdrachtgevers die willen regelen, dan moet dat in Deel 1 met deze opties. Denk aan herzieningsclausules, Bibob en social

- return on investment. Sommige opties moet de Opdrachtgever *uitwerken*, andere mag de Opdrachtgever alleen *invullen*.
 - Tot slot mag de Opdrachtgever deel 1 aanvullen met andere bepalingen, maar deze mogen niet in strijd komen met de bepalingen uit deel 1 of deel 3 van de contractstandaard maatwerkovereenkomsten maatschappelijke ondersteuning hulpmiddelen.
- Deel 2:
Bevat maatwerkafspraken tussen de Opdrachtgever en één specifieke Leverancier. Alleen van toepassing als er meerdere Leveranciers zijn gecontracteerd en de Opdrachtgever met individuele Leveranciers aanvullende, individuele afspraken wil maken.
- Deel 3:
Bevat de standaardafspraken. Deze gelden *altijd* voor *alle* Opdrachtgevers en Leveranciers in Nederland als zij een overeenkomst sluiten voor maatschappelijke ondersteuning voor hulpmiddelen. Deel 3 vormt de kern van de contractstandaard. Partijen kunnen geen aanpassingen doen in deel 3.

Artikel 1.1 – Voorwerp van de overeenkomst

- Partijen spreken af voor welke vormen van maatschappelijke ondersteuning deze overeenkomst geldt. De overeenkomst betreft het leveren van hulpmiddelen in het kader van de Wmo 2015. De Opdrachtgever noemt eerst de toepasselijke hoofdcategorieën uit artikel 1.1.1 van de Wmo 2015 (ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving). Daarna beschrijft de Opdrachtgever welke specifieke hulpmiddel de Leverancier gaat leveren die bij die categorieën hoort (rolvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en verwijderbare woonvoorzieningen zoals vastgelegd in standaard Wmo productcodelijst voor hulpmiddelen).
- <https://i-sociaaldomein.nl/producten/iwmo-hulpmiddelen/>
- De keuze van het in te zetten hulpmiddel en daarbij behorende categorie en productcode behoren bij het kernbeding van de overeenkomst.
- Een kernbeding beschrijft wat de aanbieder levert, welke kwaliteit dat heeft en wat hij betaald krijgt. Het beschrijft dus ook wat de Opdrachtgever betaalt en wat deze geleverd krijgt en welke kwaliteit dat heeft.
- Opdrachtgevers hebben de mogelijkheid om afspraken over een depot of over onderhoud apart vast te leggen, bijvoorbeeld in een bijlage of een aanvullend document.
- Omdat deze afspraken aanvullend zijn op de kern van de overeenkomst is het praktisch om dit aan het einde van deel 1 te benoemen.
- Zo blijft de tekst overzichtelijk, terwijl er toch ruimte is voor maatwerkafspraken per gemeente.
- Artikel 6:227 van het Burgerlijk Wetboek zegt dat afspraken duidelijk moeten zijn. De Opdrachtgever moet helder maken waarvoor zij betaalt. De Leverancier moet weten welke ondersteuning hij daarvoor moet leveren.
- De partijen kiezen voor één van de volgende eigendomsconstructies:

- all-in huur, of
- all-in koop met depot (al dan niet inclusief onderhoud), of
- all-in koop zonder depot (al dan niet inclusief onderhoud).

Indien van toepassing kunnen partijen aanvullende afspraken maken over het depot en/of de vraag of onderhoud onderdeel uitmaakt van de overeenkomst. Deze aanvullende afspraken worden vastgelegd op een daarvoor geschikte plaats in de overeenkomst, bijvoorbeeld aan het einde van Deel 1, indien het gaat om algemene aanvullingen op de gekozen constructie.

Artikel 1.2 – Hiërarchische volgorde documenten

Ratio:

- De contractstandaard volgt hier de volgorde die Opdrachtgevers meestal gebruikten vóór standaardisering.
- Partijen mogen bijlagen toevoegen, maar niet de volgorde zelf veranderen.
- Niet elke Opdrachtgever gebruikte vóór standaardisatie de VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden. Dat betekende dat Leveranciers telkens andere voorwaarden moesten controleren. Met deze standaardisatie zijn die verschillen er niet meer. De contractstandaard verklaart namelijk de VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden van toepassing. Deze modelvoorwaarden regelen al veel juridische afspraken. Rechters hebben deze algemene inkoopvoorwaarden in eerdere zaken ook al goedgekeurd.

Inhoud:

- Alle bijlagen horen officieel bij de overeenkomst. Deze bijlagen volgen een vaste volgorde van belangrijkheid. De overeenkomst zelf heeft altijd de hoogste waarde.
- Opdrachtgevers kunnen extra bijlagen toevoegen aan hun inkoopdocumenten, maar de volgorde niet wijzigen. Bij tegenstrijdige bepalingen in de bijlagen geldt dat bepalingen in een bijlage hoger gelegen in de volgorde voorgaat.
- Naast de hiërarchie van de hier genoemde documenten verhoudt deze overeenkomst zich ook tot relevante verordeningen en beleidsdocumenten. De Wmo-verordening vormt de juridische basis voor Wmo-inzet in een gemeente. Dit is een verplichting voor gemeenten. De minimale inhoud van deze verordening staat onder andere omschreven in artikel 2.1.2 en 2.1.3, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. In deze verordening bakent een Opdrachtgever ook zijn verplichtingen vanuit de Wmo af. Praktische regels voor de uitvoering zijn veelal in beleidsregels opgenomen.
- De overeenkomst is uiteraard geen verordening of beleidsdocument, maar moet zich wel tot die documenten verhouden. De overeenkomst omschrijft de civielrechtelijke relatie tussen een Opdrachtgever en een Leverancier van hulpmiddelen. Bijvoorbeeld: als in een beleidsdocument staat beschreven hoe de gemeente omgaat met wanprestatie van een Leverancier moet dit wel overeenkomen met de mogelijkheden die de overeenkomst onder die omstandigheden biedt. Een ander voorbeeld is congruentie tussen de verordening en de overeenkomst. De overeenkomst kan slechts voorzien in inkoop van hulpmiddelen die onder het bereik van de verordening vallen. Als een bepaald hulpmiddel is uitgesloten van inkoop in de verordening kan de overeenkomst niet alsnog toezien op de inkoop van dat hulpmiddel. Hierin ligt beleidsruimte voor gemeenten.

- De overeenkomst staat als zodanig niet in hiërarchie met de verordening en beleidsregels; zij bevinden zich in andere rechtsgebieden – respectievelijk civielrechtelijk en bestuursrechtelijk. Wel is aansluiting tussen de verschillende documenten noodzakelijk om uitvoeringsproblemen te voorkomen.

Artikel 1.3 – Looptijd

Ratio:

- Alleen de Opdrachtgever mag de overeenkomst verlengen. De Opdrachtgever is immers wettelijk verantwoordelijk voor passende ondersteuning. Het is dan niet logisch Leveranciers verlenging kunnen afdwingen.
- De Opdrachtgever mag maar een beperkt aantal keren verlengen. Bij Europese aanbestedingen zijn overeenkomsten voor onbepaalde tijd namelijk niet toegestaan. Bij toelatingsprocedures mét tussentijdse instroom lijkt dat wél mogelijk.
- De contractstandaard biedt drie opties voor tussentijdse opzegging. Optie 1 en 3 zijn gelijkwaardig voor beide partijen. Optie 2 geeft vooral de gemeente het recht om op te zeggen.
- Het advies aan Opdrachtgevers is om Leveranciers voldoende rechten toe te kennen om te voorkomen dat er geen overeenkomst tot stand komt.
- Om fouten te voorkomen wordt de looptijd alleen in de overeenkomst vermeld. In het inkoopdocument wordt daarom verwezen naar het desbetreffende artikel in de overeenkomst over de looptijd.

Inhoud:

- De looptijd moet afgestemd zijn op Europese regelgeving zeker bij overeenkomsten na Europese aanbestedingsprocedures en bij toelatingsprocedures zónder tussentijdse toetreding.
- Als de Opdrachtgever niet op tijd verlengt, als die optie er is, stopt de overeenkomst overigens automatisch.
- Verlengen mag alleen via artikel 1.3. Partijen mogen geen andere verlengingsopties opnemen in de overeenkomst.
- De Opdrachtgever moet kunnen bewijzen dat de Leverancier de verlenging heeft ontvangen ('ontvangst-theorie' het Burgerlijk Wetboek).
- Partijen kiezen: niemand mag opzeggen, alleen de Opdrachtgever of beide partijen. Deze keuze hangt vaak samen met het soort ondersteuning in de overeenkomst. Hoe complexer de maatschappelijke ondersteuning, hoe afhankelijke partijen van elkaar zijn, hoe meer 'horizontaliteit' wenselijk is in de overeenkomst.

[Optioneel:] Artikel 1.4: Herzieningsclausule

Ratio:

- Artikel 1.4 is optioneel. Als de Opdrachtgever en de Leverancier een afspraak willen maken over hoe zij de overeenkomst later kunnen aanpassen, dan moeten zij dit artikel gebruiken. Zo weten beide partijen waar die afspraken staan en hoe ze zijn opgebouwd.
- De wijzigingsbevoegdheid komt bovenop de mogelijkheden die zijn vastgelegd in Deel 3: artikel 3.11, 3.13, 3.17.2 en 3.18.
- De manier waarop het artikel is opgesteld, sluit aan bij artikel 2.163c van de Aanbestedingswet 2012.

- Ook als de overeenkomst via een toelatingsprocedure is gesloten, vraagt de contractstandaard dat je hiermee rekening houdt. Het is belangrijk dat de Opdrachtgever altijd goed kijkt naar het aanbestedingsrecht én naar de beginselen van behoorlijk bestuur. Bij een toelatingsprocedure hoeft de Opdrachtgever alleen aan die laatste regels te toetsen.
- Als de Opdrachtgever de overeenkomst wijzigt op een manier die niet is toegestaan, kan dat onrechtmatig zijn. Zelfs als die wijziging in dit artikel staat.
- Als een Leverancier later de wijziging niet aanvaardt, dan geldt die wijziging als een opzegging van de overeenkomst.

Inhoud:

- Als de Aanbestedingswet 2012 geldt voor (het sluiten van) de overeenkomst, dan moet de Opdrachtgever elke wijziging toetsen aan hoofdstuk 2.5 van die wet. De wijzigingen moeten passen binnen artikel 2.163c Aanbestedingswet 2012. In dat artikel staat dat de gemeente duidelijk moet maken:
 - wat voor soort wijzigingen mogelijk zijn (aard),
 - hoe groot die wijzigingen kunnen zijn (omvang), en
 - onder welke voorwaarden de gemeente daarvan gebruik mag maken (voorwaarden).
- De Opdrachtgever mag de algemene aard van de opdracht zelf niet veranderen, ook niet met herzieningsclausules. Het is niet helemaal duidelijk wat de wetgever daarmee bedoelt. Wellicht bedoelt deze dat de Opdrachtgever de opdracht niet zó mag veranderen dat ook andere aanbieders interesse zouden hebben gehad als ze dat vooraf wisten.
- Als de Leverancier de wijziging niet aanvaardt, dan geldt die weigering als een opzegging van de overeenkomst. Partijen kunnen anders overeenkomen in de wijziging zelf.

Artikel 1.5: Levertijd hulpmiddel

Artikel 1.5 regelt hoe snel cliënten hun Wmo-hulpmiddel moeten ontvangen na een opdrachtverstrekking. De kernreden hiervan is:

- Cliënten zijn afhankelijk van hun hulpmiddel en mogen niet onnodig lang zonder ondersteuning zitten;
- Afwijkingen moeten tijdig en goed gecommuniceerd worden zodat de gemeente kan ingrijpen als dat nodig is.

Artikel 1.5.1

Inhoud:

De Leverancier moet de feitelijke levertijd zo kort mogelijk houden. Ideaal is dat het hulpmiddel meteen geleverd wordt tijdens de passing (de afspraak waar het hulpmiddel wordt aangemeten of uitgetest).

Ratio:

- Dit voorkomt dubbele afspraken met cliënten.
- Zorgt voor snellere inzet van het hulpmiddel.
- Verlaagt logistieke belasting bij leverancier en cliënt.
- Stimuleert efficiënt werken: een hulpmiddel dat direct klaarstaat, voorkomt wachttijd.

Artikel 1.5.2

Inhoud:

De Opdrachtgever stelt per productcode (dus per type hulpmiddel) een maximale levertijd vast, uitgedrukt in werkdagen.

Daarnaast zijn er twee categorieën:

Categorie A: complexe hulpmiddelen met een maximale levertijd van 30 werkdagen

- Elektrische rolstoelen complex
- Hulpmiddelen met zitorthese
- Hulpmiddelen met specifieke niet-modulaire aanpassingen (orthese, gemoduleerde rugleuning/zitting, maatwerk)

Categorie B: overige hulpmiddelen: maximale levertijd 20 werkdagen

Ratio:

- Complexe hulpmiddelen hebben een langere productietijd en vereisen maatwerk, daarom is 30 werkdagen toegestaan.
- Standaardhulpmiddelen kunnen veel sneller geleverd worden, daarom slechts 20 werkdagen.
- Het per productcode vastleggen voorkomt discussie achteraf (“hoort dit bij A of B?”).
- De Opdrachtgever bepaalt het maximum om uniformiteit en controle te houden.

Artikel 1.5.3

Inhoud:

De Leverancier communiceert de levertijd actief naar de cliënt én de Opdrachtgever.

Als er geen passend alternatief is voor de cliënt (bij langdurige wachttijd), treden Opdrachtgever en Leverancier in overleg.

De Opdrachtgever kan:

- de levertermijn wijzigen, of
- aan de Leverancier verzoeken een tijdelijk passend alternatief te regelen.

De Leverancier kan dat alleen weigeren op *redelijke gronden*.

Ratio:

- Transparantie is cruciaal voor cliënten en gemeenten.
- Cliënten worden beschermd wanneer ze anders te lang zonder hulpmiddel zitten.
- Van Leveranciers wordt verwacht dat zij tijdig mogelijke knelpunten aangeven en meedenken over passende oplossingen.
- Het begrip “redelijke gronden” voorkomt willekeur, maar maakt weigering niet onmogelijk.

Artikel 1.5.4

Inhoud:

Als de Leverancier verwacht dat een hulpmiddel niet binnen de afgesproken levertermijn geleverd kan worden, meldt hij dit vóór het verstrijken van die termijn schriftelijk aan zowel

cliënt als Opdrachtgever.

De melding moet minimaal bevatten:

- de nieuwe verwachte levertijd;
- hoe en wat er met de cliënt is gecommuniceerd.

Het niet tijdig melden wordt expliciet gezien als een *tekortkoming in de nakoming* van de overeenkomst.

Ratio:

- Opdrachtgevers kunnen alleen actie ondernemen als ze tijdig weten dat een termijn niet gehaald wordt.
- Door dit als tekortkoming te kwalificeren, wordt geborgd dat tijdige melding onderdeel is van de normale contractafspraken.

Artikel 1.6: Storingsmelding en reparatie

Artikel 1.6 regelt hoe problemen met Wmo-hulpmiddelen snel, veilig en klantvriendelijk worden opgelost.

De bedoeling hiervan is:

- cliënten altijd op hun hulpmiddel kunnen vertrouwen;
- storingen 24/7 gemeld kunnen worden;
- reparaties snel en met zo min mogelijk hinder worden uitgevoerd;
- gemeenten zekerheid hebben dat leveranciers goede service leveren.

Artikel 1.6.1

Inhoud:

- Cliënten kunnen 24 uur per dag, 7 dagen per week een storing melden.
- Er is een servicenummer dat direct bereikbaar is of via antwoordapparaat met doorverwijzing (tegen standaardtarief).
- Voor cliënten die het servicenummer niet kunnen gebruiken bestaat er een passend alternatief (bijv. e-mail, chat, portaal, noodknop).

Ratio:

- Hulpmiddelen kunnen op elk moment uitvallen, ook 's avonds en in het weekend.
- Sommige cliënten zijn volledig afhankelijk van het hulpmiddel; onbeperkte bereikbaarheid is dus essentieel.
- Toegankelijkheid is belangrijk: niet iedereen kan bellen (bijv. slechthorend, spraakproblemen).

Artikel 1.6.2

Inhoud:

- Het servicenummer moet bemand zijn door deskundig personeel.
- Medewerkers communiceren vriendelijk en begrijpelijk.
- Leverancier zorgt voor een goede, passende afhandeling van de hulpvraag.

Ratio:

- Cliënten zijn vaak kwetsbaar en afhankelijk van het hulpmiddel; correcte en begrijpelijke communicatie is essentieel.

Artikel 1.6.3

Inhoud:

- Waar mogelijk gebeurt reparatie op de woon- of verblijfslocatie van de cliënt.
- Bij pech onderweg probeert de leverancier ter plekke te repareren.
- Als reparatie ter plekke niet kan:
 - vervoer van het hulpmiddel naar de reparatielocatie;
 - en veilig vervoer van de cliënt naar een locatie binnen de gemeente + marge van 25 km erbuiten.
- De kosten van dit transport zijn voor de Leverancier.

Ratio:

- Voorkomt dat cliënten zonder hulpmiddel komen te zitten.
- Vermindert de belasting voor cliënten (niet altijd mobiel, vaak kwetsbaar).
- Zorgt voor de veiligheid van cliënten die op straat terechtkomen.

Artikel 1.6.4

Inhoud:

Als een reparatie niet direct op locatie is uit te voeren, dan voorziet Leverancier binnen 24 uur de cliënt kosteloos van een vervangend – zoveel als mogelijk functioneel gelijkwaardig en adequaat – hulpmiddel”.

Ratio:

- De cliënt mag niet langer dan één dag zonder hulpmiddel zitten.
- “Zoveel mogelijke functioneel gelijkwaardig en adequaat” voorkomt dat cliënten een hulpmiddel krijgen dat onvoldoende past bij hun behoeften.

Artikel 1.6.5

Inhoud:

De Leverancier communiceert over:

- Hoelang de reparatie duurt;
- Waar de reparatie plaatsvindt.

Ratio:

- Transparantie voorkomt onzekerheid bij cliënten.

Artikel 1.6.6

Inhoud:

- In dit artikel worden de maximale respons en reparatietijden aangegeven.

Ratio:

- Het onderscheid zorgt ervoor dat de meest kwetsbare cliënten de snelste hulp krijgen.
- Helpt leveranciers hun planning efficiënt en eerlijk in te richten.
- Voorkomt langdurige uitval of onacceptabele wachttijden.

Artikel 1.7: Onderhoud

Ratio:

- Er zijn twee bronnen voor de kwaliteitseisen waaraan moet worden voldaan:
 - Wet- en regelgeving en
 - De contractuele afspraken zelf, specificaties en servicelevels zoals in deze overeenkomst.

Inhoud:

- De Leverancier voert het onderhoud zodanig uit, dat alles voldoet aan wettelijke eisen en de eisen uit het contract. Het gaat dus niet alleen om regelmatig onderhoud, maar ook om voldoen aan de kwaliteit die juridisch en contractueel vereist is.
- Adequaat onderhoud zorgt ervoor dat zowel de functie als de kwaliteit van het hulpmiddel behouden blijven.

Artikel 1.8: Inname

Ratio:

- Het artikel regelt de procedure en termijn voor het ophalen van een hulpmiddel.
- De Leverancier moet binnen een afgesproken aantal werkdagen reageren door het hulpmiddel op te halen.

Inhoud:

- De 'opdracht tot inname' betekent letterlijk: de instructie of toestemming om het hulpmiddel in te nemen of terug te nemen.
- De Opdrachtgever moet officieel aangeven dat het hulpmiddel moet worden opgehaald.

Artikel 1.9.1: Spoed en calamiteit

Ratio:

- Dit artikel beschermt de cliënt: een Leverancier kan niet zomaar stoppen met het leveren van hulpmiddelen.
- Tegelijk wordt erkend dat een Leverancier onder **extreme omstandigheden** de zorgverlening moet kunnen beëindigen (bijvoorbeeld: ernstige onveiligheid, bedreiging, calamiteit).

Inhoud:

- De Leverancier mag in principe de levering weigeren of stoppen, maar alleen als er sprake is van een zeer dringende reden.

- Er moet sprake zijn van een calamiteit of een acuut dreigende calamiteit.

Artikel 1.9.2

Ratio

- De bepaling waarborgt continuïteit, de cliënt mag niet zonder hulpmiddelen komen te zitten.
- Door een opzegtermijn en verplichte medewerking aan alternatieven wordt voorkomen dat een cliënt ineens zonder noodzakelijke ondersteuning staat.

Inhoud

- Als de Leverancier tóch stopt of weigert (in die uitzonderlijke gevallen), moet hij een opzegtermijn van minimaal 1 maand hanteren.
- De Leverancier werkt actief mee aan het vinden van een passend alternatief, als de opdrachtgever daarom vraagt.
- Die opzegtermijn kan alleen worden verkort bij gewichtige redenen, maar ook dan moeten zorgvuldigheidseisen worden nageleefd.
- De Leverancier blijft verantwoordelijk voor de hulpmiddelen totdat er een alternatief is geregeld of er passende overbruggingszorg is.

[Optioneel] Artikel 1.10: Bibob onderzoek

Ratio:

- De wet Bibob biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om te onderzoeken of een overheidsopdracht aan een gegadigde gegund kan worden, een reeds gesloten overeenkomst ontbonden kan worden of een onderaannemer geweigerd kan worden. Dit om te voorkomen dat een overheidsorgaan onbewust strafbare feiten faciliteert.
- De wet Bibob is een facultatief instrument. Aanbestedende diensten bepalen zelf of ze de wet Bibob willen toepassen. Als Opdrachtgevers de wet Bibob willen toepassen bij de inkoop van maatschappelijke ondersteuning en tijdens de uitvoering van de overeenkomst, dient de Opdrachtgever de gestandaardiseerde teksten op te nemen in het inkoopdocument en de overeenkomst.

Inhoud:

- Opdrachtgever kunnen onderzoek doen naar de integriteit van de Leverancier. Het onderzoek kan gaan over de Leverancier zelf, de combinant(en), een onderaannemer en/of één of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders. Dat is opgenomen in artikel 1.8
- Ook onderaannemers zijn onderhevig aan de wet Bibob, vandaar dat artikel 3.9.1 is aangepast.
- Er is een actieve meldplicht opgenomen in artikel 3.10 lid 7 voor Leverancier, combinant(en), onderaannemer en/of één of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders, om bij een van onderstaande situaties direct en schriftelijk een melding aan de opdrachtgever te doen:
 - a. een overheidsinstantie start een handhavingstraject of maakt het voornemen daartoe bekend;
 - b. een instantie legt een bestuurlijke boete op (waaronder een fiscale vergrijpboete) of maakt het voornemen daartoe bekend;

- c. de partij krijgt de status van verdachte;
- d. de partij ontvangt een strafrechtelijke veroordeling.

De Opdrachtgever kan aan de melding rechtsgevolgen verbinden. Artikel 3.19.4 is zodanig aangepast met toevoegingen van situaties onder f) tot en met i), dat dit mogelijk maakt.

Meer informatie:

[Factsheet aanbesteden en BIBOB](#)

[Optioneel:] Artikel 1.11 – Opzegging bij onvoldoende inzet

Ratio:

- Dit artikel regelt de mogelijkheid voor de Opdrachtgever om de overeenkomst met de Leverancier te beëindigen als deze zich onvoldoende inzet.
- ‘Onvoldoende inzet’ moet concreet worden ingevuld (bijvoorbeeld te weinig omzet of te weinig cliënten geholpen).
- De Leverancier moet deze norm vooraf bekendmaken. Als een Leverancier in een periode van twaalf kalendermaanden onder deze norm blijft, mag de Opdrachtgever de overeenkomst schriftelijk opzeggen met een opzegtermijn van zes kalendermaanden.
- De Opdrachtgever mag niet opzeggen, ook al is er onvoldoende inzet wanneer: het aanbod van de Opdrachtgever op de markt nodig is om een tekort op de markt of binnen de Opdrachtgever op te vullen, de Leverancier een klanttevredenheid van 7,5 of hoger behaalt.

Inhoud:

- Algemene bedoeling van het artikel is het combineren van prestatiegerichtheid (omzet, cliënten) met kwalitatieve waarborgen (klanttevredenheid, uniek aanbod).
- Voor de Opdrachtgever: het biedt een middel om afscheid te nemen van Leveranciers die onvoldoende bijdragen of hun verplichtingen niet nakomen. Dit stimuleert kwaliteit en inzet.
- Voor de Leverancier: er zijn duidelijke uitzonderingen ingebouwd die bescherming bieden zodat een uniek of waardevol aanbod niet zomaar verdwijnt, ook al zijn de ‘harde cijfers’ niet gehaald.
- Als de Opdrachtgever Leveranciers uit het landschap wil verwijderen, moet zij ook voorkomen dat deze aanbieders zich meteen weer opnieuw aanmelden, als daarvoor de mogelijkheid bestaat. Dat kan door in de overeenkomst of toelatingsvoorwaarden te bepalen dat heraanmelding niet meteen mogelijk is. Dit moet de Opdrachtgever dan zelf als voorwaarde opnemen in deel 1 of 2.

[Optioneel:] Artikel 1.12: Social Return on Investment

Ratio:

- Veel Opdrachtgevers kennen beleid voor social return on investment. Dat beleid wordt ook toegepast bij de inkoop van maatschappelijke ondersteuning voor hulpmiddelen.
- Het is niet mogelijk gebleken een bepaling voor social return on investment te standaardiseren. Daarom legt de contractstandaard alleen de vindplaats voor deze bepaling vast.
- Bijvoorbeeld een percentage van de omzet verplicht besteden aan SROI of minimaal op een bepaalde trede van de Prestatieladder Sociale Onderneming (PSO). <https://www.pso-nederland.nl/>

Inhoud:

- De Opdrachtgever bepaalt zelf hoe zij social return on investment verwerkt in de overeenkomst. Dat moet wel op deze plek.

[Optioneel:] Artikel 1.13: Communicatie tussen Opdrachtgever en Leverancier

Ratio:

- In dit artikel kan aangegeven worden hoe, hoe vaak en via welke kanalen partijen met elkaar communiceren.

Inhoud:

- In dit artikel wordt ruimte gegeven om zelf invulling te geven aan de communicatie tussen Opdrachtgever en Leverancier.
- Er zijn verschillende voorbeelden te geven bijvoorbeeld uiteenlopend van: een basisversie waarbij communicatie met regelmaat via de e-mail plaatsvindt met afgesproken frequentie over de voortgang, een uitgebreidere versie via e-mail of videobellen, etc. waarbij Leverancier regelmatig informeert en Opdrachtgever op zijn beurt relevante informatie en feedback tijdig aanlevert, of een meer samenwerkingsgerichte versie waarbij de communicatie tussen Opdrachtgever en Leverancier zich kenmerkt door openheid, transparantie en tijdigheid.

[Optioneel:] Artikel 1.14: Communicatie tussen Leverancier en Cliënten

Ratio:

- In dit artikel wordt vastgelegd hoe, hoe vaak en via welke kanalen partijen met elkaar communiceren, zodat er geen misverstanden ontstaan.

Inhoud:

- In dit artikel worden de afspraken in de wijze van communicatie tussen client en Leverancier vastgelegd.
- Dit artikel is open en vrijblijvend geformuleerd. Leverancier zal in de communicatie met cliënten van Opdrachtgever steeds handelen op een professionele, correcte en kantvriendelijke wijze. Leverancier zal geen toezeggingen doen of afspraken maken die de belangen of verplichtingen van Opdrachtgever raken, tenzij hiervoor een voorafgaande toestemming van Opdrachtgever is verkregen.

[Optioneel:] Artikel 1.15: Afhandeling van klachten

Ratio:

- De punten uit dit artikel betekenen concreet dat er een klachtenprocedure aanwezig moet zijn die de belangen van alle partijen respecteert

Inhoud:

- Het doel van dit artikel is om transparant en zorgvuldig om te gaan met klachten van cliënten of de opdrachtgever zelf. Klachten kunnen de dienstverlening betreffen, maar ook bijvoorbeeld de kwaliteit van het hulpmiddel. Een goede klachtafhandeling borgt de kwaliteit van de dienstverlening. Door dit vast te leggen zijn verwachtingen over communicatie en afhandeling vooraf duidelijk.

[Optioneel:] Artikel 1.16: Convenanten

Ratio:

- Door de VNG zijn vanuit het ‘Verbeteragenda toegang hulpmiddelen’ twee convenanten opgeleverd om als Opdrachtgever in de uitvoeringspraktijk over te nemen.
- Het ene convenant bevat afspraken over hoe te handelen wanneer een cliënt verhuist en zijn hulpmiddel wil meenemen. Het andere convenant bevat afspraken hoe partijen moeten handelen bij een complexe hulpmiddelenaanvraag.

Inhoud:

- Het doel van de convenanten is dat alle Opdrachtgevers, zorgkantoren, zorgverzekeraars en leveranciers de inhoud in hun uitvoeringsorganisatie toepassen.
- Het naleven van deze landelijke afspraken draagt bij dat de kwaliteit van het toegang- en verstrekking proces van complexe hulpmiddelen verbetert. Dat zal bijdragen tot minder administratieve lasten voor het totaal.
- Opdrachtgever behoudt de eigen verantwoordelijkheid om de convenanten in de uitvoeringspraktijk te gebruiken.

[Optioneel:] Artikel 1.17 Selectie en aanpassing van het hulpmiddel

Ratio:

- Het artikel regelt wie verantwoordelijk is voor de juiste selectie en passing (aanmeten/afstellen) van het hulpmiddel en waar dit gebeurt.

Inhoud:

- De Leverancier moet het juiste hulpmiddel selecteren en passend maken, afgestemd op het advies van de opdracht.
- Dat moet zoveel mogelijk bij de cliënt zelf gebeuren, tenzij er een goede reden is om hiervan af te wijken en dit is afgestemd met de Opdrachtgever.

[Optioneel:] Artikel 1.18 Overgang

Ratio:

- Het artikel “Overgang” regelt dat bij het eindigen van het contract de huidige Leverancier nog verantwoordelijk blijft voor alle hulpmiddelen die hij eerder geleverd heeft, totdat die zijn ingenomen of vervangen. Nieuwe hulpmiddelen vallen vanaf dan onder de Opdrachtgever of een nieuwe Leverancier. Als hulpmiddelen van eigenaar wisselen, krijgt de oude Leverancier een redelijke vergoeding. Beide partijen moeten goed samenwerken en informatie uitwisselen zodat de overgang soepel verloopt en cliënten geen last ondervinden.

Inhoud:

- Als de hulpmiddelen niet bij de Opdrachtgever blijven maar in eigendom worden overgedragen aan de Leverancier of de nieuwe Leverancier, moet de Opdrachtgever daarvoor een vergoeding betalen.
- Hoewel er geen universele berekeningsmodellen beschikbaar zijn, bestaan er wel:
 - o Gestandaardiseerde afschrijvingsformules binnen het verhuis- en overnameconvenant van de VNG
 - o Richtlijnen vanuit VNG opgenomen in de Handleiding Inkoop Hulpmiddelen.

In de praktijk wordt bijna altijd een maatwerkmodel gebouwd op basis van: contractvorm, omvang park, resterende looptijd en financieringsstructuur.

- De Leverancier blijft verantwoordelijk voor beheer, onderhoud, service en reparatie van alle hulpmiddelen die voor de beëindigingsdatum zijn geleverd totdat ze worden ingenomen of vervangen.
- Beide partijen moeten elkaar alle noodzakelijke gegevens geven om dit goed te regelen, met naleving van de AVG en de Wmo 2015.

(Optioneel) Artikel 1.19 Informatievoorziening bij beëindiging van de overeenkomst

Ratio:

- Het artikel is bedoeld om te waarborgen dat de Opdrachtgever bij afloop of beëindiging van de samenwerking nog steeds beschikt over de essentiële informatie die nodig is om de continuïteit van de werkzaamheden, diensten of processen te kunnen waarborgen.

Inhoud:

- Het artikel verplicht de Leverancier om bij beëindiging bepaalde informatie aan de Opdrachtgever te verstrekken. Welke informatie dat concreet is, wordt ingevuld in de overeenkomst of in een bijlage, afhankelijk van de aard van de opdracht. Denk bijvoorbeeld aan: documentatie uitgevoerde werkzaamheden, rapportages over de voortgang, resultaten en resterende issues.

(Optioneel) Artikel 1.n

Onder artikel 1.n kunnen overige bepalingen worden opgenomen die gelden tussen de Opdrachtgever en alle Leveranciers waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit. Zo kan een Opdrachtgever die gebruik wil maken van het iWmo-berichtenverkeer dit vastleggen in op deze plaats. Daarmee vervult het de voorwaarde van art. 3.5, lid 1 (“Totdat partijen overgaan op [iWmo-berichtenverkeer][...]”).

Deel 2: Bepalingen die gelden tussen de Opdrachtgever en een individuele Leverancier waarmee de Opdrachtgever een overeenkomst sluit

Deel 2 bevat afspraken die alleen gelden voor één specifieke Leverancier, maar de Opdrachtgever heeft meer Leveranciers gecontracteerd. Deze afspraken zijn gemaakt in de inkoopprocedure en horen bij de overeenkomst.

In Deel 2 staat bijvoorbeeld een plan van aanpak dat een Leverancier zelf heeft opgesteld tijdens een Europese aanbestedingsprocedure. Als de Opdrachtgever dat plan goedkeurt, maakt het deel uit van de overeenkomst. Maar dat geldt dan dus alleen voor die specifieke Leverancier.

Een ander voorbeeld is een verschillend tarief per aanbieder. Of als de Opdrachtgever per type ondersteuning een ander tarief vaststelt. Ook dan komen de individuele afspraken in deel 2.

- Bij een Europese aanbestedingsprocedure gelden gelijke regels voor alle Leveranciers (gelijkheids- en transparantiebeginsel).
- Toch kunnen er verschillen zijn, bijvoorbeeld in plannen of tarieven.

- Die verschillen mogen alleen voorkomen als de Opdrachtgever vooraf duidelijk maakt dat dit kan.

De makkelijkste manier om deze afspraken op te nemen, is door het goedgekeurde deel van de inschrijving van de Leverancier als bijlage achter deel 2 te voegen. Ook voor deze bepalingen geldt overigens dat deze aanvullend mogen zijn op deel 3, maar zij mogen daarmee niet strijdig zijn.

Let op: Afwijken van de afspraken in deel 1 en deel 3 van de overeenkomst is niet toegestaan.

Deel 3: Generieke bepalingen

Dit deel van het contract is verplicht. Partijen mogen hier niet van afwijken. Alleen als het er expliciet bij staat, mogen zij iets toevoegen of weglaten.

Artikel 3.1 – Levering

Ratio:

- Het artikel gaat over de voorwaarden waaronder de Leverancier hulpmiddelen aan cliënten levert.
- De Leverancier mag alleen hulpmiddelen leveren aan cliënten die daarvoor officieel in aanmerking komen.
- Dit betekent dat de client eerst een beschikking moet hebben gekregen via wettelijke regels of gemeentelijke besluiten.

Inhoud:

- De Leverancier levert pas nadat er een concrete, individuele opdracht is ontvangen om bij een specifieke client een hulpmiddel te leveren.
- de Leverancier levert standaard het meest adequate hulpmiddel dat tegelijkertijd voldoende en passend is voor de client. Alleen als hierover een afspraak wordt gemaakt kan hiervan worden afgeweken.
- Wanneer er aanvullende regels worden gemaakt in een aparte (nadere)overeenkomst over specifieke leveringen, blijven de regels van deze overeenkomst van toepassing. De nadere overeenkomst vult aan, maar vervangt de hoofdregels niet.

Artikel 3.2 – Indexering

Ratio:

- De Leverancier past tarieven in dit contract periodiek aan op basis van prijsontwikkelingen. Deze aanpassing heet indexering.
- De verplichting om te indexeren vloeit voort uit [artikel 2.6.6 Wmo 2015](#) jo. [artikel 5.4 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015](#). De bedoeling is dat de tarieven blijven aansluiten bij de kosten die aanbieders echt maken.
- De wetgever stelt geen nadere regels over de wijze van indexeren en laat hierin lokale beleidsruimte om de wijze van indexering (exacte hoogte en periodiciteit) te laten bepalen door de gemeenteraad.
- Er is voor gekozen een open clause op te nemen omdat de wijze (hoogte, periodisering etc.) van indexering als randvoorwaarde nauw verbonden is aan het kernbeding-prijs. Partijen hebben daarom indexering buiten de reikwijdte van deze

standaardisatie gelaten. Voorbeelden hoe indexatie toegepast kan worden, zijn hierna opgenomen onder inhoud.

- In de markt van hulpmiddelen zijn er twee kostencomponenten, te weten salarissen en middelen/materialen. Een goede indexatie houdt met deze twee componenten rekening.

Inhoud:

- Een reële jaarlijkse indexering voor de levering van hulpmiddelen en bijbehorende service-dienstverlening is essentieel om kwalitatief goede hulpmiddelen en servicedienstverlening te kunnen blijven bieden aan cliënten.
- Voor een voorbeeld indexering kan uitgaan worden van de genoemde percentages uit de VNG handreiking 'Inkoop Hulpmiddelen 2022', maar dit is niet verplicht. Zoals in dezelfde handreiking is genoemd, kan de reële prijs van een hulpmiddel en de indexatie per gemeente verschillen. Dit omdat de eisen van gemeenten onderling kunnen verschillen. Zie hiervoor: <https://vng.nl/sites/default/files/2022-08/Handreiking-inkoop-hulpmiddelen.pdf>
- Let op in het eerste jaar na een nieuwe inkoop: Als een Opdrachtgever een nieuw contract sluit in jaar X (bijvoorbeeld 2027), en dat contract sluit aan bij de op dat moment geldende prijs, dan geldt in het jaar daarna (bijvoorbeeld 2028) alleen de voorlopige indexering voor dat nieuwe jaar. De Opdrachtgever past dan geen nacalculatie toe over jaar X.

Artikel 3.3 – Hoofd- en Onderaanneming

Ratio:

- In de praktijk komt het regelmatig voor dat een Leverancier (de hoofdaannemer) samenwerkt met andere onderaannemers. Daarom bevat de contractstandaard duidelijke regels over hoe partijen met deze constructies moeten omgaan. Die regels zijn bedoeld om te zorgen dat de hoofdaannemer goede, betrouwbare onderaannemers inschakelt.
- Daarnaast is het belangrijk dat hoofd- en onderaannemers zelf nagaan of hun onderlinge afspraken voldoen aan alle geldende regels, zoals mededingingswetgeving en belastingregels (zoals btw). De contractstandaard bepaalt ook dat hoofdaannemers calamiteiten en geweldsincidenten altijd moeten melden bij de gemeentelijke toezichthouder.

Inhoud:

- In het Afwegingskader hoofd- en onderaannemerschap sociaal domein staat de volgende definitie:

“Bij hoofd- en onderaannemerschap zet een Leverancier (hoofdaannemer) een andere Leverancier (onderaannemer) in voor (onderdelen van) de te leveren hulp of ondersteuning. De hoofdaannemer blijft eindverantwoordelijk en zorgt voor de verantwoording naar de Opdrachtgever. Soms kiest een zelf voor deze constructie, maar soms is het een gevolg van hoe de Opdrachtgever heeft ingekocht. In dat laatste geval spreken we van ‘opgelegd’ hoofd- en onderaannemerschap.”
- Kenmerken van hoofd- en onderaanneming zijn:
 - De hoofdaannemer is (meestal) eindverantwoordelijk voor de ondersteuning/levering aan een cliënt.

- De hoofdaannemer legt verantwoording af aan de Opdrachtgever.
 - De hoofdaannemer schakelt een onderaannemer in als hij zelf de ondersteuning niet (volledig) kan leveren.
 - De hoofdaannemer geeft opdrachten aan de onderaannemer. De onderaannemer heeft geen contract met de Opdrachtgever.
 - Deze constructie is geen consortium. Een consortium is een aparte organisatievorm waarin meerdere aanbieders samenwerken.
- De bovenstaande beschrijving sluit aan op de geldende handreikingen, ook als daarin andere termen of interpretaties gangbaar zijn.
 - Wet- en regelgeving: hoofd- en onderaannemers moeten zelf beoordelen of hun samenwerking voldoet aan regels over mededinging en belasting (bijvoorbeeld over btw-plicht).

3.3.1 – Toestemming voor onderaannemers:

- Een hoofdaannemer mag alleen een onderaannemer inschakelen als hij hiervoor schriftelijke toestemming van de gemeente heeft. Deze regel geldt voor de uitvoeringsfase (dus nadat het contract is afgesloten).
- Schriftelijke goedkeuring is niet nodig voor het inzetten van zelfstandigen zonder personeel, ook al zijn dat volgens de gebruikte definitie ook onderaannemers. Er is bewust voor gekozen om voor zzp-ers géén expliciete schriftelijke goedkeuring te eisen. Enkele veel voorkomende afwegingen daarbij zijn:
 - De praktische uitvoerbaarheid (tekort aan personeel in de sector, vooraf goedkeuren kan flexibiliteit zzp'ers ernstig beperken);
 - Zzp'ers worden vaak ad-hoc en kortdurend ingezet;
 - Zzp-ers werken vaak rechtstreeks op basis van een overeenkomst van opdracht, niet als afzonderlijk rechtspersoon met een organisatie en personeel;
 - Zzp-ers vallen juridisch onder directe aansturing van de hoofdaannemer.
 - Gemeenten stellen meestal al eisen aan kwaliteit, VOG, certificering, tariefplafonds en naleving van wetgeving (zoals de Wet DBA).
Hoofdaannemers moeten dit ook borgen richting zzp'ers zodat extra goedkeuringslagen minder nodig worden geacht.
- Onderaannemers dienen zich te houden aan geldende wet- en regelgeving en kunnen onderwerp zijn van een Bibob-onderzoek.

3.3.2 – Verantwoordelijkheid hoofdaannemer:

- De hoofdaannemer blijft altijd verantwoordelijk voor alles wat met Opdrachtgever in de overeenkomst is afgesproken. De onderaannemer moet in ieder geval:
 - Calamiteiten en geweldsincidenten melden bij de gemeentelijke toezichthouder.
 - Niet onder toezicht staan of een maatregel opgelegd gekregen hebben van een inspectie-orgaan.
 - Er mag geen straf-, bestuurs- of fraudeonderzoek lopen tegen de onderaannemer.
- De onderaannemer hoeft niet aan alle eisen te voldoen die voor de hoofdaannemer gelden, maar wel aan de eisen die de gemeente specifiek op hem van toepassing verklaart.

3.3.3 – Kwaliteit van geleverde ondersteuning:

- De ondersteuning die een onderaannemer levert, moet aan dezelfde inhoudelijke kwaliteitseisen voldoen als die van de hoofdaannemer.

3.3.4 – Aparte afspraken over onderaannemers:

- Partijen kunnen specifieke afspraken maken over (de inzet van) een onderaannemer. Die afspraken komen dan in een bijlage (addendum) bij deel 1 of 2 van de overeenkomst.
- Een onderaannemer mag niet op zijn beurt weer een andere partij inschakelen, tenzij de Opdrachtgever daar vooraf schriftelijk toestemming voor geeft.

3.3.5– Geen sub-onderaannemers zonder toestemming:

- De hoofdnemer is het aanspreekpunt voor de Opdrachtgever. Hij mag namens alle betrokkenen contact hebben met de Opdrachtgever. De hoofdaannemer moet ervoor zorgen dat de afspraken nakomen en moet hierover aantoonbare afspraken hebben met de onderaannemer.

3.3.6– De Leverancier is het aanspreekpunt voor Opdrachtgever:

- De Hoofdaannemer mag namens alle betrokkenen contact hebben met de Opdrachtgever.
- De Opdrachtgever betaalt aan de hoofdaannemer en niet aan de onderaannemer.

Meer informatie:

[BTW](#)

[Project hoofd- en onderaannemers](#)

Artikel 3.4 – Informatievoorziening aan de Opdrachtgever

Ratio:

- De gemeente is Opdrachtgever en moet dus kunnen controleren wat er met publiek geld gebeurt. De Leverancier moet daarom kunnen uitleggen welke ondersteuning hij heeft geleverd en hoe dat is gegaan.
- Deze bepaling zorgt ervoor dat Opdrachtgevers de informatie krijgen die zij écht nodig hebben, zonder dat ze onnodige administratie moeten doen. Informatie die al beschikbaar is via bijvoorbeeld landelijke systemen of openbare bronnen, mag de Opdrachtgever niet opnieuw vragen.
- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is uiteraard -ook- van toepassing en is in dit artikel meegewogen.

Inhoud:

- Om haar wettelijke taken goed te kunnen uitvoeren, moet de Opdrachtgever toegang hebben tot betrouwbare, actuele en relevante informatie. Deze informatie moet direct te maken hebben met:
 - de Wmo 2015;
 - de uitvoering van de opdracht;
 - de feitelijke levering van maatschappelijke ondersteuning.
- Tegelijkertijd mag de Opdrachtgever geen onnodige administratieve lasten opleggen aan Leveranciers. Daarom gelden drie voorwaarden voor de informatievraag:
 1. De informatie moet gekoppeld zijn aan een wettelijke taak en een duidelijke doelbinding hebben.
 2. De vraag moet proportioneel en noodzakelijk zijn – dus niet méér informatie dan nodig.
 3. De informatie mag niet al op een andere manier beschikbaar zijn, bijvoorbeeld via het CBS of via het berichtenverkeer/de iStandaarden.

- Daarnaast bepaalt dit artikel dat Opdrachtgevers vertrouwelijke informatie van Leveranciers niet aan andere Leveranciers mogen doorgeven, tenzij de wet dat verplicht stelt.

De Opdrachtgever heeft vertrouwen in een Leverancier als deze haar van alle informatie voorziet die zij nodig heeft voor haar oordeel over de Leverancier, terwijl de Leverancier de Opdrachtgever vertrouwt als hij het gevoel heeft eerlijk en rechtvaardig te worden beoordeeld. Vertrouwen fungeert als een substituut voor gebrek aan informatie. Vertrouwen vraagt daarom van de Leverancier dat hij altijd (gevraagd en ongevraagd, ad hoc en periodiek) kan voorzien in de informatie over de Leverancier zelf en over de kwaliteit van de levering en onderhoud van de hulpmiddelen. Handelwijzen op initiatief van de Leverancier:

- Sub a) beschrijft de wijze waarop de Leverancier dient te handelen als een onderzoek van de gemeentelijk toezichthouder heeft plaatsgevonden.
- Sub b) definieert de financiële indicatoren die moeten worden gerapporteerd, aangevuld met informatie over de bedrijfsvoering en de aard, omvang en besteding van eventuele bestemmingsreserves voor zover deze besteding geen betrekking heeft op de compensatie van negatieve exploitatieresultaten. De Opdrachtgever en de Leverancier kunnen in voorkomende gevallen, in onderling overleg, een bestemmingsreserve inzetten voor een specifiek doel.

Sub c) legt de relatie met het te volgen Landelijk accountantsprotocol Jeugdwet en Wmo, dat de wijze beschrijft waarop de financiële productieverantwoording Wmo moet worden ingevuld en aangeleverd, de data en termijnen die daarbij gelden en de voorwaarden waaronder een accountantsverklaring achterwege kan blijven, dan wel dat een dergelijke verklaring vereist is en die betrekking heeft op de geleverde en gedeclareerde maatschappelijke ondersteuning

Deze bepaling sluit aan bij het *Landelijk accountantsprotocol financiële productieverantwoording Wmo en Jeugdwet* zoals vastgesteld door de VNG en het Ministerie van VWS. Het protocol bepaalt de wijze waarop aanbieders hun financiële productiecijfers verantwoorden en – afhankelijk van de totale jaaromzet – of daarbij een accountantsverklaring vereist is.

- Melding van calamiteiten:
 - Volgens artikel 3.4 van de Wmo 2015 zijn Leveranciers verplicht om calamiteiten te melden bij de gemeentelijke toezichthouder.
 - De definitie van een calamiteit in de Wmo 2015 (artikel 1.1.1): “Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid.” Artikel 3.4 Wmo 2015 bepaalt tevens welke gegevens de Leverancier bij een melding moet en mag overleggen.
 - De Opdrachtgever mag bij calamiteiten worden geïnformeerd over:
 - het type calamiteit;
 - de omstandigheden;
 - de datum van de gebeurtenis;
 - Persoonsgegevens mogen in deze context niet gedeeld worden.
- Melding van onderwerp van onderzoek/handhaving/strafbaar feit/boete:
De Leverancier, combinant, onderaannemer en/of één of meer vertegenwoordigers van deze partijen, zoals bestuurders of toezichthouders, doen direct en schriftelijk een

melding aan de opdrachtgever zodra zich één van de onderstaande situaties voordoet binnen hun organisatie of persoon:

- a. een overheidsinstantie start een handhavingstraject of maakt het voornemen daartoe bekend;
- b. een instantie legt een bestuurlijke boete op (waaronder een fiscale vergrijpboete) of maakt het voornemen daartoe bekend;
- c. de partij krijgt de status van verdachte;
- d. de partij ontvangt een strafrechtelijke veroordeling.

Dit artikel staat los van de mogelijkheden van toezichthouders om inlichtingen te vorderen (art. 5:16, Awb) of inzage te vorderen (art. 5:17, Awb en art. 6.1, Wmo).

Artikel 3.5 – Facturatie, declaratie en betaling van geleverde hulpmiddelen

Ratio:

- Dit artikel legt vast hoe en binnen welke termijnen de Leverancier moet declareren, hoe correcties worden afgehandeld, en welke rechten de Opdrachtgever heeft om betalingen op te schorten of terug te vorderen bij fouten of tekortkomingen. Het beschermt de Opdrachtgever tegen ten onrechte betalingen en dwingt de Leverancier tot zorgvuldige, tijdige administratie.

Inhoud:

Artikel 3.5.1

- Totdat er landelijk een digitaal declaratiesysteem (het Landelijk berichtenstelsel) wordt gebruikt, gebeurt factureren en declareren op de manier zoals in dit artikel staat. De Opdrachtgever (Gemeente) bepaalt nog in welk format de facturen en specificaties aangeleverd moeten worden.
- Indien en voor zover de administratieve uitwisseling plaatsvindt via de iWmo-standaard, is het *Standaard Administratieprotocol Wmo en Jeugdwet* van toepassing. Indien declaratie op andere wijze plaatsvindt, gelden de administratieve afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst.
- Opdrachtgevers kunnen ervoor kiezen om het berichtenverkeer wel verplicht te stellen door een artikel op te nemen in deel 1. Daarmee vervullen ze art. 3.5.1 en is dit artikel dus niet meer van toepassing.

Artikel 3.5.2

- De Leverancier moet binnen 6 weken na afloop van een maand de factuur sturen. Er mag pas vanaf de eerste dag van de volgende maand gefactureerd worden (dus niet eerder). Declaraties die horen bij hulpmiddelen uit het vorige kalenderjaar moeten uiterlijk 1 april van het nieuwe jaar bij de Leverancier binnen zijn. Alleen in overleg kunnen andere termijnen worden afgesproken.

Artikel 3.5.3

- Als er een fout in de factuur zit, moet de Leverancier de correctie binnen 3 maanden na de betreffende maand indienen.

Artikel 3.5.4

- Als de Leverancier zich niet aan de afspraken in de overeenkomst houdt, mag de Opdrachtgever betalingen geheel of gedeeltelijk opschorten (uitstellen) totdat de Leverancier de verplichtingen nakomt.

Artikel 3.5.5

- Als de Opdrachtgever vindt dat er een betaling is gedaan die niet klopt, moet de Leverancier dit bedrag op eerste verzoek terugbetalen.

Artikel 3.5.6

- Ten onrechte gedane betalingen, ook als die langer geleden zijn, kunnen worden teruggevorderd. Daarbij geldt dat de Opdrachtgever recht heeft op terugbetaling van het bedrag, plus wettelijke rente en eventuele kosten. Dit kan eventueel verrekend worden met toekomstige facturen.
- Artikel 3.5.7 – De Opdrachtgever betaalt alleen voor hulpmiddelen en diensten die daadwerkelijk zijn geleverd én voldoen aan de afgesproken kwaliteitsnormen in de overeenkomst.

Artikel 3.6 – UBO

Ratio:

- Om zicht te houden op de uiteindelijke ontvangers van zorggelden, moeten aanbieders hun UBO registreren in het UBO-register van het Handelsregister. Opdrachtgevers mogen geen betalingen doen aan Leveranciers als:
 - hun UBO op een sanctielijst voorkomt, of
 - de identiteit van de UBO niet vaststaat.

Inhoud:

- Sinds 27 september 2020 geldt de verplichting tot UBO-registratie. De volgende gegevens worden geregistreerd:
 - naam, geboortemaand en -jaar, geboorteplaats en land, nationaliteit, woonstaat;
 - aard en omvang van het economisch belang (zoals aandelen of stemrechten vanaf 25%);
 - BSN of buitenlands TIN;
 - documenten ter verificatie van identiteit en economisch belang.
- Het doel van het register is het voorkomen van fraude, witwassen en financiering van terrorisme.

Artikel 3.6.1:

- Leverancier met een UBO op een sanctielijst sluiten opdrachtgevers uit van deelname aan een inkoopprocedure of de overeenkomst (grond voor ontbinding).
- De Leverancier is verantwoordelijk voor registratie in het Handelsregister.
- Opdrachtgevers dienen actief te controleren op naleving van de registratieplicht en sanctiewetgeving.

Artikel 3.6.2:

- Bij een UBO op een sanctielijst verricht de Opdrachtgever geen betaling, ook niet voor reeds geleverde hulp.
- De Leverancier is verplicht om op eerste verzoek de UBO-gegevens te verstrekken.
- De Sanctiewet 1977 is op iedereen van toepassing.

Artikel 3.6.3:

- De Leverancier moet UBO-gegevens aanleveren op verzoek van de Opdrachtgever. Verstrekt hij deze niet, of staat de UBO op een sanctielijst, dan betaalt de Opdrachtgever niet.
- De lasten voor Leveranciers blijven beperkt, omdat registratie al verplicht is.

Artikel 3.6.4:

- Als de Opdrachtgever niet beschikt over de vereiste UBO-gegevens, mag zij betalingen voor geleverde ondersteuning opschorten totdat de Leverancier volledige informatie heeft aangeleverd. De bewijslast ligt bij de Leverancier.

Artikel 3.7 – Toezicht en handhaving

Ratio:

- De Opdrachtgever houdt toezicht op de rechtmatigheid en kwaliteit van de geleverde maatschappelijke ondersteuning. Dat doet zij vanuit haar rol als Opdrachtgever, maar de gemeenteraad moet deze bevoegdheid ook verder regelen bij verordening.

Inhoud:

- De gemeentelijke toezichthouder is ook bevoegd tot het verrichten van fraudeonderzoek.
- Het is aan de opdrachtgever om lokaal vast te leggen hoe de toezichthouder zijn taak moet vervullen.

Artikel 3.7.1:

Ratio:

- Het college van de gemeente is verantwoordelijk voor zorgvuldige besteding van publieke middelen en moet de rechtmatigheid en doelmatigheid van de geleverde maatschappelijke ondersteuning waarborgen. Dit vloeit voort uit de Wmo 2015 en lokale verordeningen.

Inhoud:

- Het college voert controle uit op naleving van regels en voorwaarden; de gemeentelijk toezichthouder let specifiek op kwaliteit en rechtmatigheid. Bij overtreding kan het college handhavend optreden (bijv. aanwijzing, boete, stopzetten van betalingen).

Artikel 3.7.2:

Ratio:

- Om publieke middelen te beschermen en misbruik te voorkomen, wordt bij fraude of oneigenlijk gebruik de financiële prikkel ingetrokken, maar de continuïteit van ondersteuning voor cliënten blijft gewaarborgd.

Inhoud:

- Stelt de Opdrachtgever misbruik of fraude door de Leverancier vast, dan mag dit niet leiden tot schade voor de cliënt. De levering van hulp zet de Leverancier ongestoord voort, maar de Opdrachtgever is niet gehouden tot vergoeding van het deel van de hulp dat met fraude gemoeid was.

Artikel 3.7.3:

Ratio:

- Fraude of strafbare feiten moeten worden opgevolgd door justitie en gespecialiseerde instanties. Dit zorgt voor transparantie en landelijke monitoring van zorgfraude.

Inhoud:

- De opdrachtgever en toezichthouder doen aangifte bij het Openbaar Ministerie en melden het incident bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude.

Artikel 3.7.4:

Ratio:

- Voorkomen van fouten en fraude begint bij goed ingerichte interne processen en een integriteitsbewuste cultuur bij de Leverancier.

Inhoud:

- De Leverancier moet zijn organisatie en werkwijze zodanig inrichten dat deze eerlijk en betrouwbaar is. Door ondertekening bevestigt de Leverancier dat hij dit begrijpt en naleving belangrijk vindt.

Artikel 3.7.5

Ratio:

- Externe toezichthouders (zoals IGJ, NZa, Belastingdienst) kunnen een onafhankelijk oordeel geven over de kwaliteit en rechtmatigheid. Het meenemen van hun bevindingen waarborgt objectiviteit en aanvullende waarborgen.

Inhoud:

- Eventuele oordelen van toezichthouders over de Leverancier of diens bestuurders worden meegenomen bij de uitvoering van deze overeenkomst, en kunnen gevolgen hebben voor contractuele afspraken of toezichtmaatregelen.
- Als een toezichthouder bijvoorbeeld constateert dat de Leverancier regels overtreedt, slechte kwaliteit levert of financieel onzorgvuldig handelt, dan mag of moet de Opdrachtgever dat gebruiken bij beslissingen over de overeenkomst — bijvoorbeeld om maatregelen te nemen, afspraken aan te passen of zelfs de samenwerking te beëindigen.
- Het laatste deel — *“Dit geldt ook voor oordelen over bestuurders of toezichthouders van de Leverancier”* — betekent dat dit niet alleen geldt voor het bedrijf zelf, maar ook voor de mensen die het leiden of toezicht houden.
Dus als een toezichthouder negatief oordeelt over een bestuurder, dan telt dat ook mee.

Artikel 3.8 – Niet-nakoming, verzuim, opzegging en ontbinding

Ratio:

- De bepalingen in dit artikel vormen een aanvulling op de regels uit het Burgerlijk Wetboek (met name artikel 6:265 BW e.v.) en op het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden, dat van toepassing is verklaard op deze contractstandaard.
- De aanvullende bepalingen zijn opgenomen om partijen extra duidelijkheid te geven over specifieke situaties waarin niet-nakoming, opzegging of ontbinding aan de orde

is. Daarbij is ook expliciet geregeld dat bij beëindiging van de overeenkomst de Opdrachtgever verplicht is om, samen met andere Opdrachtgevers én de betrokken cliënt, te zoeken naar een passende overname van de ondersteuning.

- Dit artikel is een omschrijving van wat contractueel in ieder geval mogelijk is bij niet-nakoming. Het staat gemeenten vrij om een escalatieladder vast te leggen met andere mogelijkheden, zoals een herstelplan. Dit kan bijvoorbeeld in deel 1n e.v. worden opgenomen.
- Sommige gemeente gebruiken 'rode' en 'gele' kaarten bij gebruik van het boetebeding. Het is een manier voor gemeenten om de naleving van de contractuele verplichting op een overzichtelijke wijze te monitoren waarbij:
 - Gele kaart: er is een tekortkoming; de leverancier moet de tekortkoming herstellen en/of de tekortkoming in de toekomst voorkomen. Het uitblijven van herstel op niet tijdig herstel kan aanleiding zijn om een rode kaart uit te delen;
 - Rode kaart; er is een tekortkoming; dit kan aanleiding geven tot contractuele handhavingsmiddelen (e.g. opschorting, tariefkorting, ontbinding). De ernst van de tekortkoming is uiteraard direct gerelateerd aan de zwaarte van de sanctie.

Wanneer gemeenten en leveranciers van deze methode gebruik willen maken een voorbeeld van een boetebeding met 'rode' en 'gele' kaarten.

1. Prestatiebeoordeling

De opdrachtgever beoordeelt maandelijks de prestaties van de leverancier op basis van overeengekomen prestatie-indicatoren.

- Gele kaart: de prestatie voldoet niet aan de contractuele verplichtingen. De ernst van de tekortkoming en/of het gegeven dat herstel mogelijk is maken dat een waarschuwing in de vorm van een gele kaart een geschikt middel is.
- Rode kaart: de prestatie voldoet niet aan de contractuele verplichtingen. De tekortkoming is ernstig en/of herstel naar aanleiding van een gele kaart is uitgebleven. Er wordt een boete opgelegd.

2. Boetebepaling

Voor ieder toegekende rode kaart is de leverancier een boete verschuldigd van bijvoorbeeld 5% van de maandelijkse factuurwaarde.

3. Correctieve maatregelen

Indien de leverancier binnen (bijvoorbeeld 30 dagen) na het toekennen van een rode kaart geen adequate correctieve maatregelen heeft getroffen, behoudt de gemeenten zich het recht om:

- de uitvoering van het betreffende onderdeel van het contract tijdelijk op te schorten,
- een extra boete op te leggen,
- of het contract geheel of gedeeltelijk te beëindigen.

Transparantie

Alle beoordelingen worden schriftelijk vastgelegd en gedeeld, inclusief motivatie en eventuele verbeterpunten.

Inhoud:

3.8.1 – Ontbinding zonder terugwerkende kracht:

- Wanneer de overeenkomst is ontbonden, verliest de reeds geleverde ondersteuning haar rechtsgrond niet. Er ontstaat dan een verbintenis tot ongedaan making van wederzijds ontvangen prestaties. Omdat reeds geleverde ondersteuning niet is "terug te geven", ontstaat een recht op of plicht tot waarde vergoeding.

- Daarnaast kan een schadevergoedingsplicht ontstaan, aanvullend op wat in deze bepaling is genoemd.
 - De in deze bepaling opgenomen maatregelen zijn afgestemd op de gekozen inkoopvariant en beogen een passende en proportionele afwikkeling bij beëindiging. Deze bepaling staat los van fraudebepalingen.
 - Opdrachtgever moet zich hierbij te allen tijde houden aan redelijkheid en billijkheid en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur bij het nemen van maatregelen
- 3.8.2 – Aansprakelijkheid bij ontbinding wegens wanprestatie:
- Wanneer de Opdrachtgever besluit tot (gedeeltelijke) ontbinding van de overeenkomst wegens toerekenbare tekortkoming van de Leverancier, is de Leverancier aansprakelijk voor de geleden én toekomstige schade van de opdrachtgever én van de betrokken cliënt(en).
 - De Opdrachtgever heeft daarbij een inspanningsverplichting om schade te beperken, in overeenstemming met artikel 6:101 BW.
- 3.8.3 – Onjuiste informatie tijdens inkoopprocedure:
- Als na het sluiten van de overeenkomst blijkt dat de Leverancier tijdens de inkoopprocedure onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt, dan geldt dit als een toerekenbare tekortkoming. De Opdrachtgever kan de overeenkomst op die grond ontbinden, bijvoorbeeld wanneer zij het aanbod bij juiste informatie niet had aanvaard.
 - Deze bepaling is een expliciete vastlegging van een ontbindingsgrond die voortvloeit uit de precontractuele fase.
- 3.8.4 – Ontbinding zonder rechterlijke tussenkomst:
- Artikel 28 van het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden bepaalt dat partijen de overeenkomst kunnen ontbinden zonder tussenkomst van de rechter en zonder ingebrekestelling. Deze bepaling bouwt daarop voort en biedt aanvullende mogelijkheden, waaronder Bibob-bepalingen, om snel te handelen bij ernstige tekortkomingen in de nakoming.
- 3.8.5 – Overmacht:
- Overmacht is een wettelijk begrip (artikel 6:75 BW). Indien sprake is van overmacht, kan de aanbieder nakoming tijdelijk of definitief opschorten, afhankelijk van de duur en ernst van de overmachtssituatie.
- 3.8.6 – Waarborg continuïteit van maatschappelijke ondersteuning:
- Bij beëindiging van de overeenkomst (door opzegging, ontbinding of staking van bedrijfsactiviteiten) moet de ondersteuning aan de betrokken cliënt(en) zijn gewaarborgd.
 - Deze bepaling verplicht de Leverancier in dat geval medewerking te verlenen aan overdracht van cliënten aan andere aanbieders.

Artikel 3.9 – Overdracht en fusie

Ratio:

- Overdracht van contractuele verplichtingen door de Leverancier aan derden vereist voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente.
- Pandrechten zijn uitgezonderd van deze toestemming, omdat deze een gangbare vorm van zekerheid vormen richting kredietverstrekkers.
- Bij structurele wijzigingen, zoals fusie of overname, moet de Leverancier kunnen beoordelen wat de gevolgen zijn voor cliënten en het zorglandschap.
- Zelf mag de Opdrachtgever haar verplichtingen overdragen aan andere gemeenten of publiekrechtelijke instellingen, mits deze uitvoering blijft plaatsvinden onder gelijkwaardige voorwaarden.

Inhoud:

3.9.1 – Overdraagbaarheid van rechten en plichten:

- Overdracht van rechten en plichten uit deze overeenkomst door de Leverancier aan een derde is uitsluitend mogelijk met voorafgaande, schriftelijke toestemming van de gemeente. Deze toestemming heeft niet alleen betrekking op de overdracht zelf, maar ook op de geschiktheid van de beoogde overnemende partij(en).
- Pandrechten ten gunste van bijvoorbeeld banken zijn hiervan uitgezonderd. De reden voor deze bepaling is dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de beschikbaarheid van een passend ondersteuningsaanbod.
- Bij een Europese aanbesteding kan overdracht of vervanging van de Leverancier uitsluitend plaatsvinden binnen de kaders van artikel 2.163f lid 2 van de Aanbestedingswet 2012. In dat geval moet de Opdrachtgever vooraf vaststellen of de opvolgende partij voldoet aan de oorspronkelijke geschiktheidseisen. Hiervoor kan de Opdrachtgever het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) en het inkoopdocument als beoordelingsinstrument gebruiken.

3.9.2 – Informatie bij fusie, overname of wijziging zeggenschap

- Wijzigt de structuur van de Leverancier zodanig dat sprake is van vervreemding, overdracht of fusie, dan moet de aanbieder dit tijdig melden bij de gemeente. De Opdrachtgever kan dan beoordelen welke gevolgen deze wijziging heeft voor de uitvoering van de ondersteuning en de continuïteit daarvan.
- De Leverancier dient alle gevraagde informatie te verstrekken die nodig is voor deze beoordeling. Dit stelt de Opdrachtgever in staat haar wettelijke verplichtingen te blijven waarmaken.

3.9.3 – Overdracht door de Opdrachtgever:

- De Opdrachtgever mag haar eigen rechten en verplichtingen uit de overeenkomst overdragen aan andere Opdrachtgevers of aan publiekrechtelijke rechtspersonen, zoals gemeenschappelijke regelingen. Deze overdracht is alleen toegestaan wanneer de derde partij de overeenkomst op dezelfde wijze blijft uitvoeren.
- Eigendomsrechten, beperkte rechten (zoals hypotheek of vruchtgebruik) en vorderingsrechten vallen in beginsel onder de overdraagbare rechten, tenzij wettelijke bepalingen of de aard van het recht zich daartegen verzetten. De Leverancier dient aan de overdracht door de Opdrachtgever zijn medewerking te verlenen.

Artikel 3.10 – Financiële verantwoordelijkheid

Ratio:

- Deze bepaling gaat over drie belangrijke financiële onderwerpen: garanties (borgstellingen), voorschotten en derdenbeslag. Het doel is dat deze situaties geen nadelige gevolgen hebben voor de continuïteit van de maatschappelijke ondersteuning.

Inhoud:

3.10.1 – Borgstellingen:

- De Opdrachtgever wil voorkomen dat de Leverancier verplichtingen aangaat met derden die het leveren van ondersteuning in gevaar kunnen brengen. Een borgstelling (ook wel garantstelling genoemd) betekent dat de Leverancier belooft om een schuld van iemand anders te betalen als diegene dat niet doet.

- Omdat dit risico's met zich mee kan brengen voor de financiële stabiliteit van de Leverancier, mag de Leverancier dit alleen doen als de Opdrachtgever daar vooraf schriftelijk toestemming voor geeft.

3.10.2 – Terugbetaling van voorschotten:

- Als de Opdrachtgever een voorschot heeft betaald, moet de Leverancier dat voorschot zonder uitstel terugbetalen als blijkt dat het onterecht is ontvangen.
- De Leverancier mag de betaling niet uitstellen, ook niet als de Opdrachtgever nog verplichtingen aan hem moet nakomen. Zo voorkomt de Opdrachtgever dat betalingen vertraging krijgen, wat tot financiële risico's kan leiden.

3.10.3 – Derdenbeslag:

- Als een schuldeiser beslag legt op een vordering die de Leverancier op de Opdrachtgever heeft, noemen we dat derdenbeslag. Bijvoorbeeld: de Leverancier moet geld betalen aan iemand anders, en die ander vraagt via de deurwaarder of de Leverancier het geld rechtstreeks aan hem wil betalen. De Leverancier speelt zelf geen rol in dat conflict, maar de deurwaarder betreft haar via het beslag.

Artikel 3.11 – Noodzakelijke aanpassing

Ratio:

- Wet- en regelgeving kunnen veranderen. Soms is het nodig om de overeenkomst daarop aan te passen.
- Alleen als aanpassen niet mogelijk is, bijvoorbeeld omdat het aanbestedingsrecht dat niet toelaat, kunnen partijen de overeenkomst opzeggen zonder tussenkomst van de rechter.

Inhoud:

- Als wetgeving of overheidsbeleid wijzigt en dat van invloed is op de uitvoering van de overeenkomst, moeten partijen de overeenkomst aanpassen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de wet eisen stelt die niet verenigbaar zijn met de bestaande afspraken.
- Partijen moeten daar tijdig met elkaar over in gesprek.
- Alleen als aanpassing onmogelijk is, bijvoorbeeld omdat Europese aanbestedingsregels het niet toestaan, mogen partijen de overeenkomst beëindigen. Dat mag dan met een redelijke opzegtermijn en zonder tussenkomst van een rechter.

Artikel 3.12 – Geschillenregeling

Ratio:

- Om juridische procedures te voorkomen of te verkorten, kunnen partijen geschillen over contracten maatschappelijke ondersteuning voorleggen aan de Geschillencommissie Sociaal Domein. Die behandelt geschillen over inkoop en uitvoering van contracten in de Jeugdwet en de Wmo 2015. Dit is afgesproken tussen gemeenten, het Rijk en zorgaanbieders.

Inhoud:

- Bij een meningsverschil tussen Opdrachtgever en Leverancier moeten zij eerst zelf proberen het geschil op te lossen.
- Als dat niet lukt, kunnen zij kiezen tussen de rechter of de Geschillencommissie Sociaal Domein.

- De Geschillencommissie Sociaal Domein bestaat uit twee subcommissies:
 - één voor geschillen over Inkoop Jeugdwet en Wmo, en
 - één voor Woonplaatsbeginsel en Toegang.
- De Geschillencommissie Sociaal Domein kan alleen bindende adviezen uitbrengen. Wil een van beide partijen dat oordeel toch aanvechten, dan kan dat binnen twee maanden via de rechter. De rechter toetst het oordeel dan marginaal (dus alleen op redelijkheid).
- De Geschillencommissie Sociaal Domein mag geen oordelen geven over het bestaan of ontstaan van rechten (declaratoire of constitutieve uitspraken). In dat geval moeten partijen het geschil direct aan de rechter voorleggen.
- De geschillencommissie is alleen toegankelijk voor gemeenten en aanbieders, niet voor burgers.

Meer informatie:

[Geschillencommissie sociaal domein](#)
[Commissie van Aanbestedingsexperts](#)

Artikel 3.13 – Nietigheid

Ratio:

- Soms blijkt dat een afspraak in een overeenkomst ongeldig is. Dan geldt deze bepaling: alleen de foute afspraak is ongeldig, niet de hele overeenkomst. Partijen moeten dan een nieuwe, geldige afspraak maken die zo goed mogelijk aansluit bij de oude.

Inhoud:

- Als één bepaling in de overeenkomst niet geldig blijkt te zijn, blijft de rest van de overeenkomst gewoon geldig.
- De nietige bepaling vervangen partijen door een nieuwe bepaling die wel rechtsgeldig is en zo dicht mogelijk bij de bedoeling van de oorspronkelijke bepaling blijft. Dat voorkomt dat alles ongeldig is door één fout.

Artikel 3.14 – Kennisgevingen en algemene Inkoopvoorwaarden

Ratio:

- Opdrachtgevers hebben vaak eigen inkoopvoorwaarden. Voor aanbieders die met meerdere gemeenten werken is dat onhandig. Daarom is gekozen voor één standaard: het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden. Gemeenten mogen dan geen eigen voorwaarden meer gebruiken.

Inhoud:

- De Opdrachtgever gebruikt de VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden (versie september 2024, vastgesteld in oktober 2024).
- De Leverancier accepteert deze voorwaarden door het tekenen van de overeenkomst. Sommige artikelen uit de VNG-voorwaarden zijn uitgesloten, omdat ze niet relevant zijn voor hulpmiddelen. Dat gaat om:
 - Artikel 16: Aansprakelijkheid en verzekering
 - Artikel 23: Overdracht van eigendom en risico

Meer informatie:

[Model inkoopvoorwaarden VNG](#)

Artikel 3.15 – Betekenis na beëindiging

Ratio:

- Als een overeenkomst eindigt, kunnen sommige afspraken nog nodig blijven. Bijvoorbeeld omdat een cliënt nog ondersteuning ontvangt of een betaling nog openstaat.
- Dit artikel zorgt ervoor dat die afspraken gewoon blijven gelden.

Inhoud:

- Sommige verplichtingen uit de overeenkomst blijven ook na het einde ervan van kracht. Denk aan afspraken over nog te leveren ondersteuning of openstaande betalingen.
- Dit noemen we 'materieel van betekenis'.
- Het zijn inhoudelijke afspraken die partijen moeten nakomen, ook al is de overeenkomst officieel geëindigd.

Artikel 3.16 – Aansprakelijkheid

Ratio:

- Ook de Opdrachtgever kan een gebeurtenis veroorzaken met schade voor de Leverancier tot gevolg. In deze bepaling is de aansprakelijkheid voor die schade beperkt.
- De bepalingen over aansprakelijkheid in dit artikel zijn overgenomen uit de Model Algemene Inkoopvoorwaarden van de VNG (artikel 16), met uitzondering van de tabel uit artikel 16.1.
- Er is voor de hoogte van het aansprakelijkheidsbedrag onderscheid gemaakt tussen microondernemingen (2 criteria: tot maximaal 10 personen personeel én niet meer dan 2 miljoen omzet) en overige ondernemingen.

Inhoud:

- Als het gaat over aansprakelijkheid dan geldt: schade moet worden vergoed als die aantoonbaar is en als er sprake is van een fout die toegerekend kan worden.
- Onder gevolgschade verstaan we schade die niet direct, maar indirect ontstaat door een fout, zoals gemiste inkomsten. Om misverstanden te voorkomen is in deze bepaling uitgelegd wat gevolgschade precies is: alle schade die niet rechtstreeks is veroorzaakt door de fout zelf.

Meer informatie:

[Model inkoopvoorwaarden VNG](#)

Artikel 3.17 – Wijzigingen van omstandigheden

Ratio:

- Er kunnen zich omstandigheden voordoen die bij het sluiten van de overeenkomst niet voorzien(baar) waren. Leveranciers en Opdrachtgevers zijn daarom verplicht hier melding van te maken aan elkaar.
- Daarnaast geldt dat de overeenkomst automatisch eindigt voor die delen waarvoor de Wmo 2015 geen betalingsverplichtingen meer kent door wijzigingen in wet- en regelgeving.

Inhoud:

3.17.1:

- De Leverancier moet het aan de Opdrachtgever melden als zich belangrijke veranderingen voordoen, zoals:
 - wijzigingen in de wet,
 - veranderingen in de organisatie,
 - problemen die invloed hebben op de uitvoering van de overeenkomst.
- Deze informatie helpt de gemeente om haar wettelijke taak te blijven uitvoeren.
- De verplichting geldt ook voor de Opdrachtgever richting de Leverancier.

3.17.2:

- De overeenkomst geldt ook voor regels die logisch voortvloeien uit de wet of de redelijkheid.
- Als wet- of regelgeving verandert, en daardoor een afspraak in strijd komt met de wet, dan geldt die afspraak niet meer vanaf het moment dat de nieuwe wet ingaat. Vanaf dat moment vergoedt de Opdrachtgever de ondersteuning ook niet meer op basis van die afspraak.

Artikel 3.18 – Wijzigingen van de contractstandaard

Ratio:

- De contractstandaard vormt een dynamisch document dat meebeweegt met ontwikkelingen in wet- en regelgeving, rechtspraak en praktijkervaringen van gemeenten en aanbieders.
- Door dit artikel kunnen Opdrachtgevers en Leveranciers nieuwe versies van de contractstandaard direct implementeren, zonder dat een nieuwe inkoopprocedure nodig is.
- In beginsel hanteren partijen een overgangstermijn van zes kalendermaanden naar een nieuwe versie. Als nieuwe wetgeving eerder ingaat, stemmen zij de ingangsdatum van de wijziging hierop af.

Inhoud:

3.18.1:

- Het Ketenbureau i-sociaaldomein zorgt ervoor dat de contractstandaard actueel blijft. Het volgt landelijke ontwikkelingen in de inrichting van de ontwikkeling in het veld van maatschappelijke ondersteuning, wettelijke wijzigingen, doorontwikkelingen van informatiestandaarden en nieuwe financiële en administratieve afspraken.
- Zodra zulke ontwikkelingen van invloed zijn op het contractueel kader, past het Ketenbureau i-sociaaldomein de contractstandaard, of onderdelen daarvan, aan, vult deze aan of laat bepalingen vervallen.

3.18.2:

- Vindt een Leverancier dat hij de overeenkomst niet kan of wil voortzetten vanwege gewijzigde bepalingen in de contractstandaard, dan geldt zijn weigering als een opzegging van de overeenkomst.

3.18.3:

- Wanneer een Leverancier of Opdrachtgever de overeenkomst opzegt vanwege gewijzigde bepalingen in de contractstandaard, hebben zij geen recht op schadevergoeding.
- De wijzigingen staan niet in de weg aan aanpassing van de overheidsopdracht zonder nieuwe aanbesteding, zoals toegestaan onder artikel 2.163b t/m 2.163f van de Aanbestedingswet 2012 (indien van toepassing).

Meer informatie:

[Wijzigingsprocedure contractstandaarden Ketenbureau i-sociaaldomein](#)

Artikel 3.19 – Inbreuk persoonsgegevens

Ratio:

- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verplicht Opdrachtgevers om in de overeenkomst duidelijke afspraken te maken over de omgang met persoonsgegevens door aanbieders.
- Deze bepaling borgt dat de gemeente bij uitbesteding aan Leveranciers haar verantwoordelijkheid onder de AVG kan blijven waarmaken.

Inhoud:

- Wanneer de Leverancier bij (een deel van) de uitvoering van de opdracht optreedt als verwerker in de zin van artikel 28 AVG, sluit hij met de Opdrachtgever een verwerkersovereenkomst af. De Opdrachtgever kan daarvoor het VNG-model gebruiken.
- Voert de Leverancier taken uit als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke, dan nemen partijen ook daarvoor bepalingen op in de overeenkomst.
- In beide gevallen informeert de Leverancier de Opdrachtgever tijdig over relevante zaken, zoals gegevensverwerkingen, beveiligingsincidenten en eventuele datalekken.
- Zo behouden beide partijen hun verantwoordelijkheid voor de bescherming van persoonsgegevens tijdens en na de uitvoering van de opdracht.

Meer informatie:

[Model verwerkersovereenkomst VNG](#)

Artikel 3.20 – Continuïteit van maatschappelijke ondersteuning

3.20.1:

Ratio:

- Elke Leverancier moet kunnen garanderen dat de ondersteuning aan cliënten doorloopt.
- De Opdrachtgever en Leverancier moeten samen vooraf mogelijke risico's herkennen en bespreken, zodat de continuïteit van ondersteuning niet plotseling in gevaar komt.

Inhoud:

- Leveranciers beperken de risico's op discontinuïteit van maatschappelijke ondersteuning in het belang van de cliënten.
- Wanneer continuïteitsrisico's ontstaan, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt.
- Contractpartijen maken daarom afspraken over het beheersen van continuïteitsrisico's, om de continuïteit van zorg hiermee zoveel mogelijk te herstellen voor betrokken cliënten.

3.20.2:

Ratio:

- De opdrachtgever krijgt hiermee de mogelijkheid om tijdig inzicht te krijgen in de situatie en zo nodig aanvullende informatie op te vragen of een extern onderzoek, bijvoorbeeld door een accountant, te laten uitvoeren.

Inhoud:

- Bepaalde situaties worden altijd als risicovol beschouwd, omdat zij kunnen wijzen op problemen met de continuïteit of kwaliteit van de dienstverlening. Dit betreft: structurele financiële verliezen, liquiditeitsproblemen, toezichtmaatregelen door een externe instantie en tuchtrechtelijke of strafrechtelijke maatregelen.

Inkoopdocument

Europese openbare aanbestedingsprocedure
Artikel 2.26 Aanbestedingswet 2012
Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ('Wmo 2015')
Hulpmiddelen

[Naam hulpmiddel]

202* - 20**

[Naam inkoopregio of gemeente(n)]

Versiebeheer

Datum	Versie	Bewerker	Wijzigingen
20 mei 2026	5.0	Ketenbureau	Taalkundige aanpassingen en aanpassingen in opbouw
31 maart 2026	4.0	Ketenbureau	Opmerkingen uit BG verwerkt van 15 januari 2026
9 september 2025	3.0	Ketenbureau	Opmerkingen uit BG verwerkt van 9 september 2025
5 juni 2025	2.0	Ketenbureau	Opmerkignen uit BG verwerkt vn 3 juli 2025
13 maart 2025	1.0	Ketenbureau	Eerste bespreking BG

Wijzigingsbeheer

De [Naam inkoopregio of gemeente(n)] koopt hulpmiddelen in voor inwoners die daarop grond van de Wmo 2015 recht op hebben. Opdrachtgever organiseert daarvoor deze Europese openbare aanbestedingsprocedure (artikel 2.26 Aanbestedingswet 2012).

Over de inhoud van dit document

Dit document en de bijlagen die erbij horen hebben we met veel aandacht geschreven. Mocht een Potentiële Leverancier desondanks tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden tegenkomen, dan dient hij dat aan te geven met vragen in de Nota van Inlichtingen via het elektronisch aanbestedingsplatform. Als later blijkt dat het inkoopdocument tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden bevat die een Potentiële Leverancier redelijkerwijs had kunnen opmerken, dan zijn deze voor zijn risico.

Uw en onze verplichtingen

Uit dit inkoopdocument vloeien geen verplichtingen voort voor [Naam inkoopregio of gemeente(n)] (verder: ‘Opdrachtgever’) anders dan de verplichting zich aan de ingestelde procedure te houden.

Opdrachtgever behoudt zich het recht voor de aanbestedingsprocedure (voorlopig) te staken, in te trekken of op te schorten. In dat geval hebben Potentiële Leveranciers geen recht op schadevergoeding voor de gemaakte kosten in het kader van deze aanbestedingsprocedure.

Potentiële Leveranciers hebben zowel vanwege beschreven voorbehouden als in het algemeen geen recht op vergoeding van enigerlei kosten gemaakt in het kader van deze aanbestedingsprocedure, tenzij in dit inkoopdocument anders aangegeven.

Potentiële Leveranciers kunnen geen rechten ontleen aan de elektronisch gepubliceerde planning voor deze aanbestedingsprocedure.

Inhoudsopgave

1	Aanbestedende dienst	6
1.1	<i>Opdrachtgever.....</i>	6
1.2	<i>Contactpersonen en - gegevens.....</i>	6
1.3	<i>Algemene informatie</i>	6
2	Beschrijving opdracht	7
2.1	<i>Uitgangspunten, doelstellingen en hulpmiddelen</i>	7
2.1.1	<i>Algemene beleidsuitgangspunten</i>	7
2.1.2	<i>Inkoopdoelstelling(en)</i>	7
2.1.3	<i>Omschrijving en afbakening in te kopen hulpmiddelen</i>	7
2.2	<i>Toeleiding van cliënten naar hulpmiddelen.....</i>	7
2.3	<i>Monitoring, sturing, toezicht en leren.....</i>	7
2.4	<i>Omvang en opdrachtwaarde.....</i>	8
2.5	<i>Facturatie.....</i>	8
2.6	<i>Overeenkomst en algemene voorwaarden</i>	8
2.6.1	<i>Type overeenkomst.....</i>	8
2.6.2	<i>Algemene voorwaarden</i>	8
2.6.3	<i>Looptijd.....</i>	8
3	Voorwaarden aanbestedingsprocedure.....	9
3.1	<i>Inleiding</i>	9
3.2	<i>Algemeen.....</i>	10
3.3	<i>Uitsluitingsgronden.....</i>	10
3.4	<i>Geschiktheidseisen</i>	11
4	Gunningscriteria	13
4.1	<i>Gunningscriterium</i>	13
5	Procedure voor inschrijving en beoordeling.....	14
5.1	<i>Procedure.....</i>	14
5.2	<i>Procedurevoorschriften.....</i>	14
5.3	<i>Beoordeling van inschrijvingen</i>	14
5.3.1	<i>Stap 1: Controle op uitsluitingsgronden</i>	15
5.3.2	<i>Stap 2: Controle op geschiktheidseisen</i>	15
5.3.3	<i>Stap 3: Controle op akkoord uitvoeringseisen.....</i>	15
5.3.4	<i>Stap 4: Beoordeling gunningscriteria</i>	16
5.3.5	<i>Beoordelingscommissie</i>	16
5.3.6	<i>Planning</i>	17

5.4	<i>Aanmelden als hoofdaannemer, combinatie of groepsonderneming</i>	17
5.4.1	Hoofdaannemer.....	17
5.4.2	Combinatie.....	17
5.4.3	Groepsonderneming.....	18
5.5	<i>Vragen over de procedure en/of documenten</i>	18
5.6	<i>Vertrouwelijkheid.....</i>	18
5.7	<i>Gestanddoeningstermijn</i>	18
5.8	<i>Klachten en rechtsgang.....</i>	19
5.8.1	Klachten.....	19
5.8.2	Rechtsgang.....	19
Bijlage 1. Aan te leveren documenten/bewijsmiddelen.....		21

Verklaring van begrippen

Gedefinieerde begrippen hebben in enkelvoud en meervoud overeenkomstige betekenis.

De begrippen zoals vastgelegd in:

- artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- artikel 1 Uitvoeringsregeling Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- Artikel 1.1, Aanbestedingswet 2012;]
- de Gemeentelijke verordeningen, beleidsregels en nadere regels;
- het “Convenant meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonhulpmiddelen bij een verhuizing” (versie 22 april 2021); en
- het “Convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen” (versie 21 april 2021);

zijn onverkort van toepassing. Bij tegenstrijdigheden in begrippen uit deze bronnen geldt de hiërarchische volgorde zoals hiervoor weergegeven.

Verder gelden de gedefinieerde begrippen zoals opgenomen in de overeenkomst. Bij tegenstrijdigheden in de bij de overeenkomst gedefinieerde begrippen met de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen, gaan de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen voor.

In de tekst bedoelen we met *u* en (*Potentiële*) *Leverancier* de organisatie die de hulpmiddelen wil leveren. Met *wij, ons* en *opdrachtgever* bedoelen we de organisatie die de opdracht geeft en die u uitnodigt om mee te doen aan deze aanbestedingsprocedure daarvoor.

1 Aanbestedende dienst

1.1 Opdrachtgever

Begin hier met de tekst

1.2 Contactpersonen en - gegevens

Begin hier met de tekst

Communicatie over deze aanbestedingsprocedure verloopt uitsluitend via [benoemen elektronisch aanbestedingsplatform inclusief aanvullende informatie, zoals vindplaats (url)]. U mag dus niet op een andere manier contact opnemen met onze medewerkers. Doet u dat toch? Dan kunnen wij u uitsluiten van deze procedure.

1.3 Algemene informatie

Begin hier met de tekst

2 Beschrijving opdracht

2.1 Uitgangspunten, doelstellingen en hulpmiddelen

2.1.1 Algemene beleidsuitgangspunten

Invullen

2.1.2 Inkoopdoelstelling(en)

Invullen

2.1.3 Omschrijving en afbakening in te kopen hulpmiddelen

Invullen (beschrijven van de hulpmiddelen, percelen, enzovoort)

[Kies één van onderstaande opties en werk deze verder uit:]

Optie 1:

Opdrachtgever huurt de hulpmiddelen *all-in*.

Optie 2:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* met depot.

Optie 3:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* zonder depot.

Laten staan of schrappen in de volgende twee tekstblokken:

De volgende aanvullende diensten maken onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:
 - Selecteren en passen;
 - Repareren;
 - Onderhouden].

De volgende aanvullende diensten maken **geen** onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:
 - Selecteren en passen;
 - Repareren;
 - Onderhouden].

2.2 Toeleiding van cliënten naar hulpmiddelen

Invullen

2.3 Monitoring, sturing, toezicht en leren

Invullen

*Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg en de Uitvoeringsregeling
Waarschuwingsregister zorgfraude*

Op 1 januari 2025 trad de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg (Wbsrz) in werking. Op basis van deze wet en de Uitvoeringsregeling Waarschuwingregister zorgfraude delen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren gegevens met elkaar over (rechts)personen die fraude in de zorg hebben gepleegd. Opdrachtgever gebruikt daarvoor als gemeente(n) het Waarschuwingregister.

2.4 Omvang en opdrachtwaarde

2.5 Facturatie

De wijze van factureren is beschreven in artikel 3.5 van de overeenkomst.

2.6 Overeenkomst en algemene voorwaarden

2.6.1 Type overeenkomst

Opdrachtgever sluit een overeenkomst/raamovereenkomst met de Potentiële Leverancier(s) waarmee zij succesvol de gunningsfase heeft doorlopen.

[Optioneel bij niet taakgericht]: De raamovereenkomst kent geen afnameverplichting of afnamegarantie. Op basis van de raamovereenkomst gunt Opdrachtgever individuele opdrachten tot levering van voorzieningen aan cliënten.

De individuele opdrachtverstrekking gebeurt als volgt: [invullen].

2.6.2 Algemene voorwaarden

Op deze overeenkomst gelden de laatste model-inkoopvoorwaarden van de VNG: VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten. Afwijkingen daarvan zijn in deze overeenkomst opgenomen. De volgende artikelen uit de VNG-voorwaarden gelden niet: 16 en 23. De Leverancier verklaart dat hij deze voorwaarden heeft ontvangen en hiermee akkoord gaat. Voorwaarden van de Leverancier of derden gelden niet.

2.6.3 Looptijd

De looptijd van de overeenkomst is opgenomen in artikel 1.3 van de overeenkomst Wmo Hulpmiddelen.

[Optioneel bij raamovereenkomst:] De gekozen maximale looptijd van de raamovereenkomst is langer dan 48 kalendermaanden. Opdrachtgever rechtvaardigt deze keuze als volgt: [invullen gemeente].

3 Voorwaarden aanbestedingsprocedure

3.1 Inleiding

De Potentiële Leverancier die in aanmerking wil komen voor de opdracht, moet aantonen dat:

- uitsluitingsgronden niet op hem van toepassing zijn; en
- de geschiktheidseisen op hem van toepassing zijn; en
- hij akkoord gaat met de uitvoeringseisen en deze ook kan uitvoeren.

Als

- een uitsluitingsgrond aantoonbaar van toepassing is op een Potentiële Leverancier,
- de Potentiële Leverancier aantoonbaar niet voldoet aan één van de geschiktheidseisen, of
- de Potentiële Leverancier niet aantoonbaar onvoorwaardelijk akkoord gaat met alle uitvoeringseisen,

dan kan Opdrachtgever hem uitsluiten van deelname aan de procedure.

Het kan zijn dat de wet en/of jurisprudentie de mogelijkheid biedt dat Opdrachtgever de Potentiële Leverancier niet uitsluit van de procedure. In dat geval kan Opdrachtgever besluiten de Potentiële Leverancier toch te laten deelnemen.

Wet Bibob

De Wet Bibob geeft de Opdrachtgever de mogelijkheid om bedrijven en personen te screenen in de inkoopprocedure en tijdens de looptijd van de overeenkomst. Dat staat in de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob). Zo voorkomt de Opdrachtgever dat zij onbedoeld criminele activiteiten faciliteert. Dit noemen we het Bibob-onderzoek.

De Opdrachtgever wil in deze inkoopprocedure gebruikmaken van het Bibob-onderzoek. Zij toetst daarmee of zij een overeenkomst met een Potentiële Leverancier kan sluiten en of zij akkoord gaat met de voorgestelde onderaannemer(s). De Opdrachtgever zet daarvoor wettelijke instrumenten in, waaronder:

- a. het invullen en terugsturen van het Bibob-vragenformulier door de Potentiële Leverancier;
- b. onderzoek in open bronnen naar de Potentiële Leverancier;
- c. onderzoek in gesloten bronnen naar de Potentiële Leverancier;
- d. een adviesaanvraag bij het Landelijk Bureau Bibob, een onderdeel van Justis.

Wil de Opdrachtgever gebruikmaken van het vragenformulier (middel a), dan stuurt de Potentiële Leverancier dit binnen veertien kalenderdagen na ontvangst volledig ingevuld en ondertekend terug.

Het Bibob-onderzoek kan betrekking hebben op huidige en voormalige leidinggevenden (zoals bestuurders), zeggenschapshebbenden (zoals aandeelhouders), vermogensverschaffers van de Potentiële Leverancier en, in geval van een combinatie, van iedere combinant. Dit geldt ook voor voorgestelde onderaannemers. Door opdrachtgever wordt in dat kader aangesloten bij het 'betrokkene-begrip' zoals gedefinieerd in de Wet Bibob.

De uitkomst van het Bibob-onderzoek vormt een belangrijk onderdeel van de beoordeling of een uitsluitingsgrond van toepassing is en of de Opdrachtgever de Potentiële Leverancier moet of kan uitsluiten.

Ook tijdens de looptijd van de overeenkomst die wij met u sluiten behoudt de opdrachtgever het recht om een Bibob-onderzoek te starten. Zo toetst hij of hij een bestaande overeenkomst wil ontbinden of een onderaannemer wil weigeren. Artikel 1.8 van de overeenkomst bevat hierover aanvullende bepalingen.

3.2 Algemeen

De uitsluitingsgronden van toepassing op deze aanbestedingsprocedure zijn opgenomen in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (verder: UEA), (format opgenomen in bijlage * of in te vullen via TenderNed).

Om aan te geven dat:

- een uitsluitingsgrond **niet** op de Potentiële Leverancier van toepassing is (zie paragraaf 3.3),
- een Potentiële Leverancier wel voldoet aan de geschiktheidseisen (zie paragraaf 3.4),

dient de Potentiële Leverancier dit UEA op straffe van uitsluiting in te vullen en rechtsgeldig te ondertekenen en in te dienen bij zijn inschrijving.

De uitvoeringseisen staan in de overeenkomst Wmo Hulpmiddelen en/of het Programma van Eisen (PVE) als bijlage bij dit inkoopdocument. Door het UEA te ondertekenen, gaat de Potentiële Leverancier akkoord met alle eisen en voorwaarden in de inkoopdocumenten, inclusief de overeenkomst Wmo Hulpmiddelen en het PVE.

3.3 Uitsluitingsgronden

Opdrachtgever kan voor een toets op uitsluitingsgronden nadere bewijsmiddelen opvragen en een onderzoek instellen om die bewijsmiddelen te verifiëren. De

Potentiële Leverancier dient dit opgevraagde, aanvullend bewijsmateriaal aan te leveren bij Opdrachtgever. Dit moet binnen 14 (veertien) kalenderdagen, tenzij Opdrachtgever een andere termijn hanteert bij haar opvraag. Het niet (tijdig) aanleveren van bewijsmiddelen leidt tot uitsluiting van de procedure. De Potentiële Leverancier verleent steeds kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie.

Opdrachtgever kan in ieder geval de volgende bewijsmiddelen opvragen:

- Gedragsverklaring aanbesteden niet ouder dan 24 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum (zie voor meer informatie over de Gedragsverklaring aanbesteden: <https://www.justis.nl/producten/gedragsverklaring-aanbesteden-gva>);
- Verklaring betalingsgedrag nakoming fiscale verplichtingen van de Belastingdienst niet ouder dan 6 (zes) maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum (zie voor meer informatie <https://www.justis.nl/producten/gedragsverklaring-aanbesteden-gva>);
- Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel niet ouder dan 6 (zes) maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum;
- Een actuele Verklaring Omtrent Gedrag rechtspersonen.

3.4 Geschiktheidseisen

In deze aanbestedingsprocedure gelden de hierna genoemde geschiktheidseisen. Bij elke eis is aangegeven hoe de Potentiële Leverancier moet aantonen dat hij voldoet aan de eis. Opdrachtgever kan potentiële Leverancier verzoeken dit bewijsmiddel reeds bij zijn inschrijving mee te sturen dan wel na gunning toe te sturen.

[Let op: Als Opdrachtgever als financiële geschiktheidseis een verzekeringseis wil stellen, moet deze in lijn zijn met het artikel 3.16.2. in de overeenkomst]

Opdrachtgever kan op basis van de ontvangen bewijsmiddelen een onderzoek instellen om de bewijsmiddelen te verifiëren. Opdrachtgever kan aanvullend bewijsmateriaal opvragen bij de Potentiële Leverancier. Die dient dat steeds binnen 14 (veertien) kalenderdagen aan te leveren, tenzij Opdrachtgever een andere termijn noemt in haar opvraag. Het niet (tijdig) aanleveren van aanvullende bewijsmiddelen leidt tot uitsluiting van de procedure. De Potentiële Leverancier verleent steeds kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie.

Nr.	Eis	Bewijsmiddel
<i>Algemeen</i>		
1		
2		
n		
(Sub)perceel 1*		
1		

*Met *perceel* bedoelen wij een onderdeel van de opdracht.

CONCEPT

4 Gunningscriteria

4.1 Gunningscriterium

[Beschrijf het gunningscriterium]

CONCEPT

5 Procedure voor inschrijving en beoordeling

5.1 Procedure

Met het doorlopen van de aanbestedingsprocedure sluit Opdrachtgever per perceel een raamovereenkomst/overeenkomst met [aantal] Leverancier(s):

- die voldoet aan de procedurevoorschriften;
- waarop geen uitsluitingsgrond van toepassing is;
- die voldoet aan de geschiktheidseisen;
- die akkoord gaat met de uitvoeringseisen;
- voldoende punten scoort op de gunningscriteria.

5.2 Procedurevoorschriften

Om in te schrijven op de aanbestedingsprocedure moet de Potentiële Leverancier de navolgende procedurevoorschriften in acht nemen. Doet de Potentiële Leverancier dit niet, dan kan Opdrachtgever de inschrijving terzijde leggen.

1. De inschrijving is op de juiste wijze ingediend. Dat wil zeggen via het voorgeschreven elektronisch aanbestedingsplatform en niet op een andere wijze (mail, post, fax, et cetera). NB. De Potentiële Leverancier is zelf verantwoordelijk voor het tijdig, juist en volledig indienen van de inschrijving. Het is niet mogelijk na het hierna vermelde tijdstip een inschrijving in te dienen, omdat de digitale kluis in het aanbestedingsplatform dan niet meer toegankelijk is. Opdrachtgever adviseert u om tijdig documenten in te dienen en dus niet te wachten tot een half uur voor het sluiten van de digitale kluis. Technische problemen zoals het uitvallen van een internetverbinding of een storing van het elektronisch aanbestedingsplatform vallen onder het risico van de Potentiële Leverancier. Indien storingen zich voordoen dient de Potentiële Leverancier dit tijdig te melden bij het aanbestedingsplatform en de contactpersoon van de aanbesteding.
2. De inschrijving is volledig en correct ingediend. Dat wil zeggen dat alle in dit inkoopdocument voorgeschreven documenten en bewijsstukken op de juiste wijze zijn ingediend. Een checklist is opgenomen in bijlage **.
3. De inschrijving is tijdig ingediend. Tijdig houdt in tussen de publicatiedatum van de aanbestedingsprocedure en uiterlijk [datum] om [tijdstip] uur.
4. De inschrijving en de bijlagen zijn opgesteld in het Nederlands.

5.3 Beoordeling van inschrijvingen

Opdrachtgever beoordeelt als volgt de inschrijvingen die tijdig, juist en volledig en geldig zijn ingediend.

Een inschrijving moet:

- volledig zijn: alle documenten zijn aanwezig;
- rechtsgeldig zijn: ondertekend door een bevoegde persoon;
- ondertekend zijn met een echte (“natte”) handtekening of digitaal ondertekend zijn met geschikte software;
- digitaal als scan zijn ingediend;
- bij controle als origineel getoond kunnen worden.

Opdrachtgever kan een onvolledige inschrijving uitsluiten van de verdere beoordelingsprocedure, tenzij Opdrachtgever het ontbreken van bepaalde informatie als een kennelijke omissie aanmerkt.

Daarna volgt de beoordeling in stappen:

5.3.1 Stap 1: Controle op uitsluitingsgronden

Opdrachtgever controleert of géén van de uitsluitingsgronden beschreven in paragraaf 3.3 van toepassing zijn op de Potentiële Leverancier. Als uitsluitingsgronden niet van toepassing zijn, volgt stap 2 in de beoordeling.

Als één of meer uitsluitingsgronden van toepassing zijn, of als de geleverde bewijsstukken niet aantonen dat de uitsluitingsgronden niet van toepassing zijn, dan legt Opdrachtgever de inschrijving terzijde als sprake is van een verplichte uitsluitingsgrond. Als sprake is van een facultatieve uitsluitingsgrond kan de Opdrachtgever de inschrijving terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 5.8.2.

5.3.2 Stap 2: Controle op geschiktheidseisen

Opdrachtgever controleert of de Potentiële Leverancier voldoet aan de geschiktheidseisen beschreven in paragraaf 3.4.

Als de Potentiële Leverancier niet voldoet aan één of meer van de genoemde geschiktheidseisen, of als de geleverde bewijsstukken niet aantonen dat de Potentiële Leverancier voldoet, dan kan Opdrachtgever de inschrijving terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 5.8.2.

5.3.3 Stap 3: Controle op akkoord uitvoeringseisen

Opdrachtgever controleert of de Potentiële Leverancier expliciet akkoord is gegaan met de uitvoeringseisen genoemd in de overeenkomst [optioneel: en het Programma van Eisen]. Als Opdrachtgever dat nodig acht, verifieert zij dat de Potentiële Leverancier de uitvoeringseisen ook daadwerkelijk kan uitvoeren. De

Potentiële Leverancier biedt kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie aan en accepteert, door deelname aan de aanbestedingsprocedure, deze bewijslast.

Als de Potentiële Leverancier akkoord is gegaan en geen bezwaren blijken uit een mogelijke verificatie door Opdrachtgever, dan volgt stap 4 in de beoordeling.

Als de Potentiële Leverancier niet expliciet akkoord is gegaan met de in de overeenkomst genoemde uitvoeringseisen, of als uit een verificatie blijkt dat hij deze niet kan uitvoeren, dan kan Opdrachtgever de inschrijving terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 5.8.2.

5.3.4 Stap 4: Beoordeling gunningscriteria

Opdrachtgever beoordeelt de inschrijving op basis van de gunningscriteria in hoofdstuk 4.

De beoordelingscommissie van Opdrachtgever beoordeelt de gunningscriteria aan de hand van opgevraagde documenten op de volgende wijze: [uitschrijven beoordelingsmethode].

Als de Potentiële Leverancier de economisch meest voordelige inschrijving heeft gedaan en geen bezwaren blijken uit een mogelijke verificatie door Opdrachtgever, dan neemt Opdrachtgever het besluit tot voornemen van het sluiten van een (raam)overeenkomst met de Potentiële Leverancier(s).

Als de Potentiële Leverancier de opdracht niet krijgt gegund, dan wijst Opdrachtgever de inschrijving van de Potentiële Leverancier af. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 5.8.2.

5.3.5 Beoordelingscommissie

Voor het beoordelen van de inschrijving stelt Opdrachtgever een beoordelingscommissie in.

De beoordelingscommissie voert de hiervoor beschreven stappen uit. De beoordelingscommissie bestaat in ieder geval uit:

[Invoeren functies die deelnemen aan de beoordelingscommissie].

Opdrachtgever kan indien nodig andere (externe) deskundigen toevoegen aan de commissie.

5.3.6 Planning

De planning van deze aanbestedingsprocedure staat op [vermeld platform of locatie]. Let op: de planning kan nog veranderen. Potentiële Leveranciers kunnen hier geen rechten aan ontleen.

5.4 Aanmelden als hoofdaannemer, combinatie of groepsonderneming

5.4.1 Hoofdaannemer

Een hoofdaannemer kan met onderaannemers een inschrijving indienen. Als een Potentiële Leverancier zich aanmeldt als hoofdaannemer, dient deze de onderaannemers bekend te maken op het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA). Daarnaast tekent de Potentiële Leverancier met zijn inschrijving voor hoofdelijke aansprakelijkheid voor het uitvoeren van opdrachten bij gunning. Ook de onderaannemers tekenen met het indienen van de inschrijving voor hoofdelijke aansprakelijkheid voor de door de onderaannemers uit te voeren werkzaamheden.

De hoofdaannemer kan op het UEA aangeven of hij gebruikmaakt van één of meer van de opgevoerde onderaannemers om te voldoen aan één of meer geschiktheidseisen. Het is alleen mogelijk onderaannemers toe te voegen ná het indienen van de inschrijving als Opdrachtgever daarmee schriftelijk akkoord is en als wet- en regelgeving zich daartegen niet verzetten.

Wanneer een hoofdaannemer zich aanmeldt met onderaannemers, dient de hoofdaannemer alle gevraagde documenten en bewijsstukken aan te kunnen leveren. De onderaannemers leggen in ieder geval een UEA en een zogenaamde gedragsverklaring aanbesteden over. Opdrachtgever laat geen onderaannemers toe die geen UEA en gedragsverklaring aanbesteden overleggen.

5.4.2 Combinatie

De situatie kan zich voordoen dat een Potentiële Leverancier niet zelfstandig opdrachten kan of wil uitvoeren. Dan kunt u samen met anderen als combinatie meedoen aan de aanbestedingsprocedure. Opdrachtgever beoordeelt een combinatie van twee of meer Potentiële Leveranciers die zich aanmelden als één Potentiële Leverancier. De combinatie dient daarom een zogenaamde penvoerder te hebben die door de andere leden van de combinatie onherroepelijk en onvoorwaardelijk is gemachtigd hen te vertegenwoordigen. De combinatie moet na toelating en het sluiten van een overeenkomst, maar vóór uitvoering van een overeenkomst hoofdelijke aansprakelijkheid garanderen, bijvoorbeeld door de oprichting van een Vennootschap onder Firma.

Het is alleen mogelijk een combinatie te vormen ná het indienen van de inschrijving als Opdrachtgever daarmee schriftelijk akkoord is en als wet- en regelgeving zich daartegen niet verzetten.

Wanneer Potentiële Leveranciers zich als combinatie aanmelden, dienen alle leden van de combinatie afzonderlijk de gevraagde documenten te overleggen genoemd in paragraaf 3.3 (uitsluitingsgronden). De overige documenten mogen zij gezamenlijk overleggen.

5.4.3 Groepsonderneming

Potentiële Leveranciers die als rechtspersoon onderdeel uitmaken van een groep, kunnen alleen een inschrijving indienen met een eigen verklaring van de moedervernootschap dat deze eventuele schulden van de Potentiële Leverancier afdekt gedurende de looptijd van de overeenkomst. Dat wil zeggen dat de moedervernootschap ook hoofdelijk aansprakelijk is bij de uitvoering van de overeenkomst. In het geval van consolidatie van jaarrekeningen kan de Potentiële Leverancier in plaats van een eigen verklaring een zogenaamde 403-verklaring overleggen.

Het is slechts één onderneming van een groepsonderneming toegestaan om een inschrijving in te dienen voor deze aanbesteding. Indien meerdere ondernemingen uit één groepsonderneming zich inschrijven, dan worden deze inschrijvingen allen terzijde gelegd.

5.5 Vragen over de procedure en/of documenten

Potentiële Leveranciers kunnen vragen stellen over de aanbestedingsprocedure en dit inkoopdocument. Potentiële Leveranciers mogen ook voorstellen doen over dit inkoopdocument en bijlagen. Dit kan tot de datum aangegeven in de elektronische planning.

Potentiële Leveranciers dienen het aangegeven aanbestedingsplatform te gebruiken om hun vragen te stellen en voorstellen te doen. **Vragen die niet of te laat zijn gesteld via het aanbestedingsplatform, neemt Opdrachtgever niet in behandeling, tenzij Opdrachtgever het antwoord** voor alle Potentiële Leveranciers noodzakelijk acht.

Technische vragen over het aanbestedingsplatform dient de Potentiële Leverancier te stellen aan de servicedesk van het aanbestedingsplatform.

5.6 Vertrouwelijkheid

Potentiële Leveranciers doen geen mededelingen aan derden en publiceren niets (in welke vorm dan ook) over deze aanbestedingsprocedure zonder schriftelijke toestemming van Opdrachtgever.

5.7 Gestanddoeningstermijn

De Potentiële Leverancier doet zijn inschrijving gestand voor een periode van 90 (negentig) kalenderdagen, gerekend vanaf de sluitingsdatum voor het indienen van inschrijvingen. Mocht een belanghebbende tegen deze aanbestedingsprocedure een kort geding aanspannen, dan is daarmee de gestanddoeningstermijn van de inschrijvingen automatisch verlengd tot 14 (veertien) kalenderdagen na de uitspraak van de rechtbank in kort geding. In overige gevallen behoudt Opdrachtgever zich het recht voor de Potentiële Leveranciers te verzoeken de gestanddoeningstermijn te verlengen.

5.8 Klachten en rechtsgang

5.8.1 Klachten

Klachten over deze aanbestedingsprocedure kunnen Potentiële Leveranciers digitaal indienen via de website van Opdrachtgever [invoegen link]. Opdrachtgever neemt alleen volledige en op juiste wijze ingediende klachten in behandeling. Opdrachtgever bericht binnen 6 (zes) weken na dagtekening van de klacht of zij de klacht niet-ontvankelijk, gegrond of niet gegrond acht.

Geschillencommissie Sociaal Domein

Een Potentiële Leverancier mag zijn klacht na behandeling voorleggen aan de Geschillencommissie Sociaal Domein (<https://www.degeschillencommissiezorg.nl/over-ons/zorgcommissies/sociaal-domein-inkoop-jeugdwet-en-wmo/>), als:

- de klacht gaat over dit inkoopdocument of de procedure;
- de klacht (deels) niet ontvankelijk of ongegrond is verklaard;
- een minnelijke oplossing niet is gelukt;
- beide partijen instemmen met de geschillencommissie;
- de Opdrachtgever de procedure opschort tot de uitspraak;
- beide partijen zich houden aan het bindend advies van de commissie.

De Potentiële Leverancier mag zijn klacht ook altijd voorleggen aan:

- de bevoegde rechter.

5.8.2 Rechtsgang

Een voorlopige gunningsbeslissing is nog geen aanvaarding van een aanbod. De Opdrachtgever stuurt de mededeling van gunning via het aanbestedingsplatform.

Is een Potentiële Leverancier het niet eens met een afwijzing? Dan kan hij een kort geding starten. Dat moet binnen 20 kalenderdagen na de bekendmaking van de selectie of gunning. Na die termijn vervalt het recht op bezwaar en schadevergoeding.

De bevoegde rechter is de rechtbank [naam en arrondissement].

Het starten van een kortgedingprocedure door een Potentiële Leverancier schort de beslissing tot gunning aan andere Potentiële Leveranciers niet op, tenzij de opdrachtgever daarvoor kiest.

De opdrachtgever is echter tot niets gebonden, zolang er geen schriftelijke overeenkomst tot stand is gekomen en ondertekend door de Opdrachtgever en de Potentiële Leverancier.

CONCEPT

Bijlage 1. Aan te leveren documenten/bewijsmiddelen

Nr.	Document/Bewijsmiddel	Bij inschrijving of op verzoek van Opdrachtgever	Door wie?
1.	UEA (format in bijlage ***)	Bij inschrijving	Potentiële Leverancier
2.	Gedragsverklaring aanbesteden niet ouder dan 24 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum	Op verzoek	Potentiële Leverancier, Combinant, Onderaannemer
3.	Verklaring betalingsgedrag nakoming fiscale verplichtingen van de Belastingdienst niet ouder dan 6 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum	Op verzoek	Potentiële Leverancier, Combinant
4.	Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel niet ouder dan 6 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum	Op verzoek	Potentiële Leverancier, Combinant
5.	VOG		
6.	Bewijsmiddel geschiktheidseis		Potentiële Leverancier
7.	Bewijsmiddel geschiktheidseis		Potentiële Leverancier
8.	Bewijsmiddel geschiktheidseis		Potentiële Leverancier
9.	Document gunningscriterium		Potentiële Leverancier
10.	Document gunningscriterium		Potentiële Leverancier
11.	PM	PM	PM

Inkoopdocument

Toelatingsprocedure
Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ('Wmo 2015')
Hulpmiddelen

[Naam hulpmiddel]

202* - 20**

[Naam inkoopregio of gemeente(n)]

Versiebeheer

Datum	Versie	Bewerker	Wijzigingen
20 mei 2026	5.0	Ketenbureau	Taalkundige aanpassingen en aanpassingen in opbouw
31 maart 2026	4.0	Ketenbureau	Opmerkingen uit BG 16 december verwerkt
Oktober 2025	3.0	Ketenbureau	Opmerkingen BG van 9 september verwerkt
Augustus 2025	2.0	Ketenbureau	Opmerkingen BG van 3 juli verwerkt
Juli 2025	1.0	Ketenbureau	Eerste bespreking

Wijzigingsbeheer

De [Naam inkoopregio of gemeente(n)] koopt hulpmiddelen in voor inwoners die daarop grond van de Wmo 2015 recht op hebben. Daarvoor organiseren wij een toelatingsprocedure.

Over de inhoud van dit document

Dit document en de bijlagen die erbij horen hebben we met veel aandacht geschreven. Mocht een Potentiële Leverancier desondanks tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden tegenkomen, dan dient hij dat aan te geven met vragen in de Nota van Inlichtingen via het elektronisch aanbestedingsplatform. Als later blijkt dat het inkoopdocument tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden bevat die een Potentiële Leverancier redelijkerwijs had kunnen opmerken, dan zijn deze voor zijn risico.

Uw en onze verplichtingen

Met dit inkoopdocument ontstaan er geen verplichtingen voor [Naam inkoopregio of gemeente(n)], anders dan de verplichting om zich aan de procedure te houden die hierin staat.

[Naam inkoopregio of gemeente(n)] behoudt zich het recht voor de inkoopprocedure (voorlopig) te staken, in te trekken of op te schorten. In dat geval hebben Potentiële Leveranciers geen recht op schadevergoeding voor de gemaakte kosten in het kader van deze inkoopprocedure.

Potentiële Leveranciers hebben zowel vanwege beschreven voorbehouden als in het algemeen geen recht op vergoeding van enigerlei kosten gemaakt in het kader van deze inkoopprocedure, tenzij in dit inkoopdocument anders aangegeven.

Potentiële Leveranciers kunnen geen rechten ontleen aan de elektronisch gepubliceerde planning voor deze inkoopprocedure.

Inhoudsopgave

Wijzigingsbeheer.....	2
Verklaring van begrippen	5
1 Inkopende organisatie	6
1.1 <i>Opdrachtgever.....</i>	6
1.2 <i>Contactpersonen en – gegevens van de opdrachtgever</i>	6
1.3 <i>Algemene informatie</i>	6
2 Beschrijving opdracht	7
2.1 <i>Uitgangspunten, doelstellingen en hulpmiddelen</i>	7
2.1.1 <i>Algemene beleidsuitgangspunten</i>	7
2.1.2 <i>Inkoopdoelstelling(en)</i>	7
2.1.3 <i>Omschrijving en afbakening in te kopen hulpmiddelen</i>	7
2.2 <i>Toeleiding van cliënten naar hulpmiddelen.....</i>	7
2.3 <i>Monitoring, sturing, toezicht en leren.....</i>	7
2.4 <i>Omvang en opdrachtwaarde.....</i>	8
2.5 <i>Facturatie.....</i>	8
2.6 <i>Overeenkomst en algemene voorwaarden</i>	8
2.6.1 <i>Type overeenkomst.....</i>	8
2.6.2 <i>Algemene voorwaarden</i>	8
2.6.3 <i>Looptijd.....</i>	8
3 Voorwaarden inkoopprocedure	9
3.1 <i>Inleiding</i>	9
3.2 <i>Algemeen</i>	10
3.3 <i>Uitsluitingsgronden.....</i>	10
3.4 <i>Geschiktheidseisen</i>	11
4 Procedure voor aanmelding en beoordeling	13
4.1 <i>Procedure.....</i>	13
4.2 <i>Procedurevoorschriften.....</i>	13
4.3 <i>Toelating van aanmeldingen.....</i>	13
4.3.1 <i>Stap 1: Controle op uitsluitingsgronden</i>	14
4.3.2 <i>Stap 2: Controle op geschiktheidseisen</i>	14
4.3.3 <i>Stap 3: Controle op akkoord uitvoeringseisen.....</i>	14
4.4 <i>Toelatingscommissie</i>	15
4.5 <i>Planning</i>	15

4.6	<i>Aanmelden als hoofdaannemer, combinatie of groepsonderneming</i>	15
4.6.1	Hoofdaannemer.....	15
4.6.2	Combinatie.....	16
4.6.3	Groepsonderneming.....	16
4.7	<i>Vragen over de procedure en/of documenten</i>	17
4.8	<i>Vertrouwelijkheid.....</i>	17
4.9	<i>Gestanddoeningstermijn</i>	17
4.10	<i>Klachten en rechtsgang.....</i>	17
4.10.1	Klachten.....	17
4.10.2	Rechtsgang.....	18
Bijlage 1. Aan te leveren documenten/bewijsmiddelen.....		19

Verklaring van begrippen

Gedefinieerde begrippen hebben in enkelvoud en meervoud overeenkomstige betekenis. De begrippen zoals vastgelegd in:

- artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- artikel 1 Uitvoeringsregeling Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- de Gemeentelijke verordeningen, beleidsregels en nadere regels;
- het “Convenant meeverhuizen van individuele mobiliteitshulpmiddelen en roerende woonhulpmiddelen bij een verhuizing” (versie 22 april 2021); en
- het “Convenant maatwerkprocedure toegang hulpmiddelen” (versie 21 april 2021);

zijn onverkort van toepassing. Bij tegenstrijdigheden in begrippen uit deze bronnen geldt de hiërarchische volgorde zoals hiervoor weergegeven.

Verder gelden de gedefinieerde begrippen zoals opgenomen in de overeenkomst. Bij tegenstrijdigheden in de bij de overeenkomst gedefinieerde begrippen met de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen, gaan de gedefinieerde begrippen uit de eerder genoemde bronnen voor.

In de tekst bedoelen we met *u* en (*Potentiële*) *Leverancier* de organisatie die de hulpmiddelen wil leveren. Met *wij*, *ons* en *opdrachtgever* bedoelen we de organisatie die de opdracht geeft en die u uitnodigt om mee te doen aan deze toelatingsprocedure daarvoor.

1 Inkopende organisatie

1.1 Opdrachtgever

Begin hier met de tekst

1.2 Contactpersonen en – gegevens van de opdrachtgever

Begin hier met de tekst

benoemen elektronisch platform inclusief aanvullende informatie, zoals vindplaats (url)].

Communicatie over deze inkoopprocedure verloopt uitsluitend [benoemen elektronisch platform inclusief aanvullende informatie, zoals vindplaats (URL)]. U mag dus niet op een andere manier contact opnemen met onze medewerkers. Doet u dat toch? Dan kunnen wij u uitsluiten van deze procedure.

1.3 Algemene informatie

Begin hier met de tekst

2 Beschrijving opdracht

2.1 Uitgangspunten, doelstellingen en hulpmiddelen

2.1.1 Algemene beleidsuitgangspunten

Invullen

2.1.2 Inkoopdoelstelling(en)

Invullen

2.1.3 Omschrijving en afbakening in te kopen hulpmiddelen

Invullen (beschrijven van de hulpmiddelen, percelen, enzovoort)

[Kies één van onderstaande opties en werk deze verder uit:]

Optie 1:

Opdrachtgever huurt de hulpmiddelen *all-in*.

Optie 2:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* met depot.

Optie 3:

Opdrachtgever koopt de hulpmiddelen *all-in* zonder depot.

Laten staan of schrappen in de volgende twee tekstblokken:

De volgende aanvullende diensten maken onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:

- Selecteren en passen;
- Repareren;
- Onderhouden].

De volgende aanvullende diensten maken **geen** onderdeel uit van de overeenkomst.

- [Het terugnemen van hulpmiddelen; en
- Aanvullende dienstverlening:
 - Selecteren en passen;
 - Repareren;
 - Onderhouden].

2.2 Toeleiding van cliënten naar hulpmiddelen

Invullen

2.3 Monitoring, sturing, toezicht en leren

Invullen

Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg en de Uitvoeringsregeling Waarschuwingsregister zorgfraude

Op 1 januari 2025 trad de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg (Wbsrz) in werking. Op basis van deze wet en de Uitvoeringsregeling Waarschuwingsregister zorgfraude delen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren gegevens met elkaar over (rechts)personen die fraude in de zorg hebben gepleegd. Opdrachtgever gebruikt daarvoor als gemeente(n) het Waarschuwingsregister.

2.4 Omvang en opdrachtwaarde

Invullen

2.5 Facturatie

De wijze van factureren is beschreven in artikel 3.5 van de overeenkomst.

2.6 Overeenkomst en algemene voorwaarden

2.6.1 Type overeenkomst

De Opdrachtgever sluit een overeenkomst/raamovereenkomst met de Potentiële Leverancier(s) waarmee zij succesvol de toelatingsprocedure heeft doorlopen.

[Optioneel bij inspanningsgericht of outputgerichte uitvoeringsvariant]: De raamovereenkomst kent geen afnameverplichting of afnamegarantie. Op basis van de raamovereenkomst gunt de Opdrachtgever individuele opdrachten tot levering van hulpmiddelen aan cliënten.

De individuele opdrachtverstrekking gebeurt als volgt: invullen.

2.6.2 Algemene voorwaarden

Op de overeenkomst zijn de laatste model-inkoopvoorwaarden van de VNG van toepassing: VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten. Afwijkingen daarvan zijn in de overeenkomst opgenomen. De volgende artikelen uit de algemene inkoopvoorwaarden gelden niet: 16 en 23. De Leverancier verklaart dat hij deze voorwaarden heeft ontvangen en hiermee akkoord gaat. Voorwaarden van de Leverancier of derden gelden niet.

2.6.3 Looptijd

De looptijd van de overeenkomst is opgenomen in artikel 1.3 van de overeenkomst.

3 Voorwaarden inkoopprocedure

3.1 Inleiding

De Potentiële Leverancier die in aanmerking wil komen voor de opdracht, moet aantonen dat:

- uitsluitingsgronden niet op hem van toepassing zijn; en
- hij voldoet aan elke geschiktheidseis;
- hij akkoord gaat met de uitvoeringseisen en deze ook kan uitvoeren.

Als

- een uitsluitingsgrond aantoonbaar van toepassing is op een Potentiële Leverancier,
- de Potentiële Leverancier aantoonbaar niet voldoet aan één van de geschiktheidseisen, of
- de Potentiële Leverancier niet aantoonbaar onvoorwaardelijk akkoord gaat met alle uitvoeringseisen,

dan kan Opdrachtgever hem uitsluiten van deelname aan de procedure.

Het kan zijn dat de wet en/of jurisprudentie de mogelijkheid biedt dat Opdrachtgever de Potentiële Leverancier niet uitsluit van de procedure. In dat geval kan Opdrachtgever besluiten de Potentiële Leverancier toch te laten deelnemen.

Wet Bibob

De Wet Bibob geeft de Opdrachtgever de mogelijkheid om bedrijven en personen te screenen in de inkoopprocedure en tijdens de looptijd van de overeenkomst. Dat staat in de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob). Zo voorkomt de Opdrachtgever dat zij onbedoeld criminele activiteiten faciliteert. Dit noemen we het Bibob-onderzoek.

De Opdrachtgever wil in deze toelatingsprocedure gebruikmaken van het Bibob-onderzoek. Zij toetst daarmee of zij een overeenkomst met een Potentiële Leverancier kan sluiten en of zij akkoord gaat met de voorgestelde onderaannemer(s). De Opdrachtgever zet daarvoor wettelijke instrumenten in, waaronder:

- a. het invullen en terugsturen van het Bibob-vragenformulier door de Potentiële Leverancier;
- b. onderzoek in open bronnen naar de Potentiële Leverancier;
- c. onderzoek in gesloten bronnen naar de Potentiële Leverancier;
- d. een adviesaanvraag bij het Landelijk Bureau Bibob, een onderdeel van Justis.

Wil de Opdrachtgever gebruikmaken van het vragenformulier (middel a), dan stuurt de Potentiële Leverancier dit binnen veertien kalenderdagen na ontvangst volledig ingevuld en ondertekend terug.

Het Bibob-onderzoek kan betrekking hebben op huidige en voormalige leidinggevenden (zoals bestuurders), zeggenschapshebbenden (zoals aandeelhouders), vermogensverschaffers van de Potentiële Leverancier en, in geval van een combinatie, van iedere combinant. Dit geldt ook voor voorgestelde onderaannemers. Door opdrachtgever wordt in dat kader aangesloten bij het 'betrokkene-begrip' zoals gedefinieerd in de Wet Bibob.

De uitkomst van het Bibob-onderzoek vormt een belangrijk onderdeel van de beoordeling of een uitsluitingsgrond van toepassing is en of de Opdrachtgever de Potentiële Leverancier moet of kan uitsluiten.

Ook tijdens de looptijd van de overeenkomst die wij met u sluiten behoudt de opdrachtgever het recht om een Bibob-onderzoek te starten. Zo toetst hij of hij een bestaande overeenkomst wil ontbinden of een onderaannemer wil weigeren. Artikel 1.8 van de overeenkomst bevat hierover aanvullende bepalingen.

3.2 Algemeen

De uitsluitingsgronden van toepassing op deze inkoopprocedure zijn opgenomen in de Eigen Verklaring / in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (verder: UEA), (format opgenomen in bijlage *** of in te vullen via [benoemen elektronisch platform inclusief aanvullende informatie, zoals vindplaats (url)]).

Om aan te geven dat:

- een uitsluitingsgrond **niet** op de Potentiële Leverancier van toepassing is (zie paragraaf 3.3),
- een Potentiële Leverancier wel voldoet aan de geschiktheidseisen (zie paragraaf 3.4),

dient de Potentiële Leverancier de Eigen verklaring / dit UEA op straffe van uitsluiting in te vullen en rechtsgeldig te ondertekenen en in te dienen bij zijn aanmelding.

De uitvoeringseisen staan in de overeenkomst en/of het Programma van Eisen (pve) als bijlage bij dit inkoopdocument. Door het UEA te ondertekenen, gaat de Potentiële Leverancier akkoord met alle eisen en voorwaarden in de inkoopdocumenten, inclusief de overeenkomst en het PVE.

3.3 Uitsluitingsgronden

Opdrachtgever kan voor een toets op uitsluitingsgronden nadere bewijsmiddelen opvragen en een onderzoek instellen om die bewijsmiddelen te verifiëren. De Potentiële Leverancier dient dit opgevraagde, aanvullend bewijsmateriaal aan te leveren bij Opdrachtgever. Dit moet binnen 14 (veertien) kalenderdagen, tenzij Opdrachtgever een andere termijn hanteert bij zijn opvraag. Het niet (tijdig) aanleveren van bewijsmiddelen leidt tot uitsluiting van de procedure. De Potentiële Leverancier verleent steeds kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie.

Opdrachtgever kan in ieder geval de volgende bewijsmiddelen opvragen:

- Gedragsverklaring aanbesteden niet ouder dan 24 kalendermaanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum (zie voor meer informatie over de Gedragsverklaring aanbesteden:
<https://www.justis.nl/producten/gedragsverklaring-aanbesteden-gva>;
- Verklaring betalingsgedrag nakoming fiscale verplichtingen van de Belastingdienst niet ouder dan 6 (zes) kalendermaanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum (zie voor meer informatie:
https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/themaoverstijgend/programmas_en_formulieren/aanvraag-verklaring-betalingsgedrag-nakoming-fiscale-verplichtingen);
- Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel niet ouder dan 6 (zes) kalendermaanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum;
- Een actuele Verklaring Omtrent Gedrag rechtspersonen.

3.4 Geschiktheidseisen

In deze inkoopprocedure gelden de hierna genoemde geschiktheidseisen. Bij elke eis is aangegeven hoe de Potentiële Leverancier moet aantonen dat hij voldoet aan de eis. Wij vragen u om die bewijzen met de aanmelding mee te sturen.

[Let op: Als Opdrachtgever als financiële geschiktheidseis een verzekeringseis wil stellen, moet deze in lijn zijn met het artikel 3.16.2. in de overeenkomst]

Opdrachtgever kan op basis van de ontvangen bewijsmiddelen een onderzoek instellen om de bewijsmiddelen te verifiëren. Opdrachtgever kan aanvullend bewijsmateriaal opvragen bij de Potentiële Leverancier. Die dient dat steeds binnen 14 (veertien) kalenderdagen aan te leveren, tenzij Opdrachtgever een andere termijn noemt in haar opvraag. Het niet (tijdig) aanleveren van aanvullende bewijsmiddelen leidt tot uitsluiting van de procedure. De Potentiële Leverancier verleent steeds kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie.

<i>Nr.</i>	<i>Eis</i>	<i>Bewijsmiddel</i>
<i>Algemeen</i>		
1		
2		
n		

(Sub)perceel 1*

1
2
n

*Met *perceel* bedoelen wij een onderdeel van de opdracht.

CONCEPT

4 Procedure voor aanmelding en beoordeling

4.1 Procedure

Met het doorlopen van de toelatingsprocedure sluit Opdrachtgever per perceel een raamovereenkomst/overeenkomst met elke Potentiële Leverancier:

- die voldoet aan de procedurevoorschriften;
- waarop geen uitsluitingsgrond van toepassing is;
- die voldoet aan de geschiktheidseisen;
- die akkoord gaat met de uitvoeringseisen.

4.2 Procedurevoorschriften

Om aan te melden voor de toelatingsprocedure moet de Potentiële Leverancier de navolgende procedurevoorschriften in acht nemen. Doet de Potentiële Leverancier dit niet, dan kan Opdrachtgever de aanmelding terzijde leggen.

1. De aanmelding is op de juiste wijze ingediend. Dat wil zeggen via het voorgeschreven elektronisch platform en niet op een andere wijze (mail, post, fax, et cetera). NB. De Potentiële Leverancier is zelf verantwoordelijk voor het tijdig, juist en volledig indienen van de aanmelding. Het is niet mogelijk na het hierna vermelde tijdstip een aanmelding in te dienen, omdat de digitale kluis in het aanbestedingsplatform dan niet meer toegankelijk is. Opdrachtgever adviseert u om tijdig documenten in te dienen en dus niet te wachten tot een half uur voor het sluiten van de digitale kluis. Technische problemen zoals het uitvallen van een internetverbinding of een storing van het elektronisch platform vallen onder het risico van de Potentiële Leverancier. Indien storingen zich voordoen dient de Potentiële Leverancier dit tijdig te melden bij het platform en de contactpersoon van de inkoop. Opdrachtgever zal op dat moment overwegen of en welke maatregelen zij moet nemen.
2. De aanmelding is volledig en correct ingediend. Dat wil zeggen dat alle in dit inkoopdocument voorgeschreven documenten en bewijsstukken op de juiste wijze zijn ingediend. Een checklist is opgenomen in bijlage*.
3. De aanmelding is tijdig ingediend. Tijdig houdt in tussen de publicatiedatum van de toelatingsprocedure en uiterlijk [datum] om [tijdstip] uur.
4. De aanmelding en de bijlagen zijn opgesteld in het Nederlands.

4.3 Toelating van aanmeldingen

Opdrachtgever beoordeelt als volgt de aanmeldingen die tijdig, juist, volledig en geldig zijn ingediend.

Een aanmelding moet:

- volledig zijn: alle documenten zijn aanwezig;
- rechtsgeldig zijn: ondertekend door een bevoegde persoon;
- ondertekend zijn met een echte (“natte”) handtekening of digitaal ondertekend zijn met geschikte software;
- digitaal als scan zijn ingediend;
- bij controle als origineel getoond kunnen worden.

Opdrachtgever kan een onvolledige aanmelding uitsluiten van de verdere beoordelingsprocedure, tenzij Opdrachtgever het ontbreken van bepaalde informatie als een kennelijke omissie aanmerkt.

Daarna volgt de beoordeling in stappen:

4.3.1 *Stap 1: Controle op uitsluitingsgronden*

Opdrachtgever controleert of géén van de uitsluitingsgronden beschreven in paragraaf 3.3 van toepassing zijn op de Potentiële Leverancier. Als uitsluitingsgronden niet van toepassing zijn, volgt stap 2 in de beoordeling.

Als één of meer uitsluitingsgronden van toepassing zijn, of als de geleverde bewijsstukken niet aantonen dat de uitsluitingsgronden niet van toepassing zijn, dan legt Opdrachtgever de aanmelding terzijde als sprake is van een verplichte uitsluitingsgrond. Als sprake is van een facultatieve uitsluitingsgrond kan de Opdrachtgever de inschrijving terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 5.8.2.

4.3.2 *Stap 2: Controle op geschiktheidseisen*

Opdrachtgever controleert of de Potentiële Leverancier voldoet aan de geschiktheidseisen beschreven in paragraaf 3.4.

Als de Potentiële Leverancier niet voldoet aan één of meer van de genoemde geschiktheidseisen, of als de geleverde bewijsstukken niet aantonen dat de Potentiële Leverancier voldoet, dan kan Opdrachtgever de aanmelding terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 4.10.2.

4.3.3 *Stap 3: Controle op akkoord uitvoeringseisen*

Opdrachtgever controleert of de Potentiële Leverancier expliciet akkoord is gegaan met de uitvoeringseisen genoemd in de overeenkomst [(optioneel:) en het Programma van Eisen]. Als Opdrachtgever dat nodig acht, verifieert zij dat

de Potentiële Leverancier de uitvoeringseisen ook daadwerkelijk kan uitvoeren. De Potentiële Leverancier biedt kosteloos zijn medewerking aan deze verificatie aan en accepteert, door deelname aan de toelatingsprocedure, deze bewijslast.

Als de Potentiële Leverancier akkoord is gegaan en geen bezwaren blijken uit een mogelijke verificatie door Opdrachtgever, dan sluit de Opdrachtgever met de Potentiële Opdrachtnemer een (raam)overeenkomst.

Als de Potentiële Leverancier niet expliciet akkoord is gegaan met de in de overeenkomst genoemde uitvoeringseisen, of als uit een verificatie blijkt dat hij deze niet kan uitvoeren, dan kan Opdrachtgever de aanmelding terzijde leggen. Tegen het besluit tot voorgenomen afwijzing staat vervolgens een rechtsgang open volgens paragraaf 4.10.2.

4.4 Toelatingscommissie

Voor het beoordelen van de aanmelding stelt Opdrachtgever een toelatingscommissie in.

De toelatingscommissie voert de hiervoor beschreven stappen uit. De toelatingscommissie bestaat in ieder geval uit:

[Invoeren functies die deelnemen aan de toelatingscommissie].

Opdrachtgever kan indien nodig andere (externe) deskundigen toevoegen aan de commissie.

4.5 Planning

De planning van deze toelatingsprocedure staat op [vermeld platform of locatie]. Let op: de planning kan nog veranderen. Potentiële Leveranciers kunnen hier geen rechten aan ontleen.

4.6 Aanmelden als hoofdaannemer, combinatie of groepsonderneming

4.6.1 Hoofdaannemer

Een hoofdaannemer kan met onderaannemers een aanmelding indienen. Als een Potentiële Leverancier zich aanmeldt als hoofdaannemer, dient deze de onderaannemers bekend te maken op de Eigen verklaring / het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA). Daarnaast tekent de Potentiële Leverancier met zijn aanmelding voor hoofdelijke aansprakelijkheid voor het uitvoeren van opdrachten bij toelating. Ook de onderaannemers tekenen met het indienen van de aanmelding voor hoofdelijke aansprakelijkheid voor de door de onderaannemers uit te voeren werkzaamheden.

De hoofdaannemer kan op de Eigen verklaring / het UEA aangeven of hij gebruikmaakt van één of meer van de opgevoerde onderaannemers om te voldoen aan één of meer geschiktheidseisen. Het is alleen mogelijk onderaannemers toe te voegen ná het indienen van de aanmelding als Opdrachtgever daarmee schriftelijk akkoord is en als wet- en regelgeving zich daartegen niet verzetten.

Wanneer een hoofdaannemer zich aanmeldt met onderaannemers, dient de hoofdaannemer alle gevraagde documenten en bewijsstukken aan te kunnen leveren. De onderaannemers leggen in ieder geval een Eigen Verklaring / UEA en een zogenaamde gedragsverklaring aanbesteden over. Opdrachtgever laat geen onderaannemers toe die geen UEA en gedragsverklaring aanbesteden overleggen.

4.6.2 Combinatie

De situatie kan zich voordoen dat een Potentiële Leverancier niet zelfstandig opdrachten kan of wil uitvoeren. Dan kunt u samen met anderen als combinatie meedoen aan de toelatingsprocedure. Opdrachtgever beoordeelt een combinatie van twee of meer Potentiële Leveranciers die zich aanmelden als één Potentiële Leverancier. De combinatie dient daarom een zogenaamde penvoerder te hebben die door de andere leden van de combinatie onherroepelijk en onvoorwaardelijk is gemachtigd hen te vertegenwoordigen. De combinatie moet na toelating en het sluiten van een overeenkomst, maar vóór uitvoering van een overeenkomst hoofdelijke aansprakelijkheid garanderen, bijvoorbeeld door de oprichting van een Vennootschap onder Firma.

Het is alleen mogelijk een combinatie te vormen ná het indienen van de aanmelding als Opdrachtgever daarmee schriftelijk akkoord is en als wet- en regelgeving zich daartegen niet verzetten.

Wanneer Potentiële Leveranciers zich als combinatie aanmelden, dienen alle leden van de combinatie afzonderlijk de gevraagde documenten te overleggen genoemd in paragraaf 3.3 (uitsluitingsgronden). De overige documenten mogen zij gezamenlijk overleggen.

4.6.3 Groepsonderneming

Potentiële Leveranciers die als rechtspersoon onderdeel uitmaken van een groep, kunnen alleen een aanmelding indienen met een eigen verklaring van de moedervernootschap dat deze eventuele schulden van de Potentiële Leverancier afdekt gedurende de looptijd van de overeenkomst. Dat wil zeggen dat de moedervernootschap ook hoofdelijk aansprakelijk is bij de uitvoering van de overeenkomst. In het geval van consolidatie van jaarrekeningen kan de Potentiële Leverancier in plaats van een eigen verklaring een zogenaamde 403-verklaring overleggen.

Het is slechts één onderneming van een groepsonderneming toegestaan om een aanmelding in te dienen voor deze inkoop. Indien meerdere ondernemingen uit één groepsonderneming zich aanmelden, dan worden deze aanmeldingen allen terzijde gelegd.

4.7 Vragen over de procedure en/of documenten

Potentiële Leveranciers kunnen vragen stellen over de toelatingsprocedure en dit inkoopdocument. Potentiële Leveranciers mogen ook voorstellen doen over dit inkoopdocument en bijlagen. Dit kan tot de datum aangegeven in de elektronische planning.

Potentiële Leveranciers dienen het aangegeven inkoopplatform te gebruiken om hun vragen te stellen en voorstellen te doen. **Vragen die niet of te laat zijn gesteld via het platform, neemt Opdrachtgever niet in behandeling, tenzij Opdrachtgever het antwoord** voor alle Potentiële Leveranciers noodzakelijk acht.

Technische vragen over het platform moet de Potentiële Leverancier stellen aan de servicedesk van het platform.

4.8 Vertrouwelijkheid

Potentiële Leveranciers doen geen mededelingen aan derden en publiceren niets (in welke vorm dan ook) over deze toelatingsprocedure zonder schriftelijke toestemming van Opdrachtgever.

4.9 Gestanddoeningstermijn

De Potentiële Leverancier doet zijn aanmelding gestand voor een periode van 90 (negentig) kalenderdagen, gerekend vanaf de sluitingsdatum voor het indienen van aanmeldingen. Mocht een belanghebbende tegen deze procedure een kort geding aanspannen, dan is daarmee de gestanddoeningstermijn van de aanmeldingen automatisch verlengd tot 14 (veertien) kalenderdagen na de uitspraak van de rechtbank in kort geding. In overige gevallen behoudt Opdrachtgever zich het recht voor de Potentiële Leveranciers te verzoeken de gestanddoeningstermijn te verlengen.

4.10 Klachten en rechtsgang

4.10.1 Klachten

Klachten over deze toelatingsprocedure kunnen Potentiële Leveranciers digitaal indienen via de website van Opdrachtgever [\[invoegen link\]](#). Opdrachtgever neemt alleen volledige en op juiste wijze ingediende klachten in behandeling. Opdrachtgever bericht binnen 6 (zes) weken na dagtekening van de klacht of zij de klacht niet-ontvankelijk, gegrond of niet gegrond acht. *Gegrond* wil zeggen dat de klacht terecht is, *niet-gegrond* dat de klacht onterecht is.

Geschillencommissie Sociaal Domein

Een Potentiële Leverancier mag zijn klacht na behandeling voorleggen aan de Geschillencommissie Sociaal Domein

(<https://www.degeschillencommissiezorg.nl/over-ons/zorgcommissies/sociaal-domein-inkoop-jeugdwet-en-wmo/>), als:

- de klacht gaat over dit inkoopdocument of de procedure;
- de klacht (deels) niet ontvankelijk of ongegrond is verklaard;
- een minnelijke oplossing niet is gelukt;
- beide partijen instemmen met de geschillencommissie;
- de Opdrachtgever de procedure opschort tot de uitspraak;
- beide partijen zich houden aan het bindend advies van de commissie.

De Potentiële Leverancier mag zijn klacht ook altijd voorleggen aan:

- de bevoegde rechter.

4.10.2 Rechtsgang

Een voorlopige toelatingsbeslissing is nog geen aanvaarding van een aanbod. De Opdrachtgever stuurt de mededeling van toelating via het gekozen platform.

Is een Potentiële Leverancier het niet eens met een afwijzing? Dan kan hij een kort geding starten. Dat moet binnen 20 kalenderdagen na de bekendmaking van de toelatings- of afwijzingsbeslissing. Na die termijn vervalt het recht op bezwaar en schadevergoeding.

De bevoegde rechter is de rechtbank [naam en arrondissement].

Het starten van een kortgedingprocedure door een Potentiële Leverancier schort de beslissing tot toelating aan andere Potentiële Leveranciers niet op, tenzij de opdrachtgever daarvoor kiest.

De opdrachtgever is echter tot niets gebonden, zolang er geen schriftelijke overeenkomst tot stand is gekomen en ondertekend door de opdrachtgever en de Potentiële Leverancier.

Bijlage 1. Aan te leveren documenten/bewijsmiddelen

Nr.	Document/Bewijsmiddel	Bij aanmelding of op verzoek van Opdrachtgever	Door wie?
1.	Eigen verklaring of UEA (format in bijlage ***)	Bij aanmelding	Potentiële Leverancier, Combinant, Onderaannemer
2.	Gedragsverklaring aanbesteden niet ouder dan 24 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum		Potentiële Leverancier, Combinant, Onderaannemer
3.	Verklaring betalingsgedrag nakoming fiscale verplichtingen van de Belastingdienst niet ouder dan 6 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum		Potentiële Leverancier, Combinant
4.	Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel niet ouder dan 6 maanden voorafgaand aan uiterste inschrijfdatum		Potentiële Leverancier, Combinant
5.	VOG		
6.	Bewijsmiddel geschiktheidseis	Bij aanmelding	Potentiële Leverancier, Dragende onderaannemer
7.	Bewijsmiddel geschiktheidseis	Bij aanmelding	Potentiële Leverancier, Dragende onderaannemer
8.	Bewijsmiddel geschiktheidseis	Bij aanmelding	Potentiële Leverancier, Dragende onderaannemer
9.	PM	PM	PM

Toelichting op de inkoopdocumenten

Wmo Hulpmiddelen

Versiebeheer:

3.0	Juni 2026	Ketenbureau	Tekstuele aanpassingen
2.0	December 2025	Ketenbureau	Opmerkingen verwerkt van de begeleidingsgroep van 15 december 2025
1.0	Oktober 2025	Ketenbureau	Initiële versie te bespreken met Begeleidingsgroep Hulpmiddelen

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Inkoopdocument	4
Aanbestedende dienst/inkopende organisatie.....	4
Beschrijving opdracht.....	5
Aanbestedingsvoorwaarden/Inkoopvoorwaarden	6
Gunningscriteria	6
Procedure voor aanmelding en beoordeling	7

Inleiding

Op XXXXXX heeft de Algemene Ledenvergadering van de VNG een contractstandaard vastgesteld die geldt voor de inkoop van maatschappelijke ondersteuning voor hulpmiddelen.

Deze standaard helpt om de administratie eenvoudiger te maken.

De standaard is gemaakt door een groep met gemeenten en leveranciers van maatschappelijke ondersteuning.

Daarna is de standaard besproken in het hele land en goedgekeurd door de stuurgroep van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

In die stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de VNG, het Ministerie van VWS en brancheverenigingen.

Als individuele gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten Wmo Hulpmiddelen inkopen gebruiken ze de standaard zoals voorgeschreven.

De standaard bestaat uit:

- een overeenkomst (deel 1, 2 en 3);
- twee inkoopdocumenten.

Deze bijlage geeft uitleg bij het inkoopdocument. Het inkoopdocument is een vast onderdeel van de contractstandaard.

Inkoopdocument

De contractstandaard kent twee varianten van het inkoopdocument:

1. Openbare aanbesteding

Een openbare aanbesteding is een procedure waarbij de inkopende organisatie - bijvoorbeeld een gemeente of een samenwerkingsverband - een overheidsopdracht publiceert via TenderNed of een vergelijkbaar platform om aan leverancier te vinden voor een opdracht. De [Aanbestedingswet 2012](#) is van toepassing.

Iedere geïnteresseerde leverancier kan zich inschrijven voor de opdracht. Voorselectie vindt niet plaats. De inkopende organisatie beoordeelt de inschrijvingen aan de hand van vooraf vastgestelde voorwaarden, eisen en gunningscriteria. Daarmee kan worden beoordeeld of de leverancier de opdracht wel of niet krijgt. De leverancier die het beste aan de voorwaarden voldoet, krijgt de opdracht. De leverancier en de organisatie die de zorg inkoopt, sluiten dan een overeenkomst met elkaar.

Deze aanbesteding heeft tot doel één of meerdere geschikte leveranciers te selecteren voor het leveren, onderhouden en beheren van Wmo-hulpmiddelen ten behoeve van inwoners die ondersteuning nodig hebben bij hun zelfredzaamheid en participatie. Het gaat dus om hulpmiddelen voor maatschappelijke ondersteuning. Dat moet volgens de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

2. Toelatingsprocedure

Een toelatingsprocedure verschilt van een openbare aanbesteding doordat niet op rangschikking wordt gegund. De inkopende organisatie sluit een overeenkomst met iedere leverancier die aantoonbaar voldoet aan de gestelde voorwaarden. Gunningcriteria spelen bij de toelating zelf geen rol.

Welke toegelaten leverancier een concrete opdracht daadwerkelijk uitvoert, wordt vervolgens bepaald door een derde partij, doorgaans de cliënt of de verwijzer.

De inkopende organisatie bepaalt zelf of nieuwe leveranciers tussentijds kunnen toetreden, op welk moment en onder welke voorwaarden. Het uitsluiten van tussentijdse toetreding na de initiële sluitingsdatum is eveneens mogelijk.

Opbouw

Het inkoopdocument heeft een vaste volgorde. Inkopende organisaties mogen die niet veranderen. De tekstblokken zijn voorgeschreven. Inkopende organisaties mogen de inhoud daarvan niet aanpassen. Het document helpt hen om snel en duidelijk hun opdracht op te nemen. Leveranciers die vaker met inkopende organisaties werken, weten zo waar ze de informatie kunnen vinden. Zo blijft er meer tijd, geld en energie over voor de inhoud van de inkoop en minder voor de procedure.

Hoofdstuk 1 Aanbestedende dienst / Inkopende organisatie

Dit is hoofdstuk 1 in elk inkoopdocument. De inkopende organisatie beschrijft hier wie de procedure uitvoert en mogelijk ook namens welke opdrachtgever zij dat doet. De inkooporganisatie kan zelf de opdrachtgever zijn, maar zij kan ook voor individuele gemeenten de procedure uitvoeren. Dan zijn die individuele gemeenten de opdrachtgevers.

Bij een toelatingsprocedure is er geen aanbestedende dienst, alleen een inkopende organisatie. Hier staat de naam van de inkopende organisatie en het adres. Ook eventuele regelingen zoals een mandaat of opdracht kan de inkopende organisatie hier vermelden, met een link naar de stukken. De inkopende organisatie noemt hier ook de contactpersonen voor de procedure.

Het verbod op contact geldt alleen voor deze procedure, niet voor andere zaken. Neemt een potentiële leverancier toch contact op? Dan kan de inkopende organisatie deze potentiële leverancier uitsluiten van de procedure.

Tot slot kan de inkopende organisatie in dit hoofdstuk algemene informatie geven over zichzelf of het algemene inkoopbeleid. Specifieke informatie over het sociaal domein en de inkoop staat in hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 2 Beschrijving opdracht

Dit is hoofdstuk 2 in elk inkoopdocument.

De inkopende organisatie beschrijft hier het beleid en de doelen van de inkoop. Zij kan haar beleidstheorie, opgaven en doelstellingen toelichten. Ook legt zij uit hoe de inkoop daaraan bijdraagt. De inkopende organisatie kiest zelf hoe breed of concreet zij dit uitwerkt. Wel moet het geheel duidelijk en logisch zijn.

De organisatie kan hier verwijzen naar de Norm voor Opdrachtgeverschap en naar andere documenten of bijlagen.

Verder beschrijft zij de inkoopdoelen per opdracht of perceel.

Als er een marktconsultatie is geweest, dan verwijst zij hier naar die consultatie. Dat mag ook met een link of bijlage.

Daarna beschrijft de inkopende organisatie de voorzieningen die zij wil inkopen. Zij noemt de maximale opdrachtwaarde en het volume zo realistisch mogelijk. Ook geeft zij aan wat niet onder de opdracht valt. Bij percelen werkt zij dit per perceel uit.

De inkopende organisatie beschrijft verder hoe cliënten toegang krijgen tot de hulp. Als toeleiding onderdeel is van de opdracht, is een verwerkersovereenkomst nodig (bijlage bij het inkoopdocument).

De organisatie beschrijft ook hoe zij samenwerkt met leveranciers, hoe zij toezicht houdt en hoe partijen leren van uitvoering. Zij geeft aan hoe ze met aanpalende wetgeving omgaat, zoals de per 1 januari 2025 in werking getreden Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg (Wbsrz) en de Wet Bibob. De organisatie geeft aan wanneer er eerst nog overleg is en wanneer juridische stappen worden genomen, zoals opschorting of ontbinding.

De inkopende organisatie beschrijft de gekozen wijze van bekostiging, bijvoorbeeld inspanningsgericht (pxq) of taakgericht (lumpsum). De organisatie beschrijft er wordt gekozen voor huur of koop.

De inkopende organisatie beschrijft (bij een openbare aanbesteding) met hoeveel leveranciers zij (per perceel) een overeenkomst wenst te sluiten en hoe de opdrachten worden verdeeld over de leveranciers.

De inkopende organisatie kan aan de leveranciers vragen om een prijs voor te stellen, maar zij kan ook zelf de tarieven bepalen.

De organisatie beschrijft ook hoe leveranciers declaraties moeten indienen. De wijze waarop dit moet geburen staat beschreven in artikel 3.5 van de overeenkomst.

De looptijd is opgenomen in deel 1.3 van de overeenkomst.

Afhankelijk van de gekozen bekostiging sluit de inkopende organisatie een overeenkomst van opdracht of een raamovereenkomst. Bij de openbare Europese aanbesteding moet zij beschrijven hoe de opdrachtgever individuele opdrachten verstrekt. In een toelatingsprocedure mag zij het aantal leveranciers niet beperken. In een aanbesteding mag dat wel.

Een raamovereenkomst die Europees is aanbesteed mag maximaal 48 maanden duren. De organisatie moet een langere periode goed uitleggen. Een overeenkomst mag niet voor onbepaalde tijd gelden. De periode moet passen bij de opdracht.

Hoofdstuk 3 Voorwaarden inkoopprocedure

Bij een toelatingsprocedure is in de standaard aangesloten bij wat gebruikelijk is bij openbare aanbestedingen, zonder het karakter van de procedure te verliezen.

Omdat bij een toelatingsprocedure niet op rangschikking wordt gegund maar iedere leverancier die voldoet aan de minimumeisen wordt toegelaten, worden bewijsmiddelen doorgaans vooraf opgevraagd en beoordeeld alvorens een leverancier wordt toegelaten.

Als de inkopende organisatie percelen gebruikt, mag zij algemene én specifieke geschiktheidseisen opnemen.

Als inkopende organisatie als financiële geschiktheidseis een verzekeringseis wil stellen, moet deze in lijn zijn met het artikel 3.16.2 van de overeenkomst, waar een onderscheid is gemaakt tussen aansprakelijkheid voor micro-organisaties en overige organisaties.

De inkopende organisatie mag een Bibob-onderzoek uitvoeren. Dat mag tijdens de procedure en tijdens het uitvoeren van de opdracht. Hoe de organisatie dit doet, staat in artikel 1.10 van de contractstandaard. De contractstandaard is als conceptovereenkomst toegevoegd als bijlage bij het inkoopdocument. Het is een vast onderdeel van het inkoopdocument.

Hoofdstuk 4 Gunningscriteria

Dit is alleen hoofdstuk 4 in het inkoopdocument voor een Openbare Procedure. In dit deel kunnen de gunningscriteria worden opgenomen. Bij een inkoopdocument voor hulpmiddelen binnen de Wmo hebben gunningscriteria een belangrijke rol: op basis van deze criteria beoordeelt en rangschikt de Opdrachtgever de inschrijvingen. De gunningscriteria kunnen zowel kwalitatief als prijsgericht zijn. De opdracht wordt gegund op basis van de economisch meest voordelige inschrijving (EMVI). Ze bepalen op basis van welke factoren een leverancier de opdracht krijgt. Het gaat erom dat de inkopende organisatie een keuze maakt die niet alleen op prijs gebaseerd is, maar ook op kwaliteit, duurzaamheid, en andere relevante aspecten. Onderwerpen zijn bijvoorbeeld innovatie, hergebruik, dienstverlening, duurzaamheid etc.

Hoofdstuk 5 Procedure voor aanmelding en beoordeling

5.1 – Procedure

Dit is hoofdstuk 5 in het inkoopdocument Openbare procedure. Bij het inkoopdocument toelatingsprocedure is dit hoofdstuk 4.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven dat de aanbestedende dienst gebruikmaakt van een openbare aanbestedingsprocedure (artikel 2.26 Aanbestedingswet 2012) / de inkopende organisatie van een toelatingsprocedure. De opsomming van voorwaarden (zoals het voldoen aan de geschiktheidseisen) verduidelijkt dat alleen die partijen die volledig aan de eisen voldoen, in aanmerking komen voor een overeenkomst. Deze transparantie voorkomt willekeur in de selectie van leveranciers.

5.2 – Procedurevoorschriften

Deze paragraaf legt de nadruk op de formele juistheid en volledigheid van de inschrijving. De regels over tijdige indiening, taal (Nederlands), en het gebruik van het voorgeschreven platform zijn bedoeld om een eerlijk en controleerbaar proces te garanderen. Door de verantwoordelijkheid expliciet bij de inschrijver te leggen, wordt voorkomen dat technische of administratieve fouten later tot ongelijkheid leiden. Belangrijk is dat technische storingen of te late indieningen voor risico van de inschrijver komen. Dit is een vaste juridische lijn in aanbestedingen.

5.3 – Beoordeling van inschrijvingen

De beoordelingsprocedure verloopt in een aantal opeenvolgende stappen die samen zorgen voor een objectieve en controleerbare selectie:

1. Controle op uitsluitingsgronden (4.3.1. toelatingsprocedure of 5.3.1 openbare procedure): Hierbij wordt nagegaan of er juridische of integriteitsbelemmeringen zijn (zoals faillissement of strafbare feiten).
2. Controle op geschiktheidseisen (4.3.2 / 5.3.2): Hier beoordeelt de aanbestedende dienst of de partij de vereiste ervaring, capaciteit en betrouwbaarheid bezit.
3. Akkoord uitvoeringseisen (4.3.3./ 5.3.3): De inschrijver moet expliciet akkoord gaan met de contractuele verplichtingen; dit waarborgt uitvoerbaarheid en naleving van kwaliteitseisen.
4. (alleen bij de Openbare Procedure) Beoordeling gunningscriteria (5.3.4): De kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van de inschrijving worden beoordeeld volgens de vooraf bekendgemaakte criteria, zodat de economisch meest voordelige inschrijving (EMVI) objectief kan worden vastgesteld.

Er is een onderscheid tussen redenen waarom een leverancier *moet* worden uitgesloten en redenen waarop een leverancier *kan* worden uitgesloten. Het onderscheid tussen verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden, en de mogelijkheid tot bezwaar of rechtsgang (verwijzing naar 5.8.2), biedt rechtsbescherming aan inschrijvers.

5.4 – Aanmelding als hoofdaannemer, combinatie of groepsonderneming

Deze bepalingen maken duidelijk op welke wijze ondernemingen zich kunnen inschrijven; individueel, in combinatie of als onderdeel van een groep.

- De hoofdaannemer is hoofdelijk aansprakelijk en moet zijn onderaannemers vooraf bekendmaken.

- Bij een combinatie (bijvoorbeeld samenwerkende bedrijven) is één partij penvoerder, wat de communicatie en aansprakelijkheid structureert.
- Voor groepsondernemingen geldt dat de moedermaatschappij de verplichtingen van de dochter moet garanderen, om financiële zekerheid te bieden.

Deze bepalingen voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over wie verantwoordelijk is voor uitvoering en aansprakelijkheid.

5.5 – Vragen over de procedure

De mogelijkheid tot het stellen van vragen via het platform bevordert transparantie en gelijke informatievoorziening. Op deze manier is er geen partij die meer voordeel heeft dan de andere partij.

5.6 – Vertrouwelijkheid

De vertrouwelijkheidsplicht beschermt zowel de aanbestedende dienst/inkopende organisatie als de inschrijvers tegen het vroegtijdig lekken van bedrijfsgevoelige of strategische informatie. Dit draagt bij aan een eerlijk verloop van de aanbesteding.

5.7 – Gestanddoeningstermijn

De gestanddoeningstermijn (90 dagen) bepaalt hoe lang een inschrijver gebonden is aan zijn aanbod. Dit geeft de aanbestedende dienst/inkopende organisatie de tijd om de beoordeling zorgvuldig af te ronden. De mogelijkheid tot verlenging bij juridische procedures voorkomt dat een inschrijving niet meer geldt terwijl een rechtszaak nog loopt.

5.8 – Klachten en rechtsgang

Tot slot beschrijft deze paragraaf de klachtenprocedure en de formele rechtsgang.

- De inkopende organisatie maakt het mogelijk om een klacht in te dienen bij de Geschillencommissie Sociaal Domein. De mogelijkheid tot indiening van klachten (ook via de Geschillencommissie Sociaal Domein) bevordert laagdrempelige geschilbeslechting. Dat mag alleen als aan de voorwaarden van het reglement is voldaan. De afgewezen potentiële leverancier mag klachten ook indienen bij de Commissie van Aanbestedingsexperts (niet bij toelatingsprocedure) of een procedure starten bij de rechter.
- In artikel 2.127 van de Aanbestedingswet 2012 staat de periode waarin iets tijdelijk wordt stopgezet. De periode is 20 kalenderdagen. Deze periode biedt zowel snelheid als zekerheid dat alles volgens de wet gebeurt.
- De opschortingstermijn uit artikel 2.127 van de Aanbestedingswet 2012 geldt niet voor toelatingsprocedures. Toch gebruikt de contractstandaard deze termijn wel, voor duidelijkheid en standaardisatie. Een voorlopige selectie- of gunningsbeslissing is geen aanvaarding van een aanbod. De inkopende organisatie selecteert en/of gunt onder opschortende voorwaarden. Gaat binnen 20 kalenderdagen niemand naar de rechter en zijn de bewijsmiddelen akkoord bevonden? Dan is de beslissing definitief. Pas als beide partijen een overeenkomst ondertekenen, is het aanbod aanvaard.
- Het benadrukken dat pas een ondertekende overeenkomst bindend is, voorkomt onduidelijkheid over de rechtspositie van partijen tijdens de voorlopige gunningsfase.

14. Verantwoording bestuur over uitvoering moties ALV

**(Bijlage bij ledenbrief “Uitnodiging ALV 30 september 2026”
van 2 september 2026)**

Samenvatting

Hierbij legt het VNG bestuur verantwoording af aan de leden over de uitvoering van de moties die zijn aangenomen in de Najaars ALV van 28 november 2025 en over de moties die in deze ALV zijn aangehouden. Bij iedere motie is aangegeven of het bestuur voorstelt om de motie af te doen of langer aan te houden. Uitgangspunt is dat moties worden afgedaan, waarbij de oproep in de motie integraal onderdeel wordt van de VNG-inzet op betreffende onderwerp. Bij uitzondering kan het bestuur om politiek-strategische of meer inhoudelijke overwegingen voorstellen om moties aan te houden.

Voorstel aan de leden

Het bestuur stelt de leden voor om in te stemmen met de verantwoording van het bestuur over de uitvoering van moties, inclusief de voorstellen om de betreffende moties als afgedaan te beschouwen dan wel aan te houden.

Inhoudsopgave verantwoording uitvoering moties

Aangehouden motie ALV 29 juni 2022:

- Motie Almere en Tilburg "Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II" (p.4)

Aangehouden motie ALV 14 juni 2023:

- Motie Beesel "Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën" (p.5)

Aangehouden moties ALV 26 juni 2024:

- Motie Zeist "Langdurig en samenhangend investeren voor alle inwoners van probleemgebieden" (p.6)
- Motie De Bilt "NIS2, geen taken zonder knaken" (p.8)

Aangehouden moties Najaars ALV 29 november 2024:

- Motie Apeldoorn "Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord" (p.10)
- Motie Nunspeet en Harderwijk "Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg" (p.11)

Aangenomen moties ALV 18 juni 2025:

- Motie Zutphen e.a. "Stop de verkapte bezuiniging op SPUKS" (p.12)
- Motie Groningen e.a. "Ook na 2028 verdient onze jeugd passende zorg en ondersteuning" (p.13)
- Motie Roermond "Grensoverschrijdende energie-uitwisseling als oplossing voor netcongestie" (p.13)
- Motie Gooise Meren "Bruidsschat blijkt factuur; structurele lasten van de facto decentralisatie regelgeving door Omgevingswet" (p.14)
- Motie Krimpenerwaard "Huisvesting minderjarige statushouders" (p.15)

Aangenomen moties Najaars ALV 28 november 2025:

- Motie Maashorst "Inzet doorbraakmiddelen AZWA voor domeinoverstijgende- en integrale transformatieplannen IZA op de wachtlijst" (p.16)
- Motie Winterswijk "Versterking inzet zorgverzekeraars op preventie" (p.17)
- Motie Groningen "Voorkom de "zorgcrisis" en kies voor een vitale en gezonde toekomst" (p.17)
- Motie Rozendaal "Jeugdzorgkosten Oekraïense ontheemden" (p.18)
- Motie Nijmegen "Géén duurzame toekomst op drijfzand!" (p.18)
- Motie Middelburg "Bevorderen decentrale energiesystemen door stroomlijnen beleid en regelgeving en het verbeteren van de betaalbaarheid" (p.20)
- Motie Hengelo "Organiseren samenhangende aanpak van het energiesysteem" (p.20)
- Motie Goeree Overflakke "Versterking publieke belangen en decentraal perspectief in de energietransitie" (p.21)
- Motie IJsselstein "Continuïteitsgarantie Informatiebeveiligingsdienst (IBD)" (p.22)
- Motie Winterswijk "Betere Spreiding van Commissievoorzitterschappen over Verschillende Typen Gemeenten" (p.23)
- Motie Sliedrecht "VNG, een sterk netwerk met één geluid" (p.24)
- Motie Hof van Twente "Herijking beleids- en investeringslogica Elke Regio Telt!" (p.25)
- Motie Utrecht "Geef kinderen en jongeren een plek aan de gemeentelijke formatietafels" (p.26)
- Motie Voorst "Van kostenexplosie naar kostenbeheersing in de jeugdzorg" (p.27)

- Motie Zevenaar “Compensatie transitievergoedingen langdurige arbeidsongeschiktheid na 1 juli 2026” (p.28)
- Motie Aalsmeer en Enschede “Voor een eerlijke en circulaire heffingsstructuur” (p.29)
- Motie Vlaarding “Geboorteregistratie Palestijnen” (p.30)

Aangehouden motie Najaars ALV 28 november 2025:

- Motie Gooise Meren “Compensatiefonds verwijderen staalslakken” (p.31)

Aangehouden moties eerdere ALV-en

Onderwerp:	Inburgering
Motie en indiener:	Motie Almere en Tilburg “Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II” <i>(ALV 29 juni 2022)</i>
Inhoud/oproep: (samengevat)	Draagt het bestuur op: - Zich te blijven inzetten voor een betaalbaar en uitvoerbaar inburgeringsstelsel voor gemeenten - Ervoor te zorgen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt om samen met de gemeenten de gesignaleerde knelpunten, ten aanzien van structurele passende financiën, sturingsmogelijkheden, (ICT)systemen, privacy en verantwoording, aan te pakken en op te lossen, anders wordt de regiefunctie voor gemeenten onuitvoerbaar - Ervoor te zorgen dat gemeenten kunnen leren van (praktijk)ervaringen. Het inburgeringstraject is gebaat bij een adaptief systeem, dat qua wet- en regelgeving aan kan sluiten op nieuwe inzichten en ervaringen uit de praktijk.
Verantwoording:	Als onderdeel van de tussenevaluatie is er een onderzoek gedaan naar de betaalbaarheid van de inburgeringswet. Hierin wordt bevestigd dat gemeenten een tekort hebben op de uitvoeringskosten dat grotendeels terug te voeren is op grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd. In bestuurlijke afspraken met het ministerie van SZW (hierna SZW) komt het SZW met een gedeeltelijke financiële tegemoetkoming. Tegelijkertijd is afgesproken dat SZW en de VNG gezamenlijk optrekken om de taken en kosten voor inburgering in balans te brengen waarbij ook wordt gekeken naar een passende financieringssysteem gegeven de volumeschommelingen. Het verminderen van taken en eisen is ook onderdeel van het gesprek. Daarmee wordt toegewerkt naar een betaalbaar inburgeringsstelsel. Wat betreft de inhoudelijke inzet houdt de VNG vast aan het alternatief plan voor opvang t/m integratie ‘van wachtstand naar werkstand’.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Financieel meerjarenperspectief gemeenten
Motie en indiener:	Motie Beesel "Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën" <u>(Najaars ALV 1 december 2023)</u>
Verantwoording	Oproep aan het bestuur om: - Alles in het werk te stellen om bij het Rijk structureel € 3 miljard bij te plussen in het gemeentefonds en de daarbij horende (beleids-)vrijheid met ingang van de Rijksmeerjarenbegroting 2024; - Zo lang het tekort van € 3 miljard niet is opgelost en er geen sprak is van stabiele, solide en duurzame gemeentefinanciën: - o Geen nieuwe bestuurlijke akkoorden te sluiten of afspraken te maken met het Rijk; - o Bestaande taken en akkoorden met het Rijk, ook die zich in de fase van invoering bevinden, door te lichten op mogelijkheden om deze te bevriezen of in te trekken en de leden hierover te informeren uiterlijk in de aanloop naar de BALV in het najaar; - o Zorg te dragen dat de meest kwetsbare groepen in onze samenleving hierdoor niet in de knel komen;
Inhoud/oproep: (samengevat)	- Langjarige, rechtvaardige en ruimere financiële positie van gemeenten centraal te stellen in elke boodschap van de VNG; - Daarbij gebruik te maken van een breed instrumentarium in relatie tot de inzet van de vereniging om het gesprek met het Kabinet te voeren en een oplossing te bereiken; - Om mee te werken aan een oplossing met betrekking tot het financieel toezicht, door in gesprek te gaan met de provinciale toezichthouders over wat wel en wat niet kan. - Alles in het werk te stellen om bij het Rijk de begrotingsregels met betrekking tot de inzet van incidentele middelen te versoepelen en bij de beoordeling van de financiële positie in te steken op financiële wendbaarheid en weerbaarheid, in navolging van de essaybundel van de raad voor het openbaar bestuur; - De punten uit deze motie in te brengen in het begrotingsproces 2024 van het Rijk en te laten verwerken in de septembercirculaire 2023 en/of zo spoedig mogelijk daarna; - Gezamenlijk te pleiten bij het Kabinet voor het uitwerken van de aanbevelingen van de adviesraden in het rapport "Elke Regio Telt"; - Vanuit de VNG een voorstel aan het Rijk wordt opgesteld op basis van het rapport "Elke Regio Telt", met input van de netwerken, en dit zo spoedig mogelijk en niet later dan 2 september aan te bieden aan het Kabinet en de Tweede Kamer.

Onderwerp: Financieel meerjarenperspectief gemeenten	
Verantwoording	Het kabinet geeft inmiddels opvolging aan de adviezen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) “Afrekenen met disbalans” (cf. motie Zwijndrecht ALV juni 2025) en “Meters maken met medebewind”. In dit traject om inzicht en overzicht te bieden in de medebewindstaken aan het parlement zijn wij nauw betrokken. Uiteraard zetten wij in op een goed evenwicht tussen ‘taken en knaken’. Voorts zetten wij in op een structurele adequate bekostiging van jeugd in het tweede adviestraject van de commissie Van Ark met oog op 2028 en verder. Voor ons is dit voorwaardelijk om tot samenwerking te komen met het kabinet door middel van een nieuwe samenwerkingsagenda.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: kabinetsformatie/financiën	
Motie en indiener:	Motie Zeist “Langdurig en samenhangend investeren voor alle inwoners van probleemgebieden” (<i>ALV 26 juni 2024</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het bestuur: - Bij het Rijk intensiever te pleiten voor een aanvullend programma op het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid om meer gemeenten te kunnen ondersteunen die ook te maken hebben met soortgelijke probleemgebieden. - Als VNG nauw samen te werken met de gemeenten die ook bij het NPLV willen sluiten en de behoeften en uitdagingen van deze gemeenten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid effectief te vertegenwoordigen. - Bij voorkeur hier ook de samenwerking met andere maatschappelijke partners te zoeken die actie met dit thema bezig zijn en hiervoor met het Rijk overleggen, zoals de koepel van woningcorporaties Aedes.

Onderwerp: kabinetsformatie/financiën

Verantwoording:	De VNG heeft sinds ALV van juni 2024 actieve inzet gepleegd en de M50 duurzaam verbonden aan BZK en het NPLV-programma. Hiermee is een opening gecreëerd voor structurele gesprekken tussen M50 en BZK, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Daarmee kan de motie worden afgedaan. N.a.v. eerdere gesprekken tussen VNG, M50 en BZK, heeft op 17 maart 2026 een bestuurlijk diner plaatsgevonden in Leidschendam-Voorburg, met vertegenwoordigers van verschillende ministeries, VNG, en bestuurders uit de M50. Tijdens het diner hebben de deelnemers met elkaar verkend hoe succesvolle elementen uit de huidige aanpak van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) breder benut kunnen worden voor gemeenten die met vergelijkbare problematiek te maken hebben. Na het diner is er bestuurlijk contact geweest vanuit het DB van de M50 met BZK en de directeur NPLV, o.a. m.b.t. onderzoek naar de NPLV-problematiek in gemeenten met minder dan 100.000 inwoners en het beschikbaar maken van uit het NPLV-geleerde lessen voor niet NPLV-gemeenten en gebieden. BZK is bereid hier extra ambtelijke inzet voor vrij te maken. Het proces en de betrokkenheid van gemeenten en netwerken zijn nog niet scherp, maar gesprekken lopen. Hiermee is voldaan aan de strekking van de motie.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: financiën	
Motie en indiener:	Motie De Bilt “NIS2, geen taken zonder knaken” (<i>ALV 26 juni 2024</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur om bij de internetconsultatie van de Cyberbeveiligingswet¹ en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten, naast de uitkomsten uit de uitgevoerde impactanalyse de volgende punten naar voren te brengen: - Zorg dat er geen interpretatieverschil tussen de NIS2 richtlijn en de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten bestaat; - Neem daartoe de categorieën die bedrijven op grond van de NIS2 richtlijn moeten nemen, in de Nederlandse wetgeving over; - Maak duidelijk voor welke organisaties de NIS2 richtlijn van toepassing is; - Voorzie de gemeenten van structureel budget voor de implementatie en uitvoering; - Coördineer de implementatie van deze wet, zodat de verantwoordelijken gelijk kunnen oplopen bij de implementatie, de wijze van uitvoering en het beheersen van de risico's in de keten; - Geef een handelingsperspectief waarmee bestuurders invulling kunnen geven aan hun verantwoordelijkheid, zonder de bestuurdersaansprakelijkheid als een zwaard van Damocles boven zich te hebben hangen; - In dialoog met het Ministerie van JenV, BZK en andere relevante ministeries overeenstemming te bereiken over het geheel aan Europese richtlijnen die op het terrein van digitale veiligheid worden verwacht met als algemene uitgangspunten dat nationale wetgeving tijdig, gebundeld, geïntegreerd en integraal afgewogen (niet versnipperd) wordt aangeboden vanuit de verschillende ministeries en voorzien wordt van een prioritering in de tijd.
Verantwoording:	VNG is in gesprek met JenV, BZK, EZK en andere relevante ministeries om tot een samenhangende, tijdige en integraal afgewogen implementatie van Europese richtlijnen op het terrein van digitale veiligheid te komen. Deze inzet gebeurt zowel via ambtelijke en bestuurlijke overleggen als via reacties op consultatieversies van wetsvoorstellen. De cyberbeveiligingswet (cbw) en de wet weerbaarheid kritieke entiteiten (wwke) zijn op 15 augustus 2026 ingegaan. De ministeriële regelingen zijn gelijktijdig met de hoofdwet (de cbw en wwke) en de nadere regelgeving (zoals de AMvB/Cyberbeveiligingsbesluit en Cyberbeveiligingsregeling) in werking getreden. In de wet en regelingen zijn de consultatiereacties van VNG verwerkt, danwel is besproken welke elementen niet verwerkt konden worden.

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/cyberbeveiligingswet/b1>

Onderwerp: financiën

Verantwoording:	Gemeenten vallen onder de reikwijdte van de Cbw. De leden zijn met een ledenbrief geïnformeerd over wat deze wetten voor de gemeenten betekenen, zoals de zorgplicht met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), hoe gemeenten onder de wwke aangewezen kunnen worden, het toezicht en verantwoording via ENSIA en het melden van incidenten bij het Nationaal Cyber Security Centrum. BZK heeft gemeenschappelijke regelingen middels een brief gevraagd om zelf te beoordelen of zij aan deze definitie en criteria voldoen. Indien dat het geval is, vallen zij ook onder de reikwijdte van de Cbw. VNG zet zich in voor een gecoördineerde aanpak van de implementatie. Hiertoe is een leeraanbod voor gemeentebestuurders uitgewerkt. Ook zijn er webinars, uitwerkingen voor raadsleden, handreikingen voor de gemeentesecretaris opgesteld. Deze worden samen met de vakverenigingen bij de bestuurders onder de aandacht gebracht. Met het rijk wordt gewerkt aan de totstandkoming van een overheidsbrede syllabus voor de verplichte training van burgemeesters en wethouders. VNG blijft richting het Rijk benadrukken dat structurele middelen noodzakelijk zijn voor de implementatie van de Cbw. VNG heeft per brief aan BZK gewezen op de correcte toepassing van artikel 2 van de Wet financiële verhoudingen. De komende periode wordt het proces van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) geëvalueerd.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Aangenomen moties Najaars ALV 29 november 2024

Onderwerp: Zorg	
Motie en indiener:	Motie Apeldoorn "Gelijkwaardigheid als basis voor (aanvullend) Zorgakkoord" (<i>Najaars ALV 28 november 2024</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - Alleen vanuit gelijkwaardig opdrachtgeverschap het juiste balansgesprek te voeren over ambities, kaders, taken en knaken - Alleen vanuit die gelijkwaardige positie met het Rijk afspraken te maken over een nieuw Zorgakkoord en daarmee verwante gezamenlijke regionale investeringsagenda's, waarbij de volgende punten voorwaardelijk zijn: - o Dat gemeenten als medeoverheid gelijkwaardig partner zijn op inhoud, proces en financiën - o Dat een gezamenlijke inhoudelijke agenda wordt opgesteld met ook oplossingen buiten de zorg en transformatieplannen die niet alleen vergezichten bevatten, maar ook tegemoet komen aan acute problemen van hier en nu - o Dat in lijn met de beweging van zorg naar gezondheid, structureel rond 2% verschuiving van zorgbudget naar sociaal domein plaatsvindt, t.b.v. versterking sociale basis en collectieve preventie - o Dat toekenning en toetsing van domein overstijgende plannen en middelen rondom het Zorgakkoord gezamenlijk (VWS, gemeenten en ZN) plaats vinden - o Dat voor de toetsing van passende kaders, taken en middelen gebruik wordt gemaakt van artikel 2 Financiële-Verhoudingswet en de uitvoerbaarheidstoets - Indien het (aanvullende) Zorgakkoord voldoet aan de inhoudelijke en financiële voorwaarden, zoals hierboven beschreven, deze ter besluitvorming voor te leggen op de ALV VNG 2025.
Verantwoording:	Binnen het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt op basis van gelijkwaardigheid gewerkt aan de transformatie van zorg en welzijn; aan domein overschrijdende samenwerking tussen het sociaal en medisch domein en aan de beweging 'naar de voorkant'. De middelen voor gemeenten komen via een brede SPUK vanaf 2027 volledig ontschot naar gemeenten toe. Daarnaast zijn er afspraken over de wijze waarop structurele overheveling van middelen voor basisfunctionaliteiten vanuit de ontwikkelagenda, vanuit de Zvw naar het sociaal domein vorm krijgt. De aandacht voor de gelijkwaardigheid en de structurele bekostiging is daarnaast geborgd in de resolutie die op de ALV van 29 november 2025 is aangenomen, en geldt als randvoorwaardelijk voor onze instemming met het AZWA. Daarmee is aan deze motie invulling gegeven.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Asiel en migratie	
Motie en indiener:	Motie Nunspeet en Harderwijk "Financiering van asielzoekerskinderen in de jeugdzorg" (<i>Najaars ALV 28 november 2024</i>)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - met het rijk in overleg te treden om de decentralisatie-uitkering voor asielzoekerskinderen te herijken opdat gemeenten niet geconfronteerd met onevenredige kosten van jeugdhulp - te onderzoeken of er onder amv'ers (met verblijfsstatus) sprake is van hoger gebruik van jeugdzorg. En of gemeenten met opvanglocaties voor deze amv'ers daardoor onevenredige kosten maken, om te bezien of dit een aanpassing vraagt van de financieringssystematiek.
Verantwoording:	Het onderzoek naar de kosten van de jeugdzorg voor asielzoekerskinderen (motie Nunspeet en Harderwijk, 2024) en Oekraïense kinderen (motie Rozendaal, 2025) in de opvang is opgestart, en wordt momenteel uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Ongeveer 18 gemeenten leveren hier input voor. Resultaten worden verwacht in het najaar, en vervolgens geagendeerd bij het kabinet.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Aangenomen moties ALV 18 juni 2025

Onderwerp: Gemeentefinanciën	
Motie en indiener:	Motie Zutphen e.a. "Stop de verkapte bezuiniging op SPUKS"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het VNG-bestuur: 1. Alles in het werk te stellen om te zorgen dat deze stille korting niet terug te vinden is in de begroting van het kabinet in het najaar; 2. Wanneer dit niet slaagt, uit te spreken dat deze korting feitelijk neerkomt op een verkapte bezuiniging op de gemeentefinanciën en dit te veroordelen; 3. Te pleiten voor het terugdraaien van de korting van 10% of in ieder geval af te spreken dat deze korting niet ten koste gaat van de middelen voor gemeenten.
Verantwoording:	We onderhouden intensief contact met de fondsbeheerders (het ministerie van Binnenlandse Zaken en Financiën) en vakdepartementen over de omzetting van specifieke uitkeringen (SPUKs) naar het gemeentefonds. Daarbij pleiten we voor het laten landen van de korting op de SPUKs (zoals voorgenomen door het vorige kabinet) bij de departementen, in plaats van in de bekostiging van gemeenten. Overigens constateren we in de praktijk dat de omzetting van SPUKs naar het fond nog niet zo snel verloopt. Vakdepartementen beogen SPUKs om te gaan zetten naar met de nieuwe Financiële verhoudingswet nog te introduceren bijzondere fondsuitkering (bfu).
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Zorg	
Motie en indiener:	Motie Groningen e.a. "Ook na 2028 verdient onze jeugd passende zorg en ondersteuning"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Draagt het VNG-bestuur op: 1. Het Rijk eraan te houden, dat gemeenten, als medeoverheid, die uitvoering geven aan de Jeugdwet taken, conform artikel 108, lid 3 Gemeentewet, voldoende in staat gesteld moeten worden om dit te kunnen doen: a. Bij de weging van de uitspraak van de Deskundigencommissie in 2027 de beperkte gemeentelijke impact betrekken: zolang het landelijk beleid rondom bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid niet aantoonbaar op orde is, worden gemeenten vanaf 2028 gecompenseerd op de uitgaven. b. Bij het Rijk aan te geven dat, aangezien de ingeboekte taakstellingen per 2028 niet gewogen zijn, het risico voor het niet realiseren daarvan, volledig bij het Rijk ligt. 2. Indien het Rijk deze verantwoordelijkheid niet wenst te dragen, na de uitspraak van de Deskundigencommissie in 2027, tijdens de eerstvolgende ALV een ledenraadpleging te houden over de fundamentele vraag waar we met elkaar de streep trekken.
Verantwoording:	In opvolging op de resolutie jeugd en de motie Groningen heeft de VNG ingezet op de compensatie voor 2023 en 2024 bij Prinsjesdag conform advies van Ark. Dit is gelukt en gemeenten hebben een aanvullende incidentele compensatie van 728 miljoen ontvangen. Dit jaar is de commissie van Ark II gestart wat moet gaan resulteren in het advies uiterlijk begin 2027. We zullen bij onze inbreng bij de commissie Van Ark en de onderhandelingen die hierop volgen de inzet van de motie Groningen meenemen en u uiteraard meenemen in het verloop en de uitkomsten van dit traject.
Voorstel:	Motie aan te houden

Onderwerp: Energie	
Motie en indiener:	Motie Roermond "Grensoverschrijdende energie-uitwisseling als oplossing voor netcongestie"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur om het kabinet te vragen: - Grensoverschrijdende-energie-uitwisseling mogelijk te maken - In Europees verband werk maken van grensoverschrijdende energieafspraken gericht op het faciliteren van energie-uitwisseling met buurlanden - Kansen en eventueel daar uit voortvloeiende pilots die zich voordoen aan de grens steunen en als voorbeeld benoemen.

Onderwerp: Energie	
Verantwoording:	Stroomnet is op hoogspanningsniveau gekoppeld met buurlanden. TenneT en KGG onderzoeken zwaardere belasting daarvan. VNG inzet is er o.a. op gericht om een zo efficiënt mogelijke benutting van de bestaande energie-infrastructuur mogelijk te maken, waarbij ook de mogelijkheden voor grensoverschrijdende uitwisselingen worden verkend en/of gestimuleerd waar deze van toegevoegde waarde zijn. Daarnaast zijn grensoverschrijdende verbindingen voor energiedragers zoals warmte, waterstof en groen gas opgenomen als bouwsteen van het toekomstige energiesysteem.
Voorstel:	De als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Ruimtelijke ordening	
Motie en indiener:	Motie Gooise Meren "Structurele lasten van de facto decentralisatie regelgeving door Omgevingswet"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om: Bij het rijk aan te dringen om niet alleen aandacht te hebben voor de incidentele transitiekosten voor de implementatie van de Omgevingswet bij gemeenten, maar ook voor de structurele middelen die nodig zijn als dekking van de inspanningen die bij gemeentes liggen, ook als gevolg van de de facto decentralisatie van regelgeving.
Verantwoording:	Er was en is herkenning op de in de motie geschetste situatie dat er taken bij zijn gekomen, dat de implementatie van de Omgevingswet nog maar net begonnen is, dat de benodigde inspanningen groter zijn dan gedacht. Waardoor gemeenten ook structureel meer tijd en dus geld kwijt zijn. De inzet van de VNG is en blijft dat we de noodzaak van structurele middelen onder de aandacht brengen bij het rijk. Door tussenkomst van de VNG heeft dit al geleid tot compensatie van extra invoeringslasten voor gemeenten (totaal €410 miljoen uitgekeerd). Ondanks deze compensatie blijkt nog steeds dat de kosten hoger zijn dan gedacht en de baten later beschikbaar komen. Daarom blijft de VNG in de gesprekken met de minister van VRO de noodzaak benadrukken om te blijven investeren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet en in financiële ondersteuning van gemeenten. En zullen we de balans tussen de kosten en baten van de wet blijven opmaken. Overigens gaat de vraag om ondersteuning verder dan financieel alleen en levert de VNG ook uitvoeringsondersteuning aan gemeenten om effectiever en efficiënter met de Omgevingswet te kunnen werken.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Asiel en migratie	
Motie en indiener:	Motie Krimpenervaard "Huisvesting minderjarige statushouders"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om: - Samen met het Rijk en Nidos tot een handreiking te komen met daarin duidelijkheid over de taken en verantwoordelijkheden, en expliciet over de consequenties als de jongeren 18 jaar worden - Met het nieuwe kabinet de afspraken uit het bestuursakkoord van 2015 over de vervolghuisvesting te herzien en af te stemmen op het huidige asiel- en huisvestingsstelsel.
Verantwoording:	Momenteel verkennen Nidos en het Rijk of de afspraken over de verlengde opvang na voorlopig kunnen worden voortgezet. De VNG pleit voor een verlenging en ook voor nadere structurele afspraken over de opvang en huisvesting van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV). Een belangrijk knelpunt is de overgang naar volwassenheid. In de praktijk blijkt dat jongeren die 18 jaar worden vaak niet tijdig kunnen doorstromen naar passende huisvesting. Voor gemeenten en woningcorporaties is het organiseren van voldoende passende woonruimte voor deze groep moeilijk, waardoor jongeren langer in de opvang verblijven en de druk op de opvangcapaciteit toeneemt. De VNG pleit ervoor om de huisvesting van AMV nadrukkelijk mee te nemen in de bredere afspraken over de huisvesting van statushouders en andere aandachtsgroepen. Zo ontstaat een integrale aanpak die gemeenten beter in staat stelt de doorstroom te organiseren en deze kwetsbare groep tijdig passende huisvesting te bieden. De inzet is om hierover in het najaar van 2026, in samenhang met de bredere bestuurlijke afspraken over de huisvesting van statushouders en andere aandachtsgroepen, nadere afspraken te maken.
Voorstel:	De motie aan te houden

Aangenomen moties Najaars ALV 28 november 2025

Onderwerp: Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	
Motie en indiener:	Motie Maashorst “Inzet doorbraakmiddelen AZWA voor domeinoverstijgende- en integrale transformatieplannen IZA op de wachtlijst”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om het gesprek aan te gaan met het Bestuurlijk Overleg IZA om doorbraakmiddelen AZWA in te zetten voor de goedgekeurde domeinoverstijgende- en integrale transformatieplannen die op de wachtlijst zijn geplaatst. Achtergrond daarbij is dat de middelen vanuit IZA voor zogeheten transformatieplannen in september plotseling op bleken waardoor veel plannen, waaronder die van gemeenten, niet meer gehonoreerd konden worden. Ook bij de ondertekenende gemeenten zit hier frustratie over. In AZWA zijn opnieuw middelen beschikbaar gesteld voor plannen; doorbraakmiddelen geheten. De kaders daarvoor zijn nog niet afgesproken. Wel dat de focus ligt op AI en het vergroten van de arbeidsproductiviteit.
Verantwoording:	De transformatieplannen zijn inmiddels in een uitvoerend stadium beland. De IZA partijen hebben tijdens het BO IZA van 28 januari 2026 besloten om te stoppen met de beoordeling van transformatieplannen die nog niet zijn goedgekeurd. Er zijn geen transformatiemiddelen meer beschikbaar en de wachtrij is goed gevuld. Daarmee is alle energie en inzet verschoven naar de implementatie van de plannen die zijn goedgekeurd. Zodra er geld vrijkomt, bijvoorbeeld omdat plannen die worden uitgevoerd minder kosten dan voorzien, dan komt het plan dat bovenaan de wachtrij staat in aanmerking. Ten aanzien van de doorbraakmiddelen is op het BO IZA van 30 maart bepaald dat van de €800 miljoen die beschikbaar is, € 200 miljoen (€100 mln in 2027 en in 2028) via gemeenten worden ingezet om de basisfunctionaliteiten versneld op te schalen. Deze middelen landen in het regionale deel van de SPUK AZWA. Hiermee komt een aanzienlijk deel van de doorbraakmiddelen terecht bij gemeenten, waar zij ook de zeggenschap hebben over wijze van inzet voor de basisfunctionaliteiten in de regio. Op 28 mei is over de inzet van de doorbraakmiddelen een brief naar de Tweede Kamer gestuurd.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	
Motie en indiener:	Motie Winterswijk "Versterking inzet zorgverzekeraars op preventie"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om met het rijk en de zorgverzekeraars te zorgen dat de zorgverzekeraars (en zorgkantoren) meer gaan bijdragen aan de inzet op preventie en gezondheid, bijvoorbeeld door structurele ketensamenwerking en betere financiële prikkels voor zorgverzekeraars. Zodat preventie vast onderdeel wordt van de gezamenlijke gezondheidsagenda.
Verantwoording:	Gemeenten en zorgverzekeraars dragen in de regio gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de inrichting van een regionale preventie infrastructuur (RPI). Daarin werken gemeenten, GGD, zorgverzekeraars, zorgverleners en welzijnsorganisaties structureel samenwerken om gezondheidsproblemen te voorkomen en gezondheidsverschillen te verkleinen en worden concrete netwerken voor preventie ingericht. Ook wordt vanuit het AZWA ingezet wordt op een investeringsmodel voor preventie en gezondheid. Hiermee komt meer inzicht in de effecten van preventie en de kostenbesparingen door preventie. Deze kostenbesparingen kunnen vervolgens gebruikt worden voor de financiering van de in te zetten preventieve maatregelen wat investeringen in preventie kan aanjagen. Daarmee is invulling gegeven aan deze motie.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	
Motie en indiener:	Motie Groningen "Voorkom de "zorgcrisis" en kies voor een vitale en gezonde toekomst"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om met het rijk in gesprek te gaan over een integrale transformatieagenda waarbij gezondheid en vitaliteit centraal staan, waarbij scherpe keuzes gemaakt worden ten aanzien van financieringswijzen en stelselaanpassingen, onder meer gebaseerd op gepubliceerde adviezen en met gebruikmaking van aanbevelingen uit recent gepubliceerde rapporten als het Interdepartementaal Beleidsonderzoek GGZ en het houdbaarheidsonderzoek Wmo.
Verantwoording:	De afgelopen periode werd gekenmerkt door de aanloop naar en de start van een nieuw kabinet en het consolideren van de afspraken omtrent Azwa. In het nieuwe coalitieakkoord lezen we qua woorden veel over een transformatie van zorg naar gezondheid. Dit wordt echter nog niet heel concreet ingevuld en gaat ook niet gepaard met substantiële verschuivingen van budgetten. De komende periode zal moeten blijken of er afspraken gemaakt kunnen worden zoals benoemd in deze motie.
Voorstel:	De motie aanhouden

Onderwerp: Asiel en migratie	
Motie en indiener:	Motie Rozendaal “Jeugdzorgkosten Oekraïense ontheemden”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om in het lopende onderzoek naar jeugdzorgkosten van asielzoekerskinderen ook de jeugdzorgkosten voor Oekraïense kinderen op te nemen, en hierover met het rijk in overleg te treden om tot structurele en toereikende financiering te komen zodat gemeenten niet disproportioneel worden belast.
Verantwoording:	Het onderzoek naar de kosten van de jeugdzorg voor asielzoekerskinderen (motie Nunspeet en Harderwijk, 2024) en Oekraïense kinderen (motie Rozendaal, 2025) in de opvang is opgestart, en wordt momenteel uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Ongeveer 18 gemeenten leveren hier input voor. Resultaten worden verwacht in het najaar, en vervolgens geagendeerd bij het kabinet.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Klimaat en energie	
Motie en indiener:	Motie Nijmegen “Géén duurzame toekomst op drijfzand!”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de nationale klimaat en energiebeleid. Door gebrekkige bekostiging van het Rijk kunnen gemeenten hun taken niet uitvoeren en komen de klimaatdoelstellingen in gevaar. De motie roept het bestuur op om: 1. In overleg met het Rijk duidelijk te maken dat de uitvoering van de nationale klimaatdoelen in aanzienlijk gevaar is gekomen door de korting op de uitvoeringsmiddelen én dat structurele ophoging conform het ROB-advies noodzakelijk is om de gemeentelijke uitvoeringskracht te behouden en verder te organiseren; 2. In te zetten op een structureel financieel arrangement dat de gemeentelijke uitvoeringslasten volledig compenseert, zorgt voor lange termijn zekerheid, voorspelbaarheid en bijdraagt aan een rechtvaardige verdeling van middelen tussen overheden passend bij hoe de disbalans hersteld wordt; 3. Bij alle onderhandelingen te benadrukken dat de energietransitie haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar moet blijven voor inwoners en gemeenten, het speelveld en instrumentarium daarvoor op orde moet worden gebracht en er op aansturen dat het Rijk dit structureel (meerjarig) gaat verankeren in de Rijksbegroting;

Onderwerp: Klimaat en energie	
Inhoud/oproep: (samengevat)	4. Indien structurele en toereikende financiering uitblijft, met het Rijk afspraken te maken over de mate waarin en wijze waarop gemeenten hun taken (niet langer) kunnen invullen, zoals door de inzet van aanvullend Rijksbeleid en/of -instrumentarium als normering en beprijzing.
Verantwoording:	In lijn met deze opdracht en de ALV randvoorwaarden voor de uitvoering van het Klimaatakkoord zet de VNG zich in voor een structureel en toereikend financieel arrangement, een duurzame balans tussen taken, middelen en uitvoeringskracht, en een uitvoerbaar instrumentarium dat gemeenten in staat stelt hun wettelijke en bestuurlijke klimaatopgaven waar te maken. Daarbij wordt, conform de oproep, nadrukkelijk het gesprek met het Rijk gevoerd over de noodzakelijke voorwaarden voor een haalbare, betaalbare en uitvoerbare energietransitie en de consequenties indien structurele financiering en passende randvoorwaarden uitblijven. Als gevolg van de gevoerde gesprekken is in het coalitieakkoord een reservering gemaakt voor 800 mln per jaar voor de periode 2031 tot 2040 voor de medeoverheden om de huidige uitvoering en inzet op het gebied van het klimaat- en energiebeleid te continueren. Hiermee is een eerste belangrijke stap gezet in de benodigde meerjarige zekerheid. Aanvullend worden momenteel afspraken voorbereidt met het rijk om deze middelen ook meerjarig over te hevelen naar het gemeentefonds zodat gemeenten hier ook een meer stabiel en structureel karakter aan toe kunnen kennen. Tegelijk worden de gesprekken gevoerd over de grote disbalans tussen middelen en ambities, en wordt in het kader van de opvolging van de ROB adviezen (o.a. afrekenen met disbalans) stappen gezet om deze disbalans duurzaam te herstellen.
Voorstel:	De motie aan te houden

Onderwerp: Klimaat en energie	
Motie en indiener:	Motie Middelburg “Bevorderen decentrale energiesystemen door stroomlijnen beleid en regelgeving en het verbeteren van de betaalbaarheid”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur om ervoor te zorgen dat burgers en bedrijven samen met gemeenten daadwerkelijk in staat zijn om binnen afzienbare tijd decentrale energiesystemen te ontwikkelen. Hiertoe bij de (in)formateur aan te dringen om nog in 2026 door het nieuwe kabinet concrete maatregelen voor te stellen. Die maatregelen zouden in elk geval moeten bevatten: • Integraal investeren in verzwaren en beter benutten moeten ook lokaal beloond worden • Het stroomlijnen van beleid en regelgeving om decentrale energiesystemen op korte termijn van de grond te kunnen krijgen • Zowel Tennet als de regionale netwerkbedrijven een wettelijke opdracht te geven om actief medewerking te verlenen aan het realiseren van decentrale energiesystemen • En bijbehorend financieel instrumentarium om de hiervoor genoemde maatregelen te kunnen realiseren.
Verantwoording:	Invullen De inzet richting het kabinet ziet toe op de gevraagde maatregelen. De gevraagde maatregelen vergen aanpassingen in wetgeving en regulering. De maatregelen zijn én worden geagendeerd in de verschillende bestuurlijke overleggen. Wij vragen daarbij ook aandacht voor het benodigde financieel instrumentarium om de aan te passen wetgeving en regulering effectief te kunnen laten zijn en daadwerkelijk te realiseren.
Voorstel:	De motie aanhouden

Onderwerp: Klimaat en energie	
Motie en indiener:	Motie Hengelo “Organiseren samenhangende aanpak van het energiesysteem”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en Klimaatakkoord vormen de basis voor een meer integrale en decentrale inrichting van het toekomstig energiesysteem. De positie van gemeenten en regio's dient gewaarborgd te worden om een structurele positie te behouden in de ontwikkeling van het integrale en meer decentrale energiesysteem. Daarmee kan de energietransitie effectief, rechtvaardig worden vorm gegeven en uitvoerbaar worden.
Verantwoording:	De motie heeft mede vorm gekregen in de resolutie zoals deze op 28 november 2025 op de ALV is overgenomen. Daarin zijn de randvoorwaarden zoals gestel aan het Klimaatakkoord en het NPE-ISA traject complementair aan elkaar gesteld. Deze randvoorwaarden zijn leidend in de positie die de VNG inneemt in ontwikkeling van het integrale en meer decentrale energiesysteem.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Klimaat en energie	
Motie en indiener:	Motie Goeree Overflakkee “Versterking publieke belangen en decentraal perspectief in de energietransitie”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De energietransitie vraagt om een integrale aanpak van het energiesysteem waarbij de publieke belangen centraal staan. Het huidige stelsel waaronder wet- en regelgeving en financieel speelveld faciliteren de voorgestelde ontwikkeling naar een meer decentrale organisatie van het energiesysteem nog niet. Deze ontwikkeling wordt in de Kamerbrief Decentrale ontwikkeling van het energiesysteem wel geschetst. De motie geeft aan dat de operationalisatie van deze ontwikkeling nog actief moet worden vorm gegeven. De rol van gemeente, als eerste overheid, dient daar onderdeel van te zijn. Oproep aan het bestuur om: - Actief in te zetten op een zorgvuldige uitwerking van publieke belangen in alle gremia waarin de VNG participeert met een prominente positie van deze belangen ten opzichte van bestaande wegingsfactoren zoals geld, tijd, ruimte en techniek - Te zorgen voor volledige integratie van het decentrale perspectief in: organisatie en governance, beleidsvorming, wet- en regelgeving, financieel speelveld, kaders en andere beleidsmatige uitwerkingen.
Verantwoording:	De VNG heeft actief ingezet op als overheden afwegen van de publieke belangen in de benodigde besluitvorming zodat de ontwikkeling zoals geschetst in de Kamerbrief ‘Decentrale ontwikkeling van het energiesysteem’ gestalte kan krijgen. De integratie van het decentrale perspectief in alle genoemde facetten is nog onderdeel van de verschillende gesprekken op zowel ambtelijk als ook bestuurlijk niveau.
Voorstel:	De motie aanhouden

Onderwerp: Informatiesamenleving	
Motie en indiener:	Motie IJsselstein “Continuïteitsgarantie Informatiebeveiligingsdienst (IBD)”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Na het besluit op de resolutie in de ALV van juni 2025 is nu een start gemaakt met de collectiviseringsvoorstellen op digitale veiligheid, cloud en AI. De opdracht tot uitwerking van het CollectiviseringsVoorstel (CoVo) op digitale veiligheid bevat een aantal bestaande collectieve diensten bevat, waaronder met name de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en de verantwoordingssystematiek rond informatieveiligheid, de “Eenduidige Normatiek Single Information Audit”(ENSIA). Op één aspect is meer snelheid en voortvarendheid nodig, te weten de dienstverlening van de (IBD) – en dan specifiek de ondersteuning van de IBD bij cybercrises in gemeenten. Er zijn zorgen over de continuïteit van de dienstverlening van de IBD tegen de achtergrond van de organisatie, financiering en governance van het GGU-fonds. Oproep aan het bestuur: - De besluitvorming over doorontwikkeling van de bestaande collectieve diensten voor digitale veiligheid (IBD en ENSIA) vóór de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet (Cbw), eind Q2 2026, te laten plaatsvinden, zodat gemeenten tijdig duidelijkheid hebben over de toekomstige inrichting van deze voorzieningen en verzekerd blijven van ondersteuning en advies - Daartoe de besluitvorming over de bestaande collectieve voorzieningen voor digitale veiligheid – in lijn met de resolutie collectivisering – te versnellen; - Te borgen dat de minimaal vereiste doorontwikkeling zoals beschreven in de Cbw, inclusief de aanwijzing van de minister van BZK aan de IBD als Computer Security Incident Response Team (CSIRT), tijdig kan worden gerealiseerd, en dat hiervoor voldoende middelen beschikbaar zijn in termen van financiering, formatie, capaciteit en voorzieningen, zodat de continuïteit en versterking van de structurele diensten voor digitale veiligheid op korte én lange termijn gegarandeerd blijft; - De leden hierover te informeren via een ledenbrief.

Onderwerp: Informatiesamenleving	
Verantwoording:	De cyberbeveiligingswet (cbw) en de wet weerbaarheid kritieke entiteiten (wwke) zijn op 15 augustus 2026 ingegaan. De leden zijn met een ledenbrief geïnformeerd over wat deze wetten voor de gemeenten betekenen, zoals de zorgplicht met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), hoe gemeenten onder de wwke aangewezen kunnen worden, het toezicht en verantwoording via ENSIA en het melden van incidenten bij het Nationaal Cyber Security Centrum. Helaas is nog niet alles duidelijk. Een aantal belangrijke veranderingen, bijvoorbeeld over ondersteuning bij incidenten voor gemeenten, loopt nog met Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Zij schrijven de gemeenschappelijke regelingen aan over hoe zij kunnen nagaan of ze onder de cbw vallen. VNG onderzoekt wat dit betekent voor de doorontwikkeling van de bestaande collectieve diensten voor digitale veiligheid, zoals de informatiebeveiligingsdienst (IBD) en ENSIA. VNG heeft BZK per brief gevraagd om hiervoor voldoende middelen beschikbaar te stellen.
Voorstel:	De motie aanhouden

Onderwerp: VNG governance	
Motie en indiener:	Motie Winterswijk “Betere Spreiding van Commissievoorzitterschappen over Verschillende Typen Gemeenten”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur en Voordrachtscommissie: - Vanaf de eerstvolgende sollicitatieprocedure actief te streven naar een betere spreiding van commissievoorzitterschappen over verschillende typen gemeenten, waaronder kleinere, middelgrote en niet-stedelijke gemeenten - Bij benoemingen nadrukkelijk te letten op geografische spreiding, gemeentegrootte en variatie in stedelijkheid - Transparant te rapporteren over de spreiding van voorzittersfuncties en dit bij benoemingsprocedures aan de ledenvergadering voor te leggen.

Onderwerp: VNG governance	
Verantwoording:	De Voordrachtscommissie zal opnieuw het uitgangspunt hanteren van “kwaliteit met behoud van herkenbaarheid voor de achterban”. In het kader van die herkenbaarheid houdt de Voordrachtscommissie bij de vaststelling van haar voordracht voor de commissievoorzitterschappen nadrukkelijk rekening met de criteria gemeentegrootte, geografische spreiding en stedelijkheid. Wat “kwaliteit” betreft beoordeelt de Voordrachtscommissie kandidaten op basis van de vooraf gedeelde profielschetsen. De vertrouwelijke aanbevelingen van de netwerken en provinciale afdelingen geven de Voordrachtscommissie houvast bij het maken van haar afwegingen. Op voordracht van de Voordrachtscommissie benoemt het VNG-bestuur waarnemers in VNG-bestuur en commissies. De benoemde waarnemers worden naar verwachting op 25 september a.s. met de leden gedeeld. Richting de Najaars ALV van 11 december wordt de mogelijkheid geopend om andere kandidaten te stellen. In de Najaars ALV vindt formele benoeming plaats.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: VNG governance	
Motie en indiener:	Motie Sliedrecht "VNG, een sterk netwerk met één geluid"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het VNG-bestuur om: - te bevorderen, dat de gezamenlijke lobby van de VNG niet wordt verzwakt door afzonderlijke lobbyactiviteiten en daarover afspraken te maken met de bestuurlijke netwerken; - tijdens de volgende ALV de leden te informeren over de voortgang hiervan.

Onderwerp: VNG governance	
Verantwoording:	VNG staat zowel bestuurlijk als ambtelijk goed in contact met de gemeentelijke netwerken (G4, G40, M50, K80, P10 en R8): - Bestuurlijk heeft de VNG Directie gesproken met diverse netwerkvoorzitters en DB's over de wederzijdse afstemming van lobbyactiviteiten. In deze overleggen is expliciet uitgesproken dat we elkaar niet verrassen en dat de inzet van de netwerken de inzet van de VNG ondersteunt. De voorzitters van de netwerken en VNG-Directie en Bestuur zien elkaar 2-3 keer per jaar om nieuwe relevante ontwikkelingen met elkaar te bespreken en reacties daarop de coördineren. - Ambtelijk zijn er sinds de VNG najaars ALV van 2025 twee fysieke bijeenkomsten geweest die geheel in het teken stonden van het afstemmen van de lobbyinzet van VNG en de netwerken, en hoe we die in de toekomst het beste samen kunnen organiseren. Hierbij was het versterken van elkaars lobbyactiviteiten en boodschappen een belangrijk onderwerp. Afgesproken is elkaar niet te verrassen en gezamenlijk te onderzoeken hoe we onze inzet richting Den Haag (of Brussel) juist kunnen versterken. Hierbij is het uitgangspunt dat er één geluid vanuit gemeenten is. - Er is maandelijks (digitaal) overleg tussen de secretarissen, strategen en lobbyisten van VNG en de netwerken waarin lobby inzet wederzijds wordt afgestemd; Ook voor 2027 e.v. staat de afstemming van de lobbyactiviteiten van VNG en de netwerken nadrukkelijk op de agenda.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Economie	
Motie en indiener:	Motie Hof van Twente "Herijking beleids- en investeringslogica Elke Regio Telt!"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het bestuur van de VNG zich in te zetten voor: - een herijking van beleids- en investeringslogica van het rijk zodat de economische potentie van alle regio's beter benut wordt, inclusief economisch minder renderende regio's - daarbij te benadrukken dat brede welvaart meer is dan de aanpak van ruimtelijke opgaven in een regio - ook de regio's die buiten de nationale programma's vallen de mogelijkheid te bieden om samen met het Rijk een langjarige agenda te ontwikkelen - richting het rijk te pleiten voor maatwerk in wetgeving, financiering en samenwerking op basis van de aanbevelingen uit het rapport Elke Regio Telt! en de minister van BZK regeringsverantwoordelijk te maken voor deze aanpassing van de beleids- en investeringslogica.

Onderwerp: Economie	
Verantwoording:	Het pleidooi voor een andere beleids- en investeringslogica is steeds vaker onderdeel van de belangenbehartiging van de VNG, en zal dat in de toekomst ook blijven. In ambtelijke en bestuurlijke contacten met het rijk blijkt keer op keer dat concrete veranderingen moeizaam van de grond komen. Om die reden is de VNG begonnen met een pilot Regionale kansenagenda's om met een aantal regio's te kijken hoe van onderop te komen tot een ontschotte investeringslogica die alle regio's kan helpen in hun ontwikkeling voor meer brede welvaart. Regionale kansenagenda's zijn in het coalitieakkoord erkend als aanjager en versneller voor zowel de economische, als de woonopgave. De inzet is gebaseerd op de bouwstenen voor een nieuw regeerakkoord zoals door de VNG met maatschappelijke partners en medeoverheden vorig jaar gepresenteerd (Bouwstenen voor een nieuw regeerakkoord). Onderdeel daarvan betreft de bouwsteen 'de economie van de toekomst' met als uitgangspunt het versterken van de economie in alle regio's en met brede welvaart als kompas. Ook via de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat wordt deze insteek vanuit de VNG met partners actief ingebracht.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Lokale democratie	
Motie en indiener:	Motie Utrecht "Geef kinderen en jongeren een plek aan de gemeentelijke formatietafels"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Uitspraak ALV: - Geef kinderen en jongeren binnen de gemeentelijke formatie een rol te geven, na de aankomende gemeenteraadsverkiezingen, onder andere om met hen te spreken over de gevolgen en effecten van beleidsvoornemens op jonge en toekomstige generaties. Oproep aan bestuur: - Richting de gemeenteraadsverkiezingen handvatten aan te reiken over hoe kinder- en jongerenparticipatie op deze manier is te organiseren.

Onderwerp: Lokale democratie	
Verantwoording:	De afgelopen periode zijn in gemeenten nieuwe coalities gevormd. Met deze motie en de VNG handreiking Kinder- en Jongerenparticipatie zijn veel colleges aangespoord om juist ook in het formatieproces jongeren een plek aan tafel en een stem te geven. In 9 gemeenten heeft de gemeenteraad een motie ingediend om invulling te geven aan deze door de ALV ondersteunde motie. In nog een tiental gemeenten hebben jongeren daadwerkelijk aan tafel gezeten om mee te praten en te adviseren. De VNG is een structurele partner in de landelijke Jongerenalliantie met een continue focus op jongerenparticipatie en het delen van goede en inspirerende voorbeelden. Deze motie was specifiek gericht op de formatietafels. Voor de VNG is blijft kinderen- en jongerenparticipatie een prioriteit, ook na de gemeentelijke formaties in deze bestuursperiode.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen,

Onderwerp: Jeugdzorg	
Motie en indiener:	Motie Voorst “Van kostenexplosie naar kostenbeheersing in de jeugdzorg”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Roept het bestuur op: - in de formatie aandacht te vragen voor de oplopende kosten in de jeugdzorg - zich maximaal in te zetten voor voldoende structurele middelen voor jeugdzorg via het Gemeentefonds, met aandacht voor reële indexatie en eerlijke compensatie bij kostenstijgingen; - heldere afspraken te maken met het Rijk over taakverdelingen, uitvoerbaarheid en financiële kaders binnen de jeugdzorg.
Verantwoording:	Zowel voor als achter de schermen heeft de VNG bij de formatie volop aandacht gevraagd voor het jeugddossier en de stijgende kosten. Ook in de gesprekken die we voeren met het kabinet (o.a. het Overhedenoverleg) zetten we maximaal in op realistische en structurele financiering. Dit blijven we ook de komende maanden doen. Belangrijk hierbij gaat het rapport van de Deskundigencommissie worden (dat wij en het rijk als ‘maatgevend en zwaarwegend’ hebben bestempeld). Naast de motie Voorst is er over dit onderwerp ook de ‘motie Groningen’ over dit onderwerp aangenomen. Deze aanverwante motie heeft een net wat uitgebreidere strekking en spitst meer toe op het vervolgonderzoek van de commissie Van Ark en de afspraken die hieruit voort moeten vloeien. Om niet verschillende moties over hetzelfde onderwerp aan te houden is het voorstel om de motie Voorst af te doen en de motie Groningen aan te houden tot na de onderhandelingen (voorjaar '27).
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Werk en inkomen	
Motie en indiener:	Motie Zevenaar "Compensatie transitievergoedingen langdurige arbeidsongeschiktheid na 1 juli 2026"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur: - Voorafgaand aan de invoering van de maatregel een impactanalyse te laten uitvoeren, waarin de mogelijke financiële gevolgen voor gemeenten zichtbaar worden gemaakt - Een structurele compensatieregeling te ontwikkelen die aansluit bij aard en omvang van de financiële gevolgen voor gemeenten, met name in hun rol als aandeelhouder van een ontwikkelbedrijf, maar ook in hun rol als financier - Richting het kabinet kenbaar te maken dat de afschaffing van de algemene compensatie voor transitievergoedingen per 1 juli 2026 gemeenten en ontwikkelbedrijven onevenredig raakt - Het Rijk op te roepen om gemeenten financieel te compenseren voor deze nadelige effecten.
Verantwoording:	De afschaffing van de algemene compensatie voor transitievergoedingen zoals die voorlag is niet doorgegaan per 1 juli 2026. Inmiddels ligt er een aangepast wetsvoorstel voor waarin niet alleen de compensatie voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt afgeschaft per 1 januari 2027. De Tweede Kamer heeft een nader verslag uitgebracht op dit aangepaste voorstel, wanneer de nota n.a.v. nader verslag door het kabinet wordt uitgebracht zal een wetgevingsdebat worden ingepland en kan de VNG hierop reageren.
Voorstel:	De motie aan te houden

Onderwerp: Economie	
Motie en indiener:	Motie Aalsmeer en Enschede “Voor een eerlijke en circulaire heffingsstructuur”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur om: - Zich krachtig uit te spreken tegen de generieke verhoging van de afvalstoffenbelasting en aanscherping van de CO₂-heffing in de huidige vorm - Zich krachtig uit te spreken tegen de verlegging van de plastic heffing naar afvalverwerkers en gemeenten - Het (demissionaire) kabinet en de Tweede Kamer te verzoeken de maatregelen te heroverwegen - In overleg te treden met de ministeries van Financiën, I&W en KGG om alternatieve beleidsopties te ontwikkelen - De leden actief te informeren over de voortgang en impact van deze maatregelen.
Verantwoording:	De VNG heeft zich de afgelopen periode krachtig uitgesproken tegen de generieke verhoging van de afvalstoffenbelasting en de verlegging van de plastic heffing naar de afvalverwerkers en daarmee naar gemeenten. Zo is het (demissionaire én nieuwe) kabinet verzocht de maatregelen te heroverwegen. Hiervoor heeft onder meer een Bestuurlijk Overleg plaatsgevonden (op 27 mei jl.) met zowel het ministerie van Financiën als met Klimaat en Groene Groei. Bovendien is er in het reguliere Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen aandacht voor gevraagd. Daarnaast is er richting het commissiedebat met de Tweede Kamer (op 2 juli jl.) een duidelijke boodschap afgegeven vanuit de VNG. Hierbij is benadrukt dat de VNG zich zorgen maakt over de invulling van de € 567 miljoen aan lastenverzwarende maatregelen om de afschaffing van de plasticheffing te dekken. De afvalbedrijven zullen hogere verbrandingskosten immers rechtstreeks doorberekenen aan gemeenten, die deze kosten via de afvalstoffenheffing bij inwoners moeten neerleggen. In de praktijk betekent dit een forse verhoging van de lokale afvalstoffenheffing. De VNG heeft opgeroepen om extra financiële lasten voor inwoners te voorkomen door de <i>‘kraan aan de voorkant dicht te draaien’</i> en het kabinet ertoe aan te zetten juist maatregelen te treffen aan de voorkant van de productieketen. De leden zijn hierover geïnformeerd en blijven we op de hoogte houden zolang het nieuwe kabinet nog geen definitief besluit heeft genomen.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp: Basisregistratie	
Motie en indiener:	Motie Vlaardingen "Geboorteregistratie Palestijnen"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Veel Palestijnse inwoners van Nederland hebben behoefte aan erkenning van hun achtergrond. Palestina wordt door Nederland op dit moment niet erkend als land, waardoor de registratie 'geboren in Palestina' niet mogelijk is. Wel is in 2019 in de Regeling basisregistratie personen het gebied 'Gazastrook en Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem' toegevoegd aan de Landentabel. De motie roept de VNG op om aandacht te vragen bij gemeenten voor een zorgvuldige geboorteregistratie van Palestijnen in Nederland, en de mogelijkheid voor inschrijving met als geboorteland 'Gazastrook en Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem' actief te communiceren aan gemeenten.
Verantwoording:	De motie vraagt aandacht voor de zorgvuldige registratie van Palestijnse inwoners en wil de mogelijkheid voor inschrijving met als geboorteland 'Gazastrook en Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem, breder bij gemeenten onder de aandacht brengen. De motie beoogt hiermee een blijk van erkenning te geven aan inwoners met een Palestijnse achtergrond binnen de bestaande wettelijke kaders. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de registratie van persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en kunnen daarbij alleen aanduidingen registreren die voorkomen in de Landentabel van het ministerie van BZK. Sinds 2019 is het gebied '<i>Gazastrook en Westelijke Jordaanoever met inbegrip van Oost-Jeruzalem</i>' opgenomen in deze Landentabel, maar deze mogelijkheid is weinig bekend. Met de nadere toelichting op deze motie in de ALV en het aannemen van de motie met een meerderheid van ruim 96% is het doel van de motie bereikt: het vergroten van de bekendheid van deze registratiemogelijkheid en het bevorderen van een correcte en zorgvuldige registratie. De motie sluit dit aan bij de bredere inzet van gemeenten en de VNG om oog te houden voor de impact die internationale conflicten hebben op inwoners in Nederland, en om ruimte te bieden aan herkenning, respect en verbinding binnen lokale gemeenschappen.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Aangehouden motie

Onderwerp: Milieu	
Motie en indiener:	Motie Gooise Meren en Arnhem "Compensatiefonds verwijderen staalslakken"
Inhoud/oproep: (samengevat)	Gemeenten worden in toenemende mate geconfronteerd met zorgen van inwoners over het gebruik van staalslakken in halfverhardingen zoals in het product Graustabiel en de kosten die gemoeid zijn met het verwijderen ervan. De motie roept het bestuur op om: - aan te dringen bij het Rijk op de totstandkoming van een compensatiefonds voor verwijdering van staalslakken voor in ieder geval gemeenten - de gemeenten op de hoogte te houden van de resultaten.